

L. ANNÆI FLORI

RERUM ROMANARUM

EPITOME.

Interpretatione & Notis

ILLUSTRAVIT

ANNA, *Tanaquilli Fabri* Filia,

JUSSU

Christianissimi Regis,

IN USUM

SERENISSIMI DELPHINI.

Editio Secunda, priori Emendatio.

LONDINI,

Impensis H. & G. MORTLOCK, J. NICHOLSON,
R. WILKIN, B. TOOKE, D. MIDWINTER,
B. COWSE, & W. ANNIS, MDCCXIV.

L. ANNÆ FLORI

RENUM ROMANARUM

EPITOME

Interpretatione & Notis

ELABORAVIT

ANNA T. F. F. F.

Christianissimi Regis

IN USUM

SERENISSIMI DELPHINI

Libro secundo, prior Emendatione

LONDINA

W. G. MORTLOCK, J. NICHOLSON,
R. WILKINSON, R. TUCKER, D. MIDWINTER,
L. COOPER, W. LANE, MDCCLXIV

SERENISSIMO
DELPHINO

S. P. D.

ANNA, Tanaquilli Fabri Filia.

NON possum facere, Delphine
Serenissime, quin ego me u-
nicè laudem, ac mihi omnino
gratuler, quod cum Dî Superi me
iis temporibus vivere voluerint, qui-
bus Te totius orbis delicias Gallia-
rum votis concessere, illud mihi etiam
largiti sunt, ut non omninò studiis
tuis, etsi minima, aliqua tamen par-
te juvandis forem inutilis. Ego
certè augustum eorum munus illud
A 2 esse

EPISTOLA.

*esse judico, ut nihil suprâ mihi ab
 iisdem in vitâ possit contingere. Nam
 de Floro meo quem Tibi ego hodie
 consecro, Delphine Serenissime, mi-
 hi quidem certa fides est, fore ut ipse
 tuum sibi per se Numen conciliet.
 Mihi hanc fiduciam facit profundum
 illud tuum ingenium, & ad meliora
 studia acre iudicium, quod utrumq;
 in Te esse maximum, ut & alia quæ
 mirari potius in Te est, quàm lauda-
 re, nuper experta sum, dum Te il-
 lustrissimi Montauserii ducis benefi-
 cio Terentium in Aula tractantem
 video, demiror, obstupesco; Illum
 enim Tu istuc ætatis sic aptè legebas
 & commodè, ut Tibi puero viri etiam
 inviderent; ita solerter & acutè
 intimos ejus sensus eruebas, & ex-
 plicabas perspicuè, ut ejus veneres
 per Te cuius facile paterent, quas
 vix*

EPISTOLA

vix centesimus quisque per se satis intelligit. Amabis itaque, Delphine Serenissime, amabis elegantissimum & acutissimum Scriptorem, neque poteris ejus sententiarum multâ & dignitate & amœnitate non admodum delectari, cùm utriusque spectator elegans sis. Sed est etiam aliud, & tute fatebere majus, quod mihi istam fiduciam auget, nuda scilicet Oratoris nostri materies, quam tibi egregiè præter cætera gratam fore certum est: Tibi, inquam, quem Dii faventes in hoc unum protulere, ut hominum genus atque adeo totum orbem regas imperio.

Ille Tibi & bella, & pugnæ, currusque triumphosque

*Ante oculos sistet parvâ quasi picta tabellâ:
Sistet & arcta Ducum captivis addita collis
Vincula, -----*

A 3

Qui

EPISTOLA.

Qui si maximi tui Parentis facta complecteretur, ipse Te ad ingentem ejus, hoc est ad perfectissimi Herois imaginem fingeret. Sed quoniam quæ is sive ductu suo, sive suis auspiciis gessit, ea sic compendiosè tractari non potuerunt, Tuum erit, Delphine Serenissime, cum quæ hîc Populi Romani facta narrat Florus, factis tuis quasi præludendo post Te longè reliqueris, tum demum per ætatem fortior ad maximum illum Parentem tuum animum intendere, ut cum totum eum, quantus est, rectè perceperis, disjunctissima olim terrarum spatia, & obstantia montium juga, interjectique maris æquora amplexus, sic & Tui & Illius nominis mensuram impleas.

Vale diu, Delphine Serenissime, & vive.

Lut. Paris. Prid. Non. Octob.
M. DC LXXIV.

Ad L E C T O R E M.

EX quo meliores literæ superiorum sæculorum incuriâ prostratæ sunt & afflictæ, ea omnium fuit querela apud optimates, neminem reperiri qui ita esset animatus, ut eas ab squalore vindicaret & situ. Hodie verò, Lector, quo ne id possimus queri, obstat invictissimi Regis prudentia, qui inter tot amplissimos proceres quæ beata floret Gallia, Illustrissimum Montauserii Ducem, tot tantarumque virtutum hominem, quot & quantas vel natura mortalis recipit, vel industria perficit, potissimum elegit, quem educando formandoque Serenissimo Delphino præficeret. Is adeò non prius supremum illud honoris fastigium attigit, cùm eò cœpit animum intendere, ut, dum rectis suis cultibus eum nobis Principem parat, qui sit olim

Quem reget immenso major virtutibus orbe,
interea meliorum literarum studiis pristinus splendor redderetur. Nec mora, viros eruditos, non modò qui sub potentissimi Regis Imperio sunt, sed eos etiam qui apud exterarum gentes vivunt, præmiis invitavit, qui excogitatæ à se methodo insistentes, Poëtas, Oratores, Historicos, modò qui Latine scripserunt, & notis & interpretationibus illustrarent.

Ex eo autem tota pendet hæc methodus, ut omnes & locutionis & rerum ipsarum difficultates, quàm maxime fieri poterit, explanentur dilucidè. Locutionis difficultates sunt quæ, vel ex verborum situ, vel ex verbis obsoletis: rerum verò, quæ vel ex Historiis, vel ex Fabulis, vel ex ipsâ

Ad Lectorem.

locorum corruptione nascuntur. His notarum, illis interpretationum ope illustrissimus Montausorius occurrendum esse judicavit.

Notas verò eas esse voluit, breves quidem, sed queis nil ad perfectam locorum intelligentiam desit. Nil prætereà futile, nil ad ostentationem concinnatum. Unde hoc capies commodi, ut nullo ferè temporis dispendio, quod in literis auro contra carum est, autorem tuum intelligas : quod si sibi ob oculos posuissent plerique interpretes, quos cùm nostra, tum superior ætas tulit, nã illi sibi ab insanis suis commentariorum molibus temperassent, ubi omnia, vel quæ levia sunt, adeoque vel ipsis pueris obvia, vel ad autorem, quo de agunt, minimè pertinentia, ea quidem invenias, & quàm maximè diffusa : quæ verò ad difficilium locorum sensum eruendum necessaria sunt ea frustra desideres. Ex quorum lectione si eum fructum capere postules, qui vel mediocrem temporis jacturam penset, nil aliud, quàm cum ratione insanias. Porro interpretationes, apud Poëtas quidem continuas, apud cæteros, cùm nimia locorum intricatio postulat, excepto uno & altero, ubi etiam continuæ sunt, ita voluit fieri, ut singula verba per alia propria & eandem vim habentia reddantur, quantum fieri possit, absque ullâ periphrasi. Quæ interpretandi ratio, (mitto quòd adolescentium animi, qui difficultatibus sæpissime deterrentur, hâc ope sublevati, sese alacrius ad veterum lectionem accingent,) quantum sit utilitatis allatura, illi intelligunt qui manuscriptorum codicum usum nôrunt, apud quos interpretationes singulis verbis appositæ, sæpissime doctis viam aperuêre, & adhuc aperiunt ad eorum locorum veram scripturam investigandam, qui absque earum ope & eos latuissent & nos hodie fallerent. Tan-

Ad Lectorem.

Tandem, Lector, ab omni isto consilio nil omnino est, quod jam spe non possis præsumere, ut magis mirere ejus autorem eum extare, qui tot tantisque honorificentissimis domi militiæque occupationibus districtus fuit, ut vix humanè iis potuisse sufficere, nedum tantam literis operam navare videatur.

Sed hem! penè de totius hujusce operis fine oblita sum dicere, ita scilicet me oblata animo Illustrissimi Montauserii virtutis species mirabundam tenet. Sic igitur mecum collige, illud eò susceptum esse, non tam ut sit Serenissimo Delphino, quàm publico profuturum, nimirum Serenissimum Delphinum jamjam iis prælidiis munivit Illustrissimi Condomiensis Episcopi industria, ut vix vel annum adhuc ei audiendo vacaverit, cum perpauca erant, si erant aliqua, quæ docere potius quàm doceri non possit.

Hoc unum restat, ut de Floro, meâque ejus editione pauca eloquar. De Floro quidem, quoniam id omne argumentum à viris omni laude majoribus exhaustum est, illud tantum adjiciam, quod nemo unquam præter amantissimum meum parentem monuit, nempe hocce acutissimi & elegantissimi scriptoris opus, non quasi Historicum legi debere, sed ut Declamatorium & Panegyricum, seu ut laudationem populi Romani. Id & cogitandi & scribendi ratio faciliè probaverit, hincque adeò est, ut ipse in suo genere planè singularis sit, & cui vel in Græcis vel in Latinis similem, quantumvis quæsieris, reperire neminem possis.

De hâc igitur editione pauca accipe. In primis cum multas editiones haberem ob oculos, easque ferè omnes dissimiles, neque enim ullum è veteribus invenias qui corruptior sit, magisque multimodis exaratus, eum textum tibi exhibere conata sum, qui reliquis sine controversiâ

Ad Lectorem.

controverſiâ debeat anteferri, cujuſque non erit, ſat ſcio, ut te unquam pœniteat. Ideoque Parentis mei editionem quam ille non ita ante obitum curavit, ſequuta ſum, non eò tantùm quòd ea ejus eſſet, quam ô ! ſed quia reliquæ, præter unam Salmaſianam quæ à Commelino emiſſa fuit, quamque adeò Pater meus multis in locis repræſentavit, ita mihi ſorderent, ut ne pueris quidem probari poſſe viderentur.

In notis autem illud mihi pervincendum putavi, ut, (quoniam ſæpiſſimè ea conjungit Florus, quæ longo temporis intervallo diſſita ſunt, unde fit ut iis tantùm intelligi poſſit qui hitoriæ Romanæ fatiſ periti fuerint) & temporum & bellorum ſeries accuratè teneretur, ideoque ſingulis capitibus ſingulorum bellorum tempora, quàm maximâ potui diligentîâ diſputavi.

Deinde quæ apud Noſtrum contra Hitoriæ fidem dicta ſunt, ut ſunt multa, abunde monui, adductis iis quæ omnem dubitandi locum tollant.

Sed præſtat ut quæcumque in hâc editione præſtiterim, ea præteream, ne illam tibi magnificis titulis videar venditare. Verbum igitur non amplius addam, ubi te priùs monuero, me multa à viris præſtantiffimis, qui in Floro emendando felicem operam contulerunt, eſſe mutuatam, ſubſcripto eorum nomine, ut ſua cuique laus ſit. Ac inter eos quidem per quos aliquid in hoc opere profeci, primas tenet nulli unquam ſine laude nominandus Salmaſius, à quo tamen ſæpius coacta ſum diſſentire, jure-ne an injuriâ, penes te eſto judicium.

Neque illud prætermittendum, quòd variarum lectionum farraginem omiſi, quia eæ mihi tam putidæ viſæ ſunt, ut nil præter ſaſtidium parerent.

Ad Lectorem.

Hæc erant quæ te monitum volebam ; probari autem an improbari debeant, tum demùm cumulatè resciscam, cùm ea Illustri viro, P. D. Huetio, qui in literis summus est, cujusque judicio hujusmodi lucubrationes quotidie summittuntur, librata fuerint & examinata ; quanquam cùm jam bonam eorum partem probaverit , mihi eam conjecturam facere posse videor, fore ut tibi cætera probentur. Vale.

D E

DE FLORO,
EX GERARDI JOANNIS VOSSII
V. CL. Lib. I. de Hist. Lat.

EXtremis Trajani temporibus floruit *L. Annaeus Florus*, qui rerum Romanarum quatuor perscripsit libros. De ætate, quod dixi, satis apparet ex Præfatione operis, cum ait: *A Cæsare Augusto in sæculum nostrum sunt non multo minus anni ducenti: quibus inertia Cæsarum quasi consenuit atque decoxit: nisi quòd sub Trajano movet lacertos, & præter spem omnium, senectus Imperii, quasi redditâ juventute, revirescit.* Viri quidam, eosque inter Jo. Camers, malunt *mover* pro *moveret*. Nec diffiteor sic esse in quibusdam MSSis. Sed rectum esse *moveret*, ostendit, tum quod antecedit, *in sæculum nostrum*; tum quod sequitur, *revirescit*. Sed, inquit, Florus ab Augusto esse ad sua tempora ait annos prope 200. Ab Augusti autem principatu, usque ad Trajani Imperium, sunt anni tantum 124, sive, si putes usque ad excessum Trajani, anni erunt 143. Sed jamdudum hæc mihi meditata. Verum legendum puto apud *Florum*, anni 150. Nam quisquis MSSos *Flori Codd.* versavit, scit quantopere in annis variet prologus iste. Nec tamen solus Trajani ævo arbitror vixisse, sed etiam Hadriani. Planè enim idem videtur, cujus in Hadrianum versiculos, & in quem versus Hadriani Spartianus refert.

Flore poetæ scribenti,

Ego nolo Cæsar esse:

Ambulare per Britannos:

Scithicas pati pruinas.

Rescripsit Hadrianus:

Ego nolo Florus esse:

Ambulare per tabernas:

Latitare per popinas:

Culices pati rotundos.

Quem-

Gerardus Joannes Vossius de Floro.

Quemque Annæum Florum Charisius vocat, & ex cujus ad Divum Hadrianum epistolâ gemino in loco citat illa verba, *Poëmatis delector*. Sanè quod poëmatis delectari se ait, id non abhorret ab hujus compendii scriptore, quando stylus ejus in historiâ est declamatorius, ac poëtico propior, adeò ut etiam Virgilii hemistichia profundat. Et tamen ea potissima est Flori nostri laus, quòd scriptor est elegans, & disertus, &, si paucula exceperis quæ frigidius dicta videntur, verè floridus. Sed latæ est culpæ reus, quòd in temporum ratione usque adeò negligens sit; ita ut non possit non sæpius hallucinari, qui hunc ducem sequi velit. Valde autem falluntur, qui eum putant in historiâ suâ epitomen nobis Livii dare voluisse. Siquidem crebrò à Livio recedit. Nec facile dixerim, idémne, an alius sit, qui singulorum ferè Livii librorum argumenta reliquit, quæ hodièque extant, etiam librorum qui deperierunt. Sed, ecce, de nomine etiam scriptoris litem movent viri eruditi. Scrupulum iis injicit, quòd Lactantius lib. 7. Institut. Divin. Senecam appellet. Siquidem, inquiunt, antiquiorem hoc historico habemus neminem, qui populum Romanum diviserit per quatuor ætates. At Senecam ejus rei auctorem laudat is, quem diximus Lactantius, his verbis: *Non inscitè Seneca Romanæ urbis tempora distribuit in ætates. Primam enim dixit infantiam sub rege Romulo fuisse; à quo & genita, & quasi educata sit Roma: deinde pueritiam sub cæteris regibus; à quibus & aucta sit, & disciplinis pluribus, institutisque formata: At verò, Tarquinio regnante, cum jam quasi adulta esse cœpisset, servitium non tulisse; &, rejecto superbæ dominationis jugo, maluisse legibus obtemperare, quàm regibus: cùmque esset adolescentia ejus fine Punici belli terminata; tum denique confirmatis viribus cœpisse juvenescere. Sublatâ etenim Carthagine, quæ tam diu æmula imperii Romani fuit, manus suas in totum orbem terræ marique porrexerit: donec regibus cunctis, & nationibus subjugatis, cùm jam bellorum materia deficeret, viribus suis malè uteretur, quibus se ipsa confecit. Hæc fuit prima ejus senectus: cùm bellis lacerata civilibus, atque intestino malo pressa, rursus ad regimen singularis imperii recidit, quasi ad alteram infantiam revoluta. Amissâ enim libertate, quam Bruto duce & auctore defenderat, ita consenuit, tanquam susten-*
tare

Gerardus Joannes Vossius de Floro

tare se ipsa non valeret, nisi adminiculo regentium niteretur. Hæ-
tenus Lactantius. Ea autem exscripsisse aiunt ex prologo
Flori; ubi hæc legas: Si quis ergo populum Rom. quasi hominem
consideret, totamque ejus ætatem percenseat, ut cæperit, utque ado-
leverit, ut quasi ad quemdam juventæ florem pervenerit, ut postea
velut consenuerit: quatuor gradus, processusque ejus, inveniet.
Prima ætas sub regibus fuit, propè 250 per annos, quibus circum
ipsam matrem suam cum finitimis luctatus est. Hæc erit ejus in-
fantia. Sequens à Bruto Collatinoque, consulibus, in Appium
Claudium Quinctumque Fulvium, Consules, 200 annos habet,
quibus Italiam subegit. Hoc fuit tempus viris, armisque incita-
tissimum; ideò quis adolescentiam dixerit. Dehinc ad Cæsarem
Augustum 250 anni: quibus totum orbem pacavit. Hic jam ipsa
juventa imperii, & quasi quædam robusta maturitas. A Cæsare
Augusto, in seculum nostrum, sunt non multò minus anni 200,
quibus inertia Cæsarum quasi consenuit, atque decoxit, nisi quòd
sub Trajano principe movet lacertos, & præter spem omnium, se-
nectus imperii quasi redditâ juventute revirescit. Hæc Florus.
Utrumque autem locum integre adscripsimus, ut omnes
videant, quàm infirmo tibicine nitantur, qui ex Lactantio
colligunt, scriptorem compendii illius, non Florum, sed
Senecam, dici oportere. Aiunt, divisionem eam, cujus
Lactantius Senecam laudat auctorem, apud Florum in pro-
logo legi. In quo manifestus eorum est error. Nam Seneca
adolescentiam extendit usque ad finem ultimi belli Punici:
Florus duntaxat ad primum bellum Punicum. Ad hæc Sene-
ca incipit senectam à bello civili Pompeiano: Florus autem
à principatu Augusti. Unde colligo, Florum quidem imita-
tum fuisse Senecam: at aliter tamen, quàm Senecam, divi-
fisse. Atque eo magis arrisit Floro similitudo ea, quia non
totam alteri deberet; sed esset, quod sibi vindicaret. Sanè
toto ad eam opere respicit. Nempe suum cuique pulchrum,
quod dici solet. Nec propterea negâro, Florum hunc fuisse
ex Senecarum familiâ. Seneca enim vocatur in plerisque ve-
teribus libris. Adhæc Senecæ sunt ex Annæâ gente. At Flo-
rus, uti in plerisque libris Julius, ita Annæus in vet. voca-
tur libris, etiam antiquâ ac principe, quam habeo, editione.
Adhæc Hispanum fuisse, unde Senecæ domo erant, verisimi-
le

Gerhardus Joannes Vossius de Floro.

le facit luculenta ejus terræ laudatio, quæ est lib. 2. cap. 17. & lib. 3. cap. 22. Dictio quoque hanc domum sapit. Nam ea eloquentiæ & poësis laude, inclyta fuit. At dictio historici hujus, uti antè dictum, est diserta, & poëticiæ propior. Imò opus ipsum vix aliud, quàm declamatio est. Fortasse igitur Senecæ etiam nomen fuit. Sed, ut hoc demus, non eo consequitur, haud aliter quàm Senecam, vocari oportere. Nec enim facilè adeò fides est deroganda multò maximæ parti librorum, & quidem melioris notæ, ubi Florus vocatur. Et quid prohibet, quo minùs, ut L. Annæi Senecæ philosophi frater, non tantùm L. Annæus Novatus dicebatur, sed etiam Junius Gallio (quod nomen habuit, postquam à Junio Gallione erat adoptatus) ita historicum hunc credamus, adoptione nomen mutasse: atque inde esse, quòd idem dictus sit L. Annæus Seneca, & L. Annæus Florus; vel, ut in nonnullis libris legere est, Julius Florus.

Alius verò ab hoc est Julius Florus, vir itidem disertus, qui sub Tiberio vixit. De hoc ita M. Seneca Controvers. 25. Ipse audi vi Florum quemdam, auditorem Latronis, dicentem; non apud Latronem: neque enim illi mos erat, quemcumque audire declamantem. Declamabat ipse tantùm: & aiebat, se non esse magistrum, sed exemplum. Nec ulli alii contigisse scio, quàm apud Græcos, Nicetæ; apud Romanos, Latroni; ut discipuli non audiri desiderarent; sed contenti essent audire. Paulò post excerptum ex Flori declamatione ponit. De eodem, ut puto, simulque fratris filio, sic Fabius lib. 10. Quà de re memini narrasse mihi Julium Secundum, illum æqualem meum, atque, ut notum est, familiariter amatum, miræ facundiæ virum, infinitæ tamen curæ, quid esset sibi à patruo suo dictum. Is fuit Julius Florus, in eloquentiâ Galliarum (quoniam ibi demum exercuit eam) princeps, alioqui inter paucos disertus, & dignus illâ propinquitate. Is, cum Secundum, scholæ adhuc operam dantem, tristem fortè vidisset, interrogavit; quæ causa frontis tam adductæ? nec dissimulavit adolescens, tertium jam diem esse, ex quo omni labore materiæ ad scribendum destinatæ non inveniret exordium: quo sibi non præsens tantùm dolor, sed etiam desperatio in posterum foret. Tum Florus arridens: Nunquid tu, inquit, melius dicere vis, quàm potes? &c. Nec absurda sit conjectura, si quis opine-

tur,

Justus Lipsius de Floro.

tur, historicum eum, de quo fusè diximus (modò is Julius Florus rectè in libris quibusdam vocatur) ex eâdem stirpe, imò fortasse filium fuisse, aut nepotem Julii Flori, viri hujus disertis : de quo M. Seneca & Quintilianus loquuntur. Sed hæc, & alia, quæ antea de Senecæ cognomento diximus, velut incerta, in medio relinquamus.

JUSTUS LIPSIUS

Lib. 2. Elect. Cap. 5.

Lucius Annæus Florus, (ita enim indigitare cum priscis libris malim, quàm Julium : quoniam Hispanâ fuisse origine colligo, & nisi fallor, ex ipsâ Senecarum gente ;) is, inquam, Florus compendium non tam Livii, à quo sæpe dissentit, quàm rerum Romanarum, scripsit : si quid mei judicii est, compositè, disertè, eleganter. Subtilitas quidem & brevitas in eo sæpe mira ; & sententiarum quædam gemulæ cum judicio insertæ & veritate.

JOH. ISAC. PONTANUS,

In Oratione Isagogicâ ad Florum.

LAnnæum Florum Volaterranus Julium Florum Secundum maluit nominare : Quòd existimaret hunc esse eum Secundum, cujus amicè meminit Fabius Quintilianus, qui & familiariter à se amatum eum addit, virum, ut miræ facundiæ, ita infinitæ curæ. Julii cognomen à patre Julio Floro retinuisse idem conjicit : Cujus quoque Quintilianus mentionem facit, inter paucos disertum eum fuisse indicans, utpote in eloquentiâ, quam in Galliis sub extremum exercuit Galliarum principem. Quam de Floro opinionem, si Trajani ævum, quo claruit & Quintilianus & Florus noster, respicimus, non abs re conjecisse Volaterranus censeari potest. Nisi quòd duo obstat videantur : Prius est ipse Quintilianus, qui non ut historicum aut inter historicos, sed ut oratorem & inter eloquentiæ laude florentes utrumque & Julium Secundum & patrum ejus Florum concelebrat : Alterum est codicum veterum scriptura, in quibus non Julius, sed L.

Annæus

Claudius Salmasius de Floro.

Annæus Florus constanter indigitatur. Unde colligendum doctiores voluerunt ex Hispania oriundum fuisse, & fortasse ex ipsa Annæorum, id est, Senecarum gente. Quidquid horum sit, quod nos in medio relinquemus, illud interim ratum esto; egregium opus esse hos ejus quatuor rei Romanæ libros. Quos qui compendium Livii aut breviarium faciunt, vel eo, præter cætera, redargui existimo quod in iis à Livio sæpenumero abeat ac variet sententia. Potius totius imperii florentis tabulam appellabimus, cum præsertim ipse in prologo suo fateatur se ad exemplum eorum, qui terrarum situs pingunt, in brevi quasi tabella universam imperii imaginem ac magnitudinem ab oculis posuisse.

CLAUDIUS SALMASIUS.

Super auctore hujus elegantissimæ Epitomæ nihil nobis compertum est, quod viri docti non nōrint, atque ipsi pridem observārint; nec tam necesse est nos eum ignorare quam nobis conjecturis, per quas, si non verum elicere, falsa tamen refutare possimus, inniti. Et ut verum fateamur, facilius possumus invenire cujus non sit, quam cujus sit hoc opus. Si hoc invenire est, semper quærendo laborare. In quibusdam veteribus & manu exaratis libris quædam leguntur sub prologi titulo, de Lucio Annæo Seneca, & Lucio Annæo Mela, quæ inepta & aliena esse facile omnes qui legunt, vident, quæ qualia sint ut sciamus, ita prologus incipit: *Anno tertiodécimo Olympiadis Lucius Annæus Melas Frater Senecæ & Gallionis bona Lucani poetæ filii sui à Nerone promeruit.* Hæc verbatim descripta ex Hieronymo, & turpissimo mendo deformata. Legendum: *Anno tertio undecimæ Olympiadis supra ducentessimam.* Hic autem Junius Gallio in vetustissimo codice Eusebii Palatinæ Bibliothecæ vocatur *Junius Annæus Gallio*, Sed ut ad rem redeamus, cujus compendii non posse auctorem dici L. Annæum Senecam, aut L. Annæum Melam, plus satis clarum est. Veteres quidam libri, ut illius indicio cognoscimus, qui prologum sive argumentum concinnavit, nomen Flori adscriptum non habebant. Sed in iis *Lucii Annæi* erat tantum mentio. Ergo quisnam, inquit horum libri hujus auctor sit, Lucius Annæus Seneca, an Lucius Annæus Melas, incertum facit communitas nominum Lucii & Annæi; nam Flori non est tibi mentio. Cum in hujusmodi

Claudius Salmasius de Floro.

Codice incidisset Lactantius Firmianus, & Lucium tantum Annæum legisset, statim Senecam cogitavit, quod notio-
rem eo Lucium Annæum alium non haberet, & ita imprudens
nomen auctoris, quem citabat, malè concepit vir doctissi-
mus & disertissimus. Illi enim mea quidem sententia non le-
viter errant, qui non hunc auctorem nostrum, sed Senecam
primum in iis Scriptis quæ ad nos non pervenerint, hanc Ro-
manæ urbis temporum in ætates distributionem instituisse con-
tendunt, neque alium in Lactantio debere intelligi quàm Se-
necam ipsum philosophum. Sic sanè sibi persuasum habeant,
dum aliis ne persuadeant, ita enim ipsa pæne verba Flori
producit ille sanctus Scriptor, ut qui non hujus, sed alterius
cujusdam auctoris ab eo verba produci existimet, meras nu-
gas agat. Sed per nos licet, illi judicio suo fruantur. Non
hodie autem atque hêri hos titulos, in quibus Flori nomen
extrat, exemplaribus à librariis fuisse inditos, verè mihi per-
suadeo. Licet aliter sentire videam viros non mediocriter
eruditos, qui recentes esse *ἡ παλαιὰ χεῖρ* existimant. Sed
unde ineptus illius prologi auctor, qui legitur in quibusdam
vetustis exemplaribus, Flori nomen accepisset si non ita ut in
vetustissimis qui hodie extant Codicibus, Flori nomen ac-
scriptum reperisset in illius ævi vetusti libris. Qui cùm dicat,
Nam Flori non est ibi mentio, codicem aliquem antiquum & op-
timæ notæ ab eo designari puto. Nazarianus liber manuscrip-
torum omnium quibus usi sumus antiquissimus, ut quem ante
octingentos annos scriptum esse manifesta sit fides, quique
bonitate superat agmen illud Codicum quibus adjutus est in
hujus *ἡ χεῖρ* recensione optimus & doctissimus Vinetus,
Lucii Annæi Flori, in titulo præfert. Non alius potest esse
Florus quam ille qui Trajani & Hadriani temporibus floruit,
qui in Epistola ad Hadrianum, cujus Epistolæ ter aut qua-
ter mentionem apud Charisum reperies, scribit se poëmatis
delectari. Character autem istius historici compendii planè
poëticus est, & hominis in poëtis non infeliciter, versati,
quamvis hoc parum probet, si non alia accederent. Et mi-
rum Grammaticis tam invisum fuisse hoc opus, ut nusquam
aliquid ex eo ad testimonium citent, cùm & Solinum sapi-
us, qui longè post tempora Annæi Flori vixit, ut alibi plu-
ribus ostendemus, & alios non vetustiores aut meliores Soli-
noscriptis suis, ut locupletes & idoneos testes advocent. L.

R

F

puli,

U

S

usque a
Appio
ponit
stea.
Julii C
vem.

2 A

L. ANNÆI FLORI
RERUM ROMANARUM
Libri Quatuor.

P R O Æ M I U M.

POPULUS Romanus à rege Romulo in Cæsarem Augustum, ¹ septingentos per annos, tantum operum pace belloque gessit, ² ut si quis magnitudinem imperii cum annis conferat, ³ ætatem ultra putet. Ita latè per orbem terrarum arma circumtulit, ut qui res ejus legunt, non unus populi, sed generis humani facta discant. ^b Nam tot laboribus periculisq;

I N T E R P R E T A T I O.

^a **U**T si quis compararet magnitudinem Imperii, cum annis, numeret plures annos eâ ætate.

^b Nam agitated est tot laboribus & periculis, ut virtus & fortuna videantur decertasse ad firmandum ejus Imperium.

N O T Æ.

¹ **S**eptingentos. | Ut quidem ipse temporis disponit. Nam Regibus dat annos ducentos quinquaginta; ab his usque ad Appium Claudium, totidem: ab Appio Claud. usque ad Augustum ducentos ponit; sed alii dissentiunt. Et de his potest. A Romæ Conditiâ, usque ad mortem Julii Cæsaris anni sunt septingenti supra novem.

² *Ætatem.* | *Ætas* propriè pro triginta

annis sumitur, hic verò pro tempore indefinito.

³ *Nam.* | Alii legunt, *nam*, malè; *nam*, est transitio, & significat, *autem*, ut apud Plaut. in Aulularia, Act. 1. Sc. 1.

Nam cur me miseram verberas?
Id est; *cur autem me miseram verberas?*
Aliquoties etiam abundat. Plaut.

Nam quem ego aspicio!

4 jactatus est, ut ad 5 constituendum ejus imperium, 6 contendisse Virtus & Fortuna videantur. Quare quum præcipue 7 hoc quoque, 8 sicut cætera, operæ pretium sit cognoscere; tamen quia ipsa sibi obstat magnitudo, rerumque diversitas aciem intentionis abruptit; faciam quod solent qui terrarum situs pingunt: in brevi quasi tabellâ totam ejus imaginem amplectar, c nonnihil, ut spero, ad 9 admirationem principis populi collaturus, si 10 pariter atq; 11 insimul universam magnitudinem ejus ostendero. Si quis ergo populum Romanum quasi hominem consideret, d totamq; ejus ætatem percenseat, ut cœperit, utq; 12 adoleverit, ut quasi ad quemdam 13 juventæ florem pervenerit, ut postea velut consenuerit; quatuor gradus processusque ejus inveniet. Prima ætas sub regibus fuit, 14 propè ducentos quinquaginta per annos, quibus 15 circum ipsam matrem suam cum finitimis luctatus est. Hæc erit ejus Infantia. Sequens à Bruto Collatinoque consulibus, 3 16 in Appium Claudium, Quintum Fulvium consules, ducentos quinquaginta annos patet, quibus Italiam subegit. Hoc fuit tempus viris armisq; incitatissimum: ideò quis Adolescentiam dixerit. Dehinc 17 ad Cæsarem Augustum ducenti anni, quibus totum orbem pacavit. Hic jam ipsa Juventa imperii, & quasi quædam robusta

INTERPRETATIO.

c Aliquid collaturus, ut spero, ut omnes mirerentur Principem populum, si subjecero oculis universam ejus magnitudinem, ut ipsa se habet,

& in unum.

d Complectaturque animo totam ætatem ejus, ut inceperit, ut creverit.

NOTÆ.

4 Jactatus. | Metaphora sumpta à navi undiquaque fluctibus agitata. Virgil.

— Multum ille & terris jactatus & alto.

5 Constituendum. | Verti firmandum, quum hoc referri debeat ad id quod dixit, Laboribus, periculisque jactatus.

6 Contendisse. | Verti decertasse, quanquam & consensisse verti potuisset. Quod tamen idem est.

7 Hoc quoque. | Nempe ut laboribus periculisque jactatus fuit, &c.

8 Sicut cætera. | Hæc verba à Floro nunquam scripta sunt, à Glossario quodam addita, ut vocem, quoque, explicaret.

9 Admirationem. | Nota hic passivè positum.

10 Pariter. | Verti, ut ipsa se habet: nam ea vis est hujus vocis, quæ hic satis difficilis.

11 Insimul. | In unum, quia suprâ dixerat, in brevi quasi tabella.

12 Adoleverit. | Adolesco, est cresco.

13 Juventa. | Juventa apud optimos scriptores semper pro constitutâ ætate ponitur.

14 Prope ducentos. | Sub Regibus si quis re-

et rationes putet, regnum est per annos ducentos quadraginta tres, ut patet ex Eutropio.

15 Circum ipsam matrem suam. | Salmalius omnino legendum vult, circum ipsas cunas, sed receptam lectionem tentare nil necesse est: est enim imitatio Poetica, atque ea perquam elegans. Nam infantes, qui, non adhuc pedibus firmi, longius à matre suâ discedere non audent, circum ipsam solent ludere.

16 In Appium Claudium. | A Bruto & Collatino Coss. usque ad Appium Claudium & Quintum Fulvium, anni sunt ducenti supra triginta quatuor. Quibus Coss. contra Afros bellum susceptum fuit. Anno ab Urbe Condita 477. Et in Sicilia contra eos pugnatum, & App. Claudius de Afris & Rege Hierone triumphavit.

17 Ad Cæsarem Augustum. | Ab Appio Claudio & Quinto Fulvio Coss. usq; ad mortem Cæsaris Augusti, anni sunt ducenti octoginta septem. Decessit enim anno 764 ab Urbe conditâ, anno decimoquarto post Christum natum. Tunc temporis totius ferè orbis Roma potiebatur.

maturitas.

inmaturitas. A Cæsare Augusto in sæculum nostrum haud multò minus anni ¹⁸ ducenti : e quibus inertia Cæsarum quasi consenuit atq; decoxit : nisi quod sub Trajano principe ¹⁹ movet lacertos, &, præter spem omnium, senectus imperii, quasi redditâ juventute, revirescit.

INTERPRETATIO.

e Quibus annis populus Rom. veluti consenuit & consumpsit vires suas per inertiam Cæsarum.

NOTÆ.

¹⁸ Ducenti. | Certè in hocce numero error est, quem miror à nemine animadversum. Ab Augusto enim ad Trajanum, sub quo noster scripsit, extrema tempora, anni sunt circiter 102 : sed fortè erratum est operarum, qui 200 scripsere, quum iis datum fuisset 100.

Et sic legendum puto.

¹⁹ Movet lacertos. | Trajanus enim Romanæ Imperii, quod post Augustum defensum magis fuerat, quàm nobiliter ampliatum, fines longè latèque diffudit. Tenuit usque ad Indiam fines, & mare rubrum accessit.

LIBER PRIMUS.

CAPUT I.

De Romulo.

PRImus ille, & Urbis, & Imperii conditor, Romulus fuit ; Marte te genitus, & Rheâ Sylviâ. Hoc de se ² sacerdos gravida confessa est : nec mox fama dubitavit, quum Amulii imperio abjectus in profluentem cum Rhemo fratre, non potuit extinguere. Siquidem & ³ Tiberinus amnem repressit : & relictis catulis lupa sequuta vagitum

NOTÆ.

CAP. I. De Romulo. Romam condidit anno Mundi 3198, ante Ch. Nat. 750; & regnavit annis 37. Illo defuncto, per Senatores per annum unum regnatum fuit.

Et nunc ille Paris cum semiviro comitatu Mæoniâ mentum mitrâ crinemque madentem Subnixus, rapto potitur.

² Sacerdos. | Rheâ Sylvia Numitoris filia, quæ Vestæ sacerdotio præfecta, ideò Sacerdotem vocat.

³ Tiberinus. | Hic Tiberinus est fluminis Deus. Sic Virgil.

¹ Ille. | Nobilis, inclytus, famosus, significat ; & ut in bonam, sic & in malam partem sumitur : In bonam, ut,

Tunc ille Aeneas quem Dardanio Anchise Alma Venus Phrygiæ genuit Simoentis ad undam ? Et alibi :

At non ille, satum quo te mentiris, Achilles Talis in hoste fuit Priamo — Et in malam, ut,

— Cunctatur & amnis

Rauca sonans, revocatque pedem Tiberinus ab alto. Et alibi :

Hic Deus ipse loci furvis Tiberinus amans Populeas inter senior se attollere frondes Visus —

uber admovit infantibus, matremque se gessit. Sic repertos 4 apud arborem, regis pastor tulit in casam, atque educavit. 6 Alba tunc erat Latio caput Iuli opus : nam Lavinium patris Æneæ contempserat. a Ab hoc Amulius jam 7bis septimâ sobole regnabat, fratre pulso Numitore, cujus ex filiâ Romulus. b Igitur statim primâ juventæ face, patrum Amulium ab 8 arce deturbat, avum reponit : Ipse fluminis amator, & montium, 9 apud quos erat educatus, c mœnia novæ urbis agitabat. d Gemini erant : uter 10 auspicaretur, & regeret, adhibuere 11 piacula. Remus montem Aventinum, hic Palatinum occupat. Prior ille sex 5 vultures, hic postea, sed duodecim videt. Sic victor 12 augurio, urbem 13 excitat, plenus spei, bellatricem fore. Ita illi 14 assuetæ sanguine & prædâ aves pollicebantur. Ad tutelam novæ urbis sufficere 15 vallum videbatur : e cujus dum irridet angustias Remus, idque increpat saltu; dubium an jussu fratris, occisus est. Prima cerè victima fuit, f munitionemque urbis novæ, sanguine suo consecravit. Imaginem urbis magis

INTERPRETATIO.

a Ab isto Æneâ Amulius regnabat jam decimus quartus nepos.

b Igitur statim primo æstu juvenia pellit Patrum Amulium regno, & restituit avum Numitorem.

c Meditabatur mœnia novæ urbis.

d Erant Gemelli, idè Deos consulere, uter inciperet & susciperet regnum prior.

e Quod dum Remus irridet angustissimum, & illud arguit saltu suo, &c.

f Et dedicavit sanguine suo vallum quod muniebat novam urbem.

NOTÆ.

4 Apud. | Juxta significat Cicero de Orator. lib. 2. quum etiam tunc in lecto Crassus esset, & apud eum Sulpitius sederet. Ubi apud eum, nil aliud est quam juxta eum.

5 Regis pastor. | Melius multò si legatur Regius pastor.

6 Alba. | Æneas, finito bello adversus Turnum, Rutulorum Regem, & Victor, Lavinium ex nomine uxoris, cui Lavinie nomen erat, Urbem condidit; qui quum mortuus esset, in locum ejus Ascanius filius successit, qui Lavinio relicto, Albam longam excitavit, quæ trecentos per annos caput Regni fuit. Post quos Romulus Romam condidit, quæ non tantum Italiæ, sed & ferè totius orbis terrarum caput & domina fuit.

7 Bis Septimâ. | Amulius ab Æneâ decima-quarta soboles est; hujus generis series sic se habet : Æneas, Ascanius, Æneas Sylvius, Latinus, Alba, Capetus, Capys, Calpetus, Tiberinus, Agrippa, Alladius, Aventinus, Procas, & Amulius. Qui omnes, modò addas Sylvium Ascanii fratrem, qui post eum regno præfuit, regnarunt per annos quadringentos triginta quinque.

8 Ab arce. | Arx passim pro regno sumitur. Virgil lib. 4. Æneid.

e Ascaniane Pater Romanas invidet arces !

9 Apud quos. | Apud pro in multò elegantius, sic optimi quique scriptores : Terentius, apud forum pro in foro.

10 Auspicaretur. | Verti, inciperet; auspicari enim est inchoare : Et inde traxit originem, quod veteres nil nisi auspiciatò incipiebant.

11 Piacula. | Piaculum est crimen dignum piatione, vel sacrificium quo crimen aliquod expiatur, unde manifestum est hic vocem piacula, locum habere non posse. Sunt qui legant Oracula benè.

12 Augurio. | Augurium hic pro auspicio posuit. Nam augurium, est quum observatur garritus aut cantus avium, quas appellabant oscines, quod ore futura prædicerent; auspiciu verò est quum ex avium pastu vel volatu futura notabantur.

13 Excitat. | Sic Græci utuntur verbo ἔγειραν, ταχὺ δυνάμειν ἔγειραν, mœnia, fundamenta excitare.

14 Assuetæ sanguine. | Sunt qui credant assuefacere, assueferi, assuescere, nunquam sextum casum addiscere, sed semper tertium; at longè illi falluntur.

15 Vallum. | Vallum dicitur ipsa munitio; & valli sunt pali, quibus in terram defixis vallum munitur.

quàm

quàm urbem fecerat : ¹⁶incolæ deerant. Erat in proximo ¹⁷lucus : hunc Asylum facit, & statim mira vis hominum, Latini, Tusci que pastores. Quidam etiam transmarini : ¹⁸Phryges qui sub Æneâ, ¹⁹Arcades qui sub Evandro duce influxerant. Ita ex variis quasi elementis congregavit corpus unum ; populumq ; Romanum ²⁰ipse fecit. Res erat unius ætatis populus virorum. Itaque matrimonia à finitimis petita ; quia non impetrabantur, manu capta sunt. Simulatis quippe ²¹ludis equestribus, virgines quæ ad spectaculum venerant, præda fuere. Et hæc statim causa bellorum : Pulsi fugatique ²²Veientes, ²³Cæninensium captum ac dirutum est oppidum. Spolia insuper ²⁴opima de rege, ²⁵Feretrio Jovi manibus suis rex reportavit. h Sabinis proditæ portæ per virginem : ²⁶nec dolo : sed puella precium rei, quæ gerebant in sinistris, petierat : i dubium clypeos, an armillas. Illi ut & fidem solverent, & ulciscerentur, clypeis obruere. Ita admissis intra mœnia hostibus, atrox in ipso foro

INTERPRETATIO.

g Ista res poterat manere tantum per triginta annos, nam populus constabat viris, sine faminis.

h Tarpeia virgo prodidit portas Sabinis, non per fraudem, illa enim petierat in pretium rei

quam gerebat, quæ ferebant in sinistris, scuta scilicet.

i Cum dubium esset peteretne Clypeos vel armillas, illi ut & solverent promissa, & sumerent pœnas ab illâ, obruere eam scutis.

NOTÆ.

¹⁶ Incolæ deerant. | Et hæc causa est cur imaginem urbis potius quàm urbem fecisse dicat : Incolæ enim urbem constituunt non muri.

¹⁷ Lucus. | Is inter Capitolium, & arcem erat.

¹⁸ Phryges. | Eorum nepotes qui post Trojæ excidium Æneam ducem comitati fuerant.

¹⁹ Arcades. | Sub Fauno quarto Italiæ rege, Evander ex urbe Arcadiæ, Pallanteo nomine, cum Arcadum turbâ in Italiam appulit, à quibus Arcades isti erant oriundi.

²⁰ Ipse fecit. | Non video cur hic hæcant Interpretes, & locum vitii suspicentur, qui, si quisquam alius, planissimus est. Ipse enim hic sumitur ut Græcè αὐτός, & sensus talis est, Romulus solus corpus coegit, quasi natura, quæ ex variis elementis corpus congregat.

²¹ Ludis equest. | Hi ludi Consualia dicebantur, quos in honorem Consi faciebant, qui Consus Neptunus Equester est : Et tunc temporis equos & asinos coronabant, eosque oritari sinebant.

²² Veientes. | Italiæ populi, socii Fidenatibus.

²³ Cæninensium. | Cæninenses, populi in Latio.

²⁴ Opima spolia. | Ea sunt quæ dux hostium

Duci à se interfecto detraxerat. Eorum tanta raritas fuit, ut trina tantum contigerint : prima quæ Romulus de Acrone, altera quæ Cossus Cornelius de Tolumnio, tertia quæ Marcus Marcellus Jovi Feretrio de Viridomaro fixerunt.

²⁵ Jovi Feretrio. | Jupiter Feretrius dictus fuit, quod illi spolia opima ferebant, vel à feriendo, quod fulmine feriat, vel quia dux ducem ense ferit. Propert, lib. 4.

— Causa Feretri,

Omne quod certo Dux ferit ense ducem : Sen quia victa suis humeris hac arma ferebant.

Hinc Feretri dicta est ara superba Jovis.

²⁶ Nec dolo. | Omnes alii qui super hac rescripti sunt, tradunt Tarpeiam virginem à Tatio auro corruptam fuisse ; à quorum sententiâ noster discedit : dicit enim illam portas prodidisse : non dolo, quippe quæ petierat quæ gerebant in sinistris, nempe Clypeos, ut scilicet inermes à Romanis facile obrui possent. Hic locus vulgò male acceptus est ; nec est quod quisquam per vocem, prodita, quâ Florus usus est, intelligi velit eas insidiosæ, & contra leges hostibus traditas fuisse ; nam verbum prodere significat etiam, in manus tradere, dare, aperire, quasi porro dare, unde sit prodere ; res nota est.

pugna, adeò ut Romulus Jovem oraret, ²⁷ ut fœdam suorum fugam fisteret. Hinc templum & Stator Jupiter. ^{k 28} Tandem sævientibus intervenere rapte laceris comis. Sic pax facta cum Tatio, fœdusq; percussum: secutaq; res mira dictu, ut relictis sedibus suis novam in urbem ²⁹ hostes demigrarent, & cum generis suis avitas opes pro dote sociarent. Auctis brevi viribus, hunc Rex sapientissimus statum Reipublicæ imposuit: juvenus divisa per tribus, in equis & armis, ¹ ad subita belli excubaret: consilium Reipublicæ penes senes effer, qui ex auctoritate Patres, ob ætatem Senatus vocabantur. His ita ordinatis, repente, quum concionem haberet, ante urbem apud ³¹ Capreæ paludem, è conspectu ablatu est. ³² Discerptum aliqui à Senatu putant, ob asperius ingenium: ^m sed ³³ oborta tempestas solisque defectio, consecrationis speciem præbuere: ⁿ cui mox Julius Proculus fidem fecit, visum à se Romulum affirmans, ³⁴ augustiore formâ quàm fuisset: mandare præterea, ut se pro ³⁵ numine acciperent: Quirinum in cœlo vocari: placitum Diis ut gentium Roma potiretur.

INTERPRETATIO.

^k Tandem quum furerent undique, rapta capillis passis progressæ sunt in medium.

^l Vigiliæ ageret, ad subitos motus belli.

^m Sed quum repente tempestas orta esset, & sol defecisset, effecere quasi quandam consecrationem.

ⁿ Cui mox consecrationi Julius Proculus au-

ter fuit ut omnes adhiberent fidem, jurans se vidisse Romulum formâ augustiore quàm fuisset antea, qui præterea mandabat eis ut celerent se pro numine: se verò vocatum Quirinum in cœlo, & Deos decrevisse ut Roma regeret totam orbem terrarum.

NOTÆ.

²⁷ Ut fœdam. | Delendum est ut ex genio Flori. Sic infra loquutus: Hunc rex sapientissimus statum Reipub. imposuit; juvenus divisa per tribus, in equis & armis ad subita belli excubaret.

²⁸ Tandem sævientibus. | Verbum Pœticum; Virgil. de Lupo, Lib. 9. Æneid.

— Ille asper & improbus irâ
Savit in absentes.

²⁹ Hostes | Et hæc causa est cur dixit, res mira dictu; & miror cuiquam in mentem venisse ut germanam lectionem sollicitaret.

³⁰ Subita belli. | Florum ut Oratorem, vel Pœtam potius, quàm ut historicum, soleo legere, ita ubique sublimis est & magnificus. Subita belli, pro subita bella. Sic Horat. dixit, acuta belli.

³¹ Capreæ paludem. | Sic dicebatur ager juxta urbem. Nec est quod quisquam loco Capreæ, Capreæ reponat. Capreæ dixit Ovid. lib. 2. Fast.

Est locus, antiqui Capreæ dixere paludem,
Fortè viris illic, Romule, iura dabas.

³² Discerptum. | De Romuli interitu alii alia scribunt. Sunt qui dicant interfectum à

primoribus, & corpore in minutissima fragmenta dissecto, occultè sub vestibus asportatum. Alii veneno extinctum volunt. Et alii manu suâ mortuum.

³³ Oborta tempestas. | Hoc eleganter describit Ovid.

Sol fugit, & remonent subeuntia nubila Cælum,
Et gravis effusus decidit imber aquis.

Hinc tonat, hinc missis abruptitur ignibus æther,

Fit fuga, Rex patriis astra petebat equis.

Integros versus descripsi, ut mihi viam facerent ad antiquam lectionem Virgilio restituendam, apud quem hodie malè legitur, lib. 3. Æneid.

— Ingeminant abrupti nubibus ignes.

Cùm legendum sit abruptis nubibus. Et sic legerat Ovidius quum imitatus est. Etenim nonne idem est, æther abruptitur missis ignibus: Et ignes nubibus abruptis? Res ipsa luce clarior.

³⁴ Augustiore formâ. | Ovid.

Pulcher, & humano major, trabecæque decorus
Romulus, in mediâ visus adesse viâ.

³⁵ Pro numine | Thura ferant, placentque novum pia turba Quirinum. Ovid.

CAPUT

CAPUT II.

De Numa Pompilio.

Succedit Romulo Numa Pompilius : a quem ¹ Curibus Sabinis a gentem, ultro petivere, ob inclytam viri religionem. Ille sacra, & cæremonias, omnemque cultum deorum immortalium docuit : ille ² Pontifices, Augures, ³ Salios, ⁴ cæteraque sacerdotia, annum quoque in duodecim menses, ⁵ fastos dies nefastosq; descripsit. ⁶ Ille, ⁷ Ancilia atque ⁸ Palladium, secreta quædam imperii ⁹ pignora ; ¹⁰ Janumq; geminum, fidem pacis ac belli ; in primis focum ¹¹ Vestæ virginibus colendum dedit ; ut ad ¹² simulacrum cælestium siderum custos imperii flamma vigilaret. Hæc omnia quasi monitu deæ Egeriæ, quo magis ¹³ Barbari acciperent. ¹⁴ Eo deniq; ferocem populum redegit, ut ¹⁵ quod vi & injuriâ occupaverat imperium, religione atque justitiâ gubernaret.

INTERPRETATIO.

a Quem Romani petivere sponte sua, quum vitam ageret Curibus Sabinis.

b Ille dedit colenda Vestalibus ancilia & Palladium, quæ erant quædam secreta pignora Imperii, & Janum Geminum in quo stabat pax & bellum, & in primis ignem Vestæ.

c Ut flamma custos Imperii semper vigilaret ad similitudinem cælestium siderum.

d Tandem redegit populum ferocem ad id, ut ille populus qui occupaverat Imperium per vim & injuriam, idem regere et religione & justitiâ.

NOTÆ.

CAP. II. De Numâ Pompilio, Regnum suscepit ann. Mundi 3236, ante Ch. Nat. 712: regnavit ann. 43.

¹ Curibus. | Cures urbs in Sabinis.

² Pontifices. | Quatuor Pontifices instituit Numa, & augures totidem.

³ Salios. | Martis sacerdotes numero duodecim, qui certis diebus per urbem armati canentes cum tripudiis & saltu discurrebant.

⁴ Cæteraque sacerdotia. | In aliis, cæterosque per Sacerdotia, ex quo Salmasius ingeniosissime, Cæteraque P. R. Sacerdotia. Nihil ego verius puto : ex duabus illis litteris P. R. negligentibus Librarii fecerant per.

⁵ Fastos dies. | Fasti dies sunt, quibus jus fatur, id est, dicitur, & quibus Prætoribus licebat hæc tria verba proferre sine piaculo, do, dico, addico. Nefasti verò quibus jus non fatur, nec tria verba licet profari Prætoribus. Ovid.

Ille nefastus erit per quem tria verba silentur, Fastus erit per quem lege licebit agi.

⁶ Ancilia. | Unum tantum è Cælo delapsum, sed plura jussit fieri, simili cælata figurâ, ut inquit ille, ut deciperentur qui illud furari cuperent.

⁷ Palladium. | Palladis simulacrum à cælo delapsum, in quo Imperii fides stabat. Illud Ulysses & Diomedes sustulerunt, & Æneas postea in Italiam detulit.

⁸ Pignora. | Sic Ovid.

Imperii pignora certa dabo, de ancili.

⁹ Janum geminum. | Cujus Templum belli tempore patet, pacis verò clausum est, & idem pacis & belli fidem vocat. Dictus autem fuit geminus, à gemina facie, hæc Ortum, illâ Occidentem spectante.

¹⁰ Vestæ. | Alii Saturni filiam, alii Jani uxorem Vestam dicunt, & Vestæ nil aliud est quàm ignis, Ovid.

Nec tu aliud Vestam quàm vivam intelligas flammam.

Illam Æneas à Trojâ in Italiam detulit,

— Vestamque potentem, Aeternumque adytis effert penetralibus ignem.

¹¹ Barbari. | Non dicit, Barbari, pro Latini, quod quidam volunt. Ut apud Plaut. in Prolog. Afinarie, Marcus vertit Barbarè, id est, Latine, sed Barbari qui scilicet legibus adhuc, cærimoniis, nec Deorum cultu essent assueti, & per hanc vocem causam reddidit cur se apud eos Egeriæ monitu uti simularet.

¹² Quod vi. | Quod vi & injuriâ hic dicitur, id ad Numam pertinere non potest, quem scilicet ultro petiverat Pop. Rom. ob inclytam viri religionem ; ergo legendum, ut quod, Populum enim Romanum per vim & injuriam occupasse Imperium nimis verum est. Sic restituit hanc locum Pater meus.

CAPUT III.

De Tullo Hostilio.

EXcipit Pompilium Numam ^a Tullus Hostilius : Cui in honorem virtutis regnum ultro datum. Hic omnem militarem disciplinam, artemque bellandi ¹ condidit. Itaque mirum in modum exercitâ juven- tute, provocare ausus Albanos, ^b gravem & ³ diu principem populum. ^c Sed quum pari robore frequentibus præliis utrique comminuerentur, ⁴ misso in compendium bello, ⁵ Horatiis ⁶ Curiatiisque, tergeminis hinc atque inde fratribus, utriusque populi fata permixta sunt. Anceps, & pulchra contentio, exituque ipso mirabilis. ^d Tribus quippe ⁶ illinc vulneratis, ⁷ hinc duobus occisis, qui supererat Horatius, addito ad virtutem dolo, ut distraheret hostem, simulat fugam, ^e singulosque, ⁸ prout sequi poterant, adortus, exsuperat. Sic (rarum aliàs decus) u- nius manu parva victoria est : quam ille mox parricidio fœdavit. Flen- tem spolia circa se, sponsi quidem, sed hostis, sororem viderat. Hunc tam ⁹ immaturum virginis amorem ultus est ferro. ^f Citavêre leges ne- fas : sed abstulit virtus ¹⁰ parricidam : & facinus intra gloriâ fuit. Nec diu in Fide Albanus. Nam ¹¹ Fidenate bello missi in auxilium ex fœdere,

INTERPRETATIO.

^a Tullus Hostilius successor fuit Numa Pom- pilio, qui accepit regnum à populo sine ambiri- one, in honorem virtutis.

^b Populum bellicosum & qui dominaverit diu.

^c Sed quum utrique ferrent damna aequalia præliis frequentibus, ut facerent citò finem belli, uterque populus dedere fata sua Horatiis & Cu- riatiis, tribus fratribus ex utraque parte.

^d Nam tribus Curiatiis vulneratis, duobus Horatiis occisis.

^e Superat singulos aggressus, ut unusquisque poterat sequi.

^f Leges vocavêre in jus illud nefandum faci- nus ; sed virtus ejus effecit ut parricidium ei remitteretur. Et facinus constitit inter termi- nos gloria.

NOTÆ.

C A P. III. De Tullo Hostilio. Regnum cepit anno Mundi 3279, ante Ch. Nat. 669 : regnavit annis 23.

¹ Condidit. | Renovavit, restituit.

² Gravem. | Poeticas Flori locutiones ubi- que notabis. Sic Horat. Persas graves vocat. Od. 2. lib. 1.

Audiet Cives acuisse ferrum

Quo graves Persa melius perirent.

Ubi malè Commentator Vetus qui infrenes explicat, sed pessimè Cruquius qui ab armo- rum genere dictos putat ; quippe qui ferreis laminis induerentur. Gravis, nil aliud sig- nificat quàm fortis, bellicosus, qui contemni non debet, qui virtutis suæ dedit specimina.

³ Diu principem. | Albani enim quingen-

tos ferè per annos regnârunt.

⁴ Horatiis. | A parte Romanorum.

⁵ Curiatiis. | A parte Albanorum.

⁶ Illinc. | Ex Curiatiis.

⁷ Hinc. | Ex Horatiis.

⁸ Prout sequi poterant. | Bona lectio, malè poterat in aliis Cod. scriptum est. Sic Au- rel. Viſtor. Unus Horatius quamvis integer, quia tribus impar erat, fugam simulavit, & singulos per intervalla, ut vulnere dolor patie- batur, insequentes interfecit.

⁹ Immaturum. | Notandum immaturum posuisse, pro intemperatum.

¹⁰ Parricidam. | Pro parricidio.

¹¹ Fidenate. | Fidenates populi in Latio, sexto ab urbe milliario distantes.

medii inter duos expectavere fortunam. & Sed rex callidus,¹² ubi inclinare socios ad hostem videt; tollit animos, quasi ipse mandasset. Spes inde nostris, metus hostibus. Sic fraus proditorum irrita fuit. Itaque hoste victo, ruptorem fœderis Metium Fufetium, religatum inter duos currus, ^h pernicibus equis distrahit; Albamque ipsam quamvis¹³ parentem, æmulam tamen diruit, quum prius omnes opes urbis, ipsumque populum Romam transfulisset: prorsus ut consanguinea civitas non periisse, sed in suum corpus rediisse rursus videretur.

INTERPRETATIO.

g Sed quum rex callidus videt illos vergere | lans se ita mandasse;
ad hostes, erigit animos suorum militum, sumu- | h Velocius.

NOTÆ.

¹² Ubi inclinare. | Metius enim aciem in | cere. Quare hostes territi, victique sunt.
collem subduxerat, ut fortunam belli experi- | ¹³ Parentem. | Quippe ab Albæ regibus
retur ac sequeretur, quâ re Tullus intellectâ, | Romæ conditor Romulus.
magnâ voce ait; suo illud iussu Metium fa-

CAPUT IV.

De Anco Marcio.

ANcus deinde Marcius, nepos Pompilii ex filiâ, ⁱ pari ingenio: Hic igitur & ¹ mœnia muro amplexus est, ^k & interfluentem Urbi Tiberinum ponte ² commisit; ³ Ostiamque in ipso maris fluminisque confinio coloniam posuit: jam tum videlicet præfagiens animo, futurum, ut totius mundi opes & commeatus illo veluti maritimo Urbis hospitio reciperentur.

INTERPRETATIO:

i Qui erat similis ingenio Numa avo suo. | fluebat intra Urlem; & condidit Ostiam Ce-
k Et per pontem junxit ripas Tiberis, qui | loniam in ipso concursu maris & fluminis.

NOTÆ.

CAP. IV. De Anco Marcio. Regnare cepit | Virgil.
anno Mundi 3311, ante Ch. Nat. 637: reg- | Delphinum caudas utero commissa luporum.
navit annis 24. | Id est, habens caudas luporum commissas,
conjunctas utero.
¹ Mœnia. | Ædificia, Domos, Insulas.
² Commisit. | Ripas ponte conjunxit; | ³ Ostiam. | Oppidum in Latio, ad Tibe-
committere enim conjungere significat. | ris ostia.

CAPUT V.

De Tarquinio Prisco.

TARQUINIUS postea Priscus, quamvis transmarinæ originis, regnum ultrò petens, accipit, ob industriam atque elegantiam: quip-
pe

pe qui oriundus ¹Corintho, Græcum ingenium Italicis artibus miscu-
 iſſet. ¹ Hic & ſenatûs majeſtatem numero ampliavit, & ² centuriis tri-
 bus auxit, quatenus Attius Navius numerum augeri prohibebat, vir ſum-
 mus augurio. Quem rex in experimentum rogavit, ſierine poſſet quod
 ipſe mente conceperat? Ille rem expertus augurio, poſſe reſpondit. At-
 qui hoc, inquit, agitabam, an cotem illam ſecare novaculâ poſſem?
 Augur, Potes ergo, inquit, & ſecuit. ^m Inde Romanis ſacer auguratus.
ⁿ Neque pace Tarquinius quàm bello promptior. ³ Duodecim namque
 Tuſciæ populos frequentibus armis ſubegit. Inde falces, ⁴ trabeæ, ⁵ cu-
 rules, ⁶ annuli, ⁷ phaleræ, ⁸ paludamenta, ⁹ prætexta, ^o inde, quod
 aureo curru quatuor equis triumphatur; ¹⁰ togæ pictæ, ¹¹ tunicæq; pal-
 mata, omnia deniq; decora & inſignia, quibus imperii dignitas eminet.

INTERPRETATIO.

¹ Hic ampliavit majeſtatem Senatûs numero
 Senatorum, & auxit Centurias tribus aliis Cen-
 turiis.

^m Ex eo augurium fuit ſacrum Romanis.

ⁿ Neque Tarquinius fuit ardentior in pace
 quàm in bello.

^o Inde eſt quod triumphatur quadrigis au-
 reis.

NOTÆ.

CAP. V. De Tarquinio Priſco. Anno Mun-
 di 3335, ante Ch. Nat. 613: regnavit an. 38.

¹ Corintho. | Damarati Corinthii filius erat,
 ejus qui Cypſelli Tyrannidem fugiens, in
 Etruriam commigravit, ipſe Lucumo dictus,
 poſtea verò ab Urbe Tuſciæ, Tarquiniis no-
 mine, Tarquinius vocatus.

² Centuriis. | Quod Florus de Senatu, Au-
 rel. Victor de Equitibus dicit, Centum patres
 in Curiam legit, qui minorum gentium ſunt ap-
 pellati, Equitum Centurias numero duplicavit,
 nomina mutare non potuit, Accii Navii augu-
 ris auctoritate deterritus, qui fidem artis ſua
 novaculâ & cote firmavit.

³ Duodecim. | Etruſci, ſive Tuſci, à Græcis
 Tyrrheni dicti, intra Appeninum, mare in-
 ferum, & Tiberim Macramque amnes conſe-
 derunt, duodecim urbibus, totidemq; princi-
 patibus inter ſe conſtitutis.

⁴ Trabea. | Sunt veſtes quæ quaſdam tan-
 quam diſcolores pannorum trabeſ habebant.
 Suet. in lib. de veſtimentis docet tria trabea-
 rum fuiſſe genera, unum è ſolâ Purpurâ Diis
 conſecratum, alterum è purpurâ & Cocco, quo
 Augures, tertium, è purpurâ, non ſine albo,
 quo Reges utebantur. Cæterum, & ante
 Tarquinium Priſcum Romæ in uſu fuit tra-
 bea, nempe Romuli tempore.

Virgil. lib. 7. Æneid.

Ipſe Quirinali trabeâ cinſtuq; Gabino

Inſignis, reſerat ſtridentia limina Conſul.

Ubi Interpr. Quirinali Trab. regali veſte,
 quali Romulus utebatur.

⁵ Curules. | Erant ſellæ Eburneæ.

⁶ Annuli. | Annuli aurei inſignia digni-
 tatis Equeſtris.

⁷ Phaleræ. | Ornamenta quæ equorum
 frontibus, maxillis, pectoribus ad ſpeciem ad-
 debantur, iis ob rem benè geſtam equites
 donabantur.

⁸ Paludamenta. | Veſtes purpurâ & Cocco
 diſtinctæ, quibus induiti Imperatores ad bella
 proficiſcuntur.

⁹ Prætexta. | Veſtis cui purpura prætexta
 eſt, hoc eſt, quæ purpuram in orâ habet.
 Hâc utebantur pueri uſque ad annum deci-
 mum ſeptimum, qui annus Tyrocinii diceba-
 tur.

¹⁰ Togæ Pictæ. | Triumphantium peculia-
 ris ex ſplendidiore purpura, variis Phrygio-
 niæ artis pigmentis, & variis iconibus ad
 extimam & intimam utramque frontem ele-
 gantiſſimè deſcriptæ.

¹¹ Tunica Palmata. | Triumphantium
 propriæ, ut Togæ pictæ ex ſplendidiore pur-
 pura, ubique palmeis foliis ex auro Prætex-
 ta, & quâ in longum latumque patet, eiſdem
 foliis elegantiffimè deſcripta, Triumphan-
 tis celebres victorias ſuâ ſpecie designanti-
 bus.

CAPUT VI.

De Servio Tullio.

Servius Tullius deinceps gubernacula Urbis invadit, nec obscuritas ¹³ inhibuit, quamvis ¹ matre servâ creatum. Nam eximium indolem uxor Tarquinii Tanaquil liberaliter educaverat : & clarum fore, ² visa circa caput flamma promiserat. ^p Ergo inter Tarquinii mortem, annitente reginâ, substitutus in locum regis, ³ quasi in tempus. ^q Regnum dolo partum ⁴ sic egit industriè, ut jure adeptus videretur. Ab hoc populus Romanus ⁵ relatus in censum, digestus ⁶ in classes, ⁷ curiis atque ⁸ collegiis distributus : summaque regis solertia ita est ordinata respublica, ut omnia patrimonii, dignitatis, ætatis, arrium, ¹⁴ officiorumque discrimina in tabulas referrentur, ac si maxima civitas minimæ domûs diligentiam contineretur.

INTERPRETATIO.

^p Igitur sub mortem regis substitutus est in locum ejus quasi pro tempore, Reginâ nitente.

^q Et sic administravit industriè regnum, quod acquisierat fraude, ut videretur adeptus jure.

NOTÆ.

CAP. VI. De Servio Tullio. Anno Mund. 3373, ante Ch. Nat. 575: regnavit annis 44.

¹ Matre servâ. | Non serva fuerat, sed Corniculo Latii Oppido capto, & Servio Tullio, qui Princeps in illa Urbe fuerat, occiso, uxor ejus in hostium potestatem venit, & ob unicam nobilitatem ab Reginâ Romanâ servitio prohibita fuit, & Servium Tullium in Prisci Tarquinii domo peperit, quem matris fortuna, quod scilicet captâ patriâ in hostium manus venerit, ut servâ natum crederent, fecit. Vide Livium lib. 1.

² Visa circa caput flamma. | Semper monstrum istud magnum aliquid portendebat. Sic Virgil. 2. Æneid. de Ascanio,

*Ecce levis summo de vertice visus Iuli
Fundere lumen apex, tactuque innoxia molli
Lambere flamma comas, & circum tempora
pasci.*

Et lib. 7. de Lavinia:

*Visa (nefas) longis comprehendere crinibus ignem,
Atque omnem ornatum flammâ crepitante
cremari:*

*Id verò horrendum, ac visus miserabile ferri;
Namq; fere illustrem famâ fatisque caneant
Ipsam, sed populo magnum portendere bellum.*

³ Quasi in tempus. | Quia vulnerato Tarquinio uxor Tanaquil populum bono animo esse jubet, sopitum fuisse regem subito ictu, ferrum hand alitè in corpus descendisse, jam

ad se rediisse: inspectum vulnus absterfo cruore, omnia salubria esse. Considerare propediem ipsum eos visuros. Interim Servio Tullio jubere populum dicto audientem esse, eum jura redditurum; obitumque alia regis munia. Liv. Et hoc est cur noxter eum substitutum in locum Regis, quasi in tempus dicat.

⁴ Sic egit. | Nota agere, pro administrare: sic capite sequenti, scelere partam potestatem non melius egit quam acquisierat.

⁵ Relatus in censum. | Sic Livius; censum instituit, rem saluberrimam tanto futuro Imperio, ex quo belli pacisque munia non viritum, ut antea, sed pro habitu pecuniarum fierent. Censui autem est quo publicæ & privatæ omnium opes describebantur; ante Servium per orbem terrarum incognitus.

⁶ Classes. | Populum Romanum in sex Classes divisit Servius Tullius, quibus centum nonaginta tres Centuriæ continebantur. Vide Livium lib. 1.

⁷ Curiis. | Triginta fuere Curie à rege Romulo institutæ; postea verò triginta quinque, quæ tamen triginta dicebantur, eadem ratione quâ Centumviri dicebantur, etsi revera essent centum & quinque Capita.

⁸ Collegiis. | Collegium est propriè Collectus hominum qui eandem artem tractant, ut Collegium Fabrorum, Collegium Mercatorum, Collegium Sacerdotum, &c. Collegia instituisse Numam Plutarchus tradidit.

CAPUT

CAPUT VII.

De Tarquinio Superbo.

Postremus omnium fuit regum Tarquinius, cui ¹ cognomen Superbo ² ex moribus datum. Hic regnum avitum, quod à Servio tenebatur, rapere maluit, quàm expectare; immisitque in eum percussoribus, scelere partem potestatem ³ non meliùs egit, quàm acquisierat. Nec abhorrebat moribus uxor Tullia, quæ, ⁴ ut virum regem salutarer, super cruentum patrem, vecta carpento, consternatos equos egit. ⁵ Sed ipse in Senatum cædibus, in omnes superbiam, quæ crudelitate gravior est bonis, grassatus, quum sævitiam jam domi fatigasset, tandem in hostes conversus est. Sic valida oppida in Latio capta sunt, ⁶ Ardea, ⁷ Ocriculum, ⁸ Gabii, ⁹ Sueffa Pometia. Tum quoque cruentus in suos, ¹⁰ neque enim filium verberare dubitavit, ¹¹ ut simulanti ¹² transfugam apud hostes hinc fides esset. ¹³ Cui ¹⁴ Gabiis, ut voluerat, recepto atque per nuncios consulenti quid fieri vellet; eminentia fortè papaverum capira virgula excutens, quum per hoc interficiendos esse principes intelligi vellet, ¹⁵ (quæ superbia!) sic respondit. ¹⁶ Tamen de ¹⁷ ma-

INTERPRETATIO.

¹ Non meliùs administravit regnum partem scelere, quàm acquisierat.

² Ipse verò quum sævisset in Senatum cædibus, & in omnes superbiam.

³ Ut quum transfugam esse simularet, Hostes adhiberent fidem ei facile.

⁴ Qui cum receptus esset Gabiis, ut pater vo-

luerat, & consuleret eum per nuntios quid vellet fieri, ille sic respondit: virgâ prostravit capita eminentia papaverum, quæ superbia! quum per hoc vellet intelligi primores Urbis interficiendos esse.

⁵ Erexit tamen Templum de prædâ urbium quas ceperat.

NOTÆ.

C A P. VII. De Tarquinio Superbo. Anno Mundi 3417, ante Ch. Nat. 531: regnavit annis 25.

¹ Cognomen. | Cognomen est quod nomini Gentilitio subjungitur.

² Ex moribus. | Livius, cui cognomen superbo facta indiderunt; quia focerum gener sepulturâ prohibuit, Romulum quoque insepultum periisse dictitans, primoresq; patrum, quos Servii rebus favisse credebatur, interfecit.

³ Non meliùs egit. | Vide supra, Regnum dolo partem sic egit industriè, &c.

⁴ Ut virum salutarer. Hoc contra Historiæ fidem docet Florus, quum apud omnes in confesso sit Tulliam Carpentum supra patrem egisse, quum jam virum suum Regem salutasset: sed forsân legendum salutârat.

⁵ Ardea. | Urbe octavo & decimo milliaro ab Urbe distans. Eam Dauni Urbem vocat Virgil. lib. 10. Æneid.

Et patris antiquam Dauni desertur ad urbem

⁶ Ocriculum. | Urbs in Italia.

⁷ Gabii. | Urbs in Latio vigesimo ab Urbe milliario.

⁸ Sueffa Pometia. | Volscorum in Campaniâ caput.

⁹ Simulanti transfugam. | Compositò, ut inquit Livius, transfugit Gabios, patris in se intolerabilem sævitiam conquerens.

¹⁰ Gabiis. | Sunt qui reponunt Gabios, sed nil mutandum, neque enim se Gabiis recipere, minùs probum quàm Gabios.

¹¹ Quæ superbia. | Seu irâ, seu odio, seu superbiâ insitâ ingenio, nullam vocem emisit. Livius. Ego verò prudentiam potius quàm superbiam vocaverim, quandoquidem huic nuntio, quia dubiæ fidei videbatur, nil voce responsum est.

¹² Manubiis. | Manubiæ sunt pecuniæ ex prædâ venditione collectæ.

nubiis captarum urbium ¹³ templum erexit. y Quod quum ¹⁴ inauguraretur, ¹⁵ cedentibus cæteris Diis (mira res dictu) restirere ¹⁶ Juventas, & Terminus. Placuit vatibus contumacia numinum. Siquidem firma omnia & æterna pollicebatur. Sed illud horrendum, quod ¹⁷ molientibus ædem, in fundamentis humanum repertum est caput. Nec dubitavere cuncti ¹⁸ monstrum pulcherrimum, imperii sedem, caputque terrarum promittere. Tàm diù superbiam regis Populus Romanus perpeffus est, donec aberat libido. † Hanc ex liberis ejus ¹⁶ importunitatem tolerare non potuit. Quorum quum alter ornatissimæ feminae Lucretiæ stuprum intulisset, matrona dedecus ferro expiavit. Imperium tùm regibus abrogatum.

INTERPRETATIO.

y Quod quum consecraretur.
z Facientibus fundamenta Templi, in ipsis
caput humanum repertum est.

† Non potuit tolerare hanc Tyrannidem ex
liberis ejus.

N O T A.

¹³ Templum erexit. | De Templo Jovis Capitolini loquitur, quod quum Eutropius à Tarquinio Prisco inchoatum scribat, pater meus legendum monuit, ubi de Superbo agit, non adificavit, sed exadificavit, id est absolvit. Quod firmatur ex Livio, qui sic libro primo scribit. Inde ad negotia Urbana animum convertit, quorum erat primum, ut Jovis Templum in monte Tarpeio, monumentum regni sui, nominisq; relinqueret: Tarquinius reges ambos patrem vovisse, filium perfecisse.

¹⁴ Inauguraretur. | Ex profano sacrum fieret.

¹⁵ Cedentibus. | Qui Livium non legerit, certa scio hoc nullus intelliget; cesserunt Dii, quia eorum omnium facellorum exaugurationes admiserunt aves, & in Termini fano non addixere. Quapropter restitit, & ejus facellum inauguratum fuit, & omnia alia facella diruta, & hoc est cur dicit noster, cedentibus aliis.

¹⁶ Juventas & Terminus. | De Termino tantum Livius. Juventas autem significabat Imperium Romanum quasi juvenatæ vigorem servaturum; Terminus verò, Imperium sine fine futurum, & quod nec metas, nec tempora noster.

¹⁷ Molientibus. | Extruentibus, Vir. l. i. Æn.

Moliriq; arcem & manibus subvolvere saxa.
— Ipse humili designat mœnia fossâ

M liturque locum —

Et inde dictum est demoliri, id est destruere, à quo verbum nostrum, demolir.

¹⁸ Monstrum. | Rectè: monstrum enim nil aliud est quum monitrum. Sæpe usus Virgil. lib. 3. Æneid.

Ut me conspexis venientem, & Troia circum
Arma amens vidit, magnis exterrita monstis,
Dirigit visu in medio. —

Et lib. 5.

Tum verò attonita monstis, raptasque furere
Conclamant —

Et paulò post.

Mene salis placidi vultum fœcibusque quietos
Ignorare jubes? mène huic confidere monstro?

Et alibi. Quin & Cicero lib. i. de Divinat. Monstis interpretandis, id est monitris. Monstra autem à monstrando sic dicta. Cicero ibidem. Quia enim ostendunt, portant, monstrant, prædicant; ostenta, portenta, monstra, prodigia, dicuntur.

¹⁹ Importunitatem. | Importunus propriè est qui alios non finit quiescere; hic importunitas pro tyrannide sumitur, ut Capite sequenti importuna dominatio.

CAPUT VIII.

Anakephalaësis de septem Regibus.

HÆC est prima ætas populi Romani, & quasi infantia, quam habuit sub regibus septem, quâdam factorum industriâ, tam variis ingenio,

ingenio, ut reipublicæ ratio & utilitas postulabat. ¹ Nam quid Romulo ardentius? tali opus fuit, ² ut invaderet regnum. Quid Numâ religiosius? ita res poposcit; ³ ut ferox populus deorum metu mitigaretur. ⁴ Quid ille militiæ artifex Tullus? bellatoribus viris quàm necessari⁵ rius; ut acueret ratione virtutem. Quid ædificator Ancus? ut urbem ⁶ coloniâ extenderet, ⁷ ponte jungeret, ⁸ muro tueretur. Jam verò Tarquinii ⁹ ornamenta & insignia, quantam principi populo addiderunt ex ipso habitu dignitatem? Actus a Servio census quid effecit, nisi ut ipsa se nôset Respublica? Postremò, Superbi illius ¹⁰ importuna dominatio nonnihil, immò vel plurimum, profuit. Sic enim effectum est, ut ¹⁰ agitatus injuriis populus, cupiditate libertatis incenderetur.

INTERPRETATIO.

² Quid Tullus ille conditor militiæ quantum fuit necessarius viris bellicis?

NOTÆ.

¹ Nam quid Romulo ardentius. | Cave fidem adhibeas iis qui reponunt *ardentius*, nã illi vim verbi *ardentius* non capiunt: sic Virgil. lib. 9. Æneid.

Savit atrox Volsens, nec teli conspicit usquam Autorem, nec quo se ardens immittere possit.
Et alibi virtutem ardentem vocat.

— aut ardens evexit ad athera virtus.

² Invaderet. | Sic Virgilio 2. Æneid. *Invadunt urbem somno vinoque sepultam.*
Et lib. 3.

Vicinosque, ignare, parat invadere portus.

³ Ut ferox. | Suprà, Capite secundo Barbarum vocavit. Vide. Hinc etiam firmare poteris explicationem quam assero contra eos

qui *Barbarum, Ramanum, vel Latinum* explicant.

⁴ Artifex. | Hic enim omnem militarem disciplinam, artemque bellandi condidit.

⁵ Colonia. | Ostiam fecit Coloniam.

⁶ Ponte. | Tiberinum ponte commisit.

⁷ Muro. | Mœnia muro amplexus est.

⁸ Ornamenta. | Fasces, trabes, phaleræ, paludamenta & alia, vide cap. 5.

⁹ Importuna dominatio. | Tyrannidem significat, ut suprà importunitas.

¹⁰ Agitatus. | Virgil. lib. 3. Æneid.

Et scelera furis agitatus Orestes.

Et lib. 10,

Et furis agitatus amor, & conscia virtus.

CAPUT IX.

De mutatione Reipublicæ.

Igitur Bruto Collatinoque ducibus & auctoribus, quibus ultionem sui moriens matrona mandaverat, populus Romanus ad vindicandum libertatis ac pudicitiae decus, quodam quasi instinctu deorum concitatus, regem repente destituit, ¹ bona diripit, ² agrum Marti ³ suo consecrat, imperium in eisdem libertatis suæ vindices transfert, ⁴ muta-

NOTÆ.

C A P. IX. De mutatione Reipublicæ, Bruto Collatinoque ducibus. Anno Mundi 3442, ante Ch. Nat. 506, ab urbe cond. 245.

¹ Bona diripit. | Diripienda Plebi data fuere, ut contactâ regiâ prædâ, spem in perpetuum cum his pacis amitteret.

² Agrum Marti. | Ager Tarquiniorum qui

inter Urbem & Tiberim erat, consecratus Marti, Martius deinde vocatus fuit.

³ Sui. | Suum vocat, quia Romulum Urbis conditorem genuerat.

⁴ Mutato jure. | Mutatâ potestate quam annuam tantum habebant, quum reges habuissent perpetuam.

to tamen & jure, & nomine. Quippe ex perpetuo annum placuit, ex singulari duplex: ne potestas ⁶ solitudine vel ⁷ morâ corrumperetur: consulēque appellavit pro regibus, ut consulere se civibus suis debere meminissent. Tantūque libertatis novæ gaudium incesſerat, ^b ut vix mutati statūs fidem caperent; alterumque ex consulibus, tantum ⁸ ob ¹³ nomen ⁹ & genus regium ¹⁰ fascibus abrogatis, Urbe dimitterent. Itaque substitutus Valerius Publicola, ex summo studio annixus est ad augendam liberi populi majestatem. Nam & ¹¹ fascēs ei pro concione submisit, & ¹² jus provocationis adversus ipsos dedit. Et ne specie arcis offenderet, ¹³ eminentes aedēs suas in plana submisit. ^d Brutus verò favori civium, etiam domūs suæ clade & parricidio ¹⁴ velificatus est. Quippe quum studere revocandis in Urbem regibus liberos suos comperisset, protraxit in forum, & concione mediā ¹⁵ virgis cecidi, & securi percussit: ut planē publicus parens in locum liberorum adoptasse sibi populum videretur. Liber jam hinc populus Romanus, prima ¹⁶ adversus externos arma pro libertate corripuit; mox pro finibus, deinde pro sociis, tum gloriā, & imperio, laceſſentibus assidue usquequaque finitimis. ^e Quippe cui patrii soli gleba nulla, sed statim hostile ¹⁷ pomœrium, mediūque inter Latium & Tuscos, quasi in quodam bivio collocatus, omnibus portis in hostem ¹⁸ incurreret: donec quasi contagione quadam per singulos itum est, & proximis quibusque correptis, totam Italiam sub se redegerunt.

INTERPRETATIO.

^b Ut vix credere possent statum mutatum.

^c Et ne offenderet eum per similitudinem Arcis, planas fecit aedēs suas quæ erant eminentes.

^d Brutus verò commisit se favori civium, etiam clade & parricidio domūs suæ.

^e Nam quum haberet nullam glebam soli patrii, & prima terra quæ erat extra muros, esset hostium, positusque in medio Latii & Tusciæ, veluti in quodam bivio, non posset egredi per ullam portam quin obvius esset hostibus.

NOTÆ.

⁵ Nomine. | Quippe non Reges sed Consules vocati fuere.

⁶ Solitudine. | Consules duo hâc causâ creati sunt, ut si unus malus esse voluisset, alter eum, habens similem potestatem, coerceret.

⁷ Vel morâ. | Et placuit ne Imperium longius quàm annum unum haberent, ne per diuturnitatem potestatis insolentiores redderentur, sed civiles semper essent qui se post annum scirent futuros esse privatos.

⁸ Ob nomen. | Quia Tarquinius vocabatur.

⁹ Et genus. | Quippe qui sorore Tarquinii superbi genitus.

¹⁰ Fascibus. | Ante Consules manipulus fascium cum securibus à lictoribus ferebatur, ut ostenderent leviora crimina fascibus, graviora securi esse animadvertenda.

¹¹ Fasces summisit. | Inde summittere fascēs alicui usurpatum est pro cedere, se minorem gerere: Cic. in lib. de Claris Orat. Quum enim in maximis causis versatus esses, & quum

tibi atas nostra jam cederet, fascēsque summitteret.

¹² Jus provocationis. | Legem tulit ut à Magistratibus ad populum provocare possent.

¹³ Eminentes aedēs. | Quas habebat in summâ Velîâ tutissimo loco, & ideò in suspicionem affectati regni venit.

¹⁴ Velificatus est. | Velificari Metaphoricè dicitur pro favere, studere, sic Cicero in Orat. de lege agrariâ dixit velificari honori suo.

¹⁵ Virgis cecidi. | Mos erat damnatos virgis cadere, & postea securi percutere.

¹⁶ Adversus externos. | Porſenam Etruscorum Regem.

¹⁷ Pomœrium. | Propriè pomœrium est locus tam intra quam extra urbis murum, hic verò est locus qui est extra.

¹⁸ Incurreret. | Cave incurreret explices irrueret, sed aversi obviam iret, Gallicè par quelque porte qu'il sortit, il ne pouvoit qu'il ne rencontrât des ennemis.

CAPUT X.

Bellum Etruscum cum rege Porsenâ.

- ¹⁹ **P**ULSIS ex Urbe regibus, prima pro libertate arma ¹ corripuit. Nam Porsena rex Etruscorum ingentibus copiis aderat, & ^f Tarquinius manu reducebat. Hunc tamen, quamvis & armis, & fame urgeret, occupatoque ² Janiculo ^g ipsis Urbis faucibus incubaret, sustinuit, repulit. ^h Novissimè etiam tantâ admiratione perculit, ut superior ultro cum pæne victis amicitiaæ fœdera ferirer. Tunc illa Romana prodigia atque miracula, ³ Horatius, Mucius, Clœlia: quæ nisi in annalibus forent, hodiè fabulæ viderentur. Quippe Horatius Cocles, postquam hostes undique instantes solus submovere non poterat, ponte reciso transnatat Tiberim, nec arma dimittit. ⁴ Mucius Scævola regem per insidias in castris ipsius aggreditur: ⁱ sed ubi frustrato circa ⁵ purpuratum ejus ictu tenetur, ardentibus focus injicit manum, terror inque geminat
- ²⁰ ⁶ dolo. Ut scias, inquit, quem ⁷ virum effugeris, idem trecenti juravi-

INTERPRETATIO.

^f Et reducebat Tarquinius cum exercitu.

^g Et occupato Janiculo obsideret ipsos aditus urbis.

^h Ad postremum tetigit illum tantâ admiratione.

ⁱ Sed ubi captus est, eluso ictu circa purpuratum.

NOTÆ.

CAP. X. *Bellum Etruscum cum Rege Porsenâ, anno Mundi 3444, ante Ch. Nat. 504, ab Urbe Cond. 247. Cess. P. Valerio Poplicola, & M. Horatio Pulvillo.*

¹ *Corripuit.* | Quis corripuit? Populus Romanus, qui superiori Capite nominatur. Hinc ergo patet Florum libros suos uno tenore, non per capita composuisse; res per se loquitur, & miror neminem monuisse.

² *Janiculo.* | Janiculum monstrans Tiberim versus meridiem; ex hoc Roma conspicua propter ejus altitudinem, ut testatur Martial.

Hinc septem dominos videre montes,

Et totam licet æstimare Romam.

Nunc à flavis arenis mons aureus, & corrupto vocabulo *monterius* appellatur.

³ *Horatius.* | Horatius Cocles, sic nominatus, quod in aliquo prælio oculum amiserat, pro ponte sublicio stetit, & aciem hostium solus sustinuit, donec pons à tergo interrumpere-tur; quo interrupto armatus in Tiberim insi-luit, & ad suos transnavit; rem ausus, inquit Livius, plus famæ habituram ad posteros, quàm fidei.

⁴ *Mucius Scævola.* | Mutius Cordus diceba-tur, sed postea ab cladem dextræ quam fo-cis injecerat, Scævola dictus, à Græco *σκαῦλον*, qui tantum finistrâ manu utitur.

⁵ *Purpuratum.* | Purpuratum pro Rege, de-ceptus, occidit Victor. Livius scribam vocat.

Ubi in Castra Porsenna venit Mutius, in con-fertissimâ turbâ prope regium tribunal constitit. Ibi quum stipendium foris militibus daretur, & scriba cum rege sedens pari ferè ornatu multa ageret, eumque milites vulgo adirent; timens sci-scitari uter Porsenna esset, ne ignorando Regem semet ipse aperiret quis esset, quo temerè traxit fortuna facinus, scribam pro Rege obruncat, Lib. 2. c. 12.

⁶ *Dolo.* | Dum scilicet simulat trecentos ju-ravisse. Livius nullam doli mentionem facit sed id quasi verum tradit.

⁷ *Quem virum.* | Hunc locum tentavere multi, & suspectum habuere. Quid enim ad æstimationem viri, si trecenti aut plus minuf-ve, idem jurare? Sed illi intelligendo faciunt ut nihil intelligant. Sic intelligendum puto; Mutius trecentos illos seque quasi cor-pus unum considerat; quum autem Rex unum tantum vitaverit, perinde est ac si neminem. evitasset, quum super sint adhuc 300, idem fa-cinus agtantes. Ut scias, inquit, quem virum effugeris, id est, ut scias te ferè neminem ef-fugisse, idem trecenti juravimus. Quod si mi-nus placet, poteris verbis Flori ipso gestu consulere hoc modo, *ut scias quem virum ef-fugeris*, ardentibus focus manum injecit; & postea, ut terrorem geminaret, *Idem trecenti juravimus*, tamen prior explicatio magis pla-cet,

mus;

mus; quum interim (immane dictu!) hic interritus, ^k ille trepidaret, ranquam manus regis arderet. Sic quidem viri: sed ^l ne quis sexus à laude cessaret, ecce & virginum virtus. Una ex obsidibus regi data, e-
lapsa custodiam, ⁸ Clœlia, per ⁹ patrium flumen equitabat. Et rex quidem, tot tantisque virtutum territus ¹⁰ monstris, valere liberosque esse jussit. Tarquinii tandiu dimicaverunt, ¹¹ donec Aruntem filium regis manu suâ Brutus occidit, superque ipsum mutuo vulnere expi-
ravir; planè quasi ¹² adulterum ad inferos usque sequeretur.

INTERPRETATIO.

^k Quum interea, mirabile dictu, hic ne-
quaquam territus, Rex verò tremere.

^l Sed ne quis sexus deflecteret à laudè.

NOTÆ.

⁸ Clœlia. | Virgò nobilis, quæ deceptis Custodibus, noctu Castris Porcennæ egressa, equum, quem fors dederat, arripuit, & Tiberim trajecit.

⁹ Patrium. | Nam Tiberim patrem vocabant. Virg. lib. 10. Æneid.

Da nunc, Tibri pater, ferro, quod missile libro, Fortunam atque viam duri per pectus Halesi.
Sic apud Livium Horatius Cocles antequam in Tiberim desiliret, *Tiberine pater, inquit, te sanctè precor, hæc arma & hunc militem propitio flumine accipias, ubi illum, patrem & san-*

ctum vocat: ut apud Ennium,

Teque, Pater Tiberine, tuo cum flumine sancto.

¹⁰ Monstris. | Monitris. Vide Caput 7.

¹¹ Donec Aruntem filium. | Falsum est quod hic habet Florus; nam Brutus & Aruns ceciderant antequam Porcenna Romanos reduceret.

¹² Adulterum. | Bellè admodum. Sed cur adulterum, adulteri fratrem vocat? tantum erat dedecus, ut in omnem Tarquinii familiam redundaret.

CAPUT XI.

Bellum Latinum.

Latini quoque Tarquinius ^m afferebant, æmulatione, & invidiâ: ut populus, qui foris dominabatur, saltem ³ domi serviret. Igitur omne Latium, ⁴ Mamilio Tusculano duce, quasi in regis ultio-

INTERPRETATIO.

^m Latini etiam vindicabant Tarquinius.

NOTÆ.

CAP. XI. *Bellum Latinum.* Anno Mundi 3455, ante Ch. Nat. 493, ab Urb. Cond. 258; *Coss. A. Postumio Albo, & T. Verginio Tricostio.*

¹ Latini. | Qui Latium incolebant. Latium autem dividebatur in antiquum & novum. Antiquum à Tiberi ad Circæios, novum à Circæiis ad Lirim fluvium.

² Afferebant. | Regno restituere cupiebant, afferere propriè est in libertatem vindicare, & optimè eo usus est Florus, cum Tarquinii regno pulsi ad servitutem redacti viderentur.

³ Domi serviret. | Scilicet si reges reciperet.

⁴ Mamilio Tusculano. | Hic confundit noster:

nam antequam Octavius Mamilius Tuscos excitasset, cum Sabinis pugnatum fuerat & triumphatum, & duæ Colonæ Latinæ Pometia & Cora ad Auruncos defecerant. Et planè distinguit Livius lib. 2. *Supra belli Latini metum id quoque accesserat, quod triginta jam conjurasse populos, concitante Octavio Mamilio satis constabat.* Hinc curriculo abeo, si monuero errorem esse in hocce Livii loco; legendum enim *pro triginta jam, &c. Tuscie duodecim conjurasse populos, &c.* nam de Etruscis sermo est. Et eos in duodecim populos divisos fuisse notum est.

nem, tollit animos. Apud ⁵ Regilli lacum dimicatur, diu Martē variō, donec ⁶ Posthumius ipse dictator signum in hostes jaculatus est (novum & insigne commentum) uti peteretur cursu. ⁷ Cossus equitum ⁸ magister exuere frēnos imperavit (& hoc novum) quod acrius incurrerent. Ea denique atrocitas fuit praelii, ut interfuisse spectaculo deos fama tradiderit; ⁹ duos in candidis equis, Castorem atque Pollucem, nemo dubitavit. Itaque & Imperator veneratus est, pactusque victoriam ¹⁰ templa promissit; & reddidit, planē quasi stipendium commilitonibus deis. Hactenus ²¹ pro liberrate: mox de finibus cum eisdem Latinis assidue & sine intermissione pugnavit. ¹¹ Sora ¹² (quis credat?) & ¹³ Algidum terrori fuerunt; ¹⁴ Satricum atque ¹⁵ Corniculum ¹⁶ provinciæ. ¹⁷ De Verulis & ¹⁸ Bovilis, pudet, sed triumphavimus. ¹⁹ Tibur ²⁰ nunc suburbanum, & æstivæ ²¹ Præneste deliciæ ²² nuncupatis in Capitolio votis petebantur.

INTERPRETATIO.

¹⁹ Tibur quod nunc est suburbanum, & Præneste nunc æstiva delicia, petebantur promissis votis in Capitolio.

NOTÆ.

⁵ Regilli Lacum. | Ad Algidi nemoris ingressum ponit Florus. Alii in Latio, alii in agro Tusculano.

⁶ Posthumius. | Aulus Posthumius dictator signum in hostes medios iniecit, & Magister Equitum equis frenos detrahi iussit, ut irrevocabili impetu ferrentur.

⁷ Cossus. | Hunc Liv. T. Æbutium vocat, alii Spurium Cassium.

⁸ Magister equitum. | Qui factus est ut Dictatori obsequeretur. Is si quando Dictatorem abuisse contingeret, ejus munia obibat.

⁹ Duos. | Sic Oratorem nostrum scripssisse haud facile crediderim. Sed potius hic etiam posuisse vocem Deos, quam ignarus aliquis in duos mutavit.

¹⁰ Templa promissit. | Ibi nil nec divina nec humana opis Dictator pratermittens, ad eam Castori vovisse fertur; Livius. & hoc est cur noster dicat pactusque victoriam. Gallicè, *Ayant fait pacte avec luy qu'il luy feroit gagner la victoire.*

¹¹ Sora. | Urbs Volscorum in viâ Appiâ quæ ad Samnites defecerat.

¹² Quis credat. | Hoc dicit quoniam incredibile videtur hæc oppida Romam terrere potuisse.

¹³ Algidum. | Æquorum oppidum in Latio: circa hunc locum Gracchus Æquorum Dux L. Minutium Consulem obsederat, quo nuntio Romæ trepidatum fuit.

¹⁴ Satricum. | Urbs Antiatum in Latio.

¹⁵ Corniculum. | Urbs in Latio.

¹⁶ Provincia. | Satricum & Corniculum Provincias vocat, quia tunc temporis Consulibus eæ urbes dabantur, ut ex earum provenitu per annum unum belli sumptibus suppeditarent.

¹⁷ De verulis. | Verulæ idem quod Verulanum Latii oppidum, in Hernicis, non longè ab Urbe.

¹⁸ Bovillis. | Bovillæ Urbs in Latio viâ Appiâ, ad undecimum ab Urbe lapidem.

¹⁹ Tibur. | Latii Urbs ad Anienem fluvium sita 153 stad. ab Urbe: ut autem ostendat Florus quàm parum fortis in principio Roma fuerit, dicit Romanos tunc temporis contra Tibur & Præneste egredi non ausos fuisse, nisi votis in Capitolio nuncupatis.

²⁰ Nunc suburbanum. | Ut ostendat Romæ magnitudinem, cui Tibur nunc, id est Flori tempore, suburbium est, cum antea terra hostilis & ea satis gravis fuerit & formidanda.

²¹ Præneste. | Urbs in Latio xviii m. ab Urbe Româ: ibi per æstatem debebant nobiliores, quum immodicis alibi solis vaporibus non uratur. Ideoque æstivas vocat delicias.

²² Nuncupatis. | Nuncupata vota, dicuntur vota promissa, quasi testificata, circumscripta. Santra lib. 2. de verborum anti-quitate.

Idem tunc²³ Fesulæ, quod²⁴ Carræ²⁵ nuper. p Idem²⁶ nemus Aricinum, quod²⁷ Hercynius saltus :²⁸ Fregellæ, quod²⁹ Geforiacum : ³⁰ Tiberis, quod³¹ Euphrates. q³² Coriolos quoque, pro pudor ! victos, aded gloriæ fuisse, ut ³³ caprum oppidum ³⁴ Caius Marcius Coriolanus, quasi ³⁵ Numantiam aut Africam, nomini induerit. Extant & parva de³⁶ Antio²³ spolia, quæ ³⁷ Mænius in ³⁸ suggestu fori, capta hostium classe, suffixit ; si tamen illa classis : nam ³⁹ sex fuere rostratæ. Sed hic numerus illis initiis navale bellum fuit. r Pervicacissimi tamen Latinorum ⁴⁰ Æqui & ⁴¹ Volsci fuere, & cotidiani, ut ita dixerim, hostes. Sed hos præcipue ⁴² Lucius Quinctius domuit ; ille dictator ab aratro : qui obsessa, ac pænè jam capta, ⁴³ Marci Minucii consulis castra, egregiâ virtute

INTERPRETATIO.

o Fesula tunc terrebant Romam eodem modo quo Carrha nuper terruere.

p Sie nemus Aricinum fuit terrori Romanis ut saltus Hercynius, & Fregella ut Geforiacum Tiberis ut Euphrates.

q Proh pudor ! Coriolos victos aded nobis gloria fuisse, ut Caius Marcius Coriolanus suscepit nomen victi oppidi quasi Numantia aut Africa, r Tamen Æqui & Volsci pertinacissimi Latinorum, &c.

NOTÆ.

²³ Fesula. | Tusciæ Urbs, hodie Fiesoli. quidam ex Fesulæ ruinis natam Florentiam dicunt.

²⁴ Carræ. | Urbs Mesopotamiæ sic dicta à Carrha Syriæ flumine ; hic autem Florus de clade Crassi loquitur ; ubi miserabili strage deletus exercitus, Crassus occisus. Vide nostrum lib. 3. cap. 9.

²⁵ Nuper. | Cave credas rem tam nuperam fuisse de qua loquitur ; jam centum circiter sexaginta anni transierant quum hæc scribebat noster, sed nuper dicit habitâ ratione temporis quo Fesulis bellum gerebatur.

²⁶ Nemus Aricinum. | In Latio est, quatuor milli. pass. ab Ariciâ distans.

²⁷ Hercynius saltus. | In Germaniâ est dierum sexaginta iter occupare dicitur. Hic Florus loquitur de bello Gallico, & de Germanis quos Cæsar per Hercynius sylvas sequutus, fugavit. Vide lib. 3. cap. 10.

²⁸ Fregellæ. | Urbs in Latio.

²⁹ Geforiacum. | Galliæ portus est à regione Albionis insulæ, alii Geforiacum putant quod nunc Bononiam dicimus.

³⁰ Tiberis. | Tunc temporis æquè damnosus fuit Tiberis ac Euphrates, qui Crassi signa subitis rapta turbinibus hausit.

³¹ Euphrates. | Nobilissimus totius Asiæ fluvius. Crassi cladem ad Euphratem acceptam respicit. Vide cap. 11. lib. 3.

³² Coriolos. | Corioli, & Coriolla, Italiæ Urbs, Volsorum Metropolis.

³³ Caprum oppidum. | Anno decimo septimo post Reges exactos caprum fuit,

³⁴ Caius Marcius. | Eutrop. Quintium Martium vocat. Liv. Cneum Marcium, Victor cum Floro Caium vocat.

³⁵ Numantiam. | Hispaniæ Tarraconensis urbs Numantia apud flumen Durium sita, de qua vide lib. 2. cap. 18.

³⁶ Antio. | Antium Latinorum portus diei itinere ab Urbe distans.

³⁷ Mænius. | Ca. Mænius qui cum L. Furio Camillo Consul fuit.

³⁸ Suggestu fori. | Suggestus fori est locus editior in foro, unde ad populum verba fiebant. Antiatum rostratis navibus ornatus fuit, unde rostra vocatus. Et inde patet rostra & suggestum idem esse.

³⁹ Sex fuere rostrata. | Aliter tamen Livius, qui lib. 8. scribit, Antiatium naves partim in navalia Roma subducta, partim incensa, rostrisque earum suggestum in foro extructum adernari placuit. Ergo major aliquantò earum numerus fuit.

⁴⁰ Æqui. | Populi in Latio qui etiam Æquicolæ dicti sunt.

⁴¹ Volsci. | Populi in Latio prope Campaniam.

⁴² Lucius Quinctius. | Lucius Quinctius Cincinnatus. Sed hoc capite jungit Florus quæ longo intervallo distant ; nam L. Quinctius Volsos domuit ann. Mundi 3493, ante Ch. Nat. 455, quo tempore bellum Etruscum, de quo capite sequenti, jam diu finem ceperat.

⁴³ Marci Minucii. | Alii Quintum Minucium dicunt. Ejus Castra à Volsis & Sabinis, duce Claudio Graccho, obsidebantur.

servavit. Medium erat fortè tempus⁴⁴ sementis, quum patricium virum innixum aratro suo,⁴⁵ lictor in ipso opere deprehendit. Inde in aciem profectus, ne quid à rustici operis imitatione cessaret, victos more pecudum⁴⁶ sub jugum misit. Sic expeditione finitâ, rediit ad²⁴ boves rursus triumphalis agricola. ⁴⁷ Fidem numinum! quâ velocitate? intrâ ⁴⁸ quindecim dies cœptum, peractumque bellum: prorsus ut festinâsse dictator ad relictum opus videretur.

NOTÆ.

⁴⁴ Sementis. | Sementis, hujus sementis seminandi tempus.

⁴⁵ Lictor. | Lictores fasces virgarum ante Consules ferebant; eorum munus erat ut populum submoverent, fontes virgis caderent, & securi ferirent.

⁴⁶ Sub jugum. | Jugum è tribus hastis fie-

bat, humi fixis duabus, superque eas transversâ unâ deligatâ. Liv. Sub eo victi transire cogebantur, unde Florus dicit *more pecudum*.

⁴⁷ Fidem numinum! | Divûm atque hominum fidem! Terent.

⁴⁸ Quindecim. | Sexto decimo die quàm Dictaturam acceperat, deposuit.

CAPUT XII.

Bellum cum Etruscis, Faliscis, & Fidenatibus.

Assidui verò, & anniversarii hostes ab Etruriâ¹ Veientes; adeò ut² extraordinariam manum adversus eos promiserit, privatumque gesserit bellum gens una Fabiorum. ³ Satis superque idonea clades. Cæsi apud ⁴ Cremeram ⁵ trecenti, ⁶ patricius exercitus: & ⁷ scelerato signata nomine, quæ proficiscentes in prælium ⁸ porta dimisit. Sed ea clades

INTERPRETATIO.

¹ Satis & nimis magna clades.

NOTÆ.

CAP. XII. *Bellum cum Etruscis, Faliscis, & Fidenatibus.* Hoc Caput annos octoginta sex continet. Nam bellum Etruscum in se recepere Fabii an. Mundi 3472, ante Ch. Nat. 476; Falisci verò se dedidere anno Mundi 3558, ante Ch. Nat. 390; duobus annis post Vejios captos.

¹ Veientes. | Italiæ populi 18 mill. paf. ab Urbe distantes.

² Extraordinariam. | Quæ proprio suo sumptu militabat. Et sic apud Livium Fabii loquuntur. *Nostrum id nobis velut familiare bellum, privato sumptu gerere in animo est. Respublica & milite illic & pecuniâ vacet.*

³ Cremeram. | Fluvium Tusciæ haud longè à Veiiis. 5 milliario ab Urbe distantem.

⁴ Trecenti. | Livio & Victori trecenti sex. Fabii cæsi ad unum omnes. 306 periisse satis convenit. Eutrop. Floro consentit.

⁵ Patricius exercitus. | Omnes Patricii, omnes unius gentis, quorum neminem du-

cem sperneret egregius quibuscumque temporibus exercitus.

⁶ Scelerato nomine. | Apud veteres illos, & bonos Latinos scelus nil aliud sæpe fuit quàm infelicitas; ita apud Plaut. Capt. Act. 3. Sc. 5. *Major potitus hostium est, quod hoc est scelus.*

Scelustus, infelix. Plaut. Menæch. Act. 3. Sc. 1. *Nunquam quidquam facinus feci pejus neque scelestius.*

Contra, probus est felix apud eundem. Mostel. Act. 1. Sc. 3.

Ut videas iam medullitus me amare, oh! probus homo sum.

Ubi probus nil aliud est quàm felix. Et pessimè Lamb. qui vertit *homo frugi*.

⁷ Porta. | Porta Carmentalis, quod Carmentæ sacellum erat ei proximum, postea scelerata fuit appellata; per eam egredi, vel ingredi nefas erat Ovid.

Ire per hanc noli quisquis es: omen habet.

Porta vacat culpâ, sed tamen omen habet.

ingen-

ingentibus expiata victoriis, postquam per alios atque alios dūces robustissima capta sunt oppida : vario quidem eventu. ⁸ Falisci se sponte ²⁵ dediderunt. Cremati ⁹ suo igne ¹⁰ Fidenates. Rapti funditus ¹¹ deletique ¹² Veientes. Falisci quum obsiderentur, mira visa est fides ¹³ Imperatoris, nec immeritò ; quòd ¹⁴ Ludimagistrum, urbis proditorem, cum iis quos adduxerat ¹⁵ pueris, ¹⁶ vinctum sibi ultro remississet. Eam namque vir sanctus & sapiens, veram sciebat victoriam, quæ salvâ fide, & integrâ dignitate pareretur. ¹⁷ Fidenæ, quia pares non erant ferro, ad terrorem movendum ¹⁸ facibus armatæ & discoloribus, serpentum in modum, vittis, ¹⁹ furiali more processerant : ²⁰ sed habitus ille feralis, eversiois omen fuit. ²¹ Veientium quanta ²² res fuerit, indicat ²³ decennis obsidio. Tunc primùm ²⁴ hiematum sub pellibus, ²⁵ taxata stipendio hiberniâ : ²⁶ y adactus miles suâ sponte jurejurando, ²⁷ nisi captâ urbe non remeare. Spolia ²⁸ de Larte Tolumnio rege ad Feretrium ²⁹ reportata. Denique non scalis, nec irruptione, sed cuniculo, & sub- ³⁰

INTERPRETATIO.

t Sed pompa illa funesta, fuit presagium eversiois.

u Obsidio decennis ostendit quanta fuerit Res publica Veientium.

x Hiberna jussa sunt dare stipendia.

y Miles impulsus est suâ sponte jurare se non reversurum domum suam, nisi Urbe captâ.

NOTÆ.

⁸ Falisci. | Etruriæ populi à Camillo devicti.

⁹ Suo igne. | Vide infra.

¹⁰ Fidenates. | Populi in Latio, sexto ab urbe milliario. Hos vicit Mamercus Æmilii Dictator.

¹¹ Deleti. | A Furio Camillo post decennalem obsidionem.

¹² Veientes. | Vide supra.

¹³ Imperatoris. | Camilli.

¹⁴ Ludimagistrum. | Magistrum vocat Livius. Præceptorem intelligo. Mos erat Faliscis, inquit Livius, eodem Magistro Liberorum & Comite uti; simulque plures pueri, quod hodie quoque in Graciâ manet, cura demandabantur.

¹⁵ Pueris. | Primorum pueros ad Camillum perduxerat.

¹⁶ Vinctum. | Denudatum eum, manibus post tergum revinctis, reducendum Falerios pueris tradidit, virgasque eis, quibus proditorem agerent in urbem verberantes, dedit.

¹⁷ Fidenæ. | Vide sup. in hoc capite.

¹⁸ Facibus armatæ. | Patefactis Fidenarum portis, nova erumpit acies, inaudita ante id tempus inusitataque, ignibus armata ingens multitudo, facibusque ardentibus tota collucens, velut fanatico instincta cursu in hostem ruit. Liv. l. 4. sed ibi omnino legendum Fanatico

instinctu non instincta. Sic Florus alicubi dixit; quodam quasi instinctu Deorum. Nil certius; deinde quid hoc? fanatico instincta?

¹⁹ Furiali more. | Nam & sic pinguntur Furie.

²⁰ Veientium. | Suprà dictum est.

²¹ Decennis. | Hic Veiorum occasus fuit; urbis opulentissimæ Etrusci nominis, magnitudinem suam vel ultimâ cladē indicantis, quod decem ætates, hyemesque continuas circumfessa fuerit. Livius.

²² Hiematum sub pellibus. | Hibernacula etiam, res nova militi Romano, edificari coepit. Liv.

²³ Taxata. | Hyberna, quæ nos dicimus, Les quartiers d'hiver, taxata fuere, ut inde militibus stipendium solveretur. Patri meo impensius placebat legi, taxata hybernæ stipendia.

²⁴ Nisi captâ urbe. | Negant se inde, priusquam captâ urbe hostium, redituros.

²⁵ De Larte Tolumnio. | Veientium Rege! Sed cave credas hæc spolia reportata quum Veientes obsiderentur: tunc temporis reportata fuerant, quum Fidenates contra Romanos rebellârunt, anno ab Urbe conditâ 318, quibus auxilium præstabat Veientium Rex Tolumnius 32 an. ante Veiorum obsidionem.

²⁶ Reportata. | Ab. A. Cornelio Cossio tribuno militum.

terraneis dolis ²⁷ peractum urbis excidium. ^f Ea denique visa est prædæ magnitudo, cujus decimæ ²⁸ Apollini Pythio mitterentur : universusque populus Romanus ad direptionem urbis vocaretur. Hoc tunc Veientes fuere : nunc fuisse quis meminit ? quæ reliquæ ? ²⁹ quodve vestigium ? Laborat & annalium fides, ut Veios fuisse credamus.

INTERPRETATIO.

^f Tanta denique magnitudo prædæ visa est, | ^g Fides Annalium vix impellit nos ut credamus Veios fuisse.

NOTÆ.

²⁷ *Peractum.* | Postremo jam, fato tum denique urgente, operibus tamen, non vi expugnata est. Liv.

²⁸ *Apollini Pythio.* | Apollo vocatus fuit Pythius quod serpentem Pythonem occiderit. Illi decimam partem voverat Imperator. Vide Livium lib. v.

²⁹ *Quodve vestigium.* | Hæc de re Propert. lib. 4.

*Et Veii veteres, & vos tum regna fuistis,
Et vestro posita est aurea sella foro :
Nunc intra muros pastoris buccina lenti
Cantat, & in vestris ossibus arva metunt.*

CAPUT XIII.

Bellum Gallicum.

HIC sive ¹ invidiâ deum, sive fato, rapidissimus procurrentis imperii cursus parumper ² Gallorum Senonum incursione supprimitur. Quod tempus populo Romano nescio utrùm clade funestius fuerit, an virtutum experimentis speciosius. Ea certè fuit vis calamitatis, ut in experimentum illatam putem divinitus, scire volentibus immortalibus diis, an Romana virtus imperium orbis mereretur. Galli Senones, gens naturâ ferox, moribus incondita, ad hoc ipsâ corporum mole, perinde ²⁷ armis ingentibus, ad eò ³ omni genere terribilis fuit, ut planè nata ad hominum interitum, urbium stragem, videretur. Hi quondam ab ⁴ ultimis terrarum oris, & cingente omnia Oceano, ingenti agmine profecti, quum jam media vastassent, positis inter Alpes & Padum sedibus, ne his quidem contenti per Italiam vagabantur. Tum ⁵ Clusium obside-

NOTÆ.

CAP. XIII. *Bellum Gallicum, inceptum anno Mundi 3562, ante Ch. Nat. 386, ab Urbe Cond. 365, & à Dolabella finitum anno Mundi 3667, ante Ch. Nat. 281, ab Urbe Cond. 470; 95 postquam inceptum fuerat.*

¹ *Invidiâ deum.* | Quibus Res Romana potens nimium videbatur. Sic Virg. in Deorum invidiam,

—Nimium vobis Romana propago
Visa potens, superi propria hac si dona fuissent.

² *Gallorum Senonum.* | Galli Senones, Galliæ populi, Nervii vicini versus occasum, hos primò *Ævæ* appellatos fuisse traditur, quia venerint ex Transalpinâ regione.

³ *Omni genere.* | Naturæ ferocitate, corporum mole, & armis ingentibus.

⁴ *Ab ultimis oris.* | Sic Livius de iisdem, hostes ab Oceano, terrarumque ultimis oris bellum cientes.

⁵ *Clusium.* | Tusciæ oppidum.

bant.

bant. Pro sociis ac fœderatis populus Romanus ⁶ intervenit, missis ex more legatis. Sed ⁷ quod jus apud Barbaros ² ferocius agunt. Et inde certamen. Conversis igitur à Clusio Romamque venientibus, ad ⁸ Alliam flumen cum exercitu Fabius consul occurrit. ⁹ Non temerè ⁹ fœdior clades. Itaque hunc diem fastis ^b Roma ¹⁰ damnavit. Fuso exercitu jam ¹¹ mœnibus urbis appropinquabant. Erant ¹² nulla præsidia. Tùm igitur, aut nunquam aliàs, apparuit vera illa Romana virtus. Jam primum majores natu ¹³ amplissimis usi honoribus, in forum cœunt. ^c Ibi ¹⁴ devovente pontifice, diis se Manibus consecrant: statimque in suas quisque ædes regressi, sicut in trabeis erant, & amplissimo cultu, in ¹⁵ curulibus sellis ¹⁶ sese posuerunt: ut quùm venisset hostis, in suâ dignitate morerentur. Pontifices, & Flamines, quicquid religiosissimi in templis erat, ¹⁷ partim in doliis defossa terra recondunt, ¹⁸ partim im- ²⁸ posita plaustris secum avehunt. Virgines simul ex sacerdotio Vestæ, nudo pede fugientia sacra comitantur. Tamen excepiisse fugientes unus è plebe fertur ¹⁹ Lucius Albinus, qui depositis uxore & liberis, virgines in

INTERPRETATIO.

^a Non facillè inveniatur major clades.

^b Itaque Roma exclusit hunc diem fastis.

^c Ibi devovent se Manibus Diis, Pontifice præsente.

NOTÆ.

⁶ *Intervenit.* | Legati tres Marci Fabii Ambusti filii missi, qui Senatûs populique Rom nomine agerent cum Gallis.

⁷ *Sed quod jus.* | Hæc contra fidem dicit noster, ut à populo Romano avertat invidiam; nam certum est legatos contra jus egisse, non Barbaros. Unus enim ex legatis contra jus gentium in aciem processit, & Ducem Senonum interfecit.

⁸ *Alliam.* | Hujus fluminis cursum eleganter describit Livius. *Ad undecimum lapidem occursum est, quâ flumen Allia Crustuminis Montibus, præalto defluens alveo, haud multum infra viam Tiberino amni miscetur.*

⁹ *Fœdior.* | Sic optimi quique scriptores & clades bello acceptas, & tempestates fœdas vocant. Virgil. lib. 1. Georg.

Et fœdam glomerant tempestatem imbris atris

Collecta ex alto nubes.

¹⁰ *Damnavit.* | Exclusit; hoc est, inter atros & nefastos retulit, Lucan. lib. 7.

Et damnata diu Romanis Allia fastis.

¹¹ *Manibus appropinquabant.* | Eodem modo dictum quo apud Horat.

portuque subimus

Chaonia.

Nam ibi portu est tertii casûs pro portui.

¹² *Nulla præsidia.* | Porta clausa non erat, nulla pro portis statio, nulli in muris armati. Livius.

¹³ *Amplissimis usi honoribus.* | Qui Curules

gesserant Magistratus.

¹⁴ *Devovente Pontifice.* | Marco Fabio Pontifice maximo præsente Carmen, ii se pro patriâ Quiritibus Romanis devoverunt; Florus autem dicit devovente Pontifice, quia Pontifex verbis præibat.

¹⁵ *Curulibus.* | Vide caput v.

¹⁶ *Sese posuerunt.* | Uno verbo dicam, hæc Latinitas mihi haud sanè probatur, *ponere se in lecto, ponere se in sella, ponere se in paleâ* &c. Lego, *in curulibus sellis confederunt*; aut si Virgilium imitari malis, *in curulibus sellis se composuerunt*, lib. 5. *Æneidos*,

Cum venit, aulais jam se Regina superbis

Auræ composuit pondâ.

¹⁷ *Partim in doliis.* | Conditâ in doliis sacello proximo ædibus flaminis Quirinalis, ubi nunc despui religio est, defodere.

¹⁸ *Partim imposita.* | *Cætera, inter se onere partito, ferunt viâ, qua sublicio ponte ducit ad Janiculum*, Livius. Ubi à Floro dissentit, qui plaustris imposita dicit, Virgines verò Vestales nudo pede sacra comitantes in plaustrum Lucii Albinii receptas.

¹⁹ *Lucius Albinus.* | De plebe Romanâ homo Lucius Albinus plaustro conjugem ac liberos vehens irreligiosum ratus Sacerdotes publicos sacraque populi Rom. pedibus ire, ferrique se ac suos in vehiculo conspici, descendere uxorem & pueros jussit, Virgines sacraque in plaustrum imposuit, & Cære, quæ iter Sacerdotibus erat, pervexit. Livius.

plaustrum

plaustrum recepit; adeò tum quoque^d in ultimis, religio publica pri-
vatis affectibus antecellebat. ²⁰ Juvenrus verò, quam satis constat vix
mille hominum fuisse, duce ²¹ Manlio, arcem Capitolini montis insedit,
obtestata ipsum quasi præsentem Jovem, ut quemadmodum ipsi ad de-
fendendum templum ejus concurrissent, ita ille ²² virtutem eorum nu-
mine suo tueretur. Aderant interim Galli, apertamque Urbem, ²³ primò
trepidi, ne quis subesset dolus, mox ubi solitudinem vident, pari clamore
& impetu invadunt: parentes passim domos adeunt: ubi sedentes in cu-
rulibus suis prætextatos senes, velut Deos ²⁴ Geniosque venerati: mox
eosdem, postquam esse homines liquebat, alioqui nihil respondere di-
gnantes, pari vecordiâ mactant, facesque tectis injiciunt: & totam
Urbem igne, ferro, manibus exæquant. Sex mensibus Barbari (quis
crederet?) circa montem unum ²⁵ pependerunt, nec diebus modò, sed
noctibus quoq; omnia experti: quum tandem Manlius nocte subeuntes,
²⁶ clangore anseris excitatus, à summâ rupe dejecit; & ut spem hostibus
²⁹ demeret, quamquam in summâ fame, ^f tamen ad speciem fiducia, panes
ab arce jaculatus est. Et statò quodam die per medias hostium custo-
dias, Fabium pontificem ab arce demisit; qui ²⁷ solemne sacrum in
Quirinali monte conficeret. Atque ille per media hostium tela inco-
lumis religionis auxilio rediit, & propitiosque deos renunciavit. No-
vissimè, quum jam obsidio sua Barbaros fatigasset, mille pondo auri
recessum suum ²⁸ venditantes, idque ipsum per insolentiam, quum ad
iniqua pondera ²⁹ addito adhuc gladio, superbè, Væ victis increpa-

INTERPRETATIO.

^d Adeò tum quoque in infimis hominibus
religio publica vincebat privatos affectus.

^e Et faciunt urbem planam ferro, igne, &
manibus.

^f Tamen jaculatus est panes arce, ut simula-
ret fiduciam.

^g Et renunciavit Deos esse propitios.

NOTÆ.

²⁰ Juvenrus. | Placuit cum conjugibus ac
liberis, juventutem militarem, Senatûque
robur, in arcem Capitoliumque conscendere,
armisque & frumento collocatis, ex loco en-
domunito deos hominesque & Romanum no-
men defendere. Liv.

²¹ Manlio. | Marcus Manlius. Meminit
Virg. 8. Æneid.

In summâ custos Tarpeia Manlius Arcis

Stabat pro Templo, & Capitolia celsa tenebat.

²² Virtutem. | Fortitudinem. Ita & Græci
ἀρετή.

²³ Primò trepidi. | Noctem veriti & igno-
tæ situm urbis, inter Romam & Anienem
confedere.

²⁴ Geniosque. | Deos tutelares urbis Romæ.

²⁵ Pependerunt. | Ea vis est verbi pendeo, ut
infecta re sedere significet. Sic Virg. lib. 4.
Æneid.

pendent opera interrupta minaque

Murorum ingentes.

²⁶ Clangore anseris. | Hanc Historiam tan-
git Virg. lib. 8. Æneid.

Atque hic auratis volitans argenteus anser

Porcibus, Gallis in limine adesse canebat.

Galli per dumos aderant, arcemque tenebant

Defensi tenebris & dono noctis opaca.

²⁷ Solenne. | Genti Fabiæ peculiare erat
illud sacrificium, ut innuit Livius lib. v. Sa-
crificium erat statum in Quirinali colle, Genti
Fabiæ.

²⁸ Venditantes. | Jactabant non obscure
Galli haud magnâ mercede se adduci posse
ut obsidionem relinquerent.

²⁹ Addito adhuc gladio. | Huic loco lucem
afferet alter Livii; Rei fœdissima per se adje-
cta indignitas est: pondera ab Gallis allata ini-
qua, & Tribuno recusante, additus, ab insolente
Gallo, ponderi gladius, auditaque intoleranda
Romanis vox; væ victis esse; quâ intelligi vo-
lebant Galli, victis victoris legem esse suben-
dam.

rent,

rent, subitò ³⁰ aggressus à tergo Camillus aded cecidit, ut omnia incendiorum vestigia, Gallici sanguinis inundatione deleret. Agere gratias diis immortalibus ipso tantæ cladis nomine liber. Pastorum casus ignis ille, & flamma ³¹ paupertatem Romuli abscondit: incendium illud quid egit aliud, nisi ut destinata hominum ac deorum domicilio civitas, non deleta, non obruta, sed expiata, potiùs, & lustrata videatur? ^h Igitur post assertam à Manlio, restitutam à Camillo Urbem, acriùs etiam vehementiùsque in finitimos resurrexit. Ac primùm omnium illam ipsam Gallicam gentem non contentus mœnibus expulisse, quum per Italiam ⁱ naufragia sua latiùs traheret, ³² sic persecutus est duce Camillo, ut hodie ³³ nulla Senonum vestigia supersint. ³⁴ Semel apud ³⁵ Anienem trucidati, quum singulari certamine Manlius aureum torquem Barbaro inter spolia detraxit: indè Torquati. ⁵⁰ Iterùm ³⁶ Pomptino agro, quum in simili pugna ³⁷ Lucius Valerius, insidente galeæ ³⁸ sacrâ alite adjutus, retulit spolia: ^k & indè Corvini. Tandem ³⁹ post aliquot annos, omnes reliquias eorum in Etruriâ ⁴⁰ ad lacum Vadimonis ⁴¹ Dolabella delevit: ⁴² ne quis extaret in eâ gente, quæ incensam à se Romanam urbem gloriaretur.

INTERPRETATIO.

^h Igitur populus Rom. acriùs & vehementiùs etiam resurrexit in finitimos post defensam urbem à Manlio, & restitutam à Camillo.

ⁱ Cum latiùs per Italiam traheret ruinam suam.

^k Et indè Corvini dicti sunt.

NOTÆ.

³⁰ Aggressus à tergo. | Tamen iis denuntiaverat, ut se ad prælium expedirent.

³¹ Paupertatem Romuli. | Sub cujus regno Nec fortuitum spernere Cespitem Leges sinebant.

³² Sic persecutus. | Ad octavum lapidem, ad Gabinam viam, quò se è fugâ copulerant. Ibi cædes omnia obtinuit, castra capiuntur, & ne nunciùs quidem cladis relictus est.

³³ Nulla Senonum vestigia. | Falsum, ut & multa alia: nam hodieque supersunt juxta Adriaticum sinum, & in Etruriâ; hæc sunt notissima.

³⁴ Semel. | Titus Manlius provocantem Gallum ad singulare certamen, congressus occidit. Et sublato torque aureo, colloque suo imposito, in perpetuum Torquati sibi & posteris cognomen accepit.

³⁵ Anienem. | Anio fluvius in Latio quarto ab urbe milliario, Romanos à Sabinis dividit.

³⁶ Pomptino agro. | In Latio circa Volscos.

³⁷ Lucius Valerius. | Aliis Marcus dicitur. Hic quum adversus Gallum pugnaturus processisset, Corvus supra brachium dextrum sedit; mox, commissa pugna, idem Corvus alis & unguibus Galli oculos verberavit, ne rectum posset aspicere, ita ut ab illo interfectus, ei Corvini nomen dederit.

³⁸ Sacrà alite. | Sacram vocat, quia in augurio multum observabatur hæc avis.

³⁹ Post aliquot annos. | An. 95, post incæptum bellum. Vide suprâ.

⁴⁰ Ad Lacum Vadimonis. | Qui & hodieque Vidimono dicitur, in Italiâ juxta Amerinæ prædia.

⁴¹ Dolabella. | Cn. Cornelius Dolabella Consul.

⁴² Ne quis extaret in eâ gente, quæ incensam à se Romanam urbem gloriaretur. | Hæc à Salmasio est: in aliis Editionibus legitur qui; & hæc vera lectio est; sed mox pro à se, legendum à suis, idque non vidit vir magnus. Pater meus.

CAPUT XIV.

Bellum Latinum.

Conversus à Gallis in Latinos, Manlio Torquato, Decio Mure consulibus, semper quidem æmulatione imperii infestus, tùm verò contemptu Urbis incensæ; ¹ quum jus civitatis partem imperii ac magistratuum poscerent, ² atque jam ampliùs quàm congregi auderent: quo tempore quis cessisse hostem mirabitur? ³ quum alter consulum filium suum, quia contra imperium pugnaverat, quamvis victorem occiderit, quasi plus in ⁴ imperio esset, quàm in victoriâ: ⁵ alter ⁶ quasi monitu decorum, ⁷ capite velato primam ante aciem ⁸ diis Manibus se devoverit: ut in confertissima se hostium tela jaculatus, novum ad victoriam iter, sanguinis sui semitâ, aperiret.

NOTÆ.

CAP. XIV. *Bellum Latinum*, anno Mundi 3614, ab Urbe Condita 417, ante Ch. 334; Coss. T. Manlio Torquato, P. Decio Mure.

¹ *Quum jus civitatis.* | Falsum; non jus civitatis poscebant, sed ut unus Consul ex eorum, alter ex Romanorum populo crearetur, & Senatûs pars equa ex utrâque gente foret, & hoc est quod vocat Florus partem Imperii ac Magistratuum.

² *Atque jam ampliùs quàm congregi audent.* | Plus enim erat partem Magistratuum petere, quàm armis congregi. Sensus planus est, itaque nil mutandum, quidquid dicat doctissimus Salmasius.

³ *Quem alter Consulum.* | T. Manlius.

⁴ *Imperio.* | Nota imperium passivè positum. Sic apud Salust. alicubi legitur *ad imperandum*, id est, ut imperaretur.

⁵ *Alter.* | Decius Mus.

⁶ *Quasi monitu.* | Cur quasi, quum ex eorum monitu factum esse constet?

⁷ *Capite velato.* | De more, religionis causâ, ne quid occurreret quod eam turbaret. Sic ille apud Horat.

Nam malè re gestâ quum vellem mittere operio

Me capite in flumen —

⁸ *Diis manibus.* | Qui & inferi dicebantur.

CAPUT XV.

Bellum Sabinum.

A Latinis aggressus est gentem Sabinorum, qui immemores factæ sub Tito Tatio affinitatis, quodam contagio belli se Latinis adjun-

NOTÆ.

CAP. XV. *Bellum Sabinum*, anno Mundi 3660, ante Ch. Nat. 288, ab Urbe Cond. 463; Coss. P. Cornelio Rufino, & Man. Curio Dentato.

¹ *A Latinis.* | Falsum quod ait Florus, populum Rom. post debellatos Latinos, in Sabinos

nos conversum; nam multi anni intersunt, & multa alia bella gessit, ut Aufonium, Privernas, Neapolitanum, Samniticum quod duravit annos 49, Etruscum & alia. Nusquam etiam legitur Sabinos se Latinis conjunxisse.

xerant.

xerant. ^a Sed ² Curio Dentato consule, omnem eum tractum, quā
³ Nar ambit, ⁴ fontesque Velini, Hadriatico tenus mari, igne ferro-
 que vastavit. ⁵ Quā victoriā, tantum hominum, tantum agrorum re-
 ductum in potestatem, ut in utro plus esset, nec ipse posset æstimare
 qui vicerat.

INTERPRETATIO.

^a Sed Curio Dentato Consule, igne & ferro vastavit omnem eum tractum, quem Nar ambit &
 fontes Velini, usque ad mare Adriaticum.

NOTÆ.

² Curio Dentato. | Qui eodem Magistratubis,
 & de Samnitibus & de Sabinis triumphavit.

³ Nar. | Umbriæ flumen, cum Lacu Ve-
 lino conjungitur.

⁴ Fontesque Velini. | Idem cum Lacu Ve-
 lino in Umbriā, Virg. lib. 7. Æneid.

_____ audit amnis
 Sulphureā Nar albus aquā fontesque Velini.

⁵ Quā victoriā tantum hominum. | Hoc con-
 fundit Florus: nam de Sabinā victoriā dicit
 quod de Samniticā dicere debuit. Victis e-
 nim Samnitibus, Curius Dentatus regressus,
 in Concione ait, tantum agri cepi, ut solitudo
 fuerit, nī tantum hominum cepissem, tantum
 perō hominum cepi, ut fame perituri fuerint,
 nī tantum agri cepissem.

CAPUT XVI.

Bellum Samniticum.

PRECIBUS deinde Campaniæ motus, non pro se, sed, quod est, ³²
 speciosius, pro sociis, Samnites invadit. Erat foedus ² cum utris-
 que percussum: ^a sed hoc Campani sanctius & prius, omnium suorum
 deditione, fecerant. Sic ergo Romanus bellum Samniticum ³ tanquam
 sibi gessit. ⁴ Omnium, non modò Italiā, sed toto orbe terrarum pul-
 cherrima Campaniæ ⁵ plaga est. ^b Nihil ⁶ mollius cælo: ⁷ denique ⁸ bis

INTERPRETATIO.

^a Sed Campani deditione suorum omnium, fecerunt hoc foedus sanctius & antiquius.

^b Nihil est temperatius Cælo ejus.

NOTÆ.

CAP. XVI. Bellum Samniticum, anno mun-
 di 3611, ante J. Ch. 337, ab Urbe Condita
 414, Coss. M. Valerio Corvo III, A. Cornelio
 Coss.

¹ Precibus. | Legati Campanorum Romam
 venere, auxilia sibi contra Samnites peten-
 tes; & quum negarent Romani, Campani
 urbem Capuam, seque, suaque omnia Roma-
 nis dedunt, petuntque ut jam dedititios suos
 defendere velint.

² Cum utrisque. | Falsum; nam cum solis
 Samnitibus, ut patet ex Livio.

³ Tanquam sibi. | Et re verā sibi gessit,
 quum Campani omnino se illis dedide-
 rant.

⁴ Omnium non modò. | Hæc descriptio
 talis est, ut, quæ pulchrior, vel ipsa Cam-
 pania, vel Flori descriptio, judicare diffi-
 cile.

⁵ Plaga. | Planities, étendue, ut æquor,
 Græcè πλάξ.

⁶ Mollius. | Molle est temperatum. Sic
 infra, lib. 3. cap. 3. Sed in Venetiā quo ferè
 tractu Italia mollißima est, ipsā cæli solique
 clementiā robur elanguit.

⁷ Denique. | Quasi diceret, nè longius ab-
 eam, en un mot.

⁸ Bis floribus vernat. | Floribus gignendis
 bis habet ver.

^c floribus vernat. Nihil uberius solo : ^dideo ⁹ Liberi Cererisque certamen dicitur. Nihil hospitalius mari : Hic illi nobiles portus, ¹⁰ Caieta, ¹¹ Misenus, & repentes fontibus ¹² Baiæ : Lucrinus & Avernus, quædam ¹³ maris oria. Hic amicti viribus monter, Gaurus, Falernus, Maificus, & pulcherrimus omnium Vesuvius, Ætnæi ignis imitator. ^e Urbes ad ³³ mare, Formiæ, Cumæ, Puteoli, Neapolis, Herculaneum, Pompeii, & ipsa caput urbium Capua, quondam ¹⁴ inter tres maximas, Romam, Carthaginemque numerata, ^f ¹⁵ Pro hac urbe, his regionibus, populus Romanus Samnites invasit, gentem, ¹⁶ si opulentiam quæris, aureis & argenteis armis, ¹⁷ discolori veste, ^g usque ad ambitum armatam : si fallaciam, saltribus ferè & montium fraude grassantem : si rabiem ac furorem, ¹⁸ sacratis legibus, humanisque hostiis in exitium Urbis agitatam : si pertinaciam, sexies rupto fœdere, cladibusque ipsis animosiorum. Hos tamen ¹⁹ quinquaginta annis per Fabios & Papirios patres, eorumque liberos, ita subegit ac domuit, ²⁰ ita ruinas ipsas urbium diruit, ut hodie Samnium in ipso Samnio requiratur : nec facillè appareat materia ²¹ quatuor & viginti triumphorum. Maximè tamen nota & ²² illustis ex hac gente clades, ²³ apud Caudinas furculas, Veturio Posthumioque Consulibus, accepta est. Clauso enim per insidias inter eum saltum exercitu, unde non posset evadere, ^h stupens occasione tanta dux

INTERPRETATIO.

^c Denique bis habet ver floribus.

^d Ideo dicitur fuisse certamen Liberi & Cereris.

^e Urbes juxta mare.

^f Ante hanc urbem.

^g Usque ad luxuriam.

^h Pontius Dux hostium attonitus tanta occasione.

NOTÆ.

⁹ Liberi Cererisque certamen. | Ut Athenæ Neptuni & Minervæ fuere certamen.

¹⁰ Caieta. | A Caietâ Æneæ Nutrice nomen accepit, Virgil.

Tu quoque littoribus nostris Æneia nutritæ
Æternam moriens famam Caieta dedisti.

¹¹ Misenus. | A Miseno Æneæ Comite dictus, qui illic sepultus fuit, Virgil.

Monte sub æreo, qui nunc Misenus ab illo
Dicitur, æternumque tenet per sæcula nomen.

¹² Baiæ. | Ubi aquæ calidæ.

¹³ Maris otia. | Ubi mare quiescit, silet, non æstuat. Per Lucrinum Lacum, in Avernum Tyrrhenum mare labitur. Malè qui legunt otia.

¹⁴ Inter tres Maximas. | Pater meus legabat Urbes Maximas, non tres.

¹⁵ Pro hac Urbe. | Scilicet Capuâ.

¹⁶ Si opulentiam quæris. | Duo exercitus erant, scuta alterius auro, alterius argento cælavant. Livius.

¹⁷ Discolori veste. | Tunica auratis militibus versicolore, argentatis linthea candida. Livius.

¹⁸ Sacratis legibus. | Melius, sacræ, ut in Stadianâ an. 1579, sacræ leges erant quibus caput eorum qui non essent in proelium, vel fugissent, vel alio quovis modo sibi defuissent, Diti sacrum fiebat.

¹⁹ Quadraginta annis. | Eutrop. quadraginta novem.

²⁰ Ita ruinas ipsas. | Non contenti Urbes diruisse, earum etiam ruinas diruere.

²¹ Quatuor & viginti Triumphorum. | Nam toties de Samnitibus triumphatum est.

²² Illustis. | Ut in bonam, sic & in malam partem sumitur.

²³ Apud Caudinas. | Caudinæ furcæ in Appuliâ circa Aufidum fluvium, ubi Caudium urbs, circa quam castra occultissimè Samnites locaverant, quâ quum exercitum Consules ducerent, in insidias præcipitant & vincuntur. Indè sub jugum feminedi traditis armis missi, domum cum ignominia revertuntur. Id accidit anno vigesimo post susceptum bellum. an. ante N. J. C. 317, ab Urbe Cond. 434.

hosti

hostium Pontius, Herennium patrem consuluit; & ille ²⁴ mitteret omnes, vel occideret, sapienter, ut senior, suaserat. Hic armis exutos mittere sub jugum maluit; ²⁵ ut nec amici forent beneficio, & post flagitium hostes magis. Itaque & consules statim magnificè ²⁶ voluntariâ deditione turpitudinem fœderis dirimunt, & ultionem flagitans ³⁴ miles, ²⁷ Papirio duce (horribile dictu) ²⁸ strictis ensibus per ipsam ²⁹ viam ante pugnam fuit: & in congressu arsisse omnium oculos, hostis auctor fuit. Nec prius finis cœdibus datus, quàm jugum & hostibus & duci capto reposuerunt.

NOTÆ.

²⁴ *Mitteret omnes, vel occideret.* | Hæc non unâ legatione peracta, nam bis ad patrem nuntium misit Pontius: ille priori omnes quamprimum inviolatos dimittebat, & iterum eodem remeante nuntio, ad unum omnes interficiendos esse respondit.

²⁵ *Ut nec amici.* | Hæc ironicè dicit Florus.

²⁶ *Voluntariâ deditione.* | Nam Spurius Posthumius auctor fuit, ut per fœciales nudi vinctique Samnitibus dederentur, ut exsolveretur Religione populus, ne quid divini humanive obstatet quominus pium justumque de integro bellum susciperent.

²⁷ *Papirio.* | Lucio Papirio Cursore, qui sequenti anno post acceptam cladem, hostium

castra expugnavit, obsides recepit, & Samnites sub jugum misit.

²⁸ *Strictis ensibus.* | In vetustis quibusdam editionibus, legitur, *subjectis*, & vera lectio est; quam tamen elegantissimus Lipsius mutavit in *subjectis*. At nil necesse fuit; nam *subjectus*, pro *surrectus*, seu *subrectus*, genuinæ Latinitas est: unde illud, *subjecto in mentum gladio*: Unde illud Virgilii, *Et corpora saltu subjiciunt in equos*. Unde illud denique ejusdem Poetæ: *Se subjicit arbor*, id est, *se erigit, surgit. Pater.*

²⁹ *Ante pugnam fuit.* | Ita legendum, non, *fuit*, ut pertendit vir doctissimus: nec enim satis animosum est, imò inertissimum. *Pater.*

CAPUT XVII.

Bellum Etruscum & Samniticum.

HActenus populus Romanus cum singulis gentium: mox acervatim: tamen sic quoque par omnibus. Etruscorum ¹ duodecim populi, ² Umbri in id tempus intacti: antiquissimus Italiæ populus, ³ Samnitium reliqui, in excidium Romani nominis repente conjurant. Erat terror ingens tot simul tantorumque populorum. Latè per Etruriam in-

INTERPRETATIO.

¹ *Haftenus Populus Rom* gessit Bellum cum singulis gentium; mox simul cum omnibus.

NOTÆ.

CAP XVII. *Bellum Etruscum & Samniticum* hic Florus confundit; nam *Etruscum Bellum*, quo Sylva Cimintia superata est, contigit anno Mundi 3642, ante Ch. Nat. 306, ab urbe Condita 445; Coss. Q. Fabio Maximo Rulliano II, C. Martio Rutilio Censorino.

Samniticum verò quod & *Etruscum dictum* fuit (nam Etrusci, Umbri, Samnites & Galli se junxerant) contigit decimo tertio anno post, scilicet, an. Mundi 3655, ante Ch. Nat. 293,

ab Urbe Cond. 458, Coss. Q. Fabio Maximo Rulliano v. Publio Decio Mure iv.

¹ *Duodecim populi.* | In duodecim populos divisam fuisse Etruriam alibi monuimus.

² *Umbri* | Italiæ populi inter Padum & Picenum, Thuscis vicini.

³ *Samnitium reliqui.* | Suo more peccat Florus, nam non adhuc devicti Samnites.

35 festa quatuor agminum signa volitabant. 4 Ciminius interim saltus in medio, 5 antè invius, planè quasi 6 Calidonius, vel 7 Hercynius, adeò tunc terrori erat, ut Senatus consuli denunciaret, nè tantum periculi ingredi auderet. Sed nihil horum terruit ducem, quin fratre præmisso exploraret accessus. 8 Ille per noctem pastorio habitu specularus omnia, 9 refert totum iter. b Sic Fabius Maximus periculosissimum bellum sine periculo 10 explicavit. c Nam subitò inconditos atque palantes aggressus est; caprisque superioribus jugis, 11 in subjectos suo jure detonuit. Ea namque species fuit illius belli, quasi in terrigenas è cælo ac nubibus tela mitterentur. Nec 12 incruenta tamen illa victoria. 13 Nam oppressus in sinu vallis alter consulum Decius, 14 more patrio devorum diis Manibus obrulit caput: d solemnemque familiæ suæ consecrationem in victoriæ pretium redegit.

INTERPRETATIO.

b Sic Fabius Maximus absumpsit bellum periculosissimum, sine periculo.

c Dubio enim aggressus est eos inconditos

errantesque.

d Et reddidit consecrationem in pretium victoriæ solennem familiæ suæ.

NOTÆ.

4 Ciminius saltus. | Ciminius saltus & mons est propè Viterbum, & hodiè Monte viterbo dicitur.

5 Antè invius, planè quasi. | Sic Livius, Sylva erat Ciminia, magis tum invia atque horrida, quàm nuper fuere Germanici saltus.

6 Calidonius. | Circa Germaniam.

7 Hercynius. | Vide Cap. 9.

8 Ille per noctem. | Falsum; interdum iter tentavit.

9 Refert totum iter. | Magna hic discrepantia est in editis, magna quoque in MSS. veram scripturam puto, refert totum iter. Pater.

10 Explicavit. | Verbum metaphoricum ab aulæis desumptum: aulæa enim explicari dicuntur, quum evolvuntur ut oræ appareant, eadem metaphorâ usus est Maro, lib. ix.

Et mecum ingentes oras evoluite belli.

11. In subjectos suo more. | Nescio an quispian monuerit. Arbitror legi oportere, Jovis more: una ratio est, sed ea perquam vehemens. Cur enim, nì pro, suo, legatur, Jovis

mox adderet Florus, ea namque species fuit illius belli, quasi in Terrigenas è cælo ac nubibus tela mitterentur? Istæ enim particula, namque, satis superque ostendit anaphoram ad ea quæ superius posita fuerunt. Dein unde isti Gigantes, seu Terrigenæ? Tum hoc quoque, quasi è cælo ac nubibus? &c. Dices an unum exemplum, ex more, seu consuetudine, probet? hoc tritari est & argutulum se facere. Nonne ita Salmoneum, Capaneum, Phaetonta, &c. Pater.

12 Incruenta illa victoria. | Vide quod supra notavimus ad titulum. Quod bello contra Samnites, Gallos, & Etruscos contigit, id malè de Etrusco quo Ciminia Sylva facta pervia, narrat Florus.

13 Nam oppressus in sinu vallis. | Hoc fingit Florus, & nusquam factum fuisse legitur.

14 More patrio. | Nam pater ejus Decius Mus se quoque Diis Manibus devoverat adversus Latinos pugnans. Vide Cap. xiv. hujus Libri.

CAPUT XVIII.

Bellum Tarentinum, & cum Pyrrho Rege.

36 Sequitur bellum Tarentinum, unum quidem titulo & nomine; 1 sed victoriâ multiplex. Hoc enim Campanos, Apulos, atque 2 Lu-

NOTÆ.

C A P. XVIII. Bellum Tarentinum, anno Mundi 3669, ante Ch. Nat. 279, ab Urb. Cond. 573; Coss. L. Emilio Barbula, Q. Martio Philippo.

1 Sed victoriâ multiplex. | Quippe multi alii populi se Tarentinis adjunxerant.

2 Lucanos. | Italiæ populi, quorum regio hodie Basilicata dicitur.

canos,

canos, & caput belli Tarentinos, id est totam Italiam, & cum istis omnibus 3 Pyrrhum, clarissimum Græciæ regem, unâ veluti ruinâ pariter involvit: ut eodem tempore & 4 Italiam consummaret, & transmarinos triumphos auspicaretur: 5 Tarentus 6 Lacedæmoniorum opus, Calabriæ quondam, & Apuliæ, totiusque Lucaniæ caput, a cum magnitudine & muris, portuque nobilis, tum mirabili situ: quippe in ipsis Hadriatici maris faucibus posita, in omnes terras, 7 Istriam, 8 Illyricum, 9 Epirum, 10 Achaiam, Africam, Siciliam, vela dimittit. Imminet portui, ad prospectum maris positum, 11 majus theatrum: quod quidem causa miseræ civitati fuit omnium calamitatum. Ludos fortè celebrabant, quum 12 adremigantem littori Romanam classem indè vident: b atque hostem rati, 13 emicant, sine discrimine insultant. Qui enim, aut unde Romani? 14 Nec satis: aderat sine morâ 15 querelam ferens legatio. Hanc quoque foedè 16 per obscenam turpemque dictu contumeliam violant. Et hinc bellum. Sed apparatus horribilis, quum tot simul populi pro Tarenti-³⁷ nis consurgerent, omnibusque vehementior Pyrrhus: qui semigræcam ex Lacedæmoniis conditoribus civitatem vindicaturus, cum totius viribus Epiri, Thessaliæ, Macedoniæ, incognitisque in id tempus elephantis, mari, terriâ, viris, equis, armis, addito insuper 17 ferarum terrore,

INTERPRETATIO.

a Tum nobilis magnitudine portuque & muris, tum situ mirabili.

b Atque hostem esse putantes, insiliunt, irrunt sine discrimine.

NOTÆ.

3 Pyrrhum. | Epiri Regem, qui ex genere Achillis originem trahebat.

4 Italiam consummaret. | Ut triumphos qui adhuc de Italiâ agendi restabant, consummaret, & Transmarinos inciperet.

5 Tarentus. | Calabriæ, seu magnæ Græciæ Urbis.

6 Lacedæmoniorum opus. | Lacedæmonium Tarentum vocat Horat. Od. 5. lib. 3. Tarentum autem coloniam deduxere Lacedæmonii Phalanto Spartano duce. Meminit idem Horat. Od. 6. lib. 2.

— Et regnata petam Laconi
Rura Phalanto,

7 Istriam. | Italiæ regio & terminus versus Dalmatiam.

8 Illyricum. | Europæ regio est, quæ supra Adriaticum mare extenditur.

9 Epirum. | Littoralem Græciæ regionem à regione Calabriæ.

10 Achaiam. | Græciæ regionem supra Corinthiacum sinum. Alia est Achaia in Peloponeso.

11 Majus Theatrum. | In aliis Editionibus

Urbis Theatrum. Ita lege, & dele majus.

12 Adremigantem littori Romanam classem. | L. Valerius cum classe applicabat Tarentum, tanquam ad sociam Urbem & amicam, sed Tarentini illum tanquam belli gerendi causâ missum oppugnant, vincunt, & occidunt, classem ejus diripiunt, & captos carceri mancipant.

13 Emicant. | Propriè de piscibus quæ corpora saltu in aëra subjiunt. Unde ad alia transfertur.

14 Nec satis. | Nec contenti Valerio sine discrimine (id est, ut ait Poeta, *Tros Rutulæve fuat*,) insultasse, legationem violant.

15 Querelam ferens legatio. | Posthumius legatus fuerat, ut injuriam L. Valerio factam expostularet.

16 Per obscenam. | Quum non satis eleganter Græcè loquutus esset legatus, à Tarentinis nullo accepto responso derisus est, & lotio etiam conspersus. Quâ de causâ iratus legatus, *sanguine*, inquit, *hunc vestem aliquando eluetis*.

17 Ferarum. | Elephantorum.

veniebat.

veniebat. 17 Apud Heracleam, & Campaniæ fluvium Lirim, 18 Levino consule, prima pugna : quæ tam atrox fuit, ut 19 Ferentanæ turmæ præfectus Obsidius in vectus in regem, c turbaverit, coegeritque 20 projectis insignibus prælio excedere. Actum erat, nisi elephantis conversi 21 in spectaculum belli procurrissent : d quorum cum magnitudine, tum deformitate, & novo odore sibi belluas amplius quam erant suspicarentur, fugam stragemque latè dederunt. In Apuliâ deinde apud Asculum melius dimicatum est, 22 Curio Fabricioque consulibus. e Jam quippe belluarum terror exoleverat, & Caius Minucius quartæ legionis 23 hastatus, unius proboscide abscissâ, mori posse belluas ostenderat. Itaque & in ipsas pila congesta sunt, & 24 in turres vibratæ faces tota hostium 38 agmina ardentibus ruinis operuere : nec antè cladi finis fuit, quam nox dirimeret, postremusque fugientium ipse rex à satellitibus humero faucius 25 in armis suis referretur. Lucaniæ suprema pugna 26 sub Arusinis, quos vocant, campis, 27 ducibus iisdem qui superius : sed tunc ad totam victoriam, exitum, quem datura virtus fuit, casus dedit. Nam productis in primam aciem rursus elephantis, unum ex his pullum adacti in caput teli gravis ictus 28 avertit : qui quum per stragem suorum percurrrens, stridore quereretur, mater agnovit, & quasi vindicaret, exiit.

INTERPRETATIO.

c Illum turbaverit & coegerit excedere prælio, projectis regis insignibus.

d Quos quum Romani suspicarentur, belluas esse ampliores quam re ipsa erant, ob eorum

magnitudinem, & deformitatem, & odorem qui sibi novus erat, latè dederunt fugam & stragem.

e Jam enim terror belluarum defecerat.

NOTÆ.

17 Apud Heracleam, & Campaniæ fluvium Lirim. | Campaniæ fluvium esse Lirim ne pueri quidem ignorant, sed planissime falsum est Heracleam esse in Campaniâ, at in extrema parte Italiæ, cui magnæ Græciæ nomen est. At illa pugna, de quâ hic agitur, ad Heracleam & fluvium Sirim pugnata est. Quamobrem gravissimum hunc errorem in Florum contulit Salmastius, quod iniquum est & planè incredibile, quum res sit trita & pervulgata. Ego autem dejerare ausim istud Campaniâ additum fuisse ab aliquo, qui Geographiæ veteris imperitus esset. Supererat emendatio haud difficilis Sirim pro Lirim; sed ita planè scriptum est in edit. J. Stadii; illam nec ego olim, nec Salmastius viderat. Pater.

18 Levino Consule. | Anno post inceptum bellum.

19 Ferentana turma. | Sic dictæ à Ferento Latii oppido.

20 Projectis insignibus. | Vestitum mutavit ne cognosceretur.

21 In spectaculum belli. | Ad belli apparatus ante primos ordines collocati; nam infra dicit, productis in primam aciem rursus elephantis.

22 Curio, Fabricioque Cons. | Hic manifestus est error, ut viderunt alii, & legendum Amilio, Fabricioque Cons. Sub eorum enim Consulatu ad Asculum contra Pyrrhum pugnatum est, tertio anno post inceptum bellum.

23 Hastatus. | Hastati milites dicebantur qui hastis pugnabant.

24 In turres. | Quæ elephantorum dorso imponebantur.

25 In armis suis referetur. | Arma hic scutum vel clypeum propriè significant, in quo mos erat facies referri, Virg. lib. 13. At Lausum socii exanimam super arma ferebant.

26 Sub Arusinis. | Arusini Campi in Lucaniâ iidem qui Arunci.

27 Ducibus iisdem qui superius. | Melius si legas quibus superius, vel propius ad lectionem queis; sed hoc etiam falsum est, iisdem, quibus ad Asculum pugnatum est, ducibus, in Arusinis etiam fuisse pugnatum; nam Curius Dentatus 3. Cos. pugnavit tertio anno post pugnam ad Asculum, sexto post inceptum bellum.

28 Avertit. Ut per suorum ordines recurreret.

Tum

Tum omnia circa quasi hostilia ²⁹ gravi timore permiscuit. Ac sic eadem feræ, quæ primam victoriam abstulerant, ³⁰ secundam parem fecerant, tertiam sine controversiâ tradidêre. Nec verò tantum armis, & in campis, sed consiliis quoque & domi intra Urbem cum rege Pyrrho dimicatum est. Quippè post primam victoriam rex callidus, intellectâ virtute Romanâ, statim desperavit armis, seque ad dolos contrulit. Nam interemptos cremavit; captivosque indulgenter habuit, & sine pretio restituit. Missisque dein legatis in Urbem, omni modo annixus est, ³¹ ut in amicitiam reciperetur. Seu bello & pace, foris & domi, omnem in partem Romana virtus tum se adprobavit: nec alia magis quàm Tarentina victoria ostendit populi Romani fortitudinem, Senatûs sapientiam, ducum magnanimitatem. Quinam illi fuerunt viri, quos ab elephantis primo prælio obritos accepimus? omnium vulnera in pectore: ³² quidam hostibus suis immortui: omnium in manibus enses: & relictæ in vultibus minæ: & in ipsâ morte ira vivebat. Quod adeo Pyrrhus miratus est, ut diceret, O quàm facile erat orbis imperium occupare, aut mihi Romanis militibus, aut me rege Romanis? ³³ Quæ autem eorum, qui superfuerunt, in reparando exercitu festinatio? quum Pyrrhus, Video me, inquit, planè ³⁴ Herculis sydere procreatum, cui quasi ³⁵ ab angue Lernæo, tot cæsa hostium capita de sanguine suo renascuntur. Qui autem ille Senatus fuit? quum perorante ³⁶ Appio Cæco, pulsi cum muneribus suis ab Urbe legati, interroganti regi suo, quid de hostium sede sentirent: Urbem templum sibi visam, Senatum regum confessum esse, confiterentur. Qui porrò ipsi duces? vel in castris: quum medicum venale regis Pyrrhi caput offerentem, ³⁷ Curius remisit: Fabricius oblatam sibi à rege imperii partem repudiavit. Vel in pace: quum Curius ³⁸ fictilia sua Sam-

INTERPRETATIO.

f *Quidam mortui super hostes suos.*g *Quales deinde ipsi duces fuere.*

NOTÆ.

²⁹ Gravi timore. | Falsi sunt qui gravi morte legi debere contendunt.

³⁰ Secundam partem fecerant. | Immo ea ad Pyrrhum magis visa est inclinare, quum Romanorum sex millia ceciderint, & ex parte Pyrrhi tria & quingenti quinque. Pyrrhus tamen dixit sibi funditus pereundum esse, si adhuc uno prælio Romanos vinceret.

³¹ Ut in amicitiam reciperetur. | Hoc dissuasit Appius Cæcus.

³² Quidam hostibus suis. | His similia apud Salust. reperias in fine Catilin.

³³ Quæ autem eorum. | Populus Romanus seu vicis, ferociter instat: seu victus est, cum vicioribus certamen instaurat, Annib. apud Liv.

³⁴ Herculis sydere. | Nugantur hic aliqui cum suis Genethliacorum præceptis; Hercules sydere nil aliud est quam Hercules fato, eodem fato quo Hercules natus est.

³⁵ Ab angue Lernæo. | Hydra quæ circa

Lernam Laconicæ regionis paludem versabatur, ruinâ suâ fecundior: nam quum centum haberet Capita, uno amputato duo renascebantur. Eleganter illam alicubi Sophocles *εργον ἄνδρ' ἔειπεν* dixit *ferarum exercitum*.

³⁶ Appio Cæco. | Post primum prælium cum Romani exercitum repararent, Cineam misit Pyrrhus ut de pace ageret, in quam cum Senatus inclinaret, Appius, ut ignominiosam, dissuasit.

³⁷ Curius remisit. | Non Curius, sed Fabricius remisit, & quartam Imperii partem repudiavit. Pyrrhus admirans eum, dixisse fertur; ille est Fabricius qui difficilius ab honestate quàm sol à cursu suo averti potest.

³⁸ Fictilia. | Legatis Samnitum aurum offerentibus, cum ipse in foco rapa torreret, malo, inquit, hæc in fictilibus meis esse, & aurum habentibus imperare.

nitico præferret iuro; Fabricius decem pondo argenti ³⁹ circa Rufinum ⁴⁰ consularem virum, quasi luxuriam censoriâ gravitate damneret. Quis ergo miretur his ⁴¹ moribus, virtute, militiâ, victorem populum Romanum fuisse? unoque bello Tarentino ⁴² intra quadriennium maximam partem Italiæ, fortissimas gentes, opulentissimas urbes, uberrimasque regiones in ditionem redeigisse? Aut quid adeò fidem superet, quàm si principia belli cum exitu conferantur? Victor primo prælio Pyrrhus, totâ tremente Campaniâ, ⁴³ Lirim, Fregellasque populatus, prope captam Urbem à Prænestinâ arce prospexit: & à vigesimo lapide, oculos, trepidæ civitatis fumo ac pulvere, implevit. Eodem ⁴⁰ postea ⁴⁴ bis exuto castris, ⁴⁵ bis saucio, & in Græciam suam trans mare ac terras fugato, pax & quies, ⁴⁶ sed ^h tanta adeò de opulentissimis tot gentibus spolia, ut victoriam suam Roma non caperet. Nec enim temerè ullus pulchrior in urbem, aut speciosior triumphus intravit. Ante hunc diem nihil, nisi pecora Volscorum, greges Sabinorum, carpenta Gallorum, fracta Samnitum arma vidisses: tum si captivos aspiceres; ⁴⁷ Molossi, Theffali, Macedones, Bruttii, Apulus, atque Lucanus: si pompam, aurum, purpura, signa, tabulæ, Tarentinæque deliciæ. Sed & nihil libentius populus Romanus aspexit, quàm illas quas timuerat, cum turribus suis belluas: quæ non sine sensu captivitatis, summissis cervicibus victores equos sequebantur.

INTERPRETATIO.

h Sed spolia reportata de tot gentibus opulentissimis adeò tanta fuere, ut, &c.

NOTÆ.

³⁹ Circa Rufinum. | Fabricius Censor P. Cornelium Rufinum Consularem Senatu movit, quod is decem argenti pondo facti haberet.

⁴⁰ Consularem. | Consulares dicuntur qui Consulatum gesserunt, nec jam amplius gerunt.

⁴¹ His moribus. | Supple pradium ex Ter. Act. 2. Sc. 3. Uxorem his moribus dabit nemo.

⁴² Intra quadriennium. | Immo octo annis duravit. Sex cum Pyrrho, & duobus antequam Pyrrhus se Tarentinis jungeret.

⁴³ Lirim. | Campaniæ fluvium.

⁴⁴ Bis exuto castris. | Falsum; semel tantum exutus, & semel saucius: nam primo & secundo prælio victor, tertio tantum victus fuit.

⁴⁵ Bis saucio. | Saucius apud bonos autores sæpius pro victo, clade affecto, sumitur, ut vulnus, pro clade.

⁴⁶ Sed tanta adeò. | Lege, & tanta adeò, alioqui vitium fuerit: ita etiam scriptum video in Ed. Stadii.

⁴⁷ Molossi. | Inter Epiri populos numerantur.

CAPUT XIX.

Bellum Picenum.

OMnis mox Italia pacem habuit. Qui enim post Tarentum ¹ auderent? nisi quod ultrò persequi socios hostium placuit. Domiti

NOTÆ.

CAP. XIX. Bellum Picenum. Octavo anno post pulsum Pyrrhum. Anno Mundi 3682, ante Ch. Nat. 266, ab Urb. Cond. 485; Coss. P. Sempronio Sopho, Appio Claudio Crassino.

¹ Auderent. | Optimè, sic Virgil. dixit audere in prælia, lib. 2. Æneid.

Quos ubi confertos audere in prælia vidi.

ergo

ergo Picentes, & caput gentis Asculum; Sempronio duce: qui ² tremente inter prælium campo, Tellurem deam, promissâ æde placavit.

NOTÆ.

² Tremente inter prælium campo. | Quum directa intra jactum teli utraque acies constitisset, repente ita horrendo fragore tremuit terra, ut uterque exercitus obstupesceret, & attonitus hæsitaret. Consul ædem telluri tum vocavit, & hostes prælio vicit, sed valde cruento;

CAPUT XX.

Bellum Sallentinum.

² Sallentini Picentibus additi, caputque regionis Brundisium cum ⁴ inclyto portu, Marco Attilio duce. Et in hoc certamine, ^b victoria pretium templum sibi ² pastoria Pales ultro poposcit.

INTERPRETATIO.

^a Sallentini sequuti sunt Picentes.

^b Et in hoc certamine Pales pastoria ipsa sibi

poposcit templum in pretium victoriae.

NOTÆ.

CAP. XX. *Bellum Sallentinum anno post bellum Picenum, anno mundi 3683, ante Ch. Nat. 265, ab Urbe Condita 486; Coss. M. Attilio Regulo, L. Julio Libone.*

Græciam vela dimittebantur, & e Græciâ illum.

² Pastoria Pales. | Pales Pastorum Dea, cujus Festa die vicesimâ Aprilis celebrabantur. Vide Ovid. lib. 4. Fast. v. 721.

¹ Inclyto. | Inclytum vocat, quia inde in

CAPUT XXI.

Bellum Volsiniense.

Postremi Italicorum in fide mansere ¹ Volsinii opulentissimi Etruscorum, implorantes opem adversus servos suos: qui libertatem e dominis datam, ² in ipsos erexerant: translatâque in se republicâ, dominabantur. Sed hi quoque, duce Fabio Gurgite, pœnas dederunt.

INTERPRETATIO.

² Qui extulerant libertatem a dominis datam, contra ipsos dominos.

NOTÆ.

CAP. XXI. *Bellum Volsiniense, inceptum anno Mundi 3685, ante Ch. Nat. 263, ab Urbe Cond. 488; Coss. Q. Fabio Maximo Gurgite III, L. Mamilio Vitulo. Et sequente anno debellatum Appio Claudio Candice, M. Fulvio Crasso, Coss.*

¹ Volsinii. | Etruriæ populi, qui a libertatē suis patriâ pulsi, a Romanis auxilium petiere.

² In ipsos erexerant. | Quidam legi volunt exercuerunt: malè: erigere libertatem suam in aliquem, est oppressâ illius libertate, suam erigere.

CAPUT XXII.

De seditionibus.

42 **H**ÆC est secunda ætas populi Romani, ² & quasi Adolescētia; quā maximè viruit, & quodam flore virtutis exarsit, ac ferbuit. Ita, quæ inerat quædam adhuc ex pastoribus feritas, quiddam spirabat indomitum. Inde est, quòd exercitus ³ Posthumium Imperatorem, ² insufficientem quas promiserat prædas, factâ in castris seditione, lapidavit: quòd sub ⁴ Appio Claudio noluit vincere hostem, quum posset: quòd ⁵ duce Volerone, detrectantibus plerisque militiam, ^b fracti consulis fascēs: indè, quòd clarissimos principes, quum adversarentur voluntati suæ, exultatione multavit, ut ⁴ Coriolanum colere agros jubentem: nec minùs ille ferociter injuriam armis vindicasset, nisi quòd jam inferentem signa filium, mater Veturia lacrymis suis ⁷ exarmavit: ⁸ ut ipsum Camillum, quòd iniquè inter plebem & exercitum divisisse Veientem prædam ⁴³ videretur. ⁹ Sed hic melior obsessis, in captâ Urbe ¹⁰ consenuit; & ¹¹ mox

INTERPRETATIO:

^a Negantem prædas quas promiserat.

^b Inde, quòd duce Volerone, multis recu-

| santibus militiam, fascēs Consulis fracti fuere.

NOTÆ.

¹ Hac est. | De quâ jam loquutus est.

² Et quasi adolescentia. | Hoc fuit, tempus viris armisque incitatissimum, idèoque quis adolescentiam dixerit.

³ Posthumium. | A. Posthumium Alburn Regillensem, qui Urbem Volas oppugnans prædam militibus promiserat; deinde verò oppido capto fidem mutavit, idèoque lapidibus coopertus, Anno Mundi 3538, ante Ch. Nat. 410, ab Ur. Cond. 341.

⁴ Appio Claudio. | Appius Claudius Ap. F. Sabinus, qui Consul fuit cum T. Quintio Capitolino Barbato, anno Mundi 3480, ante Ch. Nat. 468, ab Ur. C. 283. Is cum exercitum in Volcos invitum duxisset, ille Duci infestus omnia perversè egit, ita ut Appius ab hostibus vinceretur.

⁵ Duce Volerone. | Cùm Consules delectum haberent, citatus Volero, qui cùm ordines duxisset, jam gregarius miles esse nolebat, ob id spoliari iussus, lictores repellit, & plebem concitat; quæ violatis licioribus, fractisque fascibus, Consules in Curiam fugat, fractisque ingentes turbæ. Dio lib. 9. Liv. lib. 11. sect. 55. hoc contigit anno Mundi 3478, ante Ch. Nat. 470, ab Ur. Cond. 281; Coss. L. Æmilio Mamercino 111, Vopisco Julio Julo.

⁶ Ut Coriolanum colere agros jubentem. | Per

secessionem Plebis agri inculti manserunt; inde annonæ caritas; cujus levandæ gratiâ cùm magna vis frumenti ex Sicilia advehetur, Coriolanus Plebi infensus, ut illam premeret, sic in Senatu loquutus est. Audeo dicere hoc malo domitos ipsos potius cultores agrorum fore, quàm ut armati per secessionem coli prohibeant. Quapropter irata plebs illi diem dixit, principali causâ omisâ, eum propter prædam superiori anno ex hostibus captam, nec in publicum relatum, sed inter suos divisam, in exilium ejecit, anno Mundi 3460, ante Ch. Nat. 488, ab Urbe Cond. 263.

⁷ Exarmavit. | Quum Romam exercitum duxisset, mater ejus Veturia ab illo impetravit, ut inducias annuas faceret.

⁸ Ut ipsum Camillum. | In exilium Ardeam abiit anno Mundi 3562, ante Ch. Nat. 386, ab Ur. Cond. 365.

⁹ Sed hic melior obsessis. | Romanis scilicet, qui eum in exilium egerant.

¹⁰ Consenuit. | Non de exactâ ibi ætate intelligendum; nam non tamdiu ibi mansit Camillus, sed ad moestitiam, tædium, languorem referendum, quæ illum senio afficiebant. In aliis pessimè legitur Consuluat, ut optimè monuit Salmastius.

¹¹ Mox. | Anno post.

supplices de ¹² hoste Gallo vindicavit. ¹³ Cum Senatu quoque vehementius æquo bonoque certatum est; adeò ut relictis sedibus solitudinem & interitum patriæ suæ minaretur.

N O T A.

¹² Hoste Gallo. | Pro hostibus Gallis, Poëtarum more, qui singulari potius quam plurali numero utuntur. Horat.

Quam multo repetet Græcia milite.
Id est, multis militibus.

¹³ Cum Senatu quoque. | Post incensam Urbem à Gallis, Senatus, Tribunis id intentius agentibus, Veios migrare decreverat, quod prohibuit Camillus. Vide Livium in fine, lib. v.

C A P U T XXIII.

Prima discordia ¹ ob ^a impotentiam fœneratorum; quibus in tēga quoque serviliter sævientibus, ² in sacrum montem plebs armata secessit: ægræque, nec, nisi Tribunos impetrasset, Menenii Agrippæ facundi & sapientis viri auctoritate, revocata est. Extat orationis antiquæ satis efficax ad concordiam fabula, quâ discessisse inter se quondam humanos dixit artus, quòd omnibus opere fungentibus, solus venter immunis ^b ageret: deinde moribundos à sejunctione rediisse in gratiam, ³ quando sensissent, quòd ejus operâ redactis in sanguinem cibus irrigarentur.

I N T E R P R E T A T I O.

^a Ob Tyrannidem fœneratorum.

| ^b Solus venter esset immunis.

N O T A.

¹ Ob impotentiam fœneratorum. | Aliam causam tradit Livius lib. 2. quòd invita iterum in hostes duceretur.

² In Sacrum montem. | Anno Mundi 3457, ante Ch. Nat. 491, ab Urbe Condita 260. Mons autem sacer appellabatur trans Anienem paulò ultra tertium milliarium, quòd eum plebs, cum secessisset à patribus, creatis Tribunis plebis qui sibi essent auxilio, discedens, Jovi consecravit. Liv. Dionys.

Fest. et alii.

³ Quando sensissent quòd irrigaretur. | Minus puræ, certè minus elegantis Latinitatis videri possit isth' c, quòd; tamen & ita loquutus est infra lib. 2. cap. 4. *Deprehensum est quòd habent.* sed & ita Phædrus, & ante Phædrum Cicero, ante Ciceronem denique & ipse Plautus locis plurimis. Est autem Græcismus.

C A P U T XXIV.

Secundam in Urbe mediâ, ² decemviratûs ^a libido conflavit. ⁴⁴
³ Allatas à Græciâ leges, ⁴ decem principes lecti, jubente populo,

I N T E R P R E T A T I O.

^a Cupiditas decemviratûs excitavit secundam seditionem in mediâ urbe.

N O T A.

¹ Secundam. | Anno Mundi 3501, ante Ch. Nat. 447, ab Ur. C. 304.

² Decemviratûs libido. | Decemviratûs cupiditas; nam multi, primores etiam, hunc honorem ambibant.

³ Allatas à Græciâ leges. | Leges duodecim tabularum

⁴ Decem principes lecti. | Decemviri.

5 conscripserant: 6 ordinataque erat in duodecim tabulis tota iustitia; quum tamen 7 traditos fasces regio quodam furore retinebant. Ante cæteros Appius eò insolentiæ elatus est, ut ingenuam virginem stupro destinaret, 8 oblitus & Lucretiæ, & regum, & juris quod ipse composuerat. Itaque 9 quum oppressam iudicio filiam trahi in servitutem videret Virginius pater; nihil cunctatus, in medio foro manu suâ interfecit: admotisque signis commilitonum, totam eam 10 dominationem obsessam armis, in carcerem & catenas ab Aventino monte detraxit.

NOTÆ.

5 *Conscripserant.* | Æreis tabulis incisas promulgaverant.

6 *Ordinataque erat in xii tabulis tota iustitia.* | Malè, &, ut opinor, barbarè: nec enim dicitur, *Ordinare iustitiam in Libro, in Tabulâ*; sed, *Ordinare jus, componere jus*; & sic mox purè Latinèque loquitur, *Juris, quod ipse condiderat.* Legendum itaque prorsus est, *Tota juris scientia.* Pater meus.

7 *Traditos fasces regio quodam furore retinebant.* | Decemviri de retinendo sibi in perpetuum triumviratu consilium cepere, conjurati ne alter ab altero dissentiret, & pari essent potestate, singulique duodenos lictores haberent cum fascibus & securibus: unde

Florus eos sibi traditos fasces regio quodam furore retinere dixit.

8 *Oblitus & Lucretia, & regum.* | Oblitus stuprum à Sexto Tarquinio Lucretiæ illatum causam stetit, cur Romani reges pellerent.

9 *Quum oppressam iudicio filiam.* | Eam Appius amore amens à cliente suo accusari curaverat, & pro mancipio abducendam pronuntiaverat.

10 *Dominationem.* | Decemvirorum scilicet, sed unus tantum Appius in carcerem abreptus reliqui exilio pœnas vitare. Sed nota, dominationem pro dominis positam, ut dimicatio pro dimicantibus, matrimonia pro uxoribus, & sexcenta alia.

CAPUT XXV.

Tertiam seditionem excitavit matrimoniorum dignitas; ut plebei cum patriciis jungerentur: qui tumultus in monte Janiculo 2 duce Canuleio Tribuno plebis, exarsit.

NOTÆ.

1 *Tertiam seditionem.* | Anno Mundi 3506, ante Ch. Nat. 442, ab Urbe Cond. 309.

2 *Duce Canuleio.* | Qui lege sanciri volebat, ut Patrum & plebis connubia essent promiscua.

CAPUT XXVI.

45 Quartam honorum cupido, ut plebei quoque magistratus crearentur. Fabius Ambustus duarum pater, 2 alteram Sulpicio patricii sanguinis dederat, alteram 3 plebeio Stoloni. Hæc quodam tempore, 4 quod lictoriæ virgæ sonum ignotum a penatibus suis expaverat,

INTERPRETATIO.

a *Hæc quodam tempore irrisa à sorore suâ satis insolenter, quod timuerat sonum lictoriæ*

virgæ, qui ignotus erat domi suæ, non potuit ferre injuriam.

NOTÆ.

1 *Quartam honorum cupido.* | Hoc accidit anno Mundi 3576, ante Ch. Nat. 372, ab Ur. Cond. 379.

2 *Alteram Sulpicio.* | Ser. Sulpicio major nupsit.

3 *Plebeio Stoloni.* | Minor C. Licinio Stoloni, illustri cuidam viro, tamen Plebeio.

4 *Quod lictoriæ virgæ sonum.* | Hunc locum

facilem dabit alter Livii, lib. vi. Fortè ita incidit ut in Ser. Sulpicii tribuni militum domo sorores Fabia, quum inter se (ut sit) sermonibus tempus tererent, Lictor Sulpicii, quum is de foro se domum reciperet, forem (ut mos est) virgâ percuteret, quum ad id moris ejus insueta, expavisset minor Fabia, visui sorori fuit miranti ignorare id sororem.

à sorore satis insolenter irrita, injuriam non tulit. 5 Itaque nactus tribunatum, 6 honorum & magistratuum consortium, quamvis invito senatui, extorsit. Verùm in his ipsis seditionibus, principem populum non immeritò ^b suspexeris. Siquidem nunc libertatem, nunc pudicitiam, tùm natalium dignitatem, honorum decora & insignia ^c vindicavit; interque hæc omnia, nullus acrior custos, quàm libertatis fuit: nullâque in pretium ejus potuit largitione corrumpi; quum, ^d ut in magno, & in dies majore populo, interim perniciosi cives existerent. 7 Spurius Cassium, Agrariâ lege; 8 Mælium, 9 largitione suspectum regiæ dominationis, præsentī morte multavit. Ac de Spurio quidem supplicium ¹⁰ pater ipsius sumpsit: ¹¹ hunc ¹² Quinctii dictatoris imperio, in medio foro magister equitum ¹³ Servilius Ahala confodit. ¹⁴ Manlium verò Capitolii vindicem, quia plerosque debitorum liberaverat, aliùs se & inciviliùs efferentem, ab illa, quam defenderat, ¹⁵ arce dejecit. Talis domi ac foris; talis pace belloque populus Romanus, ^e ¹⁶ fretum illud adolescentiæ, id est, secundam imperii ætatem habuit; in quâ totam inter Alpes fretumque Italiam armis subegit.

INTERPRETATIO.

b Verum in his ipsis seditionibus non immeritò miratus fueris Principem populum.

c Defendit.

d Quum interim perniciosi cives existerent,

ut sit in magno populo, & in dies majore.

e Talis pace belloque populus Romanus habuit ætatem adolescentiæ.

NOTÆ.

5 Itaque nactus. | Stolo scilicet.

6 Honorum & magistratuum consortium. | Nam invito Senatu obtinuit ut alter Consulium è Plebe crearetur.

7 Spurius Cassium de lege Agrariâ. | Hic Consul de divisione Agrorum publicorum tam Civibus quàm fociis Hernicis & Latinis fert legem Agrariam, quæ quum non procederet, de Tyrannide invadendâ cogitavit; quapropter affectati Regni accusatus, à rupe Tarpeiâ dejicitur, anno Mundi 3466, ante Ch. Nat. 482, ab Ur. Cond. 269. Porro cave quidquam mutes in textu, quod fecit Salm. nam constant omnia.

8 Mælium. | Spurius Mælium Equestri ordine natus.

9 Largitione. | Is enim quum Romæ an-

nonâ laboraretur, frumentum ab Etruriâ per suos clientes accitum plebi diviserat.

10 Pater ipsius. | Alii tamen, ut suprâ diximus, de illo Quæstores supplicium sumpsisse tradunt.

11 Hunc. | Spurius, scilicet, Mælium.

12 Quinctii. | Quinctii Cincinnati Dictatoris.

13 Servilius Ahala confodit. | Anno Mundi 3513, ante Ch. Nat. 435, ab Ur. Cond. 316.

14 Manlium Capitolii vindicem. | Vide Caput 13.

15 Arce dejecit. | A Saxo Tarpeio. Anno Mundi 3569, ante Ch. Nat. 379, ab Urbe Cond. 372.

16 Fretum illud adolescentiæ. | Imitatio Lucretii, ubi de adolescentiâ, ut puto.

LIBER SECUNDUS.

CAPUT I.

PROŒMIUM.

Domitâ subactâque Italiâ, populus Romanus ¹ prope quingentesimum annum agens, quum bonâ fide ² adolevisset ; si quod est robur, si qua juvenas : tum ille verè robustus, & juvenis, & par orbi terrarum esse cœpit. Itâ, (mirum, & incredibile dictu) qui prope quingentis annis ³ domi luctatus est (adeò difficile fuerat dare Italiæ caput) ³ his ducentis annis qui sequuntur, Africam, Europam, Asiam, totum denique orbem terrarum bellis victoriisque peragravit.

INTERPRETATIO.

^a Cum bonâ fide crevisset.

NOTÆ.

¹ Prope quingentesimum. | In Procœmio Libri primi quingentos integros ponit. Vide quæ nos ibi diximus.

² Domi luctatus est. | Tamen ducentis quinquaginta prioribus domi luctatum eum

dicit, in Procœm. lib. I. reliquis ducentis quinquaginta, Italiam subegisse.

³ His ducentis annis. | Ab Appio Claudio & Quinto Fulvio Consulibus, usque ad Cæsarem Augustum. Vid. Procœm. lib. I.

CAPUT II.

Primum Bellum Punicum.

47 **I**gitur victor Italiæ populus, quum à terrâ fretum usque venisset, more ignis, qui obvias populatus incendio silvas, interveniente flumine abruptitur, paulisper substitit. Mox quum videret ¹ opulentissimam in proximo prædam, quodammodò Italiæ suæ abscissam, & quasi revulsam ; adeò cupiditate ejus exarsit, ² ut quatenus nec ² mole jungi,

INTERPRETATIO.

^a Ut quippe nec mole iungit posset, nec pontibus.

NOTÆ.

CAP. II. Primum Bellum Punicum, incepit anno Mundi 3686, ante Ch. Nat. 262, ab Urbe Cond. 489 ; Coss. Appio Claudio Caudice, M. Fulvio Flacco. Duravit an. 24.

¹ Opulentissimam in proximo, | Siciliam scilicet.

² Mole. | Moles, sunt constructiones lapideæ quas in mare jaciebant, ut iis continens extenderetur, & sic intelligendus locus Virgilio lib. ix. Æneid.

Qualis in Eubœico Bæarum littore quondam, Saxeæ pila cadit, magnis quam molibus ante Constructam jaciunt ponte.

nec

nec pontibus posset, armis belloque jungenda, & ad continentem suam revocanda bello videretur. ³ Sed ecce ultrò ipsis viam pandentibus fatis, nec occasio defuit; quum de Pœnorum ⁴ impotentia, fœderata Siciliae ⁵ civitas Messana quereretur. Affectabat autem ut Romanus, ita Pœnus Siciliam; & eodem tempore, paribus uterque votis ac viribus, imperium orbis agitabat. Igitur specie quidem socios juvandi, re autem sollicitante praeda; ⁶ quanquam territaret novitas rei, (tanta tamen in virtute fiducia est) ille rudis, ille pastorius populus, verèque ⁷ terrester, ostendit nihil interesse virtutis, equis an navibus, terrâ an mari dimicaretur. Appio Claudio consule primum fretum ingressus est, ⁸ fabulosis ⁹ infame monstris, æstuque violentum: ^b ¹⁰ sed adeò non est exterritus, ut illam ipsam ruentis æstus violentiam ¹¹ pro munere amplecteretur: statimque ac sine morâ ⁴⁸ Hieronem Syracusanum regem tantâ celeritate vicit, ut ille ipse se prius victum, quàm hostem videret, fateretur. ¹² Duillio Cornelioque consulibus; etiam mari congredi ausus est. Tum quidem ipsa velocitas classis comparatæ, victoriæ auspiciu fuit. Intrâ enim sexagesimum diem quam cæsa silva fuerat, centum sexaginta navium classis in anchoris stetit; ut non arte factæ, sed quodam munere deorum ¹³ conversæ in naves atque mutatæ arbores viderentur. Prælii verò forma mirabilis: quum illas celeres volucresque hostium naves, hæ graves tardæque comprehenderent. ¹⁴ Longè illis nauticæ artes ¹⁵ detorquere remos, & ¹⁶ ludificari fugâ rostra. Injectæ enim ferreæ manus machinæque alia, ante certamen multum ab hoste derisæ: coactique hostes quasi in

INTERPRETATIO.

^b Sed tantum abfuit quin esset exterritus, ut acciperet pro munere illam ipsam violentiam precipitis freti.

NOTÆ.

³ Sed ecce ultrò. | Nescio cur Salmasius ille legat Et pro Sed. Sed est transitio; at in voce ipsis error est, legendum ipsi.

⁴ Impotentia. | Apud optimos autores impotentia semper Tyrannidem, vexationem, significat. Suprà dixit impotentiam fœneratorum. Notandum est tamen Terentium impotentiam dixisse pro eo quod nos vulgò dicimus, Impuissance.

⁵ Civitas Messana. | Messana Urbs & Emporium Siciliae. Civitas Messana eodem modo intelligendum quo Civitas Allobrogum, apud Tacit. Nos dicimus Communauté.

⁶ Quanquam territaret novitas rei. | Quippe qui nunquam mare conscenderant.

⁷ Terrester. | Qui semper terrâ pugnaverant.

⁸ Fabulosis. | De quo tam multæ sunt fabulæ, incluytis, nobilibus, de qui on parle tant, sic fabulosus Hydaspes, apud Horat. Vide Notata ad Cap. vi.

⁹ Infame monstris. | Sic Horat. alicubi Infames scopulos dixit.

¹⁰ Sed adeò. | Quasi diceret, tantum abfuit, quin territus.

¹¹ Pro munere amplecteretur. | Quia æstu illo velocitas navium juvabatur.

¹² Duillio, Cornelioque Coss. | C. Duillio Nepote, & Cn. Cornelio Scipione Asina quinto anno incepti belli; & hic trium annorum res gestas præterit Florus.

¹³ Converse in naves. | Ut naves apud Virgilium in Nymphas convertuntur.

— Nympha quas alma Cybele Numen habere maris, Nymphasque è navibus esse

Jussisset. —

¹⁴ Longè illis. | Sic apud Virgil. lib. 12. Longè illi Dea mater erit. — Illis, nostris scilicet navibus quæ graves erant & tardæ.

¹⁵ Detorquere remos. | Remos deflectere, ut navis aliò currat quàm cœperat.

¹⁶ Ludificari fugâ rostra. | Rostra navium hostilium ludificari fugiendo, ut eæ in Romanas irruentes, vacuo ostenderent.

solido decernere. Victor ergo apud ¹⁷ Liparas, mersâ & fugatâ hostium classe, primum illum maritimum egit triumphum. Cujus quod gaudium fuit? quum ¹⁸ Duillius Imperator, non contentus unius diei triumpho, per vitam omnem, ubi à cœnâ rediret, prælucere funalia, præcinere sibi tibias iussit, quasi quotidie triumpharet. Præ tantâ victoria leve hujus prælii damnum fuit. Alter consulum interceprus Asina Cornelius: qui simulato colloquio evocatus, atque ita oppressus fuit; perfidiæ Punicæ documentum. ¹⁹ Calatino dictatore, ferè omnia præsidia Pœnorum, ²⁰ Agrigento, ²¹ Drepanis, ²² Panormo, ²³ Eryce, ²⁴ Lilybæo detraxit. c Trepidatum est semel ²⁵ circa Camarinensium saltum: sed eximiâ virtute

49 Calpurnii Flammæ tribuni militum evasimus, qui lecta trecentorum manu, d infestum & inessum ab hostibus tumulum occupavit, adeoque moratus hostem, dum exercitus omnis evaderet: ac sic pulcherrimo exitu, ²⁶ Thermopylarum & Leonidæ famam adæquavit: hoc illustrior noster, quod expeditioni tantæ superfuit & ²⁷ supervixit, ²⁸ licet nihil scripserit sanguine. ²⁹ Lucio Cornelio Scipione, quum jam Sicilia suburbana esset populi Romani provincia; serpente latius bello, Sardiniam annexamque Corsicam transiit; ubi & sic ³⁰ Caralæ urbis excidio incolas terruit, adeoque omneis ³¹ terrâ, mari Pœnos expugnavit, ut jam victoriæ

INTERPRETATIO.

c Trepidavimus.

d Occupavit tumulum iniquum & circumfessum hostibus.

NOTÆ.

¹⁷ Liparas. | Insulas supra Siciliam, quæ & Æoliæ dictæ sunt.

¹⁸ Duillius iussit. | Minus verum puto, imò & plane falsum est. Neque enim iussit Duillius, Nimis superbum illis temporibus exemplum. Hic illi honos ob præclarum in Remp. meritum concessus fuit; quod facile auctoritatibus veterum ostendi potest, si libeat plura scribere. Pater.

¹⁹ Calatino. | A. Atilio Calatino qui Consul fuit cum Q. Sulpitio Paternulo.

²⁰ Agrigento. | Agrigentum Urbs in inferiori parte Siciliæ versus Meridiem, ad fluvium Agragam sita, unde nomen.

²¹ Drepanis. | Drepanum promontorium Siciliæ versus occidentem.

²² Panormo. | Panormus Urbs Siciliæ ab Occidente Boream versus.

²³ Eryce. | Eryx Siciliæ Urbs è regione Panormi.

²⁴ Lilybæo. | Siciliæ Promontorio Occidentali versus Meridiem.

²⁵ Circa Camarinensium saltum. | Res sic se habet, quum Camarina ab hostibus obsideretur, Calatinus Consul inexplorato itinere eò pergit, & in angustiis à Carthaginensibus

clauditur; ibi Marcus Calpurnius Flamma, sumptis trecentis militibus, eruptione facta, superiorem quemdam locum occupat, hostesque in se convertit, à quibus cum omnibus suis trucidatur.

²⁶ Thermopylarum & Leonida. | Qui Leonidas cum trecentis tantum Laconibus contra ingentem Persarum exercitum ad Thermopylas triduo dimicavit.

²⁷ Supervixit. | Quum Consul mortuos sepelire curabat, Calpurnium vidit adhuc paululum respirantem, & eum magnâ cum curâ in lucem revocat.

²⁸ Licet nihil scripserit sanguine. | Hic hallucinatur Florus, qui Leonidæ tribuit quod fecit Othriades.

²⁹ Lucio Cornelio Scipione. | Quod nunc narrat Florus, anno prius est quàm quod supra narravit de Calatino & Calpurnio.

³⁰ Caralæ. | Caralæ Urbs Sardinie ad Caralitanum sinum ad Orientem.

³¹ Terrâ, mari, Pœnos expugnavit. | Bene quidem Salmasius, expugnavit: sed non vidit, ingens, post ipsius emendationem, vitium in sermone remansisse; lego, omnes terras à maria, Pœnis expurgavit. Pater.

nihil nisi Africa ipsa restaret. ³² Marco Attilio Regulo duce jam in Africa navigabat bellum. Nec deerant, qui ipso ³³ Punici maris nomine ac terrore deficerent, augente insuper Tribuno Mannio metum; ^e in quem, nisi paruisset, securi districtâ, Imperator metu mortis navigandi fecit audaciam. Mox ventis remisque properatum est: tantusque terror hostici adventus Pœnis fuit, ut apertis penè portis Carthago caperetur. Prima belli præmium fuit civitas ³⁴ Clypea: prima enim à Punico littore quasi arx & specula procurrit. Et hæc, & trecenta amplius castella vastata sunt. Nec cum hominibus, sed cum monstris quoque dimicatum est; quum quasi in vindictam Africæ nata ³⁵ miræ magnitudinis serpens, posita apud ³⁶ Bragadam castra vexaret. ³⁷ Sed omnium victor Regulus, quum terrorem nominis sui latè circumtulisset; quumque magnam vim juventutis, ducesque ipsos, aut ³⁸ cecidisset, aut haberet in vinculis; classemque ingenti prædâ onustam, & ³⁹ triumpho gravem ⁴⁰ in Urbem præmisisset, jam ipsam belli caput Carthaginem urgebat obsidio, ipsisque portis inhærebat. Hic paululum ^f circumacta fortuna est; tantum ut plura essent Romanæ virtutis insignia; cuius ferè magnitudo calamitatibus approbatur. Nam conversis ad externa auxilia hostibus, quum ⁴¹ Xantippum illis ducem Lacedæmon misisset, à viro militiæ peritissimo vincimur. Tum fœdâ clade ⁴² Romanisque usu incognitâ, vivus in manus hostium venit ⁴³ fortissimus imperator. Sed ille quidem par tantæ calamitati fuit. ^g Nam nec Punico carcere ⁴⁴ infractus est, nec ⁴⁵ legatione susceptâ. ^h Quippe diversa, quàm hostes mandaverant, censuit; ne pax fieret, nec commutatio captivorum reciperetur. Sed nec illo voluntario ad ho-

INTERPRETATIO.

^e In quem districtâ securi, nisi paruisset, Imperator dedit audaciam navigandi metu mortis.
^f Hic paululum fortuna sui inconstans.

^g Nam nec fractus fuit Punico carcere.
^h Quippe suavit alia quàm qua hostes mandaverant.

NOTÆ.

³² Marco Attilio Regulo. | Qui tunc Consul erat II.

³³ Punici maris nomine. | Quod periculosum propter Syrtis.

³⁴ Clypea. | Hodie Zafaran.

³⁵ Mira magnitudinis serpens. | Ejus exuvie centum & viginti pedum longæ.

³⁶ Bragadam. | Bragadas Africæ fluvius.

³⁷ Sed omnium victor. | Pater meus legebat sed enim victor.

³⁸ Triumpho gravem. | Poëticum, quasi nullus esset in illâ classe qui triumphum non mereretur.

³⁹ In urbem præmisisset. | Alter Consul Manlius eam reduxit cum viginti septem milibus captivorum, & navalem triumphum egit.

⁴⁰ Jam ipsam belli caput. | Melius si legas, sed ipsum belli caput; & ita legebat Pater

meus.

⁴¹ Xantippum. | Qui, quum eum copiis suis Carthaginenses præficerint, triginta milia Romanorum occidit.

⁴² Romanisque usu incognita. | Nullus enim antehac Romanorum dux in potestatem hostium venerat.

⁴³ Fortissimus Imperator. | Regulus.

⁴⁴ Infractus est. | Hic infractus nil aliud significat quàm fractus, ut apud Virgil.

Torquent infracta ad prælia vires.
 Et alibi, quod norandum.

⁴⁵ Legatione susceptâ. | Illum Romam miserant; Carthaginenses, ut captivorum mutationem suaderet; labantem Senatam firmavit ne faceret, & rursus ad Carthaginenses egregius properavit exul. Vide mirabilem Horatii Oden 5. lib. 3.

stes suos reditu, nec ultimo, five catceris, five crucis ⁴⁶ supplicio deformata majestas, imo his omnibus admirabilior, quid aliud quàm victus de victoribus, atque etiam, quia Carthago non cefferat de fortunâ triumphavit? Populus autem Romanus multo acrior infestiorque pro ul-
 zione Reguli, quàm pro victoriâ fuit. ⁴⁷ Metello igitur Consule spiranti-
 bus altius Pœnis, & reverso in Siciliam bello, apud ⁴⁸ Panormum sic
 hostes cecidit, ⁴⁹ ut nec ampliùs eam insulâ concitarent. Argumen-
⁵¹ tum ingentis victoriæ, ⁵⁰ centum circiter elephantorum captivitas:
⁵¹ sic quoque magna præda, si gregem illum non bello, sed venatione
 cœpisset. ⁵² Appio Claudio consule, non ab hostibus, sed à diis ipsis
 superatus est, ⁵³ quorum auspicia contempserat: ibi statim classe de-
 mersâ, ubi ille præcipitari pullos jusserat, quod pugnare ab his vetare-
 tur. ⁵⁴ Marco Fabio Buteone consule, classem hostium in Africo ma-
 ri ⁵⁵ apud Ægimurum, jam in Italiam ultrò navigantem cecidit.
 Quantum ô tunc triumphus tempestate intercidit, quum opulenta præ-
 dâ classis, adversis acta ventis, naufragio suo Africam & Syrtis,
⁵⁶ omnium imperia gentium, insularum littora, implevit! Magna
 clades, sed non sine aliquâ principis populi dignitate; interceptam
 tempestate victoriam, & triumphum periisse naufragio; i & tamen
 quum Punicæ prædæ omnibus promontoriis ⁵⁷ insulisque frustraren-
 tur & fluitarent, ⁵⁸ populus Romanus triumphavit. ⁵⁹ Lutatio Catu-

INTERPRETATIO.

i Et tamen quum Punica præda repellerentur ab omnibus promontoriis insulisque, & flui-
 darent.

NOTÆ.

⁴⁶ Supplicio. | Horat.

Atqui sciebat quæ sibi barbarus
 Tortor pararet.

Et Cicer. alicubi, Neque tamen ignorabat se
 ad crudelissimum hostem, & ad exquisita sup-
 plicia proficisci; sed iusjurandum conservandum
 putabat.

⁴⁷ Metello igitur Consule. | Anno decimo
 quinto hujus belli Punici, & hic L. Cæcilius
 Metellus non verè Consul erat tunc, sed Pro-
 consul.

⁴⁸ Panormum. | In Siciliâ. Vide suprâ.

⁴⁹ Ut nec ampliùs. | In al. ut ne ampliùs.

⁵⁰ Centum circiter elephantorum. | Ex hi-
 storæ fide centum & viginti capti sunt.

⁵¹ Sic quoque magna præda, si gregem illum |
 Multa hic congeffit eruditissimus Salmasius,
 qui legit, Sic quoque magna præda, ac si gregem
 illum. Sed ille locum non intellexit, qui ta-
 men per se planissimus est. Isti centum ele-
 phanti, magna etiam præda erant, inquit nos-
 ter, si illos populus Romanus non bello, sed
 venatione cepisset. At quum bello cepit non
 magna præda sunt, quum damna ibi accepta
 vix ullâ capturâ, nedum centum elephantor-
 um captivitate, queant reparari.

⁵² Appio Claudio Consule. | Sequenti anno
 post Metelli victoriam.

⁵³ Quorum auspicia contempserat. | Hoc
 declarat Cicer. lib. 2. de Nat. Deorum. Nihil
 nos P. Claudii, bello Punico primo, temeritas
 movebit, qui etiam per jocum Deos irridens, quum
 cavet liberati pulli non pascerentur, rærgi eos
 in aquam jussit, ut biberent, quoniam esse nol-
 lent. Qui risus, classe devictâ; multas ipsi la-
 chrymas, magnam Pop. Rom. cladem attulit.

⁵⁴ Marco Fabio Buteone. | Anno istius belli
 vigesimo primo. Unde patet multa Florum
 prætereire.

⁵⁵ Apud Ægimurum. | Insulam inter Si-
 ciliam & Africam.

⁵⁶ Omnium imperia gentium. | Quid hoc
 sit, nemo homo unquam intelliget: lege ut
 restituit Pater meus, omnium maria gentium;
 hoc probant sequentia, Insularum littora.

⁵⁷ Insulisque frustrarentur. | Salmasius le-
 git frustrarentur pessimè; elegantissimè navis
 frustrari portu dicitur, quum illi subire non
 potest.

⁵⁸ Populus Romanus triumphavit. | Eò tri-
 umphavit, quòd præda Punica omnibus pro-
 montoriis insulisque frustrata fluitaret.

⁵⁹ Lutatio Catulo Consule. | Anno hujus
 belli vigesimo quarto.

lo consule tandem bello finis impositus, apud insulas, quibus nomen
 60 *Ægates*. Nec major aliàs in mari pugna; quippè commearibus, ex-
 ercitu, propugnaculis, armis gravis hostium classis, & in eà quasi tota
 Carthago: quod ipsum exitio fuit. Romana classis prompta, levis ex-
 pedita, ^k 61 & quodam genere castrensis; ad similitudinem pugnae eque-
 stris, sic remis, quasi habenis agebatur: & in hos vel in illos mobilia ⁵²
 rostra, ⁶² speciem viventium præferebant. Itaque momento temporis
 laceratæ hostium rates, totum inter Siciliam Sardiniamque pelagus nau-
 fragio suo operuerunt. Tanta denique fuit illa victoria, ut de excinden-
 dis hostium mœnibus non quæreretur. Supervacuum visum est, in arcem
 murosque sævire, ⁶³ quum jam in mari esset deleta Carthago.

INTERPRETATIO.

k Et quodammodo.

NOTÆ.

60 *Ægates*. | Inter Africam & Siciliam tres numero, aræ ut volunt à Virgilio dictæ, quod ibi foedus cum Carthaginensibus ictum sit.

61 Et quodam genere castrensis. | Expedita, ut castrensis exercitus.

62 Speciem viventium. | An equorum?

Quum suprâ dixerit quasi habenis agebatur. An rostrorum? Certè equorum.

63 Quum jam in mari esset deleta Carthago. | Quia in navibus quas ceciderat Catulus, quasi tota Carthago, ut suprâ dixit noster, continebatur.

CAPUT III.

Bellum Ligusticum.

PERacto Punico bello, sequuta est ¹ brevis sanè, & quasi ad recipi-
 endum spiritum, requies. ² Argumentumque pacis, & bonâ fide
 cessantium armorum, tunc primùm post Numam ³ clausa porta Jani fuit:
 sed statim ac sine morâ paruit. Quippè jam ⁴ Ligures, jam ⁵ Insubres
 Galli, nec non & ⁶ Illyrii laceffebant. Sic desub Alpibus, id est, ⁶ de-

INTERPRETATIO.

a Porta Jani tunc primùm post Numam clausa fuit, quod est indicium pacis, & armorum bonâ fide cessantium.

b Sic desuper Alpibus, id est, desuper ipsas faucibus Italiae.

NOTÆ.

CAP. III. *Bellum Ligusticum*. Anno Mundi 3713, ante Ch. Nat. 235, ab Ur. Cond. 516; Coss. L. Cornelio Lentulo Caudino, & Q. Fulvio Flacco.

¹ Brevis sanè. | Vix quadriennii requies data fuit.

² Clausa porta Jani fuit. | Vide cap. 2. lib. 1.

³ Ligures. | Populi qui Alpes maritimas incolunt.

⁴ Insubres Galli. | Gallia Cispinae populi, quorum caput Mediolanum.

⁵ Illyrii. | Populi juxta mare Adriaticum ad Occidentem.

⁶ Desub. | Nota præpositionem junctam præpositioni. Sic *deprocul* apud Plautum alicubi; ita apud Plautum reperias *esub* & *desub*. Cæterum, quod vir magnus affirmat, cave id verum putes; nam *sub*, & *desub*, non sunt idem, *desub* enim est *desuper*. Pater.

sub

sub ipsis Italiæ faucibus, gentes, deo quodam assiduè incitante, ne rubiginem ac situm scilicet arma sentirent. Denique 7 utrique cotidiani, & quasi domestici hostes 8 tirocinia militum imbuebant. Nec aliter 53 utrâque gente quàm quasi cote quâdam, populus Romanus ferrum suæ acuebat virtutis. c Ligures imis Alpium jugis adhærentes inter Varum & Macram flumen, implicitosque dumis silvestribus, major aliquanto labor erat invenire, quàm vincere. Tuti locis & 9 fugâ, durum atque velox genus, ex occasione magis latrocinia, quàm bella faciebat. Iraque quum diù multumque eluderent 10 Salyi 11 Deceates, 12 Oxybii, 13 Euburiates, Ingauni; 14 tandem Fulvius latebras eorum ignibus sepsit: 15 Bæbii in plana deduxit: 16 Posthumius ita exarmavit, ut vix reliquerit ferrum quo terra coleretur.

INTERPRETATIO.

c Ligures adhærentes profundis Alpium jugis.

NOTÆ.

7 Utrique. | Nota ut insolitum utrique de tribus dici, nisi Ligures & insubres intelligat, Illyricos verò prætermittat, utpote remotiores.

8 Tirocinia militum imbuebant. | Nemo unquam ante Florum hoc dixit, Imbuebant tirocinia militum, nihil aliud est quàm Imbuebant Tir. mil. Gallicè, Effuyoient l'apprentissage de nos Soldats. C'étoit sur eux que nos Soldats faisoient leur apprentissage.

9 Et fugâ. | Hic fuga nil aliud est quàm pedum velocitas, quod notandum.

10 Salyi. | Qui & Sallyes in tabulis nominantur, Galliæ Narbonensis populi circa Aquas Sextias ad Occidentem Ligurum.

11 Deceates. | In Galliâ Narbonensi populi ad Vari ostia, ubi Ligures, qui Deceates Ligures etiam dicebantur, ut & Oxybii qui Deceatibus Orientales erant, ad oram Gallici maris.

12 Oxybii. | Vide Deceates notâ superiori.

13 Euburiates. | In Liguriâ, ut & Ingauni,

qui & Albingauni dicti sunt.

14 Tandem Fulvius. | Quint Fulvius Flaccus, vel Marcus Fulvius Nobilior, nam utrique de Liguribus triumphârunt. Sed de M. Fulvio Nobiliori malim intelligi, qui finem bello imposuit, quod duravit annis LXXX. Alii de Quinto Fulvio malunt intelligi, qui anno DLXXIV, de Liguribus triumphavit, & favere videtur Livius lib. 44.

15 Bæbii. | Fuere duo Bæbii Pamphili sive Pamphili, fratres, Cn. scilicet, & M. De Marco hic noster loquitur, nam de Liguribus triumphavit, collegâ Cornelio Certhego, anno ab Ur. Cond. 573. eosque in agrum Taurasinorum, quem de Samnitibus Romani ceperant, traduxit, unde illi postea Ligures Bæbiani, & Cornelianii dicti sunt, & in hoc Samnitium tractu à Plinio recensentur.

16 Posthumius. | A. Posthumius Albinus, qui Consul fuit cum C. Calpurnio Pisone, Liv. 40. 41. 3.

CAPUT IV.

Bellum Gallicum.

Gallis Insubribus, & his accolis Alpium, animi ferarum, corpora plusquam humana erant: a sed experimento deprehensum est, 2 quippe

INTERPRETATIO.

a Sed istud experimento deprehensum est, nempe quòd ut, &c.

NOTÆ.

C A P. IV. Bellum Gallicum. Anno Mundi 3725, ante Ch. Nat. 223, ab Ur. Cond. 528; Coss. L. Emilio Papo, C. Attilio Regulo.

1 Gallis Insubribus. | Vid Cap. Sup.

2 Quippe. | Mirum quantopere vox ista

viros doctos turbaverit, ut etiam novas lectiones introducerent: sed ne longum faciam, sic lege & intellige: Sed experimento deprehensum est quippe, id est scilicet, ut apud Virgil.

Quippe ferant rapidi secum.

pe, sicut primus impetus eis major quàm virorum est, ita sequens minor quàm feminarum. Alpina corpora ^b humenti cœlo educata, habent 54 quiddam simile cum nivibus suis : ^c 3 quæ mox ut caluere pugnâ, statim in sudorem eunt ; & levi motu, quasi sole, laxantur. Hi sæpe & aliàs, sed 4 Britomaro duce, non prius soluturos se baltea, quàm Capitolium ascendissent, juraverant. Factum est. Victos enim Æmilius in Capitolio discinxit. Mox Ariovisto duce vovere de nostrorum militum prædâ 5 Marti suo torquem. Intercepit Jupiter vovum. Nam de torquibus eorum aureum tropæum Jovi 6 Flaminius erexit. Viridomaro rege Romana arma Vulcano promiserant. 7 Aliorsum vota ceciderunt. Occiso enim rege, 8 Marcellus 9 tertia post Romulum patrem Feretrio Jovi arma suspendit.

INTERPRETATIO.

^b Humido cœlo.

^c Quæ corpora mox ut caluere pugnâ, statim

eunt in sudorem, & levi motu, quasi sole, dissolvuntur.

NOTÆ.

3 Quæ mox ut caluere pugnâ. | An nives, an corpora ? lego, nam mox, &c. probat enim res simile à se positum. Docti, quid velim, facile senserint. Pater.

4 Britomaro duce. | De Boiis intelligendum est.

5 Marti suo. | Marti quem colunt Galli, ut docet Cæsar de bello Gallico 6. 17.

6 Flaminius. | C. Flaminius Nepos, qui cum P. Furio Calvo Consul fuit.

7 Aliorsum vota ceciderant. | Aliorsum,

alioversum. In alienas manus vota illa devenire ; nam pro Romanis armis, quæ Vulcano Galli promiserant, Romani Gallica Jovi suspendere.

8 Marcellus. | M. Claudius Marcellus quæ finem bello imposuit, quod duravit annis quatuor.

9 Tertia post Romulum. | Virgil. de Marcellis,

Tertiaque arma patri suspendet capta Quirino.

CAPUT V.

Bellum Illyricum.

Illyrii, seu, Liburni, sub extremis Alpium radicibus agunt, inter 2 Arsiam, Titiumque flumen, longissimè per totum 3 Adriani maris littus effusi. Hi, regnante Teutâ muliere, populationibus non contenti, licentiæ scelus addiderunt. 4 Legatos quippe nostros, 5 ob ea 55

INTERPRETATIO.

a Nam legatos nostros jure agentes, ob ea quæ illi deliquerant, percutiunt, non quidem gladio, sed securi quasi victimas.

NOTÆ.

CAP. V. Bellum Illyricum. Hoc bellum quatuor annis ante Gallicum de quo Cap. superiori actum est. Anno Mundi 3721, ante Ch. Nat. 227, ab Ur. Cond. 524 ; C. J. L. Posthumio Albino, II. & Q. Fulvio Centumalo.

1 Illyrii, seu, Liburni. | Nam Liburnia Illyridis regio est.

2 Arsiam Titiumque. | Arsia fluvius ad Oc-

cidentem, Italiæ terminus ; Titius, ad Orientem. Alii Illyricos fines latius extendunt.

3 Adriani. | Ita Horatius : ita & Cicero. Aliud est, propriè loquentibus, Adriaticum, &, Adrianum. Pater.

4 Legatos quippe nostros. | Hi fuere C. & L. Coruncani.

5 Ob ea quæ deliquerant. | Italicos mercatores spoliaverant.

quæ

quæ deliquerant, jure agentes, nec gladio quidem, sed ut victimas, s securi percutiunt. Præfectos navium igni comburunt, idque quo indignius foret, mulier imperabat. Itaque 7 Cnæo Fulvio Centimalo duce, latè domantur. Strictæ in principum colla secures, b 8 legatorum Manibus litavere.

INTERPRETATIO.

b *Iusta persolvere Manibus legatorum.*

NOTÆ.

6 *Securi percutiunt.* | Alter tantum occisus est.

7 *Cnæo Fulvio Centimalo.* | Vide in Tit. alii Quintum vocant, Eutrop. Cnæum, cum Floro.

8 *Legatorum manibus litavere.* | Litare,

hoc est sacrificare, sic Cap. 12 lib. 3. Strabo Pompeius non prius finem cadum fecit, quam Asculi everfione Manibus tot exercituum Consularium direptarumque urbium Diis litaretur.

CAPUT VI.

Bellum Punicum Secundum.

POST primum Punicum bellum 1 vix quadriennii requies. Eccè alterum bellum: minus quidem spacio (nec enim amplius quàm 2 decem & octo annos habet) sed adeò cladum atrocitate terribilius, ut si quis conferat damna utriusque populi, 3 similior victo sit populus qui vicit. a 4 Urebat 5 nobilem populum 6 ablatum mare, 7 captæ insulæ, dare tri- 56 buta, 8 quæ jubere consueverat. 9 Hinc ultionem puer Annibal 10 ad aram patri juraverat: 11 nec morabatur. Igitur 12 in causam belli Saguntus

INTERPRETATIO.

a *Stimulabat.*

NOTÆ.

CAP. VI. *Bellum Punicum secundum.* Anno Mundi 3731, ante Ch. Nat. 217, ab Ur. Cond. 534; Coss. M. Livio Salinatore, & L. Emilio Paulo.

1 *Vix quadriennii requies.* | Cave existimes primum bellum Punicum inter & secundum, quatuor tantum annos intercessisse, nam hoc falsissimum, cum unius & viginti spatium interfit. Sed hoc sic accipiendum, quasi dicat Florus, post primum bellum Punicum usque bellis impediti fuere Romani ferè ad secundum bellum, ita ut vix quadriennii requiem cœperint. Quod verum est.

2 *Decem & octo annos.* | Alii unum demunt, addunt alii, sed ex tabulis decem & octo, nec plùs vel minùs durasse satis constat.

3 *Similior victo sit Populus qui vicit.* | Silius lib. prim.

propiusque fuere periclo

Quis superare datum.

4 *Urebat.* | Malè in al. pudebat. Sic Terent. uro hominem.

5 *Nobilem populum.* | Pœnos.

6 *Ablatum mare.* | Quod primo bello Punico Romani in ditionem suam redegerant.

7 *Captæ insulæ.* | Sardinia, Corsica.

8 *Quæ jubere consueverat.* | Jubere tributa, est tributa indicere, imperare; Gallicè, *Exiger des Tributs.*

9 *Hinc ultionem.* | Qui vocem hinc mutant, ii sanè eam non intelligunt: urebat Populum nobilem ablatum mare, &c. Hinc Gall. *d'un autre côté*, ultionem puer Annibal, &c.

10 *Ad aram patri.* | Hamilcar ad Hispaniam exercitum traducturus sacrificat, & sacrificio filium Hannibalem admovet novem annos natum, & jurare jubet se, quamprimum possit, Populo Romano hostem futurum.

11 *Nec morabatur.* | In mora non erat ille. Gall. *Il n'attendit que l'occasion.*

12 *In causam belli Saguntus.* | Quia scilicet non dubitabat ille quin Saguntinis oppugnantis arma moverent Romani, utpote fociis. Saguntus est urbs Hispaniæ ad litus eorum.

¹² delecta est, verus Hispaniæ civitas & opulenta, fideique erga Romanos magnum quidem, sed triste monumentum. Quam in libertatem ¹³ communi fœdere exceptam, Annibal causas novorum motuum quærens, & suis, & ¹⁴ ipsorum manibus evertit, ut Italiam sibi rupto fœdere aperiret. Summa fœderum Romanis religio est : itaque ad auditum sociæ civitatis obsidium, memores icti cum Pœnis quoque fœderis, non statim ad arma procurrunt, dum prius ¹⁵ more legitimo queri malunt. Interim jam novem mensibus fessi fame, machinis, ferro, versâ denique in rabiem fide, immanem in foro excitant ¹⁶ rogum : tum desuper se suosque cum omnibus opibus suis ferro & igni corrumpunt. Hujus tantæ cladis auctor ¹⁷ Annibal poscitur. Tergiversantibus Pœnis, dux legationis, Quæ, inquit, mora est ? Fabius. ¹⁸ In hoc ego sinu bellum pacemque porto : utrum eligitis ? Succlamantibus ; Bellum. Bellum igitur, inquit, accipite : & excusso in mediam curiam togæ gremio, non sine horrore, quasi planè sinu bellum ferret, effudit. Similis exitus belli initio fuit. Nam quasi has ¹⁹ inferias sibi Saguntinorum ultimæ ²⁰ diræ in illo publico parricidio incendioque mandassent ; ita Manibus eorum, vastatione Italiæ ; captivitate Africæ, ducum & regum, qui id gessere bellum, exitio ²¹ parentatum est. Igitur ubi semel se in Hispaniâ movit illa gravis & luctuosa Punici belli vis atque tempestas, destinatumque Romanis jam diù fulmen, ^b Saguntino igne ²² conflavit : statim quodam impetu rapta, medias perfregit Alpes ; & in Italiam ab illis ²³ fabulosæ altitudinis nivibus, velut cælo missa, descendit. ^c Ac primi quidem impetûs turbo inter Padum & ²⁴ Ticinum valido statim fragore de-

INTERPRETATIO.

^b Saguntino igne conflatum est.

^c Ac procella quidem primi impetûs statim fragore.

NOTÆ.

¹² Delecta. | Malè in al. Deleta.

¹³ Communi fœdere. | Ultimo fœdere inter Carthagenenses & Romanos sancito cautum fuerat ut Saguntus, quia Romanorum sociæ, exciperetur, & inter utriusque populi imperia libera maneret.

¹⁴ Ipsorum. | Saguntinorum.

¹⁵ More legitimo. | Per legatos scilicet.

¹⁶ Rogum. | Hic manifestò sumitur pro struè lignorum nondum accensâ, contrâ quàm quibusdam visum est.

¹⁷ Annibal poscitur. | Accusatur : Gallicè, On demande Justice d'Annibal.

¹⁸ In hoc ego sinu. | Quem ex togâ fecerat.

¹⁹ Inferias. | Sic propriè dicebantur sacrificia, libationes, quæ mortuis inferebant.

²⁰ Diræ. | Imprecationes, quibus Romanos egerant, quòd ab illis miserè destituti, & in Carthagenenses, quòd injustè ab illis bello petiti fuissent.

²¹ Parentatum est. | Parentare propriè est parentibus iusta facere, sed per Synecdochen de quibusque mortuis dicitur.

²² Conflavit. | Passivè pro conflatum est.

²³ Fabulosa altitudinis. | Fabulosum, hic

certè non idem est quòd falsum, quòd commentitium ; sed id, quòd etsi verum est, fabulas tamen in sese admittas habet, aut de quo multæ fabulæ narrantur. Sic & apud Horatium, Hydaspes fabulosus, vel qua loca fabulosus lambit Hydaspes. Non quòd Indiæ fluvius non sit Hydaspes (nam è veteri Geographiâ constat, ejus regionis fluvium esse Hydaspem,) sed quòd de illo multa fabulati essent, vel Poetæ, vel illi nugatores Græculi, qui aut Alexandri, aut Bacchi, aut Persei, (sic illuc quoque Perseus) expeditiones scriptis suis prodiderant. Neque verò aliter Horatius, cum alicubi scripsit, Me fabulosa columba tulerunt ; neque, iterum dico, aliter, cum cecinit :

Jam te premet mox fabulæque Manes.

Id est, Manes, de quibus boni viri tam multæ sibi in animo finxere, ut & aliis terriculamenta objicerent. Ridiculus enim esset Horatius, si quem ab eo premi diceret, quòd esset nihil id est, si esset fabula.

²⁴ Ticinum. | Ticinus Galliæ Cisalpinæ fluvius, Tesino nunc.

ronuit. Tunc Scipione duce fusus exercitus. Saucius etiam ipse venisset in manus hostium imperator, nisi protectum patrem²⁵ prætextatus admodum filius ab ipsâ morte rapuisset. Hic erit Scipio, qui in exitium Africæ crescit,²⁶ nomen ex malis ejus habiturus. Ticino²⁷ Trebia succedit. Hic secunda belli Punici procella²⁸ defævit, Sempronio consule. Tunc callidissimi hostes frigidum & nivalem nacti diem, quum se ignibus prius²⁹ oleoque fovissent (horribile dictu) homines à meridie & sole venientes³⁰ nostrâ nos hyeme vicerunt.³¹ Thrasymentus lacus tertium fulmen Annibalis, imperatore Flaminio. Ibi quoque ars nova Punicæ fraudis. Quippè nebulâ lacus, palustribusque virgultis³² rectus eques, terga subito pugnantium invasit. Nec de diis possumus queri. Imminentem quippè temerario duci cladem³³ prædixerant³⁴ infidentia signis examina, & aquilæ prodire nolentes, & commissam aciem sequutus ingens terræ tremor: nisi illum horrorem soli,³⁴ equitum virorumque discursus, & mota vehementius arma fecerunt. Quartum, id est, pænd ultimum vulnus imperii³⁵ Cannæ; ignobilis Apuliæ vicus: sed magnitudine cladis³⁶ emerfit; & quadraginta millium cæde parva nobilitas. Ibi in exitium infelicis exercitus, dux, terra, cælum, dies, tota denique rerum natura consensit. Siquidem³⁷ non contentus simulatis transfugis Annibal, qui mox terga pugnantium³⁸ ceciderunt, insuper callidissimus imperator, patentibus in campis, observato³⁹ loci ingenio; quodd & sol

INTERPRETATIO.

d Nisi discursus equitum virorumque & arma mota vehementius fecerunt illum tremorem terræ.

NOTÆ.

²⁵ Admodum prætextatus. | Prætextâ indutus. Erat autem prætextâ, toga quæ purpuram oræ prætextam habebat, & à pueris ferebatur usque ad annum decimum septimum.

²⁶ Nomen ex malis ejus habiturus. | Africani scilicet.

²⁷ Trebia. | Galliæ Cisalpinæ fluvius.

²⁸ Defævit. | Valde sævit.

²⁹ Oleoque. | Quo frigori impenetrabiles redderentur.

³⁰ Nostra nos hyeme. | Hæc dicit comparatè ad Pœnos, qui à Meridie & sole veniebant, quibus ideo hyems durior esse debebat quàm Romanis, qui ad Septentrionem, præ Pœnis, versi sunt.

³¹ Thrasymentus lacus. | In Tuscia.

³² Testus eques. | Testi equites, more Pœtarum. Jam supra monuimus.

³³ Infidentia signis examina, & aquila prodire nolentes. | Ex acuminibus hastilium veteres militaria auspicia solebant sumere, hoc est, superis atque inferis spiculis; ex superis, si volucres, flammulæ, & aliæ id genus insiderent, ut hic examina apum: ex inferis verò, si hastilia humi defixa quæ signa militaria, uti

aquilas, sustinerent, vel facillimè, vel difficillimè convellerentur; si facillimè auspiciata; si contrâ, inauspicata putabantur, ut hic. Vides nunc quid intelligat Florus, per Aquila prodire nolentes: Id est, quum hastilia illa quibus Aquilæ signa militaria insidebant, nullo modo possent convelli.

³⁴ Equitum virorumque discursus. | Phantasia Poëtica, cujusmodi plures apud Homerum invenies. Quasi verò virorum & equorum discursus, & mota vehementius arma soli horrorem faciant. Miror verò magnum virum emotæ mentis Florum insimulasse qui hæc scripserit.

³⁵ Cannæ. | In Apuliâ juxta Aufidum amnem.

³⁶ Emerfit. | Ex ignobilitate suâ scilicet.

³⁷ Non contentus simulatis transfugis. | Non contentus misisse quosdam ex suis, qui cum se transfugas esse simularent, pugnam commissa, Romanorum terga cæderent.

³⁸ Ceciderunt. | Pater meus legebat cæderent, quod consilium notat, & finem consilii; nam transfugas miserat ut cæderent.

³⁹ Loci ingenio. | Gallicè, La nature du lieu.

ibi

ibi acerrimus, & plurimus pulvis, ⁴⁰ & Eurus ab Oriente semper quasi ad constitutum, ita ⁴¹ instruxit aciem, ut Romanis adversus hæc omnia obversis, ⁴² quasi secundum cælum tenens, ⁴³ vento, pulvere, sole pugnaret. Itaque ⁴⁴ duo maximi exercitus cæsi ad hostium satietatem, donec Annibal diceret militi suo, ⁴⁵ Parce ferro. Ducum ⁴⁶ effugit alter, ⁴⁷ alter occisus est: dubium uter majore animo. ⁴⁸ Paulum puduit, ⁴⁹ Varro non desperavit. Documenta cladis, cruentus aliquandiu Aufidus; pons de cadaveribus, jussu ducis factus, ⁵⁰ in torrente Vergelli; ⁵¹ modii duo annulorum Carthaginem missi, e dignitasque equestris ⁵² taxata mensurâ. Dubium deinde non erat, quin ultimum illum diem habitura fuerit Roma, quintumque intra diem epulari Annibal in Capitolio potuerit, si (quod Pœnum illum dixisse f Adherbalem Bomilcaris ferunt) Annibal quemadmodum sciret vincere, sic uti victoria scisset. Tum quidem illum, ⁵³ ut dici vulgò solet, aut fatum urbis imperaturæ, aut ipsius ⁵⁴ mens mala, & averfi à Carthagine dii, ⁵⁵ in diversum abstulerunt. ⁵⁶ Quum victoriâ posset uti, frui maluit, relictâque Româ,

INTERPRETATIO.

e Equitesque per mensuram annulorum numerati.

f Adherbalem Bomilcaris filium.

NOTÆ.

⁴⁰ Et Eurus semper quasi ad constitutum. | En tibi quæ nuper ad hunc locum Pater meus scripserat:

Multa hæc à viro Doctissimo scripta fuere. Illa omnia, ingenuè dico, nil ad Florum. Neque ille, neque alii, puto, id viderunt, quod perquam ridiculum est. Nam haud scio an tale quid scribat puer, ut ventus, qui æquinoctialis Oriens est, semper esset Orientalis. Rem bellam, ingeniosam, doctam & argutam! Quid igitur? Delendum, semper quod ineptus quidam inscripserat supra illa verba, *Ad constitutum*, quasi Florum reprehendi vellet, qui ob Oriente, illum flare dixisset, quasi ad *Constitutum*, cum semper illinc, non aliunde, flare Eurum nôrimus.

⁴¹ Instruxit aciem. | Ergo ipse ad Occidentem, Romani verò ad Orientem conversi pugnâvere.

⁴² Quasi secundum cælum tenens. | Metaphora à navibus sumpta, quæ secundo amne vel cælo navigant, cum cursum amnis sequuntur: sic Annibal secundum Cælum tenebat, quum secundo Sole, vento, & pulvere pugnaret.

⁴³ Vento pulvere, sole pugnaret. | Id est, vento, pulvere, Sole, quasi armis ad pugandum uteretur.

⁴⁴ Duo maximi exercitus. | Quippè ambo Consules aderant, C. Terentius Varro, & L. Æmilius Paulus, & quisque suum habebat exercitum. In hac pugnâ occubuit Æmilius cum quadraginta Romanorum millibus, octoginta Senatoribus, viris Consularibus, Prætoribus & Ædilitiis, & duobus millibus & sep-

tingentis equitum!

⁴⁵ Parce ferro. | Nil tale usquam de Annibale legitur.

⁴⁶ Effugit alter. | Terentius Varro.

⁴⁷ Alter occisus est. | Æmilius Paulus.

⁴⁸ Paulum puduit. | Militibus suis superesse noluit.

⁴⁹ Varro non desperavit. | Gratiæ etiam illi hoc nomine à Civitate actæ fuere, quòd de Republicâ non desperâisset.

⁵⁰ In torrente Vergelli. | In Apuliâ videtur esse Vergellus, aliis Gelus dicitur.

⁵¹ Modii duo annulorum. | Alii tres, unum alii tantum ponunt.

⁵² Dignitas equestris taxata mensurâ. | Nemo, quod sciam, hunc locum intellexit! Hic dignitas Equestris dicitur, pro Equites, ut apud Poetas, vis Herculeæ, pro Hercules? Equites autem taxati fuere mensurâ, hoc est, per mensuram annulorum notum fuit quot Equites occubuerint, cum ii tantum annulos ferrent.

⁵³ Ut dici vulgò solet. | Additamentum est ab homine miserè religioso, qui metueret ne qua vis major fato tribueretur. Nugator, quasi aliter veteres loquantur.

⁵⁴ Mens mala. | Mens læva apud Virgilium.

⁵⁵ In diversum. | In diversam partem.

⁵⁶ Cum victoriâ posset uti, frui maluit. | Frui de iis dicitur, qui res ad tempus possident, uti verò de iis qui omnino eas sibi habent. Sic Annibal frui victoriâ maluit, cum dimidiam tantum partem haberet, quam eâ uti integrâ, si rectâ ad Capitolium perrexisset. E 3 Cam

Campaniam Tarentumque peragrarē : ubi mox & ipse, & exercitūs ardor elanguit ; aded ut verē dictum sit : 57 Capuam Annibali Cannas fuisse. Si quidem invictum Alpibus, indomitum armis, Campaniæ (quis crederet ?) soles, & repentes fontibus Bajæ, subegerunt. 58 Interim respirare Romanus, & quasi ab inferis emergere. Arma non erant : 59 detracta sunt templis. Deerat juvenus : in sacramentum militiæ liberata 60 servitia. Egebat ærarium : opes suas libens senatus in medium prorulit : nec præter quod in bullis, cingulis atque annulis erat, quicquam sibi auri reliquere. Eques sequutus exemplum, imitaturque equitem 61 tribus. Denique vix sufficere tabulæ, vix 62 scribarum manus 63 Lævino Marcelloque consulibus ; quum privatæ opes in publicum deferrentur. Quid autem in deligendis magistratibus, quæ 64 centuriarum sapientia, quum juniores à senioribus consilium de creandis consulibus petivere ? Quippè adversus hostem toties victorem, tam callidum, non virtute tantum, sed suis etiam pugnare consiliis oportebat. Prima redeuntis, & ut sic dixerim, reviviscentis imperii spes 65 Fabius fuit : qui novam de Annibale victoriam & commentus est, non pugnare. Hinc illi cognomen novum, & Reipublicæ salutare, Cunctator. Hinc illud ex populo, ut imperii scutum vocaretur. Iraque per 66 Samnium totum, per 67 Falernos 68 Gauranosque saltus sic maceravit Annibalem, ut qui frangi virtute non poterat, morâ comminueretur. Indè Claudio Marcello duce etiam congredi ausus est. Cominus venit, & pepulit in Campaniâ suâ, & ab obsidione 69 Nolæ urbis excussit. Ausus & 70 Sempronio Graccho duce per Lucaniam sequi, & premere terga cedentis ; quamvis tunc (ô pudor !) manu h 71 servili pugnaret. Nam hucusque tot mala compulerant : 72 sed libertate donati, fecerant de

INTERPRETATIO.

p Invenit.

h Exercitu servili pugnaret.

NOTÆ.

57 Capuam Annibali Cannas fuisse. | Capuam idem fuisse Annibali, quod Cannæ fuere Romanis.

58 Interim respirare. | Sub. cœpit. Sæpissime infinitivos modos sic absolute positos eleganter invenies.

59 Detracta sunt templis. | Quæ scilicet post reportatas à Romanis victorias Deorum templis suspensa fuerant.

60 Servitia. | Servi, ut scelus pro scelesto homine.

61 Tribus. | Pro plebe quæ in tribus dividebatur.

62 Scribarum. | Gressiers.

63 Lævino Marcelloque. | Anno decimo post inceptum bellum.

64 Centuriarum. | Centuria est certus quidam Civium Romanorum numerus, qui in sex Classes dividebantur, Classes verò in centum nonaginta tres Centurias.

65 Fabius. | Q. Fabius Maximus.

66 Samnium. | Italiæ regio media inter

Picenum, Campaniam, & Apuliam.

67 Falernos. | Montem in Samnio.

68 Gauranosque saltus. | In campaniâ.

69 Nolæ urbis. | In Campaniâ.

70 Sempronio Graccho. | Hoc de Sempronio nusquam legitur, sed de Marcello, quamquam alicubi scriptum sit, Sempronium istum Lucanorum fraude in insidias præcipitatum occubuisse.

71 Manu servili. | Nam in Sacramento Militiæ servitia liberata fuerant.

72 Sed libertate donati fecerant de servitute Romanos. | Hæc corrupta & deperdita. Conjicit Salmasius, Sed libertate donati fecerunt se de servis virtute Romanos. Sententia plana. Servis enim qui libertate donati fuerant, pronuntiatum fuit, eos omnino liberos esse futuros, qui caput hostis referrent : qui cum strenuè pugnassent, virtute libertatem integram consecuti sunt. Hæc Salmasius ; sed malim legi ut Freinsii. Sed libertate donati fecerant de servitute Romanos. Nil certius nec facilius.

serv
rem
quu
quu
75 m
nebu
bem
enit
pus,
feno
ride
sæ,
cere
ritas
fuer
cont
In
erip
nis
insid
turr
trui
decr
lam

i
k
l

73
74
tes, S
quas a
75
Eâden
quâ in
ostend
76
Syrac
ageret
nephi
lit, &
77
qui ca
78
istâ v
Virg.
79
culis,
perano
legur.

servitute Romanos. O horribilem in tot adversis fiduciam ! à singula-
rem animum ac ⁷³ spiritum populi Romani ! tam arctis afflictisq; rebus,
quum de Italiâ suâ dubitaret, ausus est tamen ⁷⁴ in diversa respicere,
quumque hostes in jugulo per Campaniam Apuliamque volitarent,
⁷⁵ mediamq; de Italiâ Africam facerent ; eodem tempore & hunc susti-
nebat, & in Siciliam, Sardiniam, Hispaniam, divisa per terrarum or-
bem arma mittebat. Sicilia mandata Marcello, nec diù restitit. Tota
enim insula ⁷⁶ in una urbe suparata est. Grande illud, & ante id tem-
pus, invictum caput Syracusæ, quamvis ⁷⁷ Archimedis ingenio de-
fenderentur, aliquando cesserunt. ⁷⁸ Longè illi ⁷⁹ triplex murus, to-
tidemque arces, portus ille marmoreus, ⁸⁰ & fons celebratus Arethu-
sæ, ^k nisi quòd hactenùs profuere, ut pulchritudini victæ urbis par-
ceretur. ⁸¹ Sardiniam Gracchus arripuit. Nihil illi gentium fe-
ritas, ⁸² Insanorumque (nam sic vocantur) immanitas montium pro-
fuere. Sæviturum in urbes, urbemque urbium ⁸³ Caralim, ut gens
contumax, ⁸⁴ vilisque mortis saltem desiderio patrii soli domaretur.
In Hispaniam missi Cnæus & Publius Scipiones, pænè totam Pœnis
eripuerant ; sed insidiis Punicæ fraudis oppressi rursùs amiserunt, mag-
nis quidem illi præliis, quum Punicas opes cecidissent : ^l sed Punicæ
insidiæ ⁸⁵ alterum ferro castra metantem, alterum, quum evasisset in
turrim, cinctum facibus opprefferunt. Igitur in ultionem patris ac pa-
trui missus cum exercitu Scipio, cui tam grande de Africa nomen fara ⁸²
decreverant, bellatricem illam, viris armisque nobilem Hispaniam, il-
lam seminarium hostilis exercitûs, illam ⁸⁶ Annibalis eruditricem, (in-

INTERPRETATIO.

i In diversas partes respicere.

k Nisi quòd ad hoc profuere ut, &c.

l Sed Punicæ insidiæ opprefferunt alterum

ferro, dum castra metaretur, & alterum cin-
ctum facibus quum evasisset in turrim.

NOTÆ.

⁷³ Spiritum. | Spiritus audaciam ferè sonat.

⁷⁴ In diversa respicere. | In diversas par-
tes, Siciliam, Sardiniam, & Hispaniam, in
quas arma misit.

⁷⁵ Mediamque de Italiâ Africam facerent. |
Eâdem fiduciâ in mediâ Italiâ versabantur,
quâ in mediâ Africâ : hoc dicit Florus, ut
ostendat Pœnos totam ferè Italiam domuisse.

⁷⁶ In unâ urbe. | Falsum ; nam post captas
Syracusas fuit adhuc quòd Lævinus in Siciliâ
ageret : nam Agrigentum valido Carthagi-
nensium præsidio tenebatur, quod ille expul-
sit, & ita Siciliam debellavit.

⁷⁷ Archimedis. | Insignis Mathematici
qui captis Syracusis, à milite cæsus periit.

⁷⁸ Longè illi. | Id est parùm profuit. De
istâ voce longè, Jam alibi dixi, adduxique
Virg. locum, quem vide.

⁷⁹ Triplex murus. | Tres erant arces Syra-
culis, singulæ muro cinctæ, & sic triplex su-
perandus murus fuit Marcello, ut Urbis poti-
teretur.

⁸⁰ Et fons celebratus Arethusa. | Quem
Poëtæ fabulantur ex Peloponneso occultis
meatibus subter mare lapsum rursùs prope
Syracusas emanare. Lege Ovidium lib. 5.
Metam.

⁸¹ Sardiniam Gracchus arripuit. | Falsum
est in Sardinia quidquam egisse Gracchum,
sed T. Manlium missum tabulæ fidem faciunt,
quatuor annis ante domitas Syracusas.

⁸² Insanorum. | Insani, montes in Sardi-
niâ, Græcè *μαίνουροι*, hodie Canelle dicuntur.

⁸³ Caralim. | Caralis urbs littoralis.

⁸⁴ Vilisque mortis. | Gens vilis mortis à
Floro dicitur, quæ mortem vilem putat, & fa-
cilis est ad eam excipiendam.

⁸⁵ Alterum ferro. | Refer verbum ferro ad
verbum opprefferunt.

⁸⁶ Annibalis eruditricem. | Quia ab Hi-
spaniâ bellum gerendi initium duxerat, à Sa-
gunto scilicet, ut initio Cap. vidimus.

credibile dictu) totam ⁸⁷ à Pyrenæis montibus in Herculis columnas & Oceanum recuperavit : nescias citius, an felicius. Quàm velociter, quatuor anni fatentur. Quàm facilè, vel una civitas probat. Eodem, quippè, quo obsessa est, die, capta est : ⁸⁸ omenque Africanæ victoriæ fuit, quòd tam facilè victa est Hispana Carthago. Certum est tamen, ad profligandam provinciam maximè profecisse singularem ducis sanctitatem : quippè qui captivos pueros, puellasque præcipuæ pulchritudinis, Barbaris restituerit, nè in conspectum quidem suum passus adduci, ^m nequid de virginitatis integritate delibasse, saltem oculis videretur. ⁿ Hæc inter diversa terrarum populus Romanus : nec idèd tamen Italiæ visceribus in hærentem summo-vere poterat Annibalem. Pleraque ad hostem defecerant ; & dux acerrimus contra Romanos Italicis quoque viribus utebatur. Jam tamen eum plerisque oppidis & regionibus excusseramus. ⁸⁹ Tarentus ad nos redierat : jam & Capua, sedes & domus, & ⁹⁰ patria altera Annibalis, tenebatur : cujus amissio tantum Pœno duci dolorem dedit, ut indè totis viribus Romam converteretur. O populum dignum orbis imperio ! ⁹¹ dignum omnium favore, & admiratione hominum ac deorum ! Compulsus ad ultimos metus, ab incepto non destitit : & de suâ Urbe sollicitus, Capuam tamen non omisit ; sed parte exercitus sub Appio consule relictâ, parte Flaccum in urbem sequuta, ⁹² absens simul, præsensque pugnabat. ⁹³ Quid ergò miramur, moventi castra ⁶³ ⁹⁴ à tertio lapide Annibali, ⁹⁵ iterum ipsos deos, deos, inquam, ⁹⁶ (nec fateri pudebit) restitisse ? Tantra enim ⁹⁷ ad singulos illius motus

INTERPRETATIO.

^m Ne quid videretur attigisse de virginitatis integritate, saltem oculis.

ⁿ Hæc agebat populus Romanus per diversas terras.

NOTÆ.

⁸⁷ *A Pyrenæis montibus.* | Nam inter hos terminos continetur Hispania, Justin. *Hispania inter Africam & Galliam posita, Oceani freto, & Pyrenæis montibus clauditur.*

⁸⁸ *Omenque Africanæ victoriæ fuit.* | Verè omen, nam Carthago dicebatur.

⁸⁹ *Tarentus ad nos redierat.* | Illam prodictione ceperat Fabius.

⁹⁰ *Et patria altera.* | Nam ibi deliciis deditus Annibal morabatur.

⁹¹ *Dignum omnium favore & admiratione hominum ac Deorum.* | Pro, omnium, legendum est, *numinum*, & amovendum istud, *Deorum* ; quod additum fuerat ad explicationem illius vocis, *numinum* ; quæ solennis librorum corruptela est. Favor numina respicit, admiratio homines. Sic mox leges : *Tanto favore Deorum*, neque aliter loquatur qui sapiat. *Pater meus.*

⁹² *Absens simul.* | Per Appium Consulem scilicet, qui ante Capuam restiterat.

⁹³ *Quid ergò miramur.* | Hæc ita facilè intelligas. Cum Populus Romanus tantus sit, ut numinum favorem mereatur, quid miramur Deos iterum restitisse Annibali, quum à tertio lapide versus Romam castra moveret ?

⁹⁴ *A tertio lapide.* | A tertio milliario ; nam per primum, secundum, tertium, lapidem, & prima, secunda, tertia, millaria distinguebant.

⁹⁵ *Iterum.* | Nam jam semel Annibali restiterant, illum impeditentes ne Romam peteret. *Illum enim*, suprà dixit noster, *aut fatum urbis imperatura, aut ipsius mens mala, & aversi à Carthagine Dii in diversum abstulerunt.*

⁹⁶ *Nec fateri pudebit.* | Hæc idèd dicit, quòd probrosum videri possit viros fortes Deorum potius favore, quàm suâ virtute, victoriam consequi.

⁹⁷ *Ad singulos illius motus.* | Gallicè, *A chaque marche de son armée.*

vis imbrium effusa, tanta ventorum violentia coorta est, ut divinitus hostem summoverti; neque coelo, sed ab Urbis ipsius moenibus, & Capitolio ⁹⁸ ferri videretur. Itaque fugit, & cessit, & in ultimum se Italiæ recepit ⁹⁹ sinum, quum Urbem ¹⁰⁰ tantum non ^o adoratam reliquisset. Parva res dictu, sed ad magnanimitatem populi Romani probandam satis efficax: quod illis ipsis, quibus obsidebatur diebus, p. ager quem Annibal castris infederat, venalis Romæ fuit, ¹⁰¹ hastæque subjectus invenit emptorem. Voluit Annibal ¹⁰² contrā fiduciam imitari; ¹⁰³ subjecitque argentarias Urbis tabernas: nec ¹⁰⁴ sector inventus est. Ut scias, etiam ¹⁰⁵ præfagia fatis fuisset. Nihil actum erat tantā virtute, tanto favore etiam deorum. Siquidem Asdrubal frater Annibalis, cum exercitu novo, novis viribus, nova belli mole veniebat. Actum erat proculdubio, si vir ille se cum fratre junxisset. Sed hunc quoque castrametantem Claudius Nero cum Livio Salinatore debellat. Nero ¹⁰⁶ in ultimos Italiæ angulos summovebat Annibalem. Livius in diversissimam partem, id est, ¹⁰⁷ in ipsas nascentis Italiæ fauces, signa converterat. 9 Tan- 64
to, id est, omni, quā longissima Italia, solo interjacente, quo consilio, quā ¹⁰⁸ celeritate, consules castra conjunxerint, inopinanterque hostem collatis signis compresserint, neque id fieri Annibal senserit, difficile dictu est. Certè Annibal, re cognitā, quum projectum fratris

INTERPRETATIO.

^o Quum reliquisset urbem tantum non salutatam.

p. Ager quem Annibal occupaverat castris, Roma venalis fuit.

9 Difficile dictu est quo consilio, quā celeritate, Consules conjunxerint castra, tanto, id est, omni solo interjacente, quā longissima Italia est, & inopinanter collatis signis hostem compresserint.

NOTÆ.

⁹⁸ Ferri. | Vis imbrium.

⁹⁹ Sinum. | Ad extremam oram. Gall. Au bout. Sic Virgil. lib. 2, Georg.

Aut quos Oceano proprio gerit India lucos
Extremi sinus orbis?

¹⁰⁰ Tantum non adoratam. | Adorare urbem est, urbem salutare: cum autem id fieri nequeat, nisi propius ad urbem accesserit, inde factum est ut adorare urbem sumatur, pro urbem ingredi. Hic igitur sensus est: Annibal urbem reliquit, cum tantum non eam ingressus esset; hoc est, cum ferè ita propè accesserit, ut eam ingredi potuisset.

¹⁰¹ Hastæque subjectus. | Ea quæ publicè veniebant, hastæ subiciebantur, hastæque posita, præcone prædicante, ei qui licitatione vicisset, addicebantur.

¹⁰² Contrā. | Gallicè, A son tour.

¹⁰³ Subjecitque argentarias Urbis tabernas. | Subjecit, hoc est hastæ subjecit, mit à l'encan, argentarias tabernas, les boutiques des Banquiers.

¹⁰⁴ Sector. | Sectores dicuntur, qui emptoribus sua persequuntur, vel potius sectores sim-

pliciter emptores dicti sunt.

¹⁰⁵ Præfagia fatis fuisset. | Eleganter fatis, pro fatorum; hæc sic intellige: quod populus Romanus hominem invenit qui agrum, quem Annibal castris occupabat, emeret; hoc præfagium fuit illos recuperaturos: quod verò Annibal sectorem non invenit, cum argentarias Urbis tabernas subjecisset, præfagium fuit illum Romam nunquam potiturum.

¹⁰⁶ In ultimos Italia angulos. | In Brutium agrum se recepit Annibal.

¹⁰⁷ In ipsas nascentis Italia fauces. | Alpes intelligit, quas jam superaverat Annibal, in illas signa converterat Livius, ut Asdrubalem debellaret.

¹⁰⁸ Celeritate. | Quum Claudius Annibalem summovisset, illo nec opinante, cum flore exercitus castris digressus ad Livium Salinatorem, qui ad Alpes castra converterat, proficiscitur; ibique Asdrubalem, qui Alpes cum exercitu transierat, & auxilia Annibali adducebat, Collegam Livio, cum toto exercitu trucidat, quinquaginta sex millibus hostium occisis, reditque die sexto in sua castra.

caput ad sua castra vidisset, Agnosco, inquit, infœlicitatē Carthaginis. Hæc fuit illius viri, non sine præfagio quodam fati imminētis, prima confessio. Jam certum erat, Annibalem, etiam ipsius confessione, posse vinci: sed tot rerum prosperarum fiduciā plenus populus Romanus, magni æstimabat asperrimum hostem in suā Africā debellare. Duce igitur Scipione, in ipsam Africam ¹⁰⁹ totā mole conversus, imitari cœpit Annibalem, ¹ & Italiæ suæ clades in Africam vindicare. Quas ille (dii boni!) Asdrubalis copias, quos Syphacis exercitus fudit? quæ quantaque utriusque castra facibus illatis unā nocte deleuit? denique ¹¹⁰ jam non à tertio lapide, sed ipsas Carthaginis portas obsidione quatiebat. Sic factum est, ¹ ut inhærentem atque incubantem Italiæ extorqueret Annibalem. Non fuit major sub imperio Romano dies, quàm ille, ¹¹¹ quum duo omnium & antea & postea ducum maximi, ille Italiæ, hic Hispaniæ victor, collatis cominus signis direxere aciem. Sed & colloquium fuit inter ipsos de legibus pacis. Steterunt diù mutuā admiratione defixi. Ubi de pace non convenit, signa cecinare. Constat utriusque confessione, nec meliùs instrui aciem, nec acriùs potuisse pugnari. Hoc Scipio de Annibalis, Annibal de Scipionis exercitu prædicaverunt. Sed tamen Annibal cessit; præmiumque victoriæ Africa fuit, & sequutus Africam statim terrarum orbis.

INTERPRETATIO.

¹ Et vindicare clades Italia sua contra Africam.

¹ Ut extraheret Annibalem inhærentem atque incubantem Italiæ.

NOTÆ.

¹⁰⁹ Totā mole. | Totis viribus.

¹¹⁰ Jam non à tertio lapide. | Quasi diceret, Annibal Romam propiùs quàm à tertio lapide non accessit: Scipio verò Carthaginem non à tertio lapide, sed ipsas portas obsi-

dione quatiebat.

¹¹¹ Quum duo omnium & antea & postea. | Græca locutio, omnium antea & postea, πρὸν καὶ ὀπίσθω, id est, qui antea fuerunt, & post futuri sunt.

CAPUT VII.

Bellum Macedonicum primum.

65 POST Carthaginem vinci neminem puduit. Sequutæ sunt statim Africam gentes, ¹ Macedonia, ² Græcia, ³ Syria, cæteraque omnia,

NOTÆ.

CAP. VII. *Bellum Macedonicum primum*, anno Mundi 3736, ante Ch. Nat. 212, ab Ur. Cond. 539; Coss. Q. Fabio Maximo Censore iv. & Claudio Marcello III, quinto anno post inceptum secundum Bellum Punicum.

¹ Macedonia. | Supra Thessaliam, antiqui-

tus Pæonia dicebatur, & apud Homerum Pæones sunt Macedones.

² Græcia. | Achaiam intelligit, cui veterem statum reddidit Flaminius, ut legibus viveret suis, & avitâ libertate frueretur. Vid. infra in fine hujusce Capituli.

³ Syria. | Bellum Syriacum vide cap. sequ.

quodam

quodam quasi æstu, & torrente fortunæ. 4 Sic primi omnium Macedones, 5 affectator quondam imperii populus. Itaque quamvis tunc 6 Philippus regno præfideret, Romani tamen dimicare sibi 7 cum rege Alexandro videbantur. Macedonicum bellum nomine amplius 8 quàm spectatione gentis fuit. Causa coepit à fœdere Philippi, quo rex 9 jam pridem dominantem in Italiâ Annibalem sibi sociaverat: postea crevit, implorantibus Athenis auxilium contra 10 regis injurias, quum ille ultra jus victoriæ in templa, aras, & sepulcra ipsa sæviret. Placuit senatui opem tantis ferre supplicibus. Quippè jam gentium reges, duces, populi, nationes, præsidia sibi ab hac urbe petebant. Primò igitur Lævino consule populus Romanus 11 Ionium mare ingressus, tota Græciæ littora veluti triumphanti classe peragravit. Spolia quippè Siciliae, Sardiniae, Hispaniae, 12 Africae præferebat; & manifestam victoriam nata in 13 prætorii puppe laurus pollicebatur. Aderat sponte in auxilium Attalus 14 rex Pergamenorum. Aderant 15 Rhodii, nauticus populus: 16 qui navibus à mari, consul à terris, omnia equis virisque quatiebat. Bis victus rex, bis fugatus, bis exurns castris: quum tamen nihil terribilius 17 Macedonibus fuit ipso vulnere aspectu: quæ non spiculis, non sagittis, nec ullo 18 Græculo ferro, sed ingentibus pilis, nec minoribus adacta gladiis, 19 ultra mortem patebant. Enimverò 20 Flaminio duce invios antea 21 Chaonum montes, 22 Aoumque amnem per abrupta vadentem,

INTERPRETATIO.

2 Macedonicum bellum amplius fuit ob nomen, quàm ob respectum istius gentis.

NOTÆ.

4 Sic primi omnium. | Multo melius in aliis Editionibus legitur sed pro sic.

5 Affectator quondam imperii populus. | Ad Philippi Alexandri magni parentis tempora respicit.

6 Philippus. | Demetrii Macedoniæ regis filius.

7 Cum Rege Alexandro. | Cave Alexandrum Magnum intelligas, cum Romanis enim nunquam pugnavit: Sed Alexandrum Epiri Regem, qui Alexandri Magni fuit avunculus.

8 Quam spectatione gentis. | Illud bellum fuit amplius ob nomen Macedonum, qui olim fortes & generosi audiebant, quàm consideratione & respectu ipsius gentis quæ illo tempore multum à pristina virtute excidisse putabatur.

9 Jampridem. | Tamen anno superiori.

10 Regis. | Philippi.

11 Ionium. | Quod est Epirum inter & Brutium, ad extremum Italiæ sinum.

12 Africa. | Sed nondum spoliata Africa, & Annibal adhuc in Italiâ versabatur.

13 Prætorii puppe. | Prætorii navis dicitur quâ dux vehitur, sive Consul, sive Prætor ille sit.

14 Rex Pergamenorum. | Pergami in Asiâ.

15 Rhodi. | A Rhodo Insulâ in Carpathio mari.

16 Qui navibus à mari, consul à terris, omnia equis virisque quatiebat. | Claud. Salmasius existimabat hunc locum esse corruptum, qui non est tamén, modò verbum, quatiebat, utrisque serviat, Rhodiis, inquam, & Consuli, sic, qui navibus à mari omnia quatiebant, ut Consul à terris omnia equis & viris quatiebat. Ita se res bene habet. In Edit. J. Stadii legitur, quibus à mari, &c. tunc subaudiendum esset, quatiens, quod durissimum, &, puto, sine omni exemplo.

17 Macedonibus. | Tertiæ casus.

18 Græculo. | Græci enim levioribus & brevioribus telis utebantur, Macedones verò pilis & gladiis ingentibus.

19 Ultra mortem patebant. | Quasi dicat, ita erant potentia, ut vel dimidiata mortem etiam dare nimis potuissent.

20 Flaminio duce. | Tit. Quinto Flaminio.

21 Chaonum montes. | In Epiro juxta mare Ionium.

22 Aoumque amnem. | In Macedonia per Taulantiorum regionem in mare Ionium euntem.

id est, ipsa Macedonia claustra penetrauimus. Introisse, victoria fuit. Nam nunquam postea ausus congredi rex, ad tumulos, quos ²³ Cynocephalas vocant, uno, ac ne hoc quidem ^b iusto praelio opprimitur. Et illi quidem consul pacem dedit, regnumque concessit: mox, ne quid esset hostile, ²⁴ Thebas, & ²⁵ Eubœam, & grassantem sub ²⁶ Nabide suo ²⁷ Lacedæmona compescuit. Græciæ verò veterem statum reddidit, ut legibus viveret suis, & auita libertate frueretur. Quæ gaudia, quæ vociferationes fuerunt, quum hoc fortè ²⁸ Nemeæ in theatro, ²⁹ quinquennialibus ludis à præcone caneretur; quo certavere plausu? ⁶⁷ quid florum in consulem profuderunt? Et iterum iterumque præconem repetere illam vocem iubebant, quâ libertas Achaïæ pronuntiabatur; nec aliter illâ consulari sententiâ, quam modulatissimo aliquo ³⁰ tibiæ, aut ³¹ fidium cantu, fruebantur.

INTERPRETATIO.

^b Integro praelio.

NOTÆ.

²³ Cynocephalas. | In Thessaliâ sunt Cynocephalæ.

²⁴ Thebas. | Macedonia urbem in regione Phthiotidis ad Pelagicum sinum sitam.

²⁵ Eubœam. | Ægei maris Insulam, tenuissimam Euripi freto à Bœotiâ divisam.

²⁶ Nabide. | Lacedæmoniorum Tyranno.

²⁷ Lacedæmona. | In Peloponneso ad Eurotam fluvium.

²⁸ Nemea. | Nemea urbs in Peloponneso prope Argos sita, ubi tertio quoque anno certamina fiebant, quæ à loco Nemea dicebantur.

²⁹ Quinquennialibus ludis. | Malè noster quinquennales facit, qui tantum triennales fuere; nam reuera tertio quoque anno Nemea celebrabantur, undè ἀγὼν τριετής, seu τριετής, dictus est. Eundem errorem erravit Plin. ubi de Isthmiis, *Isthmus pars altera cum*

delubro Neptuni quinquennialibus inelyto ludis. Nam constat Isthmia triennalia fuisse. Pind. Nem. Od. vi.

Πόντις τε γίγυρ' ἀνδρῶν.

Ἰσθμὸν δὲ Ἀμφικλυόνων

ταυροτόνῳ τριετηρίδι

τίμασε πῖττι δα-

νὸν ἀν' ἑμῶν. Hoc est,

Maris pons indefessi (Periphrasis Isthmi Corinthiaci) In Amphiclyonum trieteride mactatrice taurorum honoravit eum circa Neptunium delubrum. Ubi per trieterida Isthmia intelligit.

³⁰ Tibiæ. | Tibiæ primò sic dictæ, quòd ex tibiâ animalium fierent, & postea ex arundinibus factæ nomen retinuerunt.

³¹ Fidium. | Fides, plurali numero, propriè sunt chordæ citharæ. Et sic pro citharâ sumuntur.

CAPUT VIII.

Bellum Syriacum Regis Antiochi.

Macedoniam statim, & regem Philippum Antiochus ¹ ex cepit, quodam casu, quasi industriâ, sic adgubernante

INTERPRETATIO.

^a Antiochus statim sequutus est Macedoniam, & regem Philippum.

NOTÆ.

CAP. VIII. *Bellum Syriacum Regis Antiochi, anno Mundi 3758, ante Ch. Nat. 190, ab Ur. Cond. 561; Coss. M. Ancilio Glabrigone, & P. Cornelio Scipione Naficâ.*

¹ Excepit. | Verbum è re Gladiatoriâ tralaturnum, ubi victum novus excipit. Gallicè, *Un Gladiateur tout frais prend la place de celui qui est vaincu.*

fortuna

fortunâ, ² ut quemadmodum ab Africâ in Europam, sic ab Europâ in Asiam, ultrò se suggerentibus causis, imperium procederet, & cum terrarum orbis situ, ^b ipse ordo victoriarum navigaret. Non aliud ^c formidolosius famâ bellum fuit: quippè quum ³ Persas, & Orientem, ⁴ Xerxem, atque ⁵ Darium cogitarent; quando perfoffi ⁶ invii montes, quando velis opertum ⁷ mare nunciaretur. Ad hoc cœlestes ⁶⁸ minæ territabant, quum humore continuo ⁸ Cumanus Apollo ⁹ sudaret. Sed hic faventis ¹⁰ Asiæ suæ numinis timor erat. Nec sanè viris, opibus, armis, quicquam copiosius ¹¹ Syriâ: sed in manus tam ignavi regis inciderat, ut nihil fuerit in Antiocho speciosius, quàm quod à Romanis victus est. Impulere regem in id bellum, illinc Thoas ¹² Ætolix princeps, ^d inhonoratam apud Romanos querens adversus Macedones militia suæ societatem: hinc Annibal, qui in Africâ victus, profugus, & pacis impatiens, hostem populo Romano toto orbe quærebat. Et quod illud fuisset periculum, si se consiliis ejus ¹³ rex tradidisset, id est, si Asiæ viribus usus fuisset miser Annibal? Sed rex suis opibus, & nomine regio fretus, satis habuit bellum movere. Europa jam dubio procul jure ad Romanos pertinebat. Hic ¹⁴ Lyfimachiam urbem, in littore Thracio positam à majoribus suis, Antiochus ut hæreditario jure reposcebat. Hoc velut fidere, Asiatici belli mota tempestas. Et maximus regum contentus fortiter indixisse bellum, quum ingenti strepitu ac tumultu movisset ex Asiâ, occupatis statim insulis, Græciæque littoribus, oria & luxus tanquam victor agitabat. Eubœam insulam continenti adhærentem tenui freto, ¹⁵ re-

INTERPRETATIO.

^b Ipse ordo victoriarum pergeret.
^c Terribilius.

^d Conquerens societatem militia suæ adversus Macedones inhonoratam fuisse apud Romanos.

NOTÆ.

² Ut quemadmodum ab Africâ in Europam, sic, &c. | Sunt hæc perturbata, atque adeò falsa, ut jam olim animadverteram. Scribo fidenter ex serie rerum, & historiæ fide: ut quemadmodum ab Europâ in Africam, sic ab Africâ in Asiam imperium procederet. Lege modò, Pater meus.

³ Persas. | Gravem populum. Horat. Quo graves Persæ melius perirent.

⁴ Xerxem. | Persarum Regem, qui Athon perfodit, & Hellespontum navibus operuit.

⁵ Darium. | Persarum Regem qui cum Alexandro bellum gessit. Sed non video quomodo Darius Romanos terrere poterat, quem parvâ manu toties fudit Alexander.

⁶ Invi montes. | Athos qui est in Isthmo maris Macedonici, inter Strimonium & Singeticum sinum.

⁷ Mare. | Hellespontus.

⁸ Cumanus Apollo. | Qui Cumis in Campaniâ colebatur.

⁹ Sudaret. | Sudavit etiam antè victam

Capuam; Cicero, lib. 1. de Divin. Quid cum Cumis Apollo sudavit? Capua victoria.

¹⁰ Asia suæ. | Quippe in Asiâ natus Apollo.

¹¹ Syria. | Ad littus Meridionale maris mediterranei.

¹² Ætolia. | Ætolia Achaiæ regio supra Corinthiacum sinum versus Occidentem.

¹³ Rex. | Antiochus.

¹⁴ Lyfimachiam. | In littore Thracio ad Fauces Isthmi quem Hellespontus ab Asia dividit.

¹⁵ Reciprocantibus aquis. | Euripum septies intra diem naturalem reciproco æstu agitati. Quod falsum esse vel unicus Livii locus satis probaverit. Ex lib. 28. sect. 6. Fretum ipsum Euripi non septies die, ut fama fert, temporibus statim reciprocatur, sed temerè in modum venti, nunc huc, nunc illuc verso mari, velut monte præcipiti devolutus torrens, rapitur; ita nec nocte, nec die quies navibus datur.

ciprocantibus aquis Euripus abscidit. Hic ille positis aureis sericisque tentoriis, ^e sub ipso freti murmure, quum inter fluentia tibiis fidibulque concineret, collatis undique, quamvis per hyemem, rosis, ¹⁶ nè non aliquo ducem genere agere videretur, virginum puerorumque ¹⁷ delectus habebat. Talem ergò regem jam suâ luxuriâ debellatum, populus Romanus Acilio Glabrione consule, ¹⁸ in insulâ aggreffus, ipso statim adventûs sui nuncio coëgit ab insulâ fugere. Tum præcipitem apud ¹⁹ Thermopylas assequutus, locum ²⁰ trecentorum Laconum speciosâ cæde memorandum, ne ibi quidem ²¹ fiducia loci resistentem, mari ac terrâ cedere coëgit. Statim & è vestigio itur in Syriam. Classis regia ²² Polyxenidæ, Annibalique commissa. Nam rex prælium nec spectare poterat. Igitur duce Æmilio Regillo, adremigantibus Rhodiis, tota laceratur. ²³ Ne sibi placeant Athenæ; ²⁴ in Antiocho, vicinus Xerxem; ²⁵ in Æmilio, Themistoclem æquavimus; ²⁶ Ephesiis, Salamina pensavimus. Tum ²⁷ consule Scipione, cui frater, ille modò victor Carthaginis Africanus, ²⁸ voluntariâ legatione aderat, debellari regem ²⁹ placet: & jam toto cesserat mari; sed nos imus ulterius. ³⁰ Mæandrum ad amnem, montemque ³¹ Sipylum, castra ponuntur. Hic rex, incredibile dictu, quibus auxiliis, quibus copiis confederat. Trecenta millia peditum;

INTERPRETATIO.

e Non longè ab aquarum murmure.

NOTÆ.

¹⁶ Ne non aliquo ducem genere agere videretur. | Hæc mihi inconcinna & inelegantia videntur, eaque, si revivisceret Florus, pro suis non agnosceret. Lego, ne non aliquâ ducem agere videretur; pro aliquâ, quod adverbium est elegantissimum, apud Virgilium, Terentium, Plautum, id est, aliquâ ratione, intruserunt explicationem magistellarem, aliquo genere: quod putidum est.

¹⁷ Delectus. | Propriè de militibus dicitur delectus habere: eo tantum ducem imitabatur Philippus, quod delectus habebat, sed Virginum & puerorum, non verò militum.

¹⁸ In insulâ. | Eubœa.

¹⁹ Thermopylas. | Locum in Theffaliâ ad flumen Asopum, è regione sinûs Maliaci.

²⁰ Trecentorum Laconum. | Qui duce Leonidâ contra Persarum ingentem exercitum triduo dimicaverunt, nec victi fuissent nisi proditor quidam Epialtes nomine Persis traitem ostendisset quâ Lacones circumventi victique sunt.

²¹ Fiduciâ loci. | Thermopylæ enim ingenio loci tutæ.

²² Polyxenida. | Qui exul erat Rhodius.

²³ Nec nimium sibi placeant Athenæ. | Quasi scilicet solæ sint quæ victorias reportare noverunt.

²⁴ In Antiocho vicinus Xerxem. | Athenienses Themistocle duce Xerxem apud Salaminam vicere; nos verò, inquit Florus, Antiochum vicinus, qui nobis Xerxes erat.

²⁵ In Æmilio Themistoclem æquavimus. | Themistocles Atheniensium dux, qui Lacedæmonios ingenti clade apud Plateas domuit.

²⁶ Ephesiis, Salamina pensavimus. | Athenienses Salamina cepere, nos Ephesios vicimus. Et sic Atheniensium victoriam, nostrâ de Ephesiis victoriâ pensavimus, Gall. Nous avons contrebalancé la victoire des Athéniens sur Salamine, par celle que nous avons remportée sur les Ephésiens.

²⁷ Consule Scipione. | Is est L. Cornelius Scipio Asiaticus.

²⁸ Voluntariâ legatione. | Quum enim ipse exercitus ductor fuisset, legatus esse cogi non poterat, sed fratris amore voluntariam legationem suscepit. Il voulut être son Lieutenant. Ex animo forsan, ut & re & consilio fratrem minùs militiæ exercitatum adjuvaret, ut inde familiæ suæ major gloria.

²⁹ Placet. | Pro placuit.

³⁰ Mæandrum. | In Cariâ ad littus maris Ægei, è regione Sami insulæ.

³¹ Sipylum. | Juxta Mæandrum, in Cariâ Asiæ minoris regione.

equitum,

Equitum, falcatorumque currum non minor numerus. Elephantis ad hoc immensæ magnitudinis, auro, purpurâ, argento, & ³² suo ebo-
re fulgentibus, aciem utrinque ³³ vallaverat. Sed hæc omnia præpe-
dita magnitudine suâ; ad hoc imbre, qui subitò superfusus, mirâ fe-
licitate Persicos arcus corruerat: primum trepidatio, mox fuga, de-
hinc triumphus fuerunt. Victo & supplici pacem atque partem regni
dari placuit, ³⁴ eo libentiùs, quod tam faciliè cessisset.

N O T Æ.

³² *Suo ebo- re.* | Nam ex Elephantorum
dentibus fit ebur.

³³ *Vallaverat.* | Quasi vallo cinxerat. De
vallo alibi diximus.

³⁴ *Eo libentiùs, quòd tam faciliè cessisset.* |
Sic & apud Justin. *Quanto bellum minoris pe-
riculi, tanto & mitior victoria fuit.*

CAPUT IX.

Bellum Ætolicum.

SYriaco bello successit, ut debebat, ¹ Ætolicum. Victo quippè Anti-
ocho, Romanus ² faces Asiatici belli persequeretur. Ergo Fulvio no-
biliori mandata ultio est. Hic protinùs caput gentis ³ Ambraciam, re-
giam Pyrrhi, machinis quatit. Sequuta deditio est. Aderant Ætolorum
precibus Attici, Rhodii: & ⁴ meminimus auxilii. Sic placuit ignosce-
re. Serpsit tamen latius in proximos bellum, omnemque latè ⁵ Cepha-
leniam, ⁶ Zacynthon; & quicquid insularum in eo mari inter ⁷ Cerau-
nios montes, ⁸ jugumque Maleum, Ætolici belli accessio fuerunt.

N O T Æ.

C A P. IX. *Bellum Ætolicum, anno Mundi*
3761, ante Ch. Nat. 187, ab Ur. Cond. 564;
Coss. M. Fulvio Nobiliori, & Cn. Manlio Vol-
sone.

¹ *Ætolicum.* | Ætolia Achaïæ regio inter
Epirum & Corinthiacum sinum.

² *Faces.* | Id est, auctores. Thoas enim
Ætolia Princeps Antiochum ad bellum Ro-
manis inferendum impulerat. Vide Cap. sup.

³ *Ambraciam.* | Urbem inter Epirum &
Acarnaniam, supra Ambracium sinum.

⁴ *Meminimus auxilii.* | Quod contra
Philippum & Antiochum præstiterant.

⁵ *Cephaleniam.* | Insulam in mari Ionio, è
regione Peloponnesi, ad Orientem.

⁶ *Zacynthon.* | Insulam infra Cephaleniam.

⁷ *Ceraunios montes.* | In Epiro.

⁸ *Jugumque Maleum.* | Peloponnesi pro-
montorium, ad sinum Laconicum, *Malea* in
Tabulis vocatur. Vide Not. 8. cap. 6. lib. 3.

CAPUT X.

Bellum Istrium.

ISTRI sequuntur Ætolos: quippè bellantes eos nuper adjuverant.
Et initia pugnae prospera hosti fuerunt, eademque exitii causa. Nam

N O T Æ.

C A P. X. *Bellum Istrium, anno Mundi 3772;*
ante Ch. Nat. 176, ab Ur. Cond. 575; Coss.
M. Junio Bruto, A. Manlio Volsone.

¹ *Istri.* | Italiae populi, ad sungum Adri-
aticum sinum supra Venetiam.

quum

71 quum ² Cnæi Manlii castra cepissent, ^a opimæque prædæ incubarent; epulantes, ac ludibundos plerisque, ac ubi essent, præ poculis nescientes, ³ Appius Pulcher invadit. Sic cum sanguine & spiritu malè partam revomere victoriam. Ipse rex ⁴ Apulo equo impositus, ^b quum subinde crapulâ & ⁵ capitis errore lapsaret, captum sese vix & ægrè, postquam experrectus est, didicit.

INTERPRETATIO.

^a Incubarent diviti præda.

^b Quum interdum casaret crapulâ & errore capitis.

NOTÆ.

² Cnæi Manlii. | Volsonis; alii tamen illum Aulum vocant, ut in titulo legitur.

³ Appius pulcher invadit. | Tamen ex tabulis certum est, ante Appii Pulchri adventum, Romanos eodem duce, quo castra amiserant, ea recuperasse, nempe Manlio Volsone. Ergo quod illi debetur, perperam noster Appio Pulchro tribuit, qui sequenti tantum anno in Istriam profectus, eam, trucidato rege,

in Provinciam redegit.

⁴ Apulo. | Proprium Istrorum regis.

⁵ Capitis errore. | Non video quid hic doctissimum Salmasium offenderit, qui tanto opere lectionem novam conetur intrudere. Nil mutandum, errore capitis elegantur dicitur pro capite huc & illuc præ poculis errabundo, ut mos est.

CAPUT XI.

Bellum Gallogræcum.

72 Gallogræciam quoque Syriaci belli ruina ^a convolvit. Fuèrant inter auxilia regis Antiochi. An fuissent, an cupidus triumphus Manlius eos visos simulaverit, dubium est. Certè ² negatus est victori triumphus; quia causam belli ³ non approbavit. ⁴ Cæterum gens Gallogræcorum, sicut ipsum nomen indicio est, mixta, & adulteratæ reliquæ Gallorum, qui Brenno duce vastaverant Græciam: mox Orientem sequuti in mediâ Asiæ parte sederunt. Itaque ut frugum semina mutato solo degenerant, sic illa genuina feritas eorum, Asiaticâ amœnitate mollita est. Duobus itaque præliis fusi fugatique sunt, quamvis sub adventu hostis relictis sedibus, in ⁵ altissimos se montes receperunt, quos

INTERPRETATIO.

^a Clades Syriaci belli complexa est etiam Gallogræciam.

NOTÆ.

CAP. XI. Bellum Gallogræcum, eodem anno quo Bellum Atolicum, quod vide Cap. ix.

¹ Gallogræciam. | Asiæ minoris regionem, quæ & Galatia dicitur, sed legendum videtur Gallogræcos. Probant sequentia; fuerant inter auxilia regis, &c.

² Negatus est. | Immo tandem concessus, sed non sine controversiâ.

³ Non approbavit. | Non fecit ut eam probarent Romani, & in eâ acquiescerent.

⁴ Cæterum gens Gallogræcorum, sicut ipsum nomen indicio est, mixta, & adulterata reliquis Gallorum, qui Brenno, &c. | Sic legi voluit Salmasius; in aliis hanc scripturam reperi: Cæterum Gens Gallogræcorum, sicut ipsam nomen indicio est, mixta & adulterata est; Reliquæ Gallorum, quibus, &c. Sed hæc nihil sunt; legendum enim, adulterata est reliquis Gallorum, &c. Pater meus.

⁵ Altissimos montes. | Olympum & Magabam, ut patet ex Livio.

6 Tolo:

6 Tolostobogi, 7 Tectosagique jam infederant. Utrique fundis sagittisque acti, in perpetuam se pacem dediderunt. ^b Sed alligati miraculo quodam fuere, quum catenas moribus & ore tentassent, quum effocandas invicem fauces præbuissent. Nam ⁸ Orgiagontis regis ⁹ uxor à centurione stuprum passa, memorabili exemplo ¹⁰ custodiam evasit, revulsumque militis caput ad ¹¹ maritum suum retulit.

INTERPRETATIO.

^b Sed astricti fuere quodam miraculo, quum adorti essent catenas dentibus & ore, & invicem dedissent collum strangulandum.

NOTÆ.

6 Tolostobogi. | Galatiæ populi in Asiâ minori; aliis Tolistobii, aliis Tolistobogii dicuntur.

7 Tectosagi. | Iidem qui Tolostobogi, sed hic diversos Florus videtur facere.

8 Orgiagontis regis. | Livius hunc regem Ortiagontem vocat, & hic etiam Ortiagontis legendum.

9 Uxor. | Chiomara nomine, ex Galatiæ finibus oriunda. Plutarch.

10 Custodiam evasit. | Cum Centurione, qui eam ad duos ejus necessarios, qui ad flumen expectabant, ducebat, ut ab iis aurum acciperet; sed ii, dum aurum pensaret, occidere. Vid. Histor. apud Liv. lib. 38. sect. 24.

11 Maritum. | Ortiagontem.

CAPUT XII.

Bellum Macedonicum secundum.

DUM aliæ aliæque gentes, Syriaci belli sequuntur ruinam, Macedonia se rursus erexit. Fortissimum populum memoria & ¹ recordatio suæ nobilitatis agitabat: & successerat Philippo filius Perses; qui ² semel in perpetuum victam esse Macedoniam, non putabat ex gentis dignitate. Multò vehementius sub hoc Macedones, quàm sub patre confurgunt. Quippè Thracas in vires suas traxerant: atque ita ³ industriam Macedonum, ⁴ viribus Thracum; ferociam Thracum, disciplinâ Macedonum, temperaverunt. ⁵ Accessit his consilium ducis, qui situm regionum

INTERPRETATIO.

¹ His addita fuit industria ducis, qui contemplatus positionem regionum suarum ab alto Hamo, locatis castris per loca inaccessa (vel in-

tercisa) sic fecerat vallum Macedonia sua ex armis & ferro.

NOTÆ.

CAP. XII. Bellum Macedonicum secundum, anno Mundi 3781, ante Ch. Nat. 167, ab Ur. Cond. 584; Coss. Q. Marcius Philippo II. & Cn. Servilio Capione.

¹ Recordatio suæ nobilitatis. | De vetustate & nobilitate Macedonia Justin. lib. vii. statim initio. Hujus sicuti incrementa modica, ita termini perangusti fuere. Populus, Pelasgi; regio, Pæonia dicebatur. Sed postea virtute regum & gentis industriâ subactis primo finitimis, mox populis nationibusque, imperium usque extremos Orientis terminos prolatum.

² Semel in perpetuum. | Non existimabat Macedoniam in perpetuum victam, cum se-

mel tantum victa fuerit; neque enim id gentis dignitas pariebatur.

³ Industriam Macedonum. | Sic Justin. loco supra laudato, Virtute regum & gentis industriâ. Cæterum hic industria, non est quod vulgò dicimus, industrie, sed laboriositas, si fas ita loqui.

⁴ Viribus Thracum. | De Thracibus hæc Justinian. in Pr. Novellæ 26. Illud in confesso est, quod si quis Thracum regionem nominat, statim unâ cum dicto virilitas quadam animus & militarium copiarum, bellorum ac pugna cogitatio subeat. Sunt enim ista ingenita, & quasi patrio quodam jure huic regioni attributa.

suarum

suarum summo speculatus ⁵ Hæmo, positus per abrupta castris, ita Macedoniam suam armis ferroque vallaverat, ut non reliquisset aditum, nisi à cœlo venturis hostibus videretur. Nam Marcio Philippo consule eam provinciam ingressus populus Romanus, exploratis diligenter accessibus, per ⁶ Astrudem paludem, per acerbos dubiosque tumulos, illa quæ volucris quoque videbantur invia, accessit: regemque ⁷ securum, & nihil tale meruentem, subitâ belli irruptione terruit. Cujus tanta trepidatio fuit, ut pecuniam omnem in mare jussit mergi, ⁸ ne periret; classem cremari, ne incenderetur. ⁹ Paulo consule quum majora & crebra essent imposita præsidia, per alias vias Macedonia deprensa est; summâ quidem arte & industriâ ducis, quum ¹⁰ aliâ minatus, aliâ irrepisset. Cujus adventus ipse aded terribilis regi fuit, ut interesse non auderet, sed gerenda ducibus bella mandaverit. Absens ergo victus, fugit in maria, insulamque ¹¹ Samothracen, fretus ¹² celebri religione, quasi templa & aræ possent defendere, quem ¹³ nec montes sui, nec arma potuissent. Nemo regum diuini amissæ fortunæ ¹⁴ conscientiam retinuit. Supplex quum scriberet ad imperatorem ab illo quo confugerat templo, ¹⁵ nomenque epistolæ notarer suum, ¹⁶ regem addidit. Sed nec reverentior captæ majestatis alius

INTERPRETATIO.

b Nullus unquam Rex diutius servavit memoriam amissi regni.

NOTÆ.

⁵ Hæmo. | Hæmus mons qui Thraciam à Misiâ dividit.

⁶ Astrudem paludem. | Hanc Livius Astruridem vocat. lib. 44. hanc Ortelius purat esse Lychnitum Lacum, hodie, Lago di Luchryda, juxta Urbem Lychnidum.

⁷ Securus. | Securus dicitur is qui aliquid non curat, quasi id ad se nullo modo pertineat. Horat.

Quid Mithridatem terreat unice securus.

⁸ Ne periret. | Sententia ita acutè exposta, ut omnino fatuâ videatur: Græci vocant ὀξύμωρον, quasi dicas acutè stultum: sic illud Themistoclis perieramus nisi periissemus. Et apud Plaut. in Trucul. Si non peream, planè inteream. Simile est illud Virgil. de Trojanis.

Num capti potuere capi, num incensa cremavit

Troja viros!

Quod ex Ennio videtur effectum, lib. xiv. Annal. ubi de Pergamis.

⁹ Quæ neque Dardaniis campis potuere perire, Nec, quom captæ, capi, nec quem combusta, cremari.

¹⁰ Paulo | L. Æmilio Paulo, qui tunc secundum Consul.

¹¹ Aliâ minatus. | Aliâ viâ. Cave fidem adhibeas eruditissimo Salmasio, qui legendum contendit, alias eminus, alias irrepisset; alia, vera lectio est.

¹¹ Samothracen. | Insulam in summo mari Ægeæ, Thraciæ oppositam.

¹² Celebrî religione. | Nam in insulâ Samothrace Dii καθεῖπον, hoc est, Divi potes, δουρατοὶ μεγάλοι, colebantur. Erant autem ii, Ceres, Proserpina, & Pluto; addunt aliqui Mercurium. Audi Macrobi. Apollonii Interpretem. Μουσῆται δὲ ἐν τῇ Σαμοθράκῃ τοῖς Καθεῖπον, ἢ Μνασέρας προσήκοντα ὀνόματα. Τέταρτος δὲ εἶπε τὸν ἀπὸ τοῦ, Ἀξίεπον, Ἀξίουπερα, Ἀξίουπερον. Ἀξίεπον μὲν ἐν ἑστὶν ἡ Διμήτηρ, Ἀξίουπερα δὲ ἡ Περσεφώνη, Ἀξίουπερον δὲ Ἄδης. ὁ δὲ προσιδέμενός τι τὰρτος Κάσμιλλος. Ἐρμῆς ἑστὶν, ὡς ἔσπετο Διονυσόδωρος. Hoc est, Initiantur in insulâ Samothrace Καθεῖροι, quorum Μνασέρας etiam nomina retulit. Quatuor autem numero sunt. Ἀξίεπον, Ἀξίουπερα, Ἀξίουπερον. Ἀξίεπον quidem est Ceres, Ἀξίουπερα Proserpina, Ἀξίουπερον Pluto. Additus autem quartus Κάσμιλλος, Mercurius est, ut scribit Dionysiodorus. Sed Mercurium plerique in inferiori ponunt ordine, & pro Ministro duntaxat habent.

¹³ Nomenque epistola notare suum. | Dele istud, Epistola, nisi malis esse ponderosum solœcismum in oratione Flori.

¹⁴ Regem addidit. | His verbis, ut videre est apud Liv. lib. 45. Rex Persens Consuli Paulo salutem.

Paulo fuit. Quum in conspectum venisset hostis, ¹⁵ in templum recepit, & conviviis adhibuit, ¹⁶ liberosque admonuit suos, ut fortunam, cui tantum ¹⁷ liceret, revererentur. Inter pulcherrimos hunc quoque populus Romanus de Macedoniâ duxit atque vidit triumphum : quippe ¹⁸ cujus spectaculo triduum impleverit. Primus dies signa tabulasque : sequens arma, pecuniasque transvexit : tertius captivos, ipsumque regem, attonitum adhuc ¹⁹ tanquam subito malo stupentem. Sed multò priùs gaudium victoriæ populus Romanus, quàm epistolis victoris perceperat. Quippè eodem die, quo victus Perſes in Macedoniâ, Romæ cognitum est. Duo juvenes candidis equis apud ²⁰ Juturnæ lacum pulverem & cruorem abluebant. Hi nunciavere. Castorem & Pollucem fuisse creditum vulgò, quòd germani fuissent ; interfuisse bello, quòd sanguine maderent : à Macedoniâ venire, quòd adhuc anhelarent.

NOTÆ.

¹⁵ *In templum recepit.* | Quid alii conjecturint nescio (unde enim mihi libri præter unum & alterum?) vir Doctiss. mihi hoc loco non satisfacit, cum legit *tentum* pro tentorio, seu ut recentiores, Latini & Græco-Barbari, solent dicere, *pro tenta*, seu *tenda*. Uno verbo legendum est, *in sellam*; quod ex præcisa historiâ verissimum esse scio. Rogabis, sed unde istud, *templum*? Dicam: Ex lineâ secundâ superiori, per focordiam transcriptorum, ut mos erat. *Pater meus.*

¹⁶ *Liberosque admonuit suos.* | *Suos* pro *ejus* hic & alibi sæpe invenias. Quid autem Perſei filiis dixerit Paulus, docet Livius lib. 45. *Exemplum inſigne cernitis, inquit, mutationis rerum humanarum; vobis hæc præcipue dico,*

juvenes, ideo in secundis rebus nihil in quemquam superbe ac violenter consulere debeat, nec præſenti credere fortuna; quum, quid vespere ferat, incertum sit. Is demum vir erit, cujus animum nec prospera statu suo efferet, nec adversa infringeret.

¹⁷ *Liceret.* | Hoc verbo eodem sensu usus est Virgil.

Cui tantum de te licuit?

¹⁸ *Cujus spectaculo.* | Omnino scripsit Florus, *spectaculum*; in casu recto.

¹⁹ *Tanquam subito malo.* | Scribendum, & tam subito. Sic est.

²⁰ *Juturna lacum.* | Juturnæ fons, non longe ab urbe.

CAPUT XIII.

Bellum Illyricum.

Macedonici belli contagio traxit Illyrios. Ipsi quidem ut Romanum à tergo ^a distringerent, à Perſe rege conducti pecuniâ, militavere. Sine morâ ab Anicio prætore subiguntur. ¹ Scordam caput gentis delēſſe ſuffecit. Statim ſequuta deditio eſt. Denique hoc bellum ² ante finitum eſt, quàm geri Romæ nunciaretur.

INTERPRETATIO.

^a *Ut Romanos à tergo laceſſerent.*

NOTÆ.

CAP. XIII. *Bellum Illyricum, anno mundi 3782, ante Ch. Nat. 166, ab Ur. Cond. 585; Coſſ. L. Emilio Paulo II. & C. Licinio Craſſo.*

autem Scodra Illyrici oppidum littorale, prope Epidaurum.

² *Ante finitum eſt.* | *Bellum hoc intra triginta dies perpetratum, priuſquam captum Roma auditum fuiſſet. Liv.*

¹ *Scordam.* | Legendum *Scodrym*: eſt

F

CAPUT

CAPUT XIV.

Bellum Macedonicum tertium.

Quodam fato, quasi ita convenisset inter Pœnos & Macedonas, ut tertio quoque vincerentur, eodem tempore utrique arma moverunt: sed ¹ prior jugum excutit Macedo, aliquantū quā antè gravior, dum contemnitur. Causa belli propè erubescenda. Quippè regnum pariter & bellum vir ultimæ sortis Andrisus invaserat; dubium liber an servus, mercenarius certè: sed quia vulgò ex similitudine Philippi, ² Pseudophilippus vocabatur, regiam formam, regium nomen, animo quoque regio implevit. Igitur dum hæc ipsa contemnit populus Romanus, ³ Juventio prætor contentus, virum non Macedonicis modò, sed Thraciæ quoque auxiliis ingentibus validum, temerè tentavit: ⁴ invictusque à veris regibus, ab illo imaginario & scenico rege superatur. Sed ⁵ consule Metello, amissum cum legione ⁶ prætorem, plenissimè ultus est. Nam & Macedoniam servitute multavit; & ducem belli debitum ab eo ad quem confugerat, Thraciæ regulo, in Urbem in catenis reduxit; hoc quoque illi in malis indulgente fortunâ, ut de eo populus Romanus, quasi de vero rege triumpharet.

NOTÆ.

CAP. XIV. *Bellum Macedonicum tertium* anno Mundi 3798, ante Ch. Nat. 150, ab Urb. Cond. 601; Coss. M. Claudio Marcello III. & Lucio Valerio Flacco. Alii illud quatuor annis posterius faciunt.

¹ Prior. | Tribus annis ante initum tertium bellum Punicum;

² Pseudophilippus. | Falsus Philippus.

³ Juventio prætor. | Quem Andrisus occidit & exercitum delevit.

⁴ Invictusque à veris regibus. | Hunc locum sic legunt alii, *Invictusque, non à veris*

regibus, sed ab illo imaginario & scenico Rege superatur. Sed malè, nam Tò sed à lineâ sequenti ortum est, & postea non à Sciolo quodam intrusum.

⁵ Consule Metello. | Is est Q. Cæcilius Metellus, quem tunc Prætorē potius quā Consulem fuisse crediderim. Nam quo tempore debellatus Andrisus, Roma Sp. Posthumium Albinum, & L. Calpurnium Pisonem, Consules habebat. Vide Notata ad Cap. xv. & xvi.

⁶ Prætorē. | Juventium. Eutrop. verò non Juventium, sed P. Panetium prætorē nominat.

CAPUT XV.

Bellum Punicum tertium.

Tertium cum Africa bellum, & tempore exiguum, (nam quadriennio patratum est) & in comparationem priorum, minimum labore: (non enim tam cum viris, quā cum ipsâ urbe pugnatum est:) sed planè maximum eventu: quippè eo tandem Carthago finita est. Atque si quis trium temporum momenta consideret, ^a primo commissum

INTERPRETATIO.

a Primo inceptum bellum, secundo afflictum, tertio omnino debellatum.

NOTÆ.

CAP. XV. *Bellum Punicum tertium*, anno Mundi 3801, ante Ch. Nat. 147, ab Urb. Cond. 604; Coss. L. Marzio Censorino, & M. Manilio.

¹ Primo commissum. | Tamen victoria

tunc reportata tanta fuit, ut de excindendis hostium mœnibus non quæreretur. Supervacuum visum est in arcem murosque sævire, cum jam in mari esset deleta Carthago. Vide nostrum, Cap. 2. hujus lib.

bellum,

bellum; ² profligatum secundo, tertio verò confectum est. ³ Sed hujus causa belli, quod contra fœderis legem adversus ⁴ Numidas quidem semel parâsser classem & exercitum, frequens autem ⁵ Masinissæ fines territarer. ⁶ Sed huic ⁷ bono socioque regi favebatur. Quum bellum ⁸ federet, de belli fine tractatum est. Cato ^b inexpiabili odio ⁹ delendam esse Carthaginem, & quum de alio consuleretur, pronuntiabat: Scipio Nasica servandam, ne metu oblato ¹⁰ æmulæ urbis, ¹¹ luxuriari felicitas ¹² Urbis inciperet. Medium senatus elegit, ¹³ ut urbs tantum loco moveretur. Nihil enim speciosius videbatur quàm esse Carthaginem, quæ non timeretur. Igitur ¹⁴ Manilio Censorinoque consulibus, populus Romanus aggressus Carthaginem, spe pacis injectâ, ¹⁵ traditam à volentibus classem, sub ipso ore urbis incendit. Tum evocatis principibus, si salvi esse vellent, ¹⁶ ut migrarent finibus, imperatum. ^c Quod pro rei atrocitate adedò movit iras, ut extrema mallent. ¹⁷ Comploratum igitur publicè statim, & ¹⁸ pari voce clamatum est, Ad arma. ¹⁹ Seditque sententia, quoquo modo rebellandum, non quia spes ulla jam superesset, sed quia patriam suam mallent hostium quàm suis manibus everti. Qui rebellantium fuerit furor, vel hinc intelligi potest, quod in usum novæ classis tecta domusque resciderunt; in armorum officinis, aurum & argentum

INTERPRETATIO.

^b Implacabili.

^c Quod secundum savitiam rei sic excitavit iras, ut mallent pati ultima.

NOTÆ.

² Profligatum. | Cùm Annibale manum conferuit Scipio, cessit Annibal, premiumq; victoriæ Africa fuit.

³ Sed hujus causa belli. | Tolle, sed: huc translatum est ex membro sequenti.

⁴ Numidas. | Littorales Africæ populos à Tuscâ amne usque ad Ampsagam fluvium pertinentes, qui Nomades à Græcis appellati à permutandis pabulis, Mapalia sua plaustris circumferentes, ut nunc solent Barbari.

⁵ Masinissæ | Numidarum regis.

⁶ Sed huic regi. | Tò sed hic significat autem, & est transitio.

⁷ Bono. | Bonum vocat ob ætatem, Masinissa enim tunc temporis nonaginta fere annis natus erat. Sic Virgil. *Acestem bonum vocat alicubi.*

⁸ Sederet. | Eleganter pro placeret, decretum esset, Virgil. lib. v.

Idque pio sedet Aenea, probat autor Acestes. Et lib. vii.

Ubi certa sedet patribus sententia pugna.

⁹ Delendam esse Carthaginem. | Hæc sunt ejus verba, *Censeo delendam Carthaginem*, quam sententiam semper repetebat etsi de alio omnino capite consuleretur, quod ad Carthaginem minimè pertineret.

¹⁰ Æmula Urbis. | Nam sæpissimè, si desint quibus æmulemur virtus torpet: Epaminondæ morte, Atheniensium virtus intercidit, siquidem amisso, cui æmulari consueverant, in segnitiam torporemque resoluti. Justin.

¹¹ Luxuriari. | Eleganter pro, contra pudorem, & supra modum sese diffundere.

¹² Urbis. | Romæ.

¹³ Ut urbs tantum loco moveretur. | Nam Carthaginensibus suadebant Romani, ut si salvi esse vellent, procul à mari Carthagine exustâ, aliam urbem conderent.

¹⁴ Manilio Censorinoque. | Vide ad tit. Cap.

¹⁵ Traditam à volentibus. | Carthaginenses quum se Romanis tradere vellent, trecentos obsides & naves dedere, obsides Romam missi, naves vero crematæ.

¹⁶ Ut migrarent. | Vide notam superiorem, ut urbs tantum loco moveretur.

¹⁷ Comploratum. | Communi omnium lamentatione ploratum est, ut in funeribus, cùm rogus arderet.

¹⁸ Pari voce clamatum est. | Pari omnium voce ad arma conclamatum.

¹⁹ Seditque sententia. | Vide notam ab hac undecimam.

pro ære ferroque ²⁰ conflatum est : in ²¹ tormentorum vincula, matronæ crines suos contulerunt. ²² Mancino deinde Consule, terrâ marique ²³ fervebat obsidio. ²⁴ Operis portus nudatus ; & primus, & sequens, jam & tertius murus : quum tamen ²⁵ Byrsa, quod nomen arci fuit, quasi altera civitas resistebat. ^d Quamvis profligato urbis excidio, ²⁶ tamen fatale Africæ ²⁷ nomen Scipionum videbatur. Igitur in alium Scipionem conversa Respublica, finem belli reposcebat, Hunc ²⁸ Paulo Macedonico procreatum, Africani illius magni filius, in decus gentis assumpserat, hoc scilicet fato, ut quam urbem concusserat ²⁹ avus, ³⁰ nepos ejus everteret. Sed ut quàm maximè mortiferi esse mortui solent morientium bestiarum : sic plus negotii fuit cum ³¹ semirurâ Carthagine, quàm integrâ. Compulsis in unam arcem hostibus, portum quoque maris Romanus obsederat. ³² Illi alterum ibi portum, ab aliâ urbis parte foderunt : ³³ nec ut fugerent, sed quia nemo illos hâc evadere posse credebat. Inde quasi enata subito classis erupit : quum interim jam diebus, jam noctibus, ³⁴ nova aliqua moles, nova machina, nova perditorum hominum manus, quasi ex obruto incendio subita de cineribus flamma prodibat. ³⁵ Deploratis novissimè rebus, quadraginta se millia virorum dederunt ; quod minùs credas, ³⁶ duce Asdrubale. Quanto fortius scemina,

INTERPRETATIO.

d Quamvis urbis everso pene jam afflictâ esset.

NOTÆ.

²⁰ Conflatum est. | Ad arma fabricanda.
²¹ Tormentorum. | Id est, machinarum quæ jaciendis quorumcumque rerum molibus fabricabantur.

²² Mancino deinde Consule. | L. Hostilium Mancinum tunc temporis Consulem fuisse contra Annalium fidem est, sed proximo anno post devictam Carthaginem, Legatus verò pro collegâ Sp. Posthumio Albino datus fuit Calpurnio Pisoni Cos. & classis præfectus fuit quousque eum Romam remisit. Hic igitur Florus per Consulem, legatum intelligit, qui erat loco Consulis ; vel scribendum legato loco sive Consule.

²³ Fervebat. | Sic Virgil. *Fervet opus.*

²⁴ Operis. | Per operas, milites intelligit qui pro portu stabant.

²⁵ Byrsa. | *Búrpa* Græcè corium significat, arx autem Carthaginis sic vocata fuit, quod eum locum, ubi ædificata fuit, tauri tergo circumdatum, emere. Virgil. lib. I. *Æneid.*

Mercatique solum, facti de nomine Byrsam

Taurino quantum possent circumdare tergo.

²⁶ Tamen fatale. | Quamvis, inquit, penè

Carthago devicta esset, tamen ita fati comparatum erat, ut omnino debellari non posset, nisi ab uno ex Scipionibus, quorum nomen fatale Africæ.

²⁷ Nomen Scipionum. | Nam jam Scipio, avus ejus de quo nunc sermo, Africam devicerat, ideòque Africanus vocitatus.

²⁸ Paulo Macedonico. | Hic est L. Æmilius Paulus, qui Perseum Macedonia regem vicit, inde Macedonici nomen traxit.

²⁹ Avus. | Scipio Africanus.

³⁰ Nepos. | Per adoptionem.

³¹ Semirurâ. | Nescio quid sibi velint illi quæ de hâc voce dubitare visum.

³² Illi alterum ibi. | Delendum ibi. Certum est.

³³ Nec ut fugerent, sed quia nemo. | Cave quidquam mutes, ut vult Salmasius, nam sententia plana est.

³⁴ Nova aliqua moles. | Navium scilicet.

³⁵ Deploratis. | Deplorata dicuntur ea quorum omnem spem amisimus.

³⁶ Duce Asdrubale. | Annibal duos fratres habebat, quos ambo Asdrubal vocabantur. Horum alter in Hispaniâ occisus à Livio Salinatore.

& 37 uxor ducis? quæ comprehensis duobus liberis, à culmine se domus in medium misit incendium, 38 imitata reginam, quæ Carthaginiem condidit. Quanta urbs deleta sit, ut de cæteris taceam, vel ignium mora probari potest. Quippè per continuos decem & septem dies vix potuit incendium extinguere, quod domibus ac templis suis sponte hostes immiserant, ut 39 quatenus urbs eripi Romanis non poterat, triumphus arderet.

N O T Æ.

37 *Et uxor ducis.* | Hæc verba quibusdam irreptitia visa sunt, sed contra est, immò & facinoris dignitas eo major aliquantò, quòd quum fuerit uxor ducis, ipsa eum imitari, dum se dederet, recusarit, seque medios in ignes miserit.

38 *Imitata reginam.* | Didonem quæ se cremavit. Res notissima, vel ex ipso Virgilio.

39 *Quatenus.* | Quippè, quoniam, ut jam supra vidimus.

C A P U T XVI.

Bellum Achaicum.

Quasi sæculum illud 1 everisionibus urbium curreret, ita Carthaginiis ruinam statim Corinthus excepit 2 Achaia caput, Græciæ decus, 3 inter duo maria, Ionium & Aegeum, quasi spectaculo exposita. Hæc (facinus indignum!) antè oppressa est, 4 quàm in numerum certorum hostium referretur. Critolaus causa belli; qui libertate à Romanis datâ adversus ipsos ultus est: Legatosque Romanos, dubium an & manu, 6 certè oratione violavit. Igitur 7 Metello, ordinanti tum maximè Macedoniam, mandata est ultio: & hinc Achaicum bellum. Ac primam Critolai 8 manum 9 Metellus Consul, per patentem 10 Elidis campos, b toto

I N T E R P R E T A T I O.

a *Corinthus sic secuta est excidium Carthaginiis, veluti illud sæculum esset everisionum urbium.*

b *Ac Metellus Consul sauciavit primum exercitum Critolai per apertos campos Elidis, & totum Alpheum.*

N O T Æ.

C A P. XVI. *Bellum Achaicum*, anno mundi 3804, anse Ch. Nat. 144, ab Ur. Cond. 607; C. Cn. Cornelio Lentulo, & L. Mummius Achaico.

thaginem Asdrubal; bi duos illos oculos ora maritima effoderunt.

1 *Everisionibus.* | Malè in aliis legitur *Everisionis*.

6 *Certè oratione.* | Imò & manu & oratione. Bis legati à Senatu ad Achæos missi sunt; priores ludibrio habiti, posteriores pulsati fuere.

2 *Achaia.* | Hæc est Achaia propriè dicta in Peloponneso.

7 *Metello.* | Qui Macedoniam devicit idèòque Macedonicus appellatus. Vide supra Cap. xiv.

3 *Inter duo maria.* | Bimarem vocavit Horat. *Bimarise Corinthi mania.*

8 *Manum.* | Exercitum.

4 *Quàm in numerum certorum hostium.* | Tamen post violatos legatos bellum contra eos decretum, & pro certis hostibus Romæ habebantur.

9 *Metellus Consul.* | Falsum: nam Consul non erat; sed Prætor. Sed vide quæ supra diximus in Cap. xiv. Not. 5. & Cap. xv. Not. 20.

5 *Critolaus causa belli.* | Cicer. lib. 3. de Nat. Deor. *Critolaus everit Corinthum, Car-*

10 *Elidis.* | In Peloponneso ad littus Septentrionale.

80 cecidit ¹¹ Alpheo. Et uno prælio peractum erat bellum : jam & urbem ipsam terrebat obsidio : ¹² sed (fata rerum!) quum Metellus dimicasset, ad victoriam ¹³ Mummius venit. Hic alterius ducis ¹⁴ Diæi latè exercitum sub ipsis ¹⁴ Isthmi faucibus fudit, ¹⁶ geminosque portus sanguine infecit. Tandem ab incolis deserta civitas, direpta primùm, deinde ¹⁷ tubâ præcinente, delera est. Quid signorum, quid ¹⁸ vestium, quidve tabularum raptum, incensum atque projectum est? Quantas opes & ¹⁹ abstulerit & cremaverit, hinc scias, quod quicquid ²⁰ Corinthii æris toto orbe laudatur, incendio superfuisse ²¹ comperimus. Nam & æris notam pretiosiore ipsa opulentissimæ urbis fecit ²² injuria; quia incendio permittis plurimis statuis atque simulacris, æris, auri, argenticque venæ in commune fluxere.

N O T Æ.

¹¹ *Alpheo.* | Alpheus Elidis in Peloponneso fluvius.

¹² *Sed fata rerum.* | Malè in aliis fato rerum.

¹³ *Mummius.* | L. Mummius, qui & Achaicus dictus est.

¹⁴ *Diæi.* | Post Critolaum, qui sibi mortem consciverat, Achæi Diæum prætorem elegerant.

¹⁵ *Isthmi.* | Corinthiacum inter & Saronicum sinum.

¹⁶ *Geminosque portus.* | Utriusque sinus scilicet, & Corinthiaci & Saronici.

¹⁷ *Tubâ præcinente.* | Nota tubam ad urbium direptionem.

¹⁸ *Vestium.* | Hic per vestes cave aliud intelligas quàm quod nos vulgò dicimus *Detrefes*. Ut & apud Virgil. lib. 3. *Æneid*.

Feri picturatas auri subtemine vestes.

¹⁹ *Abstulerit & cremaverit.* | Miles Romanus scilicet.

²⁰ *Corinthii æris.* | Toto orbe celeberrimi. Corinthia vasa laudant ubique veteres.

²¹ *Comperimus.* | *Comperire*, est ab alio discere: at *comperiri*, est per se aliquid invenire.

²² *Injuria.* | Passivè sumitur, pro ruinâ, infelicitate, &c.

CAPUT XVII.

Res in Hispaniâ gestæ.

UT Carthaginem Corinthus, ita Corinthum ¹ Numantia sequuta est. Nec deinde toto orbe quicquam intactum armis fuit. Post illa duo ² clarissima urbium incendia, latè atque passim, nec per vices, sed simul pariter quasi unum undique bellum fuit: prorsus ut illæ urbes, ³ quasi agitantibus ventis, diffudisse quædam belli incendia toto orbe viderentur. Hispaniæ nunquam animus fuit adversus nos universæ consurgere: nunquam conferre vires suas libuit, ⁴ neque aut imperium

N O T Æ.

CAP. XVII. *Res in Hispaniâ gesta.* Hoc Caput verè *Anakephaleos* voces: nam à tempore quo Scipiones in Hispaniam profecti sunt, hoc est à primo anno secundi belli Punici, de quo supra, Cap. vi, usque ad secundum annum belli Numantini, de quo Cap. sequenti, extenditur.

¹ *Numantia* | Hispaniæ Tarraconensis urbs, ad Duriū flumen sita,

² *Clarissima.* | Alii legi volunt *Clarissimarum*, malè. Nam per clarissima incendia, ea noster voluit intelligi, quorum fulgor ad extremos terrarum orbis sinus penetrârit.

³ *Neque aut imperium experiri.* | Nec se Romanorum imperio credere, nec libertatem suam apertè defendere voluit, sed mediâ quâdam viâ & sibi vivere, nec Romanis servire.

experiri,

experiri, aut libertatem tueri suam publicè. 4 Alioquin ita undique mari Pyrenæoque vallata est, ut ingenio sitûs nec adire quidem potuerit. Sed ante à Romanis obfessa est, quàm se ipsa cognosceret : & 6 sola omnium provinciarum vires suas, postquam victa est, intellexit. In hâc prope 7 ducentos per annos dimicatum est, 8 à primis Scipionibus in Cæsarem Augustum, non continuè nec cohærenter, sed prout causæ laceffierant : nec cum Hispanis initio, 9 sed cum Pœnis in Hispaniâ. Indè contragio & series causaque bellorum. 10 Prima per Pyrenæum jugum signa Romana Publius & Cnæus Scipiones intulerunt, præliisque ingentibus Annonem & Asdrubalem fratrem Annibalis ceciderunt, raptaque erat imperu Hispania, nisi fortissimi viri, in ipsâ suâ victoriâ, 11 oppressi Punicâ fraude cecidissent, terrâ marique victores. Igitur quasi novam integramque provinciam 12 ultor patris & patrui Scipio ille, 13 mox Africanus, invasit : isque statim captâ Carthagine, & aliis urbibus, non contentus Pœnos expulisse, 14 stipendiariam nobis provinciam fecit : omnem citra ultraque 15 Iberum subjecit imperio : primusque Romanorum ducum, victor 16 ad Gades & Oceani ora pervenit. 17 Plus est provinciam 82 retinere, quàm facere : Itaque 18 per partes jam huc, jam illuc missi duces, qui ferocissimas, & ad id temporis liberas gentes, idèd impatientes jugi, multo labore, nec incruentis certaminibus servire docuerunt. 19 Cato ille Censorius 20 Celtiberos, id est, robur Hi-

NOTÆ.

4 Alioquin. | Idem est quod *caterum*, & est transitio, nec ad superiora habet anaphoram.

5 Nec adiri quidem. | Nedum expugnari. Et hoc petit *Tò quidem*.

6 Sola omnium prov. | Nam sola fuit quæ non collatis in unum viribus pugnaverit.

7 Ducentos. | A tempore quo Cneius & Publius Scipiones in Hispaniam missi sunt, usque ad illud quo Augustus imperium suscepit, anni sunt circiter centum septuaginta quatuor.

8 A primis Scipionibus. | Cn. & Publium Scipiones intelligit, de quibus suprà, cap. 6.

9 Sed cum Pœnis. | Cum Annibale scilicet qui Saguntum obsederat.

10 Prima. | Vid. cap. 6.

11 Oppessi Punicâ fraude. | Punica insidia alterum ferro castrametantem, alterum, quum evasisset in turrim, cinctum facibus oppresserunt. Sup. cap. 6.

12 Utor patris & patrui. | Igitur in ultionem patris & patrui missus cum exercitu Scipio. Suprà cap. 6.

13 Mox Africanus. | Sic suprà cap. 6. cui tam grande de Africâ nomen fata decreverant. Hic adhuc de priori bello, cum Pœnis in Hispaniâ gesto, Florus loquitur.

14 Stipendiariam nobis provinciam fecit. | Hic, ut & cap. 6. Provinciæ nomine abusus

Florus, [nam si provincia erat Hispania ante Scipionem, erat & stipendiaria, si verò eam stipendiariam fecit ille, fecit & provinciam, nam provinciam facere nil aliud est, quàm leges domesticas eripere, & Prætorem dare qui eam à datis legibus administret, & Quæstorem instituere, qui curam gerat vectigalium. Debebat igitur Florus hoc tantum dicere, provinciam fecit. Sed hic ille provinciam alio sensu posuit : nempe pro regione illâ quæ debellanda Scipioni mandata fuerat.

15 Iberum. | Hispaniæ fluvium qui nunc Ebro dicitur.

16 Ad Gades & Oceani ora. | Totam à Pirenæis montibus in Herculis columnas, & Oceanum recuperavit. Suprà cap. 6.

17 Plus est provinciam retinere. | Facilius est quædam vincere quàm tueri, Curt. lib. 2. & Ovid. lib. 2. de Arte.

Non minor est virtus, quàm querere, parta tueri. Casus inest illic ; hic erit artis opus.

18 Per partes. | Hoc est quod ipse subjungit, jam huc, jam illuc, nunc ad Carthaginem, nunc ad Celtiberos, &c.

19 Cato ille Censorius. | Is est M. Porcius Cato, qui Hispaniam petiit decimo tertio anno post oppressos ibi Cn. & Pub. Scipiones, Vide cap. 6.

20 Celtiberos. | Hispaniæ Tarraconensis populos.

spaniæ, aliquot præliis fregit. ²¹ Gracchus, pater ille Gracchorum, eisdem centum & quinquaginta urbium everfione multavit. ²² Metellus ille, qui ex Macedoniâ cognomen meruit, quum & ²³ Contre-
biam ²⁴ memorabili cepisset exemplo, & ²⁵ Nertobriges, ²⁶ majori
gloriâ pepercit. ²⁷ Lucullus ²⁸ Turdulos atque ²⁹ Vaccæos. De qui-
bus ³⁰ Scipio ille posterior, singulari certamine, quum ³¹ à rege fuisset
provocatus, ³² opima retulerat. ³³ Decimus Brutus aliquantò lati-
83 us, ³⁴ Celticos ³⁵ Lusitanosque, & omneis ³⁶ Gallaciæ populos, for-
midatumque militibus ³⁷ flumen Oblivionis : peragratoque victor O-
ceani littore, non priùs signa convertit quàm ³⁸ cadentem in maria
solem ³⁹ obrutumque aquis ignem, non sine quodam ⁴⁰ sacrilegii me-
tu & ⁴¹ horrore, deprehendit. ^a Sed tota certaminum moles cum Lu-
sitaniis fuit & ⁴² Numantinis, nec immeritò. Quippè solis gentium

I N T E R P R E T A T I O.

^a Sed tota vis præliorum fuit cum Lusitanis & Numantinis.

N O T Æ.

²¹ Gracchus. | Tib. Sempronius Gracchus, anno decimo sexto quàm Cato in Hispaniam missus fuerat ; sed nec toto illo spatio intercurrente Romanus à bello cum Hispaniâ cessavit, nam & interea, & per L. Æmiliū Paulum, & per Fulvium Flaccum cum eā manum conferuit

²² Metellus. | Quintus Metellus, qui Macedoniam subegit, & inde Macedonicus appellatus. Hispaniam petiit sexto anno post incœptum tertium bellum Punicum.

²³ Contrebiām. | Celtiberorum Urbem in Hispaniâ, aliis Centobrica dicitur.

²⁴ Memorabili exemplo. | Nam ejus milites in certissimam mortem se mitti putantes, testamenta obsignaverant ; sed eā virtute pugnare, ut dum se morituros putabant, hostes vincerent.

²⁵ Nertobriges. | Nertobriga Urbs Celtiberorum in Hispaniâ.

²⁶ Majori gloriâ pepercit. | Hoc anaphoram habet cum superioribus, qui ex Macedoniâ cognomen meruit. Sensus est : Metellus qui ex victâ Macedoniâ Macedonici nomen meruit, ex devictis etiam Celtiberis Celtiberii nomen meruerat ; sed major aliquantò gloria victis urbibus pepercisse, & sic Celtiberii abstinu-isse cognomine. Alii aliter legunt, sed sic etiam sententia plana est

²⁷ Lucullus. | Is est, L. Licinius Lucullus, qui Consul fuit anno mundi 3799, ante Ch. Nat. 149, ab Ur. Cond. 602, gesta in Hispaniâ describit Livius, ep. 48.

²⁸ Turdulos. | Turduli Lusitaniæ populi in Hispaniâ supra Bætis fluvium.

²⁹ Vaccæos. | Vaccei vel Baccei, Hispaniæ populi.

³⁰ Scipio. | P. Cornelius Scipio Æmilianus. Hoc accidit biennio ante initum tertium bel-

lum Punicum.

³¹ A Rege. | Quis fuerit iste Rex, non patet, nam de illo nil alii. Sed licet suspicari Florum suo more Regulum quemdam, vel ducem aliquot militum, regem appellasse.

³² Opima. | Spolia scilicet

³³ Decimus Brutus. | Dec. Junius Brutus, anno mundi 3814, ante Ch. Nat. 134, ab Ur. Cond. 617.

³⁴ Celticos. | In Hispaniâ Citeriori.

³⁵ Lusitanosque. | Lusitani Hispaniæ populi supra Tagum fluvium.

³⁶ Gallaciæ. | Gallaciæ Hispaniæ regio, quæ hodiè Galicia dicitur.

³⁷ Flumen Oblivionis. | In Lusitaniâ, Limia vocatur Melæ, λῆδῆν Straboni.

³⁸ Cadentem in maria solem. | Hoc ideo dicit Florus, quia credebant veteres Hispaniam ultimam esse metam soli, & ibi illum in maria cadere.

³⁹ Obrutumque aquis ignem. | Nemo non videt esse isthæc planè poetica, sed nemo vidit pro, aquis ignem, legendum esse atheris ignem. Quis autem, si admonitus fuerit, amet, ignem, pro sole? quis aquis post maria? Hæc factis, iis dico qui sapient, aliis, non item. Pater. ⁴⁰ Sacrilegii. | Sacrilegus dicitur is qui res Deo sacras legit, hoc est capit, sibi sumit, ut etiam quæ ea vidit quæ solos Deos videre fas est. Et hoc sensu sacrilegum dicit noster, permagnum illud & fabulosum mysterium coram deprehendisse ; scilicet solem cadentem in maria, & obrutum atheris ignem.

⁴¹ Horrore. | Horror propriè est religiosus quidam metus, quomodo apud Suet. sumitur in Aug. Conceptâ opinione veteri, quasi temerè adeuntibus horror quidam, & metus obiciatur

⁴² Numantinis. | De quibus cap. seq.

43 Hispaniæ duces contigerunt. Fuisset & cum omnibus 44 Celtiberis, nisi dux illius mortuus, initio belli oppressus esset, summus vir astu & audacia, si res cessisset, 45 Salondicus. Qui hastam argenteam quatiens, 46 velut cælo missam, 47 vaticinanti similis, omnium in se mentes converterat. 48 Sed quum pari temeritate sub nocte castra 49 confusis adiisset, juxta tentorium ipsum pilo vigilis exceptus est. Cæterum Lusitanos Viriatus erexit, vir calliditatis acerrimæ: qui ex venatore 50 latro, ex latrone subito dux atque imperator, & si fortuna cessisset, 51 Hispaniæ Romulus, non contentus libertatem suorum defendere, per quatuordecim annos omnia citra ultraque 52 Iberum & 53 Tagum, 84 igni, ferroque populatus; castra etiam 54 prætorum, & præsidum aggressus, 55 Claudium Unimanum penè b ad internecionem exercitus cecidit, & insignia trabeis & fascibus nostris, quæ ceperat, in montibus suis tropæa fixit; tandem etiam 56 Fabius Maximus Consul oppresserat: sed à successore 57 Pompilio violata victoria est. Quippè qui conficiendæ rei cupidus, fractum ducem, & 58 extrema deditionis agentem, per fraudem, & insidias, & 59 domesticos percussores aggressus, hanc hosti gloriam dedit, ut videretur aliter vinci non potuisse.

INTERPRETATIO.

b Fregit Claudium Unimanum usque ad ultimam cadem exercitus.

NOTÆ.

43 Hispania duces. | Lusitanis Viriatus, Numantinis Megara dux contigit.

44 Celtiberis. | Vide suprâ.

45 Salondicus. | In tabulis invenio illum oppressum fuisse anno mundi 3780, ante Ch. Nat. 168, ab Urbe Conditâ 583.

46 Velut cælo missam. | Militibus suis persuasum esse volebat hastam illam sibi e cælo decidisse.

47 Vaticinanti similis. | Ut hac superstitione imperitiæ plebis animum teneret Sic lib. 3, cap. 19. Syrus quidam nomine Eunus, fanatico furore simulato, dum Syria Dea cemas jactat, ad libertatem & arma servos, quasi numinum imperio concitavit.

48 Sed quum pari temeritate. | Suprà dixit, summus vir astu & audaciâ, ad rō astu pertinent, velut cælo missam, & vaticinanti similis. Nunc autem pari temeritate tō summus audaciâ, respondet.

49 Confusis. | A. Hostilii Mancini, ut puto.

50 Latro. | Milites antiqui Latrones dicebant.

51 Hispania Romulus. | Hoc est fundator & conditor Hispani imperii, ut Romani Romulus, qui etiam ex venatore Latro, ex La-

trone Imperator evaserat.

52 Iberum. | Supradictum est.

53 Tagum. | Fluvium Lusitaniæ, qui in mare prorumpit.

54 Prætorum. | Quorum nomina nullibi apud veteres leguntur.

55 Claudium Unimanum. | M. Vetilium alii nominant.

56 Fabius. | Q. Fabius Maximus qui Consul fuit anno mundi 3808, ante Ch. Nat. 140, ab Urbe Conditâ 611.

57 Pompilio. | Quis sit iste Pompilius, nescio, & quod illi tribuitur à Q. Servilio Cæpione gestum constat. Forsan pro Pompilio scribendum Servilio. Sed omnino legendum Popilio: is est M. Popilius Lænas, qui anno post Viriatum interfectum Consul fuit: nam & alibi ei Consuli rem refert Florus, qui tamen post rem confectam Consul fuit, & unius anni lapsus facilis.

58 Extrema deditionis. | Quidquid extremum esse poterat in deditione, Gall. *Songeoit à se rendre, quelques rudes que fussent les conditions qu'on luy proposeroit.*

59 Domesticos percussores. | Nam à suis occisus fuit Viriatus.

CAPUT XVIII.

Bellum Numantinum.

NUmantia, quantum Carthaginis, Capuæ, Corinthi, opibus inferior; ita virtutis nomine & honore par omnibus, summumque, si viros æstimes, Hispaniæ decus. Quippè quæ sine muro, sine turribus, modicè edito in tumulo apud flumen Durium sita, quatuor millibus Celtiberorum, quadraginta millium exercitum 3 per annos quatuordecim sola sustinuit; nec sustinuit modo, sed sævius aliquanto perculit, 4 pudendisque fœderibus affecit. ^a Novissimè quum victam esse constaret, opus quoque eo fuit, 5 qui Carthaginem everterat. Non temerè, 6 si fateri licet, ullius causa belli injustior. 7 Segidenfes, socios & consanguineos, Romanorum manibus elapsos exceperant. 8 Habita pro eis deprecatio nihil valuit. Quum se ab omni bellorum contagione removerent, in legitimi fœderis pretium iussi arma depone-
85 nere. Hoc sic à Barbaris acceptum, quasi manus abscinderentur. Itaque statim, Megarâ viro fortissimo duce, ad arma conversi, 9 Pompeium prælio aggressi. Fœdus tamen maluerunt, quum debellare potuissent. Hostilium deinde Mancinum. Hunc quoque assiduis cædibus ita subegerunt, ut 10 ne oculos quidem aut vocem Numantini viri quicquam sustineret. Tamen cum hoc quoque fœdus maluere, contenti armorum manubiis, quum ad internecionem sævire potuissent. ^b Sed non minùs Numantini, quàm 11 Caudini illius fœderis flagrans ignominia

INTERPRETATIO.

^a Postremò quum certum esset eam esse invincibilem.

^b Sed Pop. Rom. non minori suffusus igno-

minia & pudore ob Numantinum fœdus, quàm Caudinum illud: purgavit quidem fœditatem præsentis dedecoris per deditionem Mancini.

NOTÆ.

CAP. XVIII. *Bellum Numantinum, anno Mundi 3809, ante Ch. Nat. 139, ab Ur. Cond. 612; Coss. Cn. Servilio Cæpione, & Q. Pompeio Rufo.*

1 *Numantia.* | Alibi dictum.

2 *Honore.* | Honor hic pro famâ. Sic honoratus, dicitur famosus, nobilis, inclytus.

3 *Per annos quatuordecim.* | Tamen per annos octo tantum ibi Pompeio, Mancino & Scipione bellum gestum comperio.

4 *Pudendis fœderibus.* | Pompeii & Mancini fœdera intelligit, de quibus vid. infra.

5 *Qui Carthaginem.* | Scipione scilicet.

6 *Si fateri licet.* | Si Romano vera de Romanis fateri licet. Sic lib. 3. cap. 7.

7 *Segidenfes.* | Excusi omnes habent Segi-

lenses, qui mihi quidem ignoti sunt, neque eorum in tabulis ulla facta est mentio; repositi igitur ex doctorem emendatione, & scriptorum Codicum auctoritate *Segidenfes*, & videntur esse incolæ urbis Segidæ, prope Celtiberos, ad dextram Iberi.

8 *Habita pro eis deprecatio.* | Pro eis, pro Segidenfibus.

9 *Pompeium.* | Is est Q. Pompeius Rufus, vid. suprâ.

10 *Ne oculos quidem aut vocem.* | Nec audire nec contrâ tueri Numantinum Romani poterant præ metu: malè qui aliter intelligunt.

11 *Quàm Caudini.* | Fœdus à Veturio Postumioque Coss. cum Samnitibus post acceptam cladem apud Caudinas furculas factum intelligit. Vid. lib. 1. cap. 16. in fin.

ac pudore populus Romanus, dedecus quidem præsentis flagitii,
 12 deditio Mancini expiavit; cæterum duce Scipione, Carthaginis
 incendiis ad excidia urbium c imbuto, eandem etiam in ultionem
 excanduit. Sed tunc acrius in castris, quàm in campo, nostro cum
 milite, quàm cum Numantino, præliandum fuit. d Quippè assiduis
 & 13 injustis & servilibus maximè operibus attriti, 14 ferre plenius
 vallum, qui arma nescirent; 15 luto inquinari, qui sanguine 86
 nollent, jubebantur. e Ad hoc scorta, 16 calones, sarcinæ nisi ad
 usum necessariæ, amputantur. 17 Tanti esse exercitum, quanti im-
 peratorem, verè proditum est. Sic redacto in disciplinam milite,
 commissa acies: quodque nemo visurum se unquam speraverat, fa-
 ctum est, ut fugientes Numantinos 18 quisquam videret. Dedere
 etiam sese volebant, si toleranda viris imperarentur. Sed quum
 Scipio veram vellet & sine expectatione victoriam, f eo necessitatum
 compulsi primum, ut 19 destinata morte in prælium ruerent, quum
 sese prius epulis, quasi 20 inferiis, implevissent, carnis semicrudæ,
 & 21 celix: sic vocant indigenam 22 ex frumento potionem. Intel-
 lectum ab imperatore consilium: itaque 23 non est permessa pugna
 morituris. Quum folsâ, atque 24 loricâ, quatuorque castris circumda-

INTERPRETATIO.

c Cæterum tandem etiam exarsit in vindi-
 ctam duce Scipione, instructo ad everisionem Ur-
 bium per incendia Carthaginis.

d Nam afflictis continuis operibus & iniquis,
 & maximè servilibus, imperabantur ferre val-

lum, quum nescirent gestare arma; & feda-
 ri luto, quum nollent sanguine.

e Insuper meretrices, servi, & sarcina, nisi
 quæ erant necessaria usui, rescinduntur.

f Redacti ad eam necessitatem.

NOTÆ.

12 Deditio Mancini. | Vide Notata, l. i.
 c. 16. Voluntariâ deditio.

13 Injustis. | Scio qui legi velint, Insuetis:
 Cave mutes; imitatio poetica est, Injusto sub
 fasce.

14 Ferre plenius vallum. | Ad septenos val-
 los eos quotidie ferre cogeat Scipio.

15 Luto inquinari | Dum vallum munirent.

16 Calones. | Calones dicebantur servi mi-
 litares, qui militibus ministrabant, à lignis
 ferendis sic dicti, quæ Græci καλα vocant.
 Calones Tribuni, Centuriones, & digniores
 militum habebant, gregarii non item, quibus
 amputatis, adjumenta inertix rescindebantur.

17 Tanti esse exercitum. | Sic Livius alicubi
 dixit, Multitudinem semper ferre regiis esse
 similem.

18 Quisquam. | Id est, quisvis.

19 Destinata morte. | Sic Horat. de Cleo-
 patrâ, destinata morte ferocior.

20 Quasi inferiis. | Inferiæ dicuntur sacrifi-
 cia mortuis fieri solita. Et dicit propter τὸ
 destinata morte supra.

21 Celix. | Cerevisiæ, ut ferè vocatur, ge-
 nus. Hæc est forsitan cujus meminit Tacit.
 Potui humor ex hordeo & frumento, in quandam
 similitudinem vini corruptus.

22 Ex frumento potionem. | Ex frumento,
 id est, cum frumento; sic apud Terent. in
 Eunuch. act. 5. sc. 4.

Quo pacto ex jure hesterno panem atrum vo-
 rent.

Ubi panem ex jure, nil aliud est quàm panem
 cum jure, sic apud Varr. Panis ex aceto, item
 Brassicam ex aceto.

23 Non est permessa pugna morituris. | Cum
 desperatis pugnare periculosissimum; illis e-
 nim quandoque ipsa desperatio lux & salus,
 Notissimum illud Virgil.

Una salus victis nullam sperare salutem.

24 Loricâ. | Hic pro vallo aut terreo mu-
 ro sumitur, ut sæpè apud Veteres. Vegeti-
 us etiam scribit legitimum ipsum vallum
 sudibus turribusque instructum, loricam di-
 ctum; & sic intellige infra lib. 3. cap. 10.

tos, fames premeret, ab duce orantes prælium, ut tanquam viros occideret, ubi non impetrabant, placuit eruptio. Sic confertâ manu plurimi occisi, & quum urgeret fames, aliquantisper ²⁵ inde vixere. Novissimè ²⁶ consilium fugæ sedit: sed hoc quoque, ruptis equorum cingulis, uxores ademere, ²⁷ summo scelere, per amorem. § Itaque ⁸⁷ deplorato exitu, in ultimam rabiem furoremque conversi, postremò mori hoc genere destinârunt: duces suos, seque, patriamque, ferro & veneno, subjectoque undique igne peremerunt. ²⁸ Maeste fortissimam, & meo iudicio beatissimam in ipsis malis civitatem! h̄ asseruit cum fide ²⁹ socios, populum orbis terrarum viribus fultum, suâ manu, ³⁰ ætate tam longâ, sustinuit. Novissimè, ³¹ maximo duce oppressa civitas, nullum de se gaudium hosti reliquit. Unus enim vir Numantinus non fuit qui in catenis duceretur. Præda, ut de pauperibus, nulla: arma ipsi cremaverant: ³² Triumphus fuit tantum de nomine.

INTERPRETATIO.

g Desperatâ fugâ.

| h Fideliter defendit socios.

NOTÆ.

²⁵ *Inde vixere.* | Inde, hoc est ex cadaveribus occisorum. Meminit Valer. Max. *Capitâ jam urbe complures inventos artus, & membra cruciadorum corporum sinu suo gestantes.*

²⁶ *Consilium fugæ sedit.* | Id est placuit, jam suprà dictum est cap. 15. cum bellum sederet. Vide.

²⁷ *Summo scelere.* | Summum vocat scelus, quia ademptâ fugâ maritis suis causa mortis fletere.

²⁸ *Maeste fortissimam.* | *Μαχαροπὸς*, quo Civitatem benedicit. Maeste propriè est ma-

gis aucte; hic autem pro feliciter & benè.

²⁹ *Socios.* | Segidenſes quos Numantini & Romanorum manibus elapsos receperant.

³⁰ *Ætate tam longâ.* | Vides h̄c ætatem de quatuordecim, cum Floro loquor, annis dici.

³¹ *Maximo duce.* | P. Cornelio Scipione Africano.

³² *Triumphus fuit tantum de nomine.* | Nam nec servi erant qui in pompâ ducerentur, nec & præda, nec arma quæ ostentarentur, ut in triumphis solebat fieri.

CAPUT XIX.

HActenus populus Romanus ¹ pulcher, egregius, pius, sanctus, atque magnificus: reliqua sæculi, ² ut grandia æquè, ita vel magis turbida & fœda; ³ crescentibus, cum ipsâ magnitudine imperii, vitiis: adedò ut si quis hanc tertiam ejus ætatem transmarinam, ⁴ quam ducent-

NOTÆ.

¹ *Pulcher.* | Cave h̄c quod vulgò dicitur intelligas; pulcher est fortis, generosus, invictus. Ut apud Virgil. lib. 7. *Æneid.*

Victoresque ostentat equos satis Hercule pulchro Pulcher Aventinus.

² *Ut grandia æquè.* | Ut æquè grandia sunt ac præcedentia, ita magis turbida sunt magisque fœda.

³ *Crescentibus, cum ipsâ magnitudine imperii vitiis.* | Nam Asia, ut ait Justin. Romano-

rum facta cum opibus suis vitia quoque Romam transmisit.

⁴ *Quam ducentorum annorum fecimus.* | In Ptoemio lib. 1. *Dehinc* [ab Appio Claudio, & Q. Fulvio Coss. scilicet] *ad Cæsarem Augustum ducenti anni, quibus totum orbem pacavit.* Et ex hoc loco patet quàm malè quidam ibi legerint ducenti *quingaginta*. Cum hic aperte ostendat Florus se illam ætatem ducentorum annorum fecisse.

totum annorum fecimus, dividat; centum hos priores, quibus Africam, Macedoniam, Siciliam, Hispaniam domuit, ⁵ aureos (sicut poëtarum canunt) jure meritoque fateatur: centum sequentes ⁶ ferreos planè ⁸³ & cruentos, & si quid immanius. Quippè qui ⁷ Jugurthinis, ⁸ Cimbricis, ⁹ Mithridaticis, ¹⁰ Parthicis bellis, ¹¹ Gallicis atque Germanicis, quibus cælum ipsum gloria ascendit, ¹² Gracchanas, ¹³ Drusianasque cædes, ad hoc ¹⁴ Servilia bella miscuerunt: & ne quid turpitudini desit, ¹⁵ Gladiatoria. Denique in se ipse conversus, ¹⁶ Marianis, atque Syllanis, novissimè ¹⁷ Pompeii & Cæsaris manibus, quasi per rabiem, & furorem, & nefas, semet ipse laceravit. Quæ etsi juncta inter se sunt omnia atque confusa: tamen quo meliùs appareant, ^k simul & ne scelera virtutibus obstrepant, separatim proferentur: priùsque, ut cœpi-mus, justa illa, & pia cum exteris gentibus bella, memorabimus: ut magnitudo crescentis in dies imperii appareat. Tum ad illa civium scelera, turpesque & impias pugnas revertemur.

INTERPRETATIO.

k Et simul ne flagitia sint impedimento virtutibus.

NOTÆ.

⁵ Aureos. | Ad aurea sæcula alludit, quæ Saturno rege regnata fuere. Virgil. lib. 6. Æneid.

Aureaque [ut perhibent] illo sub rege fuere Sæcula, sic placidâ populos in pace regebat. [De Saturno loquitur] fuere autem tempora in quatuor ætates divisa, prior, aurea; secunda, argentea; tertia, ærea; & quarta, reliquis durior, ferrea. Vide Ovid. lib. 1. Metamorph.

⁶ Ferreos. | Ferrea ætas quâ omne nefas intravit. Ovid.

— de duro est ultima ferro.

⁷ Jugurthinis. | Vide cap. 1. lib. 3.

⁸ Cimbricis. | Vide cap. 3. lib. 3.

⁹ Mithridaticis. | Vide cap. 5. lib. 3.

¹⁰ Parthicis. | Vide cap. 11. lib. 3.

¹¹ Gallicis atque Germanis. | Vide cap. 10. lib. 3.

¹² Gracchanas. | Seditiones Tiberii & Caii Gracchorum intelligit, de quibus vide cap. 14. & 15. lib. 3.

¹³ Drusianas cades. | Drusianam seditionem. Vide cap. 17.

¹⁴ Servilia bella. | Vide cap. 19. lib. 3.

¹⁵ Gladiatoria. | Bellum Spartacium intelligit, de quo vide cap. 20. lib. 3.

¹⁶ Marianis, & Syllanis. | Bellum Civile Marianum, & Syllæ cades. Vide cap. 21. lib. 3.

¹⁷ Pompeii & Cæsaris manibus. | Vide cap. 11. lib. 4.

CAPUT XX.

Bellum Asiaticum.

Victâ ad Occasum Hispaniâ, populus Romanus ad Orientem pacem agebat; nec pacem modo, sed inusitatâ & incognitâ quâdam felicitate, relictae regiis hæreditatibus opes; & ² tota insimul regnâ ve-

NOTÆ.

C A P. XX. Bellum Asiaticum, anno mndi 3819, ante Ch. Nat. 129, ab Urbe conditâ 622, Coss. P. Licinio Crasso Muciano, & L. Valerio Flacco.

Quod notandum. Bona Attali intelligit, qui ultimus Pergamenorum rex fuit, nec successorem habuit: & hoc est cur noster ejus opes regiis hæreditatibus relictus dicat.

² Tota insimul regnâ. | Asia.

¹ Regiis hæreditatibus. | Regiis hæredibus.

niebant.

89 niebant. Attalus rex 3 Pergamenorum, regis Eumenis filius, 4 socii quondam, commilitonisque nostri, testamentum reliquit; 5 Populus Romanus bonorum meorum hæres esto. 6 In bonis regis fuerant. 7 Aditâ igitur hæreditate, provinciam populus Romanus, non quidem bello, nec armis; sed quod est æquius, testamenti jure retinebat. Sed hanc, difficile dictu est, utrûm facilius amiserit, an recuperaverit. 8 Aristonicus regii sanguinis ferox juvenis, urbes regibus parere consue-
 11 Colophonem, vi recepit. 12 Crassi quoque prætoris cecidit exerci-
 tum, ipsumque cepit. 2 Sed ille memor & familiæ, & Romani nomi-
 nis, custodem sui Barbarum virgulâ excæcat. In exitium sui, quod
 volebat, ita concitat. 13 Mox à Perpennâ domitus, & captus, & per
 ditionem in vinculis habitus. 14 Aquilius Asiatici belli reliquias
 confecit, mixtis (nefas!) veneno fontibus ad deditiorem quarundam
 urbium. Quæ res ut maturam, ita infamem fecit victoriam: quippè
 quum contra 15 fas deûm, moresque majorum, 16 medicaminibus im-
 puris, in id tempus sacrosancta Romana arma violâsset.

INTERPRETATIO.

2 Sed ille conscius & familiæ suæ, & Ro- | um custodem, & ita excitavit illum in eadem
 mani nominis, virgâ excuculavit Barbarum su- | suam, quod cupiebat.

NOTÆ.

3 Pergamenorum. | Suprà dictum est cap. 7.

4 Socii quondam, commilitonisque nostri. | Contra Philippum. Vid. suprà cap. 7. Aderat sponte in auxilium Attalus rex Pergamenorum

5 Populus Romanus. | Hæc est, sollemnis ex jure testamentorum formula.

6 In bonis regis fuerunt. | In Edit. J. Stadii, hæc fuerunt. Sed quis vel hoc, vel illud intelligat? non ego; neque enim tale aliquid intelligi potest, nisi ab eo qui nil intelligat. Legendum est, fidenter dico, in bonis regis Asia erat; ut si diceret Florus, Quale istud & quanti precii testamentum fuit! In illis bonis, quorum hæres populus Rom. relictus ab Attalo fuerat, scin' tu quid esset? Asia erat. Piget me hanc emendationem ratione probasse. Tamen, ne nihil dicam, perge modò, & lege quæ sequuntur. Pater.

7 Aditâ igitur hæreditate. | Adire hæreditatem est se hæreditatis possessorem ferre.

8 Aristonicus regii sanguinis. | Erat ex Eumene, Aristonicus, non justo matrimo-

nio, sed ex pellice Ephesiâ Citharistæ cujusdam filiâ genitus, qui post mortem Attali, velut paternum regnum Asiam invasit, Justin. lib. 36.

9 Myndum. | Oppidum in Cariâ.

10 Samon. | Insulam in mari Ægeo è regione Cariæ.

11 Colophon. | Urbem Lydiæ paulò supra Ephesum.

12 Crassi. | Is est P. Licinius Crassus de quo suprà. Sed non video cur Prætozem vocet, quum Consul fuerit.

13 Mox à Perpennâ. | Anno sequenti Coss. M. perpennâ, & C. Claudio Pulchro.

14 Aquilius. | Man. Aquilius: anno post Aristonicum à Perpennâ devictum.

15 Fas deûm. | Fas Deos, jus verò homines spectat. Undè apud Terent. Si jus, si fas.

16 Medicaminibus. | Medicamina, ut in bonam, sic & in malam partem sumuntur; hæc in malam.

LIBER TERTIUS.

CAPUT I.

Bellum Jugurthinum.

HÆC ad Orientem. Sed non ad Meridianam ¹ plagam eadem ⁹⁰ quies. Quis speraret post Carthaginem aliquod in Africâ bellum? Atqui non leviter se Numidia concussit: & fuit in Jugurthâ, quod post Annibalem timeretur. Quippè rex callidissimus populum Romanum armis inclutum, & invictum ² opibus aggressus est: & citra spem omnium fortuna cessit, ut rex fraude præcipuus, ³ fraude caperetur. Hic avo Masinissâ, & ⁴ Micipsâ patre per adoptionem, quum interficere ⁵ fratres statuisset, agitated regni cupiditate, nec illos magis, quàm senatum populumque Romanum, quorum in fide & clientelâ regnum erat, metueret; primùm scelus mandat insidiis: potitusque Hiempsalis capite, quum se in Adherbalem convertisset, isque Romam profugisset, missâ per legatos pecuniâ ⁶ traxit in sententiam suam Senatum. Et hæc fuit de nobis ejus prima victoriâ. Missos deinde, qui regnum inter illum Adherbalemque dividerent, similiter aggressus, ⁷ quum in Scauro ipsos Romani imperii mores expugnâisset, inchoatum nefas perfecit audaciùs. Sed diù non latent scelera. Corruptæ nefas legationis erupit: placuitque bello persequi parricidam. Primus in Numidiam ⁸ Calpurnius Bestia Consul im-

INTERPRETATIO.

² Quum afflixisset ipsos mores Imperii Rom. in Scauro audaciùs absolvit inceptum scelus.

NOTÆ.

CAP. I. *Bellum Jugurthinum*, anno Mundi 3839, ante Ch. Nat. 109, ab Ur. Cond. 642; Coss. P. Cornelio Scipione Nasicâ, & L. Calpurnio Bestiâ.

¹ Plagam. | Jam suprâ dictum est.

² Opibus aggressus est. | Nam plurimos Romæ argento corrupit.

³ Fraude caperetur. | Fraude Bocchi socii sui Jugurthæ in insidias deductus est, & Syllæ in manum traditus.

⁴ Micipsâ patre per adoptionem. | Micipsâ Masinissæ filius Jugurtham fratris filium ado-

ptavit, & moriens illi æquam cum filiis suis Adherbale & Hiempsale regni partem reliquit.

⁵ Fratres. | Adherbalem & Hiempsalem.

⁶ Traxit in sententiam suam. | Nam Adherbal jussus fuit regnum cum Jugurthâ dividere.

⁷ Quum in Scauro ipsos Romani imperii mores. | Nam quum Scaurus omnium gravissimus & abstinentissimus videretur, eo pecuniâ corrupto, omninò ruisse imperii mores videbantur.

⁸ Calpurnius Bestia. | Vide suprâ.

mittitur :

9¹ mittitur : sed rex, ⁹ peritus, fortius adversus Romanos aurum esse quam ferrum, pacem emit. ^b Cujus flagitii reus, quum ¹⁰ interveniente publicâ fide à senatu accerferetur, pari audaciâ & venit, & competitorum imperii Masinissæ ¹¹ Massivam immisso percussore confecit. Hæc altera contra regem fuit causa bellandi. Igitur sequens ultio mandatur ¹² Albino. ¹³ Sed hujus quoque (pro dedecus !) ita corruptum exercitum, ut voluntariâ nostrorum fugâ vinceret Numida, castrisque potiretur. Addito etiam ¹⁴ turpi fœdere, in pretium salutis, ¹⁵ quem prius emerat exercitum dimisit. Eodem tempore in ultionem non tam imperii Romani, quam pudoris, ¹⁶ Metellus affurgit : qui ¹⁷ callidissimè hostem nunc precibus, nunc minis, ¹⁸ jam simulatâ, jam quasi verâ fugâ eludentem, artibus suis aggressus est. Agrorum atque vicorum populatione non contentus, in ipsa Numidiæ capita imperum fecit, & ¹⁹ Zamam quidem frustra diù voluit ; cæterum ²⁰ Thalam, gravem armis, thesauroque regis, diripuit. Tunc urbibus exutum regem, & jam finium suorum, ²¹ regnique fugitivum, per ²² Mauros atque ²³ Gætuliam sequebatur. Postremò Marius auctis admodum ⁹² copiis, ²⁴ quum pro obscuritate generis sui ²⁵ capite censos sacramento adegisser, jam fuscum & ²⁶ saucium regem adortus, non facilius tamen vicit, quam si integrum & recentem. Hic & urbem Herculi con-

INTERPRETATIO.

^b Cujus sceleris reus quum à Senatu evocaretur, interpositâ fide publicâ, eâdem audaciâ & venit, & immisso percussore trucidavit Massivam competitorum imperii Masinissæ.

NOTÆ.

⁹ Peritus. | Notandum hic peritus poni pro expertus, edoctus, &c. Nescio an temerè alibi reperias.

¹⁰ Interveniente publicâ fide. | Romani fidem suam dedere se amicè cum eo acturos.

¹¹ Massivam. | Masinissæ nepotem.

¹² Albino. | Sp. Posthumio Albino.

¹³ Sed hujus quoque. | Non Albinus, qui Consul fuit, sed fratris ejus Auli Posthumii, qui fratri legatus fuit.

¹⁴ Turpi. | Romanis.

¹⁵ Quem prius emerat. | In al. Cod. legitur quod prius emerat, ubi error est, in Editione Stadii legitur, quem, quod prius emerat dimisit exercitum. Ibi error est quoque, sed cujus ope locus Flori emendetur. Dele modò, quod, atque ita res confecta erit; nam, ex Sallustio exercitum P. R. emerat Jugurtha. Illud autem, quod, quasi varians lectio additum fuerat. Et miror Salmasium qui cum hanc lectionem in Cod. Palat. repererit, alteram tamen amplectatur.

¹⁶ Metellus. | Q. Cecilius Metellus Numidicus.

¹⁷ Callidissimè. | Miror fuisse qui Callidissimum legi vellent. Nam Tò Callidissimè non

ad hostem, sed ad Metellum debet referri, quem callidissimè egisse dicit noster, quòd Jugurtham artibus suis aggressus est.

¹⁸ Jam simulatâ, jam quasi verâ fugâ. | Sed, simulatâ fugâ, & quasi verâ idem est. Lego jam verâ fugâ, vel jamque; ut quibusdam editionibus positum est. Sed tò quasi, delendum.

¹⁹ Zamam. | Africæ urbem quinque dierum itinere Carthagine distantem.

²⁰ Thalam. | Africæ urbem, Hanc intra quadragesimum diem Metellus diripuit.

²¹ Regemque fugitivum. | Nota fugitivum regni & finium, pro regno & finibus.

²² Mauros. | Africæ populos in ultimo tractu ad Occidentem.

²³ Gætuliam. | Gætulia Africæ infra Mauros.

²⁴ Quum pro obscuritate generis sui. | Nam ex infimo loco natus Marius.

²⁵ Capite censos. | Capite censi ii dicebantur, qui cum non haberent bona quæ in censum referrent, capite tantum censebantur, qui & proletarii dicti sunt.

²⁶ Saucium. | De clade in bello affecto dici jam supra monuimus.

ditam

ditam ²⁷ Capsam in mediâ Africâ sitam, ²⁸ anguibz arenisque valla-
ram, mirâ quâdam felicitate superavit; & saxeo inditam monti
²⁹ Mulucham urbem, ³⁰ per Ligurem, aditu arduo inaccessoque, pe-
netravit. Mox non ipsum modò, sed Bocchum quoque Mauritanie
regem, jure sanguinis Numidam c vindicantem, apud oppidum ³¹ Cir-
tam graviter cecidit. Qui ubi, diffusus rebus suis, alienæ cladis acces-
sio fieri timeret, pretium fœderis, atque amicitie, regem facit. Sic frau-
dulentissimus regum, fraude soceri sui in insidias deductus est, & Sul-
læ in manum traditus: tandemque opertum catenis Jugurtham in
triumpho populus Romanus aspexit. Sed ille quoque, quamvis victus,
& vinctus, vidit Urbem; ³² quam venalem, & quandoque perituram,
si habuisset emptorem, frustra cecinerat. ³³ Jam ³⁴ ut venalis fuisset,
habuit emptorem: & quum ille non evaserit, certum erat eam non esse
perituram.

INTERPRETATIO.

c Sed etiam juxta oppidum Cirtam graviter vulneravit Bocchum defendentem Jugurtham
jure sanguinis.

NOTÆ.

²⁷ Capsam. | Urbem Africæ propriæ ab
Hercule Phœnice conditam. Alia est in inte-
riori Libya. De priori intellige, inter Tritonem
& Bagradam fluvios sita.

²⁸ Anguibz. | Vide Sallust.

²⁹ Mulucham. | In Mauritaniâ ad Mulu-
cham fluvium sitam. Castellum nominat
Sallust.

³⁰ Per Ligurem. | De industriâ hujusce
Liguris, vide Sallust.

³¹ Cirtam. | Numidiæ urbem Masinissæ
quondam regiam, ad Pagydum fluvium.

³² Quam venalem. | Jugurtha, cum ex
urbe clâm fugeret, dixisse fertur: O urbem
venalem, & citò perituram si emptorem habueris!

³³ Jam. | In al. legitur tamen, at ego pu-
to Florum scripisse nam: reddit enim ratio-
nem horum verborum frustra cecinerat.

³⁴ Ut venalis fuisset. | Ut, hic quamvis
significat; sit Romam venalem fuisse, habuit
quidem emptorem, nempe Jugurtham, tamen
certum erat illam non esse perituram; quum
ille non evaserit, sed contra victus & vinctus
in eam fuerit deductus.

CAPUT II.

Bellum Allobrogicum.

SIC ad meridiem populus Romanus. Multo atrocius, & multipliciter ⁹²
magis, & à Septemtrione sævitum. Nihil hâc plagâ infestius. Atrox
cœlum, ¹ perinde ingenia. ² Omni igitur tractu violentus hostis, à dextris
atque lævis, & medio Septemtrionis, erupit. Prima trans Alpes arma

INTERPRETATIO.

à Sic populus Rom. agebat versus meridiem, | tentrio sævit. Nihil iniquius hâc regione; in-
sed multo crudelius & magis multipliciter Sep- | festus aer, sic & ingenia.

NOTÆ.

C A P. II. Bellum Allobrogicum. Anno Mundi
³⁸²⁹. ante Ch. Nat. 119; ab Urbe Cond. 632,
Coss. L. Opimio, & Q. Fabio Maximo. Toto
decennio ante inceptum bellum Jugurthinum.
De quo vid. cap. sup.

¹ Perinde ingenia. | Nam ubique locorum
situs ingenia hominum format.

² Omni igitur tractu. | Mox ipse explicat
per, à dextris atque lævis, & media Septemtri-
onis.

G

nostra

nostra sensere ³ Salyi ; quum de incurfionibus eorum fidissima atque amicitissima civitas ⁴ Massilia quereretur. ⁵ Allobroges deinde , & ⁶ Arverni, quum adversus eos ⁷ similes ⁸ Æduorum querelæ opem & auxilium nostrum flagitarent. ⁹ Varus victoriæ testis, ¹⁰ Isaraque & ¹¹ Vindelicus amnes, & ¹² impiger fluminum Rhodanus. Maximus Barbaris terror elephantis fuere, ¹³ immanitati gentium pares. Nil tam conspicuum in triumpho, quàm rex ipse Bituitus, discoloribus in armis, argenteoque carpeno, qualis pugnauerat. Utriusque victoriæ quod, quantumque gaudium fuerit, vel hinc existimari potest, quod & ¹⁴ Domitius Ænobarbus, & Fabius Maximus, ipsis quibus dimicaverant in locis, saxeam erexere turres, & desuper exornata armis hostilibus tropæa fixere : quum hic mos inusitatus fuerit nostris. Nunquam enim populus Romanus hostibus domitis victoriam suam exprobrauit.

NOTÆ.

³ Salyi. | Suprà dictum est lib. 2. cap. 3.

⁴ Massilia. | Galliæ Narbonensis urbs, Marseille.

⁵ Allobroges. | Galliæ Narbonensis populi, hodie Dauphinois.

⁶ Arverni. | Galliæ populi, hodie Auvergnacs.

⁷ Similes. | Querelis Massiliæ scilicet.

⁸ Æduorum. | Ædui Galliæ populi, Bourguignons.

⁹ Varus victoriæ testis. | Sic Horat. Flumen testem appellat testis metaurum flumen. Est autem Varus fluvius qui Galliam & Italiam

dividit.

¹⁰ Isaraque. | Galliæ Narbonensis fluvius.

¹¹ Vindelicus. | In Provinciâ Narbonensi, sic dictus à Vindelo oppido quod præterfluit. Ab alis non fluvius, sed fons vocatur.

¹² Impiger fluminum. | Merus Græcismus, pro, impiger inter flumina. Græci dicunt *ἱμὲρ θεῶν*, pro diva inter deas.

¹³ Immanitati. | De vastitate, immensitate corporum, immanitas dicitur.

¹⁴ Domitius Ænobarbus. | Qui tunc Proconsul erat.

CAPUT III.

Bellum Cimbricum, Theutonicum, ac Tigurinum.

¹ Cimbri, ² Theutoni, atque ³ Tigurini, ab extremis ⁴ Galliæ profugii, quum terras eorum inundasset Oceanus, novas sedes toto orbe quærebant : exclusique Galliam & Hispaniam, quum in Italiam ⁵ remigarent, misere legatos in castra Silani ; inde ad senatum petentes, ut

NOTÆ.

CAP. III. *Bellum Cimbricum, Theutonicum, ac Tigurinum, ut quidem habet Florus, anno Mundi 3841, ante Ch. Nat. 107, ab Urbe condita 644 ; Coss. Q. Cæcilio Metello Numidico, & Marcio Junio Silano. Sed jam tum quatuor anni fere transferant cum Papirius Consul à Cimbris cum exercitu fusus fuit.*

¹ Cimbri. | Germaniæ populi Septentrionales.

² Theutoni. | Populi ad mare Germanicum.

³ Tigurini. | Populi sunt à Tigurino Helvetiorum pago sic dicti.

⁴ Galliæ. | Cluver. legit *Germania*. Sed nil opus est.

⁵ Remigarent. | Non placet. Alii *remigrarent*, quod stare non potest. Salmasius *regrarent*, quod ei valde placet : Causam nescio. Ipse quidem legerim *emigrarent*, scripturâ apertissimâ, & ex veteri historiâ. Nam tunc primum Italiam petebant. *Pater*.

Marius

Martius populus aliquid sibi terræ daret quasi ⁶ stipendium: cæterum, ut veller, manibus atque armis suis uteretur. Sed quas daret terras populus Romanus ⁷ agrariis legibus intra se dimicaturus? Repulsi igitur, quod nequiverant precibus, armis petere constituunt. Sed nec primum quidem impetum Barbarorum ⁸ Silanus, nec secundum ⁹ Manlius, nec tertium ¹⁰ Cæpio sustinere potuerunt. Omnes fugati, exuti castris. Actum erat, nisi Marius illi sæculo contigisset. Ille quoque non ausus congredi statim; militem tenuit in castris, ^a donec invicta illa rabies, & impetus, quem pro virtute Barbari habent, confenesceret. Recessere igitur increpantes, & (tanta erat capiendæ Urbis fiducia) consulentes, si quid ad uxores suas mandarent. Nec segnius, quàm minati fuerant, tripartito agmine per Alpes, id est claustra Italiæ, ferebantur. Marius mirâ statim velocitate occupatis compendiiis, prævenit hostem. Prioresque ¹¹ Theutonos sub ipsis Alpium radicibus ⁹⁵ assequutus, in locum, quem ¹² Aquas Sextias vocant, quo, fidem numinum! prælio oppressit? Vallem fluviumque medium hostes tenebant. Nostri aquarum nulla copia. ¹³ Consultione id egerit imperator; ¹⁴ an errorem in consilium verterit, dubium. Certe necessitate auctâ virtus, causa victoriæ fuit. Nam flagitante aquam exercitu, Viri, inquit, estis, en ¹⁵ illic habetis. Itaque tanto ardore pugnatum est, eaque cædes hostium fuit, ut victor Romanus de cruento flumine non plus aquæ biberit, quàm sanguinis Barbarorum. Certe rex ipse Theutobochus ¹⁶ quaternos senosque equos transilire solitus, ¹⁷ vix unum quum fugeret ascendit; proximoque in saltu comprehensus, insigni spectaculum triumphi fuit. Quippè vir proceritatis eximie super tropæa ipsa eminebat. Sublaris funditus Theutonis, in Cimbros convertitur. ^b Hi jam (quis crederet?) per hyemem, quæ alius

INTERPRETATIO.

^a Donec invincibilis ille furor & impetus, quem barbari habent loco virtutis, defervesceat; retro cessere igitur milites.

^b Hi jam per hyemem qua attollit Alpes altius, quis crederet! per Tridentina juga descendunt in Italiam ruendo devoluti.

NOTÆ.

⁶ Stipendium. | Quasi militibus, & inde est quod mox dicunt, Senatus manibus atque armis suis uteretur.

⁷ Agrariis legibus intra se dimicaturus. | Tribunorum seditiones respicit, de quibus vide infra cap. xiii, xiv, xv, xvi, xvii.

⁸ Silanus. | Marcus Julius Silanus, supra.

⁹ Manlius. | Qui sit iste Manlius ignorare me fateor. Legendum puto Mallius. Is est Mallius qui Consul fuit quinto anno post Junium Silanum, & à Cimbriis victus eodem tempore quo Cæpio, qui tunc Proconsul erat, & ambo castris exuti.

¹⁰ Cæpio. | Q. Servilius Cæpio tunc Proconsul.

¹¹ Theutonos. | Vide supra.

¹² Aquas Sextias. | Aquæ Sextiæ oppidum in Galliâ Narbonensi ad mare.

¹³ Consultione id egerit imperator. | Ut milites eo acrius pugnarent, quod aqua deficeret.

¹⁴ An errorem in consilium verterit. | Effectum ut ea quæ errore evenerant, consilio ducis facta viderentur.

¹⁵ Illic. | In mediis hostibus.

¹⁶ Quaternos senosque equos transilire. | Quatuor vel sex equos in pugnam secum ducebat, ut ex fesso in recentem transiret, dum omnes currebant, & sic omnes ordine percurabat. Hoc est quod noster quaternos, & senos equos transilire vocat.

¹⁷ Vix unum quum fugerat, ascendit. | Lege quo.

Alpes levat, ¹⁸ Tridentinis jugis in Italiam, ¹⁹ provoluti ruinâ descenderant. ²⁰ Atesim flumen non ponte, nec navibus, sed quâdam stoliditate Barbaricâ primum corporibus aggressi; postquam retinere amnem manibus & clypeis frustra tentaverant, ingestâ obrutum sylvâ transilire: & c si statim infesto agmine Urbem petiissent, grande discrimen ²¹ esset; sed ²² in Venetiâ, quo ferè tractu Italia molliissima est, ipsâ soli cœlique clementiâ robur elanguit. Ad hoc panis usu, carnisque coctæ, & dulcedine vini mitigatos, Marius in tempore ag-
 96 gressus est. ²³ Jam diem pugnae à nostro imperatore petierunt, & sic proximum dedit. In patentissimo, quem ²⁴ Raudium vocant, campo procurrere. Millia ²⁵ inde ²⁶ ad sexaginta ceciderunt; ²⁷ hinc trecentis minus: per omnem diem conciditur Barbarus. Isthic quoque imperator addiderat virtuti dolum; sequutus Annibalem, ²⁸ artemque Cannarum: primum, nebulosum nactus diem, ut hosti inopinarus occurreret; tum ventosum quoque ut pulvis in oculos & ora ferretur; tum acie ²⁹ conversâ in Orientem, ut, quod ex captivis mox cognitum est, ex splendore galearum, ac percussu, quasi ardere cœlum videretur. Nec minor cum uxoribus eorum pugna, quàm cum ipsis fuit: quum objectis undique plaustris, atque carpentis, altæ desuper quasi è turribus, lanceis contisque pugnarent. Perinde speciosa mors earum fuit quàm pugna. Nam quum missâ ad Marium legatione,

INTERPRETATIO.

c Et si mox petiissent Romam inimicis copiis, magnum periculum fuisset: sed in Venetiâ, quâ fere regione Italia clementissima est, vires eorum mollita suere ipsâ salubritate terra & aëris

NOTÆ.

¹⁸ Tridentinis jugis. | Tridentini Montes sunt sub Alpibus quæ Venetæ appellantur, juxta fluvium Athesin.

¹⁹ Provoluti ruinâ. | Cimbri subjicientes corporibus lata scuta, sic per nivem ruendo se dimisere, quod ruinâ provolvi dicit noster. Sic Livius lib. 46. Inenarrabilis labor descenditibus cum ruinâ jumentorum sarcinarumque. Et infra, Rursus simili ruinâ inferioris pontis descebantur.

²⁰ Athesim flumen. | In Rhætiâ sub Alpibus juxta Tridentinos montes.

²¹ Esset. | Pro fuisset; sic apud Terent. in Adelph. act. 1. sc. 1.

— Nom si esset unde id fieret, faceremus.

Id est, si fuisset unde id fieret; fecissemus.

²² In Venetiâ. | Italiæ regione inter Athesim & Anasim fluvios, non longè à mari Adriatico.

²³ Jam diem pugnae. | Hic aliquid deesse putavit summus vir Salmasius, qui legendum censuit, Venere illi, quàm metus in Barbaris nulla vestigia! diem pugnae ab Imperatore nostro petierunt. Id verò, ut ingenue dicam, non

probo, quum adeo ex levi mutatione, & scripturæ, & sensui fieri satis possit. Lege igitur, Ii diem pugnae ab Imperatore nostro petierunt, & is proximum dedit.

²⁴ Raudium. | In Venetiâ ponit Florus; alii legendum volunt Caudium, quod probari non possit.

²⁵ Inde. | A parte Cimbrorum.

²⁶ Ad sexaginta. | Plutarchus tamen scribit centum & viginti millia cæsa, & sexaginta millia capta fuisse.

²⁷ Hinc. | A parte Romanorum.

²⁸ Artemque Cannarum. | Vide cap. vii. lib. iii. Insuper callidissimus Imperator [de Annibale loquitur] patentibus in campis observato loci ingenio, quod & silibi acerrimus & plurimus pulvis, & Eurus ab Oriente, quasi ad constitutum, ita instruxit aciem, ut Romanis adversus hac omnia obversis, quasi secundum cœlum tenens, vento, pulvere, sole, pugnaret.

²⁹ Conversa in Orientem. | Ita ut surgentem solem Romani, Cimbri verò cadentem aspicerent.

libertatem ³⁰ ac sacerdotium non impetrassent, ³¹ (nec fas erat) suffocatis elisisque passim infantibus suis, aut mutuis concidere vulneribus, aut vinculo è crinibus suis facto, ab arboribus, jugisque plaustrorum pependerunt. ³² Bojorix rex in acie dimicans, impigrè, nec inultus occubuit. ^d Tertia ³³ Tigurinorum manus, quæ quasi subsidio ³⁴ Noricos infederat Alpium tumulos, in diversa lapsi, fugâ ignobili & latrocinii evanuit. Hunc tam lærum, tamque felicem libertatæ Italiæ, assertique imperii nuncium, non per homines, ut solebat, populus Romanus accepit; sed per ipsos, si credere fas est, deos. ⁹⁷ Quippe ³⁵ eodem die, quo gesta res est, visi pro æde Castoris & Pollicis, juvenes laureati Prætori litteras tradere: frequensque in spectaculo rumor, ³⁶ Victoriæ Cimbricæ feliciter, dixit. Quo quid admirabilius, quid insignius fieri potest? ^e Quippe, velut elata montibus suis Roma spectaculo bellî interesset, ³⁷ quod in ³⁸ gladiatorio munere fieri solet, uno eodemque momento, quum in acie Cimbri succumberent, populus in urbe plaudebat.

INTERPRETATIO.

^d Tertius exercitus Tigurinorum, qui occupaverat juga Alpium, quasi ad subsidium; in diversas terras fugientes inhonestâ fugâ, & latrocinii disparuit.

^e Nam quasi Roma montibus suis evecta spectaret bellum, uno & eodem momento quo Cimbri in pugnâ caderent, populus Rom. plaudebat in urbe, quod fieri solet in Gladiatoriiis spectaculis.

NOTÆ

³⁰ Ac Sacerdotium. | Permission de se faire Religieuses. Cupiebant, puto, privatum aliquod Sacerdotum Collegium componere, nec aliis Sacerdotibus commune.

³¹ Nec fas erat. | Quippe & hostes & Barbari.

³² Bojorix Rex. | Malè in aliis Belesus.

³³ Tertia Tigurinorum manus. | Vide initium capituli.

³⁴ Noricos Alpium tumulos. | Alpes quæ ad Noricum conversæ sunt, ut Alpes Juliæ, quæ & Venetæ vocantur.

³⁵ Eodem die. | Hoc fieri quidem potuit, sed sine deorum interventu, Sic dum Xerxes bellum in Græciâ gereret, quadraginta octo horarum spatia omnia in Persiam fama tulerat.

Per dispositas scilicet stationes, ab Athenis Susas usque, quæ vocem acceptam ad alias, & sic porro transmitterent.

³⁶ Victoriæ Cimbricæ feliciter. | Faustis planè acclamationibus familiaris vox erat FELICITER. Sueton. in Domitian. cap. 13. acclamari etiam in Amphitheatro epulari die libenter audiit DOMINO ET DOMINÆ FELICITER.

³⁷ Quod in gladiatorio munere fieri solet. | Nam dum certant Gladiatores, cadentibus iis, populus plausum dat.

³⁸ Glatorio munere. | Cum quis Gladiatores, vel aliud quid populo visendum præbet id propriè munus dicitur.

CAPUT IV.

Bellum Thracium.

Post Macedonas, ¹ si diis placet, Thraces rebellabant, ipsi quondam tributarii Macedonum; ^a nec in proximas modò provincias con-

INTERPRETATIO.

^a Nec contenti petere Thessaliam atque Dalmatiam, proximas Provincias.

NOTÆ.

CAP. IV. Bellum Thracium. Anno Mundi 3836, ante Ch. Nat. 112, ab Ur. Cond. 639; Coss. Man. Acilio Balbo, & C. Porcio Catone. Hoc bellum captum est ante Cimbri-

cum & Jugurthinum, de quibus cap. I. & II.

¹ Si Diis placet. | Indignantis hæc vox est, ut vulgò nos etiam dicimus, S' il plait à Dieu.

tenti incurrere, Theſſaliam atque ² Dalmatiam; in Adriaticum mare
uſque venerunt: eoque fine contenti, quaſi interveniente naturâ, con-
torta in ipſas aquas tela miſerunt. ^b Nihil interim per id omne tem-
⁹⁸pus reſiduum crudelitatis fuit in captivos ſævientibus: litare diis
ſanguinem humanum: bibere ³ in offibus capitum, & cujuſquemodi
ludibrio ſœdare mortem ⁴ tam igni quàm fumo: partus quoque
gravidarum extorquere tormentis. Sæviffimi omnium Thracum
⁵ Scordifci fuere: ſed calliditas quoque ac robur ⁶ acceſſerat. Syl-
varum & montium ſitus cum ingenio ⁷ conſentiebant. Itaque non
ſuſus modò ab his, aut fugatus, ſed (ſimile prodigio!) omnino to-
tus interceptus exercitus, quem duxerat Cato. ⁸ Didius vagos, &
liberâ populatione diffuſos, intra ſuam repulit Thraciam. ⁹ Druſus
ulteriùs egiſſet, & ¹⁰ vetuit tranſire Danubium. ¹¹ Minutius ^c toto
vaſtavit ¹² Hebro; multis quidem amiſſis, ¹³ dum perfidum gla-
cie flumen equitatur. ¹⁴ Piſo ¹⁵ Rhodopen, ¹⁶ Caucaſumque pene-
travit. ^d ¹⁷ Curio ¹⁸ Daciâ tenuis venit: ſed tenebras ſaltuum expavit.

INTERPRETATIO.

^b Interea per totum illud tempus, nil ſævitia reliquum fuit illis in captivos crudeliter agentibus.

^c Minutius per totum Hebrum cecidit, dum

equitant per fluvium infidum propter glaciem.

^d Curio venit uſque ad Daciâ, ſed timuit obſcuritatem ſylvarum.

NOTÆ.

² Dalmatiam. | Illyridis regio eſt, ad Adriaticum mare.

³ In offibus capitum. | Ex interfectorum craniis ſibi pocula fecere.

⁴ Tam igni quàm fumo. | Nam alios igne, alios fumo necavere.

⁵ Scordifci. | Alii eos ponunt in Thraciâ, ut noſter; alii Pannoniæ inferioris populos faciunt; & alii Illyricis & Thracibus permixtos ſcribunt.

⁶ Acceſſerat. | Ad ſævitiam ſcilicet.

⁷ Conſentiebant. | Malim legere, Conſentiebat; propter rō ſitus, quod in ſingulari ſæpius, quàm in plurali numero invenias.

⁸ Didius. | Anno ſequenti poſt cæſum Catonis exercitum.

⁹ Druſus. | M. Livius Druſus, tertio anno poſt inceptum bellum.

¹⁰ Vetuit tranſire Danubium. | Legendum, Vetuit tranſire Danubius, hoc ſenſu, ut Danubius obſtiterit quominus illos Druſus ulteriùs egerit. Danubius autem Europæ fluvius eſt, qui Daciâ inter & Thraciam fluit.

¹¹ Minutius. | M. Minutius Rufus, quinto belli anno.

¹² Hebro. | Thraciæ fluvius eſt aurifer.

¹³ Dum perfidum glacie flumen. | Optime legendum conſecit Salmatus, per perfidum glacie flumen equitatur. Perfidum autem flumen vocat, quòd minutius dum flumini congelato exercitum ſuum crederet, multos amiſerit, nondum, ſatis firmatâ glacie.

¹⁴ Piſo. | Puto eum eſſe L. Calpurnium Piſonem Cæſonius, Drufi collegam, qui à Tigrinis occiſus fuit; quanquam eum cum Thracibus bellum geſſiſſe nuſquam invenio.

¹⁵ Rhodopen. | Thraciæ montem.

¹⁶ Caucaſum. | Montem inter Pontum Euxinum, & mare Caſpium. Sed hic erraſſe Floram puto: quid enim Caucaſo commune cum Thracibus?

¹⁷ Curio. | C. Scribonium Curionem intelligit, qui Conſul fuit anno Mundi 3874, ab Urbe Conditâ 677, & bellum geſſit anno poſtquam Cicero è Græciâ reverſus eſt; poſt cæſum Catonis exercitum 37. Unde patet hic Floram non unum tantum, ſed plurima bella deſcribere.

¹⁸ Daciâ. | Europæ regione ſupra Danubium.

¹⁹ Appius in ²⁰ Sarmatas usque pervenit; ²¹ Lucullus ²² ad terminum gentium Tanaïm, ²³ lacumque Mæotim. Nec aliter cruentissimi hostium quam ²⁴ suis moribus domiti. Quippè in captivos ²⁵ igne ferroque sævium est. Sed nihil Barbaris atrocius visum est, quam quòd abscessis manibus relictì, vivere superstites poenæ suæ juebantur.

N O T Æ.

¹⁹ Appius. | Appius Claudius pulcher, qui tribus annis ante Curionem Consul fuit: & hunc Florus debuit præmittere.

²⁰ Sarmatas. | Populos supra Boristhenem fluvium. Sed duplex est Sarmatia, Europæa altera, altera Asiatica. Prior supra Boristhenem, posterior supra Tanaïm versus Orientem.

²¹ Lucullus. | Duo fuere Luculli fratres ex gente Liciniâ; nempe M. Licinius Lucullus, & Lucius Licinius Lucullus: de priori autem hic sermo est; alter enim Lucius contra Mithridatem bellum gessit. Vide Eutrop. lib. 6. ad an. urb. 681.

²² Ad terminum gentium Tanaïm. | Non dicit noster ultra Tanaïm nullas gentes habitare, sed Tanaïm esse terminum illarum gentium, nempe Thracum. Est autem Tanaïs fluvius qui Asiam ab Europâ determinat.

²³ Lacumque Mæotim. | Paludem Mæotim supra Pontum Euxinum.

²⁴ Suis moribus. | Nam supra dixit Scordiscos sævissimos Thracum fuisse.

²⁵ Igne ferroque. | Prout ipsi in Romanos sævierant.

CAPUT V.

Bellum Mithridaticum.

¹ Ponticæ gentes ad Septemtrionem in ² mare sinistrum jacent, à ³ Pontico cognominatæ mari. Harum gentium atque regionum rex antiquissimus ⁴ Æetas: ⁵ post Artabazes, à ⁶ septem Persis oriundus: ⁷ inde Mithridates omnium longè maximus; quippè quum ⁸ quatuor Pyrrho, ⁹ decem & septem anni Annibali suffecerint; ille ¹⁰⁰ per ¹⁰ quadraginta annos restitit, donec tribus ingentibus bellis suba-

N O T Æ.

CAP. V. *Bellum Mithridaticum, Anno Mundi 3860, ante Ch. Nat. 88, ab Ur Cond. 663; 11, an. antequam Appius Claudius pulcher (de quo supra) contra Thraces pugnaret.*

¹ Ponticæ gentes. | Quæ Pontum Asiæ regionem sub Euxino incolunt.

² Mare sinistrum. | Pontum Euxinum intelligit, qui Orientem aspicientibus ad sinistram jacet.

³ Pontico mari. | Ponto Euxino, qui mare Ponticum à Strabone, Tacito, & Plutarcho, nominatur.

⁴ Æetas. | Medæ pater. Prope 1260 an. ante J. Ch. & circiter 60 ante bellum Trojanum.

⁵ Post Artabazes. | Septem Persæ prope 740 an. post Æetam florere, à quibus Artabazes; sed quanto temporis intervallo ab illis abserit, ignotum est.

⁶ A septem Persis. | Septem Persas intelligit, qui Regnum à falso Rege Oropastâ accipere conjuraverant. Vide Justin. lib. 1. cap. ix.

⁷ Inde Mithridates. | Inde, nempe ab Artabaze; sic enim malim intelligi, quam deinde, quomodo sæpe sumitur. Explicationem meam firmat Aurel. Victor, qui à septem Persis eum oriundum facit. Mithridates, inquit, Rex Ponti, oriundus à septem Persis: Ne tamen Mithridatis avorum inde usque à septem Persis seriem scire desideres, jam nunc tibi ego renuntio, nunquam fore ut illa ulli homini nota sit.

⁸ Quatuor Pyrrho. | Vid lib. 1. cap. xviii.

⁹ Decem & septem anni. | Vid. cap. vi. lib. 11.

¹⁰ Quadraginta annos. | Justin. habet. 46.

lib. 37. cap. 1. Sed uterque & Justinus & Florus falsi sunt. Nam quomodo quadraginta annos restitisset, qui vigesimo septimo anno post inceptum bellum suum diem obiit?

ctus, ¹¹ felicitate Syllæ, virtute Luculli, magnitudine Pompeii consumeretur. ^a Causam quidem illius belli prætenderat apud Cassium legarum, attrectari terminos suos à ¹² Nicomede Bithynico: cæterum elatus animis ingentibus, Asiæ totius, & si posset, Europæ cupiditate flagrabat. Spem ac fiduciam dabant nostra vitia. Quippe quum ¹³ civilibus bellis disjungeremur, invitabat occasio; nudumque imperii latus ostentabant ¹⁴ procul ¹⁵ Marius, Sylla, Sertorius. Inter hæc Reipublicæ vulnera, & hos tumultus, repente, quasi captato tempore, in lassos simul atque ¹⁶ districtos, ^b subitus turbo Pontici belli, ab ultima veluti specula Septentrionis erupit. Primus statim imperus belli ¹⁷ Bithyniam rapuit. Asia deinde pari terrore correpta est. ^c Nec cunctanter ad regem ab urbibus nostris, populisque desinitum est. Aderat, instabat, sævitiâ, quasi virtute, utebarur. Nam quid atrocius uno ejus edicto, ¹⁸ quum omnes, qui in Asiâ forent, Romanæ civitatis homines interfici jussit? Tum quidem domus, templa & aræ, humana omnia atque divina jura violata sunt. Sed hic ¹⁹ terror Asiæ, Europam quoque regi aperiebat. Itaque missis Archelao Neoptolemoque præfectis, exceptâ ²⁰ Rhodo, quæ pro nobis steterit, cæterum ²¹ Cyclades, ²² Delos, ²³ Eubœa, & ipsum Græciæ decus Athenæ, tenebantur. Italiam jam, ipsamque urbem Romam ²⁴ regius terror afflabat. Itaque ²⁵ Lucius Sylla festinat, vir armis optimus: parique violentiâ ruentem ulterius hostem, quâdam, quasi manu, repulit: primumque Athenas urbem ²⁶ (quis crederet?) ²⁷ frugum parentem, obsidione, ac fame ad humanos cibos compulit. Mox subruto ²⁸ Piræi portu, ²⁹ sex quoque & amplius muris, postquam domuerat in-

INTERPRETATIO.

^a Cassio quidem legato objecerat hanc belli causam; nempe fines suos invadi, attingi à Nicomede Bithynico.

^b Subita Pontici belli tempestas orta est,

quasi ab extremâ Septentrionis arce.

^c Nec segnitè urbes nostræ, & populi declinavere ad regem.

NOTÆ.

¹¹ Felicitate Syllæ. | Vid. infra.

¹² Nicomede. | Bithyniæ rege.

¹³ Civilibus bellis. | Bellum Marii & Syllæ intelligit. De quibus vid. xxi. hujus lib.

¹⁴ Procul. | A Româ scilicet.

¹⁵ Marius, Sylla, Sertorius. | Qui omnes contra Romanos arma sumpserant.

¹⁶ Districtos. | In diversas partes occupatos.

¹⁷ Bithyniam. | Asiæ minoris regio est, intra Sangarium fluvium & Propontida.

¹⁸ Quum omnes. | Legendum, quo, ut in quibusdam Editionibus apparet.

¹⁹ Terror Asiæ. | Terror quem Asiæ Mithridates incusserat.

²⁰ Rhodo. | Rhodus Carpathii maris insula.

²¹ Cyclades. | Insulæ in mari Ægeo, sic dictæ quod ita positæ sunt, ut orbem, qui Græcè κύκλος dicitur, efficiant.

²² Delos. | Una ex Cycladibus.

²³ Eubœa. | Ægei maris insula, à Pæotidæ Euripi freto disjuncta, Hodie Negreponte.

²⁴ Regius terror. | Terror Regis, id est quem Rex incutiebat.

²⁵ Lucius Sylla. | Luc. Cornelius Sylla tertio anno post Mithridatis irruptionem in Asiam.

²⁶ Quis crederet. | Hoc dicit propter, frugum parentem, quod sequitur: quis crederet frugum parentem ad famem unquam potuisse redigi?

²⁷ Frugum parentem. | Ab Atheniensibus enim primitus fruges inventas ferunt.

²⁸ Piræi. | Athenarum portus Æginam insulam spectat in sinu Saronico.

²⁹ Sex quoque. | Subruti scilicet: malè, qui hoc ad Piræi referunt, ut sit, Piræi portu sex quoque & amplius muris, sub munito, ut Brundisium in clyto portu. Id enim vox quoque non parit.

gratiss.

gratissimos, ut ipse dixit, hominum, in honorem tamen ³⁰ mortuorum, ³¹ sacris suis famæque donavit. Mox quum Eubœa, atque ³² Bœotia, præsidia regis dispulisset, omneis copias, uno apud ³³ Chæroneam, apud ³⁴ Orchomenon altero ³⁵ bello dissipavit: statimque in Asiam transgressus, ipsum opprimit. ^d Et debellatum foret, nisi de Mithridate triumphare citò, quàm verè maluisset. At tunc quidem hunc Asiæ statum Sylla dederat. ³⁶ Ictum cum Ponticis fœdus. ³⁷ Recepit Bithyniam à rege Nicomede, ab Ariobarzane Cappadociam: ac sic erat Asia rursus nostra, ut cœperat; ³⁸ Mithridates tantum repulsus. Itaque non fregit ea res Ponticos, sed incendit. Quippe rex ³⁹ Asiâ & Europâ quodammodo inescatus, non jam quasi alienam, sed quia amiserat, quasi raptam belli jure repetebat. Igitur ut extincta parum fideliter incendia majore flammâ reviviscunt; ita ille ¹⁰² de integro, auctis majorem in modum copiis, torâ denique regni sui ⁴⁰ mole, in Asiam rursus mari, terrâ, fluminibusque veniebat. ⁴¹ Cyzicum nobilis civitas, arce, mœnibus, portu, turribusque marmoreis, Asiaticæ plagæ littora illustrat. Hanc ille quasi alteram Romam toto invaserat bello: sed fiduciam oppidanis resistendi nuncius fecit, docens adventare ⁴² Lucillum, qui (horribile dictu!) ^e per medias hostium naves utre suspensus, & pedibus iter adgubernans, videntibus procul quasi marina ⁴³ pistrix evaserat. Mox ⁴⁴ clade conversâ,

INTERPRETATIO.

^d Et perfectum fuisset bellum.
^e Qui [horrendum dictu!] adnixus utre,
 & regens viam suam pedibus per medias naves

hostium, ipsis procul spectantibus, appulerat
 quasi marina pistrix.

NOTÆ.

³⁰ Mortuorum. | Per mortuos, majores intelligit rebus pace belloque gestis, ad hoc multarum rerum inventionem cultuque nobiles.

³¹ Sacris suis famæque donavit. | Elegantiùs multò suis ipsos sacris, &c. Per sacra, Cereris sacra intellige.

³² Bœotia. | Supra Atticam, ad littus Euripi qui Eubœam sejungit.

³³ Chæroneam. | Bœotiæ urbem.

³⁴ Orchomenon. | Bœotiæ urbem.

³⁵ Bello. | Bellum, prælium tantum aliquando significat, ut hic.

³⁶ Ictum cum Ponticis fœdus. | Eâ lege ut Provinciis Asiâ, Bithyniâ, & Cappadociâ cederent.

³⁷ Recepit Bithyniam à Rege Nicomede. | Hoc falsum esse jampridem docti viderunt. Alii aliter emendavere. Pater scribendum omnino arbitrabatur, *recepit Bithyniam à rege Nicomede, Ariobarzanes Cappadociam.* Historia notissima est, Etenim ex fœdere Mi-

thridates cessit Bithyniâ & Cappadociâ, & eo modo Nicomedes illam, hanc Ariobarzanes ab illo receperunt.

³⁸ Mithridates tantum repulsus. | Lego, *ad Mithridates.*

³⁹ Asiâ & Europâ. | Ex iis quæ sequuntur apparet, hæc verba, & Europâ. à Floro non esse, qui de Asiâ tantum agat, *lege mōdō.*

⁴⁰ Mole. | Vi. Jam suprâ plûs semel.

⁴¹ Cyzicum. | Insula & Urbs ad Propontidem.

⁴² Lucillum. | L. Licinium Lucillum. Cyzicum petiit anno decimo septimo post inceptum à Mithridate bellum.

⁴³ Pistrix. | Lege ut apud Virgilium, *pistis*, aut, *pistrix*.

⁴⁴ Clade conversâ. | Romani sub Cotta, qui cum Lucullo anno superiori Consul fuerat, clade affecti. Ideoque nunc Florus ait, *clade conversâ*, à Romanis scilicet in Mithridatem.

quum

quum ex morâ obsidentem regem fames, & ex fame pestilentia urgeret, recedentem Lucullus assequitur, adeoque cecidit, ut ⁴⁵ Granicus & ⁴⁶ Æsepus amnes, cruenti redderentur. Rex callidus, Romanæque avaritiæ ⁴⁷ peritus, spargi à fugientibus sarcinas & pecuniam iussit, quâ sequentes moraretur. Nec felicius in mari, quàm in terrâ fuga. Quippe centum amplius navium classem, ⁴⁸ apparatusque belli gravem, in ⁴⁹ Pontico mari aggressa tempestas, tam ⁵⁰ fœdâ strage laceravit, ut navalis belli instar efficeret: planè quasi Lucullus quodam cum fluctibus procellisque commercio, debellandum tradidisse regem ventis videretur. Attritæ jam omnes validissimi regni vires erant; sed animus malis augebatur. Itaque conversus ad proximas gentes, totum pænè Orientem, ac Septemtrionem, ruinâ suâ involvit. ⁵¹ Iberi, ⁵² Caspii, ⁵³ Albani, & ⁵⁴ utræque sollicitabantur Armeniæ: perque omnia & decus, & nomen, & titulos ⁵⁵ Pompeio suo fortuna quærebat. Qui ubi novis motibus ardere Asiam videt, fœdiorumque ex aliis prodire reges; nihil cunctandum ratus, priusquam intraret se gentium robora coirent, statim ponte navibus factò, ⁵⁶ omnium ante se primus ⁵⁷ transit Euphratem: regemque fugientem mediâ nocte Armeniâ (quanta felicitas viri!) uno prælio confecit. Nocturna ea dimicatio fuit, & luna in partibus. Quippe quasi commilitans, quum à tergo se hostibus à facie Romanis, præbuisset, Pontici per errorem longius cadentes umbras suas quasi hostium corpora petebant. Et Mithridates quidem nocte illâ debellatus est. Nihil enim postea valuit, quanquam omnia expertus, more anguium, qui obtrito capite, ⁵⁸ postremum caudâ minantur. Quippe quum effugisset hostem ⁵⁹ Col-

INTERPRETATIO.

f Qui ubi videt Asiam inflammari novis tumultibus, & oriri alios reges post alios.

NOTÆ.

⁴⁵ Granicus. | Asiæ minoris fluvius.
⁴⁶ Æsepus. | Fluvius inter Mæsiæ & Troadam, ad Lampfacum.

⁴⁷ Peritus. | Conscius; sic suprâ cap. I. dixit: Sed rex peritus fortius adversus Romanos aurum esse quam ferrum. Et Livius, Peritus hostis & regionum.

⁴⁸ Apparatusque. | Alii legunt, & melius, apparatusque.

⁴⁹ Pontico mari. | Euxino, sic suprâ.

⁵⁰ Fœdâ strage. | Propriè. Sic apud Virg. Fœdâ tempestas. Alibi dictum.

⁵¹ Iberi. | Populi ad Caucasum montem, in Colchide.

⁵² Caspii. | Qui litora Hircani, vel Caspii maris incolunt.

⁵³ Albani. | Asiæ populi intra Iberos & mare Caspium.

⁵⁴ Utræque Armenia. | Armenia enim in majorem & minorem, vel in primam & secundam dividitur.

⁵⁵ Pompeio suo. | Ita in libris scriptis. Malè in al. sua: suo autem, id est, cui favebat. Sic Lucanus, Pompeius, fortuna, tuus.

⁵⁶ Omnium ante se. | Imitatio Græca, id est, Omnium qui ante se fuerant.

⁵⁷ Transit Euphratem. | Anno vigesimo quarto incepti belli.

⁵⁸ Postremum. | Adverb. ut apud Terent. Postremum me vides.

⁵⁹ Colchos. | Colchi populi ad Pontum Euxinum, ad Orientem juxta Iberos.

chos, Siciliae quoque littora, & Campaniam nostram subito adventu terrere voluit: ⁶⁰ mox subruto Piræi portu, ⁶¹ Colchis tenus ⁶² jungere Bosphoron; inde per Thraciam, Macedoniam & Græciam transilire; & sic Italiam nec opinatus invadere ⁶³ tantum cogitavit. Nam per defectionem civium, ⁶⁴ Pharnacisque filii scelere prævencus, ⁶⁵ malè tentatum veneno spiritum ferro expulit. Cnæus interim Magnus rebelles Asiæ reliquias sequens, ^h per diversa gentium terrarumque volitabat. Nam sub Orientem sequutus Armenios, captis ipso capite gentis ⁶⁶ Artaxatis, supplicem jussit regnare Tigranem. At in Septemtrionem Scythicum, iter tanquam in mari ⁶⁷ stellis sequutus, Colchos cecidit. Ignovit Iberiæ, pepercit Albanis. Regem ¹⁰⁴ Colchorum Orodem, positus sub ipso Caucaſo castris, jussit ⁶⁸ in plana descendere: Arthocen, qui Iberis imperabat, & obsides liberos dare. Orodem etiam remuneratus est, ultrò ab Albaniâ suâ lectulum aureum, & alia dona mittentem. Nec non & in meridiem verso agmine, ⁶⁹ Libanum Syriæ, ⁷⁰ Damascumque transgressus, per nemora illa odorata, per thuris & balsami sylvas Romana circumtulit signa. Arabes, si quid imperaret, præstò fuere. ⁷¹ Hierosolymam defendere tentavere Judæi: ⁱ verum hanc quoque intravit; & vi-

INTERPRETATIO.

^g Sic cogitavit tantum in Italiam in expeditione incurrere.

^h Volitabat per diversas gentes & terras.

ⁱ Sed hanc etiam ingressus est, & vidit magnum impia gentis mysterium apertum, nempe vitæ sub aureo tentorio.

NOTÆ.

⁶⁰ Mox subruto Piræi portu. | Merito hæc viris doctis delenda visa sunt. Huc enim ex superioribus illis irrepperunt, Mox subruto Piræi portu, sex quoque & amplius muris. Dele igitur.

⁶¹ Colchis tenus jungere Bosphoron. | Hoc est Bosphori ripas ponte, ex navibus scilicet, committere; ut pedibus à Colchis Thraciam transiliret, à Thraciâ Macedoniam, è Macedoniâ Græciam, Epirum scilicet, & ab Epiro postea Calabriam nec opinantem invaderet. Nunc omnia plana.

⁶² Jungere Bosphoron. | Miror cur præventus obtinuerit, ut Bosphoron pro Bosphoron ubique legatur.

⁶³ Tantum cogitavit. | Non perfecit.

⁶⁴ Pharnacisque filii scelere. | Pharnaces de occidendo patre Mithridate consilia iniecit. Mithridates autem cum illi persuadere non posset, ut sibi parceret; se, qui veneno non poterat, ferro, Gallo cuidam præbuit occidendum.

⁶⁵ Malè tentatum veneno spiritum. | Mithridates puer adhuc, cum illum veneno tutores peterent, antidota sapius bibit, & ita se adversus insidias exquisitis tutioribus remediis sagnavit, ut ne volens quidem senex mori potuerit, Justin, lib. 27. Idem dicit noster, malè tentatum, &c. Ubi malè est frustra, incassum, sine eventu.

⁶⁶ Artaxatis. | Sub mare Caspio ad Araxum flumen.

⁶⁷ Stellis sequutus. | Sic Curtius lib. 7. Qui transeunt campos (in Bactrianis) navigantium modò noctu sidera observant, ad quorum cursum iter dirigunt. Et Lucan, de Phœnicibus. Sideribus novere vias.

⁶⁸ In plana descendere. | Ne montium fiducia rebellaret.

⁶⁹ Libanum | Syriæ montem.

⁷⁰ Damascum. | Damascus urbs & Syriæ caput.

⁷¹ Hierosolymam. | Judææ caput.

dit illud grande impiæ gentis arcanum patens, ⁷² sub aureo vitæ
³⁰⁵ ⁷³ cælo. Dissidentibusque de regno ⁷⁴ fratribus, arbiter factus reg-
 nare jussit Hyrcanum. Aristobulo, quia renovabat eam rem, catenas
 dedit. Sic Pompeio duce populus Romanus totam, quâ latissima est,
 Asiam pervagatus, ⁷⁵ quam extremam habebat imperii provinciam,
 mediam fecit. Exceptis quippe ⁷⁶ Parthis, qui fœdus maluerunt, &
⁷⁷ Indis, qui adhuc nos non noverant: omnis Asia inter ⁷⁸ Rubrum
 mare, & Caspium, & ⁷⁹ Oceanum, Pompeianis domita, vel oppressa
 signis, tenebatur.

NOTÆ.

⁷² Sub aureo vitæ cælo. | Hic tu grande
 aliquod mysterium latere cogitas, lector; nil
 minus tamen; neque enim illa vitis grande
 impiæ gentis Arcanum dici poterat. quippe
 quæ Pompeio ab Aristobulo Alexandri filio,
 dono data fuerit, antè etiam quàm Hieroso-
 lymam perveniret. Videlicet suo more fecit
 Florus, qui dam vult esse disertus, sæpe est
 negligens. Hic enim ille ex duobus veris,
 falsam nobis historiam compegit. Audi mo-
 dō, nam pretium est moræ: audi, inquam,
 Josephum, quid scribat, Antiquit. Judaic.
 lib. 14. initio cap. 5. Non multo autem post,
 cum Pompeius Damascum venisset, & obiret
 Cæsariam, præstō fuerunt ei legati, ex univer-
 sâ Syriâ & Egypto, atque Judæâ. Misit enim
 ad eum in signe donum Aristobulus, vitæ au-
 ream quingentorum talentorum. Hujus vitis
 meminit & Strab. Venit & ex Egypto legatio
 cum coronâ factâ ex aureorum quatuor millibus:
 & ex Judæâ sive vitis sive hortus, quod opus
 τερπικλῆ, id est delectamentum vocabatur. Hoc
 donum vidimus etiam nos Romæ dedicatum in
 Jovis Capitolini Templo, cum inscriptione Alex-
 andri regis Judæorum, æstimabaturque quin-
 gentis talentis: fertur autem missum à Dynastâ
 Judæorum Aristobulo. An tu ex his vel Stra-
 bonis vel Josephi verbis grande illud impiæ
 gentis Arcanum agnovisti? Sed audi etiam
 eundem Josephum eodem lib. cap. 8. infra
 medium, dum de Hierosolymâ à Pompeio
 captâ loquitur: Læsa etiam est non mediocriter
 templi religio, humanis antehac nec vestigiis pe-
 netrati, nec oculis. Introgressus est enim in il-
 lud Pompeius, & unâ cum eo non pauci alii, &
 inspexerunt quæ nefas est videre, nisi solis Sacer-
 dotibus: cumque intus essent, ex auro mensa,
 & candelabrum, & pocula, & odoramentorum
 magna copia, præterea in Thesauris sacra pecu-
 nia, circiter talentorum duo millia; nihil horum

pro pietate attigit: Hoc illud est quod Flori
 figmento locum dedit, dum læsam illam Tem-
 pli religionem confundit cum vite illâ, quæ
 dono data fuit; & ea quæ ante captam Hie-
 rosolymam evenere, cum iis quæ ante eam
 etiam adoratam facta sunt. Ejusdem fabricæ
 aureum illud cælum, de quo ille, meritò quis
 existimet; cum ejus nulla mentio, neque apud
 Josephum, neque apud Strabonem, facta sit.
 Tamen non satis firmum videtur argumen-
 tum: nam fieri potuit ut illa vitis aureum
 illud cælum habuerit, quò ne pulvere, & aliis
 id genus respergeretur, atque id à scriptori-
 bus nostris tutò fuerit prætermisum. Hæc
 sunt quæ mihi amicus meus primarius vir il-
 lustris Jacobus Capellus in Academiâ Salmu-
 rienti linguarum Orientalium Professor dig-
 nissimus, Jacobi illius Capelli qui tam bene
 de sacris Litteris, ut alia taceam, meritis est,
 filius, amicissimè communicavit; illi, tu Le-
 ctor, dignam gratiam refer.

⁷³ Cælo. | Est quod vulgò dicimus, *Dais*
Poesle ut & apud Græcos *ἡ οὐρανός*.

⁷⁴ Fratribus. | Hircanum & Aristobulum
 intelligit, de Judæorum regno inter se dissi-
 dentes.

⁷⁵ Quam extremam habebat imperii Pro-
 vinciam. | Provincia, quam populus Romanus
 extremam habebat, erat Asia, quam Attalus
 illi testamento reliquerat; Pompeius autem
 tantum inde soli sibi subjecit, quantum à Ro-
 mâ Asiam intercedit, & sic eam mediam fe-
 cit.

⁷⁶ Parthis. | Asiæ populi juxta Persidem.

⁷⁷ Indis. | Indi Orientales populi juxta
 Sinæ regionem.

⁷⁸ Rubrum mare. | Quod Africam ab
 Arabiâ dividit.

⁷⁹ Oceanum. | Mare Eoum intelligit.

CAPUT VI.

Bellum Piraticum.

Interim dum populus Romanus per diversa terrarum distractus est, ¹ Cilices invaserant maria: sublatisque commerciis, ² rupto fœdere generis humani, sic maria bello, quasi tempestate præcluserant. Audaciam perditis furiosisque latronibus dabat ³ inquieta Mithridatis præliis Asia: dum sub alieni belli tumultu, ⁴ exterique regis invidiâ, ¹⁰⁶ impune grassantur; ac primum duce Isidoro, contenti proximo mari, ⁵ Cretam inter atque ⁶ Cyrenas, ⁷ Piræum & Achaiam, ⁸ sinumque Maleum, quod à spoliis Aureum ipsi vocavere, latrocinabantur. Missusque in eos ⁹ Publius Servilius, quamvis leves & fugaces ¹⁰ myoparonas gravi & Martiâ classe turbaret, non incruentâ victoriâ superat. Sed nec mari submovisse contentus, validissimas urbes eorum, & diutina præda abundantes, ¹¹ Phaselin, & ¹² Olympon evertit, ¹³ Isaurumque ipsam arcem Ciliciæ: unde conscius sibi magni laboris, Isaurici cognomen adamavit. Non ideo tamen tot cladibus domiti, terrâ se

INTERPRETATIO.

^a Asia turbata bello Mithridatis, audaciam ne currunt per favorem tumultus alieni belli dabat perditis & furiosis latronibus, dum impu- & edii in extraneum regem.

NOTÆ.

CAP. VI. *Bellum Piraticum.* Anno Mundi 3871, ante Ch. Nat. 77, ab Ur. Cond. 674; undecimo belli Mithridatici anno, Coss. P. Servilio Vatia Isaurico, & Ap. Claudio Pulchro.

¹ *Cilices.* | Asiæ populi ad extremum fere maris Mediterranei litus.

² *Rupto fœdere generis humani.* | Piratæ cum toto genere humano bella gerunt, ideoque eos Cicero *Communes hostes gentium nationumque omnium* vocat. Noster autem ideo eos generis humani fœdus rupisse dicit, quod maria, quæ communis juris sunt, præcluserant.

³ *Inquieta.* | Eadem Metaphorâ Adriam Horat. Adrium inquietum vocavit.

Dux inquieti turbidus Adria.

⁴ *Exterique Regis invidiâ.* | Hoc est, cum invidia belli non in se, sed in exterum regem, nempe Mithridatem caderet: Invidia autem est odium.

⁵ *Cretam.* | Insulam in mari Mediterraneo.

⁶ *Cyrenas.* | Urbem in littore Africæ, supra Syrtem majorem.

⁷ *Pyræum.* | Delendum *Pyræum*: ita visum Stadio, & verum puto. Salmasius legit

Epirum, quod subindicare videtur Plutarchus.

⁸ *Sinumque Maleum, quod a spoliis aureum ipsi vocavere* | Istud quod, plane error est; sic tamen MSS. constanter legitur. At in nonnullis impressis scriptum est, *quem*. Sed omnino legendum contendo, non *sinum Maleum*, sed *jugum Maleum*; Jugum autem est promontorium, & Malea sinus non est, sed jugum Peloponnesi, quod Cretam spectat. Correctionem istam firmat quod extremo Capite nono libri secundi legitur *Jugumque Maleum, &c.* Pater.

⁹ *Publius Servilius.* | Qui tunc Consul. Vide suprà.

¹⁰ *Myoparonas.* | Myoparones, piratarum naviculæ. Cicero, usus. *Nam quum quareretur ex eo, quo scelere impulsus mare haberet infestum uno Myoparone, eodem, inquit, quo tu orbem terra.*

¹¹ *Phaselis* | Oppidum Pamphyliæ ad mare situm.

¹² *Olympus.* | Oppidum Pamphyliæ juxta Phaselim.

¹³ *Isaurum.* | Urbem in Isauriâ, quæ est parva regio juxta Ciliciam; hæc urbs postea Claudiopolis dicta.

continere potuerunt: sed ut ¹⁴ quædam animalia, quibus aquam terramque incolendi gemina natura est, ^b sub ipso hostis recessu impatientes soli in aquas suas resiliuerunt; & aliquanto latius, quam prius. Sic ille quoque ¹⁵ antè felix, dignus nunc victoria Pompeius visus est; & ¹⁶ Mithridaticæ provinciæ facta accessio. Ille dispersam toto mari pestem, semel & in perpetuum volens exinguere, divino quodam apparatu aggressus est. Quippe quum classibus suis & ¹⁷ socialibus Rhodiorum abundaret, pluribus legatis atque præfectis ¹⁸ utraque ¹⁹ Ponti & Oceani ora complexus est. ²⁰ Gellius ²¹ Tusco mari impositus; ²² Plotius Siculo; ²³ Gratilius ²⁴ Ligusticum sinum; Pompeius ²⁵ Gallicum obsedit; ²⁶ Torquatus ²⁷ Balearicum; ²⁸ Tiberius Nero Gaditanum fretum, ²⁹ quâ primum maris nostri limen aperitur; ³⁰ Lentulus Libycum; Marcellinus Ægyptium; ³¹ Pompeii juvenes Adriaticum; ³² Varro Te-

INTERPRETATIO.

b Ante ipsum discessum hostis non ferentes terram, rursus salire in aquas suas.

NOTÆ.

¹⁴ *Quædam animalia.* | Amphibia vulgò vocata, quæ in aquis & aëre vivunt.

¹⁵ *Antè felix.* | Ante, Capite superiore ad quod respexit Florus, non verò ad tempus; neque enim adhuc Mithridatem debellaverat.

¹⁶ *Et Mithridaticæ provinciæ facta accessio.* | Provincia hic est bellum quod Consuli peragendum demandatur. Mithridatico igitur bello, alterum, nempe Piraticum, accessit.

¹⁷ *Socialibus.* | Sociales & socii propriè dicuntur milites, qui unâ navigant, Græcis *ἑταῖροι*, miles apud Homer.

¹⁸ *Utraque Ponti, & Oceani ora.* | Porcius Cato Propontidem Ponti Euxini, Tiberius Nero Gaditanum fretum, Oceani ora infederant, & sic utraque Ponti & Oceani ora Pompeius complexus.

¹⁹ *Ponti.* | Euxini,

²⁰ *Gellius.* | Puto fuisse L. Gellium Poplicolam.

²¹ *Tusco mari.* | Quod & Tyrrhenum nominatur.

²² *Plotius.* | Puto esse *Anulum Plotium*, de quo in Epitome Livianâ LXXIV. *Anulus Plotius legatus Umbros, L. Porcius Prætor Marfos, cum uterque populus defecisset, prælio vicerunt.*

²³ *Gratilius.* | Hunc planè ignoro quis sit. Et frustra quæras; neque enim super legatorum nominibus omnes consentiunt.

²⁴ *Ligusticum sinum.* | Intra Corsicam & Liguriam.

²⁵ *Gallicum.* | Circa Massiliam.

²⁶ *Torquatus.* | L. Manlius Torquatus.

²⁷ *Balearicum.* | Ad Insulas Balcarides & regione Hispaniæ.

²⁸ *Tiberius Nero.* | Tiberius Claudius Nero.

²⁹ *Quâ.* | Quâ parte.

³⁰ *Lentulus.* | Cn. Cornelius Lentulus Marcellinus; sed hic locus, qui malè distinctus est, sic legendus: *Lentulus Marcellinus Libycum & Ægyptium*; nam *τὸ Marcellinus* ad *τὸ Lentulus* pertinet. Et Appianus Africum mare Lentulo Marcellino tributum fuisse aperrè docet.

³¹ *Pompeii juvenes.* | Cn. & Sext. Pompeii filii Pompeii magni, qui tunc imperabat, & Gallicum fretum obsederat.

³² *Varro Terentius.* | Neque hic frustrâ me tempus trivisse putem, si tandem verissimâ conjecturâ, quis iste sit Varro Terentius, assequi possim. Neque enim, quod quidam somniant, de nescio quo M. Varrone Terentio Lucullo, mihi unquam probabitur, minùs etiam tibi, cum rem resciveris. M. Terentius Varro diligentissimus ille investigator antiquitatis, cujus libri de latino sermone, & de re rusticâ ad nos pervenere, scribit alicubi, puto in 11. de re rusticâ se bello Piratico inter Delum & Ciliciam Græciæ classibus præfuisse. Num tu hic nostrum Varronem Terentium agnoscis? Ipsissimus certè est: omnia conveniunt. Imò & eum eodem bello coronâ navali à Pompeio magno donatum fuisse testatur Plinius: Festus etiam in *navali coronâ* prout fragmentum illud supplevit Criticæ lumen Scaliger. At, inquires, huic *Varro Terentius*, illi verò *Terentius Varro* nomen est. Quasi verò ubique prænominum atque cognominum ordinem servaverint veteres? Res certa est.

terentius

renius *Ægæum* & *Ponticum* ; 33 *Pamphylum* 34 *Metellus* ; *Asiaticum* 35 *Cæpio* ; ipsas *Propontidis* fauces 36 *Portius Cato* sic 37 obditis navibus, quasi portam 38 observavit. Sic per omnes æquoris portus, 39 sinus, latebras, recessus, promontoria, 40 freta, peninsulas, quic- 108 quid piratarum fuit, quâdam 41 indagine inclusum & oppressum est. Ipse *Pompeius* in originem fontemque belli *Ciliciam* versus est : nec hostes detrectavere certamen, 42 non ex fiducia, sed quia oppressi erant, ausi videbantur, sed nihil tamen amplius, quam ut ad primum ictum concurrerent. Mox ubi circumfusa undique rostra viderunt, abjectis statim telis, remisque, plausu undique pari, quod supplicantium signum fuit, vitam petiverunt. Non aliâ tam incruentâ victoriâ usi unquam sumus : sed nec fidelior in posterum reperta gens ulla est. Idque prospectum singulari consilio ducis, qui 43 *maritimum* genus à conspectu 44 longè removet maris, & *mediterraneis* agris quasi 45 obligavit : Eodemque tempore & usum maris 46 navibus recuperavit, & terræ homines suos reddidit. Quid prius in hâc mirere victoriâ ; velocitatem, quod quadragesimo die parata est ? an felicitatem, quod ne una quidem navis amissa est ? an verò perperitatem, quod amplius piratæ non fuêrunt ?

NOTÆ.

33 *Pamphylum*. | Intra *Rhodium* & *Cyprum* insulas.

34 *Metellus*. | Q. Cæcilius *Metellus Pius*, ut puto.

35 *Cæpio*. | Q. *Servilius Cæpio*.

36 *Portius Cato*. | L. *Portius Cato*, ejus meminit *Epitom. Liv. LXXIV*. Vide supra *Plotius*.

37 *Obditis*. | *Transversis*. Gallicè *mises de côté*.

38 *Observavit*. | Malè alii *observavit* ; nam 39 quasi portam probat legendum *observavit*.

39 *Sinus*. | *Littus incurvum*, mare amplectens. Gallicè, *Golfe*.

40 *Freta*. | *Maris augustiæ*, Gall. *Détroit*.

41 *Indagine*. | Metaphora à re venatoriâ. *Indago* enim est plagarum series ad cingendos

saltus, & includendas feras. *Virgil. 4. Æneid.*
— *Salisque indagine cingunt.*

42 *Non ex fiducia, sed quia oppressi erant, ausi videbantur*. | Non ex nimia sui fiducia nobiscum pugnare, sed id ausi videbantur, quia oppressi erant, tunc verò necessitas potius quàm audacia. Sic apud *Livium lib. 21. Nec nunc illi, quia audent, sed quia necesse est, pugnant.*

43 *Maritimum genus*. | *Cilices, Piratas.*

44 *Longè removet*. | Eos in urbe *Ciliciæ*, quæ olim *Solis* dicebatur, collocavit, eamque *Pompeïopolim*, *Pompeii* urbem appellavit.

45 *Obligavit*. | Fortiter ligavit, sic *obtinere* est fortiter tenere.

46 *Navibus*. | In dandi casu.

CAPUT VII.

Bellum Creticum.

Creticum bellum, si vera volumus noscere, nos fecimus ; solâ vincendi : nobilem insulam cupiditate. Favisse *Mithridati* videbatur.

NOTÆ.

CAP. VII. *Bellum Creticum. Anno Mundi* 3876, ante *Ch. Nat. 72*, ab *Ur. Cond. 679*. *Sexto anno belli Piratici, de quo Cap. sup. C. ff.* *L. Licinio Lucullo, & Marco Annelio Cotta.*

1 *Nobilem*. | *Inclutam*, fabulosam, propter ibi educatum & sepultum *Jovem*, ut quidem vulgò credebatur.

Hoc placuit armis vindicare. Primus invasit insulam ² Marcus Antonius, cum ingenti quidem victoria spe atque fiducia, adeo ut plureis carenas in navibus, quam arma portaret. Dedit itaque pœnas ³ vecordiae. Nam plerasque naves intercepte hostes: captivaeque corpora religata velis ac funibus pendere: ⁴ ac sic velificantes triumphantium in modum Cretes portibus suis adremigaverunt. ⁵ Metellus deinde totam insulam igni ferroque populatus, ⁶ intra castella & urbes redegit, & ⁷ Cnossam, & ⁸ Erythræam, & ut Græci dicere solent, ⁹ urbium matrem ¹⁰ Cydoneam: adeoque sævè in captivos consulebatur, ut veneno se plerique conficerent, alii deditionem suam ad Pompeium absentem mitterent. Et quum ille res in Asiâ gerens, eò quoque præfectum misisset ⁹ Antonium; in alienâ provinciâ inclitus fuit: eoque infestior Metellus in hostes jus victoris exercuit: victisque Lathene & Panare Cydonæ ducibus, victor rediit. Nec quicquam amplius tamen de tam ¹⁰ famosâ victoriâ, quam cognomen Creticum reportavit.

INTERPRETATIO.

^a Et ita velis turgidis portibus suis appulere, instar triumphantium.

^b Postea cum Metellus igne & ferro vastaverit totam insulam, hostes repulit intra castella & urbes Cnossam, Erythræam, & Cydo-

nam matrem Urbium; ut eam Græci solent vocare.

^c Et tam crudeliter decernebatur in captivos, ut multi se corrumpere veneno,

NOTÆ.

² Marcus Antonius. | Pater Antonii, postea triumvir fuit.

³ Vecordia. | Proprie est turbati & mali animi morbus.

⁴ Metellus. | Q. Cæcilius Metellus, Cretam petiit sexto anno post Antonium, & intra triennium bellum confecit.

⁵ Cnossam. | Urbem Cretæ ad Septentrionem

⁶ Erythræam. | Urbem Cretæ ad Erythræum promontorium, & ab eo sic dictam,

⁷ Urbium matrem. | Cujusdam Poëtæ Græci locum noster intelligit, qui tamen nunc quidem non succurrit.

⁸ Cydoneam. | Cydonea vel Cydonia, urbs Cretæ ad Orientem.

⁹ Antonium. | Quis sit iste Antonius sane nescio, Dio non Antonium, sed Octavium vocat, qui à Pompeio Cretam missus.

¹⁰ Famosa. | Nota famosa in bonam partem, raro, quod sciam, reperias,

CAPUT VIII.

Bellum Balearicum.

Quatenus ¹ Matelli Macedonici domus bellicis nominibus assueverat; ² altero ex liberis ejus Cretico facto, mora non fuit, quin

NOTÆ.

CAP. VIII. Bellum Balearicum. Anno Mundi 3827, ante Ch. Nat. 121, ab Ur. Cond. 630; Coss. Q. Cæcilio Metello Balearico, & T. Quintio Flaminio.

¹ Metelli Macedonici. | Qui ex devictâ

Macedonia, Macedonici nomen reportaverat. Vide cap. 14. lib. 11.

² Altero ex liberis ejus Cretico facto. | In his verbis duo gravissimi errores. Primus in eo est quod Q. Cæcilius Metellus, qui Cretam devicit, Creticum dictum facit ante quam hic

alter

CAP. I.
3892,
Coss. L.

1 Vete
Veneri sa

alter quoque Balearicus vocaretur. ³ Balears per idem tempus insulæ piraticâ rabie corruperant maria. Homines feros atque silvestres mireris ausos à scopulis suis saltem maria prospicere. ² Ascendêre etiam inconditas rates, & prænavigantes subinde inopinato impetu terruere. Sed quum venientem ab alto Romanam classem prospexissent, prædam putantes, ausi etiam occurrere: & primo impetu, ingenti lapidum saxorumque nimbo classem operuerunt. Tribus quisque fundis præliantur. Certos esse quis miretur ictus, ⁵ quum hæc sola genti arma sint, id unum ab infantia studium? Cibum puer à matre non accipit, nisi quem ipsâ monstrante percussit. Sed non diu lapidatione terruere Romanos. Postquam ⁶ cominus ventum est, expertique rostra, & ⁷ pila venientia, pecudum in morem clamore sublato, petierunt fugâ litora: dilapsique in proximos tumulos, quærendi fuerunt ut vincerentur.

INTERPRETATIO

² Ascendere etiam naves infabres, & postea prætercurrentes turbare inexpectato impetu.

NOTÆ.

alter Metellus Balearicus dictus fuerit, quum constet, hunc Balearicum cognominatum fuisse totis circiter sexaginta annis antequam prior ille Creticus diceretur. Quod ex iis quæ utrique capiti præmisimus, facile colliges. Alter verò error est, quòd hunc Metellum Balearicum illius Metelli Cretici fratrem dicit, & utrumque Metelli Macedonici filium: quum certum sit Metellum Creticum, non Metelli Macedonici, sed ejus filii L. Metelli Dalmatici, qui Balearici frater fuit, filium fuisse. Ita ut sic generis series sit ducenda. Q. Cæcilius Metellus Macedonicus, ex quo Q. Cæcilius Metellus Balearicus, & L. Metellus Dalmaticus, cujus posterioris, Dalmatici scilicet, Q. Cæcilius Metellus Creticus filius fuit. Ergo Metelli Macedonici non filius,

sed nepos. Tamen ut Floro suppetias feras, verum esse queat quod habet Salm. plerumque liberorum appellatione, nepotes, pronepotes etiam contineri.

³ Balears. | E regione Hispaniæ. Alibi dictum.

⁴ Ascendêre etiam. | Istud etiam à superioribus pendet, mireris ausos saltem maria prospicere, quasi dicat, sed non contenti mariæ prospexisse, inconditas etiam rates ascendêre.

⁵ Quum hæc sola genti arma sint. | Ab ipsis etiam armis, à lapidum jactu, quod Græcè βύλλον dicitur, nomen sortiti.

⁶ Cominus. | Propè.

⁷ Pila venientia. | Pila quæ corpus penetrabant, ut puto, & notandum.

CAPUT IX.

Exeditio in Cyprum.

Aderat fatum insularum: igitur & Cypros recepta sine bello. Insulam ¹ veteribus divitiis abundantem, & ob hoc Veneri sacram,

NOTÆ.

CAP. IX. Exeditio in Cyprum. Anno mundi 3892, ante Ch. Nat. 56, ab Ur. Cond. 695; Coss. L. Calpurnio Pisone, & A. Gabinio.

¹ Veteribus divitiis abundantem, & ob hoc Veneri sacram. | Certè hic error est, nec ido-

nea hæc assertio: dives est, ideoque Veneri sacra. Deinde cur infra, sed divitiarum tanta erat fama? Si hic de divitiis egit noster, certè hæc satis valida sunt argumenta quæ probetur legendum veteribus deliciis, quo facto rationem habes cur Veneri sacra dicatur.

H

² Ptolemæus

III 2 Ptolemæus regebat. 3 Sed divitiarum tanta erat fama, nec falsò, ut victor gentium populus, & donare regna consuevus, 4 Publio Clodio Tribuno duce, focii vivique regis confiscationem mandaverit. Et ille quidem ad rei famam, veneno fata præcepit. Cæterùm Porcius Cato Cyprias opes 5 liburnis per Tiberinum ostium invexit, 6 quæ res latius ærarium populi Romani, quàm ullus triumphus, implevit,

NOTÆ.

2 *Ptolemæus.* | Ut puto, hic est Ptolemæus Dionysius, qui & Auleres dicebatur.

3 *Sed divitiarum.* | Sed est transitio.

4 *Publio Clodio Tribuno duce* | Is Clodius legem tulit, ut ejus bona publicarentur, quòd se olim à Piratis captum non redemisset. Ducem igitur illum ob latam legem vocat noster.

5 *Liburnis.* | Liburna parva quædam navigia à Liburnis Illyridis populis dicta, Hor.

Ibis liburnis, inter alta navium, Amice, propugnacula.

6 *Quæ res latius.* | Confectam pecuniam 7000. talentorum scribit Plutarch, in Caton.

CAPUT X.

Bellum Gallicum.

1 **A**sia Pompeii manibus subacta; reliqua quæ restabant in Europâ, fortuna in Cæsarem transtulit. Restabant autem immanissimæ gentium 2 Galli, atque 3 Germani; & quamvis 4 toto orbe divisa, tamen qui vinceret, habuit 5 Britannia. Primus Galliæ motus ab 6 Helvetiis cœpit: qui Rhodanum inter & Rhenum siti, non sufficientibus terris, venêre sedes peritum, incensis mœnibus suis. 7 Hoc sacramentum fuit, ne redirent. Sed petito tempore ad deliberandum, quum inter moras 112 Cæsar, Rhodani ponte rescisso, abstulisset fugam; statim bellicosissimam gentem sic in sedes suas, quasi greges in stabula pastor, deduxit. Sequens longè cruentior pugna 8 Belgarum; quippe pro libertate pu-

NOTÆ.

C A P. X. *Bellum Gallicum. Eodem anno quo expeditio in Cypron Capite superiori.*

1. *Asia Pompeii manibus subacta.* | Vide supra cap. 5.

2. *Galli.* | De quibus supra dictum est.

3. *Germani.* | Populi supra Illyrium, quorum regio totius Europæ latissima est.

4 *Toto orbe divisa.* | Idem Virgil. Eclog. 1.

Et penitus toto divisos orbe Britannos. Nam ora Gallici littoris finis orbis putabatur.

5 *Britannia.* | Trium Insularum Britannicarum ad Oceanum Occidentalem maxima, Gall. *Angleterre.*

6 *Helvetii.* | Olim Galliæ populi, nunc inter Germanos, inter Juram montem, Rhe-

num, & Rhodanum flumina, Lemaniumque lacum, Gall. *Les Suisses.*

7 *Hoc Sacramentum fuit, ne redirent.* | Is mos erat populis patriam deferentibus, ingenti quodam juramento se nunquam redituros polliceri. Sic apud Horat.

Phocaorum,
Velut profugit execrata civitas.

Et infra:

Sed juremus in hac: simul imis saxa renârim
Vadis levata: ne redire sit nefas.

Helvetii verò non jurejurando, sed dirutis suis mœnibus, viam reditu præcidere.

8 *Belgarum.* | Galliæ Belgicæ populi. Hic autem Nervios noster intelligit, qui in Belgis numerabantur,

gnantium,

gnantium. ^a Hic cum multa Romanorum militum insignia, tum illud egregium ⁹ ipsius ducis, quoddam nutante in fugam exercitu, rapto fugientis è manu scuto, in primam volitans aciem, ¹⁰ manu prælium restituit. Inde cum ¹¹ Venetis etiam navale bellum: sed major cum Oceano, quam cum ipsis navibus rixa. Quippe illæ rudes, & informes, & statim naufragæ quum rostra sensissent. ^b Sed hærebat in vadis pugna, quum ¹² æstibus solitis ¹³ cum ipso certamine subductus Oceanus intercedere bello videretur. Illæ quoque accessere diversitates pro gentium locorumque naturæ. ¹⁴ Aquitani callidum genus, in speluncas se recipiebant; ¹⁵ iussit includi: ¹⁶ Morini dilabebantur in sylvas; iussit incendi. Nemo tantum feroces dixerit Gallos; fraudibus agunt: Induciomarus ¹⁷ Treviros, Ambiorix convocavit ¹⁸ Eburones. Utrique, absente Cæsare, conjuratione factâ, invenere ¹⁹ legatos. ²⁰ Sed ille fortiter ²¹ à Dolabellâ summotus est, relatumque regis caput. ²² Hic insidiis in valle dispositis, ²³ dolo perculit. Itaque & castra direpta sunt, & aurum ablatum. Cottam cum Titurio Sabino legato ibi amissimus. Nec ulla ²⁴ de rege mox ultio; quippe perpetuâ trans Rhenum fugâ ²⁵ latuit. Nec Rhenus ergo ²⁶ immunis, nec enim fas erat, ut liber esset receptator hostium atque defensor. Sed prima ²⁷ contra Germanos illius pugna, iustissimis quidem ex causis. ²⁸ Hædui enim de incursionibus eorum querebantur. Quæ ²⁹ Ariovisti superbia? Quum ³⁰ legati dicerent, Veni ad Cæsarem: Quis est autem Cæsar? &, Si vult, veniat, inquit. Et, Quid ad illum, quid agat nostra Germania? num ego me interpono Romanis? Itaque tantus

INTERPRETATIO.

^a Hic & multa Romanorum militum præclara facinora, & præcipue illud ipsius ducis exemplum, quoddam exercitu inclinante in fugam, erepto clypeo è manu fugientis, ad primam aciem

volans, pugnando prælium erexit.

^b Sed prælium in vadis restabat, quum Oceanus constitutis motibus in mediâ pugna recedens, videretur se bello interponere.

NOTÆ.

⁹ Ipsius ducis. | Cæsaris.

¹⁰ Manu prælium restituit. | De hoc Sueton. cap. 62. Inclinatam aciem solus saepe restituit, obstitens fugientibus, retinens singulos, & contortis faucibus convertens in hostem, & quidem adeo plerumque trepidos, ut aquilifer moranti cuspide sit comminatus: alius in manu retinentis reliquerit signum.

¹¹ Venetis. | Veneti Galliæ populi in ipso Oceani Gallici littore.

¹² Æstibus solitis. | Æstus dicit maris recessum.

¹³ Cum ipso certamine. | Error turpis. Scribe, in ipso.

¹⁴ Aquitani. | Galliæ populi, quorum regio Aquitania.

¹⁵ Iussit includi. | Cæsar scilicet.

¹⁶ Morini. | Belgii populi.

¹⁷ Treviros. | Treviri vel Treveri, Galliæ Belgicæ populi.

¹⁸ Eburones. | Galliæ Belgicæ itidem populi. Horum regio Gall. vocatur, Liege.

¹⁹ Legatos. | Cottam & Titurium Sabinum.

²⁰ Sed ille. | Induciomarus.

²¹ A Dolabella. | Hic errasse nostrum putato; neque enim Dolabella Treviros vicit, sed Labienus; & Labienum vocat Dio.

²² Hic | Ambiorix.

²³ Dolo perculit. | Nota, perculit neutro passivè pro percussus fuit.

²⁴ De rege. | Induciomaro.

²⁵ Latuit. | Quis latuit? Fuit quum legendum putarem Latuere, Treviri scilicet & Eburones; sed nil mutandum: latuit, scilicet Ambiorix, quamvis remotior paulo sit. Et hic cum Commentariis Cæsaris consentit noster, quos proculdubio legerat.

²⁶ Contra Germanos illius. | Illius Rheni scilicet.

²⁷ Hædui. | Galliæ populi, alibi dictum; Male in al. Cod. legitur Sequani.

²⁸ Ariovisti. | Germanorum ducis,

²⁹ Legati. | Romanorum.

gentis novæ terror in castris, ut testamenta passim etiam ³⁰ in principiis scriberentur. Sed illa immania corpora, quo erant majora, eo magis gladiis ferroque patuerunt. Qui calor in præliando militum fuerit, nullo magis exprimi potest, quàm quoddam elatis super caput scutis quum se ³¹ testudine Barbarus tegetet, super ipsa Romani scuta salierunt: & inde in jugulos gladiis descendebant. ³² Iterum de Germano ³³ Tencteri querebantur. Hic verò jam Cæsar ultra ³⁴ Mosulam navali ponte transgreditur, ipsumque Rhenum: & ³⁵ Hercyniis hostem quærit in sylvis: sed in saltus & paludes genus omne diffugerat. Tantum pavoris incussit intra ripam subito Romana vis. Nec semel Rhenus, sed iterum quoque, & quidem ponte facto, penetratus est. Sed major aliquanto trepidatio: quippe quum Rhenum suum sic pontem, quasi jugo captum viderent, fuga rursus in sylvas ac paludes: & quod acerbissimum Cæsari fuit, non fuere qui vincerentur. ³⁶ Omnibus terrâ marique captis, respexit Oceanum: & quasi ³⁷ hic Romanis orbis non sufficeret, alterum ³⁸ cogitavit. Classe igitur comparatâ, Britanniam transit, mirâ celeritate: quippe quum ³⁹ tertiâ vigiliâ ⁴⁰ Morino solvisset à portu, minùs quàm medio die insulam ingressus est. Plena erant tumultu hostico littora, & ⁴¹ trepidantia ad conspectum ⁴² rei novæ carpenta volitabant. Itaque trepidatio pro victoriâ fuit. ⁴³ Arma, & obsides accepit à trepidis, & ulterius iisset, nisi ⁴⁴ improbam classem naufragio castigasset Oceanus. Reversus igitur in Galliam, classe majore, auctisque admodum copiis, in eundem rursus Oceanum, eisdemque rursus Britannos, ⁴⁵ Calidoniâs sequutus in sylvas, unum quoque è regibus ⁴⁶ Cavelanis in vincula de-

NOTÆ.

³⁰ *In principiis.* | Principia, est spaciū quoddam in mediis castris, ubi fortissimi tendebant, præcipuâ item signa defixa.

³¹ *Testudine.* | Testudo est junctio corporum armorumque, & scuta partim lateribus applicata, partim capitibus superlata. Græcis *Κυνεπιστροφος*, *Conscutatio*, dicitur.

³² *Iterum de Germano Tencteri.* | Hic à Cæsare dissentit noster. Cæsar enim tunc primum Rhenum transiit, postquam Tencterorum magnam stragem edidisset. Vide cap. 4. lib. 4. Comment. Cæsaris. Quid igitur? Scribendam fuerat, *Iterum de Germano Galli querebantur*: sed suo more fecit Florus, qui τῆς μὲν αἰδοῦντος ἐκ τῶν ἀσχηρῶντων ὡλεζήρουν δὲ χίμαιρα ὃ ἐπεμελήθη οὐρίστως τε καὶ θύρανις. Hoc est, ut magui illius interpretis verbis utar, Minus sanè multam in veri peruestigatione, quàm in exornandâ componendaque oratione industriam posuit.

³³ *Tencteri.* | Germaniæ populi prope Rhenum, Luppiani, & Lonam fluvios habitantes.

³⁴ *Mosulam.* | Mosula, sive Mosella, Galliæ Belgicæ fluvius, Gallicè, *Moselle*.

³⁵ *Hercyniis.* | Alibi dictum.

³⁶ *Omnibus terrâ marique captis.* | Hic er-

rat noster. Cæsar enim, ut ex tabulis patet, jam bis Germaniam petierat antequam Treviros & Eburones devicisset.

³⁷ *Hic Romanis orbis.* | Optimè in Edit. Salmasii, *Romanus*.

³⁸ *Tertiâ vigiliâ.* | Noctes in quatuor vigiliis dividebantur, singulæ vigiliæ tribus horis constabant. Tertia igitur vigilia incipere poterat à mediâ nocte.

³⁹ *Morino solvisset à portu.* | Morinus portus est in Galliâ Belgicâ.

⁴⁰ *Trepidantia.* | Præ nimio metu festinantia.

⁴¹ *Rei Nova.* | Navium, quæ illis incognitæ.

⁴² *Arma, & obsides.* | Idem Sueton. cap.

23. *Aggressus est & Britannos ignotos antea: superatisque pecunias, & obsides imperavit.*

⁴³ *Improbam classem.* | Id est, audaciorem. Ita boni scriptores solent.

⁴⁴ *Calidoniâs sylvas.* | In Angliâ.

⁴⁵ *Cavelanis.* | An *Cavelani* nomen regulis Angliæ dari fuerit, solitum nescio. Alii legunt è regibus *Cassivelaunis*, Cæsarem sequuti, ubi legitur, è regulis *Cassivelaunis*. Est autem *Cassivelauni* oppidum in Angliâ

dit. Contentus his^c 46 (non enim provinciæ sed nomini studebatur) cum majore quàm prius prædâ revectus est; ipso quoque Oceano tranquillo magis, & propitio, quasi imparem se fateretur. Sed maxima omnium, eademque novissima conjuratio fuit Galliarum, quum omnes pariter Arvernos atque 47 Biturigas, 48 Carnutas simul Sequanosque contraxit ille corpore, armis, 49 spirituque terribilis, nomine etiam 50 quasi terrore composito, Vercingetorix. Ille festis diebus, & 51 comitialibus, d quum frequentissimos in lucis haberet, ferocibus dictis ad jus pristinum libertatis erexit. Aberat tunc Cæsar, 52 Ravennæ 53 delectum 153 agens: & hyeme creverant Alpes: sic interclusum putabant iter. Sed ille 54 qualis erat 55 ad nuntium rei felicissimæ temeritatis? Per invios id tempus montium tumulos, 56 per intactas vias, & nives, 57 expeditâ manu 58 emensus, occupat Galliam; & 59 ex distantibus hybernis castra contraxit; & ante in mediâ Galliâ fuit quàm 60 ab ultimâ timeretur. Tum ipsa capita belli aggressus, urbes; e 61 Avaricum cum quadra-

INTERPRETATIO.

c Non enim provincia, sed fama quærebat.

d Quum in sylvis concionaretur eos numerosissimos.

e Diruit Avaricum cum quadraginta mil-

libus defensorum, & flammis solo æquavis

Alexiam fretam juventute ducentorum quinquaginta millium militum.

NOTÆ.

46 Non enim provinciæ, sed nomini. | Romani non Angliam in provinciæ formam redigere, sed ex eâ devictâ sibi nomen aliquod comparare, quærebant.

47 Biturigas. | Bituriges Aquitanicæ populi intra Ligerim & Germaniam.

48 Carnutas, | Celtarum populos in Galliâ, quorum regio Gallicè vocatur Chartraine.

49 Spirituque | Spiritus quandoque pro arrogantia sumitur, ut hic

50 Quasi terrore composito. | Legit Salmasius quasi ad terrorem composito, quod præstat, sed & altera lectio retineri potest, modò majuscula littera Terrore scribas. Illi enim personam dat noster, fingens eum, Terrorem scilicet nomen Vercingetorix composuisse, vel legendum terrori, pro ad terrorem.

51 Comitialibus. | Optimè in Cod. Salmasius legitur Conciliabulis. Conciliales dies, ii dicuntur quibus in conciliis, seu conciliabulis convenitur, consilii capiendi gratiâ: Festos autem dies elegerat Vercingetorix, ut melius latere posset, quod comitialibus diebus non ita facile potuisset.

52 Ravenna. | Ravenna urbs Italiæ in Boiis, in ipso Adriatici maris littore.

53 Delectum agens. | Delectum militum.

54 Qualis erat. | Græci dicunt *ὡς εἶχεν*, ut erat. Id est statim, sine morâ. Aliter Latini dicerent, Sic.

55 Ad nuntium rei felicissimæ temeritatis? | Hæc omnino perturbata nemo non videt. Legit Salmasius. Sed ille qualis erat ad nuntium rei, felicissimæ temeritate, per invios ad id tempus, &c. Forasan legendum. Sed ille qualis erat ad nuntium rei; [felicissimæ temeritatis!] per invios ad id tempus, &c. Sanè sic frequens loquitur noster.

56 Per intactas vias & nives. | Dele vias &c. Quod natum est ex diversâ lectione olim à scriptore librario superpositâ, ut hunc morem eo tempore habebant. Lege igitur per intactas nives. Nives enim intactæ, non viæ fuerant. Res per se loquitur.

57 Expeditâ manu. | Cum quibusdam copiis levi armaturâ. Gall. *Avec un camp volant; sans train, sans bagage.*

58 Emensus. | Hic pessimè se dedit Freinshem, qui legit *emensus*; eleganter enim metiri & emetiri pro ire dicitur. Sic apud Plaut. in Pseudol. Act. 4. Sc. 4.

Quin hinc metimur gradibus militaribus. Quem versum malè sollicitavit Boxhornius.

59 Ex distantibus hybernis castra contraxit | Ex hybernis copias ad se vocavit, *Il tira des Troupes des Quartiers-d'hyver.*

60 Ab ultimâ. | Hic ultimam vocat quæ prima est, & Italiæ obversa.

61 Avaricum. | Oppidum in finibus Biturigum. Hodie *Bourges* aiunt vocari.

ginta millibus propugnantium sustulit: ⁶² Alexiam ⁶³ ducentorum quinquaginta millium juventute subnixam ⁶⁴ flammis adæquavit.

¹¹⁶ f Circa ⁶⁵ Gergoviam Arvernorum tota belli moles fuit: quippe quum octoginta millia muro, & arce, & abruptis defenderent; maximam civitatem, ⁶⁶ vallo, sudibus, & fossâ, ⁶⁷ inductoque fossæ flumine, ad hoc decem & octo castellis, ⁶⁸ ingentique loricâ circumdatam, primùm fame domuit; mox audentem eruptiones, in vallo, gladiis, sudibusque concidit: novissimè in deditiōem redegit. ⁶⁹ Ipse ille rex, maximum victoriæ decus, supplex quum in castra venisset, tum & ⁷⁰ phaleras & sua arma ante Cæsaris genua projecit: ⁷¹ Habes, inquit, fortem virum, vir fortissime, vicisti.

INTERPRETATIO.

f Circa Gergoviam Arvernorum urbem tota vis belli fuit; nam quum octoginta millia militum murus & excisa saxa defenderent, primum eam maximam civitatem fame concussit,

cinctam vallo, palis, fossa, & fluvio in fossam ducto, insuper decem & octo castellis, & per magnâ loricâ; postea egredi audentem, in vallo ense, & palis trucidavit.

NOTÆ.

⁶² Alexiam. | Oppidum in Celtis.

⁶³ Ducentorum quinquaginta millium. | Hic numerus fuit externorum auxiliorum quæ Alexiam petebant, ut eam obsidione liberarent. Vide Comment. Cæsar. lib. 7. cap. 14. In ipsâ enim urbe octoginta tantum millia propugnantium fuere, ut infra probabitur.

⁶⁴ Flammis adæquavit. | Flammis in sexto casu. Sed hoc falsum videtur. Neque enim id unquam Cæsar prætermisisset. Illum vid. lib. 7. cap. 13. circa medium.

⁶⁵ Gergoviam. | Hodie aiunt vocari, Clermont. Sed hic de Gergoviâ narrat Florus, quæ Cæsar disertè de Alexiâ. Ait enim (locus est lib. 7. cap. 13.) octoginta millia propugnantium intra urbem Alexiam fuisse; neque eorum qui Gergoviam defendebant, numerum definit. Deinde quæ hic de Gergo-

viâ memorantur, ea omnia accuratè Alexiæ competunt, ut ex eodem Cæsare videre est, nulla verò Gergoviæ nisi murus, arx, & abrupta, quæ etiam & de Alexiâ narrat Cæsar, lib. 7. cap. 12. initio. Sic igitur Florus quum Cæsarem legisset, memoriâ lapsus est.

⁶⁶ Vallo, sudibus, & fossâ. | Vallum, sudes, & fossa, hæc tria nil aliud sunt quàm vallum. Vallum enim est aggestus è terrâ & sudibus ad labrum internum fossæ.

⁶⁷ Inductoque fossæ flumine | Sic Virgil. lib. 1. Georg.

Deinde satis fluvium inducit, rivusque sequentes.

⁶⁸ Ingentiq; loricâ. | Vid. Notata ad c. 18. l. 2.

⁶⁹ Ipse ille rex. | Vercingetorix.

⁷⁰ Phaleras. | De iis dictum, lib. 1. c. 5.

⁷¹ Habes, inquit. | Phaleras & arma mea scilicet.

CAPUT XI.

Bellum Parthicum.

¹ DUM Gallos per Cæsarem in Septemtrione debellat, interim ad Orientem grave vulnus à ² Parthis populus Romanus accepit.

NOTÆ.

CAP. IX. Bellum Parthicum. Anno Mundi 3896, ante Ch. Nat. 52, ab Ur. Cond. 699. Coss. L. Domitio Ahenobarbo, & Appio Claudio Pulchro,

¹ Dum Gallos per Cæsarem. | Hoc vulnus acceptum anno quinto belli Gallici.

² Parthis. | Alibi dictum,

Nec

Nec de fortunâ queri possumus. ³ Caret solatio clades. ² Adversis & diis, & hominibus, cupiditas ⁴ consulis Crassi, dum Parthico inhiat auro, undecim strage legionum, & ipsius capite multata est. Et tribunus plebis Metellus, exeuntem ducem ⁵ hostilibus diris devoverat: & quum ⁶ Zeugma transisset exercitus, ^b rapta subitis signa turbinibus hausit ¹¹⁷ Euphrates: & quum apud ⁷ Nicephorium castra posuisset, missi ab ⁸ Orode rege legati denunciavere, percussorum cum Pompeio foederum, Syllâque, meminisset. Regiis inhians ille thesauris, nihil, ⁹ ne imaginario quidem jure: sed ¹⁰ Seleuciæ se responsurum esse respondit. Itaque dii foederum ultores, nec insidiis, nec virtuti hostium defuerunt. ¹¹ Jam primum, qui solus & subvehere commeatus, & munire poterat, à tergo relictus Euphrates. Tum simulato transfugæ cuidam ¹² Mezera Syro creditur, dum in mediam camporum vastitatem eodem duce ductus exercitus, undique hosti exponeretur. Itaque vixdum venerat ¹³ Carras, ^c quum undique præfecti regis, Sillaces & Surenas, ostendere signa auro sericeisque vexillis vibrantia. Tum sine morâ circumfusi undique ¹⁴ equitatus, in modum grandinis atque nimborum densa pariter rela fuderunt. Sic miserabili strage deletus exercitus. Ipse in colloquium sollicitatus, signo dato, vivus in hostium manus incidisset, ^d nisi tribunis reluctantibus, fugam ducis Barbari ferro occupassent. ¹⁵ Sic quoque re-

INTERPRETATIO.

^a Cupiditas consulis Crassi, dum captat Parthicum aurum, inimicis Diis & hominibus, castigata fuit ruinâ undecim Legionum, & ipsius etiam capite.

^b Euphrates absorbit signa rapta inopinatis tempestatibus.

^c Quum undiquaque Syllaces & Surenas, Legati regis apernere signa venidentia auro, & velis sericeis.

^d Ipse in colloquium adductus, vivus in hostium manus venisset, nisi, Tribunis resistentibus, Barbari ferro fugam ducis pravenissent.

N O

³ Caret solatio clades. | Sine dubio legendum, caret eo solatio clades, quod ad superiora habet anaphoram. Nec de fortunâ queri possumus. Clades nostra eo caret solatio, ut scilicet de fortunâ possimus queri. Solatium enim sit, si fortunam accusare liceat.

⁴ Consulis Crassi. | Non Consul, sed Prætor erat.

⁵ Hostilibus diris. | Diræ sunt Furis. Virg. lib. 12.

Dicuntur geminæ pestes, cognomine Diræ. Diræ etiam sunt impecationes, ut hic & apud Horat. Sic supra lib. 11. cap. 6.

⁶ Zeugma. | Syriæ ad Euphratem oppidum, ubi maximè amnis est pervius.

⁷ Nicephorium. | Mesopotamiæ urbem, ad Euphratem sitam.

⁸ Orode rege. | Orodes Artabani filius erat, qui Artabanus Phraatis Mithridatis à Pompeio devicti filii patruus fuit.

⁹ Ne imaginario quidem jure. | Hoc est, ne prætextum quemlibet imaginarium, non saltem justum & legitimum, se habere dicens. Nam ex more debebat aliquem prætextum

T A.

fingere. Sic Antonius infra lib. 4. cap. 10. *Neque causâ, neque consilio, ac ne imaginariâ belli indictione in Parthos imperum facit.* Ubi imaginaria indictio est, indictio quælibet non solennis, neque legitima.

¹⁰ Seleucia. | Seleuciæ oppidum in Parthis, ubi se Euphrates cum Tigride conjungit.

¹¹ Jam primum. | Probat nunc Deos infidias & virtutem hostium juvisse, jam primum. Gallicè diceret, *Sans aller plus loin; d'abord.* Et mirum Flori artificium hic videre est, qui, ut invidiam à Romanis avertat, illam cladem Diis foederum ultoribus tribuit.

¹² Mezera Syro. | Hunc augurem fuisse quidam tradidère.

¹³ Carras. | Carræ Mesopotamiæ oppidum.

¹⁴ Equitatus. | Notari potest equitatus, in numero multitudinis. Est & apud Sallustium tamen.

¹⁵ Sic quoque. | Hoc à superioribus pendet. Quamvis Tribuni resisterint, & Barbari fugam regis ferro occupaverint, tamen sic etiam caput illius relatum hostibus ludibrio fuit.

latum caput ludibrio hosti fuit. Filium ducis, pæne in conspectu patris, eisdem telis operuere, e Reliquiæ infelicis exercitus, quod quemque rapuit fuga, in Armeniam, Ciliciam, Syriamque distractæ, vix nuncium cladis retulerunt. Caput ejus recisum cum dextera manu, ad regem reportatum, ludibrio fuit, neque indigno. Aurum enim liquidum in rictum oris infusum est; ut cujus animus arserat auri cupiditate, ejus etiam mortuum & exangue corpus auro ureretur.

INTERPRETATIO.

e Reliqui infelicis exercitus dispersi in Armeniam, Ciliciam & Syriam, quò unum quemque fuga tulit, vix retulere stragis nuntium.

NOTÆ.

16 Ad regem. | Orodem.

CAPUT XII.

Anakephalæosis.

Hæc est illa tertia ætas populi Romani transmarina, quâ, Italiâ progredi ausus, orbe toto arma circumtulit. Cujus ætatis superiores centum anni, sancti, & pii, &, ut diximus, aurei, sine flagitio, sine scelere, a dum sincera adhuc & innoxia 3 pastoriæ illius sectæ integritas, dumque Pœnorum hostium imminens merus disciplinam vererem continebat. Postremi centum, quos à 4 Carthaginis, 5 Corinthi, 6 Numantiaque excidiis, & 7 Attali regis Asiatica hæreditate deduximus 8 in Cæsarem & Pompeium, sequutumque hos, de quo dicemus, Augustum, ut claritate rerum bellicarum magnifici, ita domesticis cladibus miseri & erubescendi. b Quippe sicut 9 Galliam, 10 Thraciam, 11 Ciliciam,

INTERPRETATIO.

a Dum integritas pastoriæ illius disciplina intacta manet & inculpata, & dum Pœnorum hostium terror impendens disciplinam veterem retinebat.

b Nam sicut honestum atque gloriosum est

comparasse Galliam, Thraciam, Ciliciam, Cappadociam, feracissimas & fortissimas Provincias, Armenios etiam & Britannos, qui ut non ad fructum comparati, ita magna nomina sunt ad majestatem imperii ampliandam.

NOTÆ.

CAP. XII. *Anakephalæosis.* Hoc Caput, quæ 17 Capitis superioribus tractata fuere, & quæ 13 sequentibus tractantur, compendiosè persequitur.

1 Hæc est illa ætas. | De quâ toto hoc libro usque ad cap. 2. lib. 4.

2 Et ut diximus aurei. | Cap. 19. lib. 2. Centum hos priores, quibus Africam, Macedoniam, Siciliam, Hispaniam domuit, aureos, sicut Poëta canunt, jure meritoque fateatur.

3 Pastoriæ illius sectæ. | Ætatis Romulæ.

4 Carthaginis. | De quâ cap. 15. lib. 2.

5 Corinthi. | Capite 16. lib. 2.

6 Numantiaque. | Cap. 18. lib. 2.

7 Attali regis Asiaticâ hæreditate | Cap. 20. lib. 2. Quæ tu omnia, Lector, temporibus suis assignata repete.

8 In Cæsarem & Pompeium. | De quibus capite 2. lib. 3.

9 Galliam. | De quâ cap. 10. supra.

10 Thraciam. | Vide cap. 9.

11 Ciliciam. | Bellum Piraticum intelligit, de quo supra, cap. 6.

¹² Cappadociam, uberrimas validissimasque provincias, ¹³ Armenios etiam & ¹⁴ Britannos, ¹⁵ ut non in usum, ita ad imperii speciem magna nomina acquisivisse, pulchrum atque decorum: ita eodem tempore dimicasse domi ¹⁶ cum civibus, ¹⁷ sociis, ¹⁸ mancipiis, ¹⁹ gladiatoribus, totoque inter se senatu, turpe atque miserandum. Ac nescio an satius fuerit populo Romano, Siciliâ, & Africâ contento fuisse, aut his etiam ipsis carere, dominanti in Italia sua, c quàm eo magnitudinis crescere, ut viribus suis conficeretur. Quæ enim res alia furores civiles peperit, quàm nimia felicitas? ²⁰ Syria prima nos victa corripuit: ²¹ mox Asiatica Pergameni regis hæreditas. ²² Illæ opes atque divitiæ d affligere sæculi mores: mersamque vitiis suis, quasi sentinâ, rempublicam pessum dedere. e Unde enim populus Rom. à tribunis agros & cibaria flagitaret, nisi per famem, quam luxu fecerat? Hinc ergo ²³ Gracchana & prima & secunda; & illa tertia ²⁴ Appuleiana seditio. f Unde regnaret ²⁵ judiciariis legibus divulgus à senatu eques, nisi ex avaritia, ²⁶ ut vectigalia reipublicæ, atque ipsa judicia in quæstu haberentur? g Hinc rursus & promissa ²⁷ civitas Latio, & per hoc arma sociorum. Quid autem bella ser-

INTERPRETATIO.

c Quàm ad tantam surgere magnitudinem, ut viribus suis periret.

d Illa opes & delicia prostravere mores sæculi, & proculcavere Rempublicam immersam vitiis suis quasi cloacâ.

e Unde factum est ut plebs Romana à Tribunis peteret agros & cibos, nisi ex fame quam

luxuria pepererat?

f Unde factum est ut eques separatus à Senatu regnum teneret per leges judiciarias, nisi ex avaritiâ, ut tributa Reipublicæ, & judicia tractarentur in lucro?

g Inde & iterum quod jus civitatis promissum fuit Latio.

NOTÆ.

¹² Cappadociam. | In bello Mithridatico, de quo suprâ cap. 5.

¹³ Armenios. | Eodem bello Mithridatico, cap. 5.

¹⁴ Britannos. | A Cæsare devictos, cap. 10.

¹⁵ Ut non in usum, sic ad imperii speciem. | Hæc ad Britannos referri debent; nam suprâ cap. 10. dixit, Non enim provincia, sed nomini studebatur.

¹⁶ Cum civibus. | Bella Marii, Sertorii, Lepidi, de quibus, sequentibus capitibus 21, 22, 23.

¹⁷ Sociis. | Bellum Sociale intelligit, de quo cap. 18. infrâ.

¹⁸ Mancipiis. | Bellum Servile, de quo cap. 19. infrâ.

¹⁹ Gladiatoribus. | Bellum Spartacium, cap. 20.

²⁰ Syria. | Cap. 8. lib. 11.

²¹ Mox Asiatica Pergameni Regis. | Attali Regis hæreditas. De quâ cap. 20. lib. 11.

²² Illa opes atque divitiæ. | Pro divitiâ fortasse scriptum fuerat, delicia; unde & luxus

continuò meminit. Similis corruptio suprâ cap. 9. quam vide.

²³ Gracchana prima & secunda. | Tiberii & Caii Gracchorum. De his cap. 14. & 15.

²⁴ Appuleiana seditio. | Appulci Saturnini, cap. 15.

²⁵ Judiciariis legibus. | Judicariæ leges hic ex sunt, quibus ad equites Romanos à Senatu judicia translata sunt. Eas Caius Gracchus tulit.

²⁶ Ut vectigalia Reipub. atque ipsa judicia in quæstu haberentur. | Vectigalia Reipub. erant quæ ea, ex portorio, hoc est ex mercium exportatione & importatione; ex decumâ, hoc est, ex decimâ parte frumenti quod in agris colligebatur; & ex scriptura capiebat, hoc est, ex sylvis sive è pastione pecorum. Quod autem ea vectigalia equitibus in quæstu haberentur, Vide infrâ cap. 17. Equites Romani interceptis vectigalibus suo jure peculabantur Rempublicam.

²⁷ Civitas. | Jus civitatis. Hoc est, eodem jure uti quo cives Romani.

vilia?

vilis? Unde nobis, nisi ex abundantia²⁸ familiarum? h Unde gladiatorii adversus dominos suos exercitus, nisi ad conciliandum plebis favorem²⁹ effusa largitio, ³⁰ quum spectaculis indulget, ³¹ supplicia quondam hostium³² artem facit? Jam ut speciosiora vitia tangamus, nonne ambitus honorum ab iisdem divitiis incitatus? Atqui inde Mariana, inde Syllana tempestas. Aut magnificus apparatus convivorum, & sumptuosa largitio, nonne ab opulentia, ³³ paritura mox egestatem? i ³⁴ Hæc Catilinam patriæ suæ ³⁵ impegit. Denique illa ipsa principatus & dominandi cupido, unde, ³⁶ nisi ex nimis opibus venit? Atqui hæc Cæsarem atque Pompeium, ³⁷ furialibus in exitum reipublicæ facibus armavit. Hos igitur populi Romani omnes domesticos morus, separatos ab externis iustisque bellis, ex ordine prosequemur.

INTERPRETATIO.

f h Quid Gladiatorum exercitus armavit adversus ipsos Dominos, nisi immoderata largitio ad captandam plebis auram, quæ cum specta-

culis studet, artem reddit, quod olim fuit supplicium hostium?

i Hæc impulit Catilinam contra patriam suam.

NOTÆ.

²⁸ Familiarum. | Familia est servorum certus numerus uni Domino serviens.

²⁹ Effusa largitio. | Quomodo autem effusa largitio Gladiatorios armavit exercitus? Quippe quum Romana plebs gladiatoriiis muneribus studeret, undique gladiatores sibi conquirebant, qui plebem demereri cupiebant; eos etiam erudiendos curabant ad majorem voluptatem. Et inde factum est, ut gladiatores qui in immensam multitudinem creverant, & artem pugnandi sibi paraverant, arte & numero suo freti, arma contra Dominos ipsos ceperint.

³⁰ Quum spectaculis indulget. | Scribendum, indulgens, & continuanda sententia, ac tollenda distinctio quæ post largitio, posita est.

³¹ Supplicia quondam hostium. | Ea tempora respicit Florus, quibus fontes inter se

ferro depugnabant.

³² Artem facit. | Quippe, ut supra dictum est, Gladiatorum familias magistris erudendas dabant, ut ex eorum pugna major voluptas perciperetur.

³³ Paritura mox egestatem. | Refer paritura ad opulentia, non verò ad largitio, & est in sexto casu.

³⁴ Hæc Catilinam. | Egestas scilicet.

³⁵ Impegit. | Nota impegit activè positum.

³⁶ Nisi ex nimis opibus venit. | Tollo, venit, nam ignavum est, & Flori genio minus conveniens.

³⁷ Furialibus. | Quippe Furia à Poëtis & Pictoribus armata nobis exhibentur. Vide Notata ad cap. 12. lib. 1. Facibus armata Furiali more processerant.

CAPUT XIII.

Seditiositas tribuniciæ potestatis.

Seditionum omnium causas Tribunicia potestas excitavit: ^a quæ ¹²² specie quidem plebis tuendæ, ¹ cuius in auxilium comparata est, re autem dominationem sibi acquirens, studium populi ac favorem, ² agrariis, ³ frumentariis, ⁴ judiciariis legibus aucupabatur. Inerat omnibus species æquitatis. Quid enim tam justum, quàm recipere plebem jus suum à patribus? Ne populus gentium victor orbisque possessor, ^b ⁵ extorris aris ac focis ageret. Quid tam æquum quàm inopem populum ⁶ vivere ex ærario suo? Quid ad jus libertatis æquandæ magis efficax, quàm ut senatu regente provincias, ordinis equestris auctoritas saltem ⁷ judiciorum regno niteretur? Sed hæc ipsa in perniciem redibant: & misera respublica in exitium suum merces erat. Nam & à senatu in equitem translata judiciorum potestas, vectigalia, id est, imperii patrimonium, ⁸ supprimebat: ⁹ & emptio frumenti, ipsos Reipublicæ nervos, exhauriebat ærarium. Reduci plebs in agros unde poterat sine possidentium everfione? Qui ipsi pars populi erant, ¹⁰ & tamen relictas sibi à majoribus sedes, ¹¹ ætate, quasi jure hæreditario possidebant.

INTERPRETATIO.

^a Quæ sub specie quidem defendenda plebis, | studium populi per leges agrarias, frumentarias, vere autem sibi imperium quarens, venabatur | & judiciarias. ^b Exul aris & focis esset.

NOTÆ.

¹ Cuius in auxilium comparata est. | Tribuni enim plebis primùm creati fuerunt, ut eam contra fœneratorum impotentiam defenderent.

² Agrariis. | Agrariæ leges, quibus sancitum erat, ut agri à privatis per vim occupati plebi dividerentur. Has Caius Gracchus post Tiberium Gracchum tulit.

³ Frumentariis. | Quibus continebatur ut frumentum, quod copiosissimè ex Africa & Sicilia advehebatur, venderetur triente & semisse: Caius Gracchus eam tulit.

⁴ Judiciariis | De quibus cap. superiori.

⁵ Extorris aris ac focis. | Ex Latinitate ipsa suspicor expungi cum indicio posse, aris ac; hoc certè scio, dici posse, extorris domo, patria, &c. At nescio [neque quidquam occurrat memoriæ] an dici possit, extorris arâ. Ast hæc si nolis admittere, saltem facere non potes quin legas, extorris agris, ac focis. Hæc

autem ad agrarias leges pertinent.

⁶ Vivere ex arario suo. | Ex ærario depromebatur pecunia quâ coëmeretur frumentum, quod vili pretio vendebatur propter plebis inopiam. Hoc frumentarias leges respicit.

⁷ Judiciorum regno. | C'étoit le pouvoir de juger les affaires des particuliers en dernier ressort.

⁸ Supprimebat. | Equites enim societati faventes, vel ludificabant locationem, vel remittebant, vel redemptionis parte relevabant, & sic pecuniam publicam supprimebant.

⁹ Et emptio frumenti exhauriebat ararium. | Quippe magno pretio emptum, plebi postea ob leges frumentarias vili pretio vendebatur.

¹⁰ Et tamen. | Subjunge statim post, possidentium everfione? Et tamen.

¹¹ Etate quasi jure hæreditario. | Hæc ex juris formulâ pendent, quâ possessori possessi-
onis diuturnitas pro jure hæreditario est.

CAPUT XIV.

Seditio Tiberii Gracchi.

122 PRIMAM certaminum facem Tiberius Gracchus accendit, genere¹ formâ, eloquentiâ ¹ facile princeps. Sed hic, five ² Manciniana deditio², quia sponsor fœderis fuerat, contagium timens, & ³ inde popularis: five æquo & bono ductus, quia depulsam agris suis plebem miseratus est, ne populus gentium victor, orbisque possessor, laribus ac focis suis exularet. ⁴ Quacumque mente, rem ausus ingentem, postquam ⁴ rogationis dies aderat, ingenti stipatus agmine ⁵ Rostra conscendit: nec deerat obvia manu totâ inde nobilitas, & tribuni in partibus: sed ubi ⁶ intercedentem legibus suis ⁷ Cnæum Octavium videt Gracchus, ⁸ contra fas collegii, ⁹ jus potestatis, injectâ manu depulit Rostris: adeoque præsentî metu mortis exterruit, ut abdicare se magistratu cogeretur. Sic triumvir creatus dividendis agris. ¹⁰ Quum ad perpetranda cœpta, die comitiorum prorogari sibi vellet imperium, obviâ nobilium manu, eorumque quos agris moverat, cædes à foro cœpit. Inde quum in Capitolium profugisset, plebemque ad defensionem salutis suæ, manu caput tangens, hortaretur, ¹⁰ præbuit speciem

INTERPRETATIO.

^a Quocumque animo ille hoc egit.

^b Quum diu conventum peteret imperium sibi continuari, ad perficienda cœpta sua, occur-

rentibus nobilium copiis, & eorum quos agris expulerat, cades incepit à foro.

NOTÆ.

CAP. XIV. *Seditio Tiberii Gracchi*, anno Mundi 3817, ante Ch. Nat. 131, ab Urbe Cond. 620; Coss. P. Mucio Scavolâ, & L. Calpurnio Pisone Frugi.

¹ Facile princeps. | Hoc est, nemine repugnante. De illo hæc habet Velleius, l. 2. c. 2. Vir aliqui vitâ innocentissimus, ingenio florentissimus, proposito sanctissimus, tantis denique adornatus virtutibus, quantas perfecta & naturâ & industriâ, mortalis conditio recipit.

² Manciniana deditio. | C. Hostilius Mancinus Numantinis, ut ignominiam & dedecus à se cum illis isti fœderis expiaret, deditus fuit. Vid. c. 18. l. 2. Tiberius autem Gracchus, quo quæstori & auctore id fœdus istum fuerat, similis iudicii vel pœnæ discrimen metuebat.

³ Et inde popularis. | Et postea populi favorem cœpit captare.

⁴ Rogationis dies. | Dies quo leges rogare licebat: legem autem rogare est à populo

peteri ut illam ferat, sciscat.

⁵ Rostra. | De iis alibi dictum.

⁶ Intercedentem. | Propria vox. Intercedere, id est, resistere, obistere, se interponere, intercedentium solennis vox erat: Veto.

⁷ Cnæum Octavium. | Alii Marcum, non Cnæum vocant. Tribunus plebis erat, & Gracchi collega. Tribunorum autem erat hæc potestas, ut intercedente uno, alii, etiam si plures essent, nil agerent.

⁸ Contra fas collegii. | Octavius enim Gracchi collega.

⁹ Jus potestatis. | Cum Tribunitia potestas alios contra vim defendendi gratiâ, creata sit, contra jus potestatis agit Tribunus, qui ipse vim affert. Vel hoc ideo dicit, quod cum Tribunitia potestas sacrosancta esset, nulli Tribunalum pellere fas erat.

¹⁰ Præbuit speciem regnum sibi, & diadema poscentis. | Cum opem implorans caput retigisset, hoc populus interpretatus est, quasi sibi diademate caput redimiri cuperet.

regnum

regnum sibi & diadema poscentis : atque ita duce Scipione Nasica, concitato in arma populo, ¹¹ quasi jure ¹² oppressus est.

N O T Æ.

¹¹ *Quasi jure.* | Cum scilicet regnum sibi poscere visus fuerit.

¹² *Oppressus est.* | Subselliorum fragmentis contusus, & inde in Tiberim projectus.

C A P U T XV.

Seditio Caii Gracchi.

^a **S**Tatim & mortis, & legum fratris sui vindex, non minorem impetu incaluit Caius Gracchus. ^b Qui cum pari tumultu atque terrore plebem in avitos agros arcefferet; & ² recentem Attali hæreditatem in alimenta populo polliceretur; ³ ^c jamque nimius, & potens ⁴ altero tribunatu, secundâ plebe volitaret: ⁵ obrogare auso legibus suis Minucio tribuno, fretus comitum manu, ⁶ fatale familiæ suæ Capitolium invasit. Inde proximorum cæde pulsus, quum se in Aventinum recepisset; inde quoque obviâ senatus manu, ab ⁷ Opimio consule oppressus est. Insultatum quoque mortis reliquiis: & illud ⁸ sacrosanctum caput Tribuni plebis percussoribus auro ⁹ pensatum est.

I N T E R P R E T A T I O.

^a *Mox Caius Gracchus assertor mortis, & legum fratris sui, non minori impetu excanduit.*

eodem tumultu atque terrore.

^b *Qui cum plebem in agros paternos evocaret*

^c *Et jam nimis potens ob secundum tribunatum favente plebe degeret.*

N O T Æ.

CAP. XV. *Seditio Caii Gracchi.* Anno Mundi 3827, ante Ch. Nat. 121, ab Ur. cond. 630; Ciss. Q. Cæcilio Metello Balearico, T. Quintilio Flaminio.

¹ *Statim.* | Decimo anno post Tiberii Gracchi mortem.

² *Recentem.* | Jure recentem vocat, vix sunt anni novem cum ea populo Romano contigit. Vide cap. 20. lib. 2.

³ *Jamque nimius & potens.* | Lego *Jamque nimium potens.* Ratio facillè appareat. *Pater meus.*

⁴ *Altero tribunatu.* | Nam bis Tribunus fuit.

⁵ *Obrogare.* | Obrogare legi est, hujus legis infirmandæ gratiâ alteram legem ferre. In al. legitur *abrogare*, quod minus placet.

⁶ *Fatale familia suæ.* | Nam ibi occisus Tiberius Gracchus hujusce frater. Suprà.

⁷ *Opimio Consule.* | L. Opimio.

⁸ *Sacrosanctum.* | Sic passim in scriptoribus Tribuni sacrosancti, & Tribunitia potestas sacrosancta nominatur.

⁹ *Pensatum est.* | Alludit ad veterem morem, qui non numeratâ pecuniâ, sed appensâ, debita solvebant.

C A P U T

CAPUT XVI.

Seditio Appuleiana.

¹²⁴ **N**ihilominus Appuleius Saturninus Gracchanas asserere *leges non destitit*. Tantum animorum viro Marius dabat. ¹ Qui nobilitati semper inimicus, consulatu suo præterea confusus, occiso palam ² comitiis ³ Annio competitore Tribunatûs, subrogare conatus est in ejus locum ⁴ Caium Gracchum, hominem ⁵ sine tribu, sine nomine: sed subdito titulo, ⁶ in familiam ipse se adoptabat. Quum tot, tantisque ludibriis exultaret impube, ^b rogandis Gracchorum legibus ita vehementer incubuit, ut Senatum quoque cogeret ⁷ in verba jurare; quum abnuentibus ⁸ aquâ & igni interdicturum se minaretur. ⁹ Unus tamen exiit, qui mallet exilium. Igitur post Metelli fugam omni nobilitate percussâ, quum jam tertium annum ¹⁰ dominaretur, eo vesaniæ progressus est, ut ¹¹ consularia quoque comitia novâ cæde turbaret. Quippe ut satellitem furoris sui Glauciam, ¹² consulem faceret, Caium Memmium ¹³ competitorem interfici jussit, & in eo tumultu regem ex satellitibus suis se appellatum, lætus accepit. Tum verò jam conspiratione Senatûs, ipso quoque jam Mario consule, ¹⁴ quia tueri non poterat, adverso: directæ in foro acies, expulsus inde, Capitolium invasit. Sed quum abruptis ¹⁵ fistulis

INTERPRETATIO.

^a Nec ideo minus Appuleius Saturninus cessavit vindicare leges Gracchorum.

^b Fortiter operam dedit petendis legibus Grac-

chorum, ut cogeret Senatum jurare in verba sua, quum minitaret detrectantibus se eos aquâ & igni privaturum.

NOTÆ.

CAP. XVI. *Seditio Appuleiana.* Anno Mundi 3850, ante Ch. Nat. 98, ab Urbe Cond. 693, Coss. C. Mario. VI. & L. Valerio Flacco.

¹ *Qui.* | Mariumne, an Appuleium intelligit? Certe de Appuleio hæc dicuntur. Libenter igitur scriberem cum aliis, non destitit: qui (tantum animorum viro Marius dabat, nobilitati semper inimicus, Consulatu suo præterea confusus) occiso, &c. Nunc omnia plana.

² *Comitiis.* | Comitia sunt conventus totius, vel partis populi Rom.

³ *Annio.* | Tanta in hujusce nominis scripturæ varietas, ut nil certi unquam statuat.

⁴ *Caium Gracchum.* | Non Caius Gracchus, sed Quinctius vocabatur: Caii Gracchi nomen assumpserat, ut se ex Gracchorum familiâ mentiretur.

⁵ *Sine tribu.* | Qui sine tribu, servi habebantur: nam libertini tribum urbanam ali-

quam habebant.

⁶ *In familiam.* | Gracchorum scilicet.

⁷ *In verba jurare.* | In verba plebis, hoc est, ut quicquid plebs jussisset, id ratum haberet, nec impugnet.

⁸ *Aquâ & igni interdicturum.* | *Aquâ & igni interdiceret,* solennia verba sunt, quæ veteres utebantur cum quem mori jubebant.

⁹ *Unus.* | Metellus Numidicus.

¹⁰ *Dominaretur.* | Appuleius Saturninus.

¹¹ *Consularia comitia.* | Comitia quæ ad nominandos Consules habebantur.

¹² *Consulem faceret.* | Quem tamen facere non potuit.

¹³ *Competitorem.* | Consulatus scilicet.

¹⁴ *Quia tueri non poterat, adverso.* | Hoc iisdem fere verbis Epitom. Livii, ubi Marius homo mutabilis vocatur, & varii consilii, ingeniique semper secundum fortunam.

¹⁵ *Fistulis.* | Canalibus quibus aqua in Capitolium perducebatur.

stulis

stulis obsideretur, Senatuique per legatos pœnitentiæ fidem faceret, ab arce degressus, cum ducibus factionis receptus in curiam est. Ibi eum factâ irruptione, populus fustibus saxisque coopertum in ipsâ quoque morte laceravit.

CAPUT XVII.

Drusiana Seditio.

Postremo Livius Drusus non tribunatus modo viribus, sed ipsius etiam Senatûs auctoritate, ¹ totiusque Italiæ consensu, ² easdem leges asserere conatus, ³ dum aliud caprat ex alio, tantum conflavit incendium, ut ne prima illius flamma posset sustineri: & subitâ morte correptus, ⁴ hæreditarium in posteros suos bellum propagaret. ^b Judiciariâ lege Gracchi dividerant populum Romanum, & ⁵ bicipitem ex una fecerant civitatem: ^c Equites Romani, tantâ potestate subnixi, ⁶ ut qui fata fortunaſque principum haberent in manu, interceptis ¹²⁶ vectigalibus, ⁷ peculabantur ⁸ suo jure rempublicam: Senatus ⁹ exilio Metelli, ¹⁰ damnatione Rutilii debilitatus, omne decus majestatis amiserat. ^d In hoc statu rerum pares opibus, animis, dignitate,

INTERPRETATIO.

^a Conatus easdem leges vindicare, dum aliud aucupatur ex alio, tantum excitavit incendium, ut ne prima quidem illius flamma posset ferri, & subitâ morte præventus, in nepotes suos hæreditarium bellum transmitteret.

^b Gracchi dividerunt populum Romanum per legem judiciorum.

^c Romani equites tantâ potestate freti, quip-

pe qui vitam & opes principum frâ manibus suis haberent, correptis tributis, suâ potestate, vel suo arbitrio furantur Rempublicam.

^d In hoc statu rerum pares, opibus, spiritu, & dignitate, (ex quâ & amulatio nata Livium Drusum ceperat) Servilius Cæpio Equites, Livius Drusus Senatum defendere cepit.

NOTA.

CAP. XVII. *Drusiana Seditio.* Anno Mundi 3859, ante Ch. Nat. 89, ab Ur. Con. 662, Coss. L. Martio Philippo, & Sex. Julio Cesare.

¹ Totiusque Italia consensu. | Nam Livius Drusus socios, & populos Italicos spe civitatis Romanæ sollicitaverat.

² Easdem leges. | Eædem fuere quoad agrarias leges, sed quoad judiciarias, minimè. C. enim Gracchus à Senatu judicia ad equites transfulerat: at verò L. Drusus ab Equite ad Senatum deferre conabatur.

³ Dum aliud caprat ex alio. | Non solum Senatui judicia restituere, & Latium civitatis jure donare contendebat, sed ex eo sibi dominationem aucupabatur, hoc est quod noster dicit, *Dum aliud caprat ex alio.* vide cap. seq.

⁴ Hæreditarium in posteros. | Bellum sociale intelligit, de quo cap. sequent.

⁵ Bicipitem. | Quia judicia à Senatu in Equites transtulit: & sic quasi duplex caput habuit Respublica, Equitem, scilicet, & Senatum.

⁶ Ut qui fata fortunaſque. | Ob judicia quæ ipsi tenebant, vitæ omnium erant Domini.

⁷ Peculabantur. | Peculati propriè est pecuniam multæ quæ pecore indicebatur avertere; sed de quibuscumque furtis publicis dicitur.

⁸ Suo jure. | Suâ auctoritate, potestate quæ ipsis legibus concessa erat, quâ pravè usi.

⁹ Exilio Metelli. | De quo capite superiori.

¹⁰ Damnatione Rutilii. | P. Rutilius Rufus legatus fuerat Scævola Proconsulis, & à Republicanorum [hoc est Equitum] injuriis Asiam defenderat: quare invisus Equestri ordini, penes quem judicia erant, repetundarum damnatus, in exilium pulsus fuit.

¹¹ (unde & nata Livio Druso æmulario accesserat) equitem Servilius Cæpio, Senatum Livius Drusus asserere. ¹² Signa, & aquilæ, & vexilla aderant: cæterum sic urbe in una, quasi in binis castris diffidebatur. Prior Cæpio in senatum imperu facto, ¹³ reos ambitus Scaurum & Philippum, principes nobilitatis elegit. ^e His motibus ut resisteret Drusus, plebem ad se ¹⁴ Gracchanis legibus, eisdem ¹⁵ socios ad plebem spe civitatis erexit. Extat vox ipsius, nihil se ad largitionem ulli reliquisse, nisi si quis ¹⁶ aut cœnum dividere vellet, aut cœlum. Aderat ¹⁷ promulgandi dies; quum subito tanta vis hominum undique apparuit, ut hostium adventu obfessa civitas videretur. Ausus tamen ¹⁸ obrogare de legibus consul ¹⁹ Philippus: sed apprehensum faucibus ²⁰ viator non antè dimisit, quàm sanguis in ora & oculos redundaret. Sic per vim latæ, jussæque leges: sed pretium ²¹ rogationis statim socii ²² flagitavere, ^f quum interim ²³ imparem Drusum, ²⁴ ægrumque rerum temerè motarum, matura, ut in tali discrimine, ²⁵ mors abstulit. Nec ideo minùs socii promissa Drusi à populo Romano reposcere armis desierunt.

INTERPRETATIO.

^e Drusus ut obfisteret hisce tumultibus, per Gracchanas leges plebem ad se, & socios ad plebem per easdem leges transtulit.

^f Quum interea mors prematura, ut fit in tali periculo, abstulit Drusum impotentem & faucium ob res imprudenter motas.

NOTÆ.

¹¹ Unde & nata Livio Druso. | Unde, ad quod dignitate debet referri: nam inde nata Livio Druso æmulatio, quod Eques dignitate par esset Senatui.

¹² Signa, aquila, vexilla. | Signa communis nomine, & aquilas, & vexilla complectitur; hic pro quibuscumque manipulorum signis: aquilæ, legionum signa; vexilla, equitum.

¹³ Reos ambitus elegit. | Eos elegit, ut ambitus accusaret.

¹⁴ Gracchanis legibus. | Agrariis & frumentariis.

¹⁵ Socios. | Socii vocabantur quasi confederati, & consortes armorum; & erant Italici.

¹⁶ Aut cœnum dividere vellet, aut cœlum. | Quippe ipse reliqua omnia largitus fuerat.

¹⁷ Promulgandi. | Leges scilicet.

¹⁸ Obrogare de legibus. | Malim, ut alibi, Obrogare legibus. De hoc alibi dictum.

¹⁹ Philippus. | L. Martius Philip. Vid. Tit.

²⁰ Viator. | Dissentit expressè Val. Max. l. 9. c. 5. Obtorâ gulâ, & quidem non per viatorem, sed clientem suum.

²¹ Rogationis. | Hic Rogatio nil aliud est quam lex; pretium autem legis, vel legum quas ipsi per vim jusserant, erat jus civitatis, quod ipsis Livius Drusus promiserat.

²² Flagitavere. | Magis placet quod habet Salmas. Flagitare, ut suprâ, Senatum L. Drusus asserere, sub. cœpit.

²³ Imparem. | Hoc est, qui impar erat solvendo ea quæ sociis promiserat, nempe jus civitatis.

²⁴ Agrum rerum temerè motarum. | Hoc est rebus temerè motis, Græcorum more qui Genitivum ponunt, ubi Latini Ablativum usurpant: Sic discrucior animi, Terent. Ager animi, Liv.

²⁵ Mors abstulit. | Ferro periit à quodam C. Vario, (cujus meminit Cicero in 3. de Nat. Deor.) percussus.

CAPUT XVIII.

Bellum Sociale.

SOciale bellum vocetur licet, ut extenuemus invidiam : si verum tamen volumus, ¹ illud civile bellum fuit. Quippe quum populus Romanus Etruscos, Latinos, Sabinosque miscuerit. & ² unum ex omnibus sanguinem ducat ; corpus fecit ex membris, & ex omnibus unus est. Nec minore flagitio socii intra Italiam, quàm intra urbem cives rebellabant. Itaque quum jus civitatis, quam ³ viribus auxerant, socii ⁴ iustissimè postularent, ad quam spem eos cupidine dominationis ⁵ Drusus erexerat ; postquam ille domestico scelere oppressus est, eadem fax, quæ illum cremavit, socios in arma & oppugnationem Urbis accendit. Quid hæc clade tristius ? quid calamitosius ? quum omne Latinum, atque Picenum, Etruria omnis, atque Campania, postremò Italia contra matrem ac parentem suam Urbem confurgerent ? ⁶ Quum omne robur ¹²⁸ fortissimorum fidelissimorumque sociorum sub suis quisque signis haberent ⁶ municipalia illa prodigia : Popedius Marfos, & Latinos Afranius ; Umbros ⁷ totus senatus, & consules ; Samnium Lucaniamque Telefinus : quum regnum & gentium arbiter populus ipsum se regere non posset, ut

INTERPRETATIO.

¹ Quum monstra illa municipum quaque sub suis vexillis haberent omne robur fortissimorum fidelissimorumque sociorum.

NOTÆ.

CAP. XVIII. *Bellum sociale.* Anno Mundi 3860, ante Ch. Nat. 88, ab. Ur. cond. 663, Coss. L. Fulio Casare, & P. Rutilio Lupo.

¹ Illud civile bellum fuit. Quippe cum. | Post, fuit, minor distinctio ponenda est, de illa prorsus hinc everrenda, Corpus fecit ex membris & ex omnibus unus est. Sunt enim ab aliquo addita, qui se rhetoricum facere gestiebat. Pater meus.

² Et unum ex omnibus. | Romulus enim ex Sabinis, post virginum raptum, Latinis & Tuscis pastoribus civitatem composuit : ideo vocat infra, civitatem quam viribus auxerant.

³ Quam viribus auxerant. | Vide Notam superiorem.

⁴ Iustissimè. | Civitatem socii iustissimè reposcebant, quia scilicet eam viribus suis auxerant.

⁵ Drusus erexerat. | Vide cap. superiori.

⁶ Municipalia illa prodigia. | Duces qui sin-

gulis municipiorum copiis præerant, prodigia vocat, quod adversus matrem & parentem suam confurgerent. Sunt autem municipia civitates quæ muniis & honoribus populi Rom. fruuntur.

⁷ Totus senatus & consules. | Quid hoc totus senatus & consules ? Res inepta est & ridicula, sed ea tamen, qualiscunque sit, à Salmasio non animadversa, quanquam sperabam ; nam incredibilis quædam in hoc loco depravatio est. Ea autem in veteri Editione non erat ; nam pro, totus senatus & consules, ibi legitur, Vettius Cato Samnium, &c. idque cum iam pridem olfecissem, totum hunc locum sic scripti. Popedius Marfos & Latinos, Afranius Umbros, Vettius Cato Samnium, Lucaniam Telefinus, ut cum regum & gentium arbiter populus ipsum se regere non posset. Victrix Asia Europaque à Corfinio Roma peteretur. In ante editis pro, Victrix, scriptum est, ut Victrix, quæ particula, ut, aliò transmittenda fuit, ut à me est. Pater meus.

129 victrix Asiæ Europæque à 8 Corfinio Roma peteretur. Primum fuit belli.
 9 in Albano monte consilium, ut 10 festo die Latinarum 11 Julius Cæ-
 sar, & Martius Philippus consules, inter sacra & aras immolarentur
 b Postquam id nefas prodicione discussum est, 12 Asculo furor omnis eru-
 pit, in ipsa quidem ludorum frequentia rucidatis, qui tum aderant ab
 Urbe, 13 legatis. Hoc fuit, 14 impii belli sacramentum. Inde jam passim
 ab omni parte Italiæ, duce & auctore belli discursante Popedio, 15 di-
 versa per populos & urbes 16 signa cecinere. Nec Annibalis, nec Pyrrhi
 fuit tanta vastatio. Ecce Oriculum, ecce 17 Grumentum, ecce Fesulæ,
 & igne vastantur. Fusæ 22 Rutilii copiæ, fusæ 23 Cæpionis. Nam ipse
 24 Julius Cæsar exercitu amisso, quum in Urbem cruentus referretur,
 miserabili funere mediam etiam Urbem 25 perviam fecit. Sed magna
 populi Romani fortuna, & semper in malis major, totis denuo viribus
 insurrexit: aggressique singuli populos; 26 Cato 27 discutit Etruscos;
 28 Gabinus Marfos; Carbo Lucanos; 29 Sylla Samnites. 30 Strabo verò
 Pompeius omnia flammis ferroque popularus, c non prius finem cæ-

INTERPRETATIO.

b Postquam id flagitium prodicione detectum
 fuit.

c Non prius fragis finem fecit quam per

eversionem Asculi sacrificaretur Manibus tot
 exercituum & consulum, Diisque urbium di-
 reptarum.

NOTÆ.

8 A Corfinio Roma peteretur. | Hoc est, Ro-
 ma invaderetur ab agminibus infestis quæ à
 Corfinio Pelignorum urbe descendebant.

9 In Albano monte | In Latio.

10 Festo die Latinarum. | Latinæ feriæ e-
 rant sacra quædam Romanis, Latinis, Her-
 nicis, & Volscis communia, à Tarquinio Su-
 perbo instituta. Sed postea multi alii populi
 fuere participes. In monte autem Albano
 quotannis peragebantur, & singuli in ea ali-
 quid conferebant, alii caseos, alii agnos, alii
 liba lactaria.

11 Julius Cæsar, & Martius Philippus Con-
 sules. | Sext. Julius Cæsar, & L. Martius Phi-
 lippus, qui superiori anno Consules fuerant,
 quo tempore socii in Albano monte belli con-
 silium iniere.

12 Asculo. | Asculum Picenorum urbs.

13 Legatis. | Servium Prætorem Fonteii-
 umque legatum occiderunt Asculani.

14 Impii belli sacramentum. | Quo se ad
 bellum devovebant, ita ut nulli postea illud
 abjurare liceret. Impium vocat, quia contra
 Romam, quæ illorum omnium parens.

15 Diversa per populos & urbes. | Nota, di-
 versa per populos, hoc est, per populos dis-
 persa.

16 Signa cecinere. | Id est, tubæ, cornua;
 sic apud Virgil. x. Signa canunt.

17 Grumentum. | Lucaniæ oppidum.

18 Carseoli. | Urbs Æquorum.

19 Referata Nuceria, & Picentia. | Pro, re-
 ferata, quod hic nihil est, ingeniosè coniecit

Salmasius, Reate, quæ urbs in Sabinis fuit, ab
 origine autem, si memini, erat Umbriæ.

20 Nuceria. | Urbs Umbrosum.

21 Picentia. | Urbs in Picentinis juxta Lu-
 caniam.

22 Rutilii copia. | P. Rutilii Lupi Consulis.
 Contra Marfos pugnabat, & cecidit in prælio.

23 Cæpionis. | Qui Prætor erat. I. primò
 proficere pugnavit, sed cum victoriæ modum
 non faceret, circumventus cadit.

24 Julius Cæsar. | Tamen in tabulis hunc
 prosperè pugnasse reperies; sed forsan pro,
 Julius Cæsar, legendum, Ipse Rutilius Cæsar. Is
 enim pugnans lethale vulnus accepit. Vidit
 Freinsheim

25 Perviam fecit. | Emendabat Lipsius,
 permadefecit, quod mihi placet.

26 Cato. | L. Porcius Cato

27 Discutit. | Discutere est opprimere, ut
 supra notat, discussum nefas, hoc est oppres-
 sum. Sic apud Veliei. Bellum discussum.

28 Gabinus. | A. Gabinus.

29 Sylla Samnites. | L. Cornelius Sylla:
 is ante oppidum Nolam florentissima Samni-
 tum castra cepit.

30 Strabo verò Pompeius. | Cn. Pompeius
 Strabo, is Asculum cepit, circa quam urbem,
 ut ait Veliei. lib. 2. cap. 21. Cum in multis a-
 liis regionibus exercitus dispersi forent v. & lxx,
 M. Crivum Romanorum, amplius lx. M. Ita-
 licorum una die conflixere.

dium

dium fecit, quàm Asculi everfione, Manibus tot exercituum, consu-
lum direptarumque urbium diis, ³¹ litaretur.

N O T A.

³¹ Litaretur. | Vide lib. II. cap. V.

C A P U T XIX.

Bellum Servile.

^a **U**Tcunque, etsi cum sociis (nefas!) cum liberis tamen, & inge-
nui dimicatum est. Quis æquo animo ferat in principe gen-
tium populo bella servorum? ² Primum Servile bellum, ³ inter initia ¹³⁶
Urbis Herdonio Sabino duce in ipsa Urbe tentatum est: quum ⁴ oc-
cupatâ tribuniciis seditionibus civitate, Capitolium obsessum est, & ⁵ à
consule captum. Sed hic tumultus magis fuit quam bellum. ⁶ Mox im-
perio ⁷ per diversa terrarum occupato, quis crederet Siciliam multo
cruentius servili, quam Punico bello esse vastatam: ⁸ Terra frugum fe-
rax, & quodammodo suburbana provincia, ⁹ latifundiis civium Roma-
norum tenebatur. ^b Hic ad cultum agri, frequentia ¹⁰ ergastula, cate-

I N T E R P R E T A T I O:

^a Ut ut sit, quamvis cum sociis (nefas!) cum liberis & ingenuis pugnatum fuit.

^b Hic numerosa ergastula ad colendos agros, & cultores catenati bello dedere materiam.

N O T A.

C A P XIX. *Bellum Servile.* Anno Mundi 3815, ante Chr. Nat. 133, ab Urbe Cond. 618; *Coss. Serv. Fulvio Flacco, & Q. Calpurnio Pisone.*

tum juniores Patrum plebi se magis insinua-
bant, eo acrius contra Tribuni tendebant, ut
plebi suspectos eos criminando facerent.

⁵ A Consule. | Poëticè pro Consulibus. Con-
sules autem erant P. Valerius Poplicola II. &
C. Claudius App. Fil. Sabinus.

⁶ Mox. | Comparatè ad sua tempora hæc
dixit Florus, quæ multò longiori intervallo
ab his distant, quàm Servile istud bellum à
superiori, quod Herdonio Sabino duce ten-
tatum est.

⁷ Per diversa terrarum. | Tamen in Hispa-
niâ tantum tunc temporis gestum fuisse bel-
lum comperio.

⁸ Terra frugum ferax. | Populum Roma-
num Sicilia nutrebat, unde & eam multi,
urbis nutricem, cellam penariam Reipublicæ
vocavere.

⁹ Latifundiis civium Romanorum. | Alii
legunt Latinorum, sed melius, Romanorum;
nam & cives Romanos vocat Diod. Cum Ci-
ves Romani, etiam Equites sibi plurima prædia
in Sicilia comparassent.

¹⁰ Ergastula. | Loca ubi servi vincti ope-
rantur. Hic autem ¹⁰ ergastula, pro ipsis
servis ponitur,

ténatique cultores, ¹¹ materiam bello præbuere. Syrus quidam nomine Eunus (magnitudo cladium facit, ut meminerimus) ¹² fanatico furore simulato, dum ¹³ Syriæ deæ comas jactat, ad libertatem & arma servos, ¹⁴ quasi numinum imperio concitavit; idque ut divinitus fieri probaret, in ore abditâ nuce, quam sulphure, & igne stipaverat, leniter inspirans, flammam inter verba fundebat. ¹⁵ Hoc Miraculum primum duo millia ex obviis, mox ¹⁶ jure belli refractis ergastulis, sexaginta amplius millium fecit exercitum; regiisque, ¹⁷ ne quid malis deesset, decoratus insignibus, castella, oppida, vicos, miserabili direptione vastavit. Quin illud quoque, (ultimum belli dedecus) capta sunt castra ¹⁸ Prætorum; nec nominare ipsos pudebit, castra Manilii, Lentuli, ¹⁹ Pisonis, Hypsæi. Itaque qui per ²⁰ fugitivarios ²¹ distrahi debuissent, prætorios duces, profugos prælio, ipsi sequebantur. Tandem ²² Perpernâ Imperatore supplicium de eis sumptum est. Hic enim victos, & ²³ apud Ennam novissimè obseffos, ²⁴ quum fame quasi pestilentia consumpsisset

NOTÆ.

¹¹ *Materiam bello præbuere.* | Suprà dixit cap. xli. *Quid autem bella Servilia?* Unde nobis nisi ex abundantia familiarum?

¹² *Fanatico.* | Fanatici propriè dicebantur Sacerdotes, & furor fanaticus, furor divinus, quali Sacerdotes corripui putabantur oraculum edituri.

¹³ *Dum Syriæ Dea comas jactat.* | Pro comas quidam habent *ceremonias*; quod non placet: minùs etiam quod Pontano in mentem venit, qui legit *comos*, & explicat *saltationis genus*. Nam dubito an hoc sensu *comus* ullibi possit reperiri. Retine igitur *comas*, & sic intellige, *Pendant qu'à tous propos le drôle ne parle que de cheveux de la Deesse Syre*; ille enim per ejus comas jurabat. Nunc de Deâ Syriâ multa hic possent dici, sed ea nec res nec tempus postulant. Dea Syra Cybele est Deûm mater. Probat Selden, in libro de Diis Syris.

¹⁴ *Quasi numinum imperio.* | Quippe fanaticum furorem simulaverat, & sic eos, quasi à Dii mandarent, concitabat.

¹⁵ *Hoc miraculum.* | Alii legunt, *hoc miraculo*, ut sequentia, *fecit exercitum*; ad Eunum referantur, quod etiam magis placet.

¹⁶ *Jure belli.* | Alii legunt *more belli*, vel, *vi & bello*, perperam ut videtur: *jure belli*, quia nihil est quod per bellum non liceat.

¹⁷ *Nequid malis deesset.* | An ideo gravior Eunus erat populo Romano, quod regiis ibat decoratus insignibus? Ita, *Regium* enim nomen sic ei infestum, & odiosum erat, ut Tarquinium Collatinum ob nomen tantum regium urbe fugaverit.

¹⁸ *Prætorum.* | Prætores etiam numero plu-

rali dixit Livius, sive autor Epitomes, quis ille sit; sed *Hipsæi* tantum Annales meminere.

¹⁹ *Pisonis.* | Hunc Pisonem alium intellige à Q. Calpurnio Pione, qui Consul, non Prætor fuit. Forlan Cn. vel. L. Calpurnius Piso.

²⁰ *Fugitivarios.* | Fugitivarii dicuntur, qui fugitivis adduntur, ut eos retrahant, *Des Archers.*

²¹ *Distrahi.* | Error est, sed non Salmassii (quanquam in ejus Editione majore legitur Lugd. Batav.) Profecto autem Correctori Typographico hoc Sphalma relinqui æquum est, & verum: scribendum, *retrahi*, quod verbum in fugâ, cum quis reprehenditur, solenne & proprium est. Sic apud Terent. in Heautont. Act. 4. sc. 2.

Retraham herclè opinor ad me idem illud fugitivum argentum.

²² *Perpernâ Imperatore.* | Pro Perpernâ sunt qui legant, *Rupilio*, ut & infra Notâ 36. Sed etsi Rupilius contra servos in Sicilia rem gesserit, non ideo sequitur Marcum Perpernam in partibus non fuisse: sane & Perpernæ triumphii Annales meminere, qui cum præterea Prætorem vocant.

²³ *Apud Ennam.* | Enna Siciliae Mediterraneæ urbs, & insulæ Umbilicus.

²⁴ *Quum fame quasi pestilentia.* | Legendum, *cum fame*, ex quâ pestilentia, consumpsisset. Nil certius: Et multis exemplis probari potest. Quin & ipse sic suprà locutus est cap. v. *Quum ex morâ obsidentem regem fames, & ex fame pestilentia urgeret.* Et Q. Curtius lib. 6. *Famem deinde pestilentia sequuta est.* Pater meus.

reliquias latronum compedibus & catenis religavit, ²⁵ crucibusque punivit. Futique de servis ²⁶ ovatione contentus, ne dignitatem triumphi ²⁷ servili inscriptione violaret. Vixdum respiraverat insula, ²⁸ quum ²⁹ statim à servis, & ³⁰ à Syro reditur ad Cilicem. Athenio pastor, interfecto domino, ³¹ familiam ergastulo liberatam sub signis ordinat. Ipse veste purpureâ, argenteoque baculo, & ³² regium in morem fronte redimitâ, non minorem, quàm ille fanaticus prior, constat exercitum: acriusque multo, quasi & illum vindicaret, vicos, castella, oppida diripiens, in dominos, in servos infestius ³³ quasi in transfugas, sæviebat. Ab hoc quoque Prætorii exercitus cæsi; capta ³⁴ Servilii castra, capta Luculli. Sed ³⁵ Aquilius ³⁶ Perpernæ usus exemplo, interclusum hostem commeatibus ad extrema compulit: ³⁷ communitasque copias armis, fame facillè delevit; ³⁸ dedissentque se, nisi suppliciorum metu voluntariam mortem prætulissent. Ac ne de duce quidem supplicium exigi potuit, quamvis in manus venerit. Quippe ³⁹ dum circa deprehendendum eum multitudo contendit, inter rixantium manus ⁴⁰ præda lacerata est.

NOTÆ.

²⁵ *Crucibusque punivit.* | Crux servorum supplicium fuit.

²⁶ *Ovatione.* | Ovatio est minoris Triumphi genus, quo Triumphantes nec trabeam, nec togam pictam induti, pedibus, interdum etiam & equo urbem ingrediebantur, exercitu præeunte. Ovatio ob ove quam ovantes immolabant.

²⁷ *Servili inscriptione.* | Solenne fuit apud veteres Romanos devictorum hostium nomina ante triumphum inscripta procedere; muri etiam devictarum urbium, flumina, montes & sylvæ ex argento una spectanda populo ferebantur. Ovid. in elegantissimâ illâ eleg. quæ lib. 2. de Ponto initium facit, quam merito reliquis ejusdem nominis operibus anteponas,

Protinus argento versos imitantia muros

Barbara cum victis oppida lata viris.

Fluminaque & montes, & in altis pascua sylvis,

Armaque cum telis in strue mista suis.

²⁸ *Quum statim à servis & à Syro.* | Acutissimè Salmasius, Cum statim servi, (subaud. adsumt, aut tale aliquid) tamen mihi placeat magis, si tollas, à servis; ratio est, quod, à Syro, idem est quod, à servis. Explicatio tantum est, à studioso aliquo, ut fit, adscripta. Pater meus.

²⁹ *Statim.* | xxxi annis post incæptum ab Euno bellum.

³⁰ *A Syro reditur ad Cilicem.* | Proverbi-um olet. Per Cilicem alludit ad bellum Piraticum quod contra Cilices gestum fuit, de quo vid. cap. vi. lib. III. à bello Servili ad

Piraticum illud rursus ventum est. Eunos enim Syrus erat. Et Cilix pastor Athenio, de quo infra.

³¹ *Familiam.* | Vid. cap. xii.

³² *Regium in morem fronte redimitâ.* | Diademate quali Reges solent frontem redimiri:

³³ *Quasi in transfugas.* | Nam cum servi essent, communem servorum causam tueri, seque sub vexillis ordinare debebant: quod quum ab illis præstitum non fuerit, quasi transfugæ videbantur.

³⁴ *Servilii castra, capta Luculli.* | Alios Annales habuit Florus; nam ex nostris C. Servilii, & C. Licinii Luculli castra non modò non capta fuisse, contrà verò, & à Lucullo victos semel, & à Servilio tantum non repressos fuisse servos manifestum est.

³⁵ *Aquilius.* | Manlius Aquilius qui tunc Consul fuit.

³⁶ *Perperna.* | Vid. Not. xxii. supra.

³⁷ *Communitasque.* | Ex Historiâ legendum, *Comminutasque.* Aquilius enim eos & vi & fame devicit.

³⁸ *Dedissentque se.* | Immo ferè se omnes dedidèrè, qui Romam deducti, & bestiis objecti, cum iis decertare detrectantes mutuis concidèrè vulneribus.

³⁹ *Dum circa deprehendendum eum.* | Alii habent *ad deprehendendum eum.* Sed vitium est contra usum Latinitatis. Scribe, *Dum circa prehendendum eum.* Pater meus.

⁴⁰ *Præda lacerata est.* | Diodor. tamen du- cem etiam Romam deductum fuisse dicit, si- bique ipsum manus intrulisse.

CAPUT XX.

Bellum Spartacium.

133 **E**Nimverò servilium armorum dedecus ² feras. ³ Nam & ipsi per fortunam in omnia obnoxii, tamen ⁴ quasi secundum hominum genus sunt; ⁵ & in bona Libertatis nostræ adoptantur. Bellum Spartaco duce concitatum, quo nomine appellam, nescio. Quippe quum servi militaverint, gladiatores imperaverint: ⁶ illi infimæ sortis homines: hi pessimam auxere ludibrio calamitatem. Spartacus, Chrysus, Oenomaus ⁷ effracto Lentuli ludo, ⁸ cum triginta haud amplius ejusdem fortunæ viris eruperunt Capuâ; servisque ⁹ ad vexillum & ad auxilium vocatis, quum statim decem amplius millia coissent hominum, non modò effugisse contenti, ¹⁰ jam vindicari volebant. Prima ¹¹ velut arena viris

134

INTERPRETATIO.

^a Sed ut vera dicam, omnes servilium bellorum infamiam ferant: nam etsi ipsi per fortunam in omnia subiecti sunt, tamen sunt quasi

secundum genus, & bonorum nostræ libertatis participes assumuntur.

NOTÆ.

CAP. XX. *Bellum Spartacium.* Anno Mundi 3877, ante Ch. Nat. 71, ab Ur. cond. 680; Coss. M. Terentio Varrone Lucullo, & Cassio Varo.

¹ Enimverò. | Ostendit Servile bellum minus flagitiosum fuisse quàm Gladiatorium, quippe gladiatores multo peioris sunt sortis quàm servi. Cæterum hoc principium abruptum, ut & illud superioris capitis, *utcumque*, probare videntur quod monuimus, nempe Florum bella sua uno tenore, non per capita descripsisse.

² Feras. | Id est, quivis ferat, hoc est, æquo animo patiatur.

³ Nam & ipsi per fortunam, &c. | Omnino scribendum, nam etsi ipsi per fortunam in omnia obnoxii, tamen, &c. Pater meus:

⁴ Quasi secundum hominum genus sunt. | Secundum genus hominum servos vocat noster, quia inter eos & dominos parum inest discriminis, & post dominos inter homines numerantur.

⁵ Et in bona libertatis nostræ adoptantur. | Hoc est, per manumissionem, quasi per adoptionem bonorum libertatis nostræ participes sunt, libertatem consequuntur quâ nos soli, domini scilicet, utimur.

⁶ Illi infimi sortis homines: hi pessimam auxere ludibrio calamitatem. | Scire equidem velim quid sit hoc loco *pessima* calamitas:

Dein, si quis respondeat (ut sunt quidam ingeniosè fatui) tum hoc alterum petam denotum: Illi (servi scilicet) sunt infimæ sortis, hi pessimam: Quid ais? Servine sortis infimæ fuerint, Gladiatores nullius? nemo dixerit, nam nimis ridicula res foret. Cujus igitur sortis erant Gladiatores? *Pessima*; nam & servi erant, & pessimi ac sceleratissimi servorum. Piget me plura adscribere. Sic igitur lege. *Illi infimæ sortis homines, hi pessimam, auxere ludibrio calamitatem.* Pater meus.

⁷ Effracto Lentuli ludo. | Ludus dicebatur locus ubi gladiatores exercebantur. Gallicè diceres, *la Salle*.

⁸ Cum triginta haud amplius. | Epitom. Liv. sexaginta quatuor fuisse testatur, alii plures: Cicero cum nostro ferè consentit, qui multo minus quinquaginta fuisse contendit. lib. 6. Epist. ad Atticum.

⁹ Ad vexillum, & ad auxilium. | Isthæc expunge, & ad auxilium, quæ diversa tantum lectio est, libro adscripta, vel inscripta, ut optimè monuit Salmasius.

¹⁰ Jam vindicari volebant. | Hoc est, in libertatem asseri.

¹¹ Velut arena. | Arenam dicit, quia de gladiatoribus loquitur, qui propriè in arenam descendere, in arenâ pugnare dicuntur. Sic capite sequenti, Cives quasi in arenâ pugnare dicit, quòd gladiatorio more inter se concurrerent.

mons

mons Vesuvius placuit. Ibi quum obsiderentur à ¹² Clodio Glabro, b per fauces cavi montis ¹³ vitigineis delapsi vinculis, ad imas ejus descendere radices : & exitu invio, nihil tale opinantis ducis subito impe u castra rapuere. Inde alia castra. Deinceps ¹⁴ Coram, totamqu pervagantur Campaniam. Nec villarum atque vicorum vastatione contenti, No am atque Nuceriam, ¹⁵ Thurios atque ¹⁶ Metapontum terribili strage populantur. Affluentibus in diem copiis, quum jam esset justus exercitus ; è ¹⁷ viminibus, pecudumque tegumentis inconditos sibi clypeos ; ¹⁸ è ferro ergastulorum recepto, gladios ac tela ficerunt. Ac ne quod decus justo deesset exercitui, domitis obviis gregibus paratur equitatus. Captaque de prætoribus insignia & fasces ad ducem detulere. Nec abouit ille de stipendiario Thrace miles, de milite desertor, inde latro, ¹⁹ deinde in honore virium gladiator. ²⁰ Qui c defunctorum quoque prælio ducum ²¹ funera imperatoris celebravit exequiis, ²² captivosque circa rogam iussit armis depugnare : quasi planè expiaturus ²³ omne præteritum ¹³⁵ dedecus, si de gladia ore ²⁴ munerator fuisset. Inde jam consulares quoque aggressus, in Appennino ²⁵ Lentuli exercitum percecidiit : apud

INTERPRETATIO.

b *Vitigineis funibus lapsi per specum cavi montis ad ultimas ejus radices descendere, & egressu incognito, subito impetu rapuere castra ducis, nil tale reputantis.*

c *Qui funera quoque ducum in prælio mortuorum decoravit imperatoriâ pugna, & captivos iussit circa rogam armis decertare.*

NOTÆ.

¹² *Clodio Glabro.* | Claudium Pulchrum vocat Liv Appianus verò, Varinium Glabrum.

¹³ *Vitigineis delapsi vinculis.* | In al. legitur *vitineis*, al. *vimineis*, al. *vixineis*, vel *vixinis*, sed melius *vitigineis*; nam & Plutarch. in Crasso labruscâ contextas fuisse catenas istas ait.

¹⁴ *Coram.* | Urbs in Volscis.

¹⁵ *Thurium.* | Magnæ Græciæ urbs in sinu Tarentino.

¹⁶ *Metapontum* | Magnæ Græciæ urbs maritima inter Casuenum & Bradanum fluvios sita.

¹⁷ *E viminibus.* | Hæc conficiendorum scutorum ratio à veteribus sæpius usurpata : Vimina intexebant, eaque pellibus inducebant.

¹⁸ *E ferro ergastulorum.* | Gallicè diceret, *Des fleurets.*

¹⁹ *Deinde in honore virium gladiator.* | Legendum *in honorem*. Hoc vult Florus : Spartacus ex tributario Thrace miles, ex milite desertor, ex desertore latro, deinde captus & Romam perductus, cum ob latrocinia in crucem rectâ duci debuisset, tamen quia vi-

ribus maximis præditus erat, in honorem virium gladiator factus est.

²⁰ *Qui defunctorum quoque, &c.* | Scribendum, *quin*, id est, *quin etiam*, ad augendam rei indignitatem.

²¹ *Funera imperatoris celebravit exequiis.* | In exequiis vel Ducum vel Imperatorum, quandoque gladiatores adhibebantur, quod de Spartaco noster ait, qui defunctorum prælio Ducum funera gladiatoris pugna, quam imperatorias exequias vocat noster, sæpius decoravit.

²² *Captivos circa rogam iussit.* | Familiæ dux factus scilicet.

²³ *Omne præteritum dedecus.* | Quod contraxerat, dum & ipse circa rogam gladiator pugnabat.

²⁴ *Munerator.* | Muneratores dicebantur qui munera, hoc est, spectacula, gladiatores populo dabant. Spartacus autem munerator sibi quodam modo videbatur, quia captivos jubebat circa rogam armis depugnare.

²⁵ *Lentuli.* | Cn. Cornelii Lentuli Clodianus Consulis.

26 Mutinam 27 Caii Cassii castra deleuit. Quibus elatus victoriis, de invadendâ urbe Romanâ (quod satis est turpitudini nostræ) deliberauit. Tandem etiam totis imperii viribus contra 28 Mirmillonem confurgitur; d pudoremque Romanum 29 Licinius Crassus asseruit. A quo populi fugatique 30 (pudet dicere) hostes, in extrema Italiæ refugerunt. Ibi circa Bruttium angulum 31 clusi, quum fugam in Siciliam pararent, neque navigia suppetere, ratesque ex cratibus, & dolia connexa virgultis in rapidissimo freto frustra experirentur; tandem eruptione factâ, dignam viris obiere mortem: & quod sub gladiatore duce operuit, 32 sine missione pugnatum est. Spartacus ipse in primo agmine fortissimè dimicans, quasi imperator occisus est.

INTERPRETATIO.

d Et Licinius Crassus dedecus Romanum vindicavit.

e Ibi circa sinum Bruttium, cum fugam in Siciliam pararent, nec naves contingerent,

frustraque in violentissimo freto tentarent rates factas ex cratibus, & dolia colligata virgultis; tandem.

NOTÆ.

26 Mutinam. | Galliæ Cispadanæ urbem. Hodie Modene.

27 Caii Cassii | Qui Prætor erat.

28 Mirmillonem. | Mirmillones dicebantur gladiatores quidam qui ex Galliâ venerant. Mirmillo autem non erat Spartacus, ex Thraciâ scilicet oriundus. Sed aliquando Mirmillo, pro quovis gladiatore sumitur, ut hic.

29 Licinius Crassus. | Prætor.

30 Pudet dicere. | Hæc pendent à voce, hostes: pudet dicere, hostes scilicet; turpe enim |

populo Rom, servos & gladiatores hostes vocare.

31 Clusi. | EX MSS. Codd. optimè; non, ut in aliis, occlesi.

32 Sine missione. | Hoc est ad certam mortem. Missio enim erat gratia deferendî pugnam, quæ quandoque dabatur victis gladiatoribus: cum autem placeret ut eò utque pugnaretur quoad alteruter occumberet, dicebatur pugna sine missione, ut hic sine missione pugnatum est, quia gladiator imperabat.

CAPUT XXI.

Bellum civile Marianum.

136 HOC deerat unum populi Romani malis, jam ut ipse intra se 1 parricidiale bellum domi stringeret; & in Urbe mediâ ac foro, 2 quasi arenâ, cives cum civibus suis, gladiatorio more concurrerent. Æquiore

NOTÆ.

CAP. XXI. Bellum civile Marianum. Anno Mundi 3862, ante Ch. Nat. 86, ab Ur. Cond. 765, Coss. L. Cornelio Sulla, & Q. Pompeio Ruffo.

1 Parricidiale bellum. | Mallem legere ferrum; nam nescio si rectè dici possit, stringere

bellum; at stringere ferrum, est ferrum è vaginâ educere. Parricidiale autem vocat, quod à civibus contra cives adhiberetur.

2 Quasi arenâ. | Metaphora à gladiatoribus, unde mox subjungit, gladiatorio more. Vid. cap. sup.

animo

animo 3 utcumque ferrem, si 4 plebei ducēs; aut si nobiles, mali saltem, ducatum sceleri præbuisſent: 5 quum verò, prò facinus, qui viri! qui imperatores! decora & ornamenta sæculi sui Marius & Sylla peſſimo facinori ſuam etiam dignitatem præbuerunt. 6 Tribus, ut ſic dixerim, ſideribus agitatum eſt: 7 primo & levi, & modico, 8 tumultu magis quàm bello, intra ipſos armorum ducēs ſubſiſtente ſævitiâ; mox atrocius, & cruentius, per totius viſcera ſenatûs graſſante victoriâ. Ultimum 9 non civicam modò, ſed hoſtilem quoque rabiem ſupergreſſum eſt; quum armorum furor totius Italiæ viribus niteretur, eò uſque odiis ſævientibus, donec deeſſent, qui occiderentur. Initium & cauſa belli, 10 inexplebilis honorum Marii fames, a dum 11 decretam Syllæ provinciam Sulpitii lege ſollicitat. Sed impatiens injuriæ ſtatim Sylla legiones 12 circumegit: 13 dilatoque Mithridate, 14 Eſquilinâ 15 Collinâque portâ geminum agmen Urbi infudit. 16 Unde quum conſultò Sulpicius & Albinovanus objeciſſent catervas, fudeſque & ſaxa undique à mœnibus ac

INTERPRETATIO.

a Dum per legem Sulpitii ambit provinciam delatam Sylla.

NOTÆ.

3 Utcunque. | Sic ſuprà cap. xix. Utcunque eſſi cum ſociis (nefas!) &c. Utcunque, quodammodo, quocumque modo.

4 Si plebei ducēs, aut ſi nobiles, mali ſaltem. | Et revera minùs flagitioſum eſſet Romanis, ſi plebei aut ſi nobiles mali ſe huiusce belli ducēs præbuiſſent: fieri enim nequit quin interdum in magno, & in dies majore populo pernicioſi cives exiſtant. At verò cum per Marium & Syllam ſæculi ſui ornamenta id bellum contigerit, omnino caret ſolatio clades.

5 Quum verò. | Vel aliquid deeſt, vel legendum, tum verò, ſeu, aut verò: nil certius.

6 Tribus, ut ſic dixerim, ſideribus. | Hic ſidera poſuit noſter pro tempeſtatibus. Tribus ſideribus, Gallicè diceret, Par trois éclairs de tempête.

7 Primo. | Sidere ſcilicet, Le premier coup.

8 Tumultu magis quàm bello. | In aliis legitur, Tumultu majore quàm bello, ſed præſtat ut edendum curavimus: & benè tumultum à bello diſtinguit. Sic Livius, Salluſt. & Tacitus. Cicer. etiam Philip. 8. Itaque majores noſtri tumultum Italicum quòd erat domeſticus, tumultum Gallicum quòd erat Italia finitimus, præterea nullum tumultum nominabant.

9 Non civicam modò, ſed hoſtilem quoque rabiem ſupergreſſum eſt. | Lucanum ſuum interpretari voluit Florus, ſed profeòd Panegyriſtes noſter Poëtam Hiſpanum non intellegebat ſatis. Cum enim Lucanus dixit, bella

plusquam civilia, nullum gradum reliquit, quo creſcere poſſent: At Florus ſuprà, Civilia, ponit Hoſtilia, quod falſum, ut ratio & politici probant. Ergo hìc nihil aliud eſt quàm arguti acuminis pruritus. Quod dixi modò, ad perfectam & exquisitam judicandi rationem pertinet. Pater meus.

10 Inexplebilis honorum Marii fames. | Reſer ad cap. xii. Ubi dixit noſter, Nonne ambitus honorum ab iſdem divitiis incitatus? Atqui inde Mariana, inde Syllana tempeſtas.

11 Dum decretam Syllæ provinciam Sulpitii lege ſollicitat. | Provincia Syllæ demandata erat bellum cum Mithridate gerendum; quam Provinciam cum ſibi optaret Marius, Sulpitio Tribuno plebis autor fuit, ut pernicioſas leges ferret, queis exules revocarentur, & ut ipſe adverſus Mithridatem dux crearetur.

12 Circumegit. | Hoc eſt, reduxit.

13 Dilatòque Mithridate. | Et in aliud tempus dilato bello, quod cum Mithridate gerendum ſibi demandatum fuerat.

14 Eſquilinâ. | Porta quæ ad Eſquilinum campum ducebat, dicta etiam Tiburtina & Præneſtina.

15 Collinâ. | Quæ & Quirinalis, agonia, ſive agonenſis dicta fuit.

16 Unde cum conſultò Servius, &c. | Hoc probat Salmaſius, non ego. In aliis Ed. memini me legere, Unde cum ſubiò Servius. Scribendum, Unde cum Servius Sulpicius. Res notiſſima, & proſcripta eſt.

rela jacerentur; ¹⁷ ipse quoque ¹⁸ jaculatus incendio viam fecit, arcemque Capitolii, quæ ¹⁹ Pœnos quoque, ²⁰ Gallos etiam Senones evaserat, quasi captivam victor inlequit. Tum ²¹ ex consilio senatus adversariis hostibus judicatis, in præsentem tribunum, aliosque diversæ factionis, jure sævitum est. Marium servilis fuga exemit; immo fortuna alteri bello reservavit. ²² Cornelio, Cinnæ Cnæo Octavio consulibus, malè obrutum resurrexit incendium; & ²³ quidem ab ipsorum discordiâ, quum de revocandis, quos senatus hostes judicaverat, ad populum referretur. Cinctâ quidem gladiis concione, sed vincentibus ²⁴ quibus pax & quies potior, profugus patriâ suâ Cinna ²⁵ confugit ad partes, ²³⁸ Redit ab Africa Marius, ²⁶ clade major. Siquidem ²⁷ carcer, caenæ, fuga, exilium, ²⁸ horrificaverant dignitatem. Itaque ad nomen tanti viri latè concurritur: ²⁹ servitia (pro nefas!) & ergastula amantur: & facilè invenit ex reitum miser imperator. Itaque vi patriam reposcens, unde vi fuerat expulsus, poterat videri jure agere, nisi causam suam sævinâ corrumperet. Sed quum diis hominibusque infestus rediret, statim primo imperu ³⁰ cliens & alumna Urbis Ostia, nefas à frage diripitur. Mox in urbem quadruplici agmine intratur. Dividere copias Cinna, Marius, Carbo, Sertorius. Hic postquam manus omnis Octavii depulsa Janiculo est; statim ad principum cædem signo dato aliquanto sæviùs quàm aut ³¹ in Punicâ, aut in ³² Cimbricâ urbe, sævitur. Octavii

N O T Æ.

¹⁷ Ipse. | Sylla scilicet.

¹⁸ Jaculatus. | Sides, scilicet jacula ignita quibus Romani utebantur, quomodo hodie Galli, des Bombes, des Grenades.

¹⁹ Pœnos quoque. | Annibalem scilicet.

²⁰ Gallos etiam Senones. Vid. c. xiii. lib. I.

²¹ Ex consilio Senatus adversariis hostibus judicatis. | Qui contra patriam arma cepissent, vel à Republicâ defecissent, resque novas moliri essent, eos moris erat, hostes à Senatu judicari, ita ut cuius eos impunè, liceret, vel occidere, vel ad Consules ducere.

²² Cornelio Cinnâ. | L. Cornelio Cinnâ, Cn Octavio nepote Consulibus; anno qui titulo præmissos sequutus est.

²³ Et quidem ab ipsorum discordiâ. | Ab discordiâ Consulum. Cum alter, nempe Cinna, exules revocandos censeret, alter verò nempe Octavius, negaret esse revocandos; alii aliam discordiæ causam dant, nempe quòd Cinna, ut sibi potentiam adstrueret, Italiæ cives in omnes tribus divisit, quâ ratione Italicis plus potestatis dabat in comitiis, quàm Romanis, ideoque ab Octavio collegâ urbe pulsus fuit.

²⁴ Quibus pax & quies potior. | Nempe ii qui exules revocandos negaverant.

²⁵ Confugit ad partes. | Marii, quem ab exilio revocavit.

²⁶ Clade major. | Hoc est, propter cladem, probant sequentia.

²⁷ Carcer. | Cum Sylla Romam ingressus fuit, fugiens Marius retractus arundinetis ubi latuerat, in Minturnensium carcerem perductus fuit, cui immixtus Gallus ut eum occideret, ejus autoritate motus eum interficere non ausus est; contra dimissus Marius, & viatico adjutus, in Africam contendit.

²⁸ Horrificaverant. | Egregium, & plenum dignitatis atque adeo majestatis divinæ verbum est, quasi diceret, admirabiliorem, digniorem fecerant Marium, & quodam quasi facio horrore auxerant, reverentiamque conciliarent, quòd tot periculis objectus, non potuerit extingui. Horror enim ad res sacras refertur & venerationem. Vid. quæ diximus cap. xvii. l. ii. Obrutum aquis ignem non sine quodam sacrilegii metu & errore accubendit.

²⁹ Servitia & ergastula. | Hoc est servi, Poëtarum more, sic alibi dominationem dixit pro dominantibus.

³⁰ Cliens & alumna urbis Ostia. | Alumnam & clientem urbis vocat, quia ab Anco Marcio quarto Romanorum rege condita fuit. Vide cap. iv. lib. I. Ostiumque in ipso maris fluminisque confinio coloniam posuit.

³¹ In Punicâ urbe. | Carthagine.

³² Aut Cimbricâ urbe. | Cimbricam urbem pro quavis hostili urbe posuit, neque enim ullam apud nostrum Cimbrorum urbem à Romanis captam reperias.

consulis

consulis caput pro Rostris exponitur; 33 Antonii consularis in Marii ipsius mensis: 34 Cæsar & Fimbria 35 in penatibus domorum suarum trucidantur; 36 Crassi pater & filius in mutuo alter alterius aspectu: Bæbium atque Numitorium per medium forum 37 unci traxere carnificum: 38 Catulus se ignis haustu ludibrio hostium exemit; 39 Merula flamen 139 Dialis in Capitolio Jovis ipsius oculos venarum cruore resperxit: Ancharius ipso vidente Mario confossus est, 40 quia fatalem illam scilicet manum non porrexerat salutanti. Hæc tot senatus funera 41 intra calendas & idus Januarii mensis, 42 septima illa Marii purpura dedit. Quid futurum fuit, si annum consularis impiësser? 43 Scipione Norbanoque consulibus, tertius ille turbo civilis insanix toto furore detonuit; quippe quum 44 hinc octo legiones, inde quingentæ cohortes starent in armis, & inde ab Asia cum victore exercitu Sylla properaret. Et sanè quum tam ferus in Syllanos Marius fuisset, quantâ sævitiâ opus erat, ut Sylla de Mario vindicaretur? 45 Primum apud Capuam sub amne Vulturno signa concurrunt: & statim Norbani fusus exercitus. Statim 46 omnes

N O T A.

33 Antonii. | Marci Antonii oratoris, cuius meminit Cic. 3. de Orat. quem eloquentissimum, prudentissimumque commendat.

34 Cæsar & Fimbria. | Merito hic hælere viri docti, constat enim Marianarum partium fuisse Fimbriam; cur igitur à Marianis occisus? Libenter Salmasio assentiar, qui ex scriptis Cod. legendum coniecit, *Cæsar a Fimbria in penatibus domorum suarum trucidatur*. Nisi tamen illum Fimbriam de quo noster, alium ab isto statuas qui Marii partes tutatus est. Alii legunt, *Cæsares à Cinnâ*, quod satis verisimile est. Ambo enim Cæsares, & Caius & Lucius trucidati.

35 In penatibus domorum suarum. | Hoc est in intimâ domorum suarum parte, ubi penates Dii habitare putabantur in uniuscujusque domo. Unde etiam *penates* pro domo dicuntur.

36 Crassi pater & filius. | Filius ab Equitibus Fimbriæ interfectus fuit, pater suâ manu. Alii tamen aliter.

37 Unci. | Is mos fuit Romæ, ut damnatorum corpora uncis, vel in Tiberim, vel in cloacas raperent.

38 Catulus se ignis haustu. | Q. Catulus se loco nuper calce arenâque perpolito, illatoque igne qui vim ardoris excitaret, simul exitiali hausto spiritu, simul incluso suo, mortem magis voto quam arbitrio inimicorum, obiit. Hinc patet quid noster intelligit per ignis haustum.

39 Merula. | L. Cornelius Merula flamen dialis, incisi venis superfusoque altaribus sanguine, quos sæpe pro salute Reipublicæ precatus erat Deos, eos in execrationem Omne, partiumque ejus ium precatus, optimè de Republicâ meritum spiritum reddidit. Patercul.

40 Quia fatalem illum scilicet manum. |

Hoc signum suis dederat, ut quibus se aduentibus manum non porrigeret, eos trucidarent. Ideo illam Florus fatalem vocat.

41 Intra Calendas & Idus. | Marius enim cum vii. Consul esset, obiit Idibus Januarii, hoc est die tredecimo.

42 Septima Marii purpura. | Septimus Marii Consulatus: Consules enim purpurâ induti.

43 Scipione Norbanoque Consulibus. | In omnibus Codicibus manuscriptis, ut auctor est Salmasius, legitur, *Scipione Norbanoque quinto Consulibus*. Quod utrum corruptè an rectè positum sit, non posse se per otium disquirere dicit. Ipse quidem scio Scipionem, illum dictum fuisse Lucium Scipionem: illum alterum, Caium Norbanum. Itaque istud, *quinto*, narum fuerit ex compendiosâ scripturâ, q; pro, *que*, unde illi effecerunt Q. id est, *Quinto. Pater meus*.

44 Hinc octo Legiones, inde quingentæ cohortes. | Hic & legiones & cohortes ex iisdem partibus sunt, nempe Romanorum: hoc dixi ob voces, *hinc & inde*, quæ duos exercitus comprehendere videri poterant. Legiones erant 6000 hominum, & constabant decem cohortibus, quæ tunc 600 homines capiebant: nam primis temporibus, & legiones & cohortes minores fuerant.

45 Primum apud Capuam. | Idem habet Eutrop l. 5. primo prælio contra Norbanum dimicavit non longè à Capuâ, tum vii ejus cecidit, vii millia cepit, cxxiv. suorum amisit.

46 Omnes Scipionis copia ostentatâ spe pacis oppressa. | Fuso Norbani exercitu Sylla se ad Scipionem convertit, & ante prælium totum ejus exercitum sine sanguine in deditionem accepit.

Scipi-

Scipionis copiarum, ostentatâ spe pacis, oppressæ. 47 Tum Marius juvenis, & Carbo consules, quasi desperatâ victoriâ, ne inulti perirent, 48 in antecessum 49 sanguine senatûs sibi 50 parentabant. Obsessâque curiâ, 51 sic de senatu, quasi de carcere, qui jugularentur, educti. Quid funerum 52 in foro, 53 in circo, in patentibus templis? Nam Quinctus Mucius Scævola pontifex 54 Vestales amplexus aras, 55 tantum non eodem igne sepelitur. Lamponius atque 56 Telestinus Samnitum duces atrocius Pyrrho & Annibale Campaniam Etruriamque populantur: 57 & sub specie partium se vindicant. Apud 58 Sacriportum 59 Collinamque portam debellatæ omnes hostium copiarum. Ibi Marius, hic Telestinus oppressi. Nec idem tamen cædium, qui belli finis fuit. Stricti enim & in pace gladii: 60 animadversumque in eos, qui se sponte dediderant. 61 Minus est, quod apud Sacriportum, & apud Collinam portam septuaginta amplius millia Sylla concidit. Bellum erat. Quatuor millia deditorum inermium civium in 62 Villâ publicâ interfici iussit. 63 Isti tot in pace, non plures sunt? Quis autem illos potest computare, quos in Urbe passim, quisquis voluit, occidit? donec admonente 64 Furfidio, vivere aliquos debere, ut essent quibus imperarent; proposita est 65 ingens, illa tabula; & ex ipso Equestris ordinis flore ac senatûs duo millia e-

N O T Æ.

47 Tum Marius. | Ca. Marius Marii filius, & Cn. Papirius Carbo.

48 In antecessum. | Hoc est ante justum tempus. Sic lib. 4. cap. 12. dixit in antecessum prædam dividere.

49 Sanguine Senatûs. | Eos Senatores occidebant qui Syllæ partes tuebantur.

50 Parentabant. | Parentare est mortuis parentibus sacrificia facere, inferias ferre. Sed de quorumvis mortuorum sacrificiis dicitur.

51 In foro. | Forum Romanum intellige, inter Capitolinum & Palatinum, montes.

52 In circo. | In circo maximo, qui ad Palatini latus Meridionale, quod Aventino est oppositum, jacet. Ibi & Deorum imagines gyptæ, & detracta hostibus spolia suspendebantur.

53 Vestales amplexus aras. | Ubi sacer ignis vigilabat.

54 Tantum non eodem igne sepelitur. | Hujus sanguine simulachrum Vestæ respersum fuisse dicit Cicer. lib. 3. de Orat. Tantum non, id est, propemodum, parum abest. Græci dicunt. ὅσον ἔστιν, Callim.

55 Telestinus. | Vid. sup. cap. xviii. de bello Sociali.

56 Sub specie partium. | Hoc est, quasi has vel illas partes tuerentur.

57 Sacriportum. | Locus Italiæ circa Præneste. Nam ibi oppressum Marium scribunt

Vellei. et Appian. Quanquam Eutrop. in ipsâ urbe Præneste obsessum, & oppressum fuisse dicit.

58 Collinamque portam. | Ibi Lamponii, & Telestini copiarum debellatæ.

59 Animadversumque in eos qui se sponte dediderant. | Victo Mario, Sylla urbem ingressus, octo millia, vel quatuor, ut vult noster, dedititiorum in villâ publicâ trucidavit.

60 Minus est. | Hoc est, quod Sylla quatuor millia deditorum inermium per pacem, in villâ publicâ interfici iussit, hoc majus est quam quod apud Sacriportum & Collinam portam septuaginta amplius millia hostium concidit. Nam tunc bellum erat; illi dediti, hi hostes.

61 Villâ publicâ. | In campo Matris. Est & alia villa publica extra urbem, quam Sigonius sexto ab urbe lapide ponit. De priori accipio.

62 Isti tot in pace non plures sunt? | Cum interrogationis nota Salmastii judicio edendum curavimus, hoc sensu: ista quatuor hominum millia quos Sylla in pace iussit interfici, an non multo plures sunt quam septuaginta illa millia quos in bello interfecit? Hæc autem à superioribus pendent, minus est, &c.

63 Furfidio. | Afidium vocat Plutarch. Sallust. Fufidium. Alii autem hoc aliis tribuunt.

64 Ingens illa tabula. | Tabula proscriptionis. lecti,

lecti, c
referre
que V
Mariu
mani
memb
cipia
teram
sociur
oblid
natam

65
Sylla
66
huius
67
68
fulis.
69
fratre
nus v
70
Ergo
diu
more
cum
busq
tater
thag
casu
fracti
rent
71
lib.
72
rien

lecti, qui mori juberentur. ⁶⁵ Novi generis edictum. ⁶⁶ Piget post hæc referre, ludibrio habita ⁶⁷ fata ⁶⁸ Carbonis, fata Sorani Prætoris, atque Venuleii : Bæbium sine ferro, ritu ferarum, inter manus laniatum : Marium ⁶⁹ ducis ipsius fratrem apud Catuli sepulchrum, ⁷⁰ oculis, manibus, cruribusque defossis, servatum aliquandiu, ut per singula membra moreretur. ^b Positis singulorum hominum ferè pœnis, municipia Italiæ splendidissima ⁷¹ sub hastâ venierunt, ⁷² Spoleterium, ⁷³ Interamnium, Præneste, ⁷⁴ Fluentia. ⁷⁵ Nam Sulmonem, vetus oppidum socium atque amicum (facinus indignum !) nondum expugnatum, ut obsides jure belli, & modò morte damnati, ⁷⁶ duci jubentur : sic damnatam civitatem jussit Sylla deleri.

INTERPRETATIO.

b Singulorum ferè hominum suppliciiis finit.

NOTÆ.

⁶⁵ Novi generis edictum. | Nam primus fuit Sylla qui proscriptionis tabulam proposuit.

⁶⁶ Piget post hæc referre. | Post tot funera hujus vel illius mortem piget referre.

⁶⁷ Fata. | Vitam hic.

⁶⁸ Carbonis. | Cn. Papirii Carbonis Consul.

⁶⁹ Ducis ipsius fratrem. | Marii junioris fratrem. Is autem Marcus Marius Gratidianus vocabatur.

⁷⁰ Oculis, cruribus, manibusque defossis. | Ergo totus defossus erat. Qui igitur aliquandiu servari potuit, ut per singula membra moreretur ? Certè non intelligo. Libenter cum aliis legerem oculis, cruribus, manibusque perfossis. Nam & similem crudelitatem in Hannonem suum exercuerunt Carthaginenses. Justin. lib. 21. cap. 4. Virgii casus, effossis oculis, & manibus cruribusque fractis, velut à singulis membris pœna exigentur, occiditur.

⁷¹ Sub hastâ venierunt. | Vid. quæ ad cap. 6. lib. II. dicta sunt.

⁷² Spoleterium. | Oppidum in Umbriâ Orientali.

⁷³ Interamnium. | In Umbriâ Orientali : nam de Interamnâ, quæ est in viâ Latinâ, non intelligendum est.

⁷⁴ Fluentia. | Etruriæ urbs ad Arnûm fluvium sita. Florentia vocatur.

⁷⁵ Nam Sulmonem. | Tota hæc periodus deperdita est ; neque ad ejus salutem quidquam esse tentandum arbitror. Multa possem dicere, sed illa multa nihil essent ; nam meris conjecturis interminabilis area est. Tamen inter eos qui hæc correxere, verisimilior videtur conjectura Salmasii, qui legit, Nam Sulmone (vetus oppidum socium atque amicum) facinus indignum ! nondum expugnato, ut obsides jure belli, & mox morte damnati duci jubentur. Ut sensus sit, Syllam Sulmoni nondum expugnato obsides jure belli imperasse, & eos postea damnatos, ad mortem duci jussisse.

Est autem Sulmo Latii opidum, diversum ab illâ Pelignorum urbe, quæ Ovidii patria.

⁷⁶ Duci. | propriè de damnatis dicitur, qui ad crucem ducuntur.

CAPUT

CAPUT XXII.

Bellum Sertorianum.

¹⁴² **B**ellum Sertorianum quid aliud, quàm ¹ Syllanæ proscriptionis hæreditas fuit? ² hostile potius, an civile dixerim, nescio: quippe quod Lusitani Celtiberique Romano gesserint duce. ³ Exul & ³ profugus feralis illius tabulæ, vir summæ quidem, sed calamitosæ virtutis, malis suis maria terrasque permiscuit: ⁴ & jam Africæ, jam Balearibus insulis fortunam expertus, ⁵ missusque in Oceanum, ⁶ Fortunatas Insulas penetravit: tandem Hispaniam armavit. Viro cum viris facilè convenit. Nec aliàs magis apparuit Hispani militis vigor, quam Romano duce. Quanquam ille non contentus Hispaniâ, ⁷ ad Mithridatem quoque Ponticosque respexit, regemque classe juvit. ⁸ Et quid futurum fuit? ¹⁴³ ^b satis tanto hosti uno imperatore resistere res Romana non potuit. Adidus ⁹ Merello Cnæus Pompeius. ^c Hi copias viri diu, & ancipiti semper acie attrivere: nec tamen priùs bello, quàm suorum scelere &

INTERPRETATIO.

^a Extorris & fugitivus à mortiferâ illâ tabulâ vir summa quidem, sed infelicitis virtutis malorum suorum maria ac terras participes fecit; & cum jam in Africa & Balearibus insulis fortunam tentasset, in Oceanum conversus

ad Fortunatas Insulas conabatur.

^b Respublica Romana non satis uno duce tanto hosti resistere potuit.

^c Hi Copias Sertorii frequentibus & dubiis praliis comminuere.

NOTÆ.

CAP. XXII. *Bellum Sertorianum.* Anno Mundi 3872, ante Ch. Nat. 76, ab Urbe Cond. 675; Coss. M. Emilio Lepido, & Q. Lutatio Catulo.

¹ Syllanæ proscriptionis hæreditas. | Sertorius à Romanis in Hispaniam missus, cum postea à Syllâ & Romanis proscriptus fuisset, is eam contra illos armavit.

² Hostile potius an civile. | Civile bellum est quod cives inter se gerunt, hostile quod peregrini: primis enim temporibus hostes dicebantur, qui postea peregrini dicti sunt.

³ Profugus feralis illius tabula. | Proscriptionis quam proposuerat Sylla. Profugus autem cum gignendi casu passim boni auctores; sic cap. I. lib. 3. dixit noster, regem jam finium suorum regni que fugitivum.

⁴ Et jam Africa, jam Balearibus insulis fortunam expertus. | Africam scilicet & Baleares insulas in causam suam trahere tentavit, & contra Romanos armare.

⁵ Missusque in Oceanum. | A quo, cum jam sui juris & Imperator? Certè error est: vidit Salamsius qui legit, missusque in Ocea-

num; & infra, penetrare pro penetravit. Sed malim legi conversus in Oceanum.

⁶ Fortunatas Insulas penetravit. | Fortunatæ insulæ in mari Atlantico vocant Hispani, *Islas de Canaria*. At hoc falsum est, penetrasse Sertorium in eas Insulas. Lege ergo mecum tentavit, quod verissimum est ex Plutarcho. At, inquires, unde ergo illud corruptum penetravit? quid enim scio? Fortasse ex scripturâ corruptâ superioris ævi, tentavit, (sic enim scribebant) hoc monstrum enatum est. Utcumque sit (neque enim meum est causas latentes scrutari) errorem esse aio. Pater meus.

⁷ Ad Mithridatem quoque Ponticosque respexit. | Cum Mithridate fœdus ferit. Meminit Plutarch, in Sertor.

⁸ Et quid futurum fuit. | Ellipsis. Sensus est, cum Sertorius Mithridatem classe juverit, quid futurum fuit si uterque simul juncti Romam petissent?

⁹ Merello. | Qui Q. Cæcilius Metellus Pius vocabatur, filius pius qui Jugurtham regem vicit.

infi-

infidiis extinctus est. ¹⁰ Copias ejus propè totâ Hispaniâ persequuti, diu & ancipiti semper acie domuerunt. ¹¹ Prima per legatos certamina habita, quum ¹² hinc Domitius, & Thorius, ¹³ inde Herculeii ¹⁴ proluderent: mox ¹⁵ his apud ¹⁶ Segoviam, ¹⁷ illis apud ¹⁸ Anam flumen oppressis; ¹⁹ ipsi duces cominus invicem experti, apud ²⁰ Lauronem atque Sucronem ²¹ æquavere clades. Tum ²² illis ad populationem agrorum, ²³ his ad urbium excidia conversis, misera inter Romanos duces Hispania discordiæ pœnas dabat; donec oppresso ²⁴ domesticâ fraude Sertorio, ²⁵ victo deditoque Perpernâ ipsæ quoque in Romanam fidem venere urbes, ²⁶ Osca, ²⁷ Terme, ²⁸ Tutia, ²⁹ Valentia, ³⁰ Auxima, & in fame nihil non experta ³¹ Calaguris. Sic recepta in pacem Hispania. Victores duces externum id magis quam civile bellum videri voluerunt, ³² ut triumpharent.

N O T A.

¹⁰ *Copias ejus totâ.* | Nemo est qui dubitet has lineas delere, *Copias ejus totâ Hispania persequuti, diu & ancipiti semper acie domuerunt.* Nil enim aliud sunt quam quod supra dicit, *Hi copias viri diu & ancipiti semper acie attrivere.*

¹¹ *Prima per legatos certamina habita* | Verso stylo confodiatur istud, *habita*; nec enim Latinum est, & à brevitate Flori abhorret. *Pater meus.*

¹² *Hinc Domitius & Thorius.* | *Hinc ex parte Metelli, Domitius & Thorius* Metelli legati.

¹³ *Inde Herculeii.* | *Inde ex parte Sertorii, Herculeii* duces, Sertorii fratres erant

¹⁴ *Proluderent.* | Idem quod *praludere*. Metaphora à re musicâ, sic cap. II. lib. 4. *Ac Mariana quidem Cinnanaque rabies intra urbem praluserat, quasi experiretur.*

¹⁵ *His.* | Herculeiis.

¹⁶ *Segoviam.* | Urbem in Tarraconensi Hispaniâ.

¹⁷ *Illis.* | Metelli Legatis Domitio & Thorio.

¹⁸ *Anam.* | Hispaniæ fluvium.

¹⁹ *Ipsi duces.* | Pompeius & Sertorius.

²⁰ *Lauronem atque Sucronem.* | Hispaniæ Tarraconensis fluvii & Sucro.

²¹ *Æquavere clades.* | Ibi singula ex utraque acie cornua vicerunt.

²² *Illis ad populationem agrorum,* | Sertorii militibus.

²³ *His* | Pompeii militibus.

²⁴ *Domestica fraude.* | A Marco Antonio, & M. Perpennâ in convivio interfectus fuit.

²⁵ *Victo deditoque Perpernâ.* | Qui Sertorii partes tutabatur

²⁶ *Osca.* | In Tarraconensi Hispaniâ urbs.

²⁷ *Terme.* | Celtiberiæ opidum.

²⁸ *Tutia.* | Hispaniæ urbs. Alii legunt *Tutia duplici tt.*

²⁹ *Valentia.* | Urbs Hispaniæ Orientalis inter Urbes Saguntum & Salariam.

³⁰ *Auxima.* | Hispaniæ urbs, alii *Uxamam*, alii *Auxumam* vocant.

³¹ *Calaguris.* | Hispaniæ urbs ad Iberum fluvium sita.

³² *Ut triumpharent* | Nam de civilibus bellis nullus erat triumphus, quia ut necessariæ istæ, ita lugubres senper existimatæ victoriæ sunt; utpote non externo, sed domestico partiæ cruore, Valer. Max. lib. 2. cap. 8. Lucanus bella civilia vocat.

— nullo habitura triumphos.

CAPUT XXIII.

Bellum civile sub Lepido.

Marco Lepido, Quinto Catulo consulibus, civile bellum pæne citius oppressum est quàm inciperet : ¹ sed quantùm, latèque fax illius motus ² ab ipso Syllæ rogo exarsit ! Cupidus namque rerum novarum per insolentiam Lepidus, acta tanti viri rescindere parabat ; nec immeritò, si tamen ³ posset sine magnâ clade Reipublicæ. ⁴ Nam quum jure belli Sylla dictator proscripseret inimicos : ^a qui supererant, revocante Lepido, quid aliud quàm ad bella vocabantur ? ^b quumque damnatorum civium bona ⁵ addicente Syllâ, ⁶ quamvis malè capta, jure tamen, repetitio eorum proculdubio ⁷ labefactabat compositam civitatem. ^c Expediebat ergo quasi ægræ faucisæque Reipublicæ requiescere quomodocumque ; ne vulnera curatione ipsâ rescinderentur. ^d Ergo quum turbidis concionibus, ⁸ velut classico civitatem terruisset, profectus in Etruriam, arma inde & exercitum Urbi admovent. Sed jam ⁹ Mulvium pontem, collemque Janiculum Lutatius Catulus, Cnæusque Pompeius, Syllanæ dominationis duces atque signiferi, alio exercitu infederant. A quibus primo statim impetu retro pulsus, ¹⁰ hostisque à senatu judicatus,

INTERPRETATIO.

^a Lepido revocante eos qui proscriptionibus supererant, quid aliud nisi ad bellum vocabantur ?

^b Et cum bona civium damnatorum quamvis injustè capta, jure tamen capta essent, adjudicante Syllâ, eorum repetitio sine dubio

quietam Rempubl. quætebat.

^c Præstabat igitur civitati veluti agrotæ & faucis quiescere quoquo modo, ne vulnera curatione ipsâ rursus aperirentur.

^d Ergo cum tumultuosis orationibus quasi classico urbem terruisset.

NOTÆ.

CAP. XXIII. *Bellum civile sub Lepido.*
Eodem anno quo bellum Sertorianum de quo Capite superiori.

¹ Sed quantùm latèque. | Meritò hæc verba viris doctis displicuere, quasi à Floro nostro aliena, Lege itaque ; Fax illius motus ab ipso Syllæ rogo exarsit.

² Ab ipso Syllæ rogo. | Rectè. Sylla enim in agro Cumano mortuus, per Italiam Romam læticâ aureâ regium in morem delatus, annitente Q. Catulo, & Pompeio, in Campo Martio crematus fuit, etiam si relutaretur Lepidus, qui inde, & ejusdem Syllæ acta rescindere, idque si minus procederet, patriæ bellum inferre cogitavit. Meritò igitur dixit noster, faciem hujusce motus ab ipso Syllæ rogo accensam fuisse.

³ Posset. | Id est potuisset.

⁴ Nam quum jure belli. | Hæc pendent à superioribus, si tamen posset. Id autem

non poterat, inquit noster, nam quum.

⁵ Addicente Syllâ. | Addicere, verbum jurisdictionis prætoris, id est adjudicare.

⁶ Quamvis malè, jure tamen. | Sed qui malè capta, si jure capta sunt ? Jure capta, quia ex legis jure capta fuere ; malè autem capta, quia per proscriptionis legem capta sunt.

⁷ Labefactabat compositam civitatem. | Quod scilicet bonorum posseditores non facile se iis privari paterentur.

⁸ Velut Classico. | Classicum est, cum signa omnia pariter canunt, ut milites ad pugnam vocent. Eleganter Florus Lepidum turbidis concionibus quasi classico urbem terruisse dicit : nam per eas, obvios ad arma concitabat.

⁹ Mulvium pontem. | Mulvius sive Milvius pons in Tiberi prope Romam : hodie, Ponte molle vocant.

¹⁰ Hostisque à Senatu judicatus. | Vide Notata ad cap. 21. Consulito Senatûs adversariis hostibus judicatis.

incru-

incruentâ fugâ Etruriam, inde Sardiniam recessit, ibique morbo & pœnitentiâ interiit. Victores, ¹¹ quod non temerè aliàs in civilibus bellis, pace contenti fuerunt.

N O T Æ

¹¹ Quod non temerè aliàs in civilibus bellis. | In iis enim victores sibi, vel dominationem, vel vindictam petunt, ut in superioribus factum est.

LIBER QUARTUS.

CAPUT I.

Bellum Catilinarium.

^a Catilinam luxuria primùm, ¹ tum hinc conflata egestas rei familiaris, simul occasio, ² quodd in extremis finibus mundi arma Romana peregrinabantur; in nefaria consilia opprimendæ patriæ suæ compulere; Senatum confodere, consules trucidare, ^b distringere incendiis Urbem, diripere ærarium, totam denique rempublicam funditus tollere, & quicquid nec Annibal videretur optasse. Quæ omnia quibus (ô nefas!) sociis aggressus est, ³ ipse patricius? ⁴ sed hoc minus est: ⁵ Curii, Porcii, ⁶ Syllæ, Cethegi, Autronii, Vargunteii, atque Longini. Quæ familiæ? ⁷ Quæ ¹⁴⁶ senatûs insignia? ⁸ Lentulus quoque tum maximè Prætor. Hos

INTERPRETATIO.

^a Primùm luxus, deinde ex eo luxu comparata rei familiaris penuria, simul & occasio, quia in extremis orbis finibus Romanorum arma versabantur, impulere Catilinam in flagitiosa opprimenda patria sua consilia.

^b Urbem incendiis dividere.

N O T Æ.

IN LIB. IV. CAP. I. Bellum Catilinarium, Anno Mundi 3887, ante Ch. Nat. 61, ab Ur. Cond. 690; Coss. M. Tullio Cicerone, & C. Antonio.

¹ Tum hinc conflata egestas. | Egestatem luxuriæ filiam fecit Plaut. in Prolog. Trinum.

Primùm mihi Plautus nomen luxuria indidit. Tum mihi natam hanc esse voluit inopiam.

² Quodd in extremis finibus mundi. | Pompeius in Asiâ contra Mithridatem militabat. Sallust. In Italiâ nullus exercitus: Cn. Pompeius in extremis terris bellum gerebat.

³ Ipse patricius. | Patricii qui ex patribus, hoc est Senatoribus, orti sunt. Sic dicti quodd patrem ciere possent.

⁴ Sed hoc minus est. | Minus est, inquit, Catilinam qui patricius fuit, contra patriam conjurasse, dum Curii, Porcii, Syllæ, &c. qui & ipsi Senatores fuere, se illi socios adjunxerint!

⁵ Curii, Porcii. | Præter istos, quos hic numerat Florus, fuere item & alii, ut M. Crassus, Cæsar, &c. Vide Sallust.

⁶ Syllæ. | Hunc L. Syllam vocat Cicerō.

⁷ Quæ Senatûs insignia. | Nam plurimi ex ipso Senatu. Unde Cicer. i. Catil. Hic sunt in nostro numero P. C. in hoc orbis terra sanctissimo, gravissimoque consilio, qui de meo nostrumque omnium interitu, qui de hujus urbis atque adeo orbis terrarum exitio cogitent.

⁸ Lentulus quoque tum maximè Prætor. | Idem testatur Cicerō, Sallust. Et alii: Tum maximè autem, nil aliud est quàm tunc.

K

omnes

omnes immanissimi facinoris satellites habuit. Additum est pignus conjurationis, ⁹ sanguis humanus : quem circumlatum pateris bibere : ^c summum nefas, nisi amplius esset propter quod biberunt. Actum erat de pulcherrimo imperio, nisi illa conjuratio in Ciceronem & Antonium consules incidisset : ¹⁰ quorum alter industriâ rem patefecit : ¹¹ alter manu oppressit. Tanti sceleris indicium ¹² per Fulviam emerfit, ¹³ vilissimum scortum, ¹⁴ sed parricidii innocens. Tum Consul ¹⁵ habito senatu, ¹⁶ in præsentem reum Cicero ¹⁷ peroravit : sed ¹⁴⁷ non ampliùs profectum, ¹⁸ quàm ut hostis evaderet, ^d seque ¹⁹ palam professo, incendium suum restincturum ²⁰ ruinâ minaretur. Et ille quidem ad præparatum à Manlio in Etruriâ exercitum proficiscitur, signa illaturus Urbi. ²¹ Lentulus ^e destinatum familiæ suæ ²² Sibyllinis versibus regnum sibi vaticinans, ad præstitutum à Catilinâ diem, urbe totâ viros, faces, tela disponit. Nec civili conspiratione contentus, legatis Allobrogum, qui tum fortè aderant, in ar-

INTERPRETATIO.

^c Summum flagitium, nisi majus esset illud
cujus causâ sanguinem illum biberunt.

^d Et coram minitaretur se incendium suum

eorum ruinâ obruturum.

^e Lentulus sibi promittens Regnum per Sibyllinos versus familiæ suæ destinatum.

NOTÆ.

⁹ Sanguis humanus. | Idem Sallust. *Enere eâ tempestate qui dicerent Catilinam, oratione habitâ, cum ad iurandum populares sceleris sui adigeret, humani corporis sanguinem vino permixtum in pateri circumtulisse.* Unde infra noster ait: *Quem circumlatum pateris bibere.*

¹⁰ Quorum alter. | Cicero.

¹¹ Alter manu oppressit. | C. Antonius. Qui tamen contra hostes non ipse pugnavit, sed per Perreium legatum suum id bellum confecit, ut ex Cicer. patet & Sallust.

¹² Per Fulviam. | At Fulvia, insolentia Curii causâ cognitâ, tale periculum Reip. hand occultum habuit; sed sublato auctore, de Catilinæ conjuratione qua quo modo audierat, compluribus narravit. Sall.

¹³ Vilissimum scortum. | Illam tamen virginem nobilem, vocat Plutarch.

¹⁴ Parricidii. | Parricidium vocat conjurationem in Patriam Sic supra cap. xxi. lib. 3. parricidiale bellum vocavit, quod contra Patriam gereretur.

¹⁵ Habito Senatu. | Hoc est coacto Senatu. Sic supra dixit, cum frequentissimos eos in sylvis haberet.

¹⁶ In præsentem reum. | In aliis legitur, *In præsentem parricidam, in præsentem reum;* sed delenda sunt isthæc verba in præsentem reum, nihil enim novi dicunt, nec in iis figura est: et si figura sit, contra figuram peccant.

Reus enim minus est centum parasangis quàm Parricida. Dele & *to Cicero*, quid enim aliud quàm interpretamentum *re Consul?*

¹⁷ Peroravit. | Primam Catilinariam habuit.

¹⁸ Quàm ut hostis suaderet. | Primâ Ciceronis oratione ex urbe profugus se ad Manlii castra in Etruriam penetravit.

¹⁹ Palam professo. | Barbarissimus est, Dele professo.

²⁰ Ruinâ. | Patriæ scilicet.

²¹ Lentulus destinatum familiæ suæ Sibyllinis versibus. | Ex libris Sibyllinis, Regnum Romæ tribus Cornelii portendebatur, Cinna scilicet, Syllæ, & Lentulo, ut is putabat; jam Cinna & Sylla regnaverant: sibi igitur Lentulus vaticinabatur regnum deberi, cum tertius esset ex Corneliorum familiâ. Meminit Cicer. in 3. Catil. *Lentulum autem sibi confirmasse ex fati Sibyllinis, aruspicumque responsis se esse tertium illum Cornelium, ad quem regnum hujus urbis, atque imperium pervenire esset necesse.* Cinna ante se, & Syllam fuisse.

²² Sibyllinis versibus. | Multæ Sibyllæ numerantur, quæ hos versus in linteis voluminibus describere: horum libri novem Tarquinio Prisco venales propositi. Quidam combusti, reliqui multâ cum curâ per longa tempora Romæ servati.

ma sollicitatis. ²³ Iissetque ultra Alpes furor, nisi ²⁴ alterâ proditi-
one Vulturcii, ²⁵ Prætoris literæ tenerentur. Statim Ciceronis impe-
rio ²⁶ injecta est Barbaris manus. Palàm ²⁷ Prætor in senatu convin-
citur. De supplicio agentibus, ²⁸ Cæsar parcendum dignitati; Cato
animadvertendum pro scelere censebat. Quam sententiam sequentis
omnibus, in carcere parricidæ strangulantur. Quamvis parte conjura-
tionis oppressâ tamen ab incepto Catilina non destitit: sed infestis ab
Etruriâ signis patriam petens, obvio ²⁹ Antonii exercitu opprimitur.
Quàm atrociter dimicatum sit, exitus docuit. Nemo hostium bello
superfuit. ³⁰ Quem quis in pugnando ceperat locum, eum amissâ
animâ corpore tegebat. Catilina longè à suis inter hostium cadavera
reperitus est; plucherrimâ morte, si pro patriâ sic concidisset.

N O T Æ.

²³ *Iissetque ultra Alpes furor.* | Lentulus
legatos Allobrogum belli Transalpini, & tu-
multûs Gallici excitandi causâ sollicitaverat,
& sic ultra Alpes ivisset furor, nî res à Cice-
rone deprehensa & obruta fuisset.

²⁴ *Alterâ proditione.* | Fulvia priorem Ca-
tilinæ conjurationem prodiderat, Vulturcius
hanc Lentuli cum legatis Allobrogum. Est
hæc igitur altera, hoc est, secunda proditio.
Vel alteram proditionem dicit, quia bis pro-
ditor Vulturcius, primò quòd cum Catilinâ
ejusque sociis conjuravit, mox quòd eos cum
quibus conjuraverat, prodidit.

²⁵ *Prætoris literæ.* | P. Lentuli literæ
quas is ad Catilinam scripserat.

²⁶ *Injecta est barbaris manus.* | Galli le-
gati Allobrogum à Ponte Milvio cum abirent
retracti, & Ciceronis domum deducti.

²⁷ *Prætor.* | Lentulus.

²⁸ *Cæsar parcendum dignitati.* | Cæsar ut-
pote qui ex conjuratis esset, non morte qui-
dem multandos, sed æternis tenebris vincu-
lisque mandandos censebat.

²⁹ *Obvio Antonii exercitu opprimitur.* |
Tamen Antonius non pugnavit, se ægrotare
simulans, sed ejus legatus Petreius.

³⁰ *Quem quis in pugnando ceperat locum,*
eum, amissâ animâ, corpore tegebat. | Si jurem
hoc in loco errorem esse, id quàm multi mi-
nus credent. Sed & sic verum est. Con-
stat enim ex Sallustii Catilinario desumpta
esse; idque nemo neget; nam verba ipsa
tanti scriptoris fidem cuivis fecerint. En tibi:
Quem quisque; vivus pugnando locum ceperat,
eum amissâ animâ, corpore tegebat; sed rectè
apud Sallustium est, *pugnando*; ratio est, quia
non capitur locus dum pugnatur (id est in
pugnando) imò capitur locus ad pugnandum,
id est, *pugnando*. Itaque istud, *pugnando*, est
in tertio casu, non in sexto; & cum quis di-
citur cepisse locum pugnando, intelligimus
locum ab eo captum fuisse ad pugnandum;
quod est lectissimæ & elegantissimæ Latini-
tatis, quam tamen Florus non observavit,
aut istud, *in*, additum est. *Pater meus.*

CAPUT II.

Bellum Cæsaris & Pompeii.

JAM penè ¹ toto orbe pacato, majus erat imperium Romanum, quàm ¹⁴⁸
ut ullis externis viribus extinguì posset. Itaque invidens fortuna
principi gentium populo, ipsum illum in exitium suum armavit. Ac
Mariana quidem Cinnanaque rabies intra Urbem ² præluserat, quasi ex-

N O T Æ.

C A P. II. *Bellum Cæsaris & Pompeii, Anno*
Mundi 3900, ante Ch. Nat. 48, ab Ur.
Cond. 703; Coss. Claudio Marcello, & L. Cor-
nelio Lentulo qui Crus vocatus est.

¹ *Toto orbe pacato.* | Quidquid à Gadita-
no freto usque ad Indiam patebat, sibi ferè

Romani subjecerant.

² *Præluserat quasi experiretur.* | Præcludere;
ut jam dixi, & experiri, musica verba sunt;
& de iisdicuntur qui chordas instrumentorum
digitis prætentant, ut experiantur an inter se
consentiant. Præluserat quasi experiretur.
Gallicè diceret *Avois prèludé comme pour fonder*
periretur.

periretur. Syllana tempeſtas latiùs, intra Italiam ramen, detonuerat.
² Cæſaris furor, atque Pompeii Urbem, Italiam, gentes, nationes, totum denique quâ patebat imperium, quodam quaſi diluvio & inflammatione corripuit: adeò ut non rectè tantùm civile dicatur; ac ne ſociale quidem; ſed ³ nec externum: ſed potiùs commune quoddam ex omnibus, ⁴ & plus quam bellum. Quippe ⁵ ſi duces ejus inſpicias, totus ſenatus in partibus. Si exercitus, ⁶ hinc undecim legiones, ⁷ inde decem & octo, flos omnis & robur Italici ſanguinis. Si auxilia ſociorum; ⁸ hinc Gallici Germanique delectus: ⁹ inde ¹⁰ Dejotarus, ¹¹ Ariobarzanes. ¹² Tarchondimotus, ¹³ Cotys, omne Thraciæ, Cappadociæque, Ciliciæ, Macedoniæ, Græciæ, Ætolæ, totiuſque robur Orientis. Si moram belli; ¹⁴ quatuor anni, & pro clade rerum breve tempus. Si locum & ſpaciũ ubi commiſſum eſt; ¹⁵ intra Italiam: inde ſe in Galliam Hiſpaniamque deſſexit, reverſumque ab occaſu, toris viribus in Epiro Theſſaliæque conſedit: hinc in Ægyptum ſubiò tranſiit: inde reſpexit Aſiam: inde Africæ incubuit: poſtremo in Hiſpaniam ¹⁶ regyavit, & ibi aliquando deſecit. Sed non & odia partium finita cum bello. Non enim prius quievere, quàm in Urbe ipſâ, medio ſenatu, eorum qui victi erant odia ¹⁷ victoris ſeſe cæde ſatiarent. Cauſa tantæ calamitatis eadem quæ omnium, ¹⁸ nimia felicitas. Siquidem ¹⁹ Quinto Metello, Lucio Afranio conſulibus, quum Romana majeſtas toto orbe polleret, ²⁰ recentesque victorias,

INTERPRETATIO.

² Furor Cæſaris & Pompeii, Urbem, Italiam, Gentes, Nationes, denique totum quâ extendebatur imperium, complexus eſt, veluti quâdam inundatione & inflammatione.

NOTÆ.

³ Nec externum. | Externum dici non poteſt, quia non illud ſingulæ nationes, ſed univerſæ gerunt.

⁴ Et pluſquam bellum. | Optimè hic Lucanum ſequutus, nullum enim hic gradum reliquit quo creſcere poſſet. Sed non ita bene ſuprà cap. xxi. ut oſtendi.

⁵ Si duces ejus. | Dele poſteriore vocem ejus.

⁶ Hinc undecim legiones. | Hinc ex parte Cæſaris.

⁷ Inde. | Ex parte Pompeii.

⁸ Hinc. | Ut ſuprà, ex parte Cæſaris.

⁹ Inde. | Ex parte Pompeii.

¹⁰ Dejotarus. | Gallogræcus, pro quo Cicerò orationem habuit, ut eum apud Cæſarem excuſaret, quòd in Pompeii amicitiam propenſior fuerit.

¹¹ Ariobarzanes. | Cappadociæ Rex.

¹² Tarchondimotus. | Ciliciæ regulus.

¹³ Cotys. | Ut puto, pater fuit illius Cotys ad quem Ovid. Eleg. 9. lib. 2. de Ponto miſit.

Regia progenies, cui nobilitatis origo

Nomen in Eumolpi pervenit uſque Coty.

¹⁴ Quatuor anni. | Immo plures ſunt, nempe ſex. Nam anno quo Cæſar primo,

& Conſul, & Dictator fuit, extinctum eſt.

¹⁵ Intra Italiam. | Ubi Corfinium, & aliquot urbes Cæſar recepit; inde in Galliam, ubi Maſſiliam obſedit; inde in Hiſpaniam tendit; Epirum poſtea, Theſſaliam, Ægyptum, Aſiam, Africam, & rurfus Hiſpaniam eodem tenore peragravit.

¹⁶ Regyavit. | Hoc eſt deſſexit; Græci dicerent περιελάμβανεν. Malè in aliis remigravit.

¹⁷ Victoris ſeſe cæde ſatiarent. | Victoris, hoc eſt, Cæſaris, quem in medio Senatu confodere.

¹⁸ Nimia felicitas. | Conſule cap. xii, lib. iii. Denique illa ipſa principatus & domandi cupido unde niſi ex nimis opibus? Atqui hæc Cæſarem atque Pompeium furialibus in exitium Reipub. facibus armavit.

¹⁹ Quinto Metello. | Quinto Cæcilio Metello, qui celer dictus, & L. Afranio, anno Mundi 3890.

²⁰ Recentefque victorias. | Superiore anno, eo ſcilicet qui Metelli & Cæcili Conſulatum anteceſſit, Pompeius ex Aſiâ reverſus, de Miſthridate, & Tigrane, & totâ fere Aſiâ triumphavit,

21 Ponticos & Armenios triumphos 22 in Pompeianis theatris Roma cantaret; nimia Pompeii potentia apud ociosos, ut solet, cives movit invidiam. Metellus 23 ob imminutum Creræ triumphum; b Cato adversus potentes semper obliquus, derectare Pompeium, actisque ejus 24 obstrepere. c Hic dolor 25 transversum egit: & ad præsidia dignitati paranda impulit. Fortè tunc Crassus genere, divitiis, dignitate florebat: 26 vellet tamen auctiores opes: d Caius Cæsar eloquentiâ & spiritu, ecce jam & 27 consulatu allevabatur: Pompeius tamen super utrumque eminebat. Sic igitur Cæsare 28 dignitatem comparare, 29 Crasso augere, Pompeio retinere cupientibus, omnibusque pariter potentia cupidis, de invadendâ Republicâ facile convenit. e Ergo quum mutuis viribus in suum quisque decus niteretur, 30 Galliam Cæsar invadit, 31 Crassus Asiam, 32 Pompeius Hispaniam: tres maximos exercitus: 33 & jam sic orbis imperium societate trium principum occupatur. 34 Decem annos traxit ista dominatio. f Exinde, quoniam 35 mutuo metu tenebantur, 36 Crassi morte apud Parthos, 37 & morte Juliae Cæsaris filia, quæ nup-

INTERPRETATIO.

b Cato potentibus semper infensus, Pompeium derent.

c Hic dolor eum in adversum impulit, & ad dignitati suæ auxilia comparanda excitavit.

d Caius Cæsar eloquentiâ & animo, & jam Consulatu suo nitebatur.

e Ergo cum singuli ad suam dignitatem ten-

f Postea quoniam metuo metu tenebantur, statim amulatio erupit Crassi morte apud Parthos, & morte Juliae Cæsaris filia, quæ Pompeio nupta, generi & soceri concordiam retinebat matrimonii fœdere.

NOTÆ.

21 Ponticos & Armenios triumphos. | Pontum, Armeniam, totam ferè Asiam Metellus domuerat. Vide suprâ cap. v. lib. iii.

22 Pompeianis theatris. | Cave ea theatra intelligas, quæ Pompeius extruxit: nondum enim ea extruxerat cum de Mithridate triumphavit. Pompeiana theatra vocat noster, loca ubi pop. Rom. Pompeii laudes canebat, sive in campo Martio, sive in foro, sive revera ad id theatra quædam momentanea, ut fiebat, erecta fuerint.

23 Ob imminutum Creræ triumphum. | Dum Metellus in Cretâ rem gerebat, Pompeius quamvis absens in eâ provinciâ inclytus fuit, & multi ad eum defecerunt; quapropter & hic de Creta triumphavit. & sic Metelli triumphus imminutus fuit. Pompeius etiam captivos duces ornamentum triumphi Marcello subdlexerat, ut eos ipse duceret.

24 Obstrepere. | Actis alicujus obstrepere, est murmurando, & tumultuando eorum rescissionem suadere.

25 Transversum egit. | Sallustiana phrasis. Gallicè, *Le poussa à la traverse*.

26 Vellet. | Pro voluisset.

27 Consulatu. | Nam post Metellum & Afranium Consul fuit.

28 Dignitatem. | Consulatus scilicet, quem anno sequenti obtinuit.

29 Crasso augere. | Suprà, *Vellet tamen auctiores opes*.

30 Galliam Cæsar invadit. | Ad bellum Gallicum, de quo cap. x. lib. iii.

31 Crassus Asiam. | Ad bellum Parthicum, de quo cap. xi. lib. iii.

32 Pompeius Hispaniam. | Hanc secundo Consulatu suo obtinuit, nec Romam tamen reliquit, sed ibi præsidens, provinciam suam per legatos Afranium & Petreium administravit. Vellei. Paterc. lib. 2.

33 Et iam sic orbis. | Istud, *jam*, unde huc irrepserit, non video.

34 Decem annos. | A Consulatu Metelli, & Afranii, usque ad Consulatum Lentuli, & Marcelli.

35 Mutuo metu tenebantur. | Ne scilicet alter alterum in imperio occupando præveniret.

36 Morte Crassi. | Nam dum Crassus vivebat, nil movere audebant Cæsar & Pompeius, quia tertii accessionem, Crassi scilicet, verebantur.

37 Et morte Juliae Cæsaris filia. | Et Crassus & Julia eodem anno mortem obiere, nempe septem annis post initum fœdus cum Crasso, Cæsare, & Pompeio.

ta Pompeio, ³⁸ generi focerique concordiam matrimonii fœdere tenebat, statim æmulatio erupit. Jam Pompeio suspectæ Cæsaris opes, & Cæsari Pompeiana dignitas gravis. ³⁹ Nec hic ferebat parem, nec ille superiorem. Nefas! sic de principatu laborabant, ⁴⁰ tanquam duos tanti imperii fortuna non caperet. Ergo ⁴¹ Lentulo Marcelloque consulibus, ruptâ ⁴² primâ conjurationis fide, ⁴³ de successionem Cæsaris ⁴⁴ senatus, id est, Pompeius, agitabat: ⁴⁵ nec ille abnuebat, ⁴⁶ si ratio sui proximis comitiis haberetur. Consulatus absenti, quem decem tribuni plebis, ⁴⁷ favente Pompeio, nuper decreverant; tum ⁴⁸ dissimulante eodem negabatur. ⁴⁹ Veniret, & peteret majorum more. Ille contra flagitare decreta: ⁵⁰ ac nisi in fide permanerent, non se ⁵¹ remittere exercitum. Ergo ut in hostem decernitur. His Cæsar agitated, statuit præmia armorum armis defendere. Prima civilis belli arena, Italia fuit; cujus arces levibus præfidiis Pompeius infederat: sed omnia subito Cæsaris impetu oppressa sunt. Prima ⁵² Arimino signa cecinerunt. Tum pulsus Etruriâ Libo, ⁵³ Umbriâ Thermus, Domitius Corfinio. Et peractum erat bellum sine sanguine, si Pompeium ⁵⁴ Brundusii opprimere potuisset: ⁵⁵ & cœperat. Sed ille per obsessi claustra portus, nocturnâ fugâ evasit.

N O T Æ.

³⁸ Generi focerique concordiam. | Idem Vellei. lib. 2. Malè cohærentis inter Cn. Pompeium, & C. Cæsarem concordia pignus, Julia uxor Magni decessit.

³⁹ Nec hic ferebat parem, nec ille sup. | Hic, est Pompeius; Ille Cæsar. Lucan. lib. 1.

Nec quenquam jam ferre potest Cæsare priorem.

Pompeiusve parem.

⁴⁰ Tanquam duos tanti imperii. | Idem expressit Lucan. lib. 1.

Qua mare, qua terras, qua totum possidet orbem,

Non cepit fortuna duos.

⁴¹ Lentulo Marcelloque Consulibus. | Vid. quæ capiti præmissa sunt.

⁴² Primâ conjurationis fide. | Quâ illis de invadendâ Republicâ convenerat. Vide suprâ.

⁴³ De successionem Cæsaris. | Hoc est de Imperio Cæsari abrogando, & successore in ejus locum mittendo, tunc autem Cæsar Provinciam Galliam obtinebat.

⁴⁴ Senatus, id est, Pompeius. | Argutissima sententia: quasi diceret Florus, Senatum nil aliud tum fuisse quàm Pompeium ipsum; vel, quidquid vellet Pompeius, id statim Senatoribus placuisse, & eorum decretis firmatum fuisse. Nam Senatum in Pompeii partibus fuisse notum est. Hujus autem figuræ exemplum est in fine cap. iii. infrâ, Romana dominationis, id est, humani generis. Ut si diceret Florus humanum genus, & Romanam dominationem, verbis differre, re autem minimè

⁴⁵ Nec ille abnuebat. | Nec Cæsar abnuebat successorem.

⁴⁶ Si ratio sui proximis comitiis. | Hoc est, si sibi proximis Comitiis Consulatum vellet deferre.

⁴⁷ Favente Pompeio. | Cùm Pompeius legem tulisset, ne quis absens magistratum posset petere, lege jam in æs incisa recordatus foci sui C. Cæsaris, eum legi exemit, & errorem suum correxit. Sed Marcellus postea id nullo modo locum habere posse contendit, cùm Pompeius per se errorem suum correxisset, sine populi auctoritate, quâ tamen æque opus erat, veluti si lex nova de intergo rogata fuisset.

⁴⁸ Dissimulante eodem. | Pompée ne faisant pas semblant de voir,

⁴⁹ Veniret. | Sic eum superioribus jungit. Illi Consulatus à Romanis negabatur dicentibus; Veniret.

⁵⁰ Ac nisi in fide permanerent. | Nisi sibi Consulatum darent ut promiserant.

⁵¹ Remittere. | Eleganter pro remissurum,

⁵² Ariminum. | Maritima urbs supra Umbros.

⁵³ Umbriâ Thermus. | Ex Lucano.

Jusque suum pulso jam perdidit umbria Thermo.

⁵⁴ Brundusii. | Vide cap. xx. lib. 1.

⁵⁵ Et cœperat. | Id est inceperat, supp. opprimere. Alii legunt, cœperat, id est, cepisset: ut peractum erat, pro peractum fuisset.

Turpe

Turpe dictu ! modo ⁵⁶ princeps patrum, pacis bellicque moderator, per triumphatum à se mare, lacera & penè inermi navi fugiebat. Nec Pompeius ab Italia, quàm senatus ab Urbe, fugatur prior. Quam penè vacuum metu Cæsar ingressus consulem se ipse facit. Ærarium quoque ⁵⁷ sanctum, quia tardius aperiebant Tribuni, iussit effringi : censumque & patrimonium populi Romani antè rapuit, quàm imperium. Pulso fugatoque Pompeio, maluit priùs ordinare provincias, quàm ipsum sequi. Siciliam & Sardiniam, ⁵⁸ annonæ pignora, per legatos habet. Nihil hostile erat in Galliâ : pacem ipse fecerat. Sed ad ⁵⁹ Hispanienses Pompeii exercitus transeunti per eam duci portas claudere ausa Massilia est. Misera, ⁶⁰ dum cupit pacem, belli metu in bellum incidit : sed quia rutilis muris erat, vinci eam sibi iussit ⁶¹ absenti. g ⁶² Græcula civitas, ⁶³ non pro mollitie nominis, & vallum rumpere, & incendere ⁶⁴ machinas ausa, & congregi navibus : sed Brutus, cui mandatum erat bellum, victos terrâ marique perdomuit. Mox deditibus sese ablata omnia præter, quam potioem omnibus habebant, libertatem. Anceps, variumque, & cruentum in Hispania bellum cum legatis Cnæi Pompeii ⁶⁵ Petreio & Afranio : quos ⁶⁶ Ilerdæ castra habentes, apud ⁶⁷ Sicorim amnem obsidere, & ab oppido intercludere aggreditur. h Interim ⁶⁸ obundatione verni fluminis, com meatibus prohibetur. Sic fame castra tentata sunt : obessorque ipse quasi obsidebatur. Sed ⁶⁹ ubi pax fluminis rediit ; ⁷⁰ populationibus & pugnâ campos aperuit : iterum ferox instat ; & cedentes ad Celtiberiam

INTERPRETATIO.

g *Gracula urbs ausa est vallum Cæsaris rumpere, & incendere machinas, & navibus pugnare, non secundum mollitiem sui nominis.*

h *Interea vernâ inundatione fluminis com meatibus intercluditur.*

NOTÆ.

⁵⁶ *Princeps patrum.* | Princeps Senatûs is dicebatur qui in lectione Senatûs, quæ per censores peracto censu fiebat, primo loco recitabatur.

⁵⁷ *Sanctum.* | Quia erat in æde Saturni. Vel *sanctum* vocat, quia in eo pecunia belli Gallici causâ servabatur, cum execrationibus publicis eam moram non iri, nisi Gallicum bellum incideret. Prior sententia magis placet.

⁵⁸ *Annona pignora.* | Sardinia & Sicilia populum Romanum nutriebant : ideoque eas, *annonæ pignora*, vocat noster, quòd sibi annonam certam facerent.

⁵⁹ *Hispanienses.* | Hispanienses dicuntur qui in Hispaniâ sunt, non verò ex Hispaniâ nati. Hispani verò qui ex Hispaniâ nati, quamvis non sint in Hispaniâ.

⁶⁰ *Dum cupit pacem.* | Portas enim Cæsari clauserat, ne partes ejus sequi coacta sic bello involveretur ; itaque bellum metuens in bellum incidit.

⁶¹ *Absenti.* | D. Bruto.

⁶² *Gracula civitas.* | Græculam vocat.

quòd à Phocæensibus condita sit. Vide Justin. lib. 43. cap. 3.

⁶³ *Non pro mollitie nominis.* | Hoc est, quod parum mollitiæ nominis convenit. Græci autem semper molles & effœminati audivere. Ovid. lib. 3. Fast.

Gracia facundum, sed malè forte genus.

⁶⁴ *Machinas.* | Quibus ad oppugnationem Cæsar utebatur.

⁶⁵ *Petreio & Afranio.* | Afranium Consularem, Petreium Prætorium, vocat Vellei.

⁶⁶ *Ilerdæ.* | Oppidum in Hispania Tarraconensi, quæ citior dicta est.

⁶⁷ *Sicoris.* | Fluvius non longè ab Ilerdâ.

⁶⁸ *Obundatione verni fluminis.* | Hoc est, obundatione vernâ fluminis. Alii legunt, *abundatione*, ut apud Virgil. 1 Georg. *Amnis abundans* : sed, *obundatione*, rectum est, usus stat.

⁶⁹ *Ubi pax fluminis rediit.* | Legendum profectò, *ubi pax flumini rediit*, videre multi.

⁷⁰ *Populationibus & pugnâ.* | Legendum, *pugna*, ut monet Salmastius.

ta Pompeio, ³⁸ generi socrisque concordiam matrimonii foedere tenebat, statim æmulatio erupit. Jam Pompeio suspectæ Cæsaris opes, & Cæsari Pompeiana dignitas gravis. ³⁹ Nec hic ferebat parem, nec ille superiorem. Nefas! sic de principatu laborabant, ⁴⁰ tanquam duos tanti imperii fortuna non caperet. Ergo ⁴¹ Lentulo Marcelloque consulis, ruptâ ⁴² primâ conjurationis fide, ⁴³ de successione Cæsaris ⁴⁴ senatus, id est, Pompeius, agitabat: ⁴⁵ nec ille abnuebat, ⁴⁶ si ratio sui proximis comitiis haberetur. Consularis absenti, quem decem tribuni plebis, ⁴⁷ favente Pompeio, nuper decreverant; tum ⁴⁸ dissimulante eodem negabatur. ⁴⁹ Veniret, & peteret majorum more. Ille contra flagitare decreta: ⁵⁰ ac nisi in fide permanerent, non se ⁵¹ remittere exercitum. Ergo ut in hostem decernitur. His Cæsar agitated, statuit præmia armorum armis defendere. Prima civilis belli arena, Italia fuit; cujus arces levibus præfidiis Pompeius infederat: sed omnia subito Cæsaris imperu oppressa sunt. Prima ⁵² Arimino signa cecinerunt. Tum pulsus Etruriâ Libo, ⁵³ Umbriâ Thermus, Domitius Corfinio. Et peractum erat bellum sine sanguine, si Pompeium ⁵⁴ Brundusii opprimere potuisset: ⁵⁵ & ceperat. Sed ille per obseffi claustra portus, nocturnâ fugâ evasit.

N O T A E.

³⁸ Generi socrisque concordiam. | Idem Vellei. lib. 2. Malè coherens inter Cn. Pompeium, & C. Cæsarem concordia pignus, Julia uxor Magni decessit.

³⁹ Nec hic ferebat parem, nec ille sup. | Hic, est Pompeius; Ille Cæsar. Lucan. lib. 1.

Nec quonquam jam ferre potest Cæsare priorem.

Pompeiusve parem.

⁴⁰ Tanquam duos tanti imperii. | Idem expresse Lucan. lib. 1.

Qua mare qua terras, qua totum possidet orbem,

Non cepit fortuna duos.

⁴¹ Lentulo Marcelloque Consulibus. | Vid. quæ capiti præmissa sunt.

⁴² Primâ conjurationis fide. | Quâ illis de invadendâ Republicâ convenerat. Vide suprâ.

⁴³ De successione Cæsaris. | Hoc est de Imperio Cæsari abrogando, & successore in ejus locum mittendo, tunc autem Cæsar Provinciam Galliam obtinebat.

⁴⁴ Senatus, id est, Pompeius. | Argutissima sententia: quasi diceret Florus, Senatum nil aliud tum fuisse quàm Pompeium ipsum; vel, quidquid vellent Pompeius, id statim Senatoribus placuisse, & eorum decretis firmatum fuisse. Nam Senatum in Pompèii partibus fuisse notum est. Hujus autem figuræ exemplum est in fine cap. iii. infrâ, Romana dominationis, id est, humani generis. Ut si diceret Florus humanum genus, & Romanam dominationem, verbis differre, re autem minime

⁴⁵ Nec ille abnuebat. | Nec Cæsar abnuebat successorem.

⁴⁶ Si ratio sui proximis comitiis. | Hoc est, si sibi proximis Comitiis Consulatum vellet deferre.

⁴⁷ Favente Pompeio. | Cùm Pompeius legem tulisset, ne quis absens magistratum posset petere, lege jam in æs incisâ recordatus foci sui C. Cæsaris, eum legi exemit, & errorem suum correxit. Sed Marcellus postea id nullo modo locum habere posse contendit, cùm Pompeius per se errorem suum correxisset, sine populi auctoritate, quâ tamen æque opus erat, veluti si lex nova de intergo rogata fuisset.

⁴⁸ Dissimulante eodem. | Pompée ne faisant pas semblant de voir,

⁴⁹ Veniret. | Sic eum superioribus junge. Illi Consulatus à Romanis negabatur dicentibus; Veniret.

⁵⁰ Ac nisi in fide permanerent. | Nisi sibi Consulatum darent ut promiserant.

⁵¹ Remittere. | Eleganter pro remissurum,

⁵² Ariminum. | Maritima urbs supra Umbros.

⁵³ Umbriâ Thermus. | Ex Lucano.

Jusque suum pulso jam perdidit umbria Thermo.

⁵⁴ Brundusii. | Vide cap. xx. lib. 1.

⁵⁵ Et ceperat. | Id est inceperat, supp. opprimere. Alii legunt, ceperat, id est, cepisset: ut peractum erat, pro peractum fuisset.

Turpe dictu ! modo ⁵⁶ princeps patrum, pacis bellicque moderatōr, per triumphatum à se mare, lacera & penè inermi navi fugiebat. Nec Pompeius ab Italia, quàm senatus ab Urbe, fugatur prior. Quam penè vacuum metu Cæsar ingressus consulem se ipse facit. ⁵⁷ Ætarium quoque ⁵⁸ sanctum, quia tardius aperiebant Tribuni, iussit effringi : censumque & patrimonium populi Romani antè rapuit, quàm imperium. Pulso fugatoque Pompeio, maluit priùs ordinare provincias, quàm ipsum sequi. Siciliam & Sardiniam, ⁵⁹ annonæ pignora, per legatos habet. Nihil hostile erat in Galliâ : pacem ipse fecerat. Sed ad ⁶⁰ Hispanienses Pompeii exercitus transeunti per eam duci portas claudere ausa Massilia est. Misera, ⁶¹ dum cupit pacem, belli metu in bellum incidit : sed quia rutilis muris erat, vinci eam sibi iussit ⁶² absentis. & ⁶³ Græcula civitas, ⁶⁴ non pro mollitie nominis, & vallum rumpere, & incendere ⁶⁵ machinas ausa, & congregi navibus : sed Brutus, cui mandatum erat bellum, victos terrâ marique perdomuit. Mox deditibus sese ablata omnia præter, quam potiore omnibus habebant, libertatem. Anceps, variumque, & cruentum in Hispania bellum cum legatis Cnæi Pompeii ⁶⁶ Petreio & Afranio : quos ⁶⁷ Ilerdæ castra habentes, apud ⁶⁸ Sicorim amnem obsidere, & ab oppido intercludere aggreditur. ⁶⁹ Interim ⁷⁰ obundatione verni fluminis, com meatibus prohibetur. Sic fame castra tentata sunt : obsessorque ipse quasi obsidebatur, Sed ⁷¹ ubi pax fluminis rediit ; ⁷² populationibus & pugna campos aperuit : iterum ferox instat ; & cedentes ad Celtiberiam

INTERPRETATIO.

⁵⁶ Gracula urbs ausa est vallum Cæsaris rumpere, & incendere machinas, & navibus pugnare, non secundum mollitiem sui nominis.

^h Interea vernâ inundatione fluminis com meatibus intercluditur.

NOTÆ.

⁵⁶ Princeps patrum. | Princeps Senatûs is dicebatur qui in lectione Senatûs, quæ per censores peracto censu fiebat, primo loco recitabatur

⁵⁷ Sanctum. | Quia erat in æde Saturni. Vel sanctum vocat, quia in eo pecunia belli Gallici causâ servabatur, cum execrationibus publicis eam moram non iri, nisi Gallicum bellum incideret. Prior sententia magis placet.

⁵⁸ Annona pignora. | Sardinia & Sicilia populum Romanum nutriebant : ideoque eas, annona pignora, vocat noster, quod sibi annonam certam facerent.

⁵⁹ Hispanienses. | Hispanienses dicuntur qui in Hispaniâ sunt, non verò ex Hispaniâ nati. Hispani verò qui ex Hispaniâ nati, quamvis non sint in Hispaniâ.

⁶⁰ Dum cupit pacem. | Portas enim Cæsari clauserat, ne partes ejus sequi coacta sic bello involveretur ; itaque bellum metuens in bellum incidit.

⁶¹ Absenti. | D. Bruto.

⁶² Gracula civitas. | Graculam vocat.

quod à Phocænsibus condita sit. Vide Justin. lib. 43. cap. 3.

⁶³ Non pro mollitie nominis. | Hoc est, quod parum mollitiæ nominis convenit. Græci autem semper molles & effeminati audire. Ovid. lib. 3. Fast.

Gracia facundum, sed malè forte genus.

⁶⁴ Machinas. | Quibus ad oppugnationem Cæsar utebatur.

⁶⁵ Petreio & Afranio. | Afranium Consularem, Petreium Prætorium, vocat Vellei.

⁶⁶ Ilerdæ. | Oppidum in Hispania Tarraconensi, quæ citior dicta est.

⁶⁷ Sicoris. | Fluvius non longè ab Ilerdâ.

⁶⁸ Obundatione verni fluminis. | Hoc est, obundatione vernâ fluminis. Alii legant, abundatione, ut apud Virgil. i Georg. Amnis abundans : sed, obundatione, rectum est, usus stat.

⁶⁹ Ubi pax fluminis rediit. | Legendum profectò, ubi pax flumini rediit, videre multi.

⁷⁰ Populationibus & pugna. | Legendum, pugna, ut monet Salmastius.

consequutus, aggere & vallo, ⁷¹ ac per hæc siti ad deditionem compulit. Sic citerior Hispania recepta est; nec ulterior moram fecit. ⁷² Quid enim una post quinque legiones? Itaque ultro cedente Varone, Gades, ⁷³ fretum, Oceanus, omnia felicitatem Cæsaris sequebantur. Aliquid tamen adversus absentem ducem ⁷⁴ ausa fortuna est circa Illyricum & Africam, ⁷⁵ quasi de industriâ prospera ejus adversis radiarentur. Quippe quum fauces Adriatici maris jussi occupare ⁷⁶ Dolabella & Antonius, ille Illyrico hic ⁷⁷ Curictico litore castra posuissent; jam maria latè tenente Pompeio, repenti legatus ejus Octavius Libo ingentibus copiis classicorum circumvenit utrumque. Deditionem fames extorsit Antonio. ^k Missæ quoque a Basilo in auxilium ejus rates, quales inopia navium fecerat ⁷⁸ novâ Pompeianorum arte ⁷⁹ Cilicum; ⁸⁰ actis sub mare funibus, captæ quasi ⁸¹ per indaginem. ^l Duas tamen ⁸² æstus explicuit. Una, quæ ⁸³ Opiterginos terebat, in vadis hæsit, memorandūque posteris ⁸⁴ exitum dedit. Quippe vix mille juvenum manus, circumfusi undique exercitūs per torum diem tela sustinuit. Et quum exitum virtus non haberet,

INTERPRETATIO.

ⁱ Quasi ex proposito, ut ejus felicitas adversitate fulgeret.

^k Rates quoque quales navium penuries fecerat, à Basilo in ejus auxilium missa novo

artificio Pompeianorum nautarum, ductis sub mare funibus, quasi per indaginem capta fuerunt.

^l Æstus tamen duas expedit.

NOTÆ.

⁷¹ Ac per hæc. | Per aggerem & vallum, quibus eos cinxerat, ita ut fontibus interclusi essent.

⁷² Quid enim unâ post quinque legiones | Sensus est, quomodo una legio resistere posset, postquam quinque non potuere.

⁷³ Fretum. | Proprie fretum Herculeum seu Gaditanum, quod Hispaniam à Mauritaniâ dividit.

⁷⁴ Ausa fortuna. | Ex Lucano, ut alia multa;

Non eadem belli totum fortuna per orbem

constitit, in partes aliquid sed Cæsaris ausa est.

⁷⁵ Quasi de industriâ prospera ejus. | Addo ut: ausa fortuna est. . . . quasi de industriâ, ut prospera ejus; &c. Fortuna & Consilium inter se pugnant, nec se misceri sinunt; tamen eo tempore cum aliquid ausa fuit adversus Cæsarem, consilium adhibuisse visa est, ut dum adversabatur Cæsari, splendidiorem redderet Cæsarem.

⁷⁶ Dolabella & Antonius. | Meminit Suet. in Cæsar. cap. 36. Omnibus civilibus bellis nullam cladem, nisi per legatos suos passus est; quorum C. Curius in Africâ periit: C. Antonius in Illyrico, in adversariorum devenit potestatem: P. Dolabella classem in eodem Illyrico, Cn. Domi-

tius in Ponto exercitum amiserunt.

⁷⁷ Curictico. | In al. Corcyrao, sed Curictico, vel Curictio, ex variantium lectionum multitudine legendum monuit Salmast. Curicta autem insula est Illyriæ objacens, ut ex Plinio notum.

⁷⁸ Novâ Pompeianorum arte Cilicum. | De hoc Lucanus lib. iv.

At Pompeianus fraudes innectere ponto Antiquâ parat arte Cilix.

Ubi quam antiquam ille, noster novam dicit. ⁷⁹ Cilicum. | Sic Nautæ communi cum Piratis nomine dicebantur.

⁸⁰ Actis sub mare funibus. | Sic Brutus quum Xanthum obsedisset, & aliqui fluvium urbe prælabentem, sub aquâ tranantes evaderent, Retibus excepit transverso alveo in altum demissis, quorum in summo tintinnabula appensa illico irretitum nuntiabant.

⁸¹ Per indaginem. | Proprie. Vide Notata: ad cap. xvi. lib. iii. Quidquid piratarum fuit, quadam indagine inclusum & oppressum.

⁸² Æstus explicuit. | Mare recurrens altius naves attollendo, eas è funibus extricavit.

⁸³ Opiterginos | Opitergium oppidum Venetorum supra finem Adriaticum.

⁸⁴ Exitum. | Pro, exitum, lego, exemplum; vera lectio est.

tamen

tamen ne in deditiōem veniret; hortante tribuno Vulteio mutuis ictibus in se concurrir. In Africam quoque par & virtus & calamitas ⁸⁴ Curionis fuit: qui ad recipiendam provinciam missus, pulso, fugatoque Varo jam superbus, subitum Juba regis adventum, equitatumque Maurorum sustinere non potuit. Parebat victo fuga; ⁸⁵ sed pudor suavit, ut amissum suū temeritate exercitum, morte sequeretur. ⁸⁶ Sed jam debitum par fortunā flagitante sedem bello Pompeius Epiron elegerat. Nec Cæsar moratur, Quippe ordinatis à tergo omnibus, quamvis ⁸⁷ hyems media prohiberet tempestate, ad bellum navigavit, positisque ad ⁸⁸ Oricum castris, quum pars exercitus, ob inopiam navium cum Antonio relicta, Brundusii moram faceret; adeo impatiens erat, ut ad arcessendos eos, ⁸⁹ ardente ventis mari, nocte concubia, speculatorio navigio, solus ire tentaverit. Extat ad trepidum tanto discrimine gubernatorem vox ipsius: Quid times? Cæsarem vehis. Contractis in unum undique copiis, positisque cominus castris diversa erant ducum consilia. Cæsar ⁹⁰ pro natura ⁹¹ ferox, & conficiendæ rei cupidus, ostentare aciem, provocare, laceffere; nunc obsidione castrorum, ⁹² quæ sedecim millium ⁹³ vallo obduxerat; (sed quid his obesser obsidio, qui parente mari omnibus copiis abundarent?) nunc expugnatione ⁹⁴ Dyrrhachii irrita; (quippe quam vel situs inexpugnabilem faceret.) Ad hoc assiduis in erupcionem hostium præliis; (quo tempore egregia virtus Scævæ ⁹⁵ centurionis

INTERPRETATIO.

⁸⁴ Curionis. | Ca. Curionem vocat Sueton.
⁸⁵ Sed pudor suavit. | Cæsar de bello Civ.
 lib. 2. Curio nunquam, amisso exercitu quem à Cæsare fidei sua commissum acceperat, se in ejus conspectum reversurum confirmat, atque ita prælians interficitur.

⁸⁶ Sed jam debitum par fortunā flagitante. | Salmasius legit, sed jam debitum pari fortunā flagitante. Utinam ne isthuc scripisset vir longè clarissimus; quid enim est, par fortuna, hoc loco? nihil. At debitum par, metaphora est à re gladiatoria. Flagitante, quoque sumptum à populo, qui paria aliquot Gladiatorum à muneratoribus poscebat, ex Martiale, Suetonio, & aliis passim. Quid igitur? inquires. Hoc inquam: Et Scaligeris interdum, & Casaubonis, & Salmasii, opus venia est. Homines fuere. Huic exemplo alterum planè geminum est apud Justinum, lib. 17. ubi de Lyfimacho, & Seleuco agit. Ultimum hoc certamen commilitonum Alexandri fuit, & velut ad exemplum fortuna, par reservatum. Pater meus.

⁸⁷ Hyems media prohiberet tempestate. | Refer tō media ad tō tempestate, & hoc voluit

⁸⁸ Oricum. | Epiri maritima urbs.
⁸⁹ Nocte concubia. | Nox concubia dicitur media nox, quā cuncta animalia terris somnus habet, ut ait ille: usus est etiam Liv.
⁹⁰ Pro natura. | Satis dubito utrū istuc, pro, sit à manu Flori nec ne.
⁹¹ Ferox. | Hic ferox est audax, ut apud Virgil. lib. 10.
 Non vivida bello
 Dextra viris, animusque ferox, patiensque pericli. Et 12.
 O præstans animi juvenis, quantum ipse feroci
 Viriute exsuperas.
⁹² Dyrrhachii. | Macedoniæ oppidi, quod prius Epidaurus dicebatur, ad litus fere maris Adriatici.
⁹³ Centurionis. | Centuriones in exercitu dicebantur qui singulis ordinibus in legione præerant. Qui ordines centum militibus constabat.

emicit

emicuit, cujus in scuto centum atque viginti tela sedere.) jam vero direptione urbium sociarum, quum Oricum, & ⁹³ Gomphos, & alia castella Thessaliæ vastaret. ⁹⁴ Pompeius adversus hæc necesse moras, tergiversari, simul ut hostem interclusum undique inopia commeatuum teneret, utque ardentissimi ducis consenesceret impetus. Nec diutius profuit duci salutare consilium. Milites ocium, socii moram, ⁹⁵ principes ambitum ducis increpabant. Sic præcipitantibus fati, prælio sumpta est Thessalia: & ⁹⁶ Philippicis campis, Urbis, Imperii, generis humani fata commissa sunt. Nunquam ullo loco ⁹⁷ tantum virium populus Romanus, tantum dignitatis fortuna vidit. Trecenta amplius millia hinc vel illinc, ⁹⁸ præter auxilia regum, & Senatus. Nunquam imminentis ruinæ manifestiora ⁹⁹ prodigia: ¹⁰⁰ fuga victimarum, ¹⁰¹ examina in signis, interdiu tenebræ; dux ipse, & ¹⁰² nocturnâ ¹⁰³ imagine ¹⁰⁴ theatri sui audiens plausum, in modum ¹⁰⁵ planctûs circumsonare; & manè ¹⁰⁶ cum pullo (nefas!) ¹⁰⁷ apud principia conspectus. Nunquam acrior neque alacrior exercitus Cæsaris fuit. ¹⁰⁸ Inde classica prius, inde tela. ^p Annotatum quoque committentis aciem ¹⁰⁹ Craſtini pilum: qui mox adacto in

INTERPRETATIO.

⁹³ Contra hac Pompeius moras necessebat, recedebat, simul ut hostem undique conclusum, inopia commeatuum minueret.

^p Notatum quoque fuit telum Craſtini pug-

N O T A.

⁹³ Gomphos. | Oppidum Thessaliæ ab Epiro venientibus.

⁹⁴ Necesse moras. | Necesse pro necessebat, eleganter. Sic sæpe indefinitos pro imperfectis reperias.

⁹⁵ Principes ambitum. | Quasi de industriâ moras neceret, ut diutius imperium obtineret. Et ambitus hic pro ambitione ponitur.

⁹⁶ Philippicis Campis. | In Thessaliâ inter Pharsalum & Enipeum fluvium. Hi campi prius Pharsalici dicti sunt.

⁹⁷ Tantum virium Populus Romanus. | Hic errorem esse nemo non vider. Salmas. legit, Populi Romani; sed omnino delenda sunt hæc verba, Populi Rom. neque unquam illa scripsit Florus.

⁹⁸ Præter auxilia regum & Senatus. | Ridiculum est, lege, Sociorum, pro, Senatus.

⁹⁹ Prodigia. | Idem quod, monstrâ, quæ eveniunt, ut aliquid portendant.

¹⁰⁰ Fuga victimarum. | Victimæ ducebantur, non trahebantur, quæ si ductores sponte non sequerentur, vel si ex eorum manibus sese proripuissent & aufugissent, vel elapsæ ictum fessellissent, mali ominis erat; ut contra boni, si ad aram sponte accelerassent, sine tumultu ictum pertulissent, & collapsæ placide animum exhalassent.

¹⁰¹ Examina in signis. | Vide Notata ad

nam incipientis, qui mox transacto in os gladio, sic inter mortuos repertus, ipsa novitate vulneris, rabiem & ardorem quo pugnaverat, ostendebat.

cap. vi. lib. ii. Insidentia signis examina.

¹⁰² Imagine. | Gallicè diceret, Vision.

¹⁰³ Theatri sui. | Quod dedicaverat septem annis post triumphum suum de Asiâ. Illud Demetrius, qui ejus libertus erat, ædificavit ad campum Floræ, contiguum circo Flaminio.

¹⁰⁴ Planctus. | Est propriè cum pectora palmis concutiantur, quod in luctu fieri solet.

¹⁰⁵ Cum pullo. | Id est, cum veste pullâ, id est, nigra, quod omen infaustum apud Romanos putabatur, qui pullo nisi in luctu non utebantur.

¹⁰⁶ Nefas! | Quia cum purpurâ eum decebat conspici.

¹⁰⁷ Apud principia. | Vide Notata ad cap. x. lib. iii.

¹⁰⁸ Inde classica prius, inde tela. | Ab exercitu Cæsaris prius classica cecinere, & prius tela missa sunt: quod dixit noster, ut Cæsaris exercitûs alacritatem ostenderet.

¹⁰⁹ Craſtini pilum. | Certè hic non possum quin incogitantia Florum insimulem, qui hæc nobis ita tradidit, ut planè ignorarentur, ni non ea alii docuissent. Hic Craſtinus, qui Cæsar's partes sequebatur, prælium commissurus, antequam telum totqueret, Cæsarem aspiciens: Faciam, inquit, hodie Imperator, ut aut vivo mihi, aut mortuo gratias agas. Annotatum ergo est ejus pilum, quia hæc locutus, illud in hostes torfit.

os gladio, sic inter cadavera reperrus, libidinem ac rabiem quā pugnaverat, ipsā novitate vulneris præferebat. Sed nec ¹¹⁰ minùs admirabilior illius exitus belli. Quippe quum Pompeius aded equitum copiā abundaret, ut facilè circumventurus sibi Cæsarem videretur, circumventus ipse est. Nam quum diu æquo Marte contenderent, iussuque Pompeii fusus à cornu erupisset equitatus; repenti ¹¹¹ hinc signo dato, Germanorum cohortes tantum in effusos equites fecere impetum, ¹¹² ut illi esse pedites, ¹¹³ hi ¹¹⁴ venire in equis viderentur. Hanc stragem fugientis equitatus, ¹¹⁵ levis armaturæ ruina comitata est. Tunc terrore latius dato, turbantibus invicem copiis reliqua strages ¹¹⁶ quasi unā manu facta est. Nec ulla res magis exitio fuit, quàm ipsa exercitus magnitudo. ¹¹⁷ Multus in eo prælio Cæsar fuit, ¹¹⁸ mediusque inter Imperatorem & militem. Voces quoque ¹¹⁹ obequitantis exceptæ, altera cruenta, sed docta, & ad victoriam ¹²⁰ efficax; Miles, ¹²⁰ faciem feri: altera ¹²¹ ad iactationem composita; Parce civibus: ¹²² quum ipse sequeretur. Felicem utcumque in malis Pompeium, si eadem ipsum, quæ exercitum ejus, fortuna traxisset! Superstes dignitati suæ vixit, ut cum majore dedecore per ¹²³ Thessalica Tempe equo fugeret, ut unā naviculā ¹²⁴ Lesbou applicaretur: ¹²⁵ pulsus. Hedris in deserto Ciliciæ scopulo, fugam in Parthos, Africam, vel Æ-

N O T A E.

¹¹⁰ Nec minùs admirabilior. | Legendum, nec minùs admirabilis.

¹¹¹ Hinc signo dato. | A Cæsaris exercitu.

¹¹² Ut illi esse pedites. | Pompeii equites.

¹¹³ Hi. | Germani.

¹¹⁴ Venire. | Cum impetu in hostem ruere hic. Quod Notandum.

¹¹⁵ Levis armatura. | Hoc est, militum levis armaturæ.

¹¹⁶ Quasi unā manu. | Ita facilè facta fuit, ut unā tantum manu facta videretur. Non remè hoc alibi reperies.

¹¹⁷ Multus in eo prælio Cæsar. | Eleganter Multus hic est, pro multis, assiduus, diligens. Sic Sallust. in Jugurth. Ad vigilias multus esse. Et infra, Tum vero multus atque ferox instare.

¹¹⁸ Mediusque inter Imperatorem & Militem. | Hoc est, ut Imperatoris, sic militis munus obibat. Et sic utriusque muneris particeps, & Imperatoris & militis, medius erat inter utrumque.

¹¹⁹ Obequitantis. | Hoc est, circum equitantis, huc & illuc circum ordines equitantis.

¹²⁰ Faciem feri. | Hoc est, resistentes feri, parce fugientibus; vel hoc ideo dixit Cæsar, ut quod maximè ad victoriam efficax, cum hostes oculos ad vitandum idem averterent, toto corpore patentes facilè à suis transderentur. Sed prius magis verisimile, immo & magis doctum, & efficax. Quasi dixisset

Cæsar: fugientes finite fugere, & vos ad obstitentes convertite.

¹²¹ Ad iactationem composita. | Quia per eam Cæsar se Cives & amare, & colere suadere volebat, seque invitum contra eos tela convertere.

¹²² Quum ipse sequeretur. | Profecto scripserat Florus, parce civibus quas ipse sequeretur, ut sensus sit, Cæsarem dixisse, parce civibus, ut eos scilicet ipse sequeretur.

¹²³ Per Thessalica tempe. | Loca nemorosa ad Peneum fluvium sita in Thessaliâ, Thessala tempe dixit Horat. Horum planè mirabilem descriptionem vide apud Ælian. lib. 3. Var. Hist. cap. 1.

¹²⁴ Lesbou. | Insulam in mari Ægeæ è regione Troadis.

¹²⁵ Pulsus Hedris in deserto Ciliciæ scopulo. | Optimè Salmas. qui legit, pulsus Syedris deserto Ciliciæ scopulo: Syedra autem est urbs Ciliciæ, quam scopulum vocat noster, quia maritima est, ita ut longè aspicientibus scopulus videatur. Quidam libri habent pulsus Larisid, in deserto Ciliciæ scopulo, &c. Quod verum esse potest. Sed Salmasii lectio magis placet, cum idem Lucan. lib. 8. de eadem Pompeii fugâ,

Ad profugum collecta ducem parvisque Syne-

dris

Ubi quisvis videt legendum, Syedris, ut idem Salmas. monuit? quidam legunt Colendris, sed Sid manifestò falsum est.

gyptum

gyptum agitarer; ut denique ¹²⁶ in Pelusio littore, ¹²⁷ imperio vilissimi regis, ¹²⁸ consiliis spadonum, & nequid malis desit, ¹²⁹ Septimii desertoris sui gladio trucidatus, sub oculis uxoris suæ liberorumque moreretur. Quis non peractum esse cum Pompeio crederet bellum? Atqui acrius multo atque vehementius Thessalici incendii cineres recaluere. ¹³⁰ Et in Ægypto quidem adversus Cæsarem ¹³¹ sine partibus bellum. Quippe quum Ptolemæus rex Alexandriæ, ¹³² summum civilis belli scelus peregisset, fœdusque amicitiae cum Cæsare, ¹³³ medio Pompeii capite sanxisset; ultionem tanti viri Manibus quærente fortunâ, causa non defuit. Cleopatra regis soror affusa Cæsaris genibus, partem regni reposcebat. ⁹ Aderat puellæ forma, & quæ duplicaretur ex illo, quod talis passa videbatur injuriam: ¹³⁴ odium ipsius regis, qui Pompeii cædem, ¹³⁵ partium fato, non Cæsari dederat: haud dubiè idem in ipsum ausurus, si expeditisset. Quam ubi Cæsar restitui jussit in regnum, statim ab eisdem percussoribus Pompeii obsessus in regiâ, quamvis exiguâ manu, ingentis exercitus molem mirâ virtute sustinuit. ¹³⁶ Ac primum ædificiorum proximorum, atque navalium incendio, infestorum hostium tela submovit: mox ¹³⁷ in peninsulam Pharon subitus evasit: inde depulsus in maria, mirâ felicitate ad proximam classem enatavit: ¹³⁸ relicto quidem in fluctibus ¹³⁹ paludamento, seu fato, seu consilio, ut illud ¹⁴⁰ ingruentibus hostium telis saxisque peteretur. Tandem receptus à classicis suis, undique simul hostes

INTERPRETATIO.

⁹ Aderat puella pulchritudo, quæ etiam ex eo duplicabatur, quod cum talis esset, injuriam tulisse videbatur. Aderat odium in Regem.

NOTÆ.

¹²⁶ Pelusio littore. | Ad Delta Nili.

¹²⁷ Imperio vilissimi regis. | Ptolemæi Alexandriæ Regis.

¹²⁸ Consiliis spadonum. | Qui plurimi in his regionibus erant, & maximè potentes. Curtius l. 3. Spadonum grex haud sanè illis gentibus vilis.

¹²⁹ Septimii. | L. Septimius apud Cæsarem vocatur.

¹³⁰ Et in Ægypto. | Vide ut planè servat ordinem, quem suprà descripsit. Bellum totis viribus Thessaliâque confecit: hinc in Ægyptum subito transfliit.

¹³¹ Sine partibus. | Pompeii scilicet. Partes propriè dicuntur cives unius Reipublicæ in factiones scissæ.

¹³² Summum civilis belli scelus. | Pompeii necem.

¹³³ Medio Pompeii capite. | Pompeii necem mediante, conjungente fœdus illud amicitiae.

¹³⁴ Odium ipsius regis. | Repete, aderat. Odium regis est odium in ipsum regem.

¹³⁵ Partium fato. | Pompeium trucidavit, quia victus fuerat, & ut victoris Cæsaris gratiam iniret. Idemque sibi victo etiam fecisset,

Pompeio victore; & sic partium fato, non Cæsari, Pompeii necem dederat.

¹³⁶ Ac primum ædificiorum proximorum, atque navalium incendio. | Vide Cæsarem in fine bellorum Civilium. Navalia hic sunt quæ vulgò dicimus Arsenal.

¹³⁷ Peninsulam Pharon. | E regione Alexandriæ, antiquitus Insula fuit, postea verò limus & alia inter eam & Ægyptum induuere, ut nunc Ægypto ab altera parte contigua sit: quapropter peninsulam eam vocavit noster, quam Homerus antea insulam vocaverat.

¹³⁸ Relicto quidem in fluctibus paludamento. | Alii dicunt non reliquisse, sed mordicus traxisse, ne hostes spolio potirentur.

¹³⁹ Paludamento. | Paludamentum erat pallium insigne bellicum, Imperatorem dumque proprium; ejus forma erat, ut extrema longitudinis essent utrinque angusta, imis latioribus. Color ejus eximius, & quidem è cocco; interdum etiam album erat, sed non ita sæpe.

¹⁴⁰ Ingruentibus. | Qui tomboient en grand nombre. Dictum ingruere à gruibus, quæ catervatim fundunt.

adortus, debellatâ perfidâ gente, ¹⁴¹ iusta ¹⁴² Generi Manibus dedit. Quippe & ¹⁴³ Theodorus magister, auctorque totius belli, & ne virilia quidem portenta Porthinus atque Ganymedes, diversâ per mare & terras fugâ & morte consumpti. Regis ipsius corpus obrutum limo reperit in aureâ loriceâ honore. In Asiâ quoque novus rerum motus à Ponto : ¹ planè quasi de industria captante fortunâ hunc Mithridatico regno exitum, ut ¹⁴⁴ à Pompeio pater, à Cæsare filius vinceretur. Rex ¹⁵⁹ Pharnaces magis discordiæ nostræ fiduciâ, quam virtutis suæ, infesto in Cappadociam agmine ruebat : sed hunc Cæsar aggressus, uno, &, ut sic dixerim, ¹⁴⁵ non toto prælio, obtrivit ; more fulminis, quod uno eodemque momento venit, percussit, abscessit. Nec vana de se prædictio est Cæsaris ; ¹⁴⁶ antè victum hostem esse, quàm visum. Sic cum exteris. At in Africa ¹⁴⁷ cum civibus multo atrocius, quàm in ¹⁴⁸ Pharsaliâ. [†] Huc reliquias partium naufragarum quidam furoris æstus expulerat : nec reliquias diceres, sed integrum bellum. ¹⁴⁹ Sparsæ magis quàm oppressæ vires erant. ¹⁵⁰ Auxerat sacramentum ipsa clades Imperatoris : nec degenerabat ¹⁵¹ ducum successio. Quippe satis amplè sonabant in Pompeiani nominis locum Cato & Scipio. Accessit copiis Mauritanie rex Juba, ¹⁵² videlicet ut latius vinceret Cæsar. Nihil ergo inter Pharsaliam & ¹⁵³ Thapson, ¹⁵⁴ nisi quòd amplior, eoque acrior Cæsa-

INTERPRETATIO.

[†] Omnino quasi consultò fortunâ servante hoc Mithridatico regno fatum.

[†] Huc naufragarum partium reliquias, quidam furoris torrens eiecerat.

NOTÆ.

¹⁴¹ *Iusta.* | Sic propriè dicuntur sacrificia, inferiæ quæ pro mortuis fiunt.

¹⁴² *Generi.* | Pompeii.

¹⁴³ *Theodorus Magister.* | Ptolemæi pueri Præceptor fuit ; cum Rhetoricam docebat, ut ex Plutarcho patet.

¹⁴⁴ *À Pompeio Pater.* | Idem Sueton. in Cæsar. cap. 35. *Ab Alexandriâ in Syriam, & inde Pontum transit, urgentibus de Pharnace nunciis, quem Mithridatis magni filium, ac tunc occasione temporum bellantem (lego rebelantem) jamque multiplici successu præferocem, intra quintum quàm adfuerat diem, quatuor quibus in conspectum venit horis, unâ profligavit acie.*

¹⁴⁵ *Non toto prælio.* | Quippe quod per quatuor tantum horas duravit. Hic autem non toto prælio ; alibi dixit, ne hoc quidem iusto prælio.

¹⁴⁶ *Ante victum hostem quàm visum.* | Ita rem habet Sueton. *Pontico triumpho, inter pompa ferula, trium verborum prætulit titulum, veni, vidi, vici, non acta belli significantem, sicut ceteri, sed celeriter confecti notam.*

¹⁴⁷ *Cum Civibus.* | Catone & Scipione,

¹⁴⁸ *Pharsaliâ.* | Ad Campos Philippicos, qui & Pharsalici dicti fuere, ut supra dictum.

¹⁴⁹ *Sparsæ magis quàm oppressæ vires erant.* | Ex Lucano lib. 8.

— sparsit potius Pharsalia nostras Quam subvertit opes.

¹⁵⁰ *Auxerat sacramentum ipsa clades Imperatoris.* | Clades Pompeii effecerat, ut se arctius sacramento adstringerent ad bellum contra Cæsarem gerendum.

¹⁵¹ *Ducum successio.* | Id est, succedentes duces. Cato & Scipio non degenerabant à Pompeio.

¹⁵² *Videlicet ut latius vinceret Cæsar.* | Hæc à se dixit Florus. Gall. *Juba Roy de Mauritanie se joignit aux Troupes de Scipien sans doute pour accroître la victoire de Cæsar.*

¹⁵³ *Thapson.* | Africa propriæ oppidum.

¹⁵⁴ *Nisi quòd amplior.* | Certè hic aliquid deest. Sententia postulat ut legas, *Nisi quòd ibi amplior hostium exercitus.* Nihil discriminis, inquit, inter Pharsaliam fuit & Thapson, nisi quòd ibi major hostium numerus, eoque acrior Pompeianorum impetus fuit. Id antecedentia probant & sequentia.

rianorum

rianorum impetus fuit, indignantium post Pompeium crevisse bellum. Denique, quod aliàs nunquam, ¹⁵⁵ ante imperium ducis suâ sponte signa cecinerunt. Strages à Jubâ cœpit. ¹⁵⁶ Ejus elephanti bellorum rudes, ¹⁵⁷ & nuper à sylvâ, consternati subito clangore, statim & exercitus in fugam, ¹⁵⁸ & duces fortius quàm ut fugerent, non inconspicuâ tamen morte omnium. Jam Scipio nave fugiebat: sed assequutis eum hostibus, gladium per viscera exegit: & ubi esset quodam requirente, respondit ¹⁵⁹ hoc ipsum; Bene se habet Imperator. Juba quum sese recepisset in regiam, magnificè epulatus, postero die cum Petreio fugæ comite ¹⁶⁰ super mensas & pocula interficiendum se ei præbuit. Ille & regi ¹⁶¹ suffecit, & sibi, quum interim semesi in medio cibi; & ¹⁶² parentalia fercula ¹⁶³ regio simul ¹⁶⁴ Romanoque sanguine maderabat. Catō non interfuit bello: ¹⁶⁵ positisque apud Bagradam castris, ¹⁶⁶ Uticam, velut ¹⁶⁷ altera Africæ claustra servabat. Sed acceptâ partium clade, nihil cunctatus, ut sapiente dignum: erat, ¹⁶⁸ mortem etiam lætus accivir. Nam postquam filium comitesque amplexu dimisit, in nocte lecto ad lucernam ¹⁶⁹ Platonis libro, qui immortalitatem animæ docet, paululum quievit. y Tum ¹⁷⁰ circa primam vigiliam stricto gladio revelatum manu pectus semel iterumque percussit. Ausi post hoc virum medici ¹⁷¹ violare fomentis. Ille

INTERPRETATIO.

t Ejus elephanti pugna imperiti, & nuper è sylvâ extracti, subito clamore padefacti, statim, ut & exercitus, in fugam abiere.
u Inter mensas & pocula se ei interimendum

dedit.

x Ille regi satis fuit & sibi.

y Ibi circa primam vigiliam educto gladio defectum manu pectus semel & iterum ferivit.

NOTÆ.

¹⁵⁵ Ante imperium ducis. | Subito dextro cornu, injussu Caesaris tubicen à militibus coactus canere cepit; Hirtius de bello Africo. Semper autem Imperium ducis expectabatur, ut signa canerent.

¹⁵⁶ Et nuper à sylvâ. | Eleganter, pro à sylvâ recepti, quapropter eos per tempus fingere & ad bella instruere, formare, non licuit.

¹⁵⁷ Et duces fortius quàm ut fugerent. | Nullum hinc bonum sensum elicias. Verissima est conjectura Salmasii qui legit, Nec duces fortius quàm ut fugerent. Hoc sensu, elephanti & exercitus in fugam abiere, nec duces ipsi fortius se gesserunt, quàm ut fugerent.

¹⁵⁸ Jam. | Malè qui legi volunt, nam; nec, jam, minus à superioribus pendet, nempe non inconspicuâ tamen morte omnium; jam, enim est quasi diceret, Premierement, d'abord.

¹⁵⁹ Hoc ipsum. | Les mêmes paroles.

¹⁶⁰ Ille & Regi suffecit & sibi. | Petreius Jubam, seque postea interemit; alii dicunt alterum alterius manu occisum fuisse.

¹⁶¹ Parentalia fercula. | Eleganter fercula parentalia vocavit, hoc est, fercula quæ sibi pro parentalibus erant. Les services qui leur étoient comme les sacrifices qu'on à coutume de

faire aux morts. Et revera cum inter cibos & pocula occubuerint, fercula illa facilè parentalia videri poterant.

¹⁶² Regio. | Jubæ scilicet.

¹⁶³ Romanoque sanguine. | Petreii.

¹⁶⁴ Positisque apud Bagradam castris. | Lego, Positis enim ad Bagradam castris.

¹⁶⁵ Bagradam. | Africæ fluvium non longè ab Uricâ.

¹⁶⁶ Uticam. | Africæ urbs maritima, juxta Carthaginem.

¹⁶⁷ Altera Africa claustra. | Carthaginem altera, Uticam altera Africæ claustra fuisse noster intelligit.

¹⁶⁸ Mortem etiam lætus accivir. | De hoc Catone sic Horat. lib. 2. Od. 1.

Et cuncta terrarum subacta

Præter atrocem animum Catonis.

¹⁶⁹ Platonis libro. | Qui Phædon vocatur.

¹⁷⁰ Circa primam vigiliam. | De vigiliis dictum alibi.

¹⁷¹ Violare. | Usque adeo egregium putabatur facinus propriâ manu sibi mortem consciscere, ut qui sic percussos à morte revocare tentarent, eos violare viderentur.

passus,

passus, dum abscederent, rescidit plagas: ¹⁷² sequutaque vis sanguinis, moribundas manus in ipso vulnere reliquit. Quasi non esset usquam dimicarum, sic arma rursus & partes; Quantoque Africa supra Thessaliam, tanto Africam superabat Hispania. ¹⁷³ Plurimum quantum favoris partibus dabat fraternitas ¹⁷⁴ ducum, & ¹⁷⁵ pro uno duos ¹⁷⁶ stare Pompeios. Itaque ¹⁷⁷ nusquam atrocius, nec tam ancipiti Marte concursum est. Primum ¹⁷⁸ in ipso ostio Oceani ¹⁷⁹ Varus Didiusque legati confligere: sed acius fuit cum ipso mari, quam inter se navibus bellum. Siquidem velut furorem civium castigaret Oceanus, utramque classem naufragio cecidit. ² Quinam ille horror, quum eodem tempore fluctus, procellæ, viri, naves ¹⁸⁰ armamenta confligerent; adde sitis ipsius formidinem; ¹⁸¹ vergentia in unum, hinc Hispaniæ, inde Mauritaniam littora; ¹⁸² mare & intestinum, & ¹⁸³ externum; imminentesque ¹⁸⁴ Herculis speculas; quum omnia undique simul prælio & tempestate sævirent. Mox circa obsidiones urbium ¹⁸⁵ utrimque discursum est; quæ miseræ inter hos atque illos duces societatis Romanæ pœnas dabant. Omnium postrema certaminum ¹⁸⁶ Munda: hic non pro cæterâ felicitate, sed anceps & diu triste prælium: ut planè viderentur ¹⁸⁷ nescio quid deliberare ¹⁸⁸ fortuna. Sanè & ipse ante aciem mœstior, non ex more, Cæsar; sive respectu fragilitatis humanæ; sive nimiam prosperorum suspectam habens continuationem; vel eadem rimens, ¹⁸⁸ postquam idem esse cœperat

INTERPRETATIO.

² *Quantus ille terror, quum eodem tempore, unda, tempestates, viri, naves, elementa, concurrerent.*

NOTÆ.

¹⁷² *Sequutaque vis sanguinis.* | Alii legunt. *Sequutaque vi sanguinis*, quod magis placet.

¹⁷³ *Plurimum quantum.* | Sic, *immane quantum*, dixit Horat. alicubi ad verbum *πολλὸν ὅσον* dixit Callimach. Gall. *Tout autant qu'il se peut.*

¹⁷⁴ *Ducum.* | Pompeiorum.

¹⁷⁵ *Pro uno duos stare Pompeios.* | Pro Pompeio Magno duos Pompeios ejusdem Pompeii filios stare, nempe Sextum & Cnæum.

¹⁷⁶ *Stare.* | Grave verbum. Hic *in armis esse* significat.

¹⁷⁷ *Nusquam atrocius, nec tam ancipiti Marte.* | Idem ad verbum Vellei. lib. 2. cap. 56. *Sed nullum unquam atrocius periculosiusque ab eo initum prælium, adeo ut plusquam dubio Marte, &c.*

¹⁷⁸ *In ipso ostio Oceani.* | In freto quod Hispaniam inter & Mauritaniam currit, quod veluti claustrum & porta est, quâ à mari nostro in Oceanum Atlanticum transitur.

¹⁷⁹ *Varus Didiusque.* | Varus Pompeii legatus, Didius verò Cæsaris, res ex Cæsaris Comment. nota est.

¹⁸⁰ *Armamenta.* | In aliis legebatur, *Scementa*, quod manifestò ex *elementa* corruptum.

fuit. Hic igitur malim legere, *Elementa*, cum *τὸ armamenta* nil aliud sonet, quam *τὸ naves*.

¹⁸¹ *Vergentia in unum.* | Hoc est ferè concurrentia; nam Mauritaniam & Hispaniam littora ferè contigua sunt.

¹⁸² *Mare intestinum.* | Mare Mediterraneum.

¹⁸³ *Externum.* | Mare Atlanticum. Sed quid ad horrorem internum & externum mare? Quia ipse utriusque maris concursus atrocior ostendit faciem.

¹⁸⁴ *Herculis speculas.* | Herculis columnas, speculas vocat, quod mari imminabant. Has Hercules in Libyâ erexit, cum ad Geryon tendere, ut ejus boves furaretur. Vide Apoll. lib. 2.

¹⁸⁵ *Utrinque.* | A partibus Cæsaris, & à partibus Pompeii.

¹⁸⁶ *Munda.* | Bœticæ urbs in inferiori Hispaniâ. Ex Lucano hoc quoque,

Ultima funestâ concurrunt prælia Munda.

¹⁸⁷ *Nescio quid fortuna deliberare.* Hæc verba, *nescio quid*, addita fuisse crediderim.

¹⁸⁸ *Postquam idem esse cœperat quod Pompeius.* | Hoc est, postquam ad idem imperii gloriæque culmen ascenderat, quo altius ne fingi quidem poterat. Meritò igitur sibi Pompeii fatum verebatur.

quod

quod Pompeius. Sed in ipso prælio ¹⁸⁹ quod nemo unquam meminerat, quum diu pari Marte acies nihil aliud quam occiderent, in medio ardore pugnantium subito ingens inter utrosque silentium, ¹⁹⁰ quasi convenisset. Hic ¹⁹¹ omnium sensus erat. Novissimè ¹⁹² illud inusitatum Cæsaris oculis nefas, post quatuordecim annos probata ¹⁹³ veteranorum manus gradum retro dedit. ¹⁹⁴ Quod etsi ¹⁹⁵ nondum fugerat, apparebat tamen ¹⁹⁶ pudore magis, quam virtute resistere. Itaque ablegato equo, similis furenti, primam in aciem procurrit. ¹⁹⁷ Ibi prensare fugientes, confirmare, per totum denique agmen oculis, manibus, clamore volitare. Dicitur in illâ perturbatione & de extremis agitatasse secum, ¹⁹⁸ & ita manifesto vultu fuisse, quasi occupare manu mortem vellet; nisi cohortes hostium quinque ¹⁹⁹ per ^{bb} transversam aciem actæ, quas ²⁰⁰ Labienus periclitantibus castris ²⁰¹ subsidio miserat, ²⁰² fugæ speciem præbuisent. Hoc aut & ²⁰³ ipse credidit, aut dux callidus arripuit in occasionem: & ²⁰⁴ quasi in fugientem invenit, simul & suorum erexit animos, ²⁰⁵ & hostes perculit. ²⁰⁶ Nam hi dum se putant vincere, fortius sequi; Pompeiani dum fugere credunt suos, fugere coeperunt. Quanta fuerit hostium cædes, ira, rabiesque victoribus, ²⁰⁷ sic æstimari potest. Hoc à prælio profugi quum se Mundam recepissent, & Cæsar obsideri statim victos imperasset, ex congestis cadaveribus ²⁰⁸ agger effectus est, quæ pilis jaculisque con-

INTERPRETATIO.

¹⁸⁹ Dicitur in istâ trepidatione etiam de ultimis secum cogitasse, & sic apertum vulum ostendisse, veluti si manu suâ mortem vellet prævenire.

^{bb} Nisi quinque cohortes hostium, quas Labienus periclitantibus castris ad auxilium miserat, per mediam aciem acta, fuga similitudinem dedissent.

NOTÆ.

¹⁸⁹ Quod nemo unquam meminerat. | Legendum, Quale nemo unquam, &c.

¹⁹⁰ Quasi convenisset. | Gallicè diceret, Come s' ils eussent été d'accord. Pater meus.

¹⁹¹ Hic omnium sensus erat. | Frigidissima explicatio est Magistelli alicujus, appositâ ad ea verba, Quasi convenisset.

¹⁹² Illud inusitatum Cæsaris oculis. | Si liceret, libenter legerem, Illud inusitatum Cæsaris oculis. Et sane facile probaretur sæpius alibi mendosè inusitatum, pro inusitatum legi.

¹⁹³ Veteranorum. | Veterani dicebantur, qui post vicena stipendia dimissi fuerant.

¹⁹⁴ Quod etsi. | Notanda Latinitas, quam vitiosam esse sentio. Legerem, nam etsi.

¹⁹⁵ Nondum fugerat. | Fugisse tamen apertè narrat Vellei. lib. 2. cap. 56.

¹⁹⁶ Pudore magis quam virtute. | Idem Vellei. lib. 2. Verecundiâ magis quam virtute acies restituta sunt.

¹⁹⁷ Ibi prensare. | Vide supra. Nectere moras, pro necebat.

¹⁹⁸ Per transversam aciem. | Per mediam aciem, Pompeii scilicet, non Cæsaris; pro-

bant sequentiâ.

¹⁹⁹ Labienus. | Pompeii legatus.

²⁰⁰ Subsidio miserat. | Id est, ad subsidium. Pour les soutenir.

²⁰¹ Fuga speciem præbuisent. | Quippe per transversam aciem suam transeuntes, ut periclitantibus castris, quæ à tergo erant, auxilium ferrent, terga hostibus obvertebant, & sic fugere videbantur.

²⁰² Ipse. | Cæsar.

²⁰³ Et quasi in fugientem. | Scribe, In fugientes.

²⁰⁴ Et hostes perculit. | Alii legunt, Et hostis perculit, ut ad animos referatur.

²⁰⁵ Nam hi. | Cæsaris milites.

²⁰⁶ Sic existimari potest. Hoc à prælio profugi. | Hic errorem esse nemo non videt. Lege igitur; Sic existimari potest, quod à prælio profugi, &c. Pater meus.

²⁰⁷ Agger. | Suggestus è terrâ & arborum truncis, quem paulatim attollebant, & versùs urbem producebant; ut ex alto & ex plano cum hostibus, qui pro muris stabant, manum confererent.

fixa

confix
licer
gum,
oppid
fecit
post C
mum
210 ex
fercul
211 T
ros, 8
Mun
phaba
218 p
præte

206
habent
207
omnino
set, ne
208
contra
209
Anroit

210
Ocean
teres in
maria
argente

211
mè hlc
sumunt
cundus

212
pompa
duntur
hostiur
quæ fe
cap. 31
trium

vici.
rum,
bantur

213
rubicu

214
rus.
ris, se
tur, qu
dixit
quia si
locum
Et ad
Pharus
compa

confixa inter se tenebantur: scdum etiam inter Barbaros! ²⁰⁶ Sed videlicet victoriam desperantibus Pompeii liberis, Cnæum prælio profugum, crure saucio deserta & avia petentem, Cesonius apud Lauronem oppidum consequutus, pignantem ²⁰⁷ (aded nondum desperabat) interfecit. Sextum fortuna in Celtiberiam interim abscondit; ²⁰⁸ aliisque post Cæsarem bellis reservavit. Cæsar in patriam victor invehitur. Primum de Gallia triumphum ²⁰⁹ transmiserat Rhenus, Rhodanus, & ²¹⁰ ex auro captivus Oceanus. ²¹¹ Altera laurus Ægyptia. Tunc ²¹² in ferculis Nilus, ²¹³ Arsinoë, ²¹⁴ & ad simulacrum ignium ardens Pharus, ²¹⁵ Tertius de Pharnace currus, & Ponto. Quartus Jubam & Mauros, & bis subactam ostendebat Hispaniam. ²¹⁶ Pharsalia, & Thapfos, & Munda nusquam. ²¹⁷ Et quanto majora erant, de quibus non triumphabat! Hic aliquando finis armis fuit. Reliqua pax incruenta: ²¹⁸ pensatumque clementiâ bellum. ²¹⁹ Nemo cæsus imperio, præter Afranium; ²²⁰ satis ignoverat semel; & ²²¹ Faustum

N O T A.

²⁰⁶ Sed videlicet. | Hæc ad superiora non habent anaphoram: sed est transitio.

²⁰⁷ Adeo nondum desperabat. | Si enim omnino desperasset, lubens mortem oppetiisset, nec pungasset.

²⁰⁸ Aliisque post Cæsarem bellis. | Nempe contra Augustum. Vid. cap. vii. inf. a.

²⁰⁹ Transmiserat. | Propriè. Gallicè diceret, *Auroit fait passer devant les yeux des Romains.*

²¹⁰ Ex auro captivus Oceanus. | Captivus Oceanus ex autofactus. Jam alibi monui, veteres in triumphis urbes, montes, flumina, maria denique quæ sibi subjecerant, ex auro argento, vel ære repræsentare fuisse solitos.

²¹¹ Altera laurus Ægyptia. | Elegantissimè hic triumphus, laurus, currus, pro eodem sumuntur. Altera laurus Ægyptia, hoc est, secundus triumphus Ægyptius fuit, de Ægypto.

²¹² Tunc in ferculis. | Fercula sunt quæ in pompa ferebantur, quo nomine comprehenduntur simulacra oppidorum, Deorum, spolia hostium, coronæ, machinæ, & alia id genus quæ ferri solebant in pompa. Suet. in Cæsar. cap. 37. *Pontico triumpho inter pompa fercula trium verborum præstitit titulum: Veni, vidi, vici.* Sic fercula ludorum, fercula sacrorum, id est, quæ in ludis, vel sacris ferebantur.

²¹³ Arsinoë. | Ægypti urbs ad sinum Arabicum, quæ nonnullis Cleopatris dicitur.

²¹⁴ Et ad simulacrum ignium ardens Pharus. | De Pharo supra dictum: in ea fuit turris, seu specula, ubi noctu ignis incendebatur, quem Nautæ sequerentur. Quare hic noster dixit ad simulacrum ignium ardens Pharus, quia sic repræsentata fuit. Sed ego hunc Flori locum mutilum esse contendo, & legendum, *Et ad simulacrum ignium cælestium ardens Pharus.* Ignibus enim cælestibus Pharus comparat, non ignibus: nam ridiculum sit di-

cere quidpiam ardere ad simulacrum ignium, nisi itidem & ad simulacrum aquæ ardere posse diceretur. Neque est quodd quis dicat per ignes sic absolute parva illa sydera significari, ut apud Horat. *Velut inter ignes luna minores*: Nam hic alia planè res est. Quin & sic supra loquutus est Florus, lib. i. cap. 2. *Focum Vesta virginibus colendum dedit, ut ad simulacrum cælestium siderum custos imperii flamma vigilaret.*

²¹⁵ Tertius de Pharnace currus. | Tertius currus, hoc est tertius triumphus.

²¹⁶ Pharsalia, & Thapfos, & Munda, nusquam. | Nusquam, inquit, inter triumphos, Pharsalia, Thapfos, Munda, vivebantur, videlicet quia ibi contra cives pugnatum est.

²¹⁷ Et quanto majora erant de quibus non triumphabat. | Nempe Pharsalia, Thapfos, & Munda; nam ibi atrociora fuere prælia.

²¹⁸ Pensatum clementiâ bellum. | Gallicè diceret, *La Guerre fut recompensée par la clemence.*

²¹⁹ Nemo Casus imperio præter Afranium. | Sed alii ejus imperio occisum fuisse non putant. Sueton. in Cæsar. cap. 75. *Nec ulli perisse nisi in prælio reperientur, exceptis dumtaxat, Afranio & Fausto, & L. Cæsare juvene; ac ne hos quidem voluntate ipsius interemptos putant.*

²²⁰ Satis ignoverat semel. | Hæc sunt includenda parenthesi. *Nemo casus imperio, præter Afranium & Faustum Syllam, nam satis ignoverat semel, &c.* Hi enim, ut ex Sueton. & aliis patet, post impetratam veniam rebellavere.

²²¹ Et Faustum Syllam. | Cui neptis Cæsaris nupserat, Et sic Cæsaris progener fuit, non gener. Sed generi nomine progeneri etiam continentur.

Syllam : 222 didicerat generos timere : 223 Filiamque Pompeii cum patruelibus ex Syllâ. 224 Hic posteris cavebatur. 225 Itaque non ingratis civibus, omnes unum in principem congesti honores : 226 circa templa imagines, in theatro 227 distincta radiis corona : 228 suggestus in curiâ ; 229 fastigium in domo ; 230 mensis in cœlo : ad hoc 231 pater ipse patriæ 165 232 perpetuusque dictator : novissimè, dubium an ipso volente, oblata pro Rostriis ab Antonio consule 233 regni insignia. Quæ omnia velut 234 insulæ in destinatam morti victimam congerebantur. Quippe clementiam principis 235 vicit invidia : 236 gravisque erat liberis ipsa beneficiorum potentia. Nec diutius dilatio donata est ; sed 237 Brutus & Cassius, alique patricii

N. O. T. A.

222 Didicerat generos timere. | Per generos Pompeium, cui filia, & Faustum, cui neptis Cæsaris nupserat, intelligit.

223 Filiamque Pompeii cum patruelibus ex Syllâ. | Refer ad trā nemo casus prater, &c. Sed, hic ab Hirtio diversus noster abit, apud quem Pompeia cum Fausti liberis Cæsar incolumitatem suæque omnia concessit. Patruelæ autem Pompeiæ vocat ex Fausto Syllâ liberos, quo consobrinos potius vocare debuerat.

224 Hic posteris cavebatur. | Gallicè, De cette façon il assurait le repos de la postérité, dum scilicet Syllæ liberos cædit.

225 Itaque. | Refer ad superiora : Pensatum clementiâ bellum, nemo casus imperio prater Afranium, itaque non ingratis civibus, &c.

226 Circa templa imagines. | Idem est quod ait Sueton. in Cæsar. cap. 76. Simulacra juxta Deos.

227 Distincta radiis corona. | Instar numinum quæ cum coronâ radiis distinctâ repræsentantur, ut & hodie fit in sanctorum capitibus. Per radios autem splendor significatur, qualem jacere solet solis jubar, aut stellarum fulgor.

228 Suggestus in curiâ. | Per suggestum hic intelligi puto sedem auream reliquis altiore, de qua Sueton. cap. 76. Sedem auream in curiâ, & pro tribunali.

229 Fastigium in domo. | Fastigium in domo Cæsaris, propriè erat ipsa domus altitudo anterior, quæ in acumen pyramidale surgebat ad instar trianguli ; Græcè ἀεὶς & ἀέτωμα dicitur : meminit Aristoph. Illud autem templis Deorum proprium fuit.

230 Mensis in cœlo. | Hoc est, Appellatio mensis è suo nomine, ut habet Sueton. Est mensis Julius, qui antea Quintilis dicebatur, quod quintus esset, dum Mars anno dabat initium. Dixit autem Florus, in Cælo, quia menses per cursum syderum diriguntur, quod in cœlo fixidque ad majorem Cæsaris gloriam.

231 Pater ipse patria. | Sic ante Cæsarem Cicero dictus fuit, ob assertam à Catilinæ conjuratione Rempublicam.

232 Perpetuusque dictator. | Quod contra leges erat. Dictaturæ enim imperium semestre dumtaxat fuit, & nunquam in annum prorogatum invenias, nisi per extremam Reipublicæ necessitatem factum sit. Erat autem dictator, summus in arbe, & omnino primus, quippe qui omnia arbitrio suo gerere potuerit.

233 Regni insignia. | Diadema scilicet. Quod tamen repulit, atque in Capitolium Jovi optimo max. misit.

234 Insula. | Fasciæ erant in modum diadematis, unde vittæ laneæ dependebant, quibus caput victimarum redimiri solebat. Virgil. 3. Georg.

Sæpe in honore Deum medio stans hostia ad aram,

Lanea dum niveâ circumdatur insula vittâ, Inter cunctantes cecidit moribunda minifros.

Has insulas alibi vittas tantum vocavit ; lib. 2. Æneid.

— vos ara enseque nefandi

Quos fugi, vittaque Deum, quas hostia gessi.

235 Vicit. | Hoc est, invidia potior fuit clementiâ Cæsaris. Clementia Cæsaris invidiam effugere non potuit.

236 Gravisque erat liberis ipsa beneficiorum potentia. | Potentia beneficiorum quam Cæsar præ manibus habebat, odiosa erat & gravis hominibus liberis, quia beneficia Cæsaris servitutis suæ pretium esse putabant. Les Benefices dont Cæsar disposoit, étoient odieuses aux Romains, amis de leur liberté, parce qu'ils croioient que par leur moyen Cæsar achetoit leur servitude.

237 Brutus & Cassius. | Hi conjurationis duces fuere. M. Brutum quidam ex Serviliâ & ipso Cæsare genitum putarunt.

conferunt in eadem principis. ²³⁸ Quanta vis fari ! manaverat latè
 conjuratio. ²³⁹ Libellus etiam Cæsari datus eodem die. ²⁴⁰ Nec perlitare
 centum victimis potuerat. Venit in curiam tamen, expeditionem Par-
 thicam meditans. Ibi in curuli sedentem cum senatus invasit. ²⁴¹ tribusque
 & viginti vulneribus ad terram datus est. Sic ille, qui terrarum orbem
 civili sanguine impleverat, tandem ipse sanguine suo curiam implevit.

N O T A.

²³⁸ Quanta vis fari. | Quam inelucta-
 bile fatum est ! Manaverat latè conjuratio,
 nec tamen Cæsar eam vitare potuit.

²³⁹ Libellus etiam Cæsari datus. | Sueton.
 Libellum insidiarum indicem ab obvio quodam
 porrectum, libellis ceteris quos sinistra manus
 tenebat, quasi mox lecturus commiscuit. Libel-
 lus est quod nos dicimus, Un Placer.

²⁴⁰ Nec perlitare centum victimis potue-

rat. | Idem habet Sueton. Pluribus hostiis
 casis, cum litare non posset, introit curiam.
 Litare autem & perlitare dicebatur, cum pro-
 spero eventus sacrificabant, & cum lata extra
 victimam Deo gratam esse præferebant,
 Græci καλλισπείν dicunt.

²⁴¹ Tribus & viginti vulneribus. | Hoc
 factum est Anno Mundi 3906, ante Ch. Nat.,
 42, ab Ur. Cond. 709, die 15 Martii.

CAPUT III.

Cæsar Augustus.

POPULUS Romanus, Cæsare & Pompeio trucidatis, rediisse in
 statum ¹ pristinae libertatis videbatur : & redierat, nisi aut Pompeius
² liberos, aut Cæsar ³ hæredem reliquisset : vel, quod utroque pernicio-
 sius fuit, si non ⁴ collega quondam, mox æmulus Cæsarianæ potentiae,
 fax & turbo ⁵ sequentis sæculi, superfuisset Antonius. Quippe dum
⁶ Sextus paterna repetit ; ⁷ a trepidatum ⁷ toto mari : dum ⁸ Octavius
 mortem patris ulciscitur, ⁹ iterum fuit movenda Thessalia ; dum An-
 tonius variis ingenio, aut successorem Cæsaris indignatur Octavium,
¹⁰ aut amore Cleopatras descendit in regem. ¹¹ Nam aliter salvus esse non
 INTERPRETATIO.

^a Tumultuatum fuit per totum mare.

N O T A.

C A P. III. Hoc Caput verè ad Augusti
 gesta Procinum dicās.

¹ Pristina libertatis. | Quam olim habue-
 rant fugatis regibus.

² Liberos. | Sextum & Cneum Pompeios.

³ Hæredem. | Augustum.

⁴ Collega quondam. | Nam cum Cæsare
 Consul fuit Antonius.

⁵ Sequentis sæculi. | Hoc est, sequentis
 Regni, nempe Augusti.

⁶ Sextus | Sextus Pompeius.

⁷ Toto mari. | Vide cap. 8. infra.

⁸ Octavius. | Cæsar Augustus.

⁹ Iterum movenda fuit Thessalia. | Vide c. 7.

¹⁰ Aut amore Cleopatra descendit in regem. |
 Hoc est, Aut amore Cleopatras in regem de-
 clinat, hoc est, se regem facere conatur, ut
 Reginâ Rex ipse frueretur. Idem est quod
 dicit infra c. 11. de eodem Antonio, Totus in
 monstrum illud, ut mente, ita animo quoque de-
 scenderat.

¹¹ Nam aliter salvus esse non potuit. | Quis
 salvus esse non potuit, nisi ad servitutem con-
 fugisset ? Antonius ? At jam in regem descen-
 derat. Quid igitur ? Mutus locus, quod qui-
 vis facili viderit. Aliquid dubio procul ex-
 cidit post descendit in Regem. Sic igitur le-
 gendum suspicor ; Dum Antonius variis inge-
 nio, aut successorem Cæsaris indignatur Octavi-
 um, aut amore Cleopatra descendit in Regem P.
 Rom. aliter salvus esse non potuit, nisi confugisset
 ad servitutem. Hoc est, Populus Romanus, pri-
 mâ literâ P. deletâ ex reliquis, Rom. imperit
 Librarii fecere nam. Certum puto. Talis au-
 tem sensus est. Dum Antonius secundus hæ-
 res prælatum sibi Octavium doler, vel dum
 infans amore Cleopatras totus in Regem de-
 generat, ut populus Rom. salvus esset, & ne
 in manus Antonii caderet, illi ad servitutem
 confugiendum fuit, hoc est, Regem pati ne-
 cessè habuit ; nempe Augustum, qui nepos
 Cæsaris fuit ex sorore.

potuit, nisi confugisset ad servitutem. Gratulandum tamen in tanta perturbatione est, quod potissimum ad Octavium Cæsarem Augustum summa rerum rediit : qui sapientiâ suâ atque solertiâ, perculsum undique & perturbatum ordinavit imperii corpus : ^b quod ita haud dubiè nunquam coire & consentire potuisset, nisi unius præsidis nutu, quasi animâ & mente regeretur. ¹² Marco Antonio, Publio Dolabellâ consulibus, ¹³ imperium Romanum jam ad Cæsares transferente Fortunâ, varius & multiplex civitatis motus fuit. ^c Quodque in annua cœli conversione fieri solet, ut ¹⁴ mota sidera tonent, ac suos flexus tempore significent ; sic in Romanæ dominationis, ¹⁵ id est humani generis conversione, penitus intremuit, omnique genere discriminum, civilibus, terrestribus, ac navalibus bellis, omne imperii corpus agitatatum est.

INTERPRETATIO.

^b Quod procul dubio nunquam ita convenire & consentire potuisset, nisi gubernaretur unius præsidis imperio, quasi animâ & mente.

^c Quodque in annuâ cœli mutatione fieri solet, ut sidera emota tonent, ac revolutiones

suas per tempestates aperiant ; sic cum mutatione Romana dominationis, hoc est, humani generis, totum imperii corpus omni genere discriminum, civilibus, terrestribus, ac navalibus bellis fuit agitatatum.

N O T A.

¹² Marco Antonio, Pub. Dolabellâ Coss. | Anno quo Cæsar cum Marco Antonio Consul fuit, ipse Cæsar in Parthos cogitans, sibi Dolabellam, si abiisset, Consulem substituit ; sed à conjuratis interceptus, aliter quàm putaverat in Dolabellam Consulatum suum transmisit.

¹³ Imperium Romanum jam ad Cæsares transferente Fortunâ. | Nam eodem anno, &

in manu Caii Cæsaris, & Octavii Augusti Cæsaris, imperium fuit.

¹⁴ Ut mota sidera tonent. | Hic sidera pro sole : ex annuâ enim solis mutatione tempestates & tonitrua oriri Veteres putabant.

¹⁵ Id est humani generis. | Quasi totum, quâ patebat, orbem Imperio Romani tenuissent.

CAPUT IV.

Bellum Mutinense.

PRIMA civilium moruum causa testamentum Cæsaris fuit, cujus secundus hæres Antonius prælatum sibi Octavium furens, inexprabile contra adoptionem acerrimi juvenis suscepit bellum. Quippe quum ¹ intra decem & octo annos tenerum, obnoxium, & opportunum injuriæ ² juvenem videret, ² ipse plenæ : ex commilitio Cæsaris dignitatis ; ¹⁶⁸ ⁴ lacerare furtis hæreditatem, ipsum insectari probris, cunctis artibus

INTERPRETATIO:

² Ipse plenus dignitate ob commilitium Cæsaris.

N O T A.

C A P. IV. Bellum Mutinense, Anno Mundi 3907, ante Ch. Nat. 41, ab Ur. Cond. 710 ; Coss. C. Vibio Pansa, & A. Hirtio.

¹ Intra decem, & octo annos. | Cum Floro consentit Eutrop. sed tunc jam fere annum xix impleverat.

² Juvenem. | Non solum juvenis, quod & de natu grandioribus dicitur, sed etiam fuer tunc temporis vulgò dicebatur, ut pa-

tet ex Dione : quanquam & provectiori ætati pueri nomen datur sæpius apud Virgil. & Horatium.

³ Ex Commilitio Cæsaris. | Quod cum Cæsare Consulatum gesserit. Consules commilitites vocat, quia per eos bella gerebantur.

⁴ Lacerare furtis hæreditatem. | Antonius H. S. septies millies ab Augusto, ad opis ædem depositum, occupavit. Vid. Vellei. lib. 2. cap. 60.

coop-

cooptationem Julæ gentis inhibere non desineret; denique ad opprimendum juvenem, palam arma moliri; & jam parato exercitu in Cisalpinâ Galliâ resistantem moribus suis Decimum Brutum obsidebat: Octavius Cæsar, ⁵ ætate & injuriâ favorabilis, & ⁶ nominis majestate, quod sibi induerat, revocatis ad arma veteranis, privatus (⁷ quis crederet!) consulem aggreditur: obsidio Mutinæ liberat ⁸ Brutum: Antonium exuit castris. Tum quidem etiam manu, pulcher apparuit. Nam cruentus & saucius ¹⁰ aquilam, à moriente signifero traditam, suis humeris in castra referebat.

N O T A.

⁵ *Ætate & injuriâ favorabilis.* | Hoc est, qui propter ætatem & injuriam, quam patividebatur, favorem mereretur.

⁶ *Et nominis majestate.* | Nam Augustus Cæsar salutat^{us} fuerat.

⁷ *Quis crederet!* | Incredibile enim est hominem privatum contra Consulem totius ferè reipub. viribus subnixum, stare ausum fuisse. Sed cur eum noster privatum vocet non video, cum ex Cicer. Sueton. & aliis constet comparato exercitui pro prætoris præesse jussam fuisse.

⁸ *Brutum.* | Decimum Brutum.

⁹ *Pulcher.* | Id est fortis, ut superius monui.

¹⁰ *Aquilam.* | Idem habet Suetonius in August. cap. Atque in mediâ dimicatione, aquilifero legionis suæ graviter saucio, aquilam humeris subisse, diuque portasse. Quod mirum videbatur, cum certum sit signa militaria tanti fuisse ponderis, ut iis portandis vix valentissimi humeri sufficerent. Nec tantus erat eâ ætate Octavius, ut tanto oneri, sine magno conatu, par esse posset.

CAPUT V.

Bellum Perusinum.

Alterum bellum concitavit agrorum divisio, ¹ quos Cæsar veteranis in castris, pretium militiæ, persolvebat. ² Semper aliàs Antonii pessimum ingenium Fulvia gladio cincta, ³ virilis militiæ uxor, agitabat. Ergo depulso agris colonos incitando, ⁴ iterum in arma ierat. ⁵ Hic vero jam non privatis, sed totius senatûs suffragiis judicatum hostem Cæsar aggressus, intra ⁶ Perusiæ muros redegit, compulsi^{us}que ⁷ ad extrema deditioⁿis, turpi & nihil non expertâ fame.

N O T A.

C A P. V. *Bellum Perusinum, Anno Mundi 3909, ante Ch. Nat. 39, ab Ur. Cond. 712; Coss. L. Antonio & P. Servilio Vatia Isaurico II.*

¹ *Quos Cæsar veteranis in castris.* | Hæc corrupta sunt, neque enim in castris agros militibus dividebat Augustus. Lege igitur, *Quos Cæsar veteranis patris, pretium militiæ persolvebat.* Et re verâ Julii Imperatoris veterani erant, Pater meus.

² *Semper aliàs Antonii.* | Graviter hic Florus lapsus est, qui hoc bellum Marco Antonio tribuit, quod alii omnes de Lucio Antonio narrant. Neque est quod quis dicat Florum de Lucio sensisse; nam voces uxor, & iterum, quæ sequuntur, contrarium indicant, Fulvia

enim Marci, non Lucii uxor fuit.

³ *Virilis militiæ Uxor.* | Dubito an hoc Latine dici possit, uxor virilis militiæ. Lege itaque *virilis audacia uxor*, est enim imitatio Salustii ubi de Sempronio agit: *Quæ multa sæpe virilis audacia facinora commiserat.*

⁴ *Iterum.* | Hoc probat Florum de M. Antonio sentire: nam is prius bellum, nempe Mutinense, conflagavit. Vide Notam quæ superiorem proximè antecedit.

⁵ *Hic vero jam non privatis, sed totius.* | Immo & superiori bello Senatûs suffragio hostis judicatus fuerat.

⁶ *Perusia.* | Tuscorum mediterranea urbs est, intra Thrasimenum lacum & Tiberim.

⁷ *Extrema deditioⁿis.* | Vide caput xiii, lib. 2.

CAPUT VI.

Triumviratus.

Quum solus etiam gravis paci, gravis Reipublicæ esset Antonius, quasi ignis incendio Lepidus accessit. ¹ Quid contra duos exercitus necesse fuit venire ² in cruentissimi fœderis societatem? ³ Diversa omnium nota incendia. ⁴ Lepidum divitiarum cupido, quarum spes exurbatione Reipublicæ: Antonium ultiones de his, qui se hostem iudicassent: Cæsarem inultus pater, & ⁵ Manibus ejus graves Cassius & ⁶ Brutus agitabant. ⁷ In hoc velut fœdus pax inter tres duces componitur. ⁸ Apud Confluentes inter Perusiam & ⁹ Bononiam jungunt manus, & ¹⁰ exercitus consalutant. ¹¹ Nullo bono more Triumviratus invaditur, ¹² oppressaque armis Republicâ, redit Syllana proscriptio: ¹³ cuius a-

INTERPRETATIO.

¹ a Divitiarum cupiditas, quarum spes exurbatione Reipub. orta erat, Lepidum incitabat; Antonium, vindicta de his qui se hostem iudi-

caverant; & Cæsarem, Pater inultus, & Cassius & Brutus patris sui Manibus onerosi.

NOTÆ.

CAP. VI. Triumviratus. Eodem anno quo bellum Mutinense. De quo vid. cap. iv.

¹ Quid contra duos exercitus necesse fuit venire. | Sic distinguenda sunt hæc verba, Quid contra duos exercitus? Necesse fuit venire in cruentissimi fœderis societatem. Quasi diceret: Quid Cæsar contra duos exercitus, Lepidi scilicet & Antonii, potuisset? Necesse fuit igitur ut cum iis cruentissimum fœdus iniret. Mirum quantum hic locus torfit interpretes, qui non viderunt, his ita distinctis, planissimum sensum effici.

² In cruentissimi fœderis societatem. | Triumviratus scilicet.

³ Diversa omnium nota incendia. | In Edit. Stadii, Diversa omnium voto incendia. Salmastius, Voto incendio. Quod nihil est. Scilicet non viderunt istud, incendia, huc per incogitantiam Librarii scriptoris tractatum è superioris periodi parte, ubi scriptum est, Quasi ignis incendio, &c. Legendum: Diversa omnium vota. Nil verius. Delendum itaque, incendia. Pater meus.

⁴ Et Manibus ejus graves Cassius & Brutus. | Defunctorum Manes ultione placari, & placidâ quiete componi putabantur, passim apud veteres.

⁵ In hoc veluti fœdus. | Gall. diceret, Sous cette condition. In hoc fœdus ut scilicet omnes singulorum causam quasi suam amplecteren-

tur; & sic Lepidus sibi opes pararet, Cæsar & Antonius, Cassium & Brutum prior, Senatui posterior, ulciscerentur.

⁶ Apud confluentes. | Juxta fluvios qui in unum locum confluebant. Sed quis fuerit is locus incertum est. Nam nimium distantes sunt & Perusia & Bononia, ut aliquid certi statuatur.

⁷ Bononiam. | Galliæ Togatæ urbem, hodie Bologne.

⁸ Et exercitus consalutant. | Quod pacis & concordia signum erat.

⁹ Nullo bono more Triumviratus invaditur. | Alludit ad Triumviratum Crassi, Cæsaris, & Pompeii. Qui, Triumviratus fœdere rupto, de opprimendâ republicâ cogitavere. Hic autem nullo bono more est, nullâ bonâ consuetudine.

¹⁰ Oppressaque armis republicâ redit Syllana proscriptio. | Ut Sylla post Rempublicam Marii & Cinnae armis oppressam, ingentem illam proscriptionis tabulam proposuit, sic Cæsar, Lepidus, & Antonius post eam armis suis prostratam, rursus eandem proscriptionem excitavere. Unde patet oppressam Rempublicam proscriptionis semper causam fuisse.

¹¹ Cujus atrocitas nihil in se minus habet. | Hoc est, quæ usque atrox est, ut nullum minus caput contineat, quam numerum centum quadraginta Senatorum. Gallicè diceret, Dont le moindre article est de cent quarante Sénateurs.

trocitas

tracitas nihil in se minus habet, quàm numerum centum quadraginta senatorum. Exitus fœdi, truces, ¹² miserabiles, toto terrarum orbe fugientium. Pro quibus ¹³ quis pro dignitate rei ingemiscat, quum Antonius Lucium Cæsarem avunculum suum, Lepidus Lucium Paullum suum fratrem proscripserit? Romæ capita cæsorum proponere in Rostris jam usitatum erat: ¹⁴ verum sic quoque civitas lacrymas tenere non potuit, quum ¹⁵ recisum Ciceronis caput ¹⁶ in illis suis Rostris videretur, nec aliter ad videndum eum quàm solebat ad audiendum, concurreretur. Hæc scelera in Antonii Lepidique tabulis. Cæsar percussoribus patris contentus fuit. Hæc quoque ¹⁷ nisi multa fuisset, iusta cædes haberetur.

N O T A.

¹² *Miserabiles.* | Non est quod vulgò dicimus, *Miserables*, sed, *Dignes de compassion.*

¹³ *Quis pro dignitate rei ingemiscat?* | In aliis legitur, *Quis pro dignitate rei non ingemiscat?* Sed prior lectio magis placet, & est fortior.

¹⁴ *Verum sic quoque.* | Hoc est, sed quamvis usitatum fuerit in rostris cæsorum capita cernere, tamen civitas à lacrymis temperare non potuit, cum ibi Ciceronis caput vidit.

¹⁵ *Recisum Ciceronis caput.* | A Popilio Censorione, quem in causâ capitis olim ipse

Cicero defenderat, recisum fuit.

¹⁶ *In illis suis Rostris.* | Ad augendam indignitatem, in illis Rostris, pro quibus tam sæpe infantes defenderat, & in reos peroraverat, ut illa ipsa sibi uni propria viderentur.

¹⁷ *Nisi multa fuisset, etiam iusta cædes haberetur.* | Cædes quæ iusta sit, si nimia, sit iniusta. Sic Ovid. lib. 1. de Ponto El. 9.

*Nec prius abscessit, meritâ quàm cade nocentum
Se nimis ulciscens, exiit ipsa nocens.*

C A P U T VII.

Bellum Cassii & Bruti.

BRUTUS & Cassius sic Cæsarem, ¹ quasi Tarquinium regem, depulisse regno videbantur: sed libertatem, quam maximè restitutam voluerunt, ² illo ipso parricidio perdidere. Igitur cæde perfectâ, quum veteranos Cæsaris, nec immeritò, timerent, statim è curiâ in Capitolium confugerunt. ³ Nec illis ad ultionem deerat animus: sed ducem non habebant. Igitur quum appareret, quæ strages Reipublicæ immineret, ⁴ displicuit ultio cum consulis abolitione decreta. Ne tamen publici doloris oculos ferrent, in provincias ⁵ ab illo ipso, quem occiderant, Cæsare datas, Syriam & Macedoniam, concesserunt. Sic vindicta Cæsaris

N O T A.

CAP. VII. *Bellum Cassii & Bruti, Anno Mundi 3908, ante Ch. Nat. 40, ab Ur. Cond. 711, Cass. L. Munatio Plancio, & M. Emilio Lepido II.*

¹ *Quasi Tarquinium.* | Alludit ad Brutum & Collatinum, qui Tarquinium Superbum Regno fugavere.

² *Illo ipso parricidio perdidere.* | Nam Româ fugere coacti fuere.

³ *Nec illis ad ultionem deerat animus, sed ducem non habebant.* | Pudendum & fœdum dictu, ut Brutus & Cassius ducem non haberint. Quem ducem, quos duces optassent? Nullos, neque enim ipsis duce opus erat, qui

tantum in scientiâ militari possent. Corrige igitur, *exercitum non habebant.* Pater.

⁴ *Displicuit ultio cum consulis abolitione decreta.* | Nemo est qui hæc intelligat. Legendum est, *Displicuit ultio, senatus-consulto cædis abolitione decretâ.* Nam revera secundo die post interfectum Cæsarem, ex Ciceronis sententiâ Senatus-consultum factum fuit de amnestiâ faciendâ. Vide Epit. Liv. 116. & alios. In quibusdâ Edit. legitur *consensu consulis*: Quod & corruptum est.

⁵ *Ab illo ipso quem occiderant Cæsare datas.* | Non à Cæsare, sed ab ipso Senatu post interfectum Cæsarem Bruto & Cassio Provincias fuisse datas invenio.

dilata potius quam oppressa est. Igitur ⁶ ordinatâ magis ut poterat, quam ut debebat, in Triumviros republicâ, relicto ad Urbis præsidium Lepido, Cæsar cum Antonio in Cassium Brutumque succingitur. Illi comparatis ingentibus copiis, ⁷ eandem illam, quæ fatalis Cnæo Pompeio fuit, arenam infederant. ⁸ Sed nec tum imminentiâ cladis destinatæ signa latuere. Nam & assuetæ cadaverum pabulo ⁹ volucres, ¹⁰ castra quasi jam sua circumvolabant: & in aciem prodeuntibus ¹¹ obuius Æthiops nimis apertè ferale signum fuit. Ipsique Bruto per noctem, quum illaro lumine ex more aliqua secum agitare, atra quædam imago se obrulit: ¹² & quæ esset interrogata; ¹² tuus, inquit, malus Genius. ¹³ Hoc dixit, & sub oculis mirantis evanuit. ^a Pari in meliora præslagio in Cæsaris castris omnia ¹⁴ aves, victimæque promiserant: sed nihil illo ¹⁵ præsentius, ¹⁶ quod Cæsar's medicus somnio admonitus est, ut Cæsar castris excederet, quibus capi imminabat: ut factum est. ^b Acie namque commissâ, quum pari ardore aliquamdiu dimicatum foret: & quamvis duces non essent præsentibus, ¹⁷ quorum alterum corporis ægritudo, ¹⁸ illum metus & ignavia subduxissent; stare tamen pro partibus invicta fortuna & ¹⁹ ultoris, ²⁰ & qui vindicabatur: primum adeo anceps fuit & par utrim-

INTERPRETATIO.

^a *Æquali, sed feliciori præslagio in castris Cæsaris, aves, & victima omnia promiserant.*

^b *Nam incepto prælio, cum pari libidine per aliquod tempus pugnatum esset, & quamvis duces non essent præsentibus, quorum alterum morbus,*

alterum metus & ignavia prælio subtraxerant, invincibilis fortuna & vindicis, & ejus qui vindicabatur stare tamen pro partibus, statim dubium fuit, & par ex utraque parte periculum, ut finis prælii docuit.

NOTÆ.

⁶ *Ordinatâ in Triumviros Repub.* | Latinum non est, nec unquam erit. Scribo, per Triumviros.

⁷ *Eandem illam arenam.* | Philippicos Campos, ubi Cn Pompeius à Cæsare victus. cap. 2.

⁸ *Sed nec tum imminentiâ cladis destinata signa latuere.* | Dele, imminentiâ, quod ridiculum est de signo. At imminentiâ ab aliquo studio adscriptum fuerat supra vocem *destinata*, quasi explicatio scilicet; id deinde corruptum est, & intra textûs verba, ut sit, receptum. Salmasii V. Cl. sententiam refellere nil necesse est, qui legit: *Sed nec tum imminentiâ cladis destinata signa latuere.* Ibi enim corruptionem non tollit, sed in aliud verbum transfert.

⁹ *Volucres.* | Vultures.

¹⁰ *Castra quasi jam sua.* | Quasi in iis non homines in armis stetissent, sed cadavera jacuissent.

¹¹ *Obuius Æthiops.* | Ferale signum fuit Æthiops, ob nigrum colorem, qui luctui proprius est.

¹² *Tuus, inquit, malus genius.* | Singulis hominibus suos præesse Deos, qui genii vocabantur, putabant veteres; malum alterum, alterum bonum, qui eos per totum vitæ decursum, vel ad bona bonus genius, vel

malus ad mala, deducebant.

¹³ *Hoc dixit.* | In libro D. Nazarii, quousus est Salmasius abest *et dixit*. Rectè, nam inquit, & dixit, tam propinqua non bene sonant. Et elegantius hoc secundum, dixit, subintelligitur.

¹⁴ *Aves.* | Ex quorum volatu, gestu, gustu futura præsentiebant.

¹⁵ *Præsentius.* | Præsens sæpe apud bonos auctores pro favente reperias. Ut hic *præsentius*, est *faventius*, quod certius demonstret faventes Deos.

¹⁶ *Quod Cæsaris medicus.* | In aliis est, quum Cæsaris: quod Latinum esse vix puto. Legendum arbitror, *Sed nihil illo præsentius quam quod Cæsaris medicus, &c.* Pater meus.

¹⁷ *Quorum alterum.* | Octavium.

¹⁸ *Illum metus.* | Antonium. De quo Plutarch. Sunt qui scripserunt non interfuisse prælio Antonium, sed post pugnam, consectantibus jam hostem suis, supervenisse. Sed in Annalibus eum pugnam interfuisse, & fortiter pugnasse, immo & Cassium vicisse invenies.

¹⁹ *Ultoris.* | Octavii.

²⁰ *Et qui vindicabatur.* | Julii Cæsaris, subintelligendum, ejus.

que

quæ discrimen, ut exitus prælii docuit. Capra sunt ²¹ hinc Cæsaris castra ²² inde Cassii. Sed quanto efficacior est fortuna quam vir. us! & quam verum est, ²³ quod moriens efflavit, ²⁴ non in re, sed in verbo tantum esse virtutem! ²⁵ Victoriâ illi prælio error dedit. ^c Cassius inclinato cornu suorum, quum captis Cæsaris castris, rapido impetu recipientes se equites videret, fugere arbitratus, evadit in tumultum. Inde pulvere & strepitu, etiam nocte vicinâ, eximentibus gestæ rei sensum, quum speculator quoque in id missus, tardiùs renunciaret; ^d transactum de partibus ratus, uni de proximis auferendum præbuit caput. Brutus ²⁶ quum in Cassio etiam suum animum perdidisset, ^e ne quid ex constituti fide resignaret, ²⁷ (ita enim par superesse bello convenerat) ipse quoque uni comitum suorum confodiendum præbuit latus. Quis sapientissimos viros ²⁸ non miretur ad ultimum non suis manibus usos? ²⁹ Nisi si hoc quoque ex persuasionem defuit, ne violarent manus, sed in abolitione sanctissimarum ³⁰ piissimarumque animarum, iudicio suo, scelere alieno, uterentur.

INTERPRETATIO.

^c Cassius fugato cornu suorum, cum videret equites Bruti furenti impetu redeuntes à Caesaris castris, quæ ceperant, eos fugere putans,

ascendit in tumultum.

^d Putans omnino actum esse de partibus suis.

^e Ne quid ex constituti fœdere remitteret.

NOTÆ.

²¹ Hinc. | A parte Cæsaris & Antonii.

²² Inde. | A parte Cassii & Bruti.

²³ Quod moriens efflavit. | Adde Brutus.

²⁴ Non in re, sed in verbo tantum esse virtutem. | Hoc est, virtutem non rem, sed nomen esse, aut virtus nomen inane est. Horat.

²⁵ Victoriâ illi prælio error dedit. | Quomodo se in eo prælio res habuerint, oculis subiiciendum arbitror, nam inde hujusce loci intelligentia pender.

Brutus Augusti, Antonius verò Cassii castra devicit, Cassius autem cum videret Brutum revertentem, & eum fugere putaret, se ipsum interemit. Brutus paulò post iterum pugnavit, & victus, ipse etiam sibi manus intulit.

²⁶ Quum in Cassio etiam suum animum perdidisset. | Brutus & Cassius convenerant, ut mortuo altero alter etiam moreretur. Et mortuo Cassio, in eo jam suum animum Brutus perdiderat.

²⁷ Ita enim par superesse bello convenerat. |

Multi ad hunc locum multa dixerunt: At nemo (dicam liberè) quidquam attulit, quod se mihi probare possit. Legendum est: *Pariter enim superesse convenerat*. Quod dico, *pariter*, idem est ac si scribas, *utrumque superesse*, non alterutrum; & hoc significat, *pariter*. Unde autem isthæc corruptio? Ex, *Ita par*: sic somniculosi interdum erant veteres Librarii. De Salmastii conjecturâ piget dicere. Quis enim ferat, *præsuperesse*? Istiuc puto esse monstrum, nunquam alias in Latio visum.

²⁸ Quis non miretur? | Cave sic explices, qui n' admirera, sed, qui ne s' étonnera.

²⁹ Nisi si hoc quoque ex persuasionem defuit. | Hoc est, nisi manibus suis uti noluerunt, propter persuasionem Stoicæ sectæ, quæ sibi manus inferre prohibet. Nisi si hoc, (manibus suis uti scilicet) illis defuit ex persuasionem.

³⁰ Piissimarum. | In Ed. Stadii, *pienissimarum*, quod Latinitimum est.

CAPUT VIII.

Bellum cum Sexto Pompeio.

SUblatis percussoribus Cæsaris, supererat Pompeii domus. ¹ Alter juvenum in Hispania occiderat, ² alter fugâ evaserat: contractis-
³⁷⁴ que infelicis belli reliquiis, quum insuper ergastula armâisset, Siciliam, Sardiniamque habebat. Jam & classe medium mare insederat, ô quàm diversus à patre! ³ Ille Cilicas extinxerat: hic secum ⁴ piratas navales agitabat. ⁵ Tantâ mole belli penitus in Siculo freto juvenis oppressus est: magnique famam ducis ad inferos secum tulisset, ⁶ si nihil tentâisset ulterius: nisi quod magnæ indolis signum est, sperare semper. Perdis enim rebus profugit; Asiamque velis petiit, venturus ibi in manus hostium & catenas, & quod miserrimum est fortibus viris, ad hostium arbitrium sub percussore moriturus. Non alia ⁷ post Xerxem miserabilior fuga. Quippe modò trecentarum quinquaginta navium dominus, cum sex septemve fugiebat, ⁸ extincto Prætoris navis lumine, ⁹ anulis in mare abjectis, pavens atque ¹⁰ respectans, ¹¹ & tamen non timens ne periret.

NOTÆ.

CAP. VIII. *Bellum cum Sexto Pompeio, Anno Mundi 3912, ante Ch. Nat. 36, ab Ur. Cond. 713, Coss. Appio Claudio Pulchro, & C. Norbano Flacco.*

¹ *Alter juvenum.* | Cn. Pompeius. Vid. cap. 2. suprâ.

² *Alter.* | Sextus Pompeius, de quo hic agitur.

³ *Ille Cilicas extinxerat.* | Vide cap. vi. lib. iii.

⁴ *Hic secum. Piratas navales agitabat.* | Piratas navales qui sint, & quâ ratione ab aliis piratis differant, haud equidem scio, nisi si & novos piratas, terrestris generis scilicet, invenias. Itaque pro, *Piratas navales*, facile putem scriptum à Floro fuisse, *archipiratas*, quod quispiam interpretari studens, apposuerat, *Latrones navales*, quod postremò confusum sit. Qui aliud melius dispexerit, illi favebo, sed valde metuo, ut cuiquam necesse habeam favere. *Pater meus.*

⁵ *Tantâ mole belli penitus in Siculo freto juvenis oppressus est.* | Lego, *totâ mole*. Fortasse hinc aliquid exciderit. Certè verisimile est.

⁶ *Si nihil tentâisset ulterius.* | Hoc est, si ab Augusto victus, cedendo tempori, se ad altera bella reservâisset, neque in Asiam aufugisset, ubi fugâ deprehensus turpiter occisus est.

⁷ *Post Xerxem.* | Qui post pugnam cum Græcis ad Salaminem victus & profugus, unâ naviculâ Hellepontum trajecit, innumerabili-um copiarum, & navium modò dominus.

⁸ *Extincto Prætoris navis lumine.* | In Prætoris navibus lumen accendebatur, quod reliquis præluceret, ut eæ eundem cursum sequerentur. Illud autem Pompeius iussit extinguere, ne, quò fugeret, indicaret.

⁹ *Anulis in mare abjectis.* | Ne captus agnosceretur.

¹⁰ *Respectans.* | Gallicè, *Regardant derrière*, ut videret an mitterentur qui ipsum retraherent.

¹¹ *Et tamen non timens ne periret.* | Quasi diceret noster: Pompeius suæ navis lumen extinxit, ne fugâ proderetur; annulos abiecit, ne captus dignosceretur; nec tamen, cæcæ hominum mentes! quod sibi timendum erat, timuit. Non enim timuit ne periret, cum revera ibi ipsi pereundum fuerit.

CAP.

Qua
P
profec
tatis su
omnia
tander
altius
cepera
pere,
(quis
ro duo
ne ver
Syriâ,
centib
& Lab
tum, t
ti amp
tu ade
spatio
Mox
recept

à No
b Q
hostem

CAP.
Eode

1 An
Sic init
ambitu
fuit est

2 P
Parthos
terrore

3 Cl
lib. iii

4 Sa
vocabat
caderet
interfe

CAPUT IX.

Bellum Parthicum duce Ventidio.

QUamvis in Cassio & Bruto partes sustulisset; in Pompeio totum partium nomen abolisset; nondum tamen ad pacis stabilitatem profecerat Cæsar, quum scopulus, & nodus, & mora publicæ securitatis superesset Antonius. ¹⁷⁵ Nec ille defuit viriis, quin periret, immo omnia expertus ¹ ambitu & luxuriâ, ² primum hostes, deinde cives, tandem etiam terrore sui sæculum liberavit. Parthi ³ clade Crassianâ alius animos erexerant; civilesque populi Romani discordias læti acceperant: itaque ut prima adfulsit occasio, non dubitaverunt & erumpere, ultro quidem invitante Labieno, qui missus à Cassio Brutoque (quis furor scelerum!) sollicitaverat hostes in auxilium; & illi Pacoro duce, regio juvene, dissipant Antoniana præsidia. ⁴ Saxa legatus, ne veniret in potestatem, à gladio suo impetravit. Denique ⁵ ablata Syriâ, emanabat latius malum, hostibus sub auxilii specie ⁶ sibi vincentibus; nisi Ventidius, & hic legatus Antonii, incredibili felicitate & Labieni copias, ipsumque Pacorum & omnem Parthicum equitatum, toto inter ⁷ Orontem & Euphratem sinu latè cecidisset. ⁸ Vingtius amplius millium fuit; Nec sine consilio ducis. ⁹ Qui simulato metu adeo passus est hostem ⁹ castris succedere, donec absumpto jactis spatio, adimeret usum sagittarum. Rex fortissimè dimicans cecidit. Mox circumlato ejus per urbes quæ desciverant, capite, Syria sine bello recepta. Sic Crassianam cladem Pacori cæde pensavimus.

INTERPRETATIO.

¹ Nec stetit per viria quin ille periret.

² Qui simulans metum fugiendo, usque eo hostem castra sua subire passus est, donec, con-

sumpto jaculandi spatio, usum sagittarum adimeret.

NOTÆ.

CAP. IX. *Bellum Parthicum duce Ventidio.*
Eodem anno quo inceptum bellum superius.

¹ *Ambitu.* | Hic pro ambitione ponitur. Sic initio cap. xi. *Furor Antonii quatenus per ambitum non interiret, luxu & libidine exsistens est.*

² *Primum hostes, deinde cives.* | Primum Parthos, deinde Romanos, tandem sæculum terrore sui liberavit. Vide cap. xi.

³ *Clade Crassianâ.* | De quâ vid. cap. xi. lib. iii.

⁴ *Saxa.* | Antonii Legatus Decidius Saxa vocabatur. Hic ne in manus Labieni & Pacori caderet, se ipsum interemit: alii ab hostibus interfectum narrant.

⁵ *Ablatâ Syriâ.* | A Labieno & Pacoro.

⁶ *Sibi vincentibus.* | Hoc est, in usum & utilitatem suam, non verò Cassii & Bruti. Sic cap. xvi. lib. i. *Bellum Samniticum Pop. Rom. sibi gessit.*

⁷ *Orontem.* | Syriæ fluvium.

⁸ *Vingtius amplius millium fuit.* | Hinc certè aliquid ætas, aut incuria abstulerit, neque enim ratio, nec structura sermonis, ut aliter sentiam, sinunt. Sensus esse debuit, & his quidem verbis conceptus: *Vingtius amplius millium, ea clades, fuit.* Idque cur jam pridem non omnes viderint, haud equidem video. Pater meus.

⁹ *Castris succedere.* | Sic apud Virgil. *Succedere stabulis, succedere testis, pro, testæ & stabula subire.*

CAP.

CAPUT X.

Bellum Parthicum cum Antonio.

EXpertis invicem Parthis atque Romanis, ¹ quum Crassus atque Pacorus utrimque virium muruarum documenta fecissent: ² pari rursus reverentiâ integrata amicitia: & quidem ab ipso fœdus Antonio: ³ cum rege percussum. Sed immensa vanitas hominis, dum ³⁷⁶ titulorum cupidine, ⁴ Araxem & Euphratem sub imaginibus suis legi concupiscit; neque causâ, nec consilio, ⁵ ac ne imaginariâ quidem belli indictione, quasi hoc quoque ex arte ducis esset, ⁶ obrepere; relictâ repente Syriâ in Parthos impetum facit. Gens præter armorum fiduciam callida, simulat trepidationem, & ⁷ in campos fugam: ⁸ hic statim quasi victor sequebatur: quum subito ⁹ nec magna hostium manus, ex improvise, & jam in fessos viâ, sub vespere, velut nimbus erupit, & missis undique sagittis duas legiones operuerunt. Nihil acciderat in comparationem cladis, quæ in posterum diem imminebat, nisi intervenisset desum miseratio. ¹⁰ Unus ex clade Crassiana Parthico habitu castris adequitur, & salute Latine data, ¹¹ quum fidem ipso fecisset, quid immineret, edocuit; jam affuturum cum omnibus copiis regem; irent retro, peterentque montes: ¹² sic quoque hostem fortasse non defore. Atque ita sequuta est minor vis hostium quàm imminebat. Adfuit tamen; deleræque reliquæ copię

NOTÆ.

CAP. X. *Bellum Parthicum cum Antonio;*
Anno Mundi 3914, ante Ch. Nat. 34, ab Ur.
Cond. 717; *Coss. L. Gallio Poplicola, & M. Cocceio Nerva.*

¹ *Quum Crassus atque Pacorus utrimque.* | Parthi Crassum, Pacorum Romani interfecerunt, & sic Crassus & Pacorus, & Romanarum, & Parthicarum virium experimenta dederunt.

² *Pari reverentiâ.* | Par fuit reverentiâ, quia utrimque paria damna accepta fuerant.

³ *Cum rege percussum.* | Quem regem intelligat Florus non video, nam Pacorum Vintidius occiderat, & cum Phrahate qui post Pacorum in regnum electus fuit, nusquam fœdus percussum invenias. De Orode Pacori patre intelligendum esse certum est.

⁴ *Araxem & Euphratem sub imaginibus legi concupiscit.* | Tituli devictarum gentium, locorum, fluviorum, statuis adscribebantur.

⁵ *Ac ne imaginariâ quidem belli indictione.* | Vid. Notata ad cap. xi. lib. iii. *Ne imaginario quidem iure.*

⁶ *Obrepere.* | Hic est, subito in nec opinantes impetum facere.

⁷ *Et in campos fugam.* | In pugna Parthi fugam simulant, ut insequentes, & sic adversus vulnera incautiores, inversis sagittis facilius transigant. Virg. l. Georg. lib. iii.

Fidentemque fugâ Parthum, versisque sagittis.

⁸ *Hic.* | Antonius.

⁹ *Nec magna.* | Legendum immanis, id & res & sequentia probant: immanem enim esse oportuit, quæ velut nimbus erupit, & sagittis duas legiones operuit.

¹⁰ *Unus ex clade Crassianâ.* | Romanus, qui clade Crassiani exercitûs à Parthis captus fuit: is cum fortunam, non animum mutasset, accessit nocte ad stationem Romanam, prædixitque ne destinatum iter peterent, sed diverso sylvestrique pervaderent. Vellei. lib. 2.

¹¹ *Quum fidem ipso fecisset.* | Latinitas jubet ut legas, *Quum fidem eo ipso fecisset. Eo ipso fidem fecit*, quod Latine loquutus est.

¹² *Sic quoque.* | Hoc est, & quamvis montes peterent, tamen fortasse & hostes adfuturos.

forent,

forent, nisi urgentibus telis in modum grandinis, ¹³ quādam sorte, quasi docti, procubissent in genua milites, & elatis super capita scutis, cæforum speciem præbissent. Tum Parthus arcus inhibuit: deinde Romani quum se rursus extulissent, adeo res miraculo fuit, ut unus ex Barbaris miserit vocem; Ire, & bene valete, Romani: ¹⁴ Merito vos victores fama gentium loquitur, qui Parthorum tela fugistis. Non minor ex aqua postea, quam ab hostibus clades, infesta primū sit regio, ¹⁵ tum quibusdam Salmacidis fluvius infestior, novissimeque jam ab invalidis & avidè hauriebatur: quum noxia etiam dulcis fieret. Mox & ardores per Armeniam; & nives per Capadociam; & utriusque cœli subita mutatio pro pestilentia fuit. ¹⁶ Sic vix tertiā parte de sedecim legionibus reliquā: quum argentum ejus passim ¹⁷ dolabris concideretur; & subinde ¹⁸ inter moras mortem à gladiatore suo efflagitasset ¹⁹ egregius imperator; tandem perfugit in Syriam. Ibi incredibili quādam mentis vecordia ferocior aliquanto factus est: ²⁰ quasi vicisset qui evaserat.

N O T A.

¹³ Quādam sorte quasi docti. | Id ex forte potius quā militari scientiā evenisse vult Florus. Sed quomodo id factum fuerit, scire non licet: forsan quidam ex militibus, dum per prærupta fugiebat, cadens, clypeum supra caput extulit, sicque ingruentia hostium tela vitavit, quod reliqui annotantes imitati sunt.

¹⁴ Merito vos victores fama gentium. | Dura transpositio; melius in aliis legitur, Merito vos victores gentium fama loquitur.

¹⁵ Tum quibusdam Salmacidis fluvius infestior. | Cave fidem habeas Ortelio, qui hoc loco deceptus fluvium nomine Salmacis in Parthiā creavit. Omnino corruptus hic locus. Legitur ex Salmas. in Solin. et Freinshem. Tum quibusdam Salinacidis fluvius infestior; novissime quum jam ab invalidis & avidè hauriebantur, noxia etiam dulces fuere. Sensu aper-

to & facili, Salinacidis autem, à Salinis. Quamquam non video cur omnino Salmacidis rejiciatur; rectè enim Salmacidus à Salma, quod ab ἅλμυ, Salsugo, Muria, & Acidus dici possit.

¹⁶ Sic vix tertiā parte de sedecim legionibus reliquā. | Velleius tamen scribit, haud minùs quartā parte militum, Calonum, servitiique desideratum fuisse.

¹⁷ Dolabris concideretur. | Ut ostendat quantum argenti Antonius ibi perdidit, id ab hostibus dolabris concisum fuisse dicit.

¹⁸ Inter moras. | Gallicè diceret, De temps en temps.

¹⁹ Egregius imperator. | Ironicè.

²⁰ Quasi vicisset qui evaserat. | Hanc Antonius fugam suam, qui vivus exierat, victoriam vocabat.

CAPUT XI.

Bellum cum Antonio & Cleopatrá.

FUROR Antonii ¹ quatenus per ambitum non interiret, luxū & ¹⁷¹ libidine extinctus est. Quippe post Parthos, quum exosus arma in otio ageret, captus amore Cleopatrá, quasi benè gestis rebus, in regio se sinu reficiebat. ² Hæc mulier Ægyptia, ³ ab ebrio imperatore,

N O T A.

CAP. XI. Bellum cum Antonio & Cleopatrá; Anno Mundi 3919, ante Ch. Nat. 29, ab Ur. Cond. 722. Coss. Augusto Casare III. & M. Valerio Messalá.

¹ Quatenus per ambitum non interiret, luxū & libidine. | Vide cap. ix. Omnia expertus

ambitu & luxuriā, primū hostes, deinde civēs, tandem etiam terrore sui saculum liberavit.

² Hæc mulier Ægyptia. | Tò hæc, hic ad contemptum positum est.

³ Ab ebrio imperatore. | Ebriosum fuisse Antonium, & eo ipso malè audisse, multorum testimonio patet.

pretium

pretium libidinum Romanum imperium petit. Et promisit Antonius :
 quasi facilius esset Partho Romanus. Igitur dominationem parare, nec
 tacite. ⁴ Sed patriæ, nominis, togæ, fascium oblitus, totus ⁵ in monstrum
 illud ⁶ ut mente, ita animo quoque, & cultu desciverat. ⁷ Aureum in
 manu baculum; ad latus ⁸ acinaces; purpurea vestis ingentibus obstri-
 cta gemmis; diadema aderat, ut reginâ rex ipse frueretur. Ad primam
 novorum motuum famam Cæsar à Brundisio trajecerat, ut venienti
 bello occurreret: positisque in Epiro castris, Leucadem insulam, mon-
 temque ⁹ Leucaten, & ¹⁰ Ambracii sinus cornua, infestâ classe ^a suc-
 cinxerat. Nobis quadringentæ ampliùs naves; ducentæ non minus
 hostium; ¹¹ sed numerum magnitudo pensabat. ^b Quippe ¹² à
 senis in novenos remorum ordinibus, ad hoc turribus atque ¹³ tabulatis
 allevatæ, castellorum & urbium specie, non sine gemitu maris, & la-
 bore ventorum ferebantur. Quæ quidem ipsa moles exitio fuit. Cæ-
 saris naves à triremibus in senos non ampliùs ordines creverant. Ita-
 que habiles in omnia quæ usus poscebat, ad impetus & recursus flex-
 usque capiendos, illas graves, & ad omnia præpeditas, singulas plures
 adortæ, missilibus simul, tum rostris, ad hoc ignibus jactis, ad arbi-
 trium dissipavere. Nec ullâ re magis hostilium copiarum apparuit
 magnitudo, quàm post victoriam. Quippe immensa classis, naufrago
 belli facto, toto mari ferebatur; ¹⁴ Arabumque, & Sabæorum, &

INTERPRETATIO.

^a Classe inimicâ infederat cornua Ambracii
 sinus.

^b Nam à senis ordinibus remorum in novenos

crescentes, insuper turribus atque tabulatis e-
 lata, quasi castella & urbes ferebantur, non sine
 labore ventorum & maris gemitu.

NOTÆ.

⁴ Sed patriæ, nominis, togæ, fascium, oblitus. |
 Patria, nomen, togæ, falcis, ad exaggeratio-
 nem posita sunt. Et videtur Florus respexisse
 ad illud Horatii, lib. iii. Od. v.

Anciliorum, nominis, & togæ

Oblitus; æternaque Vesta.

⁵ In monstrum illud. | Regem scilicet, qui
 tunc temporis pro monstro Romanis erat.

⁶ Ut mente, ita animo. | Mens quandoque
 pro animo sumitur; sed hic nil aliud est quàm
 voluntas simplex & sola; animus verò est
 ipsa indoles. Sic Terent. Andr. Act. i. Sc. i.
 Mala mens, malus animus.

⁷ Aureum in manu baculum. | Hæc apud
 Egyptios Regum insignia.

⁸ Acinaces. | Persarum & Medorum gla-
 dii acinaces vocabantur. Medus acinaces,
 Horat.

⁹ Leucaten. | Montem & promontorium
 in Leucade insulâ. Virgil. viii. Æneid.

Fervere Leucaten auroque effulgere fluctus.

Veteres pro Leucate habent Leucadam, ut
 bene Salmast. Leucada autem pro Leucas, ut
 Persida pro Persis, Elida pro Elis, Chalcida
 pro Chalcis, &c.

¹⁰ Ambracii sinus. | Supra Acarnaniam.

¹¹ Sed numerum magnitudo pensabat. |
 Augustus quadringentas naves habebat, An-
 tonius verò ducentas, sed harum magnitudo
 illarum numerum æquabat. De magnitudine
 navium Antonii, vid. Dion. lib. 49.

¹² A senis in novenos remorum ordinibus. |
 A trinis in denos, ait Plutarch. & Dio, à qua-
 ternis in denos. Hi autem ordines remorum
 alii supra alios collocabantur.

¹³ Tabulatis. | Gallicæ, Des Etages.

¹⁴ Arabumque, & Sabæorum. | Arabes
 & Sabæos in Antonianâ Classe fuisse testatur
 Virgil. lib. 8. Æneid.

Omnis Arabs, omnes verserunt terga Sabai-
 mille

mille aliarum gentium Asiæ spolia, purpuram aurumque in ripam assidue c mora ventis maria revomebant. Prima dux fugæ Regina, cum aureâ puppe, veloque purpureo, ¹⁵ se in altum dedit. Mox sequutus Antonius. ¹⁶ Sed instare vestigiis Cæsar. ¹⁷ Itaque nec præparata in Oceanum fuga, nec munita præfidiis utraque Ægypti cornua, ¹⁸ Parætonium atque Pelusium profuere, ¹⁹ Propè manu tenebantur. Prior ferrum occupavit Antonius: Regina ad pedes Cæsaris provoluta tentavit oculos ducis, frustra. Nam pulchritudo ²⁰ intra pudicitiam principis fuit. Nec illa de vitâ quæ offerebatur, sed de parte regni ¹⁸⁰ laborabat. Quod ubi desperavit à principe, servarique se triumpho vidit, incautiorē nacta custodiam, in Mausoleum se (sepulchra regum ²¹ sic vocant) recipit. Ibi maximos, ut solebat, induta cultus, ^d in differto odoribus ²² solio, juxta suum se collocavit Antonium: ²³ admotisque ad venas serpentibus, sic morte quasi somno soluta est.

INTERPRETATIO.

c Maria ventis agitata assidue in ripam revomebant purpuram aurumque spolia Arabumque & Sabaorum, & mille aliarum gentium

Asia.

d In sepulchro odoribus repleto juxta suum se Antonium composuit.

NOTÆ.

¹⁵ Se in altum. | Abundat rō se, neque illud agnoscunt meliores libri. In altum dare, quid sit docti sciunt. Monuit Salmas.

¹⁶ Sed instare vestigiis Cæsar. | Hoc ex Horatio desumpsit noster, lib. 1, Od. 37.

Mentemque lymphatam Mareotico

Redegit in veros timores

Cæsar, ab Italiâ volentem

Remis adurgens —

Sed uterque ibi falsi sunt. Nam ex Suetonio & aliis patet, Cæsarem ab Actio statim Samum insulam se recepisse.

¹⁷ Itaque nec preparata in Oceanum fuga: nec munita præfidiis utraque Ægypti cornua. | Hic etiam noster falsus est, qui in fugâ mortuum Antonium, cum jam caperetur; Cleopatram verò à Cæsare captam putat, antequam in Ægyptum perveniret; ab ipso Horatio deceptus Ode supra, Nam ex Dione & aliis certum

est, post pugnam Actiacam, quosdam milites à Cæsare ad Antonium & Cleopatram insequendos missos fuisse, sed non assequutos; eosque Alexandriam pervenisse.

¹⁸ Parætonium. | Urbs Ægypti maritima versus Occidentem.

¹⁹ Prope manu tenebantur. | Falsum. Vide Not. superiorem.

²⁰ Intra pudicitiam principis fuit. | Hoc est, minor fuit pudicitia principis. Vide notata ad cap. iii. lib. 1. Facinus intra gloriam fuit. Legebat Salmas. Intra pudicitiam principi fuit. Sed non placet.

²¹ Sic vocant. | Ægyptii scilicet.

²² Solio. | Hic solium significat loculum, quo mortui conduntur, ut apud Q. Curtium & Plinium.

²³ Admotisque ad venas serpentibus. | Aspidum morfu perisse creditum est.

CAPUT XII.

Bella adversus gentes externas.

HIC finis armorum civilium; ^a reliqua adversus externas gentes: quæ districto circa mala sua imperio, diversis orbis oris emicabant. Nova quippe pax: ^b nec dum assuetæ frenis servitutis tumidæ gentium inflatæque cervices, ab imposito nuper iugo resiliebant. Ad Septemtrionem conversa ferme plaga ferocius agebat; Norici, Illyrii, Pannonii, Dalmatæ, Myfi, Thraces & Daci, Sarmatæ atque Germani. Noricis animos dabant Alpes atque nives, quo bellum non posset ascendere: sed omnes ^c illius cardinis populos, Brennos, Senones ^d atque Vindelicos, ^e per privignum suum Claudium Drusum ^f perpacavit. Quæ fuerit callidarum gentium feritas, facile vel mulieres ostendere; quæ, deficientibus telis, infantes ipsos afflictos humo in ora militum adversa miserunt. ^g Illyrii quoque sub Alpibus agunt, imasque valles earum, ac quædam quasi claustra, ^h custodiunt, abruptis torrentibus impliciti. In hos expeditionem ⁱ ipse sumpsit; fierique pontes imperavit. Hic se & aquis & hoste turbantibus, cunctanti ad ascensum militi scutum de manu rapuit: & in via primus, tunc agmine sequuto, ^j quum Illyricus multitudine ^k pontem succidisset, ^l laucius manibus ac cruribus, speciosior sanguine, & ipso periculo augustior, terga hostium perceciderit.

INTERPRETATIO.

^a Reliqua bella adversus gentes externas fuere, quæ, imperio circa mala sua distracto, diversis terrarum finibus erumpebant.

^b Et colla gentium tumida, & inflata, nondum franis assueta, ab imposito nuper iugo defleebant.

^c Illyrii etiam sub alpibus vivunt, & extremas earum valles veluti quadam claustra habitant, abruptis torrentibus impediti.

NOTÆ.

CAP. XII. *Bella adversus gentes externas.*

¹ Illius cardinis. | Gallicè, De ce Clymas.

² Atque Vindelicos. | Gentem Cisalpinam, non longè ab Helvetiis. Hujusce Augusti victoriæ, per Drusum, meminit Horat. Od. xiv. lib. 4. ad Augustum.

Vindelici didicere nuper

Quid Marte posses: milite nam tuo

Drusus Genaunos, implacidum genus,

Brennosque veloces, & arces

Alpibus impositas tremendis

Dejecit acer plus vice simplici.

³ Per privignum suum Claudium D. | Tiberii Claudii Neronis uxorem Liviam in sextum mensem gravidam Augustus sibi duxit, quæ post tres menses Claudium Drusum Neronem peperit, qui sic privignus fuit Augusti.

⁴ Perpacavit. | Anno Mundi 3935, ante Ch. Nat. 13, ab Ur. Cond. 738.

⁵ Custodiunt. | Hoc est habitant. Sic Horat. de Diana,

Montium Custos nemorumque Virgo.

quæ ea in montibus perpetuò maneret: ex Callimach. Græci eodem sensu dicunt εὐλαδαίη, ὄμβλαιο, Homer. Callimach.

⁶ Ipse sumpsit. | Augustus 3. ann. ante pugnam Actiacam.

⁷ Quum Illyricus multitudine pontem succidisset. | Illud falsum est & ridiculum. Optimè in libris antiquis, quibus usus est Salmasius, legitur, lubricus, unde ipse sic verba ordinavit. Quum lubricus pons multitudine succidisset. Nil verius. Succidisset autem ita hic usurpatur ut apud Plautum, genua mihi succidunt: quale aliquid apud Lucretium est.

⁸ Pontem. | Hic pontem misilem intellige, qui è turri in murum repente protendebatur, qui propriè exostia dictus est.

⁹ Saucius manibus ac cruribus. | Idem Sueton. in August. cap. 20. Dalmatico (bello) etiam vulnera excepit; unâ acie dextrum genu lapide ictus, alterâ autem & crus, & utrumque brachium tuinâ pontis consauciatus.

10 Pannonii

9 Pannonii duobus saltibus, ac tribus fluviis, 10 Dravo, Savo, Istroque vallabantur. Populati proximos, intra ripas se recipiebant. In hos domandos 11 Vibium misit. Cæsi sunt in utrisque fluminibus. Arma victorum non 12 ex more belli cremata, sed capta sunt, & in profluantes data: ut Cæteris, qui resistebant, victoria sic nunciaretur. Dalmatæ plerumque sub silvis agunt: inde in latrocinia promptissimi. Hos jam quidem 13 Marcus incensâ urbe 14 Delminio quasi 15 detruncaverat. 183 Postea 16 Asinius Pollio gregibus, armis, agris multaverat, 17 (hic secundus orator) sed Augustus perdomandos 18 Vibio mandat: qui effertum genus fodere terras coëgit, aurumque venis repurgare; quod alioquin gens omnium cupidissima, studiosâ diligentia 19 anquiri; ut illud in usus suos servare videatur. 20 Myfi quàm feri, quàm truces fuerint, quàm ipsorum etiam Barbari Barbarorum, horribile dictu est. Unus ducum, ante aciem postulato silentio, Qui vos, inquit estis? Responsum invicem, Romani, gentium domini. Et illi, 21 Ita, inquit, si nos viceritis. 21 Accepit omen 22 Marcus Crassus. Illi statim ante aciem immolato equo concepere votum, ut cæsorum exis ducum, & lirarent, & vescerentur. 23 Deos audisse crediderim; nec 24 tubam sustinere potuerunt. Non minimum terroris incussit Barbaris 25 Domitius centurio, d satis Barbaræ, efficacis tamen apud pares homines stoliditatis, qui

INTERPRETATIO

d Domitius Centurio, homo stultitia satis barbara, sed tamen efficacis apud homines barbaros, qui foculum gerens super Galeam, &c.

NOTÆ.

9 Pannonii duobus saltibus ac tribus fluviis, Dravo, Savo, Istroque vallabantur. | In aliis, Duob. salt. ac fluvi. Dravo, Savoque vallabantur: nullâ Istri factâ mentione, melius.

10 Dravo, Savo. | Dravus & Savus Pannoniæ fluvii, qui in Danubium incurrunt.

11 Vibium misit. | Multimodis hujus ducis nomen correptum fuit; quare facile viris doctis assentior, qui legunt *Tiberium*; nam facile *TIB.* in *VIB.* potuit degenerare: & in Annalibus *Tiberium* Pannonios subegisse reperies, anno Mundi 3940, ante Ch. Nat. 8, ab Ur. Cond. 743.

12 Ex more belli. | Fusè docet Livius Romanis usitatum fuisse, devictarum gentium arma ignibus dare.

13 Martius. | Caius Martius Figulus, qui cum Cornelio Lentulo Lupo Consul fuit, anno Mundi 3794, ante Ch. Nat. 254, ab Ur. Cond. 597.

14 Delminio. | Delminium urbs Dalmatiæ ad Septentrionem.

15 Detruncaverat. | Rectè; nam Delminium Dalmatarum caput.

16 Asinius Pollio. | Anno Mundi 3910, ante Ch. Nat. 38, ab Ur. Cond. 713. Quo tempore Consul fuit Pollio cum Domitio Calvino, & de Dalmatis triumphavit. Me-

minit Horat. Od. i. lib. 2.

Et consulenti Pollio curia,

Cui laudis æternos honores

Dalmatice peperit triumpho.

17 Hic secundus Orator. | Unde tam putidum additamentum huic irrepit, non video.

18 Vibio. | Hic iterum scribendum puto *Tiberio*. Is enim Dalmatas subegit anno sequenti post devictos Pannonios.

19 Anquiri. | Hoc est inquiri, vel circumqueri.

20 Myfi. | Myfi vel Mæsi intra Macedoniam & Danubium.

21 Ita, inquit, si nos. | Rescribendum ait Salmas. Ita, inquit, fiet, si nos viceritis. Quod à Floro alienissimum puto.

21 Accepit omen. | Propriè; nam omen est, cum quod ex alicujus ore ortum est, id nos prælagium accipimus, ut hic Crassus omen accepit, quod hostes dixerint, Si nos viceritis.

22 Marcus Crassus. | Marcus Licinius Crassus Myfos vicit anno Mundi 3921, ante Ch. Nat. 27, ab Ur. Cond. 724.

23 Deos audisse crediderim. | Ironicè.

24 Tubam. | Sonitum tubæ.

25 Domitius Centurio. | Quis fuerit Domitius ighotum est. Alii legunt, *Donidius*, *Domidius*, vel *Chonidius*.

M

foculum

foculum gerens super cassidem, suscitata motu corporis flammam, velut ardenti capite fundebat. ²⁶ Ante hos, ²⁷ Thracum maximè populus desciverat. Ille barbarus & signis militaribus, & disciplinâ, armis etiam Romanis assueverat: sed à ²⁸ Pisone perdomiti, in ipsa captivitate rabiem ostendêre. Quippe quum catenas morsibus tentarent, feritatem suam ²⁹ ipsi puniebant. Daci montibus inhærent: ³⁰ Cotisonis regis imperio, quoties concretus gelu Danubius junxerat ripas, decurre re solebant, & vicina populari. Visum est Cæsari Augusto gentem aditu difficillimam submovere. Misso igitur ³¹ Lentulo, ultra ulteriorem repulit ripam: citra, præsidia constituit. Sic tunc Dacia non victa, sed summotâ atque dilata est. Sarmatæ patentibus campis inequirant. Et hos per eundem Lentulum prohibere Danubio satis fuit. Nihil præter nives, raræque silvas habent. Tanta barbaries est, ut pacem non intelligant. Germaniam quoque utinam vincere tanti non ³² putasset: magis turpiter amissa est, quàm gloriôsè acquisita: sed quatenus sciel at patrem suum Cæsarem, ³³ bis trajecto ponte Rheno, quæsisse bellum; ³⁴ in illius honorem concupiit facere provinciam. Et factum erat, si Barbari tam ³⁵ vitia nostra, quàm imperia ferre potuissent. Missus in eam provinciam ³⁶ Drusus, primos domuit ³⁷ Usipetes: inde Tenctheros percucurrit, & ³⁸ Catto. ³⁹ Nam ⁴⁰ Marcomanorum spoliis insignibus quendam editum tumulum in tropæi modum excoluit. Inde validissimas nationes, ⁴¹ Cheruscos, ⁴² Suevosque, & ⁴³ Sicambros pariter aggressus est: qui viginti centurionibus incrematis, hoc velut sacramento ⁴⁴ sumptierant bellum, adeo certâ victoriæ spe, ut prædam in antecess-

N O T A.

²⁶ *Ante hos.* | Falsum; nam multo post Myfos Thraces rebellârunt, ut patet ex Animalibus.

²⁷ *Thracum maximè populus.* | Hic error est; quid enim isthuc maximè? In Edit. Stradii, *Maximus populus*; quod ipsum & Herodorus scripsit, & verè, sed non secundum recentiorum scriptorum sententiam.

²⁸ *A Pisone.* | L. Piso Thracas perdomuit, anno Mundi 3939, ante Ch. Nat. 9, ab Ur. Cond. 742.

²⁹ *Ipsi puniebant.* | Dum se frustra catenas mordendo macerabant.

³⁰ *Cotisonis.* | Hunc Daciæ regem fecit no-ster, Horatium sequutus, lib. 3. Od. 8.

Occidit Daci Cotisonis agmen.

Sueton. verò Getarum regem vocat; sed Plinius scribit, Getas Romanis Dacos fuisse dictos. Justin. etiam Dacos Getarum sobolem vocat.

³¹ *Lentulo.* | Quis ipse fuerit Lentulus incertum est. Facile crediderim fuisse Cn. Cornelium Lentulum Augurem, qui Consul fuit anno Mundi 3936, ab Ur. Cond. 739.

³² *Putasset.* | Augustus.

³³ *Bis trajecto ponte Rheno.* | Vide c. 10. l. 3.

³⁴ | *In illius honorem.* | Ne scilicet eos

videretur contemnere, contra quos tot annis Cæsar bella gesserat.

³⁵ *Vitia nostra.* | Injurias, avaritiam. Sic apud Tacit. alicubi, *Frisci pacem exuere, nostrâ magis avaritiâ, quàm obsequii impatientes.*

³⁶ *Drusus.* | Claudius Drusus, Augusti privignus. Vid. suprâ; in Germaniam missus an. Mundi 3938, ante Ch. Nat. 10, ab U. C. 741. Et ibi quarto quàm bellum gessit anno periit.

³⁷ *Usipetes.* | Germaniæ populi non longè à Rheno.

³⁸ *Catto.* | Catti Germaniæ populi, iidem qui Saxones, ut volunt.

³⁹ *Nam.* | Est transitio.

⁴⁰ *Marcomanorum spoliis insignibus.* | Marcomani Germaniæ populi, quos ad Albim coluisse ex Tacito colligere est. Imò & ad Albim tropæa ista, de quibus loquitur Florus, à Druso fixa fuisse testatur Dio alicubi.

⁴¹ *Cheruscos.* | Germaniæ populos. Luncburgenses putat Junius.

⁴² *Suevosque.* | In media Germaniâ ferè.

⁴³ *Sicambros.* | Sicambri Germaniæ populi ad latus Rheni degentes.

⁴⁴ *In antecessum.* | Hoc est, ante tempus, Gallicè, *Par avance.* Sic cap. 21. lib. 3.

sum

sum pactione diviserint. Cherusci equos, Suevi aurum & argentum, Sicambri Captivos elegerant: sed omnia ⁴⁵ retrorsum. Victor namque Drusus equos, pecora, torques eorum, ipsosque ⁴⁶ prædâ divisit, & vendidit: præterea in tutelam provinciarum, præsidia atque custodias ubique disposuit; per ⁴⁷ Mosam flumen; per ⁴⁸ Albim, per ⁴⁹ Visurgim. Nam per Rheni quidem ripam, ⁵⁰ quinquaginta amplius castella direxit. ⁵¹ Bonnam & Geldubam pontibus junxit, classibusque firmavit. ⁵² Invisum atque inaccessum in id tempus Hercynium saltum patefecit. Ea denique in Germaniâ pax erat, ut mutati homines, alia terra, cælum ipsum mitius molliusque solito videretur. Denique non per adulationem, sed ex meritis, defuncto ibi ⁵³ fortissimo juvene, ipsi, ⁵⁴ quod nunquam aliàs, senatus ⁵⁵ cognomen ex provincia dedit. Sed difficilior est provincias ⁵⁶ obtinere, quam facere. Viribus parantur, jure retinentur. Igitur breve id gaudium. Quippe Germani victi magis, quam domiti erant: ⁵⁷ moresque nostros magis, quam arma sub imperatore Druso suspiciebant; postquam verò ille defunctus, Vari Quintilii ⁵⁸ libidinem ac superbiam, haud secus quam sævitiam odisse cœperunt. ⁵⁹ Ausus ille agere conventum: ⁶⁰ & in castris jus dicebat, quasi violentiam Barbarorum & lictoris virgis, & præconis voce posset inhibere: at ¹⁸⁵ illi qui jam pridem rubigine oblitos enses, inertesque mœrerent equos, ut primum ⁶¹ togas, & sæviora armis jura viderunt, duce Arminio arma corripunt. Quum interim tanta erat Varo pacis fiducia, ut ne prædictâ quidem, & proditâ per Segestem, unum principum, conjuratio-

N O T A.

⁴⁵ *Retrorsum.* | Hoc est, aliter ac ipsi putaverant, evenere.

⁴⁶ *Prædâ divisit.* | Hoc est, in prædam.

⁴⁷ *Mosam.* | Mosa Gallicæ Belgicæ fluvius, qui per mediam Bataviam in mare incurrit.

⁴⁸ *Albim.* | Fluvium in extremâ Germania ad Cimbricam Chersonesum ferè.

⁴⁹ *Visurgim.* | Germanicæ fluvium qui in Oceanum aquas evolvit: ab Ovidio, *Isturgis* dicitur.

⁵⁰ *Quinquaginta amplius castella.* | In iis octo legiones locavit, ut commune in Germanos & Gallos essent subsidium. Cæterum hæc castella sunt origo urbium quæ hodieque in Gallica Rheni ripa visuntur.

⁵¹ *Bonnam & Geldubam.* | Oppida ad Rhenum sita. Apud alios aliter legitur hic locus. Sed meliorem lectionem representavimus.

⁵² *Invisum atque inaccessum in id tempus.* | In eo tamen Cæsar hostem quæsit. Suprà lib. 3. cap. 10. *Sed non penetravit.*

⁵³ *Fortissimo juvene.* | Claudio Druso, qui collapsus equo, crus fregit, & obiit.

⁵⁴ *Quod nunquam aliàs.* | An vult nunquam aliàs Germanici cognomen reportatum

fuisse? An nunquam aliàs devictarum gentium nomen mortuis Senatui dedisse? Posterius magis placet. Et verum est.

⁵⁵ *Cognomen ex provincia.* | Germanicus vocatus fuit. Ovid. 1. Fast.

Et mortem & nomen Druso Germanicus fecit.

⁵⁶ *Obtinere.* | Hic est fortiter tenere, ita ut eripi nequeat.

⁵⁷ *Moresque nostros magis quam arma sub imperatore Druso suspiciebant.* | Id est, reverebantur. Male in aliis suspiciebant; nam etsi *suscipere mores Romanorum*, suum sensum habere possit, *arma Romanorum suscipere*, nemo homo intelligat.

⁵⁸ *Libidinem.* | Avaritiam hic interpretor.

⁵⁹ *Ausus ille agere conventum.* | Gallicè diceret, *Tenir les Esars.*

⁶⁰ *In castris jus dicebat.* | Pessimè in aliis, & in castris se dederat, quod viri docti in, *jus dicebat*, mutavere. Sed his etiam error remansit; nam legendum, *Et in castris jus dicere.* Nunc res plana est.

⁶¹ *Togas.* | Quas in jurisdictione inducebant Romani.

ne commoveretur. ⁶² Itaque improvidum, & nihil tale metuentem im-
provisò adorti, ⁶³ quum ille (ô securitas!) ad tribunal citaret; undi-
que invadunt, castra rapiunt, tres legiones opprimuntur, Varus perdi-
tas res ⁶⁴ eodem, quo Cannensem diem Paulus, & fato est & animo
sequutus. Nihil illâ cæde per paludes, perque silvas cruentius: nihil
insultatione Barbarorum intolerantius, præcipuè tamen in caularum
patronos; aliis oculos, aliis manus amputabant: unius os futurum, recisâ
priùs linguâ, quam in manu tenens Barbarus, tandem, inquit, vipera,
sibilare desiste. Ipsi quoque ⁶⁵ consulis corpus, quod militum pietas
humi abdiderat, effossum. Signa & aquilas duas ⁶⁶ adhuc Barbari pos-
sident. Tertiam signifer priùs quàm in manus hostium veniret, ⁶⁷ evul-
sit; mersamque ⁶⁸ intra baltei sui Latebras gerens, in cruentâ palude sic
latuit. Hac clade factum, ut imperium, quod in littore Oceani non
steterat, ⁶⁹ in ripa Rheni fluminis staret. Hæc ad Septentrionem. Sub
Meridiano tumultuatum magis, quàm bellatum est. ⁷⁰ Musulanios at-
que ⁷¹ Gætulos ⁷² accolos Syrtium, ⁷³ Cossò duce compescuit: unde illi
⁷⁴ Gætulici nomen. Lariùs victoria patet. ⁷⁵ Marmaridas atque ⁷⁶ Gara-
mantas ⁷⁷ Curinio subigendos dedit. Potuit & ille ⁷⁸ redire Marmaricus,
sed modestior in æstimanda victoria fuit. Ad Orientem plus negotii cum
Armenis. Huc ⁷⁹ alterum ex Cæsaribus nepotibus suis misit. ⁸⁰ Ambo

N O T Æ.

⁶² Itaque improvidum, & nil tales metu-
entem improvisò adorti. | Miror neminem vi-
disse vocem improvisò hinc removendam esse,
quippe quæ ex improvidum nata est, videlicet
explicatio scholastica apposita in textum re-
cepta est.

⁶³ Quum ille (ô securitas!) ad Tribunal ci-
taret. | Citare absolutè positum neminem ad-
huc vidisse puto. Videlicet corruptus hic lo-
cus. Lege igitur: Quum illos, & post adorti
ponenda est major distinctio, sic, adorti.
Quum illos, ô securitas! ad Tribunal citaret,
undique invadunt. Pater meus.

⁶⁴ Eodem, quo Cannensem diem Paulus. |
Id est, sequutus est exemplum Pauli, qui Can-
nensi die post omissum exercitum sibi mor-
tem conscivit, quod Varus imitatus est. Con-
tingit hæc clades anno decimo nono post mor-
tem Drusi.

⁶⁵ Consul. | Vari. Sed is Proconsul, non
Consul, fuit.

⁶⁶ Adhuc Barbari possident. | Dio tamen
& Tacitus ambas istas aquilas à Romanis re-
cuperatas fuisse tradunt.

⁶⁷ Evulsi. | Quippe hastæ acumini infixæ
hærebat, ut mos fuit.

⁶⁸ Intra baltei sui latebras. | Hinc patet a-
quilas non ita magnas fuisse.

⁶⁹ In ripâ Rheni fluminis staret. | Hoc est;
hac clade factum est ut Imperium ad Ocea-
num extendi non prohibitum, flumine Rheno

terminaretur.

⁶⁹ Musulanios. | Musulanii vel Misulanii,
Africæ propriæ populi ad Ampsam fluv. siti.

⁷⁰ Gætulos. | Africæ populos infra Mauri-
taniâ.

⁷¹ Accolos Syrtium. | Sic Virgilium se-
quutus est Florus, qui Syrtes Gætulas vocat.
Nam falsum est Gætulos ad Syrtes degere,
quippe qui Mediterranei sunt, & infra Mau-
ritaniâ.

⁷² Cossò. | Cossò Cornelio Lentulo, qui
Consul fuit cum Calpurnio Pisone Augure,
anno Mundi 3949, post Ch. Nat. 2, ab Ur.
Cond. 752. A devictis Gætulis Gætulicus di-
ctus est.

⁷³ Marmaridas. | Marmaridæ sunt qui
Marmaricam à Nilo usque ad Cyrenem, vel
Syrtem majorem, incolunt.

⁷⁴ Garamantas. | Libyæ populos intra
Gætuliâ & Montes Æthiopicos.

⁷⁵ Curinio. | Quis fuerit ille Curinius, fa-
teor me ignorare; forsân Q. Quirinius sit, cu-
jus sæpe Tacitus meminit.

⁷⁶ Redire Marmaricus. | Id est Marmarici
cognomen reportare.

⁷⁷ Alterum. | Caium Cæarem Julæ Au-
gustæ filiz ex Agrippa filium. Et sic Augusti
Nepotem.

⁷⁸ Ambo fato breves. | Major vigesimo
tertio, minor vigesimo secundo ætatis anno
mortem obiire.

fato

fato brevès; sed alter inglorius. Massiliæ quippe Lucius morbo solvitur: 79 in Syria Caius ex vulnere, quum Armeniam ad Parthos se subtrahentem recipit. Armenios, 80 victo rege Tigraue, in hoc unum servitutis genus 81 Pompeius assueverat, ut rectores à nobis acciperent. Intermissum ergo jus, per hunc recuperatum, non incruento nec inulto tamen certamine. Quippe 82 Domnes, quem 83 rex Artaxatis præfecerat, simulatâ prodicione, adortus virum intentum libello, quem, ut thesaurorum rationes continentem ipse porrexerat, stricto ferro eruentat vulnere in tempus. Cæterum Barbarus undique infesto exercitu oppressus, gladio & pyrâ, in quam se percussus immisit, superstiti etiamnum Cæsari satisfecit. Sub Occasu pacata serè omnis Hispania, nisi quam Pyrænei desinentis scopulis inhærentem 84 citerior alluebat Oceanus. Hic duæ validissimæ gentes, 85 Cantabri & 86 Astures immunes imperii agitabant. Cantabrorum & 87 pejor, & altior, & magis pertinax in rebellando animus fuit; qui non contenti libertatem suam defendere, proximis etiam imperitare tentabant, 88 Vaccæosque, & 89 Curgonios, & 90 Autrigonas crebris incursionibus fatigabant. In hos igitur, quia vehementius agere nunciabantur, non mandata expeditio, 91 sed sumpta est. Ipse venit 92 Segisamam: castra posuit. Inde partito exercitu totam in diem amplexus Cantabriam, efferam gentem, ritu ferarum, quasi indagine 93 debellabat. Nec ab Oceano quies, quum infestâ classe ipsa quoque terga hostium cæderentur. Primum adversus Cantabros sub 94 mœnibus Belgicæ præliatus est. Hinc fuga

INTERPRETATIO.

e Nisi ea quam interior Oceanus ambibat impositum saxis Pyrenæi montis.

NOTÆ.

79 In Syria. | In Armenia, non in Syria vulneratus fuit, ut habent omnes historici, & multo post, dum Italiam repetebat, in Urbe Syriæ (Limyram vocant) morbo periit, anno Mundi 3953, post Ch. Nat. 4, ab Ur. Cond. 736, cum ante annum & menses quinque frater Lucius obiisset.

80 Victo rege Tigraue. | Vid. cap. 5. lib. 3.

81 Pompeius assueverat. | Legendum arbitror *astrinxerat*. Non quod nesciam *in assueverat* esse significationis activæ, sed quod non victoribus mos est, ut victos assuescant, sed ut eos astringant.

82 Domnes. | Alii *Addon*. Sed Paterculus *Adduum* vocavit.

83 Rex. | Rex Parthorum.

84 Citerior alluebat Oceanus. | Oceanus Gallicus, sed qui & interior dici possit.

85 Cantabri. | Hispaniæ Septentrionalis Populi.

86 Astures. | Hispaniæ Populi supra Galliciam, e regione Cantabrorum.

87 Pejor. | Malè in aliis prior.

88 Vaccæos. | Vide cap. 7. lib. 2.

89 Curgonios. | Populos in Hispania Tarracoenfis. Fortasse ab urbe *Nauplym*, quam in illo tractu nominat Ptolemæus. Veteres libri habent *Curmigos*, forsan & corruptè pro *Turmedigos*.

90 Autrigonas. | Hispaniæ Tarracoenfis populos. Hodie *Navarra* regnum esse volunt.

91 Sed sumpta est. | Ab Augusto scilicet. Anno Mundi 3924, ante Ch. Nat. 24, ab Ur. Cond. 727. Et post quinque annos ad finem perducta.

92 Segisamam. | Alii Vaccæorum, Cantabriæ alii urbem faciunt. In Cantabria potius fuisse crediderim.

93 Debellabat. | Legendum *Debellat*.

94 Sub mœnibus Belgicæ. | Nescio an in Hispania urbs reperiatur, quæ Belgica dicta sit. Libenter legerim, *Sub mœnibus Belgida*, nam *Belgida* Celtiberorum urbs est.

in eminentissimum ⁹⁵ Vinnium montem, ⁹⁶ quem ⁹⁶ maria prius Oceani, quam arma Romana ascensura esse crediderant. Tertio ⁹⁷ Arracillum oppidum magnā vi repugnat. Captum tamen postremo fuit. Medulli montis obsidio (quem perpetua quindecim millium fossa comprehensum cinxit undique, simul adeunte Romano) postquam extrema Barbari vident, certatim igne, ferro inter epulas, venenoque, quod ibi vulgò ex arboribus taxis exprimitur, præcepere mortem; seque pars major à captivitate, ⁹⁸ quæ videbatur, vindicare. Hæc per ⁹⁹ Antistium, ¹⁰⁰ Furnium, ¹⁰¹ Agrippam legatos, hibernas in Tarraconis maritimis Cæsar accepit. Ipse præsens hos deduxit montibus; hos obsidibus astrinxit: Hos ¹⁰² sub corona jure belli venum dedit. Digna res lauro, digna ¹⁰³ curru senatui visa est: sed jam Cæsar tantus erat, ut posset triumphos contemnere. Astures per idem tempus ingenti agmine à montibus suis descenderant. Nec temerè sumptus, ¹⁰⁴ ut Barbaris, ¹⁰⁴ impetus; sed positis castris apud ¹⁰⁵ Asturam flumen, trifariam diviso agmine, tria simul Romanorum castra aggredi parabant. Fuisset & anceps, & cruentum, ¹⁰⁶ & vicinā mutuā cladē certamen, tunc tam fortibus, tam subito, tam cum consilio venientibus; nisi ¹⁰⁷ Trigacini prodidissent: à quibus præmonitus ¹⁰⁸ Carisius, cum exercitu adveniens oppressit consilia. Sic quoque tamen non incruento certamine. Reliquias fusi exercitus validissima civitas ¹⁰⁹ Lancia excepit, ubi adeo certatum est, ut quum in captam urbem fasces poscerentur, ægrè dux impetraverit veniam, ¹¹⁰ ut victoriæ Romanæ stans potius esset, quam incensa, monumentum. Hic finis

INTERPRETATIO.

f In obsidione Medulli montis (quem fossa perpetua quindecim millium passuum clausum undique vallavit, Romano milite simul adveniente) postquam ultima vident Barbari, certatim mor-

tam occupaverit, igne, ferro inter epulas, & veneno, quod ibi communiter ex taxis arboribus exprimitur.

⁹⁵ Vinnium. | Montem Hispaniæ Tarraconensis: cuius pars ad Pyrenæos pertingere dicitur.

⁹⁶ Quem maria. | In al. quā. Unde Salmasius fecit quo. Sic supra, In nives quo bellum non posset ascendere.

⁹⁶ Maria. | Poetice pro Agui.

⁹⁷ Arracillum. | Oppidum in Cantabria.

⁹⁸ Quæ videbatur. | Videbatur, nec talis erat. Quis enim nisi Barbarus, Augusto servire, captivitatem vocet?

⁹⁹ Antistium. | Caium Antistium vocat Vellei. cap. 91. lib. 2.

¹⁰⁰ Furnium. | Meminit Dio, lib. 54.

¹⁰¹ Agrippam. | M. Vipianum Agrippam.

¹⁰² Sub corona. | Venales servi coronam gestabant.

¹⁰³ Currus. | Triumpho.

¹⁰⁴ Ut Barbaris. | Hoc est, ut solent Barbari, qui impetum pro virtute habent.

¹⁰⁴ Impetus. | Ex veteribus libris antiquam vocem impes restituit Salmasius.

¹⁰⁵ Asturam. | Fluvium apud Astures.

¹⁰⁶ Et vicinā mutuā cladē certamen. | Legitur in aliis Edit. (Et ultimam mutuā cladē certamen); quæ lectio melior altera est.

¹⁰⁷ Trigacini. | Hispaniæ Populi. Sed eorum incerta positio.

¹⁰⁸ Carisius. | Meminit Dio, lib. 54.

¹⁰⁹ Lancia. | Hispaniæ Urbs in Asturia.

¹¹⁰ Ut victoriæ Romanæ stans potius esset, quam incensa, monumentum. | Ex genio Rhetoricæ artis lego, ut clementiæ Romanæ stans potius esset, quam, incensa, victoriæ monumentum. Hoc elegantiores homines legent, & puto, probabunt. Pater meus.

Augusto

Augusto bellicorum certaminum fuit; idem rebellandi finis Hispaniæ. Certa mox fides, & æterna pax; cum ipsorum ingenio, in pacis partes promptiore; tum consilio Cæsaris, qui fiduciam montium timens, in quos se recipiebant, castra sua, sed quæ in plano erant, habitare & incolere iussit. ¹¹¹ Ingentis esse consilii illud observari cœpit. Natura regionis circa se omnis ¹¹² aurifera, minique & ¹¹³ chrysocollæ, & aliorum colorum ferax. Itaque ¹¹⁴ exerceri solum iussit. Sic Astures & latentes in profundo opes suas atque divitias, dum aliis quærunt, nō se cæperunt. Omnibus ad Occasum & Meridiem pacatis gentibus, ad Septentrionem quoque, duntaxat intra Rhenum atque Danubium; item ad Orientem intra ¹¹⁵ Taurum & Euphratem; ¹¹⁶ illi quoque reliqui; qui immunes imperii erant, sentiebant tamen magnitudinem, ¹¹⁷ & victorem gentium populum Romanum reverebantur. Nam & ¹¹⁷ Scythæ misere legatos, & ¹¹⁸ Sarmatæ amicitiam petentes. ¹¹⁹ Seres etiam, habitantesque sub ipso sole Indi, cum gemmis & margaritis, elephantes quoque inter munera trahentes, ¹²⁰ nihil magis, quam longinquitatem viæ imputabant, quam quadriennio impleverant; ¹²¹ & tamen ipse hominum color ab alio venire cœlo fatebatur. Parthi quoque quasi victoriæ pœniteret, rapta, clade Crassianâ, ¹²² ultro signa retulere. Sic ubique cuncta atque continua totius generis huma-

NOTÆ.

¹¹¹ Ingentis esse consilii illud observari cœpit. | Hæc verba nihil sunt, quam merè barbara balbuties; neque isthæc à Floro. Alia conjicit Salmasius, sed quæ nemo unquam probaverit.

¹¹² Aurifera, minique. | Vide cap. 1. lib. 44. Justin. ubi fuit de Hispania. Nec summa tantum terra laudanda bona, verum & abstrusorum metallorum felices divitiæ. Minii certe nulla feracior terra. In hac cursus annuum plerique etiam divites auro, quod in balucibus vehunt. Et alibi: Regio cum arvis ac plumbi uberrima, tum & minio, (legendum minii) quod etiam vicina flumini nomen dedit. Auro quoque ditissima, adeo ut etiam aratro frequenter glebas aureas exscindant.

¹¹³ Chrysocolla. | Chrysocolla est humor qui per venas auri fluit; eo aurum adligatur, adglutrinatur; à Græco χρυσός & κόλλα adglutino.

¹¹⁴ Exerceri solum iussit. | Nam prius non exercebatur, ut ex Justino certum est. Sed iis si quando fulgure terra proscissa erat, quæ in his locis assidua res est, detectum aurum velut Dei munus colligere permittebatur.

¹¹⁵ Taurum. | Armeniæ majoris montem ad Euphratem. Legit Salmas. Intra Cyrum & Euphratem. Sed cur vulgata lectio rejiciatur, haud equidem video.

¹¹⁶ Illi quoque reliqui. | Legendum om-

nino, illa quoque reliqua, quæ. Nam de gentibus hic agitur.

¹¹⁷ Scythæ misere legatos. | Idem Sueton. cap. 21. Quæ virtutis moderationisque fama, Indos etiam ac Scythas, auditu modo cognitos, pellexit ad amicitiam suam. Populi quoque Romani ultro per legatos petendam, Scythæ sunt qui ad ultimam Septentrionis plagam versus Orientem degunt.

¹¹⁸ Sarmatæ. | Remotiores illos Sarmatas intellige, qui ultra Rham fluvium degunt.

¹¹⁹ Seres. | Ii sunt qui supra Sinarum regionem colunt.

¹²⁰ Nihil magis quam longinquitatem viæ imputabant. | Gallicè diceretis, Ne faisoient rien sonner si haut que, &c. Nam ea vis est verbi Imputare. Sic apud Sueton. in Tib. cap. 53. Imputavit etiam quod non laqueo strangulatam in Gemonias abjecerit. Il luy faisoit sonner fort haut, luy vouloit faire passer pour une grande grace, de ce qu'il ne l'avoit pas fait étrangler, & jeter après dans les Gemonies.

¹²¹ Et tamen ipse hominum color. | Ridiculum sensum hic efficit vox tamen, quæ delenda verè est.

¹²² Ultro signa retulere. | Aliter tamen Sueton. cap. 21. Parthi quoque & Armeniam vindicanti facile cesserunt, & signa militaria quæ M. Crasso, & M. Antonio ademerant, repescanti reddiderunt.

ni aut pax fuit, aut pactio. Aususque tandem Cæsar Augustus ¹²³ septingentesimo ab Urbe condita anno, ¹²⁴ Janum Geminum claudere, ¹²⁵ bis ante se clausum, ¹²⁶ sub Numâ rege, & ¹²⁷ victâ primûm Carthagine. Hinc conversus ad pacem, proum in omnia mala, & in luxuriam fluens sæculum, gravibus severisque legibus multis coercuit. Ob hæc tot facta ingentia ¹²⁸ Dictator perpetuus, & ¹²⁹ Pater patriæ dictus, Tractatum etiam in senatu, an quia ¹³⁰ condidisset imperium, ¹³¹ Romulus vocaretur: ¹³² sed sanctius & reverentius visum est nomen Augusti: ut scilicet jam tum dum colit terras, ipso nomine & titulo ¹³³ consecraretur.

NOTÆ.

¹²³ Septingentesimo ab urbe condita anno. | Qui potuerit Augustus Janum claudere anno Septingentesimo ab urbe Condita, non video, cum tunc Julius Cæsar adhuc esset in vivis, & annos tantum novem natus ipse Cæsar Augustus. Videlicet hic annorum numerum sequutus est Florus, quem initio proposuit. Nam à Romulo usque ad Cæsarem Augustum annos totidem, non amplius interesse voluit. Locum ipse vide. Cæterum primò ab Augusto Janus clausus fuit, anno ab U. Cond. 723, post devictum Antonium. Secundo, ab Urbe Cond. 728, cum ex bello Cantabrico Romam rediisset. Tertio, anno ab Ur. Cond. 743, post Dalmaras à Tiberio subactos.

¹²⁴ Janum geminum claudere. | Quod pacis & bonæ fide cessantium armorum fuit indicium. De Jano alibi dictum est.

¹²⁵ Bis ante se clausum. | Idem Sueton. cap. 22. Janum Quirinum semel atque iterum à condita urbe memoriam ante suam clausum, in multo breviori temporis spatio, terrâ marique pace parâ, ter clausit.

¹²⁶ Sub Numâ rege. | A quo is mos claudendi Jani inventus est: is eum clausum tenuit per annos 43.

¹²⁷ Et victâ primûm Carthagine. | Anno ab Ur. Cond. 519, Coss. T. Manlio Torquato, & C. Attilio Bulbo. Vide cap. 3. libi 2. Peractò Punico bello tunc primûm post Numam clausa fuit porta Jani. Sed statim ac sine mora patuit.

¹²⁸ Dictator perpetuus. | Sed hunc hono-

rem fortiter reppulit, Tribunitiâ potestate contentus, ut patet ex Annalibus.

¹²⁹ Pater Patriæ. | Patris Patræ cognomen universi repentino maximoque consensu detulerunt ei, ut habet Suet. Ovid. docet ei hoc cognomen Nonis Februariis datum fuisse.

Sancte Pater Patriæ, tibi plebs, tibi curia nomen

Hoc dedit, hoc dedimus nos tibi nomen eques.

Quomodo autem illi datum fuerit, fusè narrat Sueton. cap. 58.

¹³⁰ Condidisset imperium. | Hoc est, ex integro restituisset, renovasset. Vide lib. 1. cap. 3.

¹³¹ Romulus vocaretur. | Idem Sueton. cap. 7. Augusti cognomen assumpsit Munacii Planci sententiâ, cum quibusdam consentibus Romulum appellari oportere, quasi & ipsum condidisset urbis, pravaluisset ut Augustus potius vocaretur.

¹³² Sed sanctius & reverentius visum nomen Augusti. | Rationem reddit Sueton. cap. 7. Quod loca quoque religiosa, & in quibus auguratio quid consecratur, augusta dicuntur; ab auctu, vel ab avium gestu, gustuque. Et inde est quod subjungit noster, ut ipso nomine, & titulo (augusti scilicet) consecraretur, quippe quæ Augusti dicuntur, ea religiosa, & Diis consecrata sunt.

¹³³ Consecraretur. | Vide Notam superiorem.

EXCEPTIONES CHRONOLOGICÆ

A D

F L O R U M;

*Ità concinnatæ, ut prior cifra librum, altera caput,
tibi ostendat.*

Anni ante Natum Christum.

Anni ante Urbem conditam.

	Italia cultores primi Aborigines fuere, quorum rex Saturnus: post hunc tertio loco Faunus, sub quo		
1230	Evander in Ital. venit, I. I.	480	Gedeon Isra. judet moritur.
1221		471	Ætas Ponticis gentibus imperat, 3. 5.
1181		431	Troia capta.
1179	Æneas in Ital. venit, I. I. Lavinium conditur, I. I.	429	Agamenon occiditur. Jephtha, Ebzan, Elon, Adon, Israëllem judicant.
1149	Alba condita, I. I.	399	
882		132	Dido Carthaginem condit, 2. 15.
723	Amulius Numitoremi regno pellit, I. I.	43	
776	Romulus nascitur, I. I.	26	Ufias rex Judæ. Zacharias, Sallum, Menahem reges Israëllem.
752	Amilium deturbat, I. I.	2	Exechias rex nascitur.
750	Roma condita, I. I. ejus ita primus rex Romulus regnat per annos, 37.	Anni ab Urbe condita.	Micha Propheta.

747 Raptus

Anni ante N. C.

Anni ab U. C.

747	Raptus Sabinarum, I. I.	3	
746	Spolia opima prima, I. I.	4	
743	Sabini, ex hostibus, Romæ cives sunt, I. I.	7	Pekah rex Israël incurret in Judæam. Hierosolyma obsidetur. Salmanassar expugnat Sama- riam.
721	Romulus Veientes vincit, I. I.	29	
713	Romulus moritur, I. I.	37	
712	Numa Pompilius, secundus rex Romanorum, pacificè reg- nat per annos xliii, I. 2.	38	Nahum Propheta. Ezechias, Manasses, reges Ju- dæ.
669	Tullus Hostilius, tertius rex Romanorum, regnat per an- nos xxxii, I. 3.	81	
664	Pugna Tergeminorum, I. 3.	86	
662	Alba diruta, I. 3.	88	
644		106	Tarentus conditur, I. 18.
637	Ancus Marcius, quartus rex Romanorum, regnat per annos xxiv, I. 4.	113	Ammon rex Judæ.
624	Ostia condita, ib.	126	
613	Tarquinius Priscus, quintus rex Romanorum, regnat per an- nos xxxviii, I. 5.	137	Josias rex Judæ. Josias moritur, succedunt filii. Nabuchadnezzar, Hierosoly- mam venit.
599	Tusci vincuntur, I. 5.	151	Daniel interpretatur Nabu- cadnezaris somnium. Jeremias vaticinatur.
588		162	Galli in Ital. veniunt, I. 13.
575	Servius Tullius, sextus rex Romanorum, regnat per annos xlv, I. 6.	175	Exechiel vaticinatur.
563	Census instituitur, I. 6.	187	Jechonias olim rex Judæ car- cere liberatur.
531	Tarquinius Superbus, rex Romanorum ultimus, regnat per annos xxv, I. 7.	219	Cyrus Judæos restituit. Templum reficitur.
524	Sueffa Pometia capitur, I. 7.	226	
519		231	Septem Persæ regnum Ma- gis eripiunt, 3. 5.
515	Gabii urbs capitur, I. 7.	235	Darius rex Persarum. Haggæus & Zacharias vati- cinantur.
514	Capitolium conditum, I. 7.		Im-

CHRONOLOGICÆ AD FLORUM. 171

Anni ante N. C.	Anni ab U. C.
506 Imperium regibus abrogatur, quum durasset annos ccliv.	236 Babylon opera Zopyri capitur.
Confulatus origo, i. 9.	244 Bellum Ionicum geritur.
Brutus filios secuti percutit, i. 9.	
Portena Rom. obsidet, i. 10.	
Horatius, Mucius, Clœlia, clarent, i. 10.	
Brutus & Aruns Tarquinius mutuis vulnerib. cadunt, i. 10.	Pythagoras moritur.
439 Posthumius dictator Latinos vincit, i. 11.	257
491 Plebs secedit in sacrum montem, i. 23.	259
490 Corioli capiuntur, unde Coriolanus, i. 11.	260
489	261 Darius exercitum mittit contra Athenienses, 2. 8.
488 Coriolanus exulat, i. 22.	262
482 Spurius Cassius interficitur ob affectatum regnum, i. 26.	268
481	269 Xerxes montem Athon perfodit, 2. 8.
476 Fabii privatum bellum cum Veientibus gerunt, i. 12.	274
470 Volerone duce fracti Cos. falces, i. 22.	280
468 Appii exercitus non vult vincere, i. 22.	282
448 Decemviri creantur, i. 24.	302
446 Decemviratus tollitur, i. 24.	304
425 Spolia opima secunda, i. 12.	325
410 P. Posthumius Albus trib. mil. consulari potestate lapidatur à militibus, i. 22.	340
404 Veii obsessi, i. 12.	349
Stipendia incipiunt, <i>ibidem</i> .	
399 Hiematur sub pellibus, <i>ibid.</i>	351
392 Falisci Camillo se dedunt, i. 12.	358
Fidenæ conflagrant, <i>ibidem</i> .	
391 Veii capti, i. 12.	359
	Plato Philosophatur.
	368 Camillus

Anni ante N. C.

Anni ab U. C.

386	Camillus exulat, l. 22.	364			
385	Roma Capta, l. 13.	365			
384	Camillus finitimos vincit, l. 13.	366	Pax tota Græcia.		
379	M. Manlius de saxo Tarpeio dejicitur, l. 26.	371	Xenophon historiam scribit.		
			Aristoteles nascitur.		
362	C. Licinius Stolo, senatui consortium consulatus extorquet, l. 26.	388			
355	Galli vincuntur ad Anienem, l. 13. inde Torquatus.	395	Philippus M. rex Macedoniz.		
343	Galli vincuntur in agro Pomtino, <i>ibidem</i> . inde Corvini.	407	Templum Dianæ Ephesi conflagrat, dum Alex. nascitur.		
337	Campani concedunt in ditionem Romanorum, l. 16.		Dionysius Corinthi.		
	Unde natum bellum Samniticum, quod duravit annis circiter, 50.	413			
334	Manlius filium contra imperium pugnantem occidit, l. 14.	416	Alexander M. rex Macedoniz.		
332	Rostra nomen accipiunt ex spoliis Antiatis, l. 11.	418	Darius Pers. rex interficitur.		
			Hierosolyma capitur à Ptolemæo.		
317	Glades Caudina, l. 16		Agathocles Sicilia tyrannus.		
316	Papirius Samnitibus jugum reponit, l. 16.	433	Theophrastus Philosophatur.		
307		434			
305	Salus Ciminius penetratus, l. 17.	443	Lyfimachia condita, 2. 8.		
303	Decius Mus se devovet, l. 17.	445	Demetrius Poliorcetes, rex Asiae.		
288	Curius Sabinus vincit, l. 15.	457	Demetrius Poliorcetes, rex Macedoniz.		
	Hoc anno bello Samnitico finis impositus, cum durasset annis 50 l. 16.	462			
284	Plebs secedit in Janiculum, l. 25.	466	Pyrrhus, rex Macedonia.		
281	Dolabella Gallos vincit, l. 13.	469	Ptolemæus Philadelphus, rex Egypti.		
			Regnum Tuscorum finitum.		
			279 Bellum		

Anni ante N. C.

279

278

276

273

266

264

263

262

258

257

256

254

253

248

247

243

239

235

CHRONOLOGICÆ AD FLORUM. 173

Anni ante N. C.		Anni ab U. C.	
279	Bellum Tarentinum, 1. 18.	471	
278	Pyrrhus Tarentinis auxilio venit, 1. 18.	472	Ptolemæus Ceraunus, rex Macedoniæ.
	Pugnat cum Romanis ad Heracleam, 1. 18.		
276	Iterum ad Asculum, 1. 18.	474	Galli in Asiam veniunt, unde Gallogræcia, 3. 11.
273	Postremo in Arufinis campis, 1. 18.	477	Aratus Phænomena scribit. Sacra Biblia translata per lxx interpretes.
	Fabricius censor Rufinum notat, 1. 18.		
266	Picentes vincuntur, 1. 19.	484	
264	Sallentini vincuntur, 1. 20.	486	
263	Volturnensium servi puniuntur, 1. 21.	487	
	Hoc modo Italia facta Romanorum, 2. 1.		
262	Romani in Siciliam navigant, 2. 2.	488	Antigonus, rex Macedoniæ, Gallos vincit. Nicomedia conditur. Zeno Stoicus moritur.
	Unde natum bellum Punicum primum, quod duravit annis circiter xxiv .		
258	C. Duilius Nepos Cos. Pœnos navali prælio superat, 2. 2.	492	Antiochus Theos, rex Syriæ.
	Cn. Cornelius Scipio Afina Cos. capitur à Pœnis, 2. 2.		
257	L. Corn. Scipio Cos. in Sardinia & Gorfica Pœnos vincit, 2. 2.	493	Ptolemæus Philadelphus cum Antiochus bellum gerit.
256	A. Atilius Calatinus Cos. in Sicilia Pœnos vincit, 2. 2.	494	
254	M. Atilius Regulus Cos. bellum in Africam transfert, 2. 2.	496	
253	Xantippus Regulum vincit, 2. 2.	497	Antigonus Athenas capit.
248	L. Caecilius Metellus procos. Pœnos cædit, 2. 2.	502	Aratus Sicyonius, dux Achæorum.
	Regulus pacem cum Pœnis diffuadet, 2. 2.		
247	P. Claudius Pulcher Cos. classem amittit, 2. 2.	503	Ptolemæus Evergetes, rex Egypti.
243	M. Fabius Buteo Cos. Pœnos cædit, 2. 2.	507	
239	C. Lutarius Catulus Cos. primo bello Punico finem imponit 2. 2. Duravit autem annis xxiv .	511	Attalus Pergamenum regnum constituit. Arsaces Parthorum regnum constituit.
235	Q. Fulvius Flaccus Cos. Ligures vincit, 2. 2.	515	

Anni ante N. C.

- 235
- 233 Janus clausus. 2. 3.
- 232 Ligures Romanis bellum faciunt, 2. 3.
- 228 Teutana legationem Rom. violat, 2. 5.
- 227 Illyrii vincuntur, 2. 5.
- 226 Saguntus foedere Romanorum & Pœnorum in libertatem excipiunt, 2. 6.
- 223 L. Æmilius Pappus Cof. Gallos vincit, 2. 4.
- C. Flaminius Nepos Cof. Gallos vincit, 2. 4.
- 220 M. Claudius Marcellus Cof. de Viridomaro Gallo opima refert, 2. 4.
- 217 Saguntus deleta, 2. 6.
- Romani, legatione Carthaginem missâ, dedi postulant Annibalem, 2. 6.
- 216 Annibalem Alpes transit, 2. 6. unde bellum Punicum secundum, quod duravit annis circiter xvi.
- Cn. Scipio in Hispaniam mittitur, 2. 6: 2. 17.
- P. Cornelius Scipio, post Africanus, prætexatus adhuc, patrem servat, 2. 6.
- 215 Annibal Sempronium vincit, 2. 6.
- Et C. Flaminium Nepotem Cof. 11. 2. 6.
- P. Scipio procos. in Hispaniam venit, 2. 6: 2. 17.
- Q. Fabius Maximus dictator Annibalem cunctando, maceratur, 2. 6.
- 214 Clades Cannensis, 2. 6.
- Annibal Capuam occupat, 2. 6.

Anni ab U. C.

- 515 Annibal patri jurat ad aram, se hostem pop. Rom. futurum, 2. 6.
- 517
- 518
- 522
- 523 Demetrius, rex Macedonia, Philippi pater, moritur.
- 524 Carthago Hispana conditur, de qua, 2. 6.
- 525
- 527 Seleucus & Antiochus fratres, Syriæ reges, moriuntur.
- 529 Antigonus Tutor, Macedonia rex, Spartam occupat.
- 530 Philippus, rex Macedonia penultimus.
- 533 Philippus cum Ætolis bellum gerit. Antiochus cum Ptolem. Philippus Peloponnesum occupat.
- 524 Attalus cum Gallis contra Achæum pugnat.
- Carthaginensium classis ad recuperandum Siciliam missa, vincitur.
- Hiero, rex Syracusanus, Romanos juvat.
- 535 Cn. Scipio in Hispania, classem Carthaginensium capit, & Mandonium Hispaniæ regulum vincit.
- Antiochus vincitur à Ptolemæo.
- Philippus urbes aliquot Pæonium occupat, & cum Illyriis bellum gerit.
- 546 Antiochus Acchæum bello persequitur.
- Asdrubal in Hispania Carpesios vincit.

Ad

CHRONOLOGICÆ AD FLORUM. 175

Anni ante N. C.

Anni ab U. C.

- 213 Ad Nolam vincitur à Mar-
cello, 2. 6.
Ierum.
Sardi vincuntur à T. Man-
lio, ut alii, five, ut noster, à
Graccho, 2. 6.
Philippus legatos de societate
mittit ad Annibalem, 2. 7.
Scipiones Afrubalem vin-
cunt, 2. 17.
212 Tib. Sempr. Gracchus procos.
Pœnos in Lucania cædit, 2. 6.
Marcellus Annibalem ad No-
lam tertio vincit, 2. 6.
Marcellus in Siciliam mitti-
tur, 2. 6.
210 Syracusæ captæ, 2. 6.
Scipiones cæsi, 2. 6.
209 Annibal cum exercitu Ro-
mam contendit, 2. 6.
Capua recipitur, *Ibidem*.
P. Corn. Scipio, mox Afri-
canus, cum proconsulari impe-
rio Hispaniam mittitur, 2. 6.
208 Arario deficiente, privati o-
pes suas resp. conferunt, 2. 6.
207 Fabius Tarentum recipit, 2. 6.
206 Attalus cum Romanis contra
Philippum bellum gerit, 2. 2.
205 Afrubal occiditur, 2. 6.
202 Scipio in Africam trajicit, 2. 6.
200 Annibal Italia decedit, 2. 6.
Vincitur à Scipione, 2. 6. &
ita finitur bellum Punicum se.

- Prusias, rex Bithyniæ, Gallos
cædit.
537 Antiochus Achæum Sardi-
bus obsidet.
Hiero, rex Sicilia, moritur.
Hieronymus, rex Sicilia, cum
Carthaginensibus fœdus init.
538 Hieronymus, rex Sicilia, in-
terficitur. Saguntus restituitur.
Philip. Aratum veneno tollit.
Achæus occiditur ab Antio-
cho.
540 Annibal Tarentum occupat;
Centenium & Fulvium vincit.
541 Antiochus Ptolemæi præfe-
ctos ex Syria pellit.
Velerius Lævinus contra
Philippum res gerit, 2. 7.
542 Lævinus Cos. Siciliam pro-
vinciam facit.
Scipio Carthaginem novam
una die expugnat, 2. 6 : 2. 17.
543 Philippus cum Romanis va-
riâ fortunâ bellum gerit.
544 Marcellus Cos. insidiis An-
nibalis interficitur.
Philopœmen Machanidam
Lacedæmoniorum tyrannum
occidit.
545 Scipio Hannonem Pœnorum
ducem capit.
548 Ptolemæus Epiphanes rex
Ægypti.
Scipio Syphacis castra in-
cendit.
550 Vermina Syphacis filius vin-
citur.
Carthaginien. pacem petunt,
cundum,

Anni ante N. C.

Anni ab U. C.

	cundum, postquam duraverat annis circiter xvi.		& impetrant à Scipione.	
199	Scipio vocatur Africanus, 2. 6	551	Philippus navalia prælio vincitur ab Artalo & Rhodiis, 2. 7.	167
	Athenienses à Romanis auxilium petunt adversus Philippum, 2. 7.			166
198	Philippus in sepulcra & templa Atheniensium sævit, <i>ibid.</i>	532	Plautus poëta moritur.	
196	T. Quinctius Flaminius Cos. Aoum penetrat, 2. 7.	554	Cato prætor sortitus provinciam Sardiniam, ab Ennio ibidem Græcis literis instituitur.	164
195	Philippus vincitur ad Cyncephalas, 2. 7.	555	Attalus rex Pergamenus moritur. Succedit Eumenes.	
194	Quinctius Bætoros compescit, 2. 7.	556	Antiochus Lyfimachiam instaurat.	157
193	M. Porcius Cato Celtiberos vincit, 2. 17.	557	Annibal ad Antiochum venit, 2. 8.	154
	Quinctius Nabin vincit, 2. 7.		Græcorum libertas in Nemeis proclamatur, 2. 7.	
190	Antiochus in Graciam trajicit, 2. 8.	560	Philopœmen cum Nabide bellum gerit.	150
189	Man. Acilius Glabrio Cos. Antiochum pellit, 2. 9.	561	P. Cornelius Scipio Nasica Cos. Boios vincit.	
188	Æmilius Regillus prætor classem Antiechi vincit, 2. 8.	562	Antiochum vincitur à Scipione, 2. 8.	149
187	M. Fulvius Nobilior Cos. Ambraciam obsidet, 2. 9.	563	Cn. Malius Vulso Cos. Gallogræcos vincit, 2. 11.	147
			Bononia colonia deducta.	
185	Cn. Manlio negatur triumphus, 2. 11.	565	Africanus accusatur Romæ.	
			Antiochus occiditur. Succedit Seleucus.	146
179	Perseus cum Philippo patre in Hæmum montem ascendit, 1. 12.	571	Fulvius Flaccus prætor Celtiberos vincit.	
178	A. Posthumius Albinus Cos. Ligures exarmat, 2. 3.	572	Ptolemæus Epiphanes moritur. Succedit Ptolemæus Philometor.	145
177	Tib. Sempronius Gracchus Celtiberos vincit, 2. 17.	573	Philippus, rex Macedonia, moritur. Succedit Perseus.	144
176	M. Manlius Vulso Cos. castris, exiit ab Histris, 2. 10.	574	Vestæ ignis extinctus.	
175	C. Claudius Pulcher Cos. rem gerit contra Histros, 2. 10.	575	Gracchus Sardos vincit. Seleucus moritur. Succedit Antiochus Epiphanes.	
168	Africani filium Africanum minorem adoptat, 2. 15.	582	Salondicus, belli Hispanici conditor, opprimitur. 2. 17.	

CHRONOLOGICÆ AD FLORUM. 177

Anni ante N. C.

Anni ab U. C.

167 Q. Marcius Philippus Cos. II,
Macedoniam irrumpit, 2. 12.

166 Anicius prætor Gentium vin-
cit, 2. 13.
L. Æmilius Paullus Cos. II.
Perſen vincit, 2. 12.

164 L. Æmilius Perſen in trium-
pho ducit, 2. 12.

157 M. Fulvius Nobilior Procoſ.
Ligures domat, 2. 3.

154 C. Marcius Figulus Cos. II,
Dalmatas vincit, 4. 12.

150 Carthaginienſes exercitum
contra fœdus comparant, 2. 15.

149 L. Licinius Lucullus Cos. in
Hiſpania res gerit, 2. 17.

147 Bellum Punicum tertium in-
cipit, 2. 15.

146 Carthago obſidetur, 2. 15.
Q. Cæcilius Metellus An-
driſcum vincit, 2. 14.

145 Scipio contra leges Cos. fa-
ctus, obſidionem Carthaginis
urget, 2. 15.

144 Metellus Achæos vincit, 2. 16.

Triumphat de Andriſco, 2. 14.

Carthago diruitur, 2. 15.

Gorinthus diruitur, 2. 16.

583 Antiochus Ægypto inhiat.
Ennius poëta moritur.
Antiochus Alexandriam ob-
fidet.

584 Popilius legatus ad Antio-
chum.
Antiochus Hieroſolymam oc-
cupat.

586 Polybius in Italiam venit.
Judas Macabæus legem de-
fendit.

Antiochus moritur. Succedit
Antiochus, ejus filius, tutore
Lyſia.

593 Terentius p. æta moritur.
Judas Maccabæus interfici-
tur. Succedit Jonathas.

596 Jonathas & Simeon Amaraos
per inſidias cædunt.

Jonathas pacem facit cum
Bacchide,

600 Demetrius occiditur. Succe-
dit victor Alexander.

Andriſcus Pſeudophilippus
captus Romam deducitur.

601 P. Cornelius Scipio Æmilia-
nus ſingulari certamine hoſtem
ſuperat, 2. 27.

603 Andriſcus, cuſtodiâ elapſus
occupat Macedoniam.

Cato Cenſorius moritur.

604 Pruſias, Bithyniæ rex à filio
Nicomede interficitur.

Maſiniſſa moritur.

605 Critolaus legatos Romano-
rum violat, 2. 16.

606 Metellus appellatur Macedo-
nicus, 2. 7.

Viriatus in Luſitania duces
Romanos cedit, 2. 17.

Alexander Syriæ rex, interfi-
citur. Succedit ei Demetrius.

Ptolemæus Philometor mori-
tur ex vulnere. Succedit Ptole-
mæus Phyſcon.

N

143 Q.

Anni ante N. C.

Anni ab U. C.

Anni

143 Q. Fabius Maximus Æmilianus Cof. contra Viriatum mittitur, 2. 17.

607 Jonathas Demetrio auxilium mittit contra Antiochenos.

121

141 Q. Cæcilius Metellus Macedon. res in Hispania gerit, 2. 17.

Tryphon Demetrium pellit. Jonathas occiditur. Succedit Simon. Simon cum Demetrio fœdus init.

119

139 Q. Pompeius Rufus Cof. turpe fœdus cum Numantinis init, 2. 18.

609 Simon arcem Sionis capit.

118

138 Viriatus à suis interficitur, 2. 17.

611 Tryphon, Antiocho pupillo necato, Syriæ regnum invadit.

113

136 Dec. Junius Brutus Cof. in Hispania res gerit, 2. 17.

612 Antiochus Sedetes ejecto Tryphone Syriam occupat. Tryphon interficitur.

112

135 C. Hostilius Mancinus Cof. turpe fœdus cum Numantinis init, 2. 18.

615 Joannes Hyrcanus, Simonis filius, Cendebeum vincit.

111

133 Eunus in servile bellum concitat, 3. 19.

617 Brutus Gallæcos vincit, 2. 17. Simon, Ethnarches Judeorum, occiditur.

109

Hyplæus prætor à servis vincitur, 3. 19.

Antiochus Hierosolymam obsidet.

108

132 P. Cornelius Scipio Africanus. Cof. II. contra Numantinos mittitur, 2. 18.

618 C. Fulvius Flaccus Cof. contra servos in Siciliam mittitur.

131 Tib. Sempr. Gracchus leges seditiosas promulgat, 3. 14.

616 L. Calpurnius Piso Frugi servos vincit.

107

130 Numantia diruitur, 2. 18.

620 P. Cornel. Scipio Africanus triumphat de Numantinis, 2. 18.

106

M. Perperna prætor ovans de servis Urbem ingreditur, 3. 19.

105

129 Aristonicus Asiam occupat, 2. 20.

621 Censui actus Romæ, censa civium Romanorum 313823. præter pupillos & viduas.

P. Licinus Crassus Mucianus Cof. ab Ariston. capitur, 2. 20.

Antiochus Sedetes occiditur.

103

M. Perperna Cof. Aristonicum vincit captique, 2. 20.

127 Man. Aquilius Cof. reliquias Asiatici belli conficit, 2. 20.

613 Ptolemæus sororis filium, quem ex ea sustulerat, membratim concisum mittit.

102

123 Massilienses queruntur de Salyis, 2. 3.

Alexander Zebina Syriæ regnum invadit.

101

M. Fulvius Flaccus Cof. contra Salyos proficiscitur, 2. 3.

621 Antiochus Gryphus regnum Syriæ vindicat.

Alexander Zebina interficitur.

121 C.

CHRONOLOGICÆ AD FLORUM. 179

Anni ante N. C.

Anni ab U. C.

- 121 C. Gracchus seditiosas leges fert, 3. 15.
Q. Cæcilius Metellus Cos. adversus Baleares mittitur, 3. 8.
119 Cn. Domitius Ahenobarbus Procos. Allobroges vincit, 3. 2.
118 Q. Fabius Maximus Æmilianus Procos. Bituitum vincit, 3. 2.
113 Jugurtha fratribus infidias fruit, 3. 1.
112 C. Porcius Cato Cos. vincitur à Scordiscis, 3. 4.
111 Didius Thraces vincit, 3. 4.
110 Jugurtha fratrem Adherbalem necat, 3. 1.
M. Livius Drusus Cos. Scordiscos vincit, 3. 4.
109 L. Calpurnius Bestia Cos. contra Jugurthum mittitur, 3. 1.
108 Jugurtha Romam venit, 3. 1.
A. Posthumii Albini exercitus corrumpitur à Jugurtha, 3. 1.
107 Q. Cæcilius Metellus Cos. contra Jugurtham proficiscitur, 3. 1.
106 Metellus Thalam capit, 3. 1.
105 C. Marius Cos. Capfam capit, 3. 1.
Jugurtham & Bocchum reges vincit, 3. 1.
103 Bocchus Jugurtham Syllæ tradit, 3. 1.
Marius Jugurtham in triumpho ducit, 3. 1.
102 C. Marius, Cos. II. adversus Cimbros movet, 3. 3.
101 Lucius Licinius Lucullus castris exiit à servis, 3. 19.

- 629 Polybius moritur.
Aquæ Sextiæ, quarum mentio, 3. 3. conditæ.
631 Carthago colonia deducta.
C. Gracchus interficitur, 3. 15.
632 Antiochus Cyzicenus fratri de regno controversiam movet.
Ptolemæus Physcon moritur.
637 M. Æmilius Scaurus Cos. Ligures vincit.
638 Antiochus Cyzicenus à fratre Grypo vincitur.
639 Cimbri vagantur, 3. 3.
640 Antiochus Cyzicenus exercitu reparato Grypum vincit.
641 Magna pars Urbis confagrat, unâ cum æde Magnæ Matris.
642 M. Minutius Cos. in Thracia res gerit, 3. 4.
Samaria excinditur à Joanne Hyrcano.
643 M. Junius Silanus Cos. vincitur à Cimbris, 3. 3.
644 Metellus triumphat ex Numidia, & appellatur Numidicus.
645 L. Cassius Longinus Cos. vincitur & occiditur à Cimbris.
Pompeius Magnus nascitur.
647 Cn. Manlius Cos. & Q. Servilius Cæpio Procos. vincuntur à Cimbris, 3. 3.
Joannes Hyrcanus pontifex moritur. Succedit Aristobulus, qui pontificatum in regnum commutat.
648 Aristobulus Judæorum rex moritur. Succedit Alexander.
649 C. Lucilius, Satyrarum scriptor, moritur.

N 2

100 Q.

Anni ante N. C.

Anni ab U. C.

100	C. Marius, Cof. iv. Teutonos cædit, 3. 3.	650	Archias poëta Romam venit.
99	Man. Aquilius Cof. cum servis debellat, 3. 19.		
	C. Marius, Cof. v. Cimbros cædit, 3. 3.		
98	C. Marius, Cof. vi. Saturninum fovet, 3. 16.	652	Saturninus occiditur, 3. 16.
	Metellus Numidicus exulat, 3. 16.		C. Julius Cæsar nascitur. Ptolemæus Lathurus à matre regno pellitur.
92	P. Rutilius damnatur repetundarum, 3. 17.	658	Alexandrum Judæum vincit. Antiochus, Cyziceni filius, Seleucam regno Syriæ exuit. Antiochus, Seleuci frater, occiditur.
90	M. Livius Drusus leges fert, 3. 17.	660	Alexander, rex Judæorum, vi mille eorundum occidit.
89	Interficitur, 3. 17.	661	Alexander, rex Judæorum. LM eorundum occidit.
88	Bellum Sociale exoritur, 3. 18.	662	Alexander, rex Ægypti, matrem occidit.
	P. Rutilius Lupus Cof. vincitur ab Italis, 3. 28.		Alexander, rex Judæorum; Pharifæorum, editionibus premittur.
87	L. Sylla vincit Samnites, 3. 18.	663	Demetrius Eucærus capitur à Parthis.
86	Bellum civile Marianum oritur, 3. 21.	664	Cives Romani in Asia juffu Mithridatis occiduntur, 3. 5.
85	L. Cornelius Cinna Cof. Urbe pellitur, 3. 21.	665	C. Marius, Cof. vii, moritur, 3. 21.
	Marius & focii Urbem occupant, 3. 21.		Cicero Coloni Rhodio rhetori dat operam.
84	Sylla Mithridaticos vincit, 3. 5.	666	Athenæ captæ, 3. 5.
81	Sylla redit in Italiam contra Marianos, 3. 5 : 3. 21.	669	C. Sallustius Crispus, Historiæ Romanæ princeps, nascitur. Templum Delphicum incenditur à Thracibus.
80	C. Marius, Marii filius. Cof. opprimitur, 3. 21.	670	Capitolium conflagrat. L. Licinius Murena bellum Mithridaticum renovat.
	Pontius Telesinus opprimitur, <i>Ibidem</i> .		Sylla Tribunorum potestatem minuit. Ptolemæus Lathurus moritur. Succedit Ptolemæus Auletes.
77	Ap. Claudius Pulcher Cof. in	673	Cicero Athenas navigat, An-Thracia

Anni a

76

75

74

72

71

70

69

66

65

64

63

62

61

CHRONOLOGICÆ AD FLORUM. 181

Anni ante N. C.

Anni ab U. C.

Thracia gerit, 3. 4.

P. Servilius Vatia Cof. Ifau-
ros vincit, 3. 6.

76 M. Æmilius Lepidus Cof.
civile bellum movet, 3. 23.

75 Cn. Pompeius contra Serto-
rium mittitur, 3. 22.

74 C. Scribonius Curio Cof. in
Thracia reges gerit, 3. 4.

72 C. Antonius vincitur à Cre-
tensibus, 3. 7.

71 C. Licinius Lucullus Mithri-
datem vincit ad Cyzicum, 3. 5.

Spartacus cum gladiatoribus
bellum pop. Rom. facit, 3. 20.

70 C. Corn. Lentulus Clodianus
Cof. vincitur à Spartaco, 3. 20.

69 Sertorius interf. à suis, 3. 22.

C. Cassius Varus Procof. vin-
citur à Spartaco, 3. 20.

66 Q. Cæcilius Metellus in Cre-
tam mittitur, 3. 7.

65 Pompeio bellum Piraticum
decernitur, 3. 6.

64 Pompeius contra Mithrida-
tem proficiscitur, 3. 5.

C. Terentius Varro trium-
phat de Thracibus, 3. 4.

63 Pompeius in Iberos, Albanos,
&c. movet, 3. 5.

62 Proficiscitur in Syriam, 3. 5.

61 Pompeius Hierosolymitanum
templum intrat, 3. 5.

Catilinæ conjuratio discuti-
tur, 4. 1.

tiocho philosopho operam da-
turus.

Sylla sponte dictaturam de-
ponit.

674 Alexander, rex Judæorum,
moritur. Succedit uxor Alex-
andra.

675 Cicero à Græcia Romam re-
dit.

676 Capitolium restituitur.

Cicero Quæsturam petit.

Nicomedes Bithyniæ rex mo-
ritur, heredè relicto pop. Rom.

Sertorius cum Mithridate fœ-
dus init, 3. 22.

679 Ariovistus, Germanorum rex
in Galliam transit.

Pompeius prosperè res gerit,
contra Sertorium, 3. 22.

680 Lucullus Mithridatem in Pon-
tum fugat.

681 Mithridates in Armeniâ fugit.
Virgilius nascitur.

Alexandra Judæorum regina
moritur. Filius ejus minor Ari-
stob. fratre dejecto succedit.

684 Lucullus Nisibin capir.

Triarius Mithridatem vincit.
Mithridates Triarum ingenti

clade afficit.

Cicero præturam petit.

686 Pompeius Mithridatem no-
cturno prælio vincit, 3. 5.

Lucullus ob magnificentiam
& luxuriam Xerxes togatus
appellatur.

687 Hyrcanus Aristobulum fra-
trem obsidet Hierosolymis.

688 Cicero consulatum petit.

689 Mithridates moritur, 3. 5.

Augustus Cæsar nascitur.

Julius Cæsar fit Pontifex
Maximus.

Lucullus triumphat.

60 Metellus

Anni ante N. C.

Anni ab U. C.

60	Metellus Creticus appellatur, 3. 7.	690	P. Clodius uxorem Cæsaris violat. Helvetii de invadenda Gallia deliberant, 3. 10.	43
57	Julia, Cæsaris filia, Pompeio nubit, 4. 2.	693	Messala Corvinus orator nas- citur.	42
56	Cæsar Helvetios & Ariovi- stum vincit, 3. 10.	694	Titus Livius nascitur. Cicero exulat. Clodius Pompeium insidiis petit.	41
55	Item Belgas 3. 10.	695	Cicero redit.	
54	Et Venetos, 3. 10.	696	Orationem habet pro Sextio, Etc.	
53	Rhenum transit, 3. 10. In Britanniam trajicit, 3. 10.	697	Gabinus Ptolemæum regno pulsus restituit. Alexander, Aristobuli filius, Judæam subigere tentat frustra Gabinus Nabathæos vincit.	40
52	M. Crassus in Parthos movet. 3. 11. Cæsar iterum in Britanniam trajicit, 3. 10.	698	Romam reversus accusatur primùm à Cicerone, mox de- fenditur: damnatur tamen.	39
51	M. Crassius interficitur, 3. 11. Julia Pompeii conjux mori- tur, 4. 2. Cæsar ponte fracto Rhenum penetrat, 3. 10.	699	Cassius superstites cladis Cra- ssianæ in Syria colligit, 3. 11. Labienus, Cæsaris legatus, Treviros vincit.	36
50	Cæsar mediâ hyeme in Galli- am redit, 3. 10. Cæsari conceditur absenti pe- tere consulatum, 4. 2.	700	Cicero creatur Augur. Clodius occiditur à Milone. Lucretius poëta per furorem manus sibi infert.	34
49	Cæsar consulatum more ma- jorum petere jubetur, <i>ibidem</i> .	701	Cicero libros scribit de fini- bus. Cicero in provinciam Cili- ciam proficiscitur.	33
47	Cæsar Brundisii Pompeium obsidet, 4. 2.	703	Censa civium capita 320000. Scribonius Curio Siciliam oc- cupat pro Cæsare, 4. 2.	32
46	Cæsar Pompeium vincit.	704	Occiditur in Africa, 4. 2. M. Cælius & Milo occidun- tur.	30
45	Et Ægyptios, 4. 2.	705	Cicero Cæsari obviam pro- greditur.	29
44	Item Jubam regem & Scipi- onem, 4. 2. Cæsar triumphat, 4. 2. Creatur dictator perpetuus,	706	Cicero orationes habet ad Cæsarem pro M. Marcello, & Q. Ligario. Herodes Galilææ præficitur ab	28

CHRONOLOGICÆ AD FLORUM. 183

Anni ante N. C.

Anni ab U. C.

Cæsar
 Gallia
 or nas.
 infidiis
 extio,
 regno
 filius,
 frustra
 incit.
 usatur
 x de-
 en.
 Craf-
 II.
 gatus,
 ilone.
 rorem
 e fini-
 Cili.
 oooo.
 am oc-
 . 2.
 idun-
 n pro-
 et ad
 lo, &
 tur ab
 4. 2.

4. 2.
 43 Cæsar ad Mundam Pompeii
 liberos vincit, 4. 2.
 42 Interficitur, 4. 2.
 Amnestia decernitur, 4. 7.
 41 Brutus & Cassius in provin-
 cias suas abeunt, 4. 7.
 Cæsar Octavianus Antonium
 ab obsidione Mutinæ repellit,
 4. 4.
 Triumviratus Cæsaris, An-
 tonii, & Lepidi, 4. 6.
 Cicero occiditur, 4. 6.
 40 Cassius & Brutus pereunt, 4.
 7.
 39 L. Antonius Cos. obsidetur
 ab Augusto Perusæ, 4. 5.
 36 Ventidius Pacorum occidit,
 4. 9.
 Bellum cum Sex. Pompeio
 exoritur, 4. 8.
 34 Pompeius Siciliâ pellitur, 4. 8.
 Antonius rem malè gerit in
 Parthis, 4. 10.
 33 Sex. Pompeius occiditur, 4. 8.
 32 Octavius vulneratur in Illy-
 riis, 4. 12.
 30 Bellum civile inter Cæsarem
 & Antonium, 4. 11.
 29 Pugna Actiaca, 4. 11.
 28 Antonius & Cleopatra se pe-
 rimunt, 4. 11.

- Antipatro patre.
 707 C. Caninius in paucas horas
 Cos. fir.
 708 Octavius Romam venit.
 Sex. Pompeius bonâ paterisâ
 repetit, 4. 3.
 709 C. Trebonius, unus ex per-
 cussoribus Cæsaris, a Dolabella
 interficitur.
 Crassus Judæam spoliât.
 Ovidius nascitur.
 Antipater, Herodis pater, in-
 terficitur.
 710 Sextus Pompeius Siciliam
 occupat, 4. 8.
 711 Pacorus Hierosolymam oc-
 cupat.
 Antigonus patruo Hyrcano
 aurículas præcidit ne receptum
 haberet ad pontificatum.
 714 Asinius Pollio Dalmatas vin-
 cit, 4. 11.
 Augustus Liviam ducit.
 Herodes Hierosolymam capit.
 M. Vipfanius Agrippa Gallos
 vincit.
 716 Lepidus triumvir ab Augu-
 sto omni potentia exulitur.
 Hyrcanus, qui hætenus apud
 Parthos commoratus erat, ad
 Herodem venit.
 717 Pannonii vincuntur, 4. 12.
 718 Antonius Artavasdem, Arme-
 niæ regem, dolo irretitum capit.
 Sallustius moritur.
 720 Herodes eum Arabibus bel-
 lum gerit.
 Atticus, amicus Ciceronis,
 moritur.
 721 Agrippa Bogudem, Maurita-
 niæ regem, occidit.
 722 Catullus poëta moritur.
 Egyptus, provincia facta, per
 Equites Rom. administratur.

Anni ante N. C.

27 M. Crassus Myfos vincit, 3. 12.

25 Octavius appellatur Augustus, 4. 12.

24 Augustus Cantabros bello petit, 4. 12.

His post quinquennium perdomitis, tota denique pacatur Hispania, cum in eâ dimicatum esset Romanis per annos 200. circiter, 3. 17.

23 C. Antistius Cantabros vincit, 4. 12.

Templum Jani clauditur, 4. 12.

20 Cantabri semetipsos perimunt, 4. 12.

17 Inderum legatio ad Augustum venit, 4. 12.

Parthi signa reddunt, 4. 12.

13 Drusus Rhatos vincit, 4. 12.

9 L. Piso Thracas vincit, 4. 12.

8 Drusus Catts & Sicambros superat, 4. 12.

7 Drusus mortuus Germanici cognomine honestatur, 4. 12.

Anni post N. C.

2 C. Julius Cæsar Cos. vulneratur in Armenia, 4. 12.

Lucius Cæsar moritur, 4. 12.

3 C. Cornelius Lentulus Cossus Gatulos vincit, 3. 12.

10 Quinctilius Varus occiditur à Germanis, 4. 12.

Anni ab U. C.

723 Augustus triumphat. Senatum purgat.

725 Herodes Mariamnem, conjugem suam, occidit.

726 Cornelius Gallus poeta, præses Ægypti, mortem sibi consciscit.

Herodes Alexandram socrum interficit.

727 Terentius Varro Salassos, vincit.

M. Vinicius Germanos superat.

730 Pantheon ab Agrippa adificatur.

Virgilius moritur.

733 Herodes templum instaurat. Augustus Caium & Lucium nepotes adoptat.

Horatius carmen seculare scribit.

737 Cyzicenis libertas redditur. Drusus Frisios subigit.

741 Drusus, Rheno & Lupia transmissis, ad Visurgim usque procedit.

742 Claudius imperator nascitur. Tiberius Juliam, Augusti filiam, uxorem ducit.

743 Tiberius Dalmatas & Pannonios subigit.

Herodes filios suos interficit. 750 Iesus Christus nascitur. Herodes moritur.

752 Tiberius ex secessu Rhodiensi Romam redit.

753 Asconius Pædianus floret.

Athenodorus Philosophus Stoicus floret.

Tiberius in Germania res gerit.

706 Pannonii rebellant ducibus Batonibus.

Atque hæc Chronologica ex accuratissimis temporum & annalium scriptoribus adjecimus, ut essent unde quæ prius, quæve posterius eorum quæ ab hoc auctore memorantur, gesta sint, citra laborem cognoscere. Addidimus autem ex alienis quoque historiis, sacris præcipue, notissima quæque, ut ad aliquod instar synchronismi memoria certiùs confirmaretur. Ea quidem quæ eodem tempore evenerunt, statim è numerorum suorum regione, alia inter id spatium, quo gesta sunt, annorum numero non accuratè signato. Tempora autem ipsa, ad annos ante natum Salvatorem, item ab Urbem conditâ retulimus: qui tamen aliquot ferè mensibus discrepant; quin & ipse conditæ Urbis annus controversitur. Sed hæc non utique magnum, in hoc proposito, quo rerum apices non exquirimus, impedimentum adferent. Sicut nec istud, quòd Æra Christiana non planè respondet receptæ consuetudini.

INDEX IN FLORUM,

IN QUO

*Primus numerus librum, secundus caput cujusque
libri denotat,*

A

A Brundisio traicit Cæsar, 4, 11.
A Corfinio Roma petitur, 3, 18. Sic,
epinor, *legendum in Cicerone, Philipp.*
5, 8. *Infecta patria signa à Brundisio infe-*
rebat. à dextris, à lævis, 3, 2. à tergo,
3, 11 : 4, 2. à Ponto, 4, 2. à Punico litto-
re tanquam specula procurrit Clypea, 2, 2.
à prælio profugus, 4, 2. elephantis nuper
A silva, 4, 2.
Ab Ænea decimusquartus Amulius, 1, 1. ab
aratro dictator, 1, 11. ab arboribus pen-
dere, 3, 3. ab Etruria, 4, 12. ab Etr. Ro-
ma petitur, 4, 1.
Abdere humi, *pro sepelire*, 4, 12.
Abhorrere moribus, *pro à moribus*, 1, 7.
Ablatus è conspectu Romulus, 1, 11.
Ablegere equum, 4, 2.
Abnuere, *pro recusare*, 3, 16.
Abolere, *pro delere, extinguere*, 4, 9.
Abolitio, *pro à vana oblivione actorum*, 4, 7.
Sic apud Suet. Tib. 4, 3. Est & Tit. C. de
abolitionibus. Abolitio animarum, *pro morte*
quæ sita, 4, 7.
Abrogare, *proprie est per rogationem, h. e. le-*
gem ad populum latam, adimere. sic abro-
gati fasces Collatino, 1, 9. abrogatum im-
perium regibus, 1, 7.
ABRUMPIT aciem intentionis rerum diver-
sitas, *Prefat. interventu fluminis ignis ab-*
rumpitur, 2, 2.
Abrupta, *pro precipitiis*, 2, 12. abrupti tor-
rentes, 4, 12.

Abcidere, *de aquis dictum terras dirimentibus*, 2, 2 : 2, 8.
Abscondere, fortuna Pompeium abscondit,
4, 2.
Absens victus Perses, 2, 12. Absenti nega-
tur consulatus, 4, 2.
Abundare divitiis, 3, 9. equitum copia, 4, 2.
ABUNDANTIA fervorum perniciofa, 3, 12.
Accendere facem certaminum, *hoc est, caus-*
sam præbere seditionibus, 3, 14. fax quæ
Drusum cremavit, socios in arma accen-
dit, 3, 18.
Accessio, *pro additamento, auxilario, quod ac-*
cedit principi causæ. Sic accessio bello,
2, 9. cladis, 3, 1. provinciæ, 3, 6. Ita
Plinius, 29, 1. *ne videatur Accessio alteri-*
us. Seneca, *parva ruina ingentis accessio*
fuit. Consol. ad Helviam.
Accessus, *h. e. aditus, transitus*, 1, 17. alibi
vocat Claustra.
Accius. Vide Attius.
Accipere, *pro interpretari, intelligere*, 2, 18.
accipere, *pro suscipere, non respuere*, 1, 2.
accipere regnum, *pro consequi*, 1, 5. omen,
h. e. in omen, loco ominis, 4, 12. Sic apud
Ciceronem, *divin.* 1, 46. *Amilius; Ac-*
cipio omen mea filia. Tacitus, *H.* 1, 62.
Ut haud dubium magna & prospera rei
omen acciperetur. *Adde Tac.* 2, 13.
Liv. 1, 7.
Accire mortem, 4, 2.

I N D E X.

Accusatoriè loqui, *h. e. omnia ad invidiam rei coacervare, etiam falsa*, 4. 5.

Acerbissimum, quod maximum dolorem inurit, 1. 10.

Acerimus juvenis, 4. 4.

Acerima calliditas, 2. 17. *Sic Acerima mens divi Augusti, apud Tacitum, H. 2. 76. h. e. acutissima, solertissima.*

Acervatim, 1. 17.

Achaia, 1. 18 : 3. 6. liberata, 2. 7.

Achaicum bellum, 2. 16.

Acies pro praelio, 3. 22. *Acies prima, pro parte aciei qua proxime hostem est, 4. 2. Aciem committere, h. e. configere, 4. 7. dirigere, pro instruere, ordinare, 3. 16.*

Acies intentionis, *Præfat.* 3.

Acilius Glabrio Cof. 2. 8.

Acinaces, 4. 11.

Acrior, *h. e. vehementior*, 2. 2.

Acritus, pro vehementius, *majori vi & impetu*, 3. 11. 1. 13.

Actum est de illo, *h. e. periit. Gallicè, C'en est fait*, 1. 18 : 2. 6 : 3. 3 : 2. 5 : 4. 1. *nihil Actum est, h. e. nihil profectum est*, 2. 6.

Acta Pompeii, 4. 2. *Syllæ rescindere*, 2. 23.

ACUIT virtutem ratio, 1. 8.

Ad arma, *Itali à l'arme : unde Gallorum vox, alarum*, 2. 15. *Ad famam rei; h. e. cum muniatur ea res*, 3. 9. *Ad id tempus, pro consue, 3. 10. Ad id temporis*, 2. 17.

Ad mare, pro juxta mare, 1. 16. *Ad similitudinem, h. e. ad exemplum, exemplo, more*, 1. 21. *Ad tempus*, 1. 6. *Sic Marcellinus*, 14. 10. *Ad ultimum, pro postremo*, 4. 7. *Nisi furo ultimum, pro morte ponatur hoc loco. Ad ambitum usque armari*, 1. 16.

Ad iniqua pondera gladium addere, 1. 13.

Ad virtutem dolum addere, 1. 3 : 3. 3.

Ad sonum virgæ expavescere, 1. 26.

Adæquare famam alicujus, 2. 2. *urbem flammis*, 3. 10.

Addere dignitatem, *non tam est augere, quam facere*, 1. 8. *Ita Sallustius, Cat. 22, 14. de Catone : hinc severitas dignitatem addiderat. Addere licentiæ scelus*, 2. 5. *Virtuti dolum*, 1. 3 : 3. 3.

Addicere, *verbum prætoria jurisdictionis, pro adjudicare*, 3. 23. *Videtur hac conjunxisse Livius, 6. 14. Nè quem vestrum, Quirites, donec quicquam in re mea superetis, adjudicatum (sic velim, non, ut editur, judicatum) addictumve duri patiar. Pro vulgari tamem lectione est Plantus in Nonio : Ubi sic legi velim : JUDICATUM, adjudicatum a quo addictum.*

Addeo terribilius, 2. 6.

Adequare castis, 8. 10.

Adesse, *pro urgere, instare*, 3. 5. *Hoc sensu Seneca Epist. 13. 9. Dominus est, adest &*

juber. Adesse precibus alicujus, h. e. patrocinari, sive ut in l. 6. Sect. 1. de postul. exponitur, advocacionem præstare : vel, ut apud Senec. de brev. vite, cap. 2. advocare, 2. 9. Aderat puellæ forma, h. e. patrociniabatur ei, causam illius agebat, 2. 4. Nam adessee dicebantur causarum patroni, ut in l. 19. Sect. 1. de donat. & apud Tacitum, 3. 11. Pisoni patronos petenti, M. Lepidus & L. Piso, & Levenius Regulus, adfuere. Sic adessee dolori, Seneca, consol. ad Helv. cap. 2. Ovid. de arte, 3. 531.

—jus qui profitebitur, adst.

Vide Livinium, *ad Paneg. Plin. cap. 78. pag. 301.*

Adgubernare, 2. 8. *iter, h. e. regere*, 3. 5.

Adherbal Bomilcaris, 2. 6.

Adherbal Numida, 3. 1.

Adhoc, *pro insuper*, 2. 8 : 3. 9 : 3. 10 : 4. 2.

Adhuc, *pro insuper*, 1. 13.

Adigere gladium, 4. 2. *Adig. sacramente, h. e. adstringere, obstringere*, 3. 1. *Valut autem hoc loco, militem facere.*

Adire hereditatem, *h. e. pro herede se gerere, ut explicatur in Novel. 1. Cap. 1. Sect. 4. vers. in omnibus*, 2. 20.

Admirabilior, 4. 2.

Admirabilis, 3. 3.

Admittere hostes, *h. e. aditum præbere*, 1. 1.

Admodum, *h. e. omnino, non amplius, sicut apud Justinum, 17. 2. post menses admodum septem, & 24. 1. congregati admodum quingenti. Sic in nostro, 2. 6. prætextatus admodum filius, h. e. non amplius adhuc quam prætextatus, impubes etiam natus : intendit enim rem hac particula, & admirationem auget.*

Admovere arma, 3. 23. *signa commilitonum, h. e. adducere*, 1. 24. *ubera, pro præbere*, 1. 1.

Adolescentia populi Romani, *Præfat.* 6 : 1. 22.

Adoptare in locum liberorum, 1. 9. *servi in bona libertatis nostræ adoptantur, h. e. per manumissionem, quasi adaptionem, libertatem consequuntur*, 3. 20.

Adoptati nomen familiæ suæ retinent, 2. 20.

Adoptio Augusti, 4. 4.

Adorata urbs, 2. 4. *Non liquet mihi Gruteri rationes, quas una cum suspicionibus haud dum editis aliena manus abstulit. Putem autem, Adorare urbem explicari posse, non in conspectum ejus modo, sed ita propè accedere, ut & colloqui cum civibus possit. An sic adoratur penna ? Lucan. 4. 478. Statius, Theb. 6. 664. —adorato redit illa ingloria disco. Apud Apuleium Metamorph. 2. & 3. adorare populum, est verba, ad populum facere.*

Adorta urbs, *quam quis adortus est*, 4. 2.

Adortus,

I N D E X.

Adortus, *h. e. aggressus*, 1, 3 : 3, 1 : 4, 2 : 4, 12.
 Adprobare se, *h. e. probum se ostendere*, 1, 18.
sic Adprobare causam belli, 2, 11. Latro apud Senecam, contr. 5, 32. in Divis. *Mores tuos parvi debes approbare* Tacitus, 1, 75.
probare causam senatui iussit.
 Adremigare, 2, 8. littori, 1, 18. portibus, 3, 7.
 Adrianum mare, 2, 5.
 Adriaticum mare, 3, 4 : 3, 6 : 4, 2.
 Adversari voluntati alicujus, 1, 22.
 Adulteratæ reliquiæ, 2, 11. Adulteratum dicitur, quicquid aliena specie in deterius mixtum est. *Sic adulterata moneta, nummi, rationes, &c. apud Jctos.*
 Aedes, *pro templo*, 1, 7.
 Edificator, *quilibenter adificat*, 1, 8.
 Adui, 3, 2.
 Aetas Ponticus, 3, 5.
 Aegates insulæ, 2, 2.
 Aegæum mare, 2, 16 : 3, 6.
 Aegerrem temerè motarum, 3, 17. *Sic Aeger consilii.* Sallust. H. 4. 3. Aegra animi, Livius, 1, 58. *Hujus generis exempla compluria notat Rhenanus in locutionibus Taciti.*
 AGRÆ reip. requiescere quomodocunque expedit, 3, 23.
 Aegimurus, 2, 2.
 Aegritudo corporis, *pro morbo*, 4, 7. *Utitur hac phrasi Curtius*, 3, 5.
 Aegyptius triumphus Cæsaris, 4, 2. Aegyptium mare, 3, 6.
 Aegyptus, 4, 2. Aegypti cornua, 4, 11. fugam in Aegyptum agitat Pompeius, 4, 2. in Aegypto bellum cum Cæsare, 4, 2.
 Aemilius Insubres vincit, 2, 4.
 Aemilius Paulus Cos. 2, 12. *Vide etiam Paullus.*
 Aemilius Regillus, 2, 8.
 Aemulus Cæsarianæ potentæ Antonius, 4, 3.
 Aemula Roma alba, 1, 3. AEMULARUM metu ablato luxuriantur urbes, 2, 15.
 Aemulatio imperii inter Latinos & Romanos, 1, 11 : 1, 14.
 AEMULATIO inter pares, 3, 17. AEMULATIO metu remoto erumpit, 4, 2.
 Aeneas, 1, 1. in Italiam venit, 1, 1.
 Aequi, 1, 11.
 Aequitatis species in seditionibus tribuniciiis, 3, 13.
 Aequo Marte contendere, *ut nemo sit superior*, 4, 2.
 Aequum & bonum, 1, 22 : 3, 14.
 Aetarium, 3, 9. reip. nervis, 3, 13. sanctum 4, 2.
 Aes Corinthium, 2, 16.
 Aëlaeus, *fl.* 3, 5.
 Aestimare victoriam modeste, 4, 12.
 Aëstivæ deliciae, *pro loco in quem aestare secedimus* 1, 13. *Huc referenda illa Curtii*, 5, 8. *Urbem hanc nunc tenent Parthi : eam, æstiva agentibus sedes est : quod ipsum Aëstivare dicitur*

Suetonio, Galb. 4, 8. & Vesp. 24, 1.
 Aëstus Oceani, 3, 10. *Sic per translationem*, Aëstus fortunæ, 2, 7. furoris, 4, 2.
 Aetas juvenilis favorabilis, 4, 4. Aetas populi Romani prima, *Præfat.* 1, 8. secunda, *Præfat.* 1, 22. tertia, *Præfat.* 2, 1 : 2, 19 : 3, 12. Aetatis discrimina in tabulis, 1, 6. Aetate potest fidere, *h. e. longo tempore*, 3, 13.
 Aethiops in aciem prodeuntibus obvisus feralè signum, 4, 7.
 Aëtnæus ignis, 1, 16.
 Aetoli, 2, 9. in partibus Pompeii, 4, 2.
 Aetolia, 2, 8.
 Affectare Siciliam, 3, 2.
 Affectator imperii populus, 2, 7.
 Afficere pudendis foederibus, 2, 18.
 Affectus, *pro liberis & uxoribus*, 1, 13.
 Afflat urbem terror regius, *h. e. tam propè est, ut quasi spiritu contingere possit*, 3, 5. *Ad hunc modum videtur dictum illud Virgilii*, Georg. 1, 250. *Nasque ubi primus equis Oriens afflavit anhelis*, Aeneid. 5, 739. *Et me servus equis Oriens afflavit anhelis.* *Sic fulmine afflari dicuntur, qui non prorsus feriuntur, sed ejus fervore & halitu perstringuntur*, apud eundem, Aen. 2, 649. *Plin. paneg. cap. 90. Spartian. Adriano. cap. 14. Ovid. Pont. 3, 6. Sic apud Statium, Theb. 19, 323. Afflatusque fugit curru majore Bootæ*, Aristides Orat. xiii. pag. 214. καὶ τὰς μακρὰς μὲν ἐν ἐπὶ τῆς ἀνατολῆς πρυτανίας, ὅσων πρὸς τὴν ἀπὸ θαλάσσης, ubi bene interpretès usus verbo afflavit. Val Flaccus, — virque virum galæis afflavit adactis, Barth. advers. 1091.
 Affigere humo, *pro illidere*, 4, 12.
 Afficiens, *pro perditio, prostrato.* *Sic Affici mores*, 3, 19. Affictæ res, 2, 6.
 Affluunt copiæ, 3, 20.
 Afranius dux Italus, 3, 18.
 L. Afranius Cos. 4, 2. Pompeii legatus, 4, 2. occiditur, 4, 2.
 Africa Romanis cedit, 2, 6. nomini induitur 1, 11. Africæ captivitas, 2, 6. in Africam fugam agitat Pompeius, 4, 2. in Africam navigatur à Tarento, 1, 18. Africa contenti debuerant esse Romani, 2, 12. in Africâ bellum civile geritur, 4, 2.
 Africanus ille magnus, 2, 15. vide Scipio.
 Africum mare, 2, 2.
 Agamemnon cur vocatus, Pompeius, 4, 9.
 Ager quem Annibal castris infederat, Romæ venditus, 2, 6. Agrorum divisio bellum concitat, 4, 5. Agris dividendis creati triumviri, 3, 14. Agros à tribunis flagitat populus, 3, 12. Agris multati hostes, 4, 12.
 Agere, *pro degere, versari, habitare*, 1, 2 : 2, 5 : 4, 12. *sic Agere extorrem*, 3, 17. *immunem*, 1, 23. *pro administrare, sic Agere ducem*, 2, 8. *potestatem*, 1, 7. *regnum*, 1, 6. *ita non se-*

I N D E X.

- mel Tacitus & Livius*, 1, 32. Agere, *pro ab-*
agere, exigere, deturbare, 2, 11. *pro celebrare:*
sic Agere census, 1, 8. conventum, 4, 2. Sic
Justinus, 12, 13. Cicero forum agere dixit,
ad Atticum, 5, 16. forum indicere, Virgilius,
Æn. 5, 758. ubi & explicat, jura dare, de-
lectum, 3, 10. triumphum, 2, 2. Agere, *pro*
pellere, 3, 4. *pro impellere*, sic Agere trans-
versum, 4, 2. *pro repellere*, 3, 4. Agere e-
quos, 1, 7. naves remis, 2, 2. Agere, *pro ef-*
ficere, proficere, 1, 13. Agere gratias, *ibidem*,
funes sub mari, 4, 2.
- Agger effectus ex congeffis cadaveribus, 4, 2.
Aggere cinctæ civitates obseffæ, 4, 2.
- Agitare, *pro habitare*, 4, 12. *pro cogitare*, 1, 5.
pro impellere, instigare, 1, 16: 2, 12: 3, 1:
4, 15: 4, 6. sic agitatus injuriis populus, 1, 8.
pro quo tamen fortè reftius fatigatus legeres.
Justinus tamen, 14, 4. hoc ferme modo seditionibus
agitare dicit. Agitatum fideribus
bellum, 3, 21. *pro deliberare*, sic Agitare ex-
trema deditiois, 2, 17. fugam, 4, 2. impe-
rium, 2, 2. mænia, 1, 1. secum aliqua, 4, 7.
secum de extremis, 4, 2. *pro movere*, concu-
tere, 4, 3. *pro agere*, sic Agitare otia, luxus,
2, 8.
- Agmen, *pro exercitu*, 3, 5: 3, 21: 4, 2.
Agrariæ leges. Vide Leges.
- Agricola triumphalis, 1, 11.
- Agriculturæ neglectæ cauffa, 1, 22.
- Agrigentum, 2, 2.
- Agrippa, 4, 12.
- Alba, 1, 1.
- Albanus, *pro Albani*, 1, 3. Vide Singularis
pro plurali.
- Albanus mons, 3, 18.
- Albani, Asia pop. 3, 5.
- L. Albinus, 1, 13.
- Albinovanus, 3, 21.
- Albinus, A. Posthumus, 3, 1.
- Alexander Macedo, 2, 7.
- Alexandria, 4, 2.
- Alexia, urbs, 3, 10.
- Algidum, urbs, 1, 11.
- ALIA minari, alia irripere, 2, 12.
- Alienum bellum, quod non à nobis geritur,
3, 6.
- Aliquando, *pro tandem*, 4, 2.
- Aliquo, *h. e. aliqua in re*, aliquatenus. Florus
sape. Salmaf. Pall. Tertull. 222. ni fortè sic
fit in Mss. quos ille viderit.
- Alii ex aliis reges prodeunt, 3, 5. vult dicere,
quibusdam debellatis, nihilo segnius alios arma
movisse. Alia terra, mutati homines, quadam
quasi proverbiale locutio, de mutatione mo-
rum, 4, 12. sic apud Liv. 25, 1, 5. tanta religio,
& ea magna ex parte aterna, civitatem incesfit,
ut aut homines, aut dii repente alii videren-
tur facti. Aliud ex alio captare, 3, 17.
- Allevare, *pro niti*, fretum esse, sublevare, 4, 2.
- Allia, fl. 1, 13.
- Allobroges, 3, 2. in arma sollicitantur à Cati-
linianis, 4, 1.
- Alluere dicitur Oceanus aut fluvius terras pone
jacentes, 4, 12.
- Alpes, 1, 13: 1, 26. claustra Italiæ, 3, 3. hic
me crescunt, 3, 10. transcenduntur ab An-
nibale, 2, 6. à Romanis, 3, 2. Alpes Nori-
cæ, 3, 3: 4, 12.
- Alpheus, fl. 2, 16.
- Alpinorum corporum vitia, 2, 4.
- Altera patria, 2, 6. Roma, 3, 5.
- Altus animus, *pro magno*, & ut Sallustio, Cat.
cap. 5. dicitur, vasto, 4, 12. Altum, suban-
di mare, 3, 8: 4, 11. Sic apud Virgil. Æn. 1,
7. & terris jactatus, & alto. Altum autem
mare est medium, cum longius à terra re-
ceditur: ibi enim aqua conglobantur, & in
convexi speciem tumescunt. Vide Plinium,
2, 65.
- Alumna urbis ostia, hoc est, qua alit urbem, nem-
pe commeatibus ex aliis regionibus eo conve-
ctis: quod tangit, 1, 4. supra, 3, 21. Alumnus
enim non is modo dicitur, qui alitur, sed &
qui alit: ut eloquentia alumna licentiæ vs-
catur apud Auctorem de caussis corruptæ elo-
quentiæ, cap. 40. & alios, quos citat Becman-
nus in Originibus lingua Latina: contrario
sensu alumnus urbis est apud Tacitum, 12, 11.
- Ambiorix Gallus, 3, 10.
- Ambitus, *pro ambitione*, 4, 9: 4, 11. Amb-
tus ducum in retinendis imperiis, 4, 2. Amb-
itus honorum, cum magistratus illicitis me-
diis, ut pecunia, aliisque lenociniis, ambiuntur,
3, 12. hoc sensu, Ambitus rei, 3, 17. usque
ad Ambitum armati Samnites, *h. e. ambi-*
tiosè, ut non usum magis armorum respice-
rent, quam ornamenta, 1, 16. quo ferè sensu
ambitiosas copias, dixit Ammianus, 24, 19.
ita magnas, ut ad ostentationem potiùs, quam
usum, comparata fuisse videantur.
- Ambracia, 3, 9.
- Ambracius sinus, 4, 11.
- Amici vicibus montes, 1, 16.
- Amicitia, *pro fœdere*, 4, 10.
- Amicti vitibus montes, 1, 16. Sic alii terram
vestitam vitibus, gramine, &c. dicunt. Vide
Taubmannum ad Virgil. Georg. 2, 38. Cō-
rippus, lib. iv.
— & amicta vitibus ulmi.
- AMISSA quasi rapta repetimus, 3, 5.
- AMOENITATE Asiatica mollita Gallorum,
feritas, 2, 11.
- Amor immaturus, *h. e. intempestivus*, 1, 3.
- Amplius, *h. e. majus*: sic Amplius bellum, 2, 7.
nefas, 4, 1.
- Amplè sonare, amplum & magnum nomen ha-
bere, 4, 2. Amplius, *h. e. plus, magis*: sic

I N D E X

Amplius audere quam congregi, 1, 14. Amplius suspicari aliquem quam fit, 1, 18. nihil Amplius quam, *h. e. tantum. Sic Sueton. Claud. cap. 16. Galba, cap. 19. Tito, Cap. 9. Tacitus, 13, 40.*

Amplexus amicorum, 4, 2.

Amputare farcinas, *h. e. adimere*, 2, 18. *Idem fecit Alexander, apud Curtium, 6, 6.*

Amulius, 1, 1.

An. dubium an. *Vide D:*

Ana, *fl.* 3, 22.

Anceps acies, 3, 22. bellum, 4, 2. contentio, 1, 3. praelium, 4, 2.

Ancharius, 3, 21.

Ancilia, 1, 2.

Ancus Marcius, 1, 4.

Andriscus, 2, 14.

Anguis Lernæus, 1, 18. Angues, obtrito capite, postremum cauda minantur, 3, 5.

Angulus Bruttius, 3, 20. Italiæ ultimus, 2, 6.

Anicius prator, 2, 13.

ANIMA imperii imperator, 4, 3. Animæ immortalitas, 4, 2. Anima amissa corpore locum regere, 4, 1.

Animadvertere, *pro punire*, 4, 1. in aliquem, 3, 21.

Animalia quædam aquam & terram incolunt, 3, 6.

Animosior cladibus Samnitium gens, 1, 16.

Animus Mithridatis malis auctus, 3, 5. Animo præfagire aliquid, *h. e. mente prævidere*, 4, 1. Animi ferarum Insucribus, 2, 4. Animi mobiles facinore obligantur, 1, 9. Animus, *pro prudentia, recto consilio*, 2, 17. *Sic Mens est apud Livium, 26, 11. pro fiducia, audacia. ANIMUM nostrum in fociis perdimus. 4, 2 : 4, 7. Animi, pro spiritum, superbia: sic tantum animorum, 3, 16. Animos tollere, utrumque significat, & audaciam alteri facere, ut 1, 3. apud Virgil. Æn. 9, 127. & 10, 278. & ipsum capere, ut, 1, 11. & apud Livium, 1, 32. quod, 4, 9. Animos erigere dixit, & 3, 5. Animis ingentibus efferi.*

Annales, 1, 10 : 1, 12.

Annibal, 2, 6. vincitur ab Æmilio, 2, 8. à Scipione, 2, 6. fœdus cum Philippo percutit, 2, 7. Romanis hostem toto orbe quærit, 2, 8. cum iis xvii annis bellavit, 3, 5. minus vastavit Italiam, quam socii, 3, 18 : 3, 21. non videtur optasse quod Catilina, 4, 1.

Anniti, valde niti : nam ad particula significationem verbi auger, ut videre est ex illis Seneca, ep. 71, 7. Si virtutem adamaveris, amare enim parum est: sic Annitente reginâ, 1, 6.

Annixus ex summo studio, 1, 9. omni modo, 1, 18.

Anniversarii Romanorum hostes Veientes, 1, 12. *h. e. qui singulis annis, velut stato tempore, eos lacefferent. Sic apud Livium, 4, 45.*

Æquorum iam velut anniversariis armis assueverat civitas.

Annius, 3, 16.

Anno Pœnus, 2, 17.

Annonæ pignora, 4, 2.

Anni bellorum Annibalis, Pyrrhi, Mithridatis, 3, 5.

Annus à Numa in menses descriptus, 1, 2. Anni sancti, pii, aurei, 3, 12. per Annos ducentos in Hispania dimicatum, 2, 17. Annis L. cum Samnitibus bellatum, 1, 16. Annis CC. Africa, Europa, &c. à Roman. subactæ, 2, 1.

Annua cœli conversio, 4, 3.

Acquirere, *pro inquirere*, 4, 12. *etiam extra iudicium.*

Anser Capitolium servat, 1, 13.

Ante ducis imperium signa canunt, *h. e. priusquam dux id imperaret*, 4, 2. Ante finitum bellum, quam geri nunciaretur, 2, 13. Ante in media Gallia fuit Cæsar, quam ab ultima timeretur, 3, 10. Ante victus hostis, quam visus, 4, 2.

Antecellere, *prævalere, plus posse*, 1, 13.

Antecessum prædam dividere, 4, 12. sibi parentare, 3, 21. *h. e. ante iustum tempus.*

Antiochus Magnus, 2, 8.

Antistius, 4, 11.

Antium, *urbs*, 1, 12.

Antonius Pompeii legatus, 3, 7.

C. Antonius Cof. cum Cicerone, 4, 1.

C. Antonius triumviri frater, 4, 2.

L. Antonius triumviri frater, 4, 5.

M. Antonius triumviri avus, 3, 21.

M. Antonius triumviri pater, 3, 7.

M. Antonius, 4, 2. Cof. 4, 3. insignia regni offert Cæsari, 4, 2. fax & turbo seculi, 4, 3. gravis reip. 4, 6. avunculum proferibit, 4, 6. scopolus securitatis publicæ, 4, 9. bello Mutinensi vincitur, 4, 4. proficiscitur contra Cassium & Brutum, 4, 7. vincitur à Parthis, 4, 10. ab Augusto, 4, 11. semet interficit, 4, 11. Antonii metus & ignavia, 4, 7. ingenium pessimum, 4, 5.

Anuli, 1, 5. senatorum, 2, 6. Anulorum modii Carthaginem missi, 2, 6. Anulos in mare abjicit Sextus Pompeius, 4, 8.

Apenninus mons, 3, 10.

Aperire, *h. e. viam facere: sic Aperire Europam, 3, 5. Italiam, 2, 6. ita Curtius, 7, 1. primus Asiam aperuerat regi: & 5, 3. mari quoque novum iter aperuerat. Aperire iter ad victoriam, 1, 14. qua maris nostræ limen aperitur, h. e. ubi incipit mare, 3, 6. sic aperta Oceani dicit Tacitus, 2, 23. pro medio mari.*

Apes in signis, malum omen, 2, 6 : 4, 2.

Apollo

INDEX.

- Apollo Cumanus**, 3, 8. **Pythius**, 1, 12.
Apparatus conviviorum magnificus, 3, 12.
Appiani nomine falsa fortè scripta circumferuntur, 4, 10.
Appius. Vide Claudius.
Applicare, pro appellere, 4, 2.
Approbare. Vide Adprobare.
Appropinquare, 1, 13.
Appuleiana leditio, 3, 1. *ejus origo*, 3, 12.
Appuleius Saturninus, 3, 16.
Apulo Hister, 2, 10.
Apuli, 1, 18.
Aqua & igni interdicere, 3, 16. *Aequivalens hodierna pena Banni.*
Aquæ Sextiæ, 3, 3.
Aquila, signum Romana legionis, servata à signifero intra baltei latebras, 4, 12. **Aquilam in castra refert Augustus**, 4, 4. **Aquilæ prodire nolentes, h. e. non cedentes, cum revellerentur humo**, 2, 6. **Aquilæ Romanæ capte à Parthis**, 3, 11: **remituntur**, 4, 12. **dux penes Germanos**, 4, 12.
Aquilus reliquias Asiatici belli conficit, 2, 20.
Manius Aquilinus servos vincit, 3, 19.
Aquitani, 3, 10.
ad Aram juratum, 2, 6. *Vide Berneccerum ad Justinum*, 24, 2. **Aras amplecti inter necem**, 3, 21. *Hoc autem factum, seu presidii causa, ut ad aras, tanquam asyllum, confugerent, quemadmodum Joabus, Reg. 3, 2. & Priamus apud Pausan. Pag. 129. &c. sed ut exsecrarentur homicidas, & quasi à presentibus diis ultionem peterent: Vide Velleium*, 2, 22.
Arabes, 3, 5. **in classe Cleopatrarum**, 4, 11.
ab Aratro dictator, 1, 11.
Araxis, fl. 4, 10.
Arbiter inter reges Judæos Pompeius, 3, 5. **regum & gentium Pop. Romanus**, 3, 18.
ad ARBITRIUM hostium mori, fortibus viris miserrimum, 4, 8.
Arbores taxei, 4, 12.
Arcades, 1, 1.
Arcanum gentis Judaicæ, 3, 5. *Claudianus de bello Ger. vers. 103. arcanum tanti deprendere regni. Eisdem & verbis & sensu.*
Arcessere, pro vocare, 3, 15.
Archelaus, 3, 5.
Archimedes, 2, 6.
Archie res, 2, 6. *Livio aliquoties accisæ res sunt. Sic Juvenali*, 3, 165. *dicitur, Res angusta domi.*
Arcus Persici, 2, 8.
Ardentes oculi, 1, 16. **ardentibus focis manum injicit Scævola**, 1, 10. **Ardentissimus dux, h. e. animosus, omnia audens**, 4, 2. *Sic quid Romulo ardentius?* 1, 8.
Ardere cupiditate auri, h. e. vehementissime cupere, 3, 11. *Sic Virgilius Æn. 11, 782. spoliis ardebat amare. Ardet mare ventis, h. e. turbatur, exagitur*, 4, 2. **novis motibus Asia**, 3, 5.
Ardor pugnantium, 4, 2. **Ardores, pro affibus**, 4, 10.
Arena, vide Harena.
Arethuse fons, 2, 6.
Argentariæ tabernæ, 2, 6. *Vide titulum ff. de edendo.*
Argentea arma Samnitum, 1, 16. **hasta Salonici**, 12, 17. **Argenteum carpentum Bitulæ**, 3, 2.
Argentum Antonii dolabris concisum, 4, 10.
Arg. in usu armorum pro ferro constarum, 2, 15. **Argenti 10 pondo pro luxuria habitata**, 1, 18. **Argento fulgentes elephanti**, 2, 8.
Argumentum (h. e. signum) pacis, clausus Janus, 1, 2.
Aricinum, urbs, 1, 11.
Ariminum, urbs, 4, 2.
Ariobarzanes Cappadox, 3, 5. **in partibus Pompeii**, 4, 2.
Ariovistus Germanus, 3, 10.
Ariovistus Insaber, 2, 4.
Aristobulus Judæus, 3, 5.
Aristonicus Pergamenus, 2, 20.
Arma adempta victis. Vide Ferrum victis ablatum. Arma argentea & aurea in usu, & quare, 1, 16. *Adde Curium*, 8, 8. *ubi Alexander: An me luxuria indulgentem putatis arma vestra aut argentoque adornasse? assuetis nihil vilius hæc materia videri volui. Polyneus*, 8, 22. *Cæsar militibus præcepit, ut arma haberent auro argentoque ornata; maxime quidem ornamentis causa: sed ideo etiam, ut milites res pretiosas acius defendendas ac propugnandas existimarent arma cremata à dominis*, 2, 18. *à victoribus*, 4, 12. *data in profuentes. Ibidem confer Appianum civil. 1. pag. 376 detracta templis*, 2, 6. *discoloria*, 3, 2. *promissa Vulcano*, 2, 4. *Romana peregrinantur*, 4, 1. *Rom. sacrosancta violantur ab Aquilio*, 2, 20. *rubiginem ac situm sentiunt*, 2, 3. *Armorum manubiarum*, 2, 18. **ARMORUM præmia armis defendere**, 4, 2. **Arma circumferre, Præfat. toto orbe**, 3, 12. **corripere, pro sumere**, 1, 9: 1, 10: 4, 12. **deponere**, 2, 18. **Armis assuescere**, 4, 12. **incitatissimum tempus, Præfat. injuriam vindicare**, 1, 12. **multare victos**, 4, 12. **ARMIS petere, quod negatum precibus**, 3, 3. **urgere**, 1, 10.
Arma, pro bellis, 3, 12: 3, 21: 4, 2.
Armamenta navium, 4, 2. *Vide Berneccerum ad Suetonium, Aug. 17.*
Armare, instruere: sic cupido dominandi Cæsar & Pomp. furialibus in exitum reip. facibus armavit, 3, 12. *pro in arma concitare: sic fortuna pop. Romanum*, 4, 1. **Sex. Pompeius ergastula**, 4, 8. **Sextorius Hispaniam armavit**, 3, 23.
Armatura levis, pro leviter armatis, 4, 2.

Arme

I N D E X.

Armenia, 2, 11. æstuosa, 4, 10. recipitur à C. Cæsare, 4, 12.
 Armenia utraque, *h. e. maior & minor*, 3, 5.
 Arminii, 3, 12. triumphii, 4, 2.
 Arminius Germanus, 4, 12.
 Aracillum, *urbs*, 4, 12.
 Arripe in occasionem, 4, 2.
 Ars bellandi, 1, 3. Cilicum, 4, 2. ducis, 4, 10.
 Artem facere, *h. e. nomen & auctoritatem artis indere*, 3, 12. Sic Plinius, 20, 17. *animum appetentium ciborum præstat; quando id quoque inter artificia delicia fecere, ex quo labor desit cibis poscere*. Artes, *pro institutis moribus*, 1, 5. *pro genere & modo vivendi*, 1, 6. *pro fraudibus, inventis calidis*, 4, 4.
 ARTIBUS suis hostem aggredi, 3, 1.
 Asia, *fl.* 2, 5.
 Artabazes Ponticus, 3, 5.
 Artaxata, 4, 12. caput Armeniæ, 3, 5.
 Arthoces Iberus, 3, 5.
 Artus humani dissidentes, 1, 23.
 Arverni, 3, 2 : 3, 10.
 Aruns Tarquinius, 1, 10.
 Arusini campi, 1, 18.
 Arx, *pro Capitolio*, 1, 26 : 4, 16.
 Arx Capitolii, 3, 21. Capitolini montis, 1, 13. Prænestina, 1, 18. Arx, *pro munimento, praesidia, sic* Arx Ciciliæ Ilaurus, 3, 6.
 Arx & specula, *fricæ Clypeæ*, 2, 2. Sic apud Livium de *Ætolis*, 34, 24. Si in media Peloponneso *ar. em* sibi fecerint. Sic arx spei apud eundem, 7, 34.
 Arces tres Syracusis, 2, 6.
 As, terminatio Antiquorum in accusativister-tia declinationis, ut Samnitas, Acarnanas, &c. 1, 16.
 Ascendit bellum montes, 4, 12.
 Asculum, 3, 18. evertitur, 3, 18.
 Asdrubal Carthaginiensium dux ultimus, 2, 15.
 Asdrubal frater Annibalis, 2, 6. vincitur à Scipionibus, 2, 17.
 Asia, 3, 5. à Pompeio perdomita, 3, 5 : 3, 10. provincia Crassi, 4, 2.
 Asiatica amœnitas, 2, 11. hæreditas Attali regis, 3, 12. Romanos corrumpit, 3, 12. Asiaticum mare, 3, 6.
 Asinius Pollio, 4, 12.
 Asserere, *pro defendere, vindicare, liberare, sic* Asserti à Latinis Tarquinius, 1, 11. à Manlio urbs, 3, 13. ab Appuleio leges Gracchanæ, 1, 16. atque Livio Druso, 3, 17. à Licinio Crasso pudor Romanus, 3, 20. sic assere so-cios, 2, 18. imperium, 3, 3. Senatum, 3, 17. Sic assertores dicuntur Suet. *Cæs. cap. 80. liberatores populi, vindices libertatis*.
 Assuere, *pro assuescere*, 4, 12. Suocere hoc modo usurpat Tacitus, 2, 52.
 Assuetus, cum ablativo, 1, 1 : 4, 12. sic assue-tus immoderata licentia militari, Justin. 31, 1.
 Astringere obsidibus, 4, 12.
 Astrudes, palus, 2, 12.

Astura, *fl.* 4, 12.
 Astures, 4, 12. vincuntur à Carisio, 4, 12.
 Assumere in decus gentis, *pro adsciscere in no-men gentis, adoptare*, 2, 15. in decus enim gentis, hic interpretet, non, ut esset decus gentis, sed ut frueretur decore, honore, gloria hujus familiæ.
 Assurgere in ultionem, *h. e. capessere ulionem, accingi ultioni*, 3, 1. alibi dicit Consurgere, *cujus contrarium est sedere, h. e. otiosum esse, quiescere, apud Senec. in Troad. vers. 214. Var-ronem, de re rustica, 1, 2. Liv. 2, 12. Ju-ven. 10, 93. Senec. de otio sap. 31, 4.*
 Asylum Romuli, 1, 1.
 Atra imago Bruto se offert, 4, 7.
 Atesis, *fl.* 3, 3.
 Athenæ, 3, 5.
 Athenio, 3, 19.
 Atquin, *pro atqui*, 4, 2.
 Attalus Pergamenus, 2, 7.
 Attalus prioris nepos, 2, 20 : 3, 12. Attali hereditas. Vide H.
 Atterere hostem, *sensim debilitare & consumere*, 3, 22. Sic Att patrimonium est in Suet. Aug. 40. Atteri operibus, 2, 18.
 Attici, 2, 9.
 M. Artilius Regulus, 2, 2.
 Attius Navius, 1, 5.
 Attonitus, 2, 12. Explicat vim huius verbi Se-nec. Nat. quest. 2, 27. quo (tonitru) edito concidunt homines & exanimantur: quidam verò vivi stupent, & in totum sibi excidunt, quos vocamus attonitos, quorum mentes sonus ille cælestis loco pepulit. Ov. de Ponto, 1, 7. Nam fuit attonito mens mihi nulla diu.
 Attrectare terminos alienos, 3, 5.
 Avaricum urbs, 3, 10.
 Avaritia Romana, 3, 5. Rom. equitum, 3, 5.
 Auctor belli, *pro suatore*, 4, 2 : 1, 9. *pro caus-sa: sic* Auctor cladis, 2, 6. *pro eo qui aliquid dicit, narrat*, 1, 16.
 Auctoritas Menenii, 1, 23. Senatus, 1, 1. mi-nus est, quam potestas. Curtius, 6, 8. Nihil po-estas regum valebat nisi prius valuisset aucto-ritas, *h. e. persuadere prius debebant populo, justè puniri reum; tum exercere potestatem suam. Non absimiliter Sulp. Severus, lib. 2. historia iacta: potestate regis usuri, ubi au-ctoritate sua parum valuissent. Sic Cicero, offic. 3, 27. Cujus cum valuisset auctoritas*.
 Auctiores opes, 4, 2.
 Aucupari favorem, *pro captare, quomodo & venari dicunt*, 3, 13.
 Audentior, 1, 8.
 Audere eruptiones, 3, 10. Ita sapissimè Tacitus.
 Auder aliquid fortuna contra Cæsarem, 4, 2.
 Aventinus mons, 1, 1 : 1, 14 : 3, 15.
 Aves sanguine assuetæ, *h. e. vulturns*, 1, 1.
 Aves victoriam promittunt, 4, 7.
 Auferre caput, *pro demere, abscondere*, 4, 7. fa-gam,

I N D E X

gam, pro impedire, obstruere, 3, 10. in diversum, *h. e. aliud persuadere, alio impellere*, 2, 6.
Auferre, pro eximere, subducere: sic matura mors Drusum, 3, 17. virtus Horatium abstulit, 1, 3. *h. e. eripuit, penam parricidii liberavit*.
Aufidus, fl. 2, 6.
Auguratus, sacer Romanis, 1, 5. *Val. Max.* 3, 2. *Apud antiquos non solum publice, sed & private, nihil gerebatur, nisi auspicio prius sumpto*.
Augurio experiri aliquid, h. e. ea de re aves consulere, 1, 3. *Aug. summus, h. e. praestantissimus augur*, 2, 3. *victor, pro eo, qui melius auspicio nactus est*, 1, 1.
Augures, 1, 2.
Augustus, Praefat. mortem patris [adoptivi nempe Caesaris] ulciscitur, 4, 2. Hispaniam perdomat, 2, 17. ordinat imperii corpus, 4, 4. vincit Antonium ad Mutinam, 4, 4. ad Perusiam, 4, 5. ad Actium, 4, 11. Cantabros, 4, 12. contra Cassium & Brutum proficiscitur, 4, 7. triumphum contemnit, 4, 12. Janum claudit, 4, 12. Augusti castra capta, 4, 7. nomen quid significet, 4, 12. *Ausonius in gratiarum actione: Gratianus virtute victor*; Augustus sanctitate, &c. *Gracis est σεβας, h. e. sanctus, & numinis instar colendus*. Pausanias in Laconicis *Ἀυγουτες κατὰ γλῶσσαν δύναιται τὴν Ἑλλήνων Σεβας*.
AUGUSTIO R periculo imperator, 4, 12.
Augustiore forma visus Romulus, 1, 1.
Aureus currus triumphantium, 1, 5. lectulus, 3, 5. torques, 1, 13. Aurei anni, 2, 19: 3, 12. Aurea effigies Oceani in triumpho Caesaris, 4, 2. lorica Ptolemæi, 4, 2. puppis Cleopatraz, 4, 11. Aureum baculum, 4, 11. cælum, 3, 5. mare, 3, 6. tropæum, 2, 4. Aurea arma, 1, 16. tentoria, 2, 8.
Aurum in usum armorum conflatum, 2, 15. avaris in os infusum, 3, 11. in signis Parthorum, 3, 11. Aurum privatum in medium collatum, 2, 6. **AURUM** quam ferrum fortius, 3, 1. Aurum Parthicum, 3, 11. Aurum ex præda eligunt Suevi, 4, 12. Aurum venis repurgare, 4, 12. Auro fulgentes elephantum, 2, 8. pensatum caput Gracchi, 3, 15.
Aurifera regio, 4, 12.
Aurigonæ, 4, 12.
Auspiciari (pro inchoare) transmarinos triumphos, 1, 18. urbem, 1, 1. *Vide indicem Justinianum*.
Auspicium, pro omine, 2, 2.
Auspicia contemnit Claudius non impunè, 2, 2.
Autronii, 4, 1.
Auxilia, pro propriis viribus, 2, 8. *Sic & Justinus & Cas. de Bell. Civ.* 3, 106. Auxilii quondam præstiti memoria, delinquentibus ignoscitur, 2, 9. in *auxilium mittere*, 1, 3.
Auxima, urbs, 3, 22.

B

B Aculum, 4, 11. & Baculus, *pro sceptro, gestamine regio*, 3, 19.
M. Bæbius, Appiano Bæti, uncis trahitur, 3, 21.
Bæbius ritu ferarum inter manus laceratus, 3, 21.
Bagrada, fl. 4, 2. *alibi est Bragada*.
Baiæ, urbs, 1, 16: 2, 6.
Balcares unde dicti, 3, 8. *in notis, Balinsulæ*, 3, 22. vincuntur, 3, 8.
Balearicus Metelli cognomen à victis Balear. 3, 8.
Balearicum bellum, 3, 8. fretum, 3, 6.
Balsami silvæ, 3, 5.
in Baltei latebris aquilam abscondit signifer, 4, 12.
Baltea non solvere, votum, 2, 4.
Barbaries Sarmatarum, 4, 12.
Barbari barbarorum Myli, 4, 12. *Barb. jure non agunt*, 1, 13. *Barbaris solita temeritas*, 4, 12. *Barbari Romani*, 1, 2. *Barbari dicebantur Gracis omnes alia gentes, etiam moribus legibusq; cultissima. Vide Strabonem, sua lib. 1. & med. lib. 14. Cato apud Plinium, 29, 1. Nos quoque Graci Barbaros distitant*.
Basilus, 4, 2.
Belgæ, 3, 10.
Belgica urbs, 4, 12.
Bellatrix Hispania, 2, 6.
Bellica nomina, h. e. bello quaesita, 3, 8.
Bellua, pro elephanto, 1, 18. *Vide Ind. Curt.*
Bellum Latinum, Gallicum, & similia, vide suis quaque locis. *Bellum hereditarium: quod a vivente conflatum, post mortem ejus, velut hereditate relictum, geritur*, 3, 17. *hostile, quod opponitur civili*, 3, 22. *navale*, 1, 11: 3, 10. *privatum, quod privatis copiis geritur*, 1, 12. *plusquam Bellum*, 4, 2. *Bellum ante finitum, quam geri nuntiaretur*, 2, 13. *Bellum ascendit montes*, 4, 12. *crescit*, 4, 2. *navigat*, 2, 2. *Sic Cicero pro l. Manilia, cap. 12. quam celeriter Cn. Pompeio duce belli impetus navigavit? Salvianus, lib. 6. pag. 196. navigare per fluctus bella ceperunt: serpit in proximos*, 2, 9. *Belli ars*, 1, 3. *contagium*, 1, 9: 1, 15: 2, 13: 2, 18. *fons*, 3, 6. *impetus*, 3, 5. *incendia*, 1, 17: 3, 5. *ruina*, 2, 11: 2, 12. *spectaculum*, 1, 11: 1, 18. *subita*, 1, 1. *turbo*. *Vide T. Belli metu in bellum incidere*, 4, 2. *Bello venienti occurrere*, 4, 11. *Bellum committere, profigare, conficere, quid differant*, 2, 15. *in compendium mittere*, 1, 3. *partrare, h. e. conficere*, 2, 15. *Bello quasi tempestate præclatam mare*, 3, 6. *Bello promptus*, 1, 5. *Bello quidam boni, pace mali*, 3, 5. *Bella externa, & motus domesticos, separatum*

I N D E X

separatim persequitur Florus, 3, 12. Bellum, *pro pralio*, 4, 2 : 1, 18.

Belli caussæ, *Vide C.*

Beneficiorum quoque potentia gravis liberis, 4, 2.

Bestiarum morientium morsus quammaximè mortiferi, 2, 15.

Bibere in ossibus capitum, 3, 4.

Biceps civitas, 3, 17.

Bithynia, 3, 5. recipitur à Nicomede, 3, 5.

Bithynicus, 3, 5.

Bituitus Gallus, 3, 2.

Bituriges, 3, 10.

Bocchus Maurus, 3, 1.

Bœotia, 3, 5.

Boiorix Cimber, 3, 3. *Hoc nomen reperitur etiam apud Livium.* 34, 45. *de regulo Boio.*

Bomilcaris Adherbal, *subaudi filius*, 2, 6. *Gracismi huius etiam nostratibus usitati, compluria apud Latinos exempla.*

BONIS gravior crudelitate superbia, 1, 7. Bonâ fide, *h. e. omnino, exactè*, 2, 2. ita bona fide quiescunt arma, 2, 3. *malè explicat Alb. Gentilis de arm. Rom.* 2, 11. *sic noster nititur vocabulo fideliter*, 3, 5. *Ira Seneca, epist.* 85. *Nunquam bonâ fide mansuescunt vitia.* Bona regia diripiunt Romani, 1, 9. Bonorum meorum heres esto, *formula institutionis*, 2, 20.

Bonna, 4, 12.

Bononia, 4, 6.

ad Boves redire, *h. e. agriculturam*, 1, 11.

Bosporus, 3, 5.

Bovillæ, 1, 11.

Bragada, *fl.* 2, 2. *alibi est Bagraða.*

Brennus, 2, 11.

Brenni pop., 4, 12.

Britannia, 3, 10. ante Romanos aliis gentibus cognita, 3, 10.

Britanni, 3, 12. vincuntur à Cæsare, 3, 19.

Britomarus Insuber, 3, 4.

Brundisium, 4, 2. Sallentinorum caput, 1, 20. obsidetur à Cæsare, 4, 2. à Brundisio trajectus in Græciam, 4, 11.

Bruttius, *h. e. Brutii.* *Vide Singularis pro plurali Bruttius angulus*, 3, 20.

Brutus Decimus Junius Hispanos vincit, 2, 17.

Brutus Decimus Junius obsidetur ab Antonio, 4, 4.

Brutus Decimus Junius Massiliam capit, 4, 2.

Brutus L. Junius Cof. *Præfat.* liberos punit, 1, 9. occumbit, 1, 10. Bruti nomen unde, 1, 9.

Brutus M. Junius Cæsarem interficit, 4, 2. Bruti mors, 4, 7.

Bullæ senatorum, 2, 6. bullæ puerorum, *sunt apud Plinium*, 33, 1.

CADaveribus agger effectus, 4, 2. pons factus, 2, 6. victitatum in fame, 2, 18.

Cadere aliorum, *h. e. alium exitum nancisci*, 2, 4.

CÆDES, etiam iusta, non debet esse multa, 4, 6.

Cælum quasi ardere visum ex splendore galearum, 3, 3. Cæli annua conversio, 4, 3. Cælum ipsum ascendere gloriâ, 2, 19. *Sic Daphnis Virgilianus usque ad sidera norus, Ecl.* 5, 43. Cælo missa hasta, 2, 17. à Cælo venientes hostes, 2, 12. mensis in Cælo, 4, 2. Cælum, *pro temperie, aère* : sic Cælum atrox, 3, 2. molle, 1, 16 : 4, 12. CÆLI folique clementia robur elanguet, 3, 3. Cæli subita mutatio pro pestilentia, 4, 10. ab alio venire Cælo, 4, 12.

Cælum aureum, 3, 5.

Cælestes minæ, *h. e. prodigia in cælo visa*, 2, 8.

Cæninenses, 1, 1.

Cæpio Q. Servilius vincitur à Cimbris, 3, 3.

Cæpio Q. Servilius vincitur à sociis, 3, 18.

Cæpio Pompeii legatus, 3, 6.

Cærimonix Deorum, 1, 2. Syriæ deæ, 3, 19.

Cæsar C. Julius, 3, 12. vincit Britannos, 3, 10.

Gallos, 3, 10. Germanos, 3, 10. Pompeium, 4, 2. Ægyptios, 4, 2. Pharnacem, 4, 2.

Scipionem & Jubam, 4, 2. Pompeii filium, 4, 2. Rhenum bis trajicit, 3, 10 : 4, 12.

triumphat, 4, 2. occiditur, 4, 2. quasi Tarquinius regno depulsus, 4, 7. Cæsaris animus & eloquentia, 4, 2.

sententia de Catilinæ sociis, 4, 1. cum Pompeio & Crasso triumphatus, 4, 2. vox ad gubernationem, 4, 2. ad milites, 4, 2.

Cæsar Octavianus, *Vide Augustus.*

C. & L. Cæsares fratres occiduntur, 3, 21.

C. & L. Cæsares Augusti nepotes, 4, 12.

Cæsar L. Julius Cof. 3, 18. vincitur à sociis, 3, 18.

L. Cæsar avunculus Antonii proscribitur, 4, 6.

ad Cæsares Imperium Romanum transfert fortuna, 4, 3.

Caieta, *portus*, 1, 16.

Calabria, 1, 18.

Calaguris, *urbs*, 3, 22.

CALAMITAS augetur ludibrio, 3, 20. in experimentum illata divinitus, 1, 13. CALAMITATIBUS magnitudo virtutis appro-

batur, 1, 13 : 2, 2.

Calatinus A. Attilius, dictator, 2, 2. A Calatia, *qua hodie Galazzo*, Sueyro in versione Velleii.

Calendis

I N D E X.

Calendis Januariis consulatus initus, 3, 21.
 Calidoniussaltus, 1, 17. Calidoniæ silvæ, 3, 10.
 Calliditas Thracum, 3, 4.
 Callidus, pro prudente, solerte, 1, 3 : 4, 2. Sic apud Sallust. de Rep. 2, 1. Neque de futuro quisquam satis callidus, satisque prudens sit. & ib. magis malus, quam callidus, ingenio, & patres consilia valere ad ece populo supervacanea est calliditas. Callidum genus Aquitani, 3, 10.
 Callidissimus rex Jugurtha, 3, 1.
 Calones ab exercitu remoti, 2, 18.
 Calor militum in præliando, 3, 10.
 Calpurnius Bestia Cōf 3, 1.
 Calpurnius Flamma, 2, 2. ejus historiam ita scribi velim : occupavit : adeoque moratus hostem, dum exercitus omnis evaderet, pulcherrimo exitu, &c.
 Camerinenses, 2, 2.
 Camillus M. Furius, 1, 12. Gallos cædit, 1, 13. ejus factum egregium, 1, 12.
 Compania, 1, 16. occupatur ab Annibale, 2, 6. contra Urbem confurgit, 3, 18. vastatur à gladiatoribus, 3, 19. à Lamponio & Telefino, 3, 21.
 Campani, 1, 16.
 Campus Martius, 1, 9. Raudius, 3, 3. Campi Arufini, 1, 18. Philippici, 4, 2.
 Cannæ, 2, 6. Annibalis, Capua, 2, 6.
 Cannensis dies, 4, 12.
 Canere dicuntur Poetæ, 2, 19. præcones, 2, 7.
 Clamare vocat Plantus, prol. Pannuli, signa ; forte quia turba & litui, quibus canitur clasticum, ad signa erant. Vide Lipsium de M. R. 4, 1. sic cecinere signa, 1, 18 : 4, 2, ita finit, epigramma Augusti, quod solum superest : signa canant. Virg. Æn. 10, 310. Signa canunt — Livius, 7, 40. Isthins, signa canent.
 Cantabri, 4, 12.
 Cantabria, 4, 12.
 Cantus modulatissimus, 2, 7.
 Canuleius C. Trib. pl. 1, 25.
 Capere, pro occupare. sic Capere castra, 1, 11. classem, 1, 11. locum, 4, 1. oppidum, 1, 11. pro comprehendenda continendaque rei sufficere, ita non capere fidem alicujus rei, vix posse credere, 1, 9. quomodo Livius, 9, 9. Somnio lætior quàm quod mentes eorum capere possent. & 33, 18. Maius gaudium fuit, quàm quod universum homines caperent. Appuleius, lib. 11. animo meo tam repentinum, tamque magnam, non capiente gaudium. Marcellinus, 17, 2. vix indignationem capientibus animis, quasi fortuna tanti imperii non cederet duos, 4, 2. b. e. quasi non sufficeret duobus. Capere impetum, recursum, pro facere, peragere, 4, 14. Ceneraturo cepisset, 4, 2.
 Capitolium sedes Jovis, 1, 13 : 7, 21. refugium feditorum, ut Appuleii, 3, 16.
 Græchorum, 5, 14 : 3, 15. Marianorum, 3, 21.

percussorum Cæsaris, 4, 7. servorum, 3, 19.
 dictum à capite Toli, 1, 7. Sic apud Strabonem lib. 8. pag. 260. locus est ab Eurysthei capite, Εὐρυδῆος κεφαλῇ.
 Cappadocia, 3, 5. acquisita, 3, 12. in partibus Pompeii, 4, 2. Cappadociæ nives, 4, 10.
 Capræ palus, 1, 1. Capra, & Caprea, idem, 1, 1.
 Capla, urbs, 3, 1.
 Captare, per illecebras aliasve artes aliquid venari, seu petere, 4, 2. Captare aliud ex alio, 3, 17.
 Captivitas Africæ, 2, 6. Captivitatis sensus elephantis, 1, 18.
 Captivus Oceanus, 4, 2. Captivi sine pretio restituti, 1, 18. Sic astutus ille Annibal scien Rom. captos dimisit, ut sibi civitates suas populosque conciliarent : quod & postea in Hispania imitatus est Scipio, & Nicomede viro Mithridatis.
 Captivus ex præda eligunt Sicambri, 4, 12.
 Captus ponte, quasi jugo, Rhenus, 3, 10.
 Caput Antonii in Marii mensis expositum, 3, 21. Asdrubalis, ante Annibalis castra projectum, 2, 6. Ciceronis, in rostris positum, 4, 6. Crassi, ad regem Parthorum relatum, 3, 11. C. Gracchi, percussoribus auro pensatum, 3, 15. humanum, in fundamentis Capitolii inventum, 7, 18. Pacorii, circumlatum, 4, 9. Exempla similia vide apud E. macin. pag. 256, 262. & passim. Appian. in xii. pag. 101, 105. Hist. Arab. Toletani, cap. xviii, cap. xxxv. Joseph. 13, 8. Pausan. pag. 128. 50. Item de capite Maxentii in Zozimo lib. 11. Avidii Cassii, apud Vulcat. Gallic. cap. viii. Caput auferendum præbet Cassius, 4, 7. fortassis ne in agnatum cadaver contumeliosius consuleretur : quàm mente Antonius etiam Rhannum liberum juramento adiecit, ut ad primum iussum suum caput sibi adimeret. Apud Appian. in Parth. pag. 167. Adde Othonis exemplum apud Tacit. H. 2, 49. Caput manu tangens, speciem diadema poscentis præbet, 3, 16. circa Caput Servii flamma visa, 1, 6. Capite velato Manibus se devovet Decius, 1, 14. Capite obruto cauda minantur angues, 3, 5. Capita hostium ad imperatorem relata, aut alias circumlata, 4, 9. proscriptorum pro rostris exposita, 3, 21 : 4, 6. in Capito ossibus bibere, 3, 4. De inimicissimorum capitibus hoc faciunt Scythæ ; ut quisque illud quod est infra supercilia recisum prorsus excutiat : & crudo tantum bovis corio, si pauper sit ; sin dives, non modo exterius inducat bovino corio, verum etiam interius inaurat, & sic uterque pro poculo utatur. Herodotus, 4, 65. Sic capite Nicephori positus, os cranii nudatum, argento crumens, inclusit : iussuque principes Bulgarorum ex eo bibere. Cedrenus pag. 396. exemplum Steslai, quod & 4, 9. posuimus, paul-

I N D E X.

lo aliter recenset Camerarius, subcifu. 2. 50.
Caput, pro eo quod eminet, principem locum tenet: sic inter urbes est metropolis, ut Caput Achaiae Corinthus, 2, 16. Armeniae Artaxata, 3, 5. Campaniae Capua, 1, 16. Latii Alba, 1, 1. Numidiae Zama, Thala, &c. 3, 1. Picentium Asculum, 1, 19. Siciliae Syracusae, 2, 2. terrarum Roma; 1, 7. Idem est dicere Caput gentis, ut 2, 13. Caput belli, pro loco unde bellum incepit, & instauratur, 1, 18: 2, 2: 3, 10. Plurima hoc genus exempla occurrunt passim apud auctores, Caput, pro vita: sic devotum Manibus Caput Decii, 1, 17. Capita papaverum, pro illorum calycibus, quod formam capituli & situ & rotunditate referant, 1, 7. quamvis & aliis in rebus Caput pro extremitate rei ponitur, ut Capita arborum, *Caesar de bell. civ.* 2, 9. Capita tignorum, *Seneca Troad.* Caput vitis, *Columella*, 3, 10. molis, *Curtius*, 4, 2. Capita loramentorum, *Justinus*, 11, 7.
Capite censu, 3, 1. *Hi quod infima sortis essent.* Capite census ex eo vocat omnes homines *Arnobius, lib. 2. pag. 80. quod nempe ad divinam naturam, ut ordines primos, collati, nihil omnino valeant, & vilissimi sint.*
Capua, urbs, 1, 16: 3, 20: 3, 21. Annibalis Cannae, 2, 6. recipitur à Romanis, 2, 6. Capuae opes, 2, 18.
Carala, urbs, 2, 2. *qua & Caralis*, 2, 6.
Carbo, Lucanos vincit, 3, 18.
Carbo, *Cn. Papirius*, Marianarum partium dux, 3, 21. *Cof.* 3, 21. occiditur, 3, 21.
Carceris supplicium, 2, 2. in Carcere stingulari Catilinæ focii, 4, 1.
Cardo, *Justinus*, 42, 3. plagam caeli vocat, 4, 12.
Carisius, 4, 12.
Carnutes, 3, 10.
Carnis usus ignotus Cimbris, 3, 3. Carne semicrudâ vescuntur Numantini, 2, 18.
Carpentum Bituiti argenteam, 3, 2. Carpentum vecta Tullia, 1, 7. Carpentum Britannorum, 3, 10. Cimbriorum, 3, 3. Gallorum, 1, 18.
Carræ, urbs, 1, 11: 3, 11.
Carrago, munimentum ex plaustris, 3, 3.
Carseoli, urbs, 3, 18.
Carthaginienfis, 2, 2.
Carthago, 1, 16. obsidetur à Regulo, 2, 2. à Scipione, 2, 6. deletur, 2, 15. a regina condita, 2, 15. Carthaginis excidium, 3, 12. incendia, 2, 15. opes, 2, 18.
Casa pastoris, 1, 1. *Caesae* pastorum in veteri Roma, 1, 13.
Caspia, pop. 3, 5.
Cassius L. legatus contra Mithridatem, 3, 5.
C. Cassius vincitur à Spartaco, 3, 20.
Cassius C. Caesarem interficit, 4, 2. *Caesi* castra capta, 4, 7. Cassius & Brutus Parthos in auxilium sollicitant, 4, 9.
Castella xviii à Caesare exstructa in obsidione

Gergoviae, 3, 20. L. à Druso ad fluvios Germaniae, 4, 12. Castellorum specie naves, 4, 1.
Castigat furorem civium oceanus, 4, 2. *Sic Livius*, 39, 25. *equum tenacem frenis asperioribus castigare.*
Castigata naufragio classis, 3, 10.
Castores visi, 1, 11: 2, 12: 3, 3.
Castra capta ultimum belli dedecus, 3, 19.
Castra hostium combusta, 2, 6. direpta, 3, 10. Castris aliquem exuere, 2, 7: 3, 3.
Castrensis classis, 2, 2.
Casus dat exitum, quem datura virtus fuit, 1, 18. quodam casu, quasi industria, 2, 8.
Catenas plures, quam arma, in navibus portat Antonius, 3, 7. Catenas alicui dare, *pro in catenas aliquem dare*, 3, 5. Catenas motus tentant Gallograeci, 2, 11. Thraces, 4, 12.
Catenis religare, 2, 19. in Catenis ducere, 2, 18.
Catenati cultores agrorum, *h. e. servi ergastularii*, 3, 19.
Catilina, 3, 12. interficitur, 4, 1.
Catilinarium bellum, 4, 1.
Cato Censorius Celtiberos vincit, 2, 17. excidium Carthaginis urget, 2, 15.
Cato C. Porcius vincitur à Thracibus, 3, 4.
Cato vincit Etruscos, 3, 18.
Cato *Uticensis*, 4, 1. adversus potentes semper obliquus, 4, 2. Pompeianarum partium dux, 4, 2. mortem sibi consciscit, 4, 2.
Catti, 4, 12.
Catulus Q. *Lutatius* ignis haustu moritur, 3, 2.
Catuli luporum, 1, 1. *Sic in eadem historia Justinus*, 43, 2.
Caucasus, mons, 3, 4: 3, 5.
Caudex cognomen Claudiorum, 2, 2.
Caudinae furculae, 1, 16. Caudinum foetus, 2, 18.
Cavelani reges, 3, 10.
Caussa belli Achaici, 2, 16. Allobrogi, 3, 2. Aegyptii, 4, 2. Aetolici, 2, 9. Armenii, 3, 5: 4, 12. Asiatici, 2, 28. Balearici, 3, 8. Britannici, 3, 10. Caeninensis, 1, 1. Cantabrigi, 4, 12. Catilinarii, 4, 1. Cimbrii, 3, 3. Civilis Mariani, 3, 21. Aemiliani, 3, 23. Caesariani, 4, 2. Mutinensis, 4, 4. Perusini, 4, 5. cum Sex. Pompeio, 4, 3. Aetiaci, 4, 3: 4, 11. Cretici, 3, 7. Cypricae expeditionis, 3, 9. Dacici, 4, 12. Etrusci, 1, 17. cum Exteris gentibus, 4, 12. Gallici, 3, 13. Gallograeci, 2, 11. Germanici, 3, 10: 4, 12. Gladiatores, 3, 20. Helvetii, 3, 10. Hispani, 2, 17. Histrici, 2, 10. Illyrici, 2, 5: 2, 13. Insubrici, 2, 3. Jugurthinii, 3, 1. Latini, 1, 11: 1, 14. Ligustici, 2, 3. Macedonici primi, 2, 7. secundi, 2, 12. tertii, 2, 14. Massiliensis, 4, 2. Mithridatici, 3, 5. Numantini, 2, 18. Parthici cum Crasso, 3, 14. cum Antonio, 4, 10. cum Ventidio, 4, 9. Pergameni, 3, 20. Picentini, 1, 19. Piratici, 3, 6. Pontici cum Mithridate, 3, 5. cum Pharnace, 4, 2. bel-

I N D E X.

- 4, 2. bellum cum Porfena, 1, 10. Punici primi, 2, 2. secundi, 2, 6. tertii, 2, 15. Sabini, 1, 1 : 1, 15. Samnitici, 1, 16. Sertoriani, 3, 22. Servilis, 3, 19. Socialis, 3, 18. Syriaci, 2, 8. Tarentini, 1, 18. Thracici, 3, 4 : 4, 12. Veientis, 1, 1. Umbri, 1, 17. Volturnensis, 1, 21. Causas bellorum plerumque occultas, 1, 11. Causas motuum querere, 2, 6. Causas ultro se suggerentibus imperium procedit, 2, 8. Causas, forense vocabulum, pro actionibus, libris, 4, 12.
- Cedere, pro obvenire alicui. Sic Carthago cecidit, 2, 2. Syracusae cesserunt, 2, 6. Ita Tacit. pr. Ann. Antonii arma in Augustum cedere. Cedere pro succedere : sic res cecidit, 2, 17. fortuna cecidit, 3, 1. pro vinci : sic PARS regni Antiocho data, eo libentius, quod tam facile ceciderat, 2, 8.
- Celeritas in duce quantavis pretii, 3, 6. Celia, cerevisiae genus, 2, 18.
- Celtiberia, 4, 2.
- Celtiberi, 2, 17. vincuntur à Catone, 2, 17. militant Sertorio, 3, 22.
- Celtici, 2, 17.
- Censoria gravitas, 1, 18.
- Censorius. L. Marcius Cos. 2, 15.
- Census apud Rom. origo, 1, 6. Utilitas, 1, 8.
- Census pop. Rom. pro bonis, redditibus, 4, 2. sic elegantissime Plinius, 36, 15. Curio nihil in censu habuit, prater discordiam principum. Ovidius. — dat census honores.
- Centuriae, 1, 5. Centuriarum in deligendis magistratibus sapientia, 2, 6.
- Centurionis Domitii stoliditas, 4, 12. Centuriones viginti incremati, 4, 12.
- Cephalenia, inf. 2, 9.
- Ceraunii montes, 2, 9.
- Cereri Liberique certamen Campania, 1, 16.
- Certamen singulare Manlii cum Gallo, 1, 13. Valerii, ibidem. Scipionis, 2, 16.
- Certa fides, 4, 12.
- Cervices gentium tumidae inflataeque resiliunt à iugo, 4, 12.
- Cesonius, 4, 2.
- Cessare à laude, 1, 10. ab imitatione, 1, 11.
- Ceterum, pro sed, 2, 18 : 3, 5. Sic Tacito, 1, 44.
- Cethegi, 4, 1.
- Chæronea, 3, 5.
- Chaonum montes, 2, 7.
- Cherufci, 4, 12.
- Chrysocholla, 2, 12.
- Cibaria à tribunis flagitat populus, 3, 12.
- Cibum, nisi prius funda percussum, non accipit puer Balearis, 3, 8.
- Cicero Cos. Catilinæ conjurationem patefacit, 4, 3. Ciceronis caput in rostris expositum, 4, 6.
- Cilicia, 3, 11. acquisita, 3, 12. in partibus Pompeii, 4, 2.
- Cilix servus bellum concitat, 3, 19. Cilices pi-
- ratae, 3, 6. extincti à Pompeio, 4, 8. Cilices Pompeiani actis sub mari funibus, ratem hostilem capiunt, 4, 2.
- Cimbri, 3, 3. cæduntur à Mario, 3, 3. Cimbrorum uxores, & earum ferocia, 3, 3.
- Ciminius saltus, 1, 17.
- de Cineribus obrutis subita flamma, 2, 15.
- Cingula equorum, 2, 18.
- Cinnana rabies, 4, 2.
- Circa obsidiones urbium discursum, 4, 2. Circa unum montem 6 mensibus pendit Galli, 1, 13.
- Circumagere legiones, pro reducere, 3, 21. alibi convertere signa appellat.
- Circumacta fortuna, pro versa, mutata, 2, 2.
- Circumferre arma, Praefat. Tacitus, 1, 56. huc illuc ferre arma; & 13, 37. circumferre bellum dicit : noster Circumferre signa, 3, 5. ita terrorem nominis, 2, 2. quomodo iterum Tacitus, 2, 52.
- Circumferre sanguinem, 4, 1.
- Circumfundere, pro circumdare, circumcingere : ita Circumfusi equitatus, 3, 11. exercitus, 4, 2. Circumfusa rostra, 3, 6. sic apud Livium, 2, 65. circumfusi ducibus equites : & apud Tacit. 3, 5. circumfusa lecto imagines. Nihil igitur mutandum erat Loccenio in illis Curtii, 4, 13. tantam multitudinem circumfundi paucioribus posse : ubi & sequentia hanc lectionem postulant. Utitur idem auctor hoc significatione, 3, 9. Sic apud Justinum, 4, 4. circumdatae munitiones, quod pluribus exemplis firmat Berneggerus in omnis ad eum locum.
- Circa, urbs, 3, 1. Augustin. sep. cxxx.
- Cisalpinus, 4, 4.
- Citare ad tribunal, 4, 12.
- Citerior Hispania, b. e. propior nobis, 4, 2.
- Oceanus, 4, 12.
- CITO, quam vere, triumphare malle, non expedit, 3, 5.
- Citra spem, 3, 1.
- Civicus furor, 4, 2. Civica rabies, 3, 21. pro bellis civilibus : ita Horatius, od. 3, 24. & rabiem tollere civicam.
- Civilis conspiratio, h. e. cum civibus inita, 4, 1. insania pro bello civ. 3, 21. Civile tantum bellum non rectè dicitur Cæs. & Pompeii, 4, 2. CIVILES discordias hostes læti accipiunt, 4, 9. ex Civilibus bellis non triumphatum, 3, 22. in CIVILIBUS bellis non temerè pace contenti victores, 3, 23.
- CIVES urbem faciunt, non ædificia, 1, 1. Adde orationem Pompeii apud Appianum, civil. 2. pag. 459. Alcaeo primitus tribuit dictum hoc Aristides, tom. 3. orat. 2. Civium favori velicari, 1, 9.
- Civitas, pro jure civitatis, 3, 12. Civitatis jus possunt Latini, 1, 14. Socii, 3, 18. Civitatem beneficio alicujus nacti, nomen ejus accipiebant,

bant,
3, 44.
Clades
12. i
Clad
famil
Cladi
Cladi
Clamor
Clangor
const
Clariss
Classicu
4, 2.
Classici
socii
Classis C
thagis
ta, n
7. fe
3, 6.
comp
& Ce
Appius
Appius
Appius
Appius
cum
Appius
2, 2.
Appius
obsid
Appius
Appius
Claudius
Germ
provi
dem.
Claudiu
Claudi
to, 2
Claustra
quam
4, 2.
Clemen
2. C
3, 3.
Cleopat
vinci
Cliens
Client
25, 2
Clippeis
nibus
P. Clod
Clodius
Clælia,
Cludere
Clusum
Clypea,

I N D E X.

- bant, 3, 21. *Talis M. Claudius, apud Liv.*
3, 44.
Clades fœda, 2, 2. idonea, *h. e. non modica*, 1,
12. illustri, *pro nota, memorabili*, 1, 16.
Clades rerum, 4, 2. Clades domus, *pro exilio*
familia, 1, 9. Clade major Marius, 3, 21. ita
Cladibus animosior Samnitum gens, 1, 16.
Cladium atrocitas, 2, 6.
Clamor in pecudum morem sublatus, 3, 8.
Clangor anseris, 1, 13. Clangore, *(sc. tubarum)*
consternati elephantis, 4, 2.
Clarissimi principes exultatione multati, 1, 22.
Classicum, *signum inenda pugna datum*, 3, 23:
4, 2.
Classici, *subaudi milites, qui in navibus merent,*
socii navales alias, 3, 2.
Classis Cæsaris, naufragio castigata, 3, 10. Car-
thaginensium incensa, 2, 15. Classis crema-
ta, ne incenderetur, 2, 12. triumphans, 2,
7. sex rostratarum, 1, 11. gravis & Martia,
3, 6. Classes naufragio cæsæ, 4, 2. celeriter
comparatæ, 2, 2. Classes Drusi ad Bonnam
& Cesoniam, 4, 12.
Appius Claudius Cæcus, 1, 18.
Appius Claudius militibus suis invisus, 1, 22.
Appius Claudius decemvir, 1, 24.
Appius Claudius Coudex Cof. primus in Siciliam
cum classe trajicit, 2, 2.
Appius alius P. Claudius Cof. vincitur a Pœnis,
2, 2.
Appius Claudius Pulcher Cof. *Præfat.* Capuam
obsidet, 2, 6.
Appius Claudius Pulcher Histros vincit, 2, 10.
Appius Claudius Thraces vincit, 3, 4.
Claudius Drusus Nero, *privignus Augusti*, 4, 12.
Germanos vincit, 4, 12. moritur, 4, 12. ex
provincia cognomen accipit Germanici. *Ibi-*
dem.
Claudius Nero C. debellat Afrubalem, 2, 6.
Claudius Unimanus prætor vincitur à Viria-
to, 2, 17.
Claustra, *pro angustiis, per quas in regionem ali-*
quam iter est: Sic Claustra Africæ, 4, 2. Alpium
4, 2. Italiæ, 3, 3. Macedoniæ, 2, 7. portus, 4, 2.
Clementia Cæsaris, 4, 2. eam vincit invidia, 4,
2. Clementia soli, cæli, *pro miti temperie*,
3, 3.
Cleopatra Ægyptia, 4, 2. amica Antonii, 4, 3.
vincitur & perit, 4, 11.
Cliens Urbis Ostia, 3, 21.
Clientela, *pro tutela*, 3, 1. *Sic explicat Livius*,
25, 29.
Clipeis obruta virgo, 1, 1. Clipei ex vimini-
nibus, 3, 20.
P. Clodius, trib. pl. 3, 9.
Clodius Glaber vincitur à Spartaco, 3, 20.
Clœlia, 1, 10.
Cludere pro Claudere, 4, 12 : 3, 20.
Clusium, *urbs*, 1, 13.
Clypea, *urbs*, 2, 2.
- Cnossus, *urbs*, 3, 7.
Coclites, 1, 10.
Cælum. *Vide Cælum.*
Cænium dividere, 3, 17.
Cogitare Orientem, Xerxem, Darium, *h. e. hæc*
omnia in animo habere & perpendere, quid vi-
rium habeant, habuerintve, 2, 8.
Cognomen ex moribus, 1, 7. ex provincia, 4,
12. Cognomen præpositum, 2, 2. Cogno-
mentorum origo apud Romanos, 1, 15. *Lar-*
gè videtur falli Appianus in præf. dum ait:
Nomen olim cuique Romano unum erat, ut
ceteris omnibus: post accessit alterum: nec
ita dudum etiam tertium cœptum est addi
quibusdam, quo magis agnoscerentur, ex
aliqua nota corporis, aut virtute animi.
Nam, ut notum est, ferè ab ipsis Urbis initi-
is, certè sub regibus, mos iste jam obtinuit.
Cognoscere se ipsum, 2, 17.
Cohærenter, *pro continue*, 2, 17.
Colchi, 3, 5. vincuntur à Pompeio, 3, 5.
Collatinus Cof. *Præfat.* urbe dimittitur, 1, 9.
Collegium tribunicium, 3, 14.
Collina porta, 3, 21.
Collis Janiculus, 3, 23.
Collocare, 4, 11. *De industria utitur funebri*
hoc verbo: quo de vide Kirchman. de funer,
Rom. 1, 12.
Colloquium Scipionis & Annibalis, 2, 6. Col-
loquia simulata, 2, 2 : 3, 11.
Colonia Ostia, 1, 4. Colonia extendere Ur-
bem, 1, 8.
Colores, *pro ipsis pigmentis, quibus colores indu-*
cuntur, 4, 12. *Sic Odores infra.*
Columnæ Herculis, 2, 6.
Comæ Syriæ dæ, 3, 19. Comis laceris pug-
nantibus interveniunt sceminæ, 1, 1.
Combusti præfecti navium, 3, 5.
Cominus venire, *h. e. audere congredi*, 2, 6.
Comitia consularia, 3, 16.
Comitiales dies, 3, 10.
Commeatus & opes totius mundi Ostia recepti,
1, 4. *Ob commeatus hos Ostia alumna Urbis*
dicitur auctori: sicuti Ciceroni pro L. Manilia,
cap. 12. numeratur inter eos portus, quibus
vitam & spiritum ducerent Romani.
Commentum, *pro stratagemate*, 1, 11. *Ita sape*
Justinus.
Commercium, *pro pacto, fœdere*, 3, 5. Commer-
cia fœdus generis humani, 3, 6.
Commilitans Luna, 3, 5.
Commilitium, 4, 4. *Ita Justin. 5, 10 : & 11.*
5. Marcellin. pag. 396. 11. edit. Lindenbrog.
L. Ampelius, ubi de Masinissa. Vide Savaro-
nem ad concionem Sidonii.
Commilito Romanorum Eumenes, 2, 20. Com-
militones dii, 1, 11.
Comminisci, *pro invenire, excogitare*, 2, 6.
Comminuere hostem, *pro frangere, & debilita-*
re, 1, 3 : 2, 6.

Commiffa

INDEX.

- Commiffa eft acies, h. e. praelium eft.* 2, 18.
Commiffa acie, h. e. capto praelio, 4, 7.
Committere aciem, pro initium pugnandi facere, 4, 2. *ita Committere bellum, pro incipere,* 2, 15. *Sic Livius,* 3, 28. & *eodem fenfu Committete ludos. Idem,* 2, 17. & *Virg. Aeneid.* 9, 113. *Sic commiffa proferiptio, & finita, opponuntur apud Vellei.* 2, 64. *Committete bellum, non de initio modo, fed tota ejus duratione dictum,* 4, 2. *Committete, pro coniungere, unde Commiffura. Sic Committete ponte Tiberinum,* 1, 4.
In Commune, h. e. in unum, 2, 16.
Communitus armis, h. e. probe instructus, 3, 19.
Comparatio belli cum Contagione, 1, 9: 1, 15. *belli Syriaci & Perlici,* 2, 8. *Cæfaris cum fulmine,* 4, 2. *cum Tarquinio,* 4, 7. *Civitas cum domo privata,* 1, 6. *Fabii cum Jove,* 1, 17. *Imperii crefcentis cum adulto,* 1, 11: 1, 7. *Paulli & Varronis,* 2, 6. *Populi Rom. cum homine, Præfat. cum igne,* 2, 2. *Pyrri cum Hercule,* 1, 18. *Plures vide in locis notatis ad vocem Quafi in comparationem, h. e. fi comparatur, au prix, dicunt Galli,* 4, 10.
Compedes, 3, 19.
In Compendium miffum bellum, 1, 3.
Compendia, pro brevioribus viis, 3, 3. *Plin. fin. Paneg. Qua ad honores Compendia vaterent.*
Competitor, 3, 16. *Competitor imperii, pro amico,* 3, 1.
Complorare, verbum funebre aptè hoc loco uſurpatum, 2, 15. *Videitur autem Comploratio iſta ſecuta, cum Conclamatio iam fidem feciſſet, alium eſſe. Livius,* 25, 28. *Ut non modo lacrymis juſtoque Comploratu preſequerentur mortuos: ſed ne efferrent quidem. Ite- rum,* 5, 39. *Comploratis omnibus pariter vi- uis, moriſque. Cicero pro domo, cap. 37. nondum morte Comploratâ, patere arbitria funeris. Et hac carimonia, cum de morte aliquis innotuiſſet, dicebatur palâm fieri. Livius,* 1, 41. *Tum demum palâm factum ex Comploratione in regia orta. Ad quem locum Gruteri notam conſule. Alia tamen Livii editiones præferunt, Tum demum palâm facta, &c. Unde ſuſpicabar; ita concipien- dum locum iſtum: Tum demum palâm facta, ex comploratione in regia, morte, Servius, &c. Nullibi certè palâm fieri reperias abſolutè poſitum, ſed adjectum ubique rei verbivè caſum. Sic apud Sueton. Tib. 22, 1. Exceſſum Auguſti palâm fecit. Sed & alijs de rebus aſur- patur palâm facere. Probus de fuga Anniba- lis ex patria: Hac re palâm factâ. Porro Complorationis vox ab hac ſignificatione trans- fertur etiam ad eos, qui imminens exitium velut in antecellum deplorant, ut hoc loco, & apud Juſtinum, 11, 9. Conſpectis armatis invicem ſe amplexæ, velut ſtatim morituræ, complorationem ediderunt. Pertinet hæc Liv.*
4, 40; & 41, 11 Item Seneca, ad Polyb. 3, 3.
Compoſita civitas, h. e. tranquilla, & quieta, 3, 23.
Computare, rationem ſubducere, colligere, 3, 21.
Conciliare favorem plebis, 3, 12.
Concio, pro multitudine, qua concionantem audit, 3, 21. *pro ſermone, ita Conciones turbidæ,* 3, 23. *Concionem habere,* 1, 1.
Concipere mente, 1, 5. *votum,* 4, 12.
Concitare, pro excitare, 4, 5.
Concretus gelu Danubius jungit ripas, 4, 12.
Concubia nox, 4, 2.
Concurrere, 3, 21. *De hac voce dictum in In- dice Juſtiniano. Cui adde Cæſ. de bel. Gall. 1, 52. & Silium, 4, 29. Concucurrit 4, 2. ſic aducurrit, Tacitus, H. 3, 22. & Apuleius, Metam. 1. decucurrit Cæſar, de bel. Gall. 2, 19. excucurriſſet, Suetonius Galba, 18 6. præcucurriſti, Plantus, Menæm. 5, 1. Pro- cucurriſſent, Livius, 25, 11: & 40, 30. Cæſar de bell. civ. 3, 93.*
Concutere ſe, pro commoveri, tumultuari, 3, 1. *urbem,* 2, 15.
Condere, pro perpolire, in talem ſplendorem pro- ducere, ut pro novo haberi poſſit, 1, 3. *ſic Au- guſtus condidit imperium,* 4, 12. *Vide & Juſtinianum Indicem.*
Conditor artis militaris Tullus, 1, 3. *imperii Romulus,* 1, 1. *Conditores Tarenti Lace- dæmones,* 1, 18.
Conſeire, pro comparare, contendere, Præfat. 1, 18. pro congregare, inire, 2, 17. *Conſerre ad admirationem, h. e. addere ad adm. Præfat.*
Conſertiſſima tela. denſiſſima, 1, 14.
Conſicere bellum, pro parare, finire, 2, 15. *ho- ſtem, pro debellare,* 3, 6. *ſic,* 3, 12. *ſacrum pro ſacrificare,* 1, 13. *pro interficere,* 3, 1. *ſic Conſicere ſe veneno,* 3, 7.
Conſinium maris & fluminis, conſuente, oſtin. 1, 4.
Conſirmare fugient's, hortari, 4, 2.
Conſiſcatio ſocii ac vivi regis, 3, 9. *Sic Sueton. Calig. cap. 41. Conſiſcare equites, h. e. bona eorum in ſiſſum redigere.*
Conſlare, habet vim conſciendi, excitandi. Sic dicis, Conſlare diſcordiam, 1, 24. *egeſtatem,* 4, 1. *exercitum,* 3, 19. *fulmen,* 2, 6. *incen- dium,* 3, 17. *ſeditionem,* 1, 24.
Conſuentes, 4, 6.
Congerere pila, h. e. conſertim jacere, conſicere, 1, 18.
Congregare corpus unum ex varijs elementis, 1, 1.
Conjuratio Galliarum maxima, 3, 10. *Conju- ratio, pro ſactione,* 4, 2.
Conſalutant exercitus, 4, 6. *Adde Tacitum, H. 2, 42. Livium, 7, 42.*
Conſanguinea civitas, 1, 3. *Conſanguinitas impetrat auxilia,* 1, 18: 3, 1.
Conſcientia amiſſæ fortunæ, pro memoria, 2, 12.
Conſe-

Conſec-
cere
crat,
1. Sæ-
San-
fenſi
tem
&um
amv-
dicis
ſecra-
& D
re di-
capu-
Mar-
modo
Conſec-
Conſen-
ia co-
3, 3
de ex-
Conſere-
Conſiliu-
peii ſi-
nes ſe-
petitu-
3, 3.
ſe regi-
& Pon-
que d-
cendu-
putem
præſide-
dum &
(ut eſt
conſiliu-
Conſorti-
Conſpira-
conjun-
Conſpi-
ves tam-
Conſtat,
Conſtern-
Conſtitut-
pro ad-
Conſulum
ſe ipſe
ad ſim-
Conſulatu-
negatu-
Conſulere
pro inte-
adeſſe e-
36. Co-
3, 7. ita
Liv. 4, 1
quam i-
Conſule-
ſuperbia
Conſult-

I N D E X.

Consecrare, *sacrum sancire, sacrosanctum facere*: sic Remus Urbem sanguine suo consecrat, *h. e. sanctam facit, & inviolabilem*, 1, 1. Sic Marciannus, l. 1. de divif. rer. definit: Sanctum est, quod ab injuria hominum defenfum atque munitum est. Consecrare autem duplicem vim habet: sicut & sacrosanctum facere, nam & is, qui ob delictum ali-
amve causam deus devovetur, sacrosanctus dicitur. Vide Livium, 3, 55. Sic igitur Consecrare se Manibus dicitur fenatus, 1, 13. & Decius, 1, 17. quod de patre ejus devovere dixerat, 1, 13. Ita Plinius paneg. cap. 64. caput suum deorum iræ consecrare. Sic Marti Consecratus ager regius, 1, 9. Quomodo equos consecrare Sueon. Caf. cap. 81.
Consecratio Romuli, 1, 1. *h. e. a p. d. i. a. t. i. s.*
Confenescere, *h. e. evanescere, deficere tempore*: ita confenescit imperium, *Præfat.* imperus, 3, 3: 4, 2. *Pusuit hoc verbum Livius*, 9, 19. de exercitu: & 25, 12.
Conferere manum, *pro configere*, 2, 18.
Consilium Augusti super Hispanis, 4, 12. Pompeii super piratis, 3, 6. Consilium Reip. penes senes, 1, 1. CONSILIUM à senioribus peritum, 2, 6. in CONS. vertendus error, 3, 3. Consiliis alicujus se tradere, *est sinere se regi consiliis ejus*, 2, 8. Consilia Cæsaris & Pompeii diversa, 4, 2. CONSILIIS quoque d micatum, 1, 18. CONS. suis vincendus hostis, 2, 6. Consilium autem dictum putem à Conso, quem arcanorum consiliorum præsidem vocat Dionysius, 2, 31. quemadmodum & Consoles deos vocatos putem, quod (ut est apud Augustinum, Civit. 4, 23.) in consilium Jovis adhibeantur.
Consortium honorum, 1, 26.
Conspiratio, *in bonam partem, pro consensu, conjunctione*, 3, 16. Sic etiam Justinus. Conspiratio civilis. *h. e. conjuratio inter ci- ves tantum inita*, 4, 1.
Constat, *h. e. certum est*, 2, 6: 2, 18.
Consternati equi, 1, 7: 1, 18. elephantis, 4, 2.
Constitutum, *pro pacto*, 4, 7. ad constitutum, *pro ad scopum*, 2, 6.
Consulium origo & etymologia, 1, 9. Consulem se ipse facit Cæsar, 4, 2. Consules sociorum ad similitudinem Romanorum, 3, 18.
Consulatus Calendis Januariis initus, 3, 21. negatus absenti, 4, 2.
Consulere aliquem, *pro consilium petere*, 1, 16. *pro interrogare*, 1, 7. Consulere alicui, *h. e. adesse ei ope, consilio*, 1, 9. Sic apud Tacit. 11. 36. Consulere in aliquem sævè, *pro staturo*, 3, 7. ita Justinus, 42, 5. crudeliter consulere, Liv. 45, 8. IN secundis rebus nil in quemquam superbè ac violenter consulere decet. Consulere, *pro quærere, etiam per jocum, aut superbiam*, 3, 3. sic apud Tacitum, 1, 10. Consulti per tudibrium pontifices.

Consumere, *sensim absumere, & atterere*, 3, 5: 3, 19.
Consummare Italiam, *h. e. integram sub se redigere*, 1, 18. Consummare enim est totam summam colligere.
Confurgere, *pro bellum capessere*, 2, 12: 2, 17. Affini significato dicunt Alzarze Hispani. Confurgere contra aliquem, 3, 18: 3, 20. Vide etiam Assurgere.
Contagio, *morbus serpens, à contingendo*: trans- fertur deinde ad alias quoque res, ut Contagium bellorum, 1, 9: 2, 13: 2, 17: 2, 18. eodem modo.
Contagium belli, 1, 15. deditiois, 1, 14.
Contemptus urbis incensæ, 1, 14.
CONTEMPTUS hostis gravior, 2, 14.
Contendere, *pro certare, Præfat.* sic Contentio, *pro certamine pugna*, 1, 3.
Contis pugnatum, 3, 3.
Continua pax, *h. e. continuata per totum orbem, nusquam interrupta*, 4, 12.
Contrahere, *pro adunare*, 8, 8: 4, 2.
Contrebia, *urbs*, 2, 17.
sine Controversia victoria, *h. e. (verba sunt Agelli, 5, 6.) impulsere, ut dici solet, incru- entaque*, 1, 18.
Contumacia numinum, 1, 7.
Contumelia & injuria differunt, 4, 12. Sic Ju- stin. 12, 12. Suppliciiis suis potius saturer se, quàm contumeliis, apud Liv. 8, 23. con- tumeliam injuriamque se depulsuros esse di- cunt Samnites. Liv. 1, 40. Ferro eam arcere contumeliam statuunt Sed & injuriæ dolor in Tarquinium ipsum magis quàm in Servium eos stimulabat. Augustin. in Confess. 3, 8. ubi libido est nocendi, sive per contumeliam, sive per injuriam. Liv. 26, 29. quanto ma- jor injuria, imo contumelia est. Confer. Tacit. 14. 31.
Convenire, *pro complacere ex pacto*, 4, 2: 4, 7. unde pacta conventa dicimus. Quasi ita con- venisset inter Pœnos & Mac. 2, 14.
Conventum agere, *Vide A.*
Conversio Rom. dominationis, 4, 3. *Ad eum locum confer Tacit. H. 1, 16.*
Conversi à Clusio Galli, 1, 13. ad externa au- xilia Pœni, 2, 2. in spectaculum belli ele- phanti, 1, 18. Conversa ad Septentrionem plaga, 4, 12. in Orientem acies, 3, 3. Con- versa clade, *h. e. mutata belli fortuna*, 3, 5.
Convertere mentes hominum in se, 2, 17. se in aliquem, 3, 1: 3, 3. Converti ad arma, 2, 18. populationes, 3, 22. in rabiem, fu- rorem, 2, 18. in se, 2, 19.
Conviviorum magnificus apparatus, 3, 12.
Convolvère, 2, 11. *Vide Involvere, & Trahere.*
Cooptatio, *pro adoptione*, 4, 4.
Coortus, 2, 6.
Cora, *urbs*, 3, 20.
Corinium, *urbs*, 3, 18: 4, 2.

Corin-

INDEX.

- Corinthium æs, 2, 16.
 Corinthus everſa, 2, 16. Corinthi excidium,
 3, 12. opes, 2, 11.
 Coriolanus, 1, 11. *ubi tamen hac vox videtur
 expungenda. Vide Marcius.*
 Corioli, urbs, 1, 11.
 Cornelius Afirta Coſ. 2, 2. Corn. Cinna Coſ.
 3, 21. L. Corn. Scipio Corſicam & Sardiniam
 invadit. 2, 2; *alios Scipiones quare in S.*
 Corniculum, urbs, 1, 11.
 Cornu, pro parte aciei, 4, 2.
 Cornua, pro extremitatibus, ita Cornua ſinus, 4,
 11. Sic utrumque portus cornu. *Cæſar apud
 Cicer. ad Atticum* 9, 17. Ægypti, 4, 11.
qua Clauſtra Ægypti vocant Tacitus H. 2, 82.
 & *Sueton. Veſp.* 7, 1. Ita Cornu tribunalis,
Tacit. 1, 75. *Vide Serv. ad Virg. Æn.* 5, 832.
Liv. 25, 3. Cornua comitii, *Plin.* 34, 6.
 Corona radiis diſtincta, 4, 2. ſub Corona ven-
 dere, 4, 12. Corona enim qua induebantur,
 ſignum erat captivorum venalium, *inquit
 Pontan. progymn.* 4, 24. *Vide Agellium.*
 Corpora pluſquam humana Inſubribus. 2, 4.
 Corpora magna ferro magis patent. 3, 10.
 Corporum temperies à ſolo natali, 2, 4. Cor-
 pus, pro cadavere, 4, 2. effoſſum, 4, 12. Sic
 corpus mortuum & ex ſanguine, 3, 11. pro qua-
 libet collectione, quolibet toto: ſic Corpus im-
 perii, 4, 3. Romani corpus fecere ex mem-
 bris, 3, 18. Romulus ex variis quaſi elemen-
 tis congregavit corpus unum, 1, 1. in ſuum
 Corpus redit conſanguinea civitas, 1, 3. ſic
Juſtinus, 5, 10: 7, 1: 34, 1. Sic *Livius*, 6, 34.
Frontinus, 4, 2. *Juſtinus*, 14, 2. & Corpus
 patrimonii. l. 9. §. 5. de jur. & fact. ignor.
 & Corpus juris Romani, *Liv.* 3, 34.
 Corripere arma, h. e. capere. *Vide A. imperium.*
 4, 2. proxima quæque, 1, 9. Corripere morte,
 3, 17.
 Corſica occupatur à Romanis, 2, 2.
 Corvinus, an Corvus, Valeriorum cognomen,
 1, 13.
 Corrupte maria, inſeſta & intuta facere, 3, 8.
 Coſ Romanæ virtutis Alpinæ gentes, 2, 3.
*Sic Ephori Spartani inimicam urbem vocave-
 runt αχραν πόλιν λέαν Plut. apophth. Lacon.*
anonym. cap. 4.
 Coſſus A. Cornelius, magiſter equitum, 1, 11.
 Coſſus Cn. Cornelius Lentulus, Gætulicus, 4, 12.
 Cothus Trax, 4, 2.
 Cotidiani hoſtes, 1, 11: 2, 3.
 Cotiſo Dacus, 4, 12.
 Cotra L. Arunculeius, legatus Cæſaris, 3, 10.
 Craſſiana clades Pacori cæde penſata, 4, 9. Craſ-
 ſianâ clade capta ſigna remittuntur, 4, 12.
 capti milites Parthiſa militant, 4, 10.
 Craſſus M. Licinius triumvir, 4, 2. vincitur à
 Parthiſa, 3, 11. interficitur, 3, 11: 4, 2.
 M. Craſſus Myſos vincit, 4, 12.
 Craſſi pater & filius trucidantur, 3, 21.
 Cremati mortui, 1, 18.
 Cremera, fl. 1, 12. Cremeræ clades cum Alli-
 ana comparata, 1, 13: 3, 18.
 Creſcere dicitur bellum, 4, 2. cauſſa belli, 2, 7.
 naves in ſenos ordines creverant, h. e. ex-
 truſta erant, 4, 11. hyeme creverant Alpes,
 altiorem facta erant denſâ nive & glacie, 3, 20.
 Creta, 3, 6.
 Creticus, cognomen Metelli, 3, 7: 3, 8. Creti-
 cum bellum, 3, 7.
 Crines matronarum in tormentorum vincula
 collati, 2, 15. Crinibus ſuis pendent Cim-
 bræ, 3, 3.
 Critolaus Achaus, 2, 16.
 Crixus gladiator, 3, 20.
 Crudelitas Thracum, 3, 4. Crudelitas ſuperbiâ
 tolerabilior, 1, 7: 4, 12.
 Cruentus, pro ſanguine ſuo inſeſto, 1, 7. Cruen-
 ta pugna, qua multo ſanguine conſtat, 3, 10.
 Cruentus pro crudeli, 1, 7. Cruenta cædibus
 flumina. *Vide F.*
 Crux ſervile ſupplicium, 3, 19.
 Cultores Catenati, 3, 19.
 Cultus, pro habitu, 1, 13. pro reverentia quodam,
 & veneratione, 4, 11. ſicut cultus deorum,
 1, 2.
 Cum fidè, h. e. ſumma fidè, fidè liter, 2, 18. ita
Livius, 26, 20. ſociosque cum fidè tutari: &
 3, 1, 4. cum ſumma fidè & gratia. Sic Sallu-
 ſtium cum cura dixiſſe, obſervat Seneca, benef.
 4, 1. quod tamen & apud alios auctores, ut
Liv. 39, 2. cum intentiore cura. Cum emiſ-
 ſum ubi videbatur requiri: aderat ingentibus
 copiis, 1, 10.
 Cum maximè. *Vide Maximè.*
 Cumæ, urbs, 1, 16.
 Cunctante, 3, 5.
 Cunctator, Fabii cognomen, 2, 6.
 Cuniculi, 1, 12.
 Cupiditas, pro avaritia, 3, 11. Cupiditatè ali-
 cujus rei exardere, 2, 2. flagrare, 3, 5. in-
 cendi, 1, 8. Cupiditate regni fratres inter-
 ſicit Jugurth, 3, 1.
 Cupido divitiarum Lepidum in factioſa con-
 ſilia impellit, 3, 6. honorum ſeditiones ex-
 citat, 1, 26. principatus unde orta, & quid
 effecerit, 3, 12.
 CURATIONE ipſa vulnera quandoque re-
 ſcinduntur, 3, 23.
 Cures, urbs, 1, 2.
 Curgoni, pop. 4, 12.
 Curiarum apud Rom. origo, 1, 6. in Curia ſu-
 geſtus Cæſaris, 4, 2. in Curia occiſus Cæſar
 4, 2: 4, 7.
 Curſicum littus, 4, 2.
 Curinius, 4, 12.
 Curio C. Scribonius, 3, 4.
 Curio C. Scribonius, dux Cæſarianus, 4, 2.
 Curius Dentatus Manius Sabinos vincit, 1, 18.
 & Pyrrhum, 1, 18. ejus medicum proditor

I N D E X

rem remittit, 1, 18. Sicilia sua præfert au-
ro, 1, 18.
Curii, 4, 1.
Curus triumphalis, 1, 5. Currus, *pro trium-*
pho, 4, 2. 4, 12. Ex hac notione Plinium, 5, 5.
optime restituit Salmasius ille ad Solinum pag.
383. inter duos Currus discepti, 1, 3. Ita
punita Brunichildis regina Gallia. Adonis
Chronicon, sub anno Christi 583.
Curulis, *subaudi sella*, 1, 5: 4, 2. Curules
sellæ, 1, 13.
Custodia, *pro custodibus*, 4, 11. Custodiam ela-
bitur Cloelia, 1, 10. Custodiæ, *pro stationi-*
bus, Gall. Sentinelle, 1, 13. *præsidis, castel-*
lis, 4, 12.
Custodiunt imas valles Alpium Illyrici, 4, 11.
Custos imperii flamma Vestalis, 1, 2. *putabant*
enim hanc esse inter fata imperii; libertatis
pop. Romanus, 1, 26. Custodem suum ex-
cæcat Crassus, 2, 20.
Cyclades insulæ, 3, 5.
Cydonia, *urbs*, 3, 7.
Cynocephalæ tumuli, 2, 7.
Cypriæ opes ætærium latius implent, quam
ullus triumphus, 3, 9.
Cypros Romanorum facta, 3, 9.
Cyrenæ, *urbs*, 3, 6.
Cyzicum, *urbs*, 3, 5.

D

D & T invicem mutantur, 1, 18.
Dacia, 3, 4.
Daci, 4, 12. vincuntur, 4, 12.
Dalmatæ, 4, 12. vincuntur, 4, 12.
Dalmatia, 3, 4.
Damascus, *urbs*, 3, 5.
Damnatus fastis dies, *h. e. relatōs inter atros &*
nefastos, 1, 13. Lucan. 7. 403. Et damnata
diu Romanis Allia fastis.
Danubius, *fl.* 3, 4: 4, 12. imperii terminus,
4, 12.
Dare animos, 4, 12. audaciam, 3, 6. catenas,
3, 5. exitium, 4, 2. *nisi, forte exemplum le-*
gendum: exitum ad victoriam, 1, 18. favo-
rem, 4, 2. finem, 1, 16. fugam, *pro facere*, 1,
18. funera, 3, 21. gradum retro, 4, 2. Sic
Statius, Thebaid. 8. 688. — retroque datum,
Thebana tegebant Arma ducem — iusta
Manibus, 4, 2. pacem, 2, 7: 2, 8. pœnas,
1, 21: 3, 7: 3, 22: 4, 2. salutem, *pro saluta-*
re, 4, 20. spem, 3, 5. statum, 3, 5. stragem,
1, 18. terrorem, 4, 2. tributa, 2, 6. Dare
fato partium, *h. e. facere propter fatum par-*
tium, 4, 2. Dare, *pro conficere: sic Dare in*
profluentes, 4, 12. in vincula, 3, 10. quo-
modo dare in opus publicum, l. 4. §. 1. *de in-*
cend. ruina, naufr. & alibi. Dare in altum,
pro dare vela in altum, 4, 11.
Darius, 2, 8.

De cineribus, *pro ex cin.* 2, 15. de gladiatorē
munerator, *h. e. ex glad. cum prius gladiator*
fuiſſet, 3, 20. sic De servitute Romani, 2, 6.
Varro, de silvestribus sativa redigens deus: de
Italia Africam faciunt hostes 2, 6. de frumī-
ne bibere, 3, 3. de manu scutum rapere, 4,
12. de sanguine renasci, 1, 18. de Gallia
triumphus, 4, 2. de finibus, *h. e. pro fin. pro-*
pter fines, 1, 11. de integro, sicut de novo,
aut contrahere denuo, 3, 5.

Debitores à Manlio liberati, 1, 26.
Decætes, *pop.* 2, 3.
Decemviratus, 1, 24.
Decennis obsidio Veiorum, 1, 12.
Decimæ prædæ Apollini missæ, 1, 12.
Decimus prænomen, 2, 17.
Decius Mus Cos. se diis Manibus devovet, 1,
14. Item ejus filius, 1, 17.
Decoquere, *neutraliter. Præfat. Ad hunc modum*
Livius, 40, 37. suspicio insinuaverat animis.
Plinius 36, 15. ad infinitum auxere nume-
rum. Symmachus, *epist.* 7. munus inchoat.
Ambrosius, *lib.* 2. contra Symmachum: mun-
di primæva mutarunt.

Decretum fatorum, 2, 6.

Decus, *pro re per se decora: sic decus gentis*,
2, 15. libertatis, pudicitiz, 1, 9. *pro orna-*
mento rei, cui accessit: sic Decus Græciæ A-
thienæ, 3, 5. Hispaniæ Numantia 2, 18. vi-
ctoriæ Gallicanæ Vercingetorix, 3, 10. De-
cora & ornamenta seculi sui Marius & Syl-
la, 3, 21. Decus, *pro gloria*, 3, 5.

Decurrere, *de Dacia Danubium transeuntibus*, 4,
12. Videtur expressum ex illo Virgilii, Georg.
2, 497: Aut conjurato descendens Dacus ab
Istro. Ad quem locum male Servius conjurati-
onem Barbarorum commisit. Cum acci-
piendum esset de quadam quasi collisione Danu-
bicum Dacis. Sicut apud Claudianum conju-
rati venti dicuntur. Statius Theb. 1, 20. Et
conjurato dejectos vertice Dacos. Quod sa-
men aliter longe exponit Gevartius ibidem.

Deditio Campanorum, 1, 16. Mancini, 2, 18:
3, 14. Posthumii & Veturii, 1, 16. Dediti-
onēs ejusmodi non acceptæ, 1, 16. Dediti-
onis extrema, 2, 17. Deditio, *pro tabula aut*
nuntio deditiois: sic Deditioem suam ad
Pompeium mittunt Cretes, 3, 7.

Dediti interfecti, 3, 21.

Deducere montibus, 4, 12.

Deesse, *pro non adesse, non juxta*, 3, 11: 4, 9.
pro abesse, non esse: Hoc deerat unum malis,
3, 21. Ne quid mali deesset. Vnde Ne. savi-
tum, donec deessent qui occiderentur, 3, 21.

Defectio Solis, 1, 1.

Deficit Bellum, *pro desinit, finit*, 4, 3. Defi-
ciunt

I N D E X.

- fiunt quidam*, 2, 2. *h. e. linguuntur animo, seu, ut Varro, lib. 4. de vita P. R. loquitur, metum debilitantur.*
Defixus admiratione, 2, 6. *Quod in vehementi admiratione stupor quidam oritur, quo in unum quem locum defiguntur oculi. Sic Defixus ob metum. Tacitus, 1, 68. Extremo metu corpora defixere in his vestigiis. Idem Agr. 4, 4.*
Deformata majestas, polluta, inquinata, 2, 2.
Degredi ab arce, 3, 16. *Nam particula de in compositionibus fere denotat motum ad inferiorem locum.*
Delibare, leviter degustare, 2, 6.
Delos, inf. 3, 5.
Dehinc, Præfat. sicut Deinde.
Dejotarus Gallo græcus, 4, 2.
Delectus Gallici Germanici, pro ipsis militibus, ex iis delectibus, 4, 2. *Delectum agere, h. e. deligere milites antiquo more*, 3, 10. *Delectus puerorum, virginum*, 2, 8.
Deliciæ æstivæ, h. e. locus, ubi per æstatem delectamur, 1, 11. *Deliciæ Tarentinæ*, 1, 18.
Delminium, urbs, 4, 12.
Denique, eleganter usurpatum, 1, 16. *sic apud Caf. de bell. Gall. 2, 33. & Hirtium, de bell. Alex. cap. xxxv.*
Deploratus, pro desperato: sic deplorato exitu, 2, 18. *deploratis rebus*, 2, 15.
Deprehendere aliquem, pro, capere, prehendere, 3, 19. *Deprehendere experimento*, 3, 4. *Sic Quintilianus, Instit. Orat. 1, 12. Mirum sit forsan, se experimentis deprehendas. Deprehendere pro incauto & nec opinanti imminere, & eum opprimere, Gallicè, surprendre, 2, 12: 2, 17. Hoc sensu Livius, 38, 21. Tacitus, 3, 53. & Agr. 34, 4. Plinius, epist. 3, 12. Seneca rhetor, lib. 3. contro. à princ. Seneca, epist. 43. Curtius, 5, 3. Hinc.*
Deprensus, 2, 12. quomodo putem legendum etiam, 3, 6. *Putares non ab aliis Catonem, sed illos à Catone deprehensos, Plinius, epist. lib. iii. ad C. Attil. Severum.*
Desavire, pro favire, favitiem suam exercere, 2, 6.
Descendere gladiis in jugulos, 3, 10. *Liv. lib. 2. de Tarquinio caso: Ferrum non alte descendisse in corpus.*
Desciscere in regem. h. e. regem fieri ex imperatore Romano, 4, 3. *in monstrum, 4, 11. usurpatur autem ita verbum hoc, cum aliquis in pejus mutatur, ut degenerare.*
Descriptum est, 3, 3.
Describere annum in menses, pro definire, partiri, 1, 2.
Desertor Pompeii, pro desertore ex exercitu Pompeii, 4, 2.
Definens Pyrenæus, h. e. extremus finis Pyrenæi, 4, 12.
Desperare armis, 1, 18. *victoriam*, 4, 2. *sic desper. oppido, Cic. in Pison. cap. xxxiv.*
cum Desparatis non pugnandum, 1, 18.
Destinata mors, h. e. præconcepta & proposita, 2, 18.
Destituit regem suum pop. Romanus, 1, 9. *h. e. ei parere non vult amplius.*
Desub Alpihus, 2, 3. *h. e. ex eo loco, qui est sub Alpihus, sicut Dehinc &*
Desuper, 3, 2: 3, 3. *sic Tacitus, 2, 16. Vide Taubman. ad Virgil. Æn. 7. 289. & omnino Salmasium ad Capitolini Macrinum, cap. 11.*
Detergere remos, 2, 2. *ita Livius, 28, 30: 36, 44: 37, 20: 37, 30. & detergere pinnas, 38, 5, sic Curtius, 9, 9, abstergerique invicem remi. Apud Diodorum, 11, 18. in fine est, τοὺς ἄνδρας ἀπαρτίειν. ubi interpretes bene; remorum alas detergere. Caesar, de Bell. Civ. 1, 58. remos (transcurrentes) detergere. Adde Hist. de Bell. Alexand. cap. xv.*
Detonare: sic detonat tempestas Syllana intra Italiam, 4, 2. *turbo civilis insanix*, 3, 21. *turbo, primi impetus*, 2, 6. *Detonare in subiectos hostes*, 1, 17.
Detrahare arma, 2, 6. *præsidia*, 2, 2. *torquem*, 1, 13. *aliquem in carcerem*, 1, 24.
Detrectare, pro recusare, 1, 22. *Sic legendum putem apud Livium, 3, 49. detrectantem, pro retrectantem. Detrectare aliquem pro vituperare; ita aliquoties Tacitus. Sallustius, Jug. 53, 3. Adversa res etiam bonos detrectant, h. e. adversa etiam sortium existimationem imminuunt.*
Detruncare populum; apposire posuit hoc auctor de Dalmatis, quibus Delminium eorum caput ereptum erat, 4, 12. *Sit apud Paul. Diac. lib. xvi. detruncatus Orestes. Hieronymus, in Prophetam Abacuc. cap. 111. cum Tyrannus detruncatur, imagines quoque ejus depouuntur & statux.*
Devovere aliquem, 1, 13. *hostilibus diris*, 3, 11. *se Manibus*, 1, 14: 1, 17. *Idem multi post seculis fecit Claudius Imp. apud Victorem, de Caesaribus, cap. 34. Vide Dresserum in Millen. iv. pag. 450.*
Deus, Dea. Vide Dii.
à Dextris, 3, 2.
Diadema, 4, 11.
Dixus Achaus, 2, 16.
Dictator ab aratro, 1, 11. *perpetuus, Cæsar*, 4, 2. *Augustus*, 4, 12.
Dictu difficile, 2, 6. *horrible*, 1, 16: 2, 6: 4, 12. *incredibile*, 2, 1. *parva res*, 2, 6. *turpe*, 4, 2. *turpis contumelia*, 1, 18.
Didius M. Thraces vincit, 3, 4.
Didius Cæsaris legatus, 4, 2.
Dies Allienis pugnae fastis damnatus, 1, 13.
Dies statim sacrificiorum, 1, 13. *frigidus & nivalis*, 2, 6. *nebulosus, ventosus*, 3, 3. *Die, pro diei*, 2, 2. *Diem pugnae ab hoste petere*, 3, 3. *Dies festi, comitiales*, 3, 10. *Dies pro clade, aut pugna decretoria, Gallis, Journée*, 4, 12.)

I N D E X.

12. Ita Cicero, pro Sextio, cap. 36. Cinnano atque Octaviano die. Non abit illud Taciti Agr. 34, 5. imponite quinquaginta annis, magnum diem. Non fuit major sub imperio Romano dies, &c. 2, 6. Sic dies ille Sullanus. Cic. ad Attic. 10, 6. Vetus Poeta, in ca- talestis Scaligeri, pag. 233. Quis fuit ille dies, Quo Marius vidit supra Carthago jacentem? Quo loco legerim juxta. Vide Vellei, 2, 19. unde versum hunc expressum putes. Differre. Vide Dilatus.

Difertus, pro refero, repleto, 4, 11. Vide Ca- lium Rhodiginum, Var. lect. 9, 10.

Difficilis aditu gens, qua difficulter adiri po- test, 4, 12.

Dignitas, pro existimatione, reputatione, Cicero, de invent. 2, 55. ita definit: Dignitas est alicujus honesta, & cultu, & honore, & ve- recundiâ, digna auctoritas: sic DIGNITA- TIS suâ superstitime vivere, miserum est, 4, 2. integra DIGNITATE paranda victo- ria, 1, 11. pro honoribus. Ita DIGNITATI paranda victoria, 1, 12. pro honoribus. Ita DIGNITATI paranda præsidia, 4, 2. Digni- tatis discrimina in tabulis, 1, 6. DIGNI- TATI reorum parcendum, 4, 1. pro insigni- bus bonorum, 1, 13. sic Dignitas equestris, pro anulis, 2, 6. & in dignitate sua mori volunt Romani senes, 1, 13. pro reverentia, majestate: sic dignitas imperii, 1, 5. pop. Romani, 1, 8. Dignitas, pro decore: sic Dignitas matrimoniorum, 1, 25. natalium, 1, 26. triumphi, 3, 29.

Digerere in classes, pro distinguere, dividere, describere, 1, 6.

Dii Manes, 1, 14: 1, 17. Dii urbium, 3, 18. Dii à Carthagine averſi, 2, 6. Annibali re- sistunt, 2, 6. Deorum cultus ex instituto Numæ, 1, 2. Deorum instinctu Romani contra Reges consurgunt, 1, 9. Deum mi- seratio Antonii legiones servat, 4, 10. Diis commilitonibus quasi stipendium reddi- tum, 1, 11. Diis hominibusque adversa cu- piditas Crassi, 3, 11. Diis hominibusque in- festus Marius, 3, 21. Deis ceteris cedenti- bus, juvenas & Terminus restant, 1, 7. de Diis queri, 2, 6. Dea Egeria, 1, 2. Syria, 3, 19. Deo quodam assidue incitante, 2, 3.

Dilatio denotata, 4, 2.

Dilatus hostis. b. e. repressus, submotus, 3, 21: 4, 12. Dilitata potius quam oppressa vindi- cta Cæsaris, 4, 7. ira Justinus.

Diligentiâ minimæ domus maxima civitas continetur, 1, 6.

Quodam quasi Diluvio correptum imperium, 4, 2.

Dimicare, pro bellum gerere, 1, 10: 2, 7: 2, 17. pro prælium facere, 1, 11.

Dimittere, pro emittere, de porta dictum, 1, 12.

Dimittere arma, pro relinquare, 1, 10. Di-

mittere vela, huc illuc mittere, 1, 18. Dimit- tere urbe, paullo mitius quam pellere, exigere, 1, 9. Sic fere uxorem repudio dimittere. Ju- stinus, 11, 11. Quomodo sape Suetonius.

Diocmitæ, 3, 19.

Diræ, pro execrationibus, imprecationibus, 2, 6: 3, 11. Eumenes, apud Justinum, 4, 14. has vobis diras atque inferias dico.

Dirigere aciem, pro instruere, 2, 6: 3, 16. pro disponere, 4, 12. Sic fere Arnobius, lib. 1. statim post princip. per diversas artium disci- plinarumque rationes ingenia dirigunt.

Direptio Veiorum, 1, 12. regionum bonorum, 1, 9.

Diruere ipsas ruinas urbium, est sapius diruere, donec vix vestigium restet, 1, 16.

Discere, pro intelligere, 2, 10.

Discerptus à senatu Romulus, 1, 1.

Discingere, cinctu solvere, baltea adimere, 2, 4. hinc intelligas quid sit accinctus, discinctus: inprimis illud Taciti, H. 2, 88. Incursios mi- lites vernacula urbanitate quidam spoliavere, abscissis furtim balteis, an accincti forent, rogitantes.

Disciplina militaris, 1, 3. CONTINETUR me- tu hostis, 3, 12. FEROCIAM temperat. 2, 12. ejus necessitas, 1, 14. in Disciplinam quomodo redacti milites à Scipione, 2, 18. Disciplina Romana assueti Thraces, 4, 12.

Discolor vestis Samnitum, 1, 16. Discolores vittæ Fidenatum, 1, 12. Discoloria arma Bituiti, 2, 2.

DISCORDIÆ Romanæ poenas dat Hispania, 3, 22. DISCORDIÆ magis Romanæ fidu- cia, quam virtutis suæ, bellum movet Pharnaces, 4, 2. DISCORDIAS civiles lætè accipiunt hostes, 4, 9.

Discrimina patrimoniorum, dignitatis, ætatis in tabulis, 1, 6.

Discussum nefas, b. e. oppressum & impeditum, 3, 18. Discussi hostes, 1, 18. Ita fere auda- cia periculum discutere, rem discutere, est apud Livium, 2, 52: 39, 10. & 42, 12. discutere consilia, Justinus, bellum sepultum atque discussum, Vellei, 2, 75.

Dispellere, pro pellere, expellere, dissipare, 3, 5.

Disponere insidias, 3, 10.

Dissipare præsidia, pro dispellere, 4, 9.

Distincta radiis corona, 4, 2.

Distrahere hostem, 1, 3. pop. Romanus per diversa terrarum Distrahitur, 3, 6. Fufetius inter duos currus Distrahitur, b. e. discorpi- tur, dilaceratur, 1, 3.

Distributus curiis atque collegiis, pro in curias, per curias, 1, 6.

Distringere, pro stringere, 2, 2. sic Tacitus, 12, 51. distinguit acinacem. Caesar, de bell. Gall. 1, 25. distinctis gladiis. Ita districte pro stricte, in l. 15. de recept. arb. Distringere, pro distrahere, distingere, 2, 13. Sic ur- bem

I N D E X

- bem incendiis distringere, 4, 1. *Plinius, paneg. cap. penult.* Non te distingimus votis, *h. e. pluribus & diversis votis animum tuum distrahimus: hinc Distracti*, 3, 5. Districtum circa mala sua imperium, 4, 12. *sic districto in lib. 16. §. arbit. de recept. arb. in quo & illa verba, cum potest proferre, ex incuria librorum, aut marginali nota putem irrepisse, nihil enim clarius hac sententia: quod si potest, quare non cogat eum, quod sine ulla distractione ejus interdum futurum est? ubi & illud interdum pro interim acceperim.*
- DIU** non latent scelera, 3, 1. *Diu & anticipati semper acie cum Sertorio dimicatum*, 3, 32. *Diu triste praelium*, 4, 2.
- DIVERSITAS** rerum aciem intentionis abruptit, *Præfat. DIVERSITATES* pro gentium locorumque natura, 3, 10.
- Diversus** à patre Pompeius, 4, 8. *Diversa fuga & morte consumpti*, 4, 2. *Diversa gentium terrarumque, h. e. diversa gentes, terraque*, 3, 5: 2, 6: 3, 6: 3, 19. *Sic profunda camporum, prærupta collium, ardua montium: Justinus*, 41, 1. *opportuna locorum, Tacitus*, 4, 24. *opaca locorum, Virg. Æn. 2, 725. opaca viarum, idem. Æn. 6, 633. avia itinerum, Velleius*, 2, 75. *edita montium, Curtius*, 6, 6. *Diversa, pro contrariis*, 2, 2. *Sic diversum iter, apud Senecam, epist. 83. post princ. Diversissima pars, quam longissime ab altera semota*, 2, 6.
- Dividere** cælum, coenum, 3, 17. *Dividendis agris creati triumviri*, 3, 14. *Ita constitutendæ reip. rei gerendæ, quibus apud auctorum libros sæpius additam invenias vocem causa, dubium an ab ipsis.*
- Divinus** apparatus, *pro maxime admirabili*, 3, 6. *quo nomine honestarunt omnia que communem humanitatis infirmitatem videbantur excedere: ut & voce celestis.*
- Divisio** agrorum, belli causa, 4, 5.
- Divisa** toto urbe Britannia, 3, 10.
- DIVITIÆ** ambitionem pariunt, 3, 12. **AFFLIGUNT** populi mores, 3, 12. *Veteres*, 3, 9. *Tacito*, 14, 31. *est longa opulentia. Divitiarum causa bella gerunt Romani*, 3, 9. **CUPIDO** turbat remp. 4, 6.
- Διωμήτεια*, 3, 19.
- Docere** fervire, 2, 17. *Sic Claudius, de Bel. Get. Vers. 140. Pœnum Marcellus vinci docuit.* +
- Docti**, *pro monitis, iussis*, 4, 10. *sic docta consilia, docta dicta, docti doli, frequenter apud Comicos.*
- Documentum**, *pro exemplo*, 2, 2. **Documenta** cladis, *pro argumentis, signis*, 2, 6.
- Dolabella** P. Cornelius, Gallos Senones vincit, 1, 13.
- Dolabella** P. Cornelius, Treviros vincit, 3, 10. *vincitur à Pompeianis*, 4, 2.
- P. Cornel. Dolabella** cos, 4, 3.
- Dolabris** argentum Antonii conciditur, 4, 19.
- Dolia** connexa virgultis ad trajiciendum fretum, 3, 20.
- DOLUS** additus virtuti, 1, 3: 3, 3. **DOLO** geminatus terror, 1, 10. *partum regnum*, 1, 6. **Doli** subterranei, *pro cuniculis*, 2, 12.
- Domesticus** frequenter *pro civili* ponitur, *quod ci- ves unius civitatis, quasi ejusdem domus incolæ sint: sic Domestico scelere oppressus Drusus*, 3, 18. *Domesticos motus ab externis bel- lis separat Florus*, 3, 12. *aliquando pro famili- ari: sic Domestica fraudâ oppressus Sertori- us*, 3, 22. *sic Domestici percussores*, 2, 17. *ali- quando pro vicino, sic Domestici quasi hostes*, 2, 3.
- Dominans** in Italia Annibal, 2, 7. **Dominandi** cupido unde, 3, 12.
- Dominatio** *pro imperio: sic Dominatio Romana, id est, humani generis*, 4, 3. *pro tyrannide, sic Dominatio Syllana*, 3, 23. *Ita Sallust. Cat. 6, 10. regium imperium in surperbiam. dominationemque convertit. Sic Domini, pro tyrannis apud Justin.* 5, 12: & 22, 3. **DOMINATIO** importuna populum cupi- ditate libertatis incendit, 1, 8. **Dominatio- nis** regie suspecti morte multatur, 1, 36. **Dominatio**, *pro dominis*, 1, 10: 1, 24. *ita Dominatio, pro dimicantibus, est apud Plini- um*, 8, 11. **Amicitie & Familiaritates**, *pro ami- cis & familiaribus, apud Suetonium, Tib. cap. 51. Matrimonia, pro uxoribus, habet Justinus & Tacitus*, 2, 13. **Consilium**, *pro consiliariis Cicero, in Verrum*, 2, 30. *Sueton. Tib. cap. 18. Frontinus*, 1, 8. *Sic Consentium deorum accipio pro consilio Consentium isto- rum, veteris inscriptio apud Gruterum, pag. 3. num. 1. CONSENTIO DEORUM.*
- Domini** gentium Romani, 4, 12.
- Domitius** Ænobarbus Cn. Allobroges vincit, 3, 2.
- Domitius** legatus Merelli, an Pompeii, 3, 22.
- Domitius L. Ænobarbus** à Cæsare Corfinio pel- litur, 4, 2.
- Domitius** centurio, 4, 12.
- Domnes** Armenus, 4, 12.
- Domus** & lecta in usum classis rescissa, 2, 15. *Domus minimæ diligentia maxima civitas continetur*, 1, 6. **Domus**, *pro familia*, 3, 8: 4, 8.
- Donare** sacris, fame, 3, 5. *Sic Justin.* 38, 6: 38, 9. *Suet. Aug. 5, 2. Liv. Epit. 122.*
- Donare** regna consuetus pop. Romanus, 3, 9.
- Donata** dilatio, *pro data*, 4, 2.
- Dos**, 1, 1.
- Dravus**, fl. 4, 12.
- Drepanæ**, urbs, 2, 2.
- Drusiana** seditio, 3, 17.
- Drusus M. Livius** Thraces vincit, 3, 4.
- Drusus M. Livius** Trib. pl. 3, 17. **dominandi** cupidus, 3, 18. Drusus

I N D E X.

Drusus Augusti privignos. *Vide* Claudius Drusus.

Non Dubitat fama de origine Romuli, 1, 1. alii dicerent, *Constans fama est*: non dubitant cuncti, caput inventum imperii sedem promittere, 1, 7. non Dubitat verberare filium Tarquinius, *h. e. non veretur*, 1, 7.

Dubii tumuli, *pro periculosis, non exploratis*, 2, 12.

Dubium clipeos an armillas, 1, 1. *Cum duo contraria, quorum uno proposito, alterum non potest ignorari, eloqui volumus; hac phrasi ita utimur, ut alterutrum, tantum exprimamus: sic occisus Remis, Dubium an iussu fratris, 1, 1. oblata Cæsari regni insignia, Dubium an ipso volente, 2, 4. Sic apud Tacitum, 1, 5. extincto, Dubium an quæsitâ morte, & 5, 1. Cæsar. Livium auferit marito, incertum an invitam. Sic matre humili, incertum an ingenui, Sueton. Oth. 1, 2. incertum sponte an evocatus, Suet. Vesp. 1, 2. incertum an offensus, Tacit. 6, 50. incertum an metu, Tac. H. 1, 75. conscios non edidit, incertum an occultans, Tac. 11, 22: & 15, 64. incertum an ignaræ: ut ita clare satis appareat, non aliter scripsisse auctorem nostrum, 2, 14. quam; Dubium an servus. Idem obvenisse Suetonio vereor, Aug. 22, 2. scripserat forte: in retinenda rep. perseveraverit, Dubium an voluntate; qui minus percipiebant sensum, de suo, largiebantur: Dubium eventu meliore, an voluntate. Sic in epist. Alex. ad Aristor. cuius interpres Cornelius Nepos creditur: Scarpiones ad castra innumeri confluxere: tumultu accitu nostro, an siti, incertum erat. Scribe, incertum, deleto, erat. Certe plus opinor in bonis auctores peccatum esse à sciolis istis addendo & intercalando, quam expungendo. Cuius res multa hinc inde notavi exempla. Sic apud Agellium, 10, 15. verba Varronis referuntur: quod Jova immolata hostia albato fieri oporteat, vix dubito fuisse: quod Jovi hostia albata fieri oporteat. Sic ex Livii contextu, 3, 48. particula eo, 43, 7. vocula se, 43, 11. forte ista quoque: patres acceperunt, certe dua voces qui & referebant eliminanda sunt. Sic in §. 3. Ing. de adopt. insititia vox est pater: & in §. 6. eo alienum.*

Ducatum sceleris præbere, *h. e. ducum esse sceleris*, 3, 21.

Ducere sanguinem, sicut trahere originem, 3, 18. Duci jubere, 3, 21. nempe ad supplicium. Solennis formula. Seneca, epist. 4. At si forte in manus hostium incideris, victor de duci jubebit. *Vide eundem, de ira, 1, 16: 22. & 24. item, 2, 33. & alibi.*

Duilius C. Cos. 2, 2.

Duntaxat, *pro saltem*, 4, 12.

Duodeviginti, 2, 6.

Durius, §. 2, 18.

Ducis artes, 4, 10. DUCIS inopia intercidunt consilia, 4, 7. DUCI sæpe cum suo milite, quam hoste, acrius præliandum, 2, 18. sub bono DUCE magis apparet boni militis vigor, 3, 22. Ducum bonorum effectus, 2, 17. Ducum maximi, Scipio, & Annibal, 2, 6. Duces, *pro auctoribus; concitoribus*, 1, 9. sic Duces factionis, 3, 6. *pro principibus, primariis*: sic Dux legationis, 2, 6. quod aliis est caput, aut princeps. *Vide Liv. 34, 56: 42, 6. Sall. Jug. cap. xvi. Dux in feminino genere, Dux fugæ, regina, 4, 11. Sic apud Cicer. de nat. Deorum, 4, 41. dux nocturna: apud Livium Clælia dux agminis virginum, lib. II. apud Ovid. in epist. Paridis, versis 114. sponsor deæ: apud Justinum, auctor urbs, & capra. Sic lego apud Senecam, Medea, versu 971:*

— Ut ipsam sceleris auctorem horridi Capiamus —

Dyrrachium, urbs, 4, 2.

B

Burones, pop. 3, 10.

Ebur curule, 1, 5.

Ecce jam, 4, 3. *Videtur æquivalere Gallico, Voire. Sic apud Auctorem dialogi de orationibus, 4, 3. circa Medeam, ecce nunc circa Thyestem. Sic apud Plantum est eccere, Manechm. 2, 3: & Trinummio, 2, 2.*

Edicta crudelissima, Mithridatis, 3, 5. Syllæ, 3, 21.

Efferre se, *pro surgere, se erigere. Efferre se altius & incivilius*, 1, 16. Tacito, 1, 12. est plusquam civilia agitare.

Efferus, admodum ferus, 4, 12. Efferæ gens, 4, 12.

Efficax ad concordiam, 1, 23. ad victoriam, 4, 2. EFFICAX apud pares stoliditas, 4, 12. EFFICACIOR fortuna, quam virtus, 4, 7. Effectus est agger, *pro confectus est, extructus est*, 4, 2.

Efflagitare mortem ab aliquo, 4, 10.

Efflare, quod moriens efflavit. 4, 7. *Videtur singulariter usus hoc verb. auctor, quasi voluisset dicere, simul cum anima vocem hanc expirasse Brutum. Ferme ut ille apud Papi- nium, Theb. § 588. Implorantem animam dominis affibilat aris.*

EGESTAS ex opulentia, 3, 12.

Elanguet robur, *h. e. languendo evanescit*, 3, 3.

Elapsa custodiam, 1, 10. Sic Tacitus, 6, 61. pugnam & vincula elapsi. Sueton. ms. Tor- rentii, Augusto, 14, 4. qui oppidum erue- rant.

Elata montibus suis Roma, 3, 3.

Elegantia Tarquinii, 1, 5. *De hoc vocabulo dis- putat Agellius.*

Elephanti

I N D E X.

Elephanti, 1, 18. *dubium auxilii genus*, 1, 18. *auro, purpura, argento ornati*, 2, 8. *gentibus Transalpinis maximus terror*, 3, 2. *subito clangore confternati*, 4, 2. *ab Indis Augusto oblatis*, 4, 12. **Elephanti & militis pugna**, 1, 18. **Elephantorum captorum ingens numerus**, 2, 2.

ex Elementis variis unum corpus, 1, 1.

Elidero infantes, *pro enecare*, 3, 3.

Elis, urbs, 2, 16.

Eloquentia allevatur Cæsar, 4, 2. *Lega Dialogum de Oratoribus.*

Emanabat, *pro emanasset*, 1, 9. *Sic alibi erat, pro fuisset*; *redierat, pro rediisset*.

Emere exercitum, *h. e. pecunia corrumpere*, 3, 1.

Emere pacem, 3, 1.

Emergit indicium sceleris, 4, 1.

Emersus per invios tumulos, 3, 10.

Emicare, *subito exoriri, cum impetu excurrere*, 1, 18. *pro effulgere, excellere*, 4, 2.

Eminari, 2, 12.

Eminentissimus mons, *pro altissimo*, 4, 12. **Eminentes ædes**, *h. e. excelso loco posite*, 1, 9. **Eminentia papaverum capita decutit Tarquinius**, 1, 7. *Simili allegoria Apollonius apud Philostratum, lib. 3. ad Vespasianum*: *Eminentiores spicas non amputato: injusta enim est in hoc Aristotelis ratio.*

Enata quasi classis, inexpectata, & qua, unde tam subito prodiret, ignorabatur, 2, 15.

Enimvero, *pro sed*, 2, 7.

Enna, urbs, 5, 19.

Eno infolentia, 1, 24. *necessitatum*, 2, 18. *venia*, 3, 16.

Ephesi, 2, 8.

Epirus, 1, 18. *sedes belli civilis*, 4, 2. *in Epistro castra Augusti*, 4, 11.

Epistola notare nomen, subscribere nomen epistola, 2, 12.

Epulis explentur morituri, 3, 18; 4, 2: 4, 12.

Equestris dignitas. *Vide D. ordo*, 3, 13. *Equestris prælii more*. *Vide Naves equi marini.*

Eques, pro equitibus, 2, 6. *Vide Singularis pro plurali.* **Equites frenos exuunt, ut acrius currant**, 1, 11. **judicia penes Equites**, 3, 12: 3, 13: 3, 17.

Equitare flumen, 3, 4. *per flumen*, 3, 4.

Equitatus Maurorum, 4, 2. **Parthicus**, 4, 9.

Equitatus plurali numero, 3, 11.

Equum ablegat Cæsar, 4, 2. **Equi immolati**, 4, 12. **triumphantium alibi**, 1, 6. *Sic intelligo Plantum, Afin. 2, 2. legoque: quadrigas albas, certe ante triumphi mentionem fecit; & perstat in eadem allegoria à re bellica petita: Herum in obsidione linquet, &c. Minus igitur recte Godelevius Livium, 5, 28. explicat, quasi vitio datum fuerit Camillo, quod urbis equis veclus sit in triumpho; nam mens est Livio non detractare triumphum ejus, sed comparare gloriam eam, quam in Faliscis tanta*

fide & justitia pepererat, cum triumpho, quem alibi fortibus factis: Nihil igitur aliud est, quam cum triumphante albi per urbem vexerant equi, ac si dixisset, quam triumphavit. Sic enim circumloquuntur triumphum & alii Poeta imitantes, Ovidius, de arte, 1, 213. Statius, Thebaid, 12, 542. Vide Servium ad Virg. Æn. 4, 543. Pro Godelevi tamen expositione disertè faciunt Aul. de Vir. Illustrib. & Dio, lib. LII. pag. 541. Ut ita videatur in Camillo tamquam nova res invidiam; in cæteris tamquam illustri jam exempli introducta, veniam habuisse. Equos ex prælia eligunt Cherusci, 4, 12. Equos incertes morient Germani, 4, 12. Equos quaternos senosque transilire, 3, 3.

Ergastula, 3, 19. *à ferro Ergastulorum recocto gladii fabricata*, 3, 20. **Ergastulis effraçis exercitum comparat Athenio**, 3, 89. **Eunus**, 3, 19. **Sex Pompeius**, 4, 8. **Ergastula**, *pro servis ergastulariis*, ibidem.

Erigere, pro animare, *Sic Erigere ad jus pristinum libertatis*, 3, 10. *ad spem*, 3, 18. *animos suorum*, 4, 2. **Erigere ad se, ad plebem, sibi plebi, faventes reddere**, 3, 17. **Erigere libertatem in dominos**, 1, 21. *alibi*, 2, 16. *reddis, libertate ab aliquo data adversus ipsum uti. Eadem forma apud Senec. de benef. 5, 15. Accepti ad illa (patria) exercitus, in illam convertuntur.*

Error victoriam dat, 4, 7. **ERROR vertendus in consilium**, 3, 3.

Erubescendi anni, 3, 12. **Erubescenda caussa belli**, 2, 14. **Sic erubescenda sentina**, *Val. Max. 2, 7.*

Eruditrix, 2, 6.

Erumpit furor, 3, 18. **hostis**, 3, 2. **nefas**, 3, 1. **turbo belli**, 3, 5.

Eruptio hostium, pro erumpentibus hostibus, 4, 2. **Eruptiones**, 3, 10.

Eruptus, 3, 10. *Sic in Æna, carmine Cornelii Severi, versu primo legerim; eruptique cavis fornacibus ignes, nam præterquam quod vix ipsa proba est & opportuna, collisio illa decus addit versus, & rem quasi ob oculos ponit. Sic Petronius in carmine de bello civili versu 282. voces erumpere. Gesta Dei per Franco, pag. 66 vers. 38. Tempus quo tellus absconditos latices erumpit, & pag. 79, 23. Infernus ruptus est, & populus iste eruptus est, Cæsar de bell. civ. 2, 14. portis se foras erumpunt.*

Erythræa, urbs, 3, 7.

Eryx, urbs, 2, 2.

Esquilina porta, 3, 21.

Esse exitio, 2, 2; 4, 2. *in trabeis*, *h. e. amictum trabeis*, 1, 13. *manifesto vultu, pro aperto præ se ferre*, 4, 2. *miraculo*, 4, 10. *præda*, 1, 1. *prædæ*, 1, 1. *strictis ensibus*, 1, 16. *h. e. habere strictos enses. Sic esse gradibus grandibus celeri curriculo fui; Plantum, Epidico, 1, 1.*

& Str
spicio
Hispa
stigia
2. **Hu**
5, 8.
tamen
trinq
no El
2. **Si**
rat fo
vari r
in Ar
alia si
Item
Etruria,
vastat
Etrur
23. **C**
Etrusci
mixti
Evander
Evanesce
Evassisse
Eubæa,
recipi
Euburia
Eversio
tionib
Eumene
Eunus, S
Euphrate
termin
Euripus,
Europa,
Eurus, v
Ex aqua
fadus,
tiris,
Ex mo
habet
nuum
cognos
Ex vul
anniti
est phr
Justin
suos.
ex sum
lib. 7.
ursum.
summi
Ex sum
Examina
transfe
apud
rum e
rum e
Adde J
Hieron.

I N D E X.

& Sticho, 2, 2. Quo tamen loco suboritur suspicio, fui positum pro ivi, sicut hodieque solent Hispani, qui multa veteris Latini sermonis vestigia conservare videntur. Esse tutis muris, 4, 2. Huc pertinent exempla quae refert Agellius, 5, 8. in quibus esse licet non exprimatur, hoc tamen sensu intelligitur. Esse cum duobus utrinque dativis. Satiis fuisset populo Romano Esse contento, 3, 12. Erat, pro fuisset, 4, 2. Sic Virg. *Æn.* 4, 603. anceps belli fuerat fortuna, *Curtius*, 5, 11. egi etiam conservari regis gloriam tulerat. Sic penetrarat, in *Ammiano Lindenbrogii*, pag. 211, 7. & alia similiter, pag. 153, 32. & pag. 342, 33. Item in *Livio*, 34, 29.

Etruria, 4, 2. contra urbem consurgit, 3, 18. vastatur à Lamponio & Telefino, 3, 21. ex Etruria admotus Urbi exercitus, *Lepidi*, 3, 23. *Catilinæ*, 4, 1.

Etrusci vincuntur à Romanis, 1, 17: 3, 18. mixti Romanis, 3, 18.

Evander *Æneas*, 1, 1.

Evanescebat exercitus fuga, latrociniiis, 3, 3.

Evasisse, & vicisse, longe diversa, 4, 10.

Eubœa, *ins.* 2, 7. occupatur à Mithridate, 3, 5. recipitur à Sylla, 3, 5. ejus descriptio, 2, 8.

Euburiates, *pop.* 2, 3.

Everio Fidenarum, pro excidio. 1, 12. Everisionibus urbium currens seculum, 2, 16.

Eumenes, *Pergamenus*, 2, 20.

Eunus, *Syrus*, 3, 19.

Euphrates, *fl.* 1, 11: 3, 5: 3, 11. imperii terminus, 4, 12.

Euripus, *fratrum*, 2, 8.

Europa, 3, 10. facta Romanorum, 2, 8.

Eurus, *ventus*, 2, 6.

Ex aqua clades, 4, 20. Ex fœdere, pro iuxta fœdus, iuxta fœderis leges, 1, 3. Sic Ex metiris, 4, 12. Ex more, 4, 2: 4, 7: 4, 12. Ex moribus, 1, 7. Ex malis Africa nomen habet *Scipio*, 2, 6. Ex perpetuo imperio annum placet, *h. e.* pro perp. 1, 9. Ex populo cognomen, *h. e.* quod populus imposuit, 2, 6. Ex vulnere mori, 4, 12. Ex summo studio anniti, pro summo stud. ann. 1, 9. *Gracanicæ* est phrasis, *ἐκ τοῦ ἑκτατοῦ* *Salmasius*. Sic *Justinus* *Mss.* 6, 3. ex magna cura ordinat suos. *Apuleius* in *Apologia*, studiis literarum ex summis viribus deditus, & *Metamorph. lib.* 7. ex summo studio fugiens immanem urfam. Iterum: negotium istud mihi ex summis viribus constavit. *Plaut. Merc.* 1, 2. Ex summis opibus viribusque.

Examina, scilicet apium, 2, 6: 4, 2. Nam alia transferuntur ad quamlibet multitudinem. Sic apud *Arnobium*, *princ. operis*; examina mortuorum mortalium, & *lib.* 2. pag. 58. malorum examina: *Livium*, examina avium. Adde *Justinum*, 25, 2. Delectatur hoc genere *Hieron.* in *epistolis*, ut 2, 8. cunctaque Ori-

entis examina, 2, 14. examina Monachorum, 2, 16. ex coturnicum, 3, 5. examina pauperum ac debillium, 3, 8. psalmodum linguas diversis examina concerpabant, 3, 13.

Examare, pro mitigare, placare, 1, 22. *Petronius*: Giton mirabili forma examaverat nautas.

Excæcare aliquem, 2, 20.

Excandescere in ultionem, 2, 18.

sine Exceptione victoria, *h. e.* sine conditione, 2, 18.

Excidium, 1, 17.

Excipere aliquem pilo, 3, 17. *Sic Curt.* 9, 8. temerarium regem excipi posse. *Vide Suet. Aug.* 16, 7. *Hor.* 3. *Od.* 12. *Hirt.* de bel. Afr. cap. 24. communi fœdere in libertatem excepta Saguntus, *h. e.* libera restituta partium consensu, 2, 6. Excipit Numam Hostilius, *h. e.* sequitur, succedit ei, 1, 3.

Excubare, juvenus ad subita belli excubat, 1, 1. *Apuleius* de *habitud. doct.* *Plat.* excubitorum loco militet juvenus pro utilitate cunctorum.

Excutere, pro expellere. Sic ab obsidione, 2, 6. oppidis, regionibus, 2, 6. Excutere jugum, pro obicere, exuere, 2, 14.

Exequiæ, 3, 20.

Exercere jus victoris, *h. e.* ut iure vult, 3, 7. Sic exercere victoriam, *Sallustius*, *Jug.* 16, 3. & *Livius*, exercita potestas, *Tacitus*, 4, 6.

Exercita juvenus, 1, 3. Sic exercitum corpus, *Sallust.* *Jug.* 71, 1. exercitus militiæ, *Tacitus*, 3, 20.

EXERCITUS tanti est, quanti Imperator, 2, 18. Exercitus magnitudo perniciofa, 4, 2. Exercitus Crassi miserabili strage deletus, 3, 11. Posthumi imperatorem lapidat, 1, 32. Exercitus patricius, *h. e.* constans ex patriciis, 1, 12. Exercitus gladiatorii, 3, 12.

Exigere, pro agere, adigere, 4, 2. supplicium, pro sumere, 3, 9.

Eximere, pro eripere, servare, 3, 21. Sic *titulus ff.* Ne quis eum qui in ius vocatus est, vi eximat. Eximere se ludibrio hostium, 3, 21. Eximere sensum gestæ rei, pro impedire, adimere, 4, 7.

Exinde certamen, 1, 1: 1, 14.

Existimare, pro aestimare, 3, 2.

in exitum sui concitare aliquem, 2, 26. in Exitum sui merces est resp. 1, 13. Exitio esse, *Vide Esse*.

Exosus arma, 4, 11.

Expavescere aliquid, pro metuere, 3, 4. pro consternari, metu subito corripit, 1, 26.

Expellere spiritum, pro se interficere, 3, 5.

Experimentum, 1, 13. Experimento deprehendere, *Vide D.*

Experiri fortunam, 3, 22. imperium, 1, 17. *h. e.* tentare an possis potiri rerum, omnia, 3, 5. Experiri, pro præludere, tentare viros, 4, 2. cominus

I N D E X.

cominus invicem Experiri duces, 3, 22. Ex-
pertis invicem Parthis & Romanis, 4, 10.
Expiare, *verbum sacerdotale ad alia translatum*,
ut Expiare cladem, 1, 12, flagitium, 2, 18.
Explicare, *pro expedire, extricare*, 1, 17 : 4, 2.
Exponere hosti exercitum, *h. e. præbere oppor-
tunum hosti*, 3, 11.
Exprobrare victoriam hostibus domitis, 3, 2.
nempe tropæa erigendo : sic apud Tacitum, 15,
16. non eam speciem insignium & armorum
prætulit, ut diversitatem exprobraret. *Sen.
Consol. ad Helviam*, 16, 5. Nunquam te fœ-
cunditatis tuæ, quasi exprobraret ætatem,
puduit.
Expugnari Pœni toto mari, 2, 2. *h. e. vici.*
Sic Justinus, 3, 5. Messenii per insidias ex-
pugnantur : & 3, 4. expugnatis veteribus
incolis. *Curtius*, 6, 6. ad expugnandos eos,
qui edita montium occupaverant. *Epit. Liv.*
62. Q. Marcius Cos. Stœnos gentem Alpi-
nam expugnavit. Ipsos imperii mores in
Scauro Expugnat Jugurtha, 3, 1.
Extis cæsorum litare & vesci, 4, 12.
Externum bellum, *alias hostile dicit*, 4, 2.
mare, *Vide M.*
Extorquere, est aliquando retinenti per vim cri-
pere. *Sic Extorquere consortium honorum*,
1, 29. deditionem, 4, 32. *h. e. eo adigere
aliquem, ut deditionem faciat : incubantem
hostem, pro expellere, extrahere*, 2, 6.
EXTINCTA parum fideliter incendia, majori
flamma reviviscunt, 3, 5.
Extorris agris & focus, 3, 13.
Extremi fines, 3, 1. *Extrema Galliæ*, 3, 3.
Italie, 3, 20. *pro nece*, 4, 2. *pro ultima ne-
cessitate*, 4, 12. *Extrema deditionis*, 2, 13 :
4, 5.
Exuere castris aliquem, *h. e. castra ejus occu-
pare*, 2, 7 : 3, 3 : 4, 4. *urbibus*, 3, 1.
Exul feralistabulæ, 3, 22.
Exulatio, *pro exilio*, 1, 22.

F

FABIA gens privatum bellum gerit cum Vei-
entibus, 1, 12.
Fabius Cos. vincitur à Gallis, 1, 13.
Fabius legatus ad Carthaginenses, 2, 6.
Fabius C. Pontifex per medios hostes it, redit-
que, 1, 17.
Fabius Ambustus, *M.* 1, 36.
M. Fabius Buteo Pœnos vincit, 2, 2. *Hunc
primum ita cognominatum putem ex Plinio*,
10, 8.
Fabius Gurgès Q. Volsinorum servos vincit,
1, 21.
Fabius Maximus Q. Rutilianus Umbros vin-
cit, 1, 17.
Fabius Maximus Q. Verrucosus Ovicula Cun-
dator, 2, 6.

Fabius Maximus Q. *Emilianus* Cos. Viria-
tum vincit, 2, 7. Allobroges, 3, 2.
Fabii Samnitum domitores, 1, 18.
Fabula de membris dissidentibus, 1, 23.
Fabulose altitudinis nives, 2, 6. *Fabulosa
monstra freti Siculi*, 2, 2.
Facere artem *Vide A.* Sic facere cibum : quic-
quid necessitas cibum fecerat, *Senec. de ira*,
3, 20. *Suidas, in 'Αβας. απιν η βοειν μοι-
σταδαι το των ανθερον γιν'.* audaciam,
2, 2. bellum, *pro concitare, movere*, 3, 7.
Conjunctionem, *pro invire*, 3, 10. consulem,
3, 16. *Sic facere regem, deum, Curtius* 8, 5.
documenta, pro dare, docere, 4, 10. eruptionem,
pro erumpere, 3, 20. exercitum, *pro
comparare*, 3, 19. *Sic Velleius*, 2, 109. fa-
mem, 3, 12. fidem, *h. e. efficere ut creda-
tur*, 1, 1 : 3, 16. fiduciam, *h. e. addere ani-
mum*, 3, 15. finem, *pro desinere*, 3, 18. im-
petum, *pro dare impetum, irrumpere*, 3, 1 :
3, 17 : 4, 10. latrocinia magis quam bella,
pro exercere, 2, 3. lucum asylum, *pro exclusi
asylum*, 1, 5. moram, *pro morari*, 4, 2. pa-
cem, 1, 1 : 4, 2. pontem, 3, 10. populum,
1, 1. præcium fœderis regem, *h. e. fœdus
tradito rege velut emere*, 3, 1. provinciam,
*h. e. regionem aliquam perdomare, ut recipias
jugum*, 2, 17 : 4, 12. *Livius passim confi-
cere. Romanos de servitute*, 2, 6. *Sic Ju-
venalis*, 6, 185. *de Tusca Gracula facta est.*
Vide etiam De servitute. Facere, pro resciri,
1, 3.
Facilis, *pro eo qui facile potest vinci*, 4, 11. FA-
CILE cedens pars regni data, 2, 8.
Factio, *pro partibus*, 3, 21.
Facta pop. Romani, *Præfat. Galatica*, 2, 11.
Factus Creticus, Metellus, 3, 8.
Fæsulæ, *urbs*, 2, 11.
Falernus, *mons*, 1, 16. *Falernus adjectivè pos-
itum, sic Falerni saltus*, 2, 6.
Falisci, 1, 12. *ubi malim legere, Faliscis quum
obsiderentur, &c.*
Fallacia insidiarum, 1, 61. *sic Justinus*, 29, 1.
crimen facinoris.
Fama loquitur, *h. e. fama fert, fama est*, 1, 1,
10. non dubitat, *h. e. constans fama est*, 1, 1.
Famæ celeritas arte adjuncta, 3, 3. Famam
Leonidæ adæquat Calpurnius, 2, 2. Fama
quam re majora bella, 2, 7 : 2, 8.
FAMES ex luxu, 3, 12. FAMES expugnat
invictissima, 1, 10. deditionem extorquet,
4, 2. Fames Atheniensis, 3, 5. Calaguri-
tana, 3, 22. Numantina, 2, 18. Romana,
1, 10 : 1, 13. Saguntina, 2, 6. turpis. *Vide
T.* Fame quasi pestilentia absumpti servi,
3, 19. Fame premi, urgeri. *Vide P. U.*
Familia, *pro domo, genere*, 3, 15 : 3, 16. *pro
servis*, 3, 12 : 3, 19.
Fanaticus, 3, 19. furor, 3, 19.
Fas collegi, 3, 14. deum, 2, 20.

F

I N D E X:

Fasces unde Romanis, 1, 5. Fasces Cos. fracti, 1, 22. prætorii relati ad Spartacum, 3, 20. Fasces submittere, 1, 9. Fasces, pro potestate, cuius sunt insignia: sic Fasces abrogati, 1, 9. retenti, 1, 24.

Fastis damnati dies, h. e. iter atros relati, 1, 13.

Fatigium in domo Cæsaris, 4, 2.

Fatalis manus, qua fata vitasque hominum in potestate habet, 3, 21. Fatale, quod exitio alicujus destinatum est: sic Fatalis arena Pompeio, & Bruto Cassioque, 4, 7. Fatale Capitolium Gracchis, 3, 15. nomen Scipionum Africæ, 2, 15. Sic fatalis locus extat apud Justinum.

Fatigare sævitiam, 1, 7. crebris incursionibus hostem, 4, 12.

Fatum, potestas illa, qua res humanas inevitabili sorte disposuit: sic dicitur Fati vis, 4, 2.

Fatorum decretum, 2, 6. industria, 1, 8.

Fatis præcipitantibus, 4, 2. Fatum, pro fortuna illa qua fusi decreto destinata est. Sic Fatum infularum, 3, 9. partium, 4, 2. urbis imperaturæ, 2, 6. Fata generis humani, 4, 2. patrum, 3, 17. populorum, 1, 3. rerum, 2, 16. Fatorum præfagia, 2, 6. Fata, pro morte, 3, 9.

Fauces offocandas invicem præbens Gallogræci, 2, 11. Fauces apprehendit consulem viator, 3, 17. Fauces, pro angustiis: sic Fauces Isthmi, 2, 16. Italiæ, 2, 3: 2, 6. maris, 1, 18: 4, 2. montis, 3, 20. Proponditis, 3, 6. Urbis, 1, 13. quamvis & ibi possit accipi, ipsis Urbis faucibus incubare, sicut dicitur imminere cervicibus, ad Fauces portus, Cæsar. de bel. civ. 3, 24.

Favor ex ætate, 4, 4. ex injuria, 4, 2: 4, 4: Favori civium velificari, 1, 9. Favorem populi aucupari, 3, 13. ad Favorem plebis conciliandum effusa largitio, 3, 12.

Fatores hostium bello persequi, 3, 7.

Fax, Faces injectæ rectis Urbis, 1, 13. vibratæ in tures elephantorum, 1, 18. Facibus armati Fidenates, 1, 12. Fax juventæ, pro ardore juvenili, 1, 1. Vide Barthium, Adversar. 7, 19: & 47, 10. Fax, pro causa & initio motus, sicut proæpso motu incendium ponitur: sic Fax certaminum, 3, 14. motus, 3, 23. Fax eadem quæ Drusum cremavit, socios in arma accendit, 3, 18. Hoc loco fax & propria significatione, & translata sumitur: sicut & fere, 3, 23. ita Catilina ex rogo filii maritalem faciem accendit, Val. Max. 9, 1. Faces Furiæ tribuntur, quod ille turbarum incentricæ crederentur: hinc Facibus Furialibus in exitium reip. armati Cæsar & Pompeius, 4, 2. Fax seculi, pro magno turbone, 4, 3. Faces belli, pro quæstoribus, 2, 9. Sic Velleius, 2, 25: Sertorium, pro quænti mox belli faciem. Plin. ep. Rufus successit Theophanes, unus ex legatis, princeps fax accusationis & origo.

Latro, in Catil. 6, 3. de L. Sidiçino, ea fax incensa dii rursus benignitate deorum immortalium, summaque virtute consulum extincta est. Alibi. Tac. H. 2, 86. acerrimam bello faciem prætulit. Felicitas nimia furores civiles peperit, 3, 12: 4, 2. Felicitas, Sylla, 3, 5. Pompeii, 3, 6. Felicitatem Cæsaris omnia sequuntur, 4, 2.

Felicitas, vox usurata laetis acclamationibus, 3, 3. Vide Gruter. Suspici. 6, 10.

Feminæ Germanorum pugnaces, 3, 3. Feminæ inter obsides, 1, 10.

Feræ in aciem productæ, 1, 18. Ferarum ritu debellati Cantabri, 4, 12. à Feris nutriti, 1, 1. Adde Alianum, Hist. An. 11, 21. item, 12, 42: & 13, 1. Tum Pausan. lib. VIII. pag. 533, 10. de Telepho, & lib. II. pag. 133. de Æsculapio, & lib. X. pag. 637, 40. de Phylacide & Philandro.

Feralis habitus. h. e. funestus, exitialis, 12, 7. tabula, 3, 22. Feralis signum, 4, 7.

Fercula triumphi, 4, 2. h. e. simulacra victarum urbium, fluviorum, montium, &c. quæ ferebantur in triumpho. Sic Suetonius, Cæs. cap. 37.

Ferre de triumpho semper fere dicitur apud veteres.

Feretrius Jupiter, 1, 1: 1, 12: 2, 4. Tropæophorum vocat Apuleius, de Mundo, in fine.

Ferire fœdera, 1, 10.

Feritas ex pastoribus, 1, 22. Feritas Gallorum Asiatica amœnitate mollita, 2, 11.

Ferocia, pro fortitudine, 2, 12. Sic Livius, 35, 49. Ovid. in Ponto, 2, 9. Sed quam Marte ferox—

Ferox pro indomito, fero, pop. Romanus, 1, 2. deorum metu mitigatur, 1, 8. ferox natura gens Senonum, 1, 13. Ferocia dicta, pro fortibus, 3, 10. Sic ferociter, pro fortiter, Livius, 3, 47.

Ferocissimæ gentes Hispaniæ, 2, 17.

Ferre, pro pati; 4, 12. parem, superiorem, 4, 2. pro sustinere, sic Romani ferunt tela Parthorum, 4, 10. Ferre leges, pro rogare promulgare, 3, 17. vallum. Vide V. Ferri, pro proficisci, 3, 3. pulvis Fertur in oculos, 3, 3.

Ferrei anni, 2, 19. Ferreæ manus, 2, 2.

Ferrum victis ablatum, 2, 3. Ferro ergastulorum recocto fabricati gladii, 3, 20. Ferrum pro gladio, cultro, pugnione, &c. 1, 3: 1, 7: 3, 5: 3, 11. pro armis, 1, 12.

Fervet obsidio, h. e. strenue procedit, urgetur, 2, 15. de damnatione ferventer loqui ceptum est, Cælius in Cic. ep. fam. 8, 8.

Ferus, pro savo, atroce, 3, 21. Feri homines, pro agrestibus, silvestribus, 3, 8.

Fessus, h. e. fractus & fatigatus, 3, 1. Fessi famæ Saguntini, 2, 6. Claud. de B. 6. & vers. 129. Et quamvis gemina fessum jam clade fugarit. Oratio C. Cotta in s. apud Sallust. Incert. 3, 12. cum omnes provinciæ, regna, maria terræque, aspera aut fessa bellis sint.

Festinas

I N D E X.

- Festinat ad reliquum opus** Quinctius, 1, 11.
Festinatio Romanorum in reparando exercitu, 1, 18.
Festum Latinarum, 3, 18.
Fesulæ, urbs, 3, 18.
Fictilia, 1, 18. *Vide Tibullum*, 1, 1.
Fidenæ, urbs, 1, 12.
Fides annalium, 1, 12. Camilli, 1, 12. publica, 3, 1. ut Fides ei esset, *h. e. ut ei crederetur*, 1, 7. Fides pacis ac belli Janus, *h. e. signum, quod indicat pacemne habeant, an bellum, Romani*, 1, 2. Fidei magnum, sed triste, monumentum, 2, 6. Fidem numinum! *bone Deus!* 1, 11: 3, 3. Fidem capere, *Vide C. facere*, 1, 1: 3, 16: 4, 10. rumpere, 4, 2. solvere, 1, 1. superare, 1, 18. in Fidem venire, 3, 22. Fide boni, *h. e. prole, exaltè: perfectè*. Sic Ovidius. Ponti, 3, 7. vera fide perisse, Plinius, 3, 3. inaurato fortunæ simulacro fidelissimè. *Vide etiam Bona fide*. **FIDE** salva paranda victoria, 1, 12. ex Fide constituti aliquid resignare, 4, 7. in Fide manere, 1, 21. manere *subauditur*, 1, 3. in Fide permanere, 4, 2.
FIDUCIA in virtute, 2, 2, ad speciem Fiduciae panes ab arce jaculantur Romani, 3, 13. Pharnaces magis discordiæ Romanæ Fiducia, quam suæ virtutis, bellum mover, 4, 2. Fieri Celtibericus, 2, 17. *Vide etiam Factus*.
Figere tropæa, pro erigere, 2, 17: 3, 2.
Filium suum interficit Cassus, 1, 26. Manlius, 1, 14. Filium Virginii, 1, 14.
Fimbria, 3, 21.
Finire, pro tollere, delere: sic Finita Carthago 2, 14. *Huc sensu Ovidius: Sunt aliquid manes, letum non omnia finit*. **PARTIUM** odia non finita cum bello, 4, 2.
Finis datus cædibus, 1, 16. impositus bello, 2, 2. **Fines, pro ditione, territorio: sic Fines alicujus territare**, 2, 15. Finibus migrare, 2, 15. de Finibus pugnare, 1, 11, pro Finibus arma corripere, 1, 9. Fines mundi extremi, 4, 1.
Fistulæ in Capitolio, quibus aqua deducitur, 3, 16.
Flaccus Q. Fulvius Cos. 2, 6.
Flagitans ultionem miles, 1, 16. *Suspicio fuisse; Flagrans ultione miles. Flagitare decreta*, 4, 2.
Flagitium impositi iugi, 1, 16. non minore Flagitio socii rebellant, quam cives, 3, 18.
Flagrare cupiditate, 3, 5. ignominia, pudore, 2, 18. ultione, *Vide Flagitans*.
Flamen Dialis, 3, 21. Flamines, 1, 2: 1, 13.
Flaminius C. vincitur ab Annibale, 2, 6.
Flaminius T. Quinctius Philippum vincit, 2, 7.
Flamma circa caput visa, 1, 6. *Adde exemplum Salvidieni, apud Dionem, lib. 48. pag. 430. & Lavinia, apud Virgilium, 7. 73. Flamma subita de cineribus obruta*, 2, 15. Vestalis, 1, 2. Flammam inter verba fundere, 3, 19. fundere, velut ardenti capite, 3, 12.
Flexus siderum, pro revolutionibus, 4, 3.
Florentia, urbs, 3, 21.
Flori historici ætas, Præfat.
Flores in bene meritos profusi, 2, 7. Floribus bis vernit Campania, 1, 16. Flos, pro excellentissimo in quoquo genere: sic Flos juventutis, *Præfat. ordinis equestris*, 3, 21. sanguinis Italici, 4, 2. senatus, 3, 21. virtutis, 1, 22. sic Flosculus Juventiorum, *apud Catullum, carmine*, 24.
Fluens in luxuriam seculum, 4, 12.
Flumen inducere fossæ, 3, 10. manibus & clipeis retinere, 3, 3. per Flumen glacie perfidum equitare, 3, 4. Fluminis obundatio, 4, 2.
Flumen oblivionis, 2, 17.
Fluvii: Æsopus, Albis, Allia, Alphens, Ana, Anienis, Aous, Araxes, Arvis, Astura, Atsis, Bagrada, Cremera, Danubius, Dravus, Durius, Euphrates, Granicus, Hebrus, Hister, Iberus, Isara, Liris, Macra, Mæander, Mosa, Mosula, Nar, Nilus, Oblivionis, Orontes, Padus, Rhenus, Rhodanus, Savus, Sicoris, Tanais, Tiberinus, seu Tiberis, Ticinus, Titius, Trebia, Varus, Vindelicus, Vulfurgis, Vulturnus. Quare suis quemque locis Fluvii cædibus cruentati, 2, 6: 3, 3: 3, 5. Fluvii cruore mixti. *Marcellin. 16, 32. f. 17, 30. f. Plut. Æmil. c. XXXVI. Diodor, 2, 26. Herodian. 3, 13. Philostrat pag. 663 C. sic Nilus in Caracallo Suida. Gesta DEI per Francos, pag. 72, 58; & 50, 49. Paulus Diac. lib. XV. ubi de Attilæ prælio, Lucan. 8, 34. Emathia jam clade rubens exibat in æquor. Hieron. Ep. 2, 22. quantæ fluviorum atque humano cruore mutatae sunt. Chronicon Regionis: Per idem tempus bellum inter Clotharium & Theodericum oritur super fluvium Aroadi, tantaque cædes de utroque populo facta est, ut ipse alveus de cadaveribus repletus magis cruorem, quam aquam fundere videretur.*
Fœdare victoriam parricidio, 1, 3. mortem ludibrii, 3, 4.
Fœdus Albinum cum Jugurtha, 3, 1. Antonii cum Parthis, 4, 10. Caudinum, 1, 16: 2, 18. Mancinianum, 2, 18: 3, 14. Philippi cum Annibale, 2, 7. Scyllæ cum Mithridate, 3, 5. Romanorum cum Boccho, 3, 1. cum Campanis, 1, 16. cum Parthis, 3, 5: 3, 11. cum Pœnis, 2, 6: 2, 15. cum Porfena, 1, 10. cum Samnitibus, 1, 16. Fœderis sponsores, 3, 14. ex Fœdere. *Vide E. Fœderum religio summa Romanis*, 2, 6. **FOED.** ultores dii, 3, 11. Fœdus rumpere, 2, 6. Fœdera ferire, 1, 10. percutere, 3, 11: 4, 10. Fœdus humani generis commercia, 3, 6. Fœdus amicitiae, 1, 10: 4, 2. matrimonii, 4, 2.

I N D E X.

Œdi exitus proscriptorum, h. e. miserabiles, atroces, ſavi, 4, 6. Œda clades, magna ſimul & turpis, 2, 2. fuga, turpis & effuſa, 1, 1. ſic Livius, 30, 6. Salluſt. Jug. 4, 3. ſtrages. 3, 5.
Foculus ſuper caſſidem, 4, 12.
Fœneratorum impotentia, 1, 23.
Fomenta, 4, 2, medicamenta vulnorum delorem mitigantia, utuntur eo ſenſu Livius & Tacitus.
Fons Arethuſæ, 2, 6. Vide Torrẽns Vergelli.
Fontes veneno miſcere, 2, 20. Fons & origo belli, 3, 6.
Forma patrocinator Cleopatrz, 4, 2. Adde Juſtinum, 12, 7. Tacitum, 12, 51. de Forma vide Diog. Laert. in vita Ariſtotelis, ubi dicta ejus recensentur. Forma auguſtiorẽ viſus Romulus, 1, 1. Forma prælii, 2, 2.
Formiæ, urbs, 1, 16.
Formidatum militibus flumen, h. e. quod formidant milites, 2, 17.
Formidoloſus, pro terribilius, 2, 8. ſic Formidoſus hoſtis, apud Salluſt. Cat. 7, 6. Formidoſa potentia, ibidem, 19, 2.
Fortiſſimi fideliffimique ſocii, 1, 18. Sapius ita conjunctim hæc reperias apud ſcriptores, ut apud Catonem in Agellio, 3, 7, ſic firma ac fidelia ſubſidia, Livius, 31, 9. Fortis fidelique opera, Liv. 28, 9: 40. 46 ſatis conſtat ſervos (Ciceronis periclitantis) fortiter fideliterque paratos fuiſſe ad dimicandum, Livius apud Senecam, Suaſor. VII. ubi de morte Ciceronis. Hirtius de B. Alex. cap. XLIII. Salonam cives Romani fortiſſimi fideliffimique incolebant.
Fortius, ſubaudi, egit, aut egerunt, 2, 15: 4, 2.
Fortitudo, pop. Romani qua re maximè offenſa, 1, 18.
FORTUNA & virtus ad conſtituendum pop. Rom. contendunt, Præſat. quaſi de induſtria aliqua agit, 2, 8: 4, 2. videtur deliberare neſcio quid, 4, 2. Marium alteri bello reſervat, 3, 21. Sex Pompeium aliis poſt Cæſarem bellis reſervat, 4, 2. Romanum imperium ad Cæſares tranſfert, 4, 3. Sic Seneca, ep. 51, 13. efficiatior quam virtus, 4, 7. audet aliquid adverſus abſentem Cæſarem, 4, 2. invidet pop. Romano, 4, 2. Lege Petronii carmen, de bello civili. Fortuna Cæſarum invicta, 4, 7. pop. Romani ſemper in malis major, 3, 18. imperatoris etiam abſentis militat pro partibus, 4, 7. Fortuna ſua Pompeio titulos quærit, 3, 5. Fortunæ, eſtus, torrens, 2, 7. Fortunâ amiſſâ conſcientiam retinere, 2, 12. Fortunæ multi plus debent, quam virtuti, Præſat. Fortunam expectare, 1, 3. FORTUNAM, cui tantum licet, reverteri, 2, 12. Fortuna hoc ei in malis indulgente, 2, 4.
Fortunæ inſulæ, 3, 22.
Poſſa circumdata obſeſſis, 2, 18: 3, 10: 4, 12.

Fractus, pro debilitato, feſſo, 2, 17.
Fracti Coſ. falces, 1, 22.
Fragilitas humana, 4, 2.
Frangere, pro vincendo debilitare, 2, 17: 3, 5. qui virtute Frangi non poteſt, mora comminuendus, 2, 6. Claudianus de bello Getico, verſu 149. — fregitque furemtem
Cunctando —
Fratres interficit Jugurtha, 3, 1.
Fraternitas, 4, 2.
FRAUDULENTISSIMUS regum, fraude in infidias deductus, 3, 1.
Fraus Punica, 2, 6: 2, 17. per Fraudem aliquem aggredi, 2, 17. Fraude domeſtica oppreſſus Sertorius, 3, 22. Fraude montium graſſantur Samnites, 1, 16. FRAUDE præcipuus rex, fraude capitur, 3, 1.
Fregellæ, urbs, 1, 11: 1, 18. —
Frentani, pop. 1, 18.
Frena ſervitutis, 4, 12.
Frenum adoleſcentiæ, 1, 16. Fretum, abſolute de freto Siculo, 2, 2. Belearicum, Gaditanum, 3, 6. Siculum, 4, 8. ejus trajectio fruſtrâ tentata, 3, 20.
Fretus opibus & regio nomine, 2, 8. religione, 2, 12.
Frugum parens Athenæ, 3, 5. Frugum ſemina mutato ſolo degenerant, 2, 11.
Frui cantu, 2, 7. Frui, & uti, differunt, 2, 6. Vide Vallam, eleg. 5. & Lipſium, ad Senecam, de vita beata, cap. 10. Aug. de Civ. 11.
Frumentariæ leges, 3, 13.
ex Frumento porio, 9, 18.
Fruſtari, pro comminui, in fruſta redigi, 2, 2.
Fruſtrari, 2, 2. Fruſtrato ictu tenetur Sævo-la, 1, 10.
Fuga ſœda, 1, 1. ſimulata, 1, 3: 3, 1: 4, 10.
Fuga Marii, 3, 21. Pompeii, 4, 2. Scipionis, 4, 2. Fuga Rom. voluntaria, 3, 1. Fuga ſtragesque, 1, 18. Hæc ſapius junctâ reperias, ut apud Livium, 26, 4: 30, 6. Fugam auferre, 3, 10. Vide A. Fugam Craſſi occupant Parthi, 3, 11. Vide O. Fugam ſiſtere, 1, 1. in Fugam nutare, 3, 10. Fuga, pro exilio, 3, 16. Sic Tacitus & Juſtinus. Hinc Ovidio, Triſt. 2. eſt in auxilium mittere.
Fugare, pro in fugam conſpicere, 1, 1.
Fugere non vult Curio cum poſſet, 4, 2. Fugiendo pecuniam ſpargere, 3, 5.
Fugitivarii, 3, 19.
Fugitivus finium ſuorum, regnique, 3, 1. Sic Seneca, controu. 6, 2. Accuſator civium me fecit exulem, filius etiam meorum. Quomodo ſoli & cœli ſui profugi, Cyprian. 177. Profugus feralis tabulæ, infra.
Fulmen Annibalis, pro clade qua attrivit Romanos, 2, 6. ſic ſerè, Fulmen Romanis deſtinatum, Saguntino igne conſtat, 2, 6. Fulminis inſtar Pharnacem obtrivit Cæſar, 4, 2. Dionyſium fortuna velut fulmen aliquod otio ac

I N D E X.

tranquillitati iniecit, *Val. Max.* 1, 7. ext.
Fulvius *Q. Flaccus* Ligures vincit, 2, 3.
Cn. Fulvius Flaccus *Cof. Præfat.* 2, 6.
Fulvius Nobilior *M. Ætolos* vincit, 2, 9.
Fulvia scortum conjurationem Catilinariam patefacit, 4, 1.
Fulvia uxor Antonii, 4, 5.
Funalia, 2, 2.
Fundæ Balearium, 3, 8.
Funditus, 3, 3 : 4, 1.
Fungi opere, 1, 23.
Funibus sub mari ætis captæ rates, 4, 2.
Furit Antonius Octavium sibi prælatum, *h. e. supra modum exandescit : Galli expriment, Il enrage*, 4, 4. Furenti similis in primam aciem procurrit Cæsar, 4, 2.
Furfidius, 3, 21.
Furiale in modum amici Fidenates, 1, 12.
Furialibus in exitum Reip. facibus armati Cæsar & Pompeius, 3, 12.
Furiosi latrones, *pro perditissimis*, 3, 6.
Furnius, 4, 12.
Furor Antonii, 4, 12. Cæsaris & Pompeii, 4, 2. Catilinæ, 4, 1. civium, 4, 2. fanaticus, 3, 19. Numantinorum, 2, 18. Samnitium, 1, 16. sociorum, 3, 18. Furoris ætus, 4, 2. turbo civilis infaniæ toto Furore detonat, 3, 21. Furore regio traditos fasces retinent decemviri, 1, 24. Furores civiles, *pro bellis civilibus*, 3, 12.
Furtis lacerare hereditatem, 4, 4.
Fusus à cornu equitatus, *h. e. effusus, emissus*, 4, 2.

G

Gabinus *M. Marfos* vincit, 3, 18.
Gades, 2, 17 occupantur à Cæsare, 4, 2.
Gaditanum fretum, 3, 6 : 4, 2.
Gætuli, *pop.* 4, 12.
Gætulicus, *Cossi cognomen*, 4, 12.
Galatica facta, 2, 11.
Gallæcia, 2, 17.
Gallia acquisita, 3, 12. Cæsaris provincia, 4, 2. in Galliam defecit bellum civile, 4, 2. Gallia Cisalpina, 4, 4. Galliæ, 3, 10. domitæ, 3, 10.
Gallicus finus, 3, 7. triumphus Cæsaris, 4, 2.
Gallica bella ducæ Cæsare, 3, 10.
Callogracia, 2, 11.
Galli immanissimi gentium, 3, 10. non feroces tantum, sed & callidi, 3, 10. triumphus de Gallis, 1, 18. Galli Senones, 1, 13.
Ganymedes, 4, 2.
Garamantæ, *pop.* 4, 12.
Gaudium libertatis novæ, 1, 9. primi maritimi triumphus, 2, 2. victoriæ ex Transalpinis gentibus, 3, 2.
Gaurani saltus, 2, 6.
Gaurus mons, 1, 16.

Gellius legatus Pompeii, 3, 6.
Geminus Janus, 1, 2. Gemini Romulus & Renus, 1, 1.
Gemitus maris, 4, 11. Statius Thebaid, 3, 595. *Quantus Tyrrheni gemitus salis* —
Gemmæ ab Indis Augusto oblata, 4, 12. gemmis obstricta vestis, 4, 11.
Generi appellatione etiam progenes comprehenditur, 4, 2.
Genius malus, 4, 7. velut Genios venerantur Galli senes Romanos, 1, 13.
Gens bellicosissima Helvetii, 3, 10. Gentes auxilia petunt à Romanis, 2, 7. Gentium potitur Roma, 1, 1. Gentium princeps populus, Romani, 4, 2. victor populus, 3, 9 : 3, 13. sic apud Senec. de benef. 5, 15 : *ille victor pacatorque gentium populus*. Gens, *pro familia*, 1, 12 : 4, 4.
Genuina feritas, *h. e. ingenua*, 2, 11.
Genus hominum quasi secundum servi, 3, 20. Generis humani facta discunt, qui res P. Romani legunt, *Præfat.* Gen. hum. sædus tollunt Piratæ, 3, 6. dominatio Romani, id. est, generis humani, 4, 3. *Vide etiam Humanum Genus, pro gente*, 2, 3 : 3, 10.
Genitus Marte, 1, 1.
Gerere bellum, 2, 16. multum operum, *Præfat.* se matrem, *h. e. facere officium matris*, 1, 1. *Apud Sulpicium Severum, Hist. sacræ. lib. 2. est, gerebant se Catholicos, eodem verborum posui, sensu dispari.*
Gergovia, *urbs*, 3, 10.
Germani immanissimi gentium, 3, 10. vincuntur à Cæsare, 3, 10. in partibus Cæsaris, 4, 2. Pompeianos equites pellent, 4, 2. vincuntur à Druso, 4, 12. Quinctilium Varum occidunt, 4, 12.
Gefonia, *urbs*, 4, 12.
Geforiacum urbs, 1, 11 : 4, 12.
Getulia, 3, 1.
Glacie perfidum flumen, 3, 4.
Gladiatores bellum concitant, 3, 12.
Gladiatorio more concurrunt Romani, 3, 21.
Gladiatorii exercitus unde, 5, 12. Gladiatorium munus, 3, 3.
Gladium ad iniqua pondere addunt Galli, 3, 13. Gladio, quam securi percuti honestius, 3, 5. Gladii Romanorum, 2, 7. gladiis cincta concio, 3, 21. Fulvia, 4, 5.
Glaucias, 3, 16.
pro Gloria arma corripit *pop. Romanus*, 1, 9. gloriari, 1, 13.
Gomphi, *urbs*, 4, 2.
Gracchanæ leges, 3, 16. seditiones unde, 3, 12.
Gracchus *Tib. Sempronius* Sardiniam recipit, 2, 6. *Vide etiam Sempronius.*
Gracchus *Tib. Sempronius* Celtiberos vincit, 2, 17.
C. Gracchus supposititius, 3, 16.
Tib. Gracchi seditio, 3, 14. **C. Gracchi** seditio, 3, 15.

Gradum

I N D E X

Gradum retro dare, *pro retro cedere*, 4, 2.
 Græcia in partibus Pompeii, 4, 2. Græciæ
 verus status redditur, 2, 7.
 Græcum ingenium Italicis artibus mixtum,
 1, 5.
 Græcula civitas, 4, 2. Græculum ferrum, 2,
 7. *per contemptum ita diminuerunt vocem*
Graci: sic Græculus est apud Cicer. in Pisonem.
cap. 29. Macrobius, 2, 4. Plinius, paneg.
cap. 13. Juvenal, 6, 185. Ita milites irati
Julianum appellarunt Græculum, Marcellin.
 17, 14. *Adde Baribium, advers. 11, 19. Sic*
vaixal & in Orat. Cal. apud Dion. 46 2.
 Grassari, *pro turbare, turbas dare*, 2, 7; 3, 6.
 Grassari cædibus, superbia, 1, 7. fraude
 montium, 1, 16.
 Gravidarum partus extorti, 3, 4.
 Gravis classis apparatu belli, 3, 5. commeati-
 bus, exercitu, propugnaculis, 2, 2. triumpho,
 2, 2. Gravis urbs armis thesauroque, 3, 1.
 Gravitas censoria, 1, 18.
 Grex, *de elephantis dictum*, 2, 2. Greges equo-
 rum, 3, 20. Sic grex ministrorum, *Hiero-*
nym. epist. 3, 5.
 Gubernacula urbis invadere, 1, 6.

H

H in F mutatum, 1, 12.
 Habere certamina, *pro configere*, 3, 22.
 concionem, *h. e. verba facere ad populum*, 1,
 1. deprecationem, *pro deprecari*, 2, 18. in
 quæstu, *h. e. rem inde facere*, 3, 12. in vin-
 culis, *h. e. detinere captivum*, 8, 2; 2, 20.
 indulgentere, *pro tractare*, 1, 18. pacem, 1,
 19. *sic habere bellum, seditionem, Prologus Tro-*
gi, 38. pro virtute, 3, 3. hoc sensu Seneca, de
benef. 1, 13. cui pro virtute fuit felix teme-
ritas: provinciam, pro possidere, retinere, 4,
 2; 4, 8. *Ita Sallust. Cap. 6. & Rep. 2, 64.*
Tacit. 1, 1; 4, 5. Curt. 8, 8. rationem alicuj-
us in comitiis, h. e. ut liceat ei proficere, &
honores petere, 4, 2. Se bene, h. e. esse inco-
lumen & saluum, 4, 2. Senatum, valet
convenisse senatores, & consultare, de republi-
ca, 4, 1. silvas, pro habitare, 4, 12. suspectum,
pro diffidere, suspectare, 4, 2. Habes, in ver-
bis Vercingetorigis, 3, 10. videtur singulari
quodam significatione positum, quomodo &
alias Habendi verbo peculiariter usi sunt: ut
in ludis gladiatorii, qua de re Lipsius, Saturn.
 2, 21. *& in funeribus. Ita fortassis hoc loco*
deditionis formula est.
 Habitus Fidenatum feralis, 1, 12. ex Habitu
 dignitas addita, 1, 8.
 Hadriaticum mare, 1, 15; 1, 18.
 Hædri, *pop. 3, 10.*
 Hæmus mons, 2, 12.
 Hæret in vadis pugna, 3, 10.
 Harena gladiatorum, 3, 20; 3, 21. civilis bel-
 li, *pro loco ubi committitur*, 4, 2; 4, 7.

Harpagines, 2, 2.
 Hasta Salondici argentea, 2, 17. Hastæ subji-
 cere, 2, 6. *Vide Bernecorum ad Suet. Aug.*
 24. 3. *sub Hasta venire, 3, 21.*
 Haurire, *de fluvio dictum, pro absorbere*, 3, 11.
 Hebrus, *fl. 3, 4.*
 Hedri, *urbs, 4, 2.*
 Helvetii, 3, 10.
 Heraclea, *urbs, 1, 18.*
 Herculeum, *urbs, 1, 16.*
 Herculei legati Sertorii, 3, 19.
 Hercules, & Herculeus, *idem, 1, 16.*
 Herculis fidus, 1, 16. columnæ, 2, 6. speculæ
vocat, 4, 2. Herculi, pro ab Hercule, condi-
ta Capta, 3, 1.
 Hercynius saltus, 1, 11; 1, 17; 4, 12. Her-
 cyniæ silvæ, 3, 10.
 Herdonius Sabinus, 3, 19.
 Hereditarium bellum, 3, 17. *Vide B. jus, 2, 8:*
 3, 13.
 Hereditas Attali, 3, 12. Romanos corrumpit,
 3, 12. in alimenta promittitur plebi, 3, 15.
 Hereditas Sullanæ proscriptionis bellum
 Sertorianum, 3, 22. Hereditatem adire, 2,
 20. *Vide A. lacerare furtis, 4, 4. Heredita-*
tes regiæ, 2, 20.
 Heres secundus, *h. e. substitutus, 4, 4.*
 Herennius Samnis, 1, 16.
 Hibernare, 4, 12.
 Hiberna stipendio taxata, 1, 12.
 Hic, Hos, Hos, *pro alios, alios, 4, 12.*
 Hiemare sub pellibus, 1, 12.
 Hiempsal Numida, 3, 1.
 Hiems altius levat Alpes, *nimirum mole nivi-*
um, qua per hiemem frequentes, in immen-
sam altitudinem excrescunt, 3, 3. Sic Hieme
crescunt Alpes, 3, 10. Ita Petronius, de bel.
civ. vers. 146. hunc (locum in Alpibus) nive
dura Claudis hiems canoque ad fidere vertica
rollit, Hieme navigat Cæsar, 4, 2. per
Hiemem collatæ rosæ, 2, 8.
 Hiero Syracusanus, 2, 2.
 Hierosolyma, 3, 5.
 Hinc templum, 1, 1.
 Hircanus Judæus, 3, 5.
 Hispania citerior, ulterior, 4, 2. Hispania Ser-
 torio militat, 3, 22. perdomita, 4, 12. His-
 panie bell. 2, 17. laus, 2, 6. Hispanie &
 Mauritanie litora in unum vergentia, 4, 2.
 In Hispania bellum civile, 4, 2. cum Pœnis,
 2, 6. de Hispania triumphus Cæsaris, 4, 2.
 Hispaniensis, 4, 2. *qui non quidem Hispanus*
est, sed moratur in Hispania. Vide Lipsium
ad Vellei, 2, 51.
 Historiam per species quam tempora conscri-
 bere, 2, 19.
 Hister, *fl. 4, 12.*
 Histri, *pop. 2, 10.*
 Histria, 1, 18.
 Hominis & imperii comparatio, *Prefat. sic*
 l. 76.

I N D E X.

1. 76. de judic. homo cum populo comparatur.
Homines mutati, 4, 12. Hominum ingratis-
simi Athenienses, 3, 5. quasi secundum Ho-
minum genus, servi, 3, 20.
- Honorare**, sic forte reponendum in *Lucani dixi*,
4, 2. est autem verbum aliis quoque scriptori-
bus usurpatum. Vide *Acidalium*, ad *Vellei*, 2,
124. Etiam in *Var. Lect. Curt.* 7, 2. & *Ju-
stini*, 5, 4. Honerare, pro onerare, reperias.
Sic possis legere apud *Petron.* in carmine de bet.
civ. vers. 156. Eiusdem notiois est *Honustus*,
de quo *Sorvius*, ad *Virgil. Æn.* 1, 293. quo
usum esse crederem *Apuleium de Mundo*, non
longe à principio, ubi vulgo; Cælum, quod
quidem divinis corporibus onustum videmus
- Honorem** suo arbitrio sibi sumere, 2, 2. in Ho-
norem mortuorum parcur *Atheniensibus*,
3, 5. in Hon. patris *Germaniam provinciam*
facere vult *Augustus*, 4, 12. in Hon. virtutis
regnum datur *Tullo*, 1, 3. *Ptolemæi corpus*
repetum in auræ lorice *Honoré*, 4, 2. h. e.
decore, ornamento, Honores in *Cæsarem con-*
gesti, 4, 2. Honorum, h. e. magistratum,
cupido seditionem concitat, 1, 26.
- Horatius**, 1, 10.
- Horatiorum** cum *Curitiis* certamen, 1, 3.
- Horrendum**, pro suspendo, 1, 7. ita etiam
- Horribilis** fiducia, 2, 6. **Horribile** dictu, 1, 16;
2, 6; 3, 5; 4, 12.
- Horrificare**, 3, 21.
- Horror**, pro veneratione cum metu juncta, qua
ex religione incutitur, 2, 17; 3, 21; 4, 2.
- Hospitale** mare, h. e. placidum & portuosum,
1, 16.
- Hospitium Urbis** maritimum *Ofia*, 1, 4.
- Hostiæ** humanæ, 1, 16.
- Hosticus**, pro hostili, 2, 2; 3, 16.
- Hostiles** diræ, 3, 11. Hostile bellum, 3, 21.
- Hostilius** *Mancinus* C. 2, 18.
- Hostilius** *Tullus*, *Rom. Rex*, 1, 3.
- HOSTIS** per insidias sublatu, videtur aliter
vinci non potuisse, 2, 17. Hostem *Romanis*
toto orbe quærit *Annibal*, 2, 8. Hostem vin-
cere non vult exercitus, cum posset, 1, 22.
- Hostes** judicantur, *Antonius*, 4, 5. *Lépidus*,
3, 23. *Mariani*, 3, 21. ad **HOSTIUM** ar-
bitrium mori fortibus viris miserrimum, 4,
8. in *Hostium* numerum refert, 2, 16. *Hosti-*
bus suis immortal *Romani*, 1, 18. *Hostibus*
etiam recipiendis augenda respublica, 1, 1.
- Humani** cibi, 3, 5. pro esu humana carnis: sic
Humanæ hostiæ, 1, 16. *Humana fragilitas*,
4, 2. *Humanum caput* in fundamentis *Capitoli*
reperit, 1, 7. generis *Humani* facta
discunt, qui res pop. *Romani* legunt, *Præfat.*
generis *Humani*, fœdus rumpunt *piratæ*, 3,
6. dominationis *Romanæ*, id est, *Humani*
generis, 4, 3. sic imperii, id, est, generis
Humani, 4, 2.
- Hypseus** *L. prætor*, 2, 19.
- I
- JACERE**, de regione dictum, h. e. sitam esse, 3, 9.
- Jactari** laboribus & periculis, *Præfat.*
- Jaculari**, pro jacere, mittere, *Panes*, 1, 13. fe
in tela hostium, 1, 14. signum in hostes,
1, 11.
- Janiculus** mons, 1, 25; 3, 21; 3, 23. occupa-
tur à *Porfena*, 1, 10.
- Janus** *Geminus*, 1, 2. *Jani porta* clausa, 2, 3;
4, 12.
- Iberi**, pop, 3, 5.
- Idem** fœdus, 3, 5.
- Id est**, 2, 6; 2, 7; 3, 3; 4, 2.
- IDEM** timendum iisdem, 4, 2.
- Idonea** clades, h. e. satis magna, 1, 12.
- Ignis** accedit incendio, proverbium, 4, 6. *Ignis*
Æneæus, 1, 16. *Ignis*, claritudinis omen, 1,
6. *Ignis* haustu perit *Catulus*, 3, 21. *Ponti-*
fex, *Vestales* amplexus aras, tantum non eo-
dem *igne* sepelitur, 3, 21. *igne*, ferro, ma-
nibus, exæquata *Urbs*, 1, 13. *igni* & aqua
interdicere, 3, 16. *ignes* in naves jacti, 4,
11. *ignium* mora, 2, 15. *ignibus* & oleo,
forti milites, 2, 6. *ignibus* septæ latebræ, 2, 3.
- Ignoscere**, 2, 9; 4, 2.
- Ilberda**, urbs, 4, 2.
- Ille egregium** significat & clarum: sic magnus
Ille Africanus, 2, 15. *Cato Ille Censorius*,
2, 17. pater *Ille Gracchorum*, ibidem. *Me-*
tellus Ille, 2, 17. *Scipio Ille posterior*, 2,
17. *Sic Veget.* 2, 3. *Cato ille major. Alio-*
rum auctorum exempla non indiligenter colle-
git Robertus Stephanus in Dictionario.
- Illustrat** *Asiaticæ*, plagæ litora *Cyzicum*, 3, 5.
- Illyres** & *Illyri*, 2, 13.
- Illyricum**, 1, 18. in *Illyrico* victi *Cæsariani*,
4, 2.
- Illyrii** assidui *Romanorum* hostes, 2, 3. vincun-
tur, 2, 5. 2, 13; 4, 12.
- Ima** *Alpium* juga, h. e. comparata cum aliis,
non ita excelsa, 2, 3.
- Imaginaris** rex, h. e. non iustus & legitimus,
2, 14. sic *imaginari* fasces, apud *Livium*, 3,
41. *Imaginaria* belli indictio, pro quali-
cumque, non solenni, 4, 10. *Imaginarium*
jus, pro quocunque prætextu, 3, 11. Adde
Formulas Vet. pag. 377. Sic *Imaginaria* fi-
des, *Sidon. epist.* 4, 12.
- Imago** pop. *Romani*, *Præfat.* *Imago* potius ur-
bis quam urbs, ædificia sine civibus, 1, 1.
- Imago** pro spectre, 4, 7. *Imago* nocturna, pro
somnia, 4, 2. hinc *imaginari*, pro somnari,
apud auctores. *Imagines* *Cæsaris* circa tem-
pla, 4, 2. sub *Imaginibus* suis *Araxem* legi
concupiscit *Antonius*, 4, 10.
- Imbutus** ad excidia urbium, 2, 18.
- Imitator** *Æneæi* *ignis* *Vesuvius*, 1, 16.
- Immane** dictu, h. e. mirum & incredibile, 1, 14.

I N D E X.

Sic Marcellin, 15, 21: Immane quo quantoque gaudio. Immania corpora ferro magis parent, 3, 10. Immanissimi gentium Galli & Germani, 3, 10. Immanissimum facinus, 4, 1.
 Immanitas gentium, 3, 2. montium, 2, 6.
 Immaturus, pro interpestivo, 1, 3.
 Imber corrumpit arcus, 2, 8.
 Imminuere, pro minuere, 4, 2.
 Immittere percussores, 1, 7; 3, 1. *Cof. in Numidiam immittitur, h. e. mandatur ei, ut in Num. impetum faciat, 3, 1.*
 Immolare, 3, 18. *Ut victima mactatus, Liv. 42, 29.*
 Inmortui hostibus Romani, 1, 18.
 Impar, *h. e. non sufficiens captis, 3, 17. Impar, pro debiliore: sic oceanus imparem se fatetur, 3, 10.*
 Impatiens jugo, 2, 17. pacis 2, 8. foli, 3, 6.
 Impatience Cæsaris, 4, 2.
IMPERATOR quanti est, tanti exercitus, 2, 18. Imperatoris clades sacramentum auger, 4, 2. Imp. etiam absentis fortuna, pro partibus militat, 4, 7. inter Imperatorem & militem medius Cæsar, *h. e. utriusque munere fungens, 4, 2.*
 Imperium Romanum, nisi sub uno principe, haud ita potuisset coire, 4, 3. circa mala sua districtum, 4, 12. Imperii cursus incurfione Gallica suppressus, 1, 13. cum IMP. magnitudine crescunt vitia, 2, 19. Imp. secreta pignora, 1, 2. Imp. dignitas ornamentis Tarquinii eminet, 1, 5. Imp. sedes, capite in fundamentis Capitoli reperto, promissa, 1, 7. Imp. patrimonium, vectigalia 3, 13. Imp. senectus quasi reddita juventute revirescit, *Præfat. ita Symmachus, epist. 10, 22. f: Fecistis ut Urbs cana luxuriat in primam reducta latitiam, & ver illud quondam vigentis ætatis. Cassiod. 1, 25. f. Ut antiqui principes nobis merito debeant suas laudes, quorum fabricis dedimus longissimam juventutem: ut pristina novitate reluceant, quæ jata fuerant vetustosa senectute fuscata.* Imp. terminus Rhenus, 4, 12. Imp. æmulatione infesti Latini, 1, 14. Imperia pleraque vi & injuria constituta, 1, 2. magna suis viribus ruunt, 4, 2. Imperium, pro potestate: sic Imp. regibus abrogatum, 1, 7. pro jussu, 1, 1: 1, 14: 1, 26: 3, 19: 4, 1: 4, 2: sic in IMPERIO plus est, quam in victoria 1, 14.
 Impes, 4, 12.
 Impetrare. Saxa à gladio suo impetravit, ne veniret in potestatem hostium, 4, 9.
 Impetus barbaris pro virtute, 3, 3. *Vide Habere Impetus primus Gallorum, major quam virorum, 2, 4. Impetum facere, 3, 17.*
 Impiger fluminum, *h. e. inter flumina, 3, 2. Sic dicimus, eximius virorum, &c.*
 In pigre, pro fortiter, 3, 3.

Impingere, pro impellere contra aliquem, sic Egestas Catilinam impexit patriæ, 3, 12.
 Impiæ pugnae, de civilibus, 2, 19. *Ita Claud. in Rufinum, 2, 63. Impia certamina vocat à cive concitata contraremp. quæ parentis instat est. Qua de causa Impii etiam dicuntur, quæ injudantur principi, at apud Curium sapius, in causa Philotæ. Vide etiam Lipsii notam 270. ad paræ. Plinii.*
 Implere viam, pro finire, absolvere, 4, 12.
 Impliciti dumis silvestribus, 2, 3. torrentibus abruptis 4, 12. *h. e. circumdati, cincti, quomodo ferè Impediendi verbo utitur Ovidius, ep. 14. vers. 30. Flore novo madidas impedi-ente comas.*
 Imponere statum reip. 1, 1. Ordinare remp. vocat alibi, Justinus, Formare. Imponere, pro præponere, præficere 3, 6. ita crebro Tacitus.
 Importunitas, 1, 7.
 Importuna dominatio, 1, 8.
 Impotentia, pro potentia immoderatè exercita, sic impotentia fœneratorum, 1, 23. Pœnorum, 2, 2.
 Imprecationes morientium, 2, 6.
 Improba classis, pro audaci, nimis avida, nimis alta spirante, 3, 10. sic improba spes est apud Justinum, 22, 7. *Vide Bernec. ad eundem, 29, 2. Ita Seneca, epist. 12, 6: Nemo tam senex est, ut impro de unum diem speret. Hoc sensu Plinius, 2, 26: Rom ausus etiam Deo improbam, annumerare posteris stellas.*
 Imputare, proprium verbum, neque aliud ea vi reperies, iudicio Lipsii ad Tacit. H. 3, 86. *utitur hoc Sueton. Tib. 53, 6. & Ner. 36, 5. Plinius, 8, 17. Gratiam referre, & nihil invicem imputare, rarum est, & 29, 1. 2. Stertinius, imputavit principibus, quod HS annis quingenis contentus esset. Seneca, epist. 104, 8.*
 In cum quarto casu junctum interdum significat contra: ut In aliquem expeditionem sumere, 4, 2. In captam urbem faces poscere, 4, 12. In aliquem percussores immittere, 1, 7. In hostes converti, 1, 7. In finitimos resurgere, 1, 13. In dominos erigere libertatem, 1, 21. In se ipsum converti, 2, 19. *Interdum usque: sic In Cæsarem, Præfat. In seculum nostrum, Præfat. In id tempus, 1, 17: 2, 20: 4, 12. Interdum per: sic In menses descriptus annus, 1, 2. In classes distributus populus, 1, 6. Interdum propter: sic In honorem mortuorum, 3, 5. In honorem virtutis, 1, 3. In experimentum, 1, 5: 1, 13. In ultionem, 1, 11. In auxilium, 1, 3. In id, 4, 7. Interdum intro: sic In corpus suum redire, 1, 3. In carcerem detrahi, 1, 24. In antecessum. Vide A. In compendium missum bellum, *h. e. paucis viribus demandatum, 1, 3. In censum relatus pop. Romanus, 1, 6. In potestatem redigere, 1, 15. In plana**

I N D E X.

Incertum. Vide Dubium.

Incivilius se efferre, h. e. supra aequalitatem civium, I, 26. Tacito I, 12. est plusquam civilia agitare. Vide Bernecc. ad Sueton, Caf. 75, 10.

Inclinarum cornu, 4, 7. *in fugam nutans, ut alibi loquitur.* Inclinata acies saepe apud historicos, Inclita Numæ religio, h. e. *celebris & magni aestimata*, 1, 2. Incliti armis Romani, 3, 1. *descendit hac vox à verbo Cluo.* Inclito portu urbs, 1, 20. *Ita Sallustius, H. 4, 2. regnum Perfidis inclitis divitiis.*

Inconditus, *pro agresti, rudi, impolito: sic* Incondita moribus gens, 1, 13. Inconditi clypei, 3, 20. hostes, *pro inordinatis, confusis & palantibus*, 1, 17. Inconditæ rates, 3, 8.

Incremare, *pro concremare*, 4, 12.

Increpare, est hostibus illudere, differētia in eo ja-
cere, 3, 3. Increpare ambitum, moram, otium,
4, 2. Increpare victis superbe, 1, 13. Non
nimis placet ea lectio, cum Increpare vix in-
veniat in tertio casu junctum: legendum fer-
te: gladio, insuper vā victis increparent;
saltem addita particula in; & una voce in
duas disparata: nam b & v frequenter in-
vicem mutant; & æ diphthongus cum e vocali
in antiquis libris sæpēnit confunditur. In-
crepare etiam ad factā translatum, sic vallum
Urbis Remus increpat saltu, 1, 1.

Incubare, pro pertinaciter inharere, incumbere, sic Italiae incubat Annibal, 2, 6. Urbis faucibus Porsena, 1, 10. prædæ Histri, 2, 10.

incumbere, *pro summo studio urgere sic Appuleius rogandis legibus incumbit*, 3, 16. *incumbere, de bello quasi mole aliqua dictum*, 4, 2.

incurrere in hostem, 1, 9: 3, 4.

incurſio Gallorum, 1, 13. Incurſiones, 3, 10.
Incurſionibus crebris fatigare, 4, 12.

ncutere pavorem, *pro facere pau, terrere* 3, 10. *Indago, proprie venationem rete; per translationem de iis quoque dicitur, qui undique opprimuntur & cinguntur: sic quasi per Indaginem captæ rates*, 4, 2. *Cantabri ritu ferarum, quasi Indagine debellati*, 4, 12. *quicquid piratarum fuit, quadam Indagine inclusum & oppressum*, 3, 16. *Sic Plin. paneg. cap. 34. Mille pœnarum indagine inclusi delatores.*

indicare bellum, 2, 8.

ndictio belli, 4, 10.

indigena potio, 2, 18.

indignum facinus, 2, 16. imperio mulieris
perire. Indignus, 2, 5.

Indita saxeo monti urbs, h. e. imposita, in adificata, 3, 1. Indoles

Inde
fin
Indu
Indu
ru
Indu
Indu
cul
Indi,
Indu
tur
ST
Indu
Ine
INEE
Pr
Inesc
Inexp
Liv
Inexp
Infan
ma
Infan
ad In
que
in j
ex
mo
ad i
que
Inferi
Inferr
Fast
sign
Inficia
Infidu
Taci
Infinite
II.
Sue
fili
tum
illa
vide
pare
Influe
veni
neg.
Infra &
Virg
veru
Infula
Infund
tere,
Ingau
Ingenu
4, 12
Roma
reges
3, 2

I N D E X.

Indoles Servii eximia, 1, 6. **INDOLIS** magnæ signum, sperare semper, 4, 8.
 Induciomarus Trevir, 3, 19.
 Induere nomini capta oppida, *h. e. nomen eorum addere suo*, 1, 11.
 Indulgenter habere, *pro leniter tractare*, 1, 18.
 Indulgere aliquid alicui, 2, 14. **Ind.** spectaculis, 3, 12.
 Indi, 3, 5. legatos ad Augustum mittunt, 4, 12.
 Industria Ciceronia, 4, 1. fatorum, 1, 8. fortunæ, 2, 8 : 4, 2. Tarquinii, 1, 4. **INDUSTRIA** viribus temperatur, 2, 12.
 Industrie, 1, 6.
 Inequitare campis, 4, 12.
INERTIA Cæsarum imperium consenscit, *Præfat.*
 Inescare, *esca objecta illicere*, 3, 5.
 Inexpugnabile bellum, *h. e. implacabile*, 4, 4. *Ita Livius*, 33, 33. & *Justinus*, 38, 6.
 Inexplebilis honorum fames, 3, 21.
 Infantes suos necant Cimbræ, 3, 3. in ora Romanorum mittunt Alpinæ, 4, 12.
 Infantia pop. Romani, *Præfat.*
 ad Inferos secum ferre, 4, 8. *Phrasis Sacra quæque scriptura usitata, ut Genesios capite*, 42. *in fin.* ab Inferis emergere, dicebantur qui ex desperatis rebus eluctati erant, quasi à mortuis redirent, 2, 6. *Vide Desid. Heraldum, ad ista Arnobii, lib. 2.* Et ab Orci faucibus, quemadmodum dicitur, vindicari.
 Inferiæ, 2, 6 : 2, 18.
 Inferre cladem, 1, 13. lumen, 4, 7. *Sic Ovid. Fast.* 2, 352 — illatis ignibus acta patent; signa, 1, 22 : 2, 16. stuprum, 1, 7.
 Inficari, *pro negare*, 1, 22.
 Infidum glacie flumen, 3, 4. *Eadem metaphora Tacitus*, 1, 61. fallaces campos dixit.
 Infinitivus pro imperfecto indicativi, 4, 4 : 4, 11. *Quintilian. declam.* 3. pag. 1. f. *Sic in Suet. Ner.* 40. f. *lego.* præcipere conatus rem silentio obliterare. *Est hac enallage modorum apta narrationibus ut notum præteritis qualis illa apud Sallust. Jug.* 100: *Cos. omnia providere, apud omnes adesse, laudare, increpare merentes, &c.*
 Influere, *de populo dictum, significat cum copia venire*, 1, 1. sic *Influentia negotia, Plin. paneg. c.* 81.
 Infraactus, *pro fracto*, 2, 2. *Sic Livius*, 40, 40. *Virg. Æn.* 12, 1. & *infraactor, Sulpicius Severus, Hist. sacra, lib. 2. pag.* 166.
 Infulæ victimarum, 4, 2.
 Infundere urbi agmen militum, *pro immittere*, 3, 21.
 Ingauni, pop. 2, 3.
 Ingenium Asturum in pacis partes promptius; 4, 12. Græcum Italicis artibus mixtum, 1, 5. Romuli asperius, 1, 1. Ingenio varii Rom. reges, 1, 8. Ingenia formantur situ locorum, 3, 2 : 3, 4. **Ingenium** loci, *pro natura loci,*

2, 6 : 2, 17. *Sic Plinius*, 172. *Papinius. Silvorum*, 2, 278. *Sallust. H.* 3, 5. *Ita ingenium pavoris. Claudianus, in Entrop.* 2, 470: *Livius alicubi de Censura : ut imperium suo vehemens mansueto permetteretur ingenio! Adde Plinium*, 10, 58. *Rutilius Itiner. versu.* 328 : *Sive loci ingenio, seu domini genio.*
 Ingratissimi hominum, 3, 5.
 Ingruentes hostes, 4, 2.
 Inhære montibus, 4, 12. scopulis, 4, 12.
 Inhiare auro, thesauris, 3, 11.
 Inhibere adoptionem, *impedire*, 4, 4. arcus, *pro remittere*, 4, 10.
 Inhonorata societas, 2, 8.
 Inicit, *pro injicit*, 1, 10. *Ita Silius*, 18, 570. *Sic abicit, Juven.* 15, 1. adicit, *Martial.* 4, 54 : 10, 82. *Vetus epitaphium : Centenas adicit numero crescente coronas, deicit. Asinius Gallus apud Suet. de clavis Gram. cap.* 12. subicit, *Lucanus*, 7, 774. *Ovidius de Ponto*, 2, 3. Turpe putas abici, quia fit miserandus, amicum.
 Injicere manum, 3, 14.
 Inimicus nobilitati, 3, 16.
 Iniquus nobilitati, 3, 16.
 Inter Initia Urbis, 3, 19.
 Injuria favorem conciliat, 4, 2 : 4, 4. Injuriæ opportunus juvenis, 4, 4. **INJURIIS** agitatus populus, cupidine libertatis incenditur, 1, 8. Injuriæ & contumeliæ differentia, 4, 12.
 Immodum, *pro admodum*, 3, 1.
 Innoxia pastoris sectæ integritas, 3, 12.
 Infani montes, 2, 6.
 Infectari aliquem probris, 4, 4.
 Insidere arcem, 3, 21 : 4, 2. collem, 3, 23. harenam, 4, 7. mare, 4, 8.
 Infidiarum fallacia *Vide F.* Infidiis mandare scelus, 3, 1. Infidias disponere, 3, 10. per Infidias aliquem aggredi, 1, 10 : 2, 17. **IN-SIDIIS** sublatus hostis videtur aliter vinci non potuisse, 2, 17.
 Insignia magistratuum ab Etruscis, 1, 3. per Tarquinium, 1, 8. regia regni. *Vide R.* Insignia imperatoria projecta, 1, 18. *Exemplum simile simulque trajectiuncula, occurrit in Hist. Miscella*, 6, 8. ubi legendum : Mithridates vix D C equitibus comitatus aufugit, diademate & tiara, ne agnosceretur, abjectis. Castra ejus direpta, &c. *Hinc intelligitur illud in libris Macchabæorum*, 2, 8 : Nicanor deposita veste gloriæ, per mediterranea fugiens. *Adde Xiphilin. Trajano, pag.* 254. Insignia senatus pro ornamentis, hominibus qui senatum decorant, 4, 1. sic insignia virtutis, 2, 2. *quæ alibi monstra virtutis vocat.*
 Insignia, subaudi facta, 3, 10. Insignia trabeis & fascibus tropæa, 2, 17. insignibus Romanorum spoliis tropæum, 4, 12.

I N D E X.

- Inſimul, pro junctim, ſimul. Praſat. Ita Statius, Sil. 1: 6. 36. Et gentes aliis inſimul rogatas. Collectio Chron. ex Anonymo, qui ſub Alexandro Severa vixit; ſine lib. 1. Fiuut inſimul anni. CCCXLVI Ut autem inſimul omnes conſpexit, Geſta DEI per Francos, pag. 63. verſ. 27. Adde Paul. Diacon. lib. XV. in morte Aſtila. Apuleius, 1. Florid. hoc ſenſu utitur voce Cunctim.*
- Inſolentia Fabiæ, 1. 26. Gallorum, 1. 13. Lepidi, 3. 23.*
- Inſtar navalis belli, h. e. ſpecies, ſimilitudo, 3. 5.*
- Inſtare, pro addeſſe, incumbere, urgere, imminere, 3. 5. Inſtare veſtigiiſ, 4. 11.*
- Inſinatus deorum, 1. 9.*
- Inſubres affidui Rom. hoſtes, 2. 3. vincuntur, 2. 4.*
- Inſulæ Fortunatæ, 3. 22. Inſularum fatum, 3. 9.*
- Inſultare, 1. 18. Inſultatum reliquiis C. Gracchi, 4. 15.*
- Inſultatio Germanorum inter cædem Variam, 4. 12.*
- Inſurgere toris viribus, 3. 18. ſic Conſurgere.*
- Intacti Umbri, h. e. bello nondum læceſſiti, 1. 17. Intactæ viæ, per quas nemo iter fecit, 3. 10. Sic Intactum fretum eſt apud Claudia. belli Getici principio. In eodem tamen carmine, verſ. 180. non intactum nubibus Olympum legerim, ſed inteſtum.*
- Integer & recens, 3. 1. Idem quod intactus: ſic Integra provincia, 2. 17. Caſar. de bel. civ. 2. 5: ſuos cohortatus, quos integros ſuperaviſſent, ut victos contemnerent.*
- Integrata amicitia, 4. 10.*
- Integritas paſtoris ſectæ, 3. 12. virginitttis, 2. 6.*
- Intelligit vires ſuas Hiſpania jam victa, 2. 17. Idem verbum in ſimili ſententia Plauti: Tum denique homines noſtra intelligimus bona, cum quæ in poſſeſſate habuimus, ea amiſimus. Intelligere pacem, 4. 12.*
- Inter duos curruſ diſtractuſ Puſetiuſ, 1. 3.*
- Inter manuſ laceratuſ Athenio, 3. 19. Bebiuſ, 3. 21. Inter mortem Tarquinii ſubſtitutuſ Serviuſ, h. e. dum morituſ, 1. 6. Inter etiam poſſponituſ, ut Cretam inter, 3. 6. Rhodanuſ inter, 3. 10.*
- Interamnium, urbuſ, 3. 21.*
- Intercedit bello Oceanuſ æſtibuſ ſubductiſ, 3. 10. h. e. impedit pugnam, & vetat, quo ſenſu & Tribuni pl. dicebantur intercedere.*
- Interceptuſ Coſ. h. e. captuſ, 2. 2. ſic Interceptuſ exercituſ, 3. 4. Interceptæ naveſ, 3. 7. Intercepti etiam dicitur, quod alii deſtinatuſ, ab alio excipitur: ſic Intercepta tempeſtate victoria, 2. 2. Interceptum à Jove votum Marti nuncupatuſ, 2. 4.*
- Intercidere, pro perire, intercipi, 2. 2.*
- Intercludere hoſtem commeatibuſ, 3. 19: 4. 2.*
- Interdicere igni & aqua, 3. 16.*
- Interdiu tenebræ, 4. 2.*
- Interfluens Urbi Tiberinuſ, 1. 4.*
- Interim, pro interdum, 1. 26. Sic apud Senecam, de ira, 1. 16. Interim optimum miſericordia genus eſt, occidere & Conſol. ad Helviam, 16. 11. & 12. Item Senecam Tragicuſ, in Hercule OEtæo, verſu. 481. Pliniuſ, epiſt. 10. Quintil. Inſtit. Orat. 10. 1. p. & Declam. 9. §. 30. Apuleiuſ, lib. 1. pag. 119. Senec. pr. Epitoma. 4. Controverſ. & alteruſ Senecam, de benef. lib. 1. in fine. Corrigenduſ eſt Seveca, Controverſ. IX. quæ inter jocum ipſiſ dominuſ veniunt, lege: quæ interim cum ipſiſ dom. veneunt.*
- Intermonia, 1. 4. Ad eam formam compoſita ſunt, intercolumnia, apud Cicer. in Verrem 1. 19. interfemineuſ, apud Apulei. in Apologia: internodia, apud Virg. in Ciri, circa finem: interſcapuliuſ, apud Apulei, princ. Floridoruſ.*
- Internecio, univerſaliſ cladeſ, 2. 17: 2. 18.*
- Internoctu, 4. 2.*
- Intervenire, pro intercedere: ſic Intervenit pro ſociiſ pop. Rom. 1. 13. Interveniant raptæ pugnantibuſ, 1. 1. Interveniente flumine igniſ abruptuſ, 2. 2. Interveniente quaſi natura, ad mare ſubſiſtunt Thracæ, 3. 4.*
- Inteſtinuſ mare, pro mediterraneo, 4. 2. Græci τὴν εἶτα δάλασσαν appellant, Agelliuſ, 10. 7.*
- Intolerantiuſ, pro intolerabiliſ, 4. 12. Hic ſenſu uſuſ eſt Owenuſ, accuſuſ epigrammatuſ ſcriptoſ: Conjugio eſſe iugum non intolerantiuſ ulluſ.*
- Intra gloriã facinuſ Horatii, h. e. minuſ gloria, 1. 3. Intra pudicitiam Auguſti, pulchritudo Cleopatrz, 4. 11. Sic Quintil. 11. 3: Scripta Hortenſiſ intra famam ſunt, h. e. minora fama. Utiſur eleganter Thuanuſ, ubi de Tartariſ Præcopienſibuſ dicit, eoſ cibo & potu uti, non modice tantum, ſed intra modum. Utiſur & Lipſiuſ, de M. R. 3. 4. gladii certè brevicuſ, & valde intra pili modum, qui tamen in eadem voce Senecam, de benef. 6. 32. corrigi. Sed rectiuſ, ſi quid video, exponit Bernaceruſ, intra pudicitiaſ maledictuſ, cum nondum adhuc publicè male audiret, quod etiam velle videtur Gruteruſ, ſuſpicion. 8. 10. Sic intra pubertatem mori, eſt nondum puberem mori, Caio Inſt. 2. 4. Horat. ad Piſoneſ: Intra ſpem venia cauſuſ.*
- Intra ripam, h. e. in ceteriore ripa, 3. 10. Sic Ovidiuſ, Triſt. 2. 127. voce Citra utiſur.*
- Intermiſcere, 4. 3.*
- Introiſſe victoria fuit, 2. 7.*
- Invadere hoſtem, pro aggredi, 1. 16: 4. 2. Urbem, 1. 13: 3. 20. maria, 3. 6. Invadere ſignificat, aliquid vi aut fraude occupare: ſic Invadere gubernacula Urbis, 1. 6. regnuſ, 1. 8. regnuſ & belluſ, 2. 14. rempublicam, 4. 2.*

I N D E X.

Invehi in fugientem, *pro persequi fug.* 4. 2.
 Invenire quosdam, quam vincere, major labor,
 2. 3. Invenire, *pro offendere*, 3, 10.
 Invidus armis pop. Romanus, 3, 1. Invidiæ Cæ-
 sarum fortuna, 4, 7. Cimbrorum rabies, 3, 3.
 Numantia, 2, 18. Invidi à veris regibus Ro-
 mani, ab imaginario superantur, 2, 14.
 Invidia deum, 1, 13. *Sic Curtius*, 6, 2: & 10,
 5. fortunæ, 4, 2. Invidia vicit clementiam
 Cæsaris, 4, 2. Invidia ex potentia, 4, 2. In-
 vidia, *pro odio & mala existimatione*, *Sic*
Gozz. Dionys. in Excerpt. Vales. pag. 533.
 Cic. ep. fam. 8, 8. ita sub exteri regis invi-
 dia grassantur, Cilices, 3, 6. h. e. regis no-
 men præstendunt, eique invidiam concitant.
 Sic Tutores regis sub aliena invidia regna-
 se, est apud Livium, 24, 25. Invidia regante
 mea—— Lucan. lib. vii. v. 269. Diocletia-
 nus severitatem suam aliena invidia voluit
 explere. *Hist. Miscella.* 10. 44. *Sic Arnob.*
lib. 1. Ut inter Assyrios & Bactrianos, &c.
dimicaretur, invidia nostra hæc fuit? In-
 vidiam extenuare, 3, 18.
 Invisus, *pro numquam viso*, 4, 12.
 Invitat occasio, 3, 5.
 Invius exitus, 3, 20. saltus, 1, 17. Inviu tu-
 muli, 3, 10.
 Inultum cadere, more pecudum, 3, 3. *sic in*
Sallust. Catilin. 58. 11: Cavete, ne inulti ani-
 mam amittatis, neu capti potius, sicuti peco-
 ra, trucidemini, *Josephus*, 13, 24. *verit.* ὡδ
 ἰχθῆον δίχην ἐοικυῖαν κόνιδαν, non
 Inultum occumbere solatio morientibus, 3,
 3: 3, 21.
 Inundatio sanguinis, 1, 13.
 Involvere, *pro corripere, complecti, trahere: sic*
bellum Tarentinum totam fere Italiam una
ruina involvit, 1, 18. Mithridates totum
 Orientum sua ruina involvit, 3, 5.
 Inusitata maxime terrent, 1, 18. Hoc vult *Par-*
menio apud Curtium, 4, 13: Vanis & inani-
 bus militem magis quam justis formidinis
 causis moveri. *Vide Plus. Mario*, cap. 23. *Ju-*
stinum, 11, 9. *Cæs. Civ.* 2, 4.
 Ionium mare, 2, 7: 2, 15.
 Ipse fere emphaticum est, ut in his: Ipse ille
 4, 2. *sic Cicero ad Atticum*, 2, 1. me illum
 ipsum vindicem aris alieni. *Sic emendandum*
putabam in Justino, 5, 4: Ipsos illos deos gra-
 tulantes tulere obitum, quorum execrationi-
 bus erat devotus. Item in Seneca ad Marci-
 am, cap. 111: ipsi illis (non illam) hosti-
 bus cum veneratione & pacem mutua pro-
 sequentibus. *Sit Tacit.* 1, 43: iisdem istis
 cum militibus. *Apulei. Apolog.* eandem il-
 lam filia sua machinam Rufinus admover. Ip-
 so adventus hostici nuntio fugatur Antio-
 chus, 2, 8. Ipso Punici maris nomine qui-
 dam deficiunt, 2, 2. quo loco etiam Punico
 legitur: utrumque defendi potest: prius est,

ut illud *Sidonii. epist.* 8. 12? Quamlibet so-
 la hiemalium mensium nomina tremas, po-
 sterius, ut illud *Ovidii. epist.* 13, 53: Ilion
 & Tenedos, Simoisque, & Xanthus, & Ida,
 Nomina sunt ipso pene timenda sono. *Sic*
Nazarius Paneg. cap. XVIII. Quid memorem
 Bructeros? quid Cheruscos Vangionias,
 Alamanos, Tabantes? Bellicum strepunt
 nomina, & immanitas barbariæ in ipsis
 vocabulis adhibet & horrorem. *Sic noster*
Flor. 3, 10. nomine ad terrorem composito.
Hieron. tomo IX. cap. 174. A: potentia ma-
 gis quam nomina. Ipsorum etiam barbari
 barbarorum Myfi, 4, 12. Ipsa beneficiorum
 potentia, gravis liberis, 4, 2. Ipsa clades
 imperatoris sacramentum auget, 4, 2. in
 Ipsa morte, ira vivit, 1, 18.
 Ira vivit in ipsa morte, 1, 18. Idem expressit
Silius, sine libri quinti: Fronte minæ durant,
 & stant in vultibus iræ. *Sic de Catilina Sal-*
lustius: ferociam animi quam habuerat vi-
 vus, in vultu retinens. *Ira pluraliter*, 2, 15.
 Ire in arma, 4, 5. in sudorem, *pro resolvi*, 2,
 4. furor isset ultra Alpes, 4, 1.
 Irrigari, *pro vegetari sanguine digesto*, 1, 23.
 Isara, fl. 3, 2.
 Isauricas, cognomen Servilii, 3, 6.
 Isaurus, urbs, 3, 6.
 Isra, Jurandi formilis inservit, 1, 1.
 Italia subacta, 1, 26. contra Urbem confurgit,
 3, 18. Italiæ vastatio, 2, 6. Italia sua con-
 tenti debuerant esse Romani, 3, 12.
 Italorum rebellium duces, 3, 18. quibus adde Du-
 illium apud Frontium, 1, 5. Guttam Capua-
 num, apud Appianam, civ. 1. pag. 405.
 Statium, apud eundem, civ. 4. pag. 603.
 Iter aperire ad victoriam, 1, 14. in Italiam, 2,
 6. ad gubernare pedibus, 3, 5. stellis sequi, 3, 5.
 Itum est, 1, 9.
 Iuba Maurus, 4, 2. Pompeianarum partium,
 4, 2. interficiendum se præbat, 4, 2. de Ju-
 ba triumphus Cæsaris, 4, 2.
 Jubere leges, h. e. retas habere, facere, 3, 17.
 tributa, *pro imperare*, 2, 6.
 Judæi, 3, 5.
 Judiciariæ leges, 3, 12:
 Judicio suo, scelere alieno uti, 4, 7.
 Judicia ad equites translata, 3, 13. in quæstu
 habita, 3, 12.
 in Jugulo hostes, 2, 6.
 Jugum, *pro culmine montis*, Maleum, 2, 9.
 Pyrenæum, 2, 17. Jugo Alpium ima, 2, 3.
 Vide Ima. Juga Tridentina, 3, 3.
 Jugum, 1, 11. sub jugum mittere, 1, 11: 1,
 16. quasi Jugo, sic ponte captus Rhenus, 3,
 15. Jugum, *pro servitute: sic Jugi impatien-*
tes populi recens domiti, 2, 17? 4, 12. *Sic*
apud Tacitum, H. 4. 17: Servirent Syria A-
 siæque & suæ regibus Oriens; multus adbac
 f 2 in

I N D E X

- in Gallia vivere, ante tributa genitos Jugum excutere*, 2. 14.
- Jugurthinum bellum, 3. 1.
- C. Julius Cæsar. Vide Cæsar.
- Julius Cæsar Sextus Cof. 3. 18. vincitur à sociis. 3. 18.
- Julius Proculus, 1. 1.
- Julia Pompeii conjunx, 4. 2.
- Julia gens, 4. 4.
- Julus Albam condit, 1. 1. *Idem diceret Arnobius, lib. 2. si per correctores liceret. Verba sunt editionem*: Cujus focer Latinus fuit? *Æneæ*: genitoris Latinus cujus? Albani oppidi conditoris. *Cui dubium esse potest, quin scripserit auctor*: Genitor is cujus? *ad quod is imperiti notarunt Latinus, quasi de eo loqueretur, non de Æneâ: quæ glossa solenni librarii more deinceps in contextum recepta est: & quid aliis videretur sensus turbatior, duæ voces conjuncta.*
- Jungere ponte Urbem: sic Bonna & Gefonia pontibus junctæ, 4. 12. mole bello regionem, 2. 2. Bosporon, 3. 5. sic ponte committere dicit, 1. 4. flumen gelu concretum jungit ripas, 4. 12. Jungere manus, *integrata amicitia signum*, 4. 6.
- Jupiter quasi præfens in Capitolio, 1. 13: 3. 21. intercipit vorum Gallorum, 2. 4. Fere trius, 1. 1: 1. 12: 2. 4. Stator, 1. 1.
- Jurare in verba, 3. 16.
- Jus apud barbaros nullum, 1. 13. JURIS quod ipse composueris, oblivisci non decet, 1. 24. Jure agere, *h. e. jure gentium queri de illatis injuriis*, 2. 5. JURE retinentur provinciæ, 4. 12. Jure sævitum, 3. 21. *nisi forsam ex more Flori addenda vox, quasi jure, ut 3. 14. aut intelligendum de jure non justo, de quo, 3. 23.* Jure suo remp. peculantur equites, *h. e. concessa legibus potestate abutuntur ad peculatum*, 3. 17. Jus belli, 3. 5: 3. 19: 3. 23. civitatis, 1. 14: 3. 18. hereditarium, 2. 8. *quo loco malim legere: hereditario jure possidebat: sicut infra, 3. 13. nec enim poscere Lysimachiam opus habeat, quam jam obtinebat, & instaurabat, ut testatur Livius, 33. 24. Ita forsam emendandus Apuleius, Apol. neminem nostrum pauperem esse, qui supervacanea nolit, possidet (pro poscit) necessaria.* Jus imaginarium, 3. 11. provocationis, 1. 9. sanguinis, 3. 1. testamenti, 2. 20. tribunicie potestatis, 3. 14. victoriæ, 2. 7: 3. 7. Jura armis sæviora, 4. 12. humana atque divina, 3. 5.
- Jusjurandum non remeandi nisi capta urbe, & similia, 1. 12: 1. 16: 2. 4. Tale etiam Labienus apud Cæs. civ. 3. 87. & Casarianorum apud Appian. civ. lib. 2. pag. 467.
- Justa, *pro inferiis*, 4. 2.
- JUSTITIA gubernandi imperia, 1. 2.
- Justus exercitus, 3. 20. Justum prælium, 2. 7.
- Hoc sensu justa arma apud Tacit. 14. 32. quæ militaria sunt Sallust. Cat. 56. 3. apud eundem Tacitum etiam reperitur justus exercitus, H. 4. 21. id est, plenus: sic noster, 3. 20.*
- Juturnæ lacus, 2. 12.
- Juvenis appellatur Augustus intra vicefimum annum, 4. 4. Juvenis, *pro homine quadraginta annorum*, 4. 8. JUVENES opportuni injuriæ, 4. 2.
- Juventius prætor vincitur a Pseudophilippo, 2. 14.
- Juventa imperii, *Præfat. Juventæ prima fax*, 1. 1. *pro primo impetu fervoris juvenilis.* Juventa atas est, 1. 7. *Vide centuriam epist. philolog. editam Francofurti, anno. 1614. epist. 36. quæ est Hermanus Buschii.*
- Juventas pro dea juvenia, 1. 7. pro atate, 2. 1. Dio, pag. 611. C.
- Juventus, *pro juvenibus*, divisa per tribus, 1. 1. mirum in modum exercita, 1. 3. Capitolium defendit, 1. 13.

K

K *Καπάλ*, 2. 10.

L

- L Abienus T. 4. 2.
- Labienus, *superioris filius*, 4. 9.
- Labor ventorum, 4. 11.
- Laborare, *pro periclitari*, 1. 12.
- Lacedæmon, *urbs*, 2. 2. compescitur, 2. 7.
- Lacedæmonii Tarenti conditores, 1. 18.
- Lacerare semet belliscivilibus, 2. 9. Lacerare furtis hereditatem, 4. 4.
- Lacertos movere, *pro convalescere, Præfat.*
- Laceræ comæ, 1. 1.
- Laceffentibus causis, 2. 17. finitimis, 1. 9.
- Lacones trecenti, 2. 8. *Admonent hi loci apud Senecam, Sæfor. 2. ibi Victor Statorius: Trecenti, sed viri, sed armati, sed Lacones, sed ad Thermopylas. Nunquam vide plures trecentis; lege trecentos: & hoc est, quod decentissimi generis stultam sententiam vocat Seneca. Pluribus exponerem το τριςταις hujus lectionis, si modus instituti caperet.*
- Lacus Mæotis, 3. 4. Regelli, 1. 11. Vadimonis, 1. 13.
- à Lævis, 3. 2.
- Lævinus M. Valerius Cof. 2. 6. Philippum vincit, 2. 7.
- Lamponius Samnis, 3. 21.
- Lancæ Cimbrorum, 3. 3.
- Lancia, *urbs*, 4. 12.
- Lapidare, *lapidibus obruere*, 1. 22.
- Lapidatio, *conjectio lapidum*, 3. 18.
- Lapis, *pro milliari*, 2. 6.
- Largitio bellorum gladiatoriorum causa, 3. 12.
- Largitio Drusi, 3. 17. Largitione suspectus Melius, 1. 26. nulla Largitione in pretium liberratis

I N D E X.

libertatis corrumpi, 1, 26. *Largitio igitur tum ad alias quoque liberalitates pertinet; tum in specie ad editiones gladiatorii muneris, aliorumque spectaculorum. Quamvis Agretius distinguat, Largitatem humanitatis esse; Largitionem ambitionis.*

Lars Tolumnius, rex Vcientium, 1, 12. *Vide Val. Max. lib. 2.*

Lakhenes Cretensis, 3, 7.

Latè circumfert arma pop. Romanus, *Præfat.* Latè per Etruriam infesta signa volitant, 1, 17.

Latè fufus exercitus, 2, 16. Latè fundis civium Romanorum tenetur Sicilia, 3, 19. Latè concurritur, ad nomen Marii, 3, 21. Latè Parthos cædit Ventidius, 4, 9.

Latè domantur Liburni, 2, 5.

Latus naufragia sua trahunt Galli, 1, 13. Latus ærarium replent opes Cypriæ, quam ululus triumphus, 3, 9. Latus ut vinceret Cæfar, Pompeianis accessit Juba, 4, 2. *Horatius, Od. 3, 17. Latè tyrannus, Sallust. Jug. 5, 5. Syphacis Imperium in Africa latè valuit.*

Latebræ ignibus septæ, 2, 3.

Latifundia, 3, 18.

Latinarum festum, 3, 18.

Latini vincuntur, 1, 14. mixti Romanis, 3, 18: 1, 1.

Latum, 1, 1: 1, 7: 1, 11. contra urbem confurgit, 3, 18.

Latio promiffa civitas, 3, 12.

Latrones, *pro piratis*, 3, 6. *fic Latrocinium maris pro Piratica est apud Justinum, 43, 3. Strabo, lib. 14. habet ληστές ης καὶ αὐτῶν, ης καὶ δολοφόνων. Ita:*

Latrocinari est Piraticam facere, 3, 6.

Latrocinia magis quam bella, 2, 3. ad latrocinia magis, quam aperto habiles Marti, *Marcellinus, 15, 23. fic apud Sallust. Jug. 97. pugna latrocinio magis, quam prælio similis. Liv. 35, 7. latronum magis, quam hostium excursions; & 33, 15. proximum bello quod erat, in latrocinium versi. Vide Gentil. de jur. belli, 1, 2. Latrones & hostes in libris iuris sapissimè opponuntur. Vide Lexicon Brissonii, voce latrones. Latrocinii evanescere, 3, 3.*

Latus imperii nudum, 3, 5. *Metaphora à gladiatoribus desumpta, quos, ut ait Seneca, de ira, 1, 11. ars tuetur, ira denudat.*

Laureati victoriæ nuntii, 3, 3.

Lauro, *urbs*, 3, 22. apud Lauronem cæsus Cn. Pompeius, Magni filius, 4, 2.

Laurus in prætoria nata, 2, 7. Laurus, *pro triumpho*, 4, 2; 4, 12.

Lectulus aureus, 3, 5.

Legatio, *pro officio legati, sive locum tenentis*, 2, 8. *pro officio legati, sive nuntii*, 2, 2. *pro legatis ipsis.* Legatio Allobrogum sollicitatur à Catilinariis, 4, 1. Appuleii ad Senatum, 3,

16. Cæsaris ad Ariovistum, 13, 10. Cimbrorum ad Romanos, 3, 3. Cimbrorum ad Marium, 3, 3. Indorum ad Augustum, 4, 12. Orodus ad Crassum, 3, 11. Pyrrhi ad Romanos, 1, 18. Romanorum ad Achæos violatur, 2, 5. ad Illyrios violatur, 2, 5. ad Jugurtham corrumpitur, 3, 1. ad Tarentinos violatur, 1, 18. Sarmatarum, Scytharum, Serum ad Augustum, 4, 12. Legationis dux, *h. e. Princeps*, 2, 6.

Legati, *pro vicariis imperatorum; Gall. Lieutenants*, 3, 6; 3, 10; 3, 22; 4, 2; 4, 2; & 4, 12.

Legiones tres à Germanis cæsa, 4, 12. undecim à Parthis, 3, 11.

Lentulus Marcellinus legatus Pompeii, 3, 6.

Lentulus prætor vincitur à servis, 3, 19.

Lentulus Cn. Cornelius Clodius vincitur à Spartaco, 3, 20.

Lentulus P. Cornelius Sulla prætor conjurat cum Catilina, 4, 1.

Lentulus L. Cornelius Crus Cos. 4, 2.

Lentulus Dacos vincit & Sarmatas, 4, 12.

Lentulus Gætulicus. *Vide Cossus.*

Lentuli Batiati ludus gladiatorius, 3, 20.

Leonidas, 2, 2.

Lepidus M. *Emilius* bellum civile concitat, 3, 23.

Lepidus M. *Emilius* triumvir, 4, 6. fratrem proscribit, 4, 6. ad Urbis præsidium relinquitur, 4, 7.

Leucas insula, 4, 11.

Leucates mons, 4, 11.

Levis armatura, 4, 2. Levia præsidia, 4, 2.

Lex Sulpicia, 3, 21. Leges agrariæ, 3, 3; 3, 13. Augusti, 4, 12. frumentariæ, 3, 13. Gracchanæ, 3, 16; 3, 17. judicariæ, 3, 12. Leges Rom. à Græcia allatæ, 1, 24. Leges citant nefas, *h. e. facinus examinatur legibus*, 1, 3. Leges ferre, jubere, 3, 17. ferre, *pertinet ad magistratus*; jubere, *ad Populum.* Leges pacis, *pro conditionibus pacis*, 2, 6.

Levare, *pro extollere, altiores facere, sic hyems altius levat Alpes*, 3, 3. *Vide etiam H.*

Libanus mons, 3, 5.

Libellus rationes thesaurorum continens, 4, 12.

Liberi Cererisque certamen Campania, 1, 16.

LIBERIS gravis est ipsa beneficiorum potentia, 4, 2.

Liberaliter educari, 1, 6.

LIBERTAS omnibus prior, 4, 2. LIBERTAS cupidine incenditur populus injuriis agitatus, 1, 8. Lib. gaudium, 1, 9; 2, 7. in Lib. pretium nulla largitione corrumpi, 1, 26. Lib. vindices imperio ornati, 1, 9. Lib. acerrimus custos, pop. Romanus, 1, 26. Libertatem, quam maximè restitutam voluerunt, perdiderunt Brutus & Cassius, 4, 7. Lib. à dominis datam, in ipsos erigere, 1, 21. in Lib. excipi, 2, 6. ad Lib. vindicandam

I N D E X.

- dicandam accingi, 1, 9. Libertate, à Romanis data, adversus ipsos utitur Critolaus, 2, 16. pro LIB. pugnantium cruentior pugna, 3, 10. pro Lib. arma corripere, 1, 9; 1, 10; 1, 11.
- LIBIDO** non minus exosa, quam *sævitia*, 4, 12. Libido Sexti Tarquinii, regibus imperium abrogat, 1, 7. Appii Claudii decemviris potestatem, 1, 24. Libido pugnandi, *pro ardore*, 4, 2. libidines, *pro congressibus Veneris*, 4, 11. Sic *Propercius*, 2, 16; *Rumpat ut affluvis membra libidinibus*.
- Libo** *L. Scribonius*, 4, 2. Pompeii legatus, 4, 2.
- Liburnæ**, *navium genus*, 3, 9.
- Liburni**, *pop.*, 2, 5.
- Libicum mare**, 3, 6.
- Libentia** scelus addere, 2, 5.
- Licinius Crassus** *M. Spartacum* vincit, 3, 20. *Vide etiam Crassus.*
- Lictoria** virgæ sonus, 1, 26.
- Lictoris virgæ**, 4, 12.
- Ligures**, assidui Rom. hostes, 2, 3. **Ligusticus sinus**, 3, 6.
- Lilybæum**, *urbs*, 2, 2.
- Limen maris**, *pro ostio, ingressu primo*, 3, 6.
- Lingua caussidici vipera** appellata, 4, 12.
- Litis**, *fl.*, 1, 18.
- Litis**, *urbs*, 1, 18.
- Litare sanguinem**, 3, 4. *extis*, 4, 12. **Litare** Manibus occisorum, 2, 5; 3, 18.
- Livius Drusus** *M. trib. pl.*, 3, 17.
- Livius Salinator** *M. debellat Al drubalem*, 2, 6.
- Locus sceleris & poenæ** idem, 2, 2. *Adde Val. Max.*, 1, 1. & *Dionem*, lib. 51. pag. 513.
- Loci fiducia** resistere, 2, 8. **Loci ingenium** observare, 2, 6. **Locum** in prælio captum, amissa anima, corpora tegere, 4, 1. *Totidem verbis Sallustius*. **Loco** movere urbem, 2, 15.
- Locorum situs ingenia** format. *Vide I. Locis tuti populi*, 2, 3.
- Longè illis nauticæ artes**, *h.e. artes nautica nihil profuerunt illis*, 2, 2. *sic explicat ipse Florus*, 2, 6. **Longè illi triplex murus**, &c. nisi quod hæcenus profuere. *Sic Virg. Æn.* 12, 52; **Longè illi dea mater erit**—*Ovid. Metamorph.* 8, 435; **ne longè tibi captus amore Auctor**—*Hieron. sine apologia ad Domnionem*; **Procul Epicurus**, longè *Aristippus*. *Hinc corrigendum putem Cas. de bell. Gall.* 1, 36. *ubi vulgo*; longè ab his fratrum pop. **Romani nomen** abfuturum; *putem, inquam, scribendum*; longè iis fr. p. R. n. futurum, *Vide Lipsii notam*, 480. *ad paneg. Plinii, & Livinei, in paneg. vet. pag.* 289. f. *Item Ov. Epist.* 17, 53. *Sic Papin. Theb.* 3, 666.—**procul hæc tibi mollis Insula**, terrificique aberit *dementia Phœbi*.
- Longini familia patricia**, 4, 1.
- Loqui dicitur fama**, 4, 10.
- Lorica**, *pro opere*, circumdati obfessi, 2, 18; 3, 10. *Quid propriè sit, vide apud Vegetum*, 3, 28. & *Lips. Poliorc.* 2, 2.
- Lucania**, 2, 6. **conspicitur contra Romanos**, 3, 18.
- Lucani**, 1, 18. **vincuntur à Carbone**, 3, 18.
- ad Lucernam legere**, 4, 2.
- Lucretia**, 1, 17; 1, 24.
- Lucrinus portus**, 1, 16.
- Lucretur pop. Rom. cum finitimis**, *Præf. domi*, 2, 1. **Lucretari vocat**, *bella ut non magna, ita difficilia gerere, viribus nondum confirmatis*.
- Lucullus L. Licinius** *Turdulos* vincit, 2, 17.
- Lucullus M. Licinius** *Thraces* vincit, 3, 4.
- Lucullus L. Licinius** *Mithridatem* vincit, 3, 5.
- Lucullus L. Licinius** vincitur à *servis*, 3, 19.
- Lucus asylum factus**, 1, 1. **in Lucis conventus Gallorum**, 3, 10.
- LUDIBRIUM** calamitatem auget, 3, 20. **Ludibrio hostium se eximere**, 3, 21. **Ludibrio esse**, 3, 11. **haberi**, 3, 21. **Ludibriis fœdere mortem**, 3, 4.
- Ludibundus**, 2, 10.
- Ludimagistri Falisci perfidia**, 1, 12.
- Ludii**, 3, 20.
- Ludus gladiatorius**, 3, 20.
- Ludi, pro spectaculis**, *Asculanorum*, 3, 18. & *questres*, 1, 1. *Nemæ*, 2, 7. *Tarentinorum*, 1, 18.
- Lumen prætoris navis**, 4, 8.
- Luna commilitans**, 3, 5. **Luna quarta**, 1, 18.
- Lupa**, *Romuli nutrix*, 1, 1.
- Lustani**, 2, 17. **Viriato militanti**, 2, 17. *Sertorio*, 3, 22.
- Lustrata quasi incendio Gallico Urbs**, 1, 13.
- Lutatus Catulus C. cum Pœnis** debellat, 2, 2. *alii scribunt Lucatius, sed illum rectum esse claret ex vers. Silii* 13. 730; *Æquoreis victor cum classe Lutatus armis*.
- Q. Lutatus Catulus Lepidum** compefcit, 3, 23. *Vide etiam C.*
- Luxuria, pro luxu**, 1, 18. **LUXURIA** sua debellatur *Antiochus*, 2, 8.
- LUXUS** famem facit, 3, 12. **Luxu extinctus furor Antonii**, 4, 11. **Luxus pluraliter**, 2, 8.
- Lyfimachia, urbs**, 2, 8.

M

- Macedo, pro Macedones. Vide Sing.** *pro Plur. affectator imperii populus*, 2, 7.
- Macedones**, 1, 18. **Macedonum tributarii Thraces**, 3, 4.
- Macedonia**, 1, 18, debellatur, 2, 7. *iterum*, 2, 12. *tertium*, 2, 14. **in partibus Pompeii**, 4, 2. **provincia Bruti**, 4, 7.
- Macerare hostem, attenuare & vexare**, 2, 6.
- Machinas incendere**, 4, 2.
- Macra**, *fl.*, 2, 3.
- Macæ**, 2, 18.
- Mælius Sp. regnum affectat**, 1, 26. *apud Plut. Bruti*.

I N D E X

- Bruto, cap. 2. corruptus est* Μάλλας Σπύρας. *Maeris lacus*, 3, 4.
- Magaba mons*, 2, 11. *Totum locum ita restitui*: quamvis sub adventum hostis, relictis sedibus, in altissimos se montes recepissent. *Tolstobogii Olympum, Tectosagi Magaba infederant utrinque fundis sagittisque acti*, &c.
- Magister regis*, 4, 2. *h. e. qui eum instituit quacunq; in re* Plaut. *Bacchid.* 3, 3. *Virg. Aen.* 5, 669: — nec exanimis possunt retinere magistri. *Statio, silv.* 5, 193. *Moderator est*; — indomiti Phoenix moderator alumni. *Μημους vocat Ptolem. Hephestion. apud Photium, Biblioth. Cod.* 190.
- Magistratu se abdicare*, 3, 14. *Magistratum causa exorta feditio*, 1, 26.
- Magnanimitas ducum Romanorum*, 1, 18. *Magnificus apparatus conviviorum*, 3, 12.
- MAGNITUDO apparatus exitiosa*, 2, 3; 2, 18; 4, 2; 4, 11. *cladium*, 3, 19. *elephantorum*, 1, 18. *navium Antonianarum*, 4, 11. *Pompeii*, 3, 5. *prædæ Veientis*, 1, 12. *Romana, Præfat.* eo Magnitudinis crevit pop. Rom. ut suis viribus conficeretur, 3, 12. *Magnitudo serpenis Libyci*, 2, 2. *Tarenti*, 1, 18. *MAGNITUDO virtutis calamitatis approbatur*, 2, 2. *Magnitudo igitur vel propriè sumitur, vel translata, pro potentia & præcellentia.*
- Magna fortuna pop. Romani, & semper in malis major*, 3, 18. *MAGNÆ indolis signum sperare semper*, 4, 8. *Magnum fidei monumentum Saguntus*, 2, 6. *MAGNA nomina, ut non in usum; ita ad speciem imperii, acquisivisse, decorum*, 3, 12.
- Majestas Cæsariani nominis*, 4, 4. *populi*, 1, 9. *Reguli*, 2, 2. *Romana*, 4, 2. *Senatus*, 1, 5; 3, 17. *majestas capta, in Persæo*, 2, 12.
- Majorum causa parcere delinquentibus*, 3, 5. *Majoribus nostris ablata, non sunt nostra*, 1, 2. *Vide disputationem Jephtha adversus regem Ammon, Judicium, c.* 11. *Majus fuit imperium Rom. quam ut ullis externis viribus extingui posset*, 4, 2.
- Malè, pro nequicquam, frustra*, 3, 5. *pro obiter vix, non satis: sic* MALEO-brutum incendium majore flamma reviviscit, 3, 21. *Ita-malè viva caro*, *Ovidius, Met.* 15, 380: & *Fast.* 3, 102: malè forte genus, malè facillata societas. *Suet. Aug.* 17, 1: & 21, 2. *nationes malè quietæ. Statius Theb.* 11, 552. *Qua malè jam plumis imus regit inguina thorax*
- Maleus sinus*, 3, 6. *Maleum jugum*, 2, 9.
- Malus genius Bruti*, 4, 7. *MALIS augetur animus fortis*, 3, 5. *Malis suis maria terrasque permiscuit Sertorius*, 3, 22. in *MALIS semper major pop. Romani fortuna*, 3, 18. in *ipsis Malis beatissima Numantia*, 2, 18, in
- ipsis Malis utrunque felix*, 4, 2. *hoc ei in Malis suis indulgente fortuna*, 2, 14.
- Mamilius Tusculanus*, 1, 11.
- Manare, pro emanare*, 4, 12.
- Manciniana deditio*, 3, 14.
- Mancinus. Vide Hostilius Mancinus.*
- Mandare, pro jubere, & delegare*, 4, 12. *Mandare expeditionem, & fumere, ut differant* 4, 12. *Mandare sibi inferias*, 2, 6. *verbum testamentarium, quo de latè Brissoni in Lexico. Mandare aliquid ad uxores, jubere aliquid renuntiari*, 3, 3. *ita intelligo Tacit. H.* 4, 51. *sic Vopiscus Aureliano, cap.* 30; *Mandare scelus insidiis, h. e. per insidias exequi*, 3, 1: *sic Justinus*, 5, 2. *Anonymus, de rebus bellicis, pag.* 87: *Vindictam suam malis artibus commendavit. Uktionem. Vide U.*
- Mandata morientium*, 1, 9. *Hujus generis sunt mandata de funere, apud Sueton. Aug. cap. ult. suprema, apud Senec. Medea, versu* 451. *Vide Tacit. Agric.* 45, 8. *Silium*, 15, 791. *Ovid. Fast.* 5, 654.
- Manifesta victoria, pro haud dubiè obventura*, 2, 7. *Sicut è contra apud Ovid. Metam.* 15, 577—*Tyrhana gentis harsipex Magna quidem rerum molimina vidit in extis, Non manifesta tamen. Manifesto vultu esse, h. e. vultu aperitè præ se ferre*, 4, 2.
- Manibus se consecrat Senatus*, 1, 13. *se devotent Decii*, 1, 14: 1, 17. *Manibus Cæsaris graves Cassius & Brutus*, 4, 6. *exercituum Rom. Asculi everfione litatur*, 3, 18. *legatorum Rom. principum Illyriorum cæde litatur*, 2, 5. *Pompeii vindictam quærit fortuna*, 4, 2. *Saguntinorum parentatur*, 2, 6.
- Manilius Manius Cos. Carthaginem oppugnat*, 2, 15.
- Manilius prætor vincitur à servis*, 3, 19.
- Manlius M. Capitolinus Capitolium defendit*, 1, 13. *ab arce Tarpeia deicitur*, 1, 26.
- Manlius Cn. vincitur à Cimbris*, 3, 4.
- Manlius Torquatus T. 1, 13. filium occidit*, 1, 14.
- Cn. Manlius vincitur ab Histris*, 2, 10.
- Manlius Cn. Vulso Gallogræcos vincit*, 2, 11.
- Manlius Catilinæ socius*, 4, 1.
- Mannius trib. mil.* 2, 2. *Manii alias dicuntur indecori vultus persona, quibus pueri terrentur; verus Scholiastes ad Pers.* 6, 56. & *ita forte cepit Augustus in nequissimo illo suo epigrammate.*
- Manubiæ armorum*, 2, 18. *captarum urbium*, 1, 7.
- Manus dextra Crasso amputata*, 3, 11. *Manus porrecta salutantibus*, 3, 21. *Manum injicere*, 3, 13: 4, 1. *Manu sua aliquem occidere*, 1, 10. *quadam quasi Manu repellere hostem*, 3, 5. *quasi una Manu facta strages*, 4, 2. *conferere, pro configere*, 2, 18. *Manu restituere prælium, h. e. pugnando*, 3, 10. *sic Manu pulcer apparuit Augustus*, 4, 4. *Manus amputatæ*

I N D E X.

- amputatae caussarum patronis, 4, 12. Manus abscindere, 2, 4. Manus quasi amputantur adentis armia, 2, 18. Manus jungere, *amicitia signum*, 4, 6. inter Manus lacerata præda, 3, 19. inter Manus laniatus Bæbius, 3, 21. Manibus amnem retinere, 3, 3. Manibus suis ad necem non usi Cassius & Brutus, 4, 7. Manibus & suis, & ipsorum Saguntum evertit Annibal, 2, 6. Manus. *pro copiis, exercitu, globo*, 1, 12; 3, 3; 3, 10; 3, 14; 3, 15; 3, 21; 4, 2. & 4, 10. Manus, *pro vi, bello, armis*: sic Manus capta matrimonia, 1, 1. Latini Targuinios Manu reducant, 1, 11. Antonius conjurationem Catilinæ Manu opprimit, 4, 1. Sic Tacitus, *Germ.* 36, 2: ubi manu agitur. Sallust. *Jug.* 31, 13: non manu, neque vi. Manus, *pro potestate*: sic in Manus alicujus incidere, 2, 8. venire, 4, 12. *Ita princ. Inst. de liberr. quamdium quis in servitute est, manui & potestati suppositus est. Hinc Manumissio dicta, omnia manu à regibus gubernabantur, l. 1. de O. I. sic apud Livium, 34, 7. minus filia, uxores, sorores etiam quibuscumque in manu erunt? Manus ferreæ machina à comprehendendo (quod manuum officium est) dicta, 2, 2. Lucan. 3, 635. Hieron, epist. 3, 3.*
- Marcellinus, Pompeii legatus, 3, 6. Videtur autem hic iungendus Lentulo, & unum ex iis faciendum corpus. Marcellinus enim Lentulorum cognomen est; & Appianus, de bel. Mithrid. pag. 236. Africam Lentulo Marcellino tributam affirmat, ut legendum videtur in nostro; Lentulus Marcellinus Lybicum & Ægyptium, &c.
- Cl. Marcellus M. opima reportat, 2, 4. Cos. 2, 6. Annibalem vincit, 2, 6. Siciliam recipit, 2, 6.
- Marcellus C. Claudius Cos. 4, 2.
- Marcellus, diminutum à Marco, 1, 3. Plutarchus tamen, in vita Marielli, à Marte derivat.
- C. Marcius Coriolanus, 1, 1. patriam oppugnant, 1, 22.
- Marcus Philippus Q. Cos. bellum cum Perse gerit, 2, 12.
- Marcus Philippus L. Cos. bello sociali, 3, 18. Vide etiam P.
- Marcus C. Figulus Dalmatas vincit, 4, 12.
- Marcomani, pop. 4, 12.
- Mare Adriaticum. Ægæum. Africum. Hadriaticum. Ionium. Vide suis quodque locis. Mare externum, pro Oceano Atlantico, 4, 2. Plut. *Cas. cap. 17. est ἡ θάλασσα*. Vide etiam Intestinum mare. Mare hospitale, pro placido & portuoso, 1, 16. velis oppertum, 2, 8. Maris otia, portus, 1, 16. gemitus, 4, 11. Mare præcludunt piratæ, 3, 6. Maria revolvunt spolia, 4, 11. Maria piratica rabie corrumpunt Baleares, 3, 8. Maria prius Oceani, quam arma Romana, montes suos ascensura credunt Hispani, *Proverbialis locutio*, 4, 12.
- Margaritæ Indicæ, 4, 12.
- Mariana rabies, 4, 2. tempestas unde, 3, 12.
- Maritimus triumphus, *pro navali*, 2, 2. Maritimum quasi Urbis hospitium Offia, h. e. quod mari venientia reciperet, 1, 4. Maritima, subaudi loca, 4, 12.
- Marius C. 3, 5. Jugurtham vincit, 3, 1. Cimbros, 8, 3. nobilitati semper inimicus, 3, 16. decus seculi sui, 3, 21. multos claros viros occidit, 3, 21.
- Marius juvenis Cos. 3, 21.
- Marius ejus frater, 3, 21.
- Marmaricus, qui Marmaridas vincit, 4, 12.
- Marmaridæ, pop. 4, 12.
- Marmoreus portus Syracusis, 2, 6. Marmorea arx turres, mœnia, portus Cyzici, 3, 5.
- Mars, pater Romuli, 1, 1. Vide diversas sententias in libello de origine pop. Romani, cap. 19. contendere Marte æquo, h. e. neutro inclinante victoria, 4, 2. sic ancipiti, 4, 2. pari, 4, 2.
- Marsi, pop. 3, 18. Vincuntur à Gabinio, 3, 18.
- Martius populus, h. e. Romanus propter Romulum Martis filium, 3, 3.
- Masiniſſa Numida, 2, 18. avus Jugurthæ, 3, 1.
- Massicus mons, 1, 16.
- Massilia, urbs, 3, 2. capitur à Cæsareanis, 4, 2.
- Massiliæ moritur L. Cæsar, 4, 12.
- Massiva Numida, 3, 1.
- Mater Servii serva, 1, 6. Mater Italiæ Roma, 3, 18. urbium Cydonea, 3, 7. Sic Græcis est metropolis, caput provincia. Solin. cap. XXXVIII. de Cilicia: matrem urbium habet Tarsum. Adde Marcellin. 17, 13. tales urbes etiam matrices appellat. Ulp. l. 4. §. 5. de off. Procos. matres provinciarum. Impp. l. unic. C. de metrop. Beryto, lib. 11. Ad eum modum dicuntur & Metrocomiæ, tit. Cod. Ne liceat habitare Metroc.
- Matrimonia, pro uxoribus, 1, 1. Sic apud Justinum: MATRIMONII fœdus generi fœderique concordiam tenet, 4, 2. Matrimoniorum causa exorta seditio, 1, 25.
- Matrona, 1, 7. Matronæ Carthaginienses comas in tormentorum vincula conferunt, 2, 15.
- Matura mors, pro opportuna, 3, 17. victoria, pro celeri, 2, 20.
- Maturitas, pro constanti ætate, Prefat.
- Mauritania, 4, 2. Mauritaniæ & Hispaniæ liberta in unum vergentia, 4, 2.
- Mauri, pop. 3, 1. Maurorum equitatus, 4, 2. rex, Juba, 4, 2. de Mauris triumphus Cæsaris, 4, 2.
- Mausoleum, 4, 11. Iti dictum fuit sepulcrum Mausoli, de quo Plinius, 36, 5. qua appellatio postea ad alia quoque regia sepulchra transfusa, ut apud Sueton. Vesp. 23, 9. est Mausoleum Cæsarium. Vide Pausan. lib. VIII. pag. 482, 30. Ad eam firmam etiam Ἀντισσηνός est

I N D E X.

in *Eclogis* *Dionis*, per *Falvium Ursinum* editis pag. 419. Unde haud dubia redditur *Berneseri* lectio, in *Sueton. Aug. 18. 1*: Num & *Ptolemaium* inspicere vellet.

Maxima civitas minima domus diligenter contenta, 1. 6.

Maxime, cum maxime, tum maxime, 2. 16 ubi citatus homo doctus, multis exemplis ostendit vocem cum maxime usurpam auctoribus, pro tum temporis, ad praesens. Adde *Livini*, in *Paneg. Mamertini*, cap. 22. quod equidem non inficias eo: hoc tantum putem, non perinde omnia, quae sicut in auctoribus scripta occurrunt, reformari posse: cum etiam, tummaxime non absurde dici, ratio & exempla demonstrant: quorum afferemus, in quibus nulla tam facilis occasio corruptionis fuit, h. e. ubi conjunguntur particula ista, tum cum maxime: sic *Livius*, 40. 32: Castra amissa esse, & tum cum maxime ardere. *Curt.* 5. 7: Hoste & amulo regni reparante tum cum maxime bellum, ubi etiam significatio abit, & cum maxime valet, quam maxime, summis viribus. Postsignitur defendi *Flori* lectio: ordinanti tum maxime *Macedoniam*: quid enim illud maxime impediat, quo minus idem sit sensus, qui apud *Tacit.* 5. 10. Is *Macedonia* tum intensus, *Achaia* quoque curabat. Etiam apud *Livium*, 30. 33. Quam maxime haec imperator, &c. ageret, non possunt nisi nostra ex sententia intelligi.

Medicamina impura, pro venenis, 2. 20. Sic *Gracii* interdum quæquaxor accipitur.

Medicus *Augusti*, 4. 7. *Pyrrii*, 1. 18.

Meditari expeditionem, 4. 2.

Medius inter *Latium* & *Tuscos pop. Romanus*, 1. 9. *Medius*, pro ambiguo, quo inclinat dubitante, 1. 3 in media *Gallia* fuit *Cæsar*, ante, quam ab ultima timeretur 3. 10. Media concione, 1. 9. Medium tempus fementis, 1. 11. per *Medias* hostium custodias, 1. 13. per *Media* hostium tela, ibidem, sive, ut *Virg. Æn.* 10. 729. densos hostes.

Medullis mons, 4. 12.

Megara *Numantina*, 2. 18.

per Membra singula mori, 3. 21.

C. Memmius candidatus, in ipsis comitiis interficitur, 3. 16.

Menenius Agrippa, 1. 23.

Mens imperii imperator, 4. 3. Mens mala, 2. 6. hoc sensu *Virg. Eclog.* 1. 16: *Æn.* 2. 51. si mens non læva fuisset, h. e. si sibi confisisset; si non fuisset abrepta in dextera consilia. Mente concipere, pro cogitare, 1. 5 in *Mensis* exposita capita, 3. 21. sic apud *Valerium Maxim.* 9. 5.

Mensus Julius ex nomine *Cæsaris* appellatus, 4. 2.

MERCES in exitium suum misera resp. 3. 13.

Sic *Quintil. declam.* 6. *Civis Romanus mer-*

ces fio. Similiter *Cremutius Cordus*, apud *Sed nec*, *Suassor*, VII. Ubi de prece *Ciceron.* brevi ante principem *Senatus*, Romanique nominis titulus, tum presium interfectoris sui.

Meridianus circulus, pro plaga ad Meridiem versa, 4. 12.

Merula L. Cornelius flamen *Dialis*, 3. 21.

Mercurialis, quasi sentina resp. 3. 12.

Messana, urbs, 2. 2.

Metapontus, urbs, 3. 26.

Metellus L. Cæcilius *Cof.* *Pænos* vincit, 2. 2.

Metellus Q. Cæcilius *Macedonicus*, 3. 8. *Cof.*

Pseudophilippum vincit, 2. 14. *Achaos*, 2.

18. *Hispanos*, 2. 17.

Metellus L. Cæcilius *Numidicus* *Jugurtham* vincit,

3. 1. exulat, 3. 16. 3. 17.

Metellos Pius, *Numidici F.* cum *Sertorio* bellum

gerit, 3. 22.

Metellus Pompeii legatus, 3. 6.

Metellus Q. Cæcilius *Creticus*, 3. 7. innotuit

Pompeii, 4. 2.

Metellus trib. pl. *Craffum* diris devoveret, 3

11.

Q. Metellus Cæcilius *Cof.* 4. 2.

Metellus derivatum à *Meto*, 1. 3. *Alter ta-*

men Festo.

Metus & ignavia *Antonii*, 4. 7. *METUS*

hostium disciplinam continet, 3. 12. *Metus*

simulatus 4. 9. 4. 10. *METU* belli in

bellum incidere, 4. 2. *METU* mutuo te-

neri, 4. 2. *Metu* vacua *Urbs*, 4. 2. *Metus*

pluraliter, 2. 6.

Micipsa Numida, 3. 1.

Miles, pro militibus. Vide *Sing.* pro plur. *Mi-*

les parte civibus, vox *Cæsaris*, 4. 2. *Miles*

in disciplinam redactus à *Scipione*, 2. 18.

Milites flumen *Oblivionis* formidant, 3. 17.

ocium increpant, 4. 2.

Militaris disciplina, 1. 3.

Milvius pons, 3. 23.

Minium, 4. 12.

M. Minutius Aurruncius *Cof.* 1. 17.

C. Minucius elephantem proboscidem abscindit,

1. 18.

Minucius M. Rufus *Thracas* vincit, 3. 4.

Minucius trib. pl. 3. 15.

Minæ caelestes, pro prodigiis à celo, 2. 8.

Minus desinere, pro prodigiis à celo, 3. 17. Vide

Negationes duas *Minus* est, parum est, 3.

21. 4. 1. *Minus* admirabilior, 4. 2. hac

plenissimi forma magis gratius, *Justinus*, 12.

11: Magis suspensiore animo, *Hirt. de B.*

Afr. cap. XLVIII. ferocius magis quam

consultius, *Ammian. Lindenbrog. pag.* 207.

Magis clarior, idem, 3. 2. & lib. fin. *C. de*

jure dom. impetr. avarus magis quam justus

Sex. Rufus, ubi de *Cypri* possessione. Cujus-

modi exempla plurima collegit *Vechernus*,

Hallenolexia, lib. 1.

INDEX

Mirabilis exitus contentio, 1. 3.
 Mirum in modum, pro valde, optime, 1. 3. Mira dictu res, 1. 1. Mira visa Faliscis fides Camilli, 1. 12. Miræ magnitudinis serpens, 2. 2. Mirum dictu, 2. 1.
 Mirmillo, 3. 20. De hoc gladiatorum genere ex-
acte Lipsius, Saturnaliū, 2. 10.
 Miscere ingenium Græcum Italicis artibus, 4. 6.
probe temperare, 1. 5, sic Tacit. Agr. 4. 4.
 Mæsilium vocat locum Græca comitate & pro-
 vinciali parsimonia mistum, ac bene compo-
 situm.
 Misenus portus, 1. 16.
 Miser Annibal, 2. 8. Imperator Marius, 3. 21.
 Misera Hispania inter Rom. duces discordias
 poenas dat, 3. 22. Misere civitates inter hos
 Scillos duces societatis Rom. poenas dant,
 4. 2.
 Miserabilis strages, 3. 11. Miserabile funus, 3.
 18.
 sine Missione pugnare, 1. 11: 3. 20. Ita Sa-
 neza de ira, 1. 16. C. Cæsar ad pugnam
 vocavit Jovem, & quidem sine missione. *Ubi*
videtur Muretus.
 Mithridates Ponticus, 3. 5: 3. 21, classe juva-
 tur à Sertorio, 3. 22.
 Mithridaticum bellum, 3. 5.
 Mitigare, pro mollire, effeminare, 3. 3.
 Mittere, pro iacere, ingerere, 1. 17: 4. 12. pro
 demittere, 2. 6. pro dimittere, 1. 16. Mittere
 decimas, 1. 12. in auxilium, 1. 3. Poenis
 Xanthippum mittit Lacedæmon, 2. 2. Mittere
 bellum in compendium, h. e. demandare pau-
 cioribus, 1. 3. Mittere dedicationem suam ad
 aliquem, h. e. legatos de deditione, 3. 7. hostes
 sub jugum, 1. 11: 1. 16. vocem, pro emis-
 tere, eloqui, 4. 10.
 Modestia Curinū, 4. 12.
 Modii annulorum, 2. 6.
 Modulatissimus cantus, 2. 7.
 Modus, pro forma, effigie rei: sic serpentum in
 Modum discoloris vittæ, 1. 12. mirum in
 Modum, 1. 3.
 Moenia incendere, h. e. urbes, 3. 10. Vide
 etiam 1.
 Moenius C. Antiates vincit, 1. 11.
 Moles belli, 2. 6: 2. 8. tota belli, 3. 10. tota
 certaminum, 2. 17. ingentis exercitus, 4. 2.
 regis, 3. 5. Mole tota, h. e. omnibus viri-
 bus, 2. 6. Moles propria videtur accipi pro
 ingenti opere ex terra, saxo vel materia extru-
 ctæ sic Mole jungere regionem, 2. 2. Quo-
 modo & apud Curtium, 4. 2. Et, in simili
 capta Alexandri semper Moles dicitur. Sic
 Hirt. de B. Afr. cap. XXVI. moles jacere in
 mare.
 Moliri arma, 4. 4. eadem, pro incipere, edificare,
 fundamenta jacere, 1. 7.
 Mollis regio, pro misa, temperata, 3. 3. sic Mol-
 le cælum, 1. 16: 4. 12.

Momenta trium temporum, quasi diceret puncta,
 2. 15.
 Monarchia præferenda aliis rerum, formis, 4. 3.
 Monumentum fidei Saguntus, 2. 6. victoris
 pulcrum, stans urbs, quam incensa, 4. 12.
 Mons. Montes: Albanus. Alpes. Aventinus.
 Capitolinus. Caucasus. Ceraonii. Chaonum.
 Falerus. Gaurus. Hæmus. Janiculus. Inſani.
 Leucates. Libanus. Magaba. Massicus. Medul-
 lus. Olympus. Pyrenæi. Quirinalis. Rhodope.
 Sacer. Sipylus. Taurus. Vescivius. Vinnius.
 Quare suis quæque locis. Mons saxeus, 3. 1.
 Montes amici vitibus, 1. 16. inviti perfoſſi.
 2. 8. Mentium fiducia rebellatur, 4. 12.
 Mentibus deducti hostes, 4. 12.
 Monstrum, pro ostensio omnis, 1. 7.
 Monstra virtutum, 1. 10. h. e. tam rara virtu-
 tis specimina, ut pro monstris haberi queant:
 sic miraculum iudeis dicit Livius, de Cælis
 falso loquens, 2. 10.
 MORA bellorum sociis gravis, 4. 2. Mors se-
 curitatis publicæ, h. e. per quem fiat, ut re-
 ducatur, 4. 9. Mora non est, 3. 8. h. e. statim.
 MORA, h. e. distansitas, corrumpitur pote-
 stas, 1. 9. Mors comminueret hostem, h. e.
 cunctando, bellum trahendo, 2. 6. Mora ig-
 nium, h. e. duratio incendii, 2. 15. Mors
 necesse, precantari, morari, 4. 2. Vide Sava-
 rum ad Siden. epist. 9. 13.
 Mori iussi, 3. 21. Mori per singula membra,
 3. 21. Moriuntur etiam oppida, 1. 12. Mori
 etiam facis mortuoribusque venit. Senec. epist.
 91. 19. Nihil privatim, nihil publice, stabi-
 le est: tam hominum, quam urbium sua
 voluntur. vide eundem, epist. 71. Salust.
 Jug. 2. 3. & de Rep. 1. 31: omnia orta
 occidunt.
 Moribundus 1. 23. Moribundæ manus, 4. 2.
 Sic forte moribundi dentes, apud Curt. 9. 1.
 Morientium imprecationes, 2. 6. Sic Amytis
 moriens Cambysen execratur, nec frustra ex
 Cæſa Persici cap. 11. mandata 1. 9. Vide
 etiam Mandata Morientium bestiarum mor-
 tis quam maxime mortiferi, 2. 15.
 Morini pop. 3. 10. Morinus portus, 3. 10.
 Morituri epulis expleti, 2. 18. pretiosissima ve-
 ſtibus induti, 4. 11. Morituri non permil-
 ſa pugna, 2. 18.
 Mors Cimbrarum speciosa, 3. 3. Pompelatorum
 non inconspicua, 4. 2. digna viris, h. e. quæ
 strenua pugnantibus obvenit, 3. 20. eadem ap-
 pellatur pulcherrima, 4. 1. voluntaria supplicio-
 rum metu, 3. 19. MORTEM lætum scire,
 dignum sapientie, 4. 2. ultra Mortem petere,
 de vulneribus dictum, h. e. alius latiusque ad-
 acta esse, quam requiratur ad inferendam
 mortem, 2. 7. in ipsa quoque Morte læcerari,
 3. 16. Mortes regum oculatæ, 1. 6. Adde
 exemplum Herodis apud Josephum, 13. 10. &
 Johannis, regis Cæs. 3. apud Oſorium, 1. 3. p. 97.
 Morfus

Morſ
 mo
 Mort
 in M
 3.
 Mos,
 a
 vin
 4.
 ma
 vai
 ut
 dia
 11.
 inf
 opil
 imp
 qua
 de b
 fed
 cus
 fell
 host
 Tar
 Moſa,
 Moſala
 Mour
 Mover
 quod
 temp
 Puni
 6. re
 ta A
 gri,
 ſerre
 turba
 Muci
 Q. Mu
 MULIER
 Multi
 Alpin
 Multare
 26. c
 3. I
 Multus,
 Triſt.
 legor
 eſſe,
 rox in
 danda
 ſians.
 Vide
 TAM
 Gr, 4
 Muluch
 Mummi
 Munda,
 dicitur
 Munera
 apud

I N D E X

Morsus morientium bestiarum quam maxime mortiferi, 2. 15.

Mortiferi morsus 2. 15.

in Mortuorum honorem parcere delinquentibus, 3. 5.

Mos, pro consuetudine: sic More belli cremanur arma capriva, 4. 12. pro exemplo. Vide Ser-
vium ad *En.* 7. 377. sic nullo bono more,
4. 6. pro institutis, etiam legibus: sic More
majorum consularum petere, 4. 2. More etiam
valet, instar; ut More anguium, 3. 5. b. e.
ut solens anguis: sic More fluminis 4. 2. gla-
diatorio 3. 21. ignium, 2. 2. pecudum, 1
11. & in morem pecudum, 3. 8. Mores, pro
institutis bonis sive malis: sic MORES seculi
opibus atque divitiis assignantur, 3. 12. ipsi
imperii Mores in Scauro expugnantur, 3. 1.
quod dictum est, sicut illud Petronii, carmine
de bel. civ. versu 48. Non homo victus erat;
sed in uno victa potestas, Romanique de-
cepit — pro indole, ingenio, & factis inde pro-
fectis: sic MORIBUS suis domiti ferocissimi
hostium, 3. 4. ex Moribus cognomen datum
Tarquinio, 1. 7.

Mosa, fl. 4. 12.

Mosula, fl. 3. 10.

Morus Rom. domesticus, 3. 12.

Movere dicitur, qui cum exercitu proficiscitur,
quod castra moveat, 2. 8. Movere etiam de
tempestate dicitur: sic in Hispania se movit
Punici belli tempestas, b. e. capis in *Hisp.* 2.
6. repetitione Lysimachiae, veluti sidere, mo-
ta Asiatici belli tempestas, 2. 8. Movere a-
grum, pro pellere, 3. 14. urbem loco, pro trans-
ferre in alium locum, 2. 15. Movere res, pro
mutare, 3. 17. sic Movetur Thessalia, 4. 3.
Mucii C. Cordi Scavola virtus, 1. 11.

Q. Mucius Scavola Pontifex, 3. 21.

MULIERES imperio perire indignum, 2. 5.

Mulierum Cimbrarum feritas, 3. 3. item
Alpinarum, 4. 12.

Multare aliquem exultatione, 1. 22. morte, 1.
26. cupiditas Crassi strage exercitus multata,
3. 11.

Multus, pro assiduus, diligente, 4. 2. Ita Ovid.
Trist. 4. 10. 128 — in toto plurimus orbe
legor. Sallust. *Jug.* 96. 3. ad vigilas multus
esse, & 48: 1: tum vero multus atque fe-
rox instare. Cicero *offic.* 2. 18: multus in lau-
danda magnificentia. Naxos. in *paneg. Con-*
stant. cap. sexvissimo hosti multus instaret.
Vide *Dausa praed. in Arbitr.* 3. 1. MUL-
TAM esse caedem non decet, etiam si justa
sit, 4. 6.

Mulucha, urbs, 3. 1.

Mummus L. Achaeus vincit, 2. 16.

Munda, urbs, 4. 2. obsidetur, 4. 2. non osten-
ditur in triumpho Caesaris, 4. 2.

Munerator, qui munera edit, 3. 20. Augustus
apud Quintilian. 8. 3. Munerarium primus

dixit, quo vocabulo deinde usus Seneca, con-
trou. IV. prooemio epis.

Municipalia prodigia, 3. 18. Vide P.

Municipia Italiae splendidissima sub hasta vendi-
ta, 3. 21.

Munitiones novae urbis sanguine Remi conse-
cratae, 1. 1.

Munus gladiatorium, pro spectaculo, 3. 3.

Murmur freti, 2. 8.

Musulanii pop. 4. 12.

Mutina urbs, 3. 20. obsidetur, 4. 4.

Mutinense bellum, 4. 4.]

Murus triplex Carthagine, 2. 15. Syraculis, 2.
6. nullus Numantiae, 2. 18.

MUTUO meru tenentur potentes, 4. 2. vul-
nere super hostem expirare, 1. 11. MU-
TUIS viribus in suum quisque decus nititur,
4. 2.

Myndus, urbs, 2. 20.

Myoparones, navigia piratica, 3. 6.

Myli, pop. 4. 12. vincuntur à Crasso, 4. 12.

N

NAbis Lacedaemonius, 2. 7.

Nar, fl. 1. 15.

Nasceus Italia, b. e. incipiens, 26.

Natalis soli amor, 1. 1.

NATURA gentium locorumque diversa, 3.
10.

Navalia, Ital. Arsenalis, 4. 2.

Navale bellum, 1. 11: 3. 10.

Navigare dicitur bellum, 2. 2. Vide B. sic
ordo victoriarum, 2. 8.

Navigium speculatorium, 4. 2.

Naves Antonianae, 4. 11. Venetorum, 3. 10.

Navigium inopia rates factae, 4. 2. Naves equi
marini, 2. 2. In pugna ad Actium erant Ce-
sarini equitibus similes, modo irruentibus;
modo se recipientibus, eo quod appellere
subinde, ac retro abducere naves ipsi suas tan-
tum poterant, scribit Dio, sine libri 50. hoc
autem est, ad similitudinem equestris pugnae,
ut noster loquitur: nempe sumptis tergis &
redditis, ut Sallustius *Incert.* 5. 24. aus fron-
tis & tergi vice, ut Tacitus, 6. 35. Sic vete-
rum *Inapp.* doctis equites exercebantur, ut ad
equestram meditationem interdum sequerentur,
interdum cederent. Vegetius, 1. 27. apud
Livium, 31. 35: Credidere regia genus pug-
nae, cui assueverant, fore; ut equites invicem
insequentes fugientesque, nunc telis uteren-
tur, nunc terga darent. Ex quibus intelligas,
quid sibi velit idem auctor, 2. 42. cum pug-
natum ad Cannas scribis minime equestris
praelii more.

Naufragium Romanorum, 2. 2. improbam clas-
sem naufragio castigat Oceanus, 3. 10. Nau-
fragio classes cadit Oceanus, 4. 2. Naufra-
gium belli, pro clade, 4. 11. sic Naufragia
sua

I N D E X

Iua iatius trahere 1. 13. *ita*.
Naufragæ partes, *visita*, 4. 2.
Nauticus populus Rhodii, 2. 7.
Ne quid desit, 4. 2. *Ita* Plin. 36. ubi de do-
mo Neronis: malis, 3. 19. turpitudini, 2. 19.
Sic Velleius, 2. 26. *Ne* quid usquam malis
 publicis deesset. *Ita Justin.*
Neapolis urbs, 1. 16.
Nebulosus dies, 3. 3.
Nec magnus, 4. 10. *Nec opinatus*, 3. 5.
NECESSITAS virtutem auget, 3. 3.
Nectere morat, 4. 2. *Vide etiam M.*
Nefas, *pro scelere, facinore*: sic *Nefas* corruptæ
 legationis, 3. 1. Horatii legibus citatum,
 1. 3. inchoatum perficitur, 3. 1. *Interdum*
cum exclamations interjicitur orationi: ut
cum sociis (nefas!) dimicatum est, 3. 19.
quod putabant etiam factum, 4. 2. minus
 recte.
Negationes dum non semper affirmant, sic 3. 17.
 minus desierunt, *pro desierunt tantum*, *cujus*
rei exempla conquirit Nonius in Duæ negatio-
nes, quomodo etiam putem defendi posse vulga-
 tam olim lectionem Ovidii, de arte, 1. 1. Quod
 si nulla tibi non sit legisse voluptas.
Negatus triumphus, *non autem pernegatus*, 2.
 11.
Nemæe ludi, 2. 17.
Nemus Aricinum, 1. 11. *Nemora odorata*,
 3. 5.
Neoptolemus, Archelai præfectus, 3. 5.
Tib. Nero, Pompeii legatus, 3. 6.
Nerobriges, pop. 2. 19.
Nervus reip. ætærium, 3. 13. *Hæc ipsa verba à*
nostro mutuatur Barclæus, Arg. lib. 4. in ver-
bis Polyarchi ad Hyanioban.
Nescio quid, 4. 2. *forma locutionis usitatissi-*
ma.
Neutra passivè usurpata. *Præfat. Vide etiam De-*
coquere.
Nex, *pro morte nec violenta*, 3. 23.
Nicephorum, urbs. *Scrībendum Nicephorium*,
 3. 11.
Nicomedes Bithynicus, 3. 5. *Bithyniam reci-*
pit, 3. 5.
Nihil aliud quam, *pro tantum*, 4. 2. *Nihil*
non, *h. e. omnia*, 3. 32. *Nihil tale metuens*,
 4. 12.
Nilus, fl. 4. 2.
Nimium quantum, *apud Florent.* *Salmastius in*
hist. Aug. pag. 54. col. 2. D.
Nimbus lapidum & saxorum, *h. e. densæ congesta*
saxa instant imbris, 3. 8. *sic velut nimbus e-*
ruptum Parthi, 4. 10. *Nimborum in mo-*
dum tela fusa, 3. 11. *Hoc locutionis genere*
Scriptura sacra utitur. *Sic apud Virg. Æn.*
 12. 284. *Tempestas telorum, ac ferretus in-*
gruit imber. Vide etiam Procella
Nimius, *pro insolentia*, 3. 15. *Sic Horatius*, 2.
 12. *nimium meo*; & *apud Vellium*, 7. 31:

Catulus Pompeium nimium libera civitati di-
xit. *NIMIA* felicitas cladis causa, 3. 12.
NIMIA potentia movet invidiam, 4. 2. *Ni-*
MIA prosperorum continuatio suspecta, 4. 2.
NIMIÆ opes cupidinem dominandi pariant,
 3. 12.
Nisi, *pro non nisi*, 1. 12.
Nivalis dies, 2. 9.
NOBILIUM scelera gravius ferimus, 3. 27.
NOBILITAS sua populos ad rebellandum inci-
 tat, 2. 12. *Nobilitas*, *pro nobilius*, 3. 13:
 3. 16: 3. 17.
Nocturna dimicatio, 3. 5. *imago*, *pro somnia*,
 4. 2. *Vide etiam I.*
Nodus publicæ securitatis, *h. e. qui eam impe-*
dit, *quasi nodus obsecus*, 4. 9. *Nodum autem*,
& moram, conjungit imitatione, ut opinor, Vir-
gilius, qui pugnae nodumque moramque, Æn.
 10. 428. *dixit*; unde & *Prudentibus*, in *Ha-*
martienis, versu 275.
Nola, urbs, 2. 6. occupatur à Spartaco, 3. 2.
Nomen Vercingetorigis quasi ad terrorem com-
positum, 3. 10. *Nomini* induere caprum op-
 pidum, 1. 11. *Vide etiam I.* *Nomine* mu-
 tato imperium à regibus translatum ad Coss.,
 1. 9. *Nomine ipso*. *Punici* maris deficient
 quidam, 2. 2. *Vide etiam P.* *Nomine* unup
 bellum Tarentinum, victoria multiplex, 1.
 18. *Nomen, pro fama, opinione*, 3. 10. *ita*
 bellum Macedonicum *Nomine* amplius, quam
 spectatione gentis fuit, 2. 7. *Sic Justinus.*
Nomen, pro gloria, 3. 5. *Nomine* cladis, *h. e.*
ob cladem, 1. 13. *Ita* *Nom. virtutis*, 2. 18.
NOMINA magna acquisivisse, in speciem im-
 perii decorum, 3. 12. in *Nominibus* etiam
 momenti multum ad favorem, 3. 19. *Illustre*
exemplum in Regilliano Trebellii Pollionis. Aliud
de duabus sororibus Blanca & Urraca, apud Jo-
annem Huartum, in ingeniosissimo ingeniorum
examine.
Norbanus Q. Cos. 3. 21.
Norici pop. 4. 2.
Norici Alpium tumuli, 3. 3.
Noscere, *pro nosse*, 1. 18: 4. 7. *sic cognoscere*,
apud Siden. epist. 9. 6. ubi vulgo legitur,
Yiguit pro dilectissimo nostro (quid loquar
nomen, personam? Tu recognoscas cuncta)
apud Christum, &c. Editio Basil. Virg. p. d.
nostro quidem loquor, nomen, persona. Tu
recognoscas cuncta apud Chr. &c. Scriptu-
rim; *Virg. p. d. nostro (quid enim loquar*
nomen personæ? tu recognoscis cuncta) apud
 Chr. &c.
Notare nomen epistolæ 2. 12. *Vide etiam E.*
Novacula cotem secat Tarquinius, 1. 5.
Novissime, *pro ad extremum*, 1. 10: 1. 13:
 2. 18: 3. 19: 4. 10. *Agellius*, 10. 11. *scri-*
bit, Ciceronem hoc verbo nonuisse uti: sed falsum
enim animadvertit magnus ille Cujacius, 3. 66.
servat, 36. *Item Beroaldus, ad Suet. Caf. 83. 3.*
 Novissima

I N D E X

Novissima conjuratio Galliarum, *h. e. ultima*, 3. 30.
 NOVITAS rei terret, 2. 2.
 Novitas vulneris, *h. e. infolentia, vulneris forma non usitata*, 4. 2. *hic Novi generis editum*, 3. 21. Nova cades, alia prater eam quam iam commiserat, 3. 16.
 Nox concubia, 4. 2. *à concubando, quod omnia animalia tum cubens & dormians, Eumius*. Qua Galli furtim noctu summa arcis adorti Concubia—
 Nuceria, *urbs*, 3. 18. occupatur à Spartaco, 3. 20.
 Nudo pede sacra comitantur Vestales, 1. 13. Nudum imperii latus, *h. e. indefensum*, 3. 5. *Vide etiam L.*
 Nullus, *pro nullius rei*, 1. 26. ita Nullo magis exprimi potest, 3. 10. *Sic Horatius, in arte, versu 329: prater laudem nullius avari. Sic etiam ullius voce usus Livius*, 2. 59. Nemo ullius nisi fugæ memor, observaverat ista & Vinetus. *Sic Nullis obstantibus, Lucan.* 3. 364. Nullius incommodo, *Victor de Casare, cap. III. Marcellin.* 17. 12. *Senec. de benef.* 2. 26. Nullo magis Cæs. Augustum demeruit.
 Numa Pompilius, rex Romanorum, 1. 2. Janum Geminum cludit, 4. 12.
 Numantia, *urbs*, 1. 11. 2. 17. eversa, 2. 18. Numantia excidium, 3. 12.
 Numantini, 2. 17.
 Numero rotundo usi auctores, *Præfat. Sic Plinius*, 36. 15. Nongentorumque annorum dociles scrutari vias: & hoc quidem in collectione seu recapitulatione quadam; secus enim ubi certum aliquod factum suo tempore reddere volunt.
 Numinum contumacia, *de diis, Jovi non cederibus*, 1. 7.
 Numida, *h. e. Jugurtha*, 3. 1.
 Numidæ, *pop.* 2. 15.
 Numidia subacta, 3. 1.
 Numitor, 1. 1.
 Numitorius uncis trahitur, 3. 21.
 Nuncius cladis vix relatus, 3. 11. *Cicero pro L. Manil. cap. 9. Tanta clades, ut eam non ex prælio nuncius, sed ex fama rumor afferret. Livius*, 4. 10: Vix nunciis cadis relatis: & 27. 51. Superfuit aliqui nuncii, & hostium cladis, & nostræ virtutis. *Justinus*, 1. 8: Ne nuncius quidem tantæ cladis superfuit. *Addo Zwingeri theatrum*, pag. 512. f. 1. *Paneg. Maximian.* 5. f. Nuncii victoriæ Castores, 3. 3. Nuntiorum artificiosa celeritas, 3. 3.
 Nuncupare vota in Capitolio, 1. 11.
 Nuper pro aliquam multis annis, 4. 12. *Ra Plinius*, 35. 50: fuit & nuper, *h. e. ante annos plus minus decem. Nam de Neronis temporibus loquitur, cum ipse sub Vespasiani scriberet: sic Livius*, 4. 15. *Seneca, de benef.* 4. 30. *Cin-*

nam nuper, quæ res ad consulatum receptus nuper, *h. e. ante annos circiter L. Cinna quippe Cæs. fuit anno V. E. DCCCLVII. Seneca, de benef. sub Nerone scripsisse putatur. Ita modo de C. X. annis dixit Cicero, Offic.* 2. 21. & de aliquot seculis *Arnobius, lib. 1. pag. 7. Livius*, 9. 17. sicut Magnum modo Pompeium, ac certe scripsit hac Livius annis utique aliquot post pugnam Altiacam, ut ex ipso, 1. 19. apparet: sed ab ea pugna retro ad Pompeii bellum colliguntur anni XV III. *Vide etiam Bernacorum ad Justin.* 38. 6. Scias autem hac ita non reperiri nude posita, sed semper in comparatione vetustiorum: quomodo & ad quæ ipsa magna sunt, cum majoribus collata, parva dicimus.

Nutare in fugam, *h. e. inclinare in fugam*, 3. 10.

Nutriti à feris, 1. 1. *Vide etiam Fern.*

Q

Qducere castra hostilia vallo, 4. 2.

Obequirare, 4. 2.

Obligare quasi mediterraneis agris, 3. 6. *Hoc vocabulo videtur usus, ut Plautus, Menæchm.* 1. 1. vincienti verbo: Nam Pompeius piratis agros dederat, quibus tolerare vitam possent.

Obliquus adversus potentes, *h. e. iniquus potentibus*, 4. 2.

Oblitus rubigine ensis, 4. 2.

Oblivionis flumen, 2. 17.

Obnoxius, 4. 4. ita *Livius*, 42. 46. *Ovid. Am.* 2. 2. *Vide Agellium*, 7. 17. *Plaut. Bacc.* 5. 2.

Oborta tempestas, 1. 1. *h. e. forte exorta, hanc enim vim quandoque in compositionibus habet ob particula: sic apud Livium*, 23. 19. obnata ripis salicta.

OBREPERE non est ex arte ducis, 4. 10.

Obrogare, *pro intercedere rogationi*, 3. 15: 3. 17.

Obruerè amnem ingesta silva, 3. 3. incendium, 3. 21.

Obsœna contumelia, *pro turpi & pudenda*, 1. 18.

Obscuritas generis, 3. 1. ad altiora nitenti obstaculo, 1. 6. *Cicero de Orat.* 2. 53: Invident homines maxime paribus, aut inferioribus, cum se relictos sentiunt, illos autem dolent evolasse.

Observare portam, 3. 6. *Hoc sensu servare ost.* 4. 2. & apud *Livium*, 23. 19.

Obsides dati Porſennæ à Rom. 1. 10. feminæ, 1. 10. duci jubentur, 3. 21. Obsidibus astringere, 4. 12.

Obsessor ipse obsidetur, 4. 2.

Obsidere, *pro occupare, insidare*, 2. 17.

ab Obsidione excutere hostem, 2. 6.

Obsidium, *pro obsidione*, 2. 2: 2. 6: 2. 16: 4. 12.

usuntur

I N D E X.

mutatur hoc vocabulo, Tacit. 3. 39. Et Agell.
15. 21. ubi male notatur in editione Colonienfi,
Agellum hoc nove dixisse. Ad eam formam
et collationem, pro collatione, in lib. 8. S. 1.
liberari.
Obfidius, *Prementis turme praefectus, 1. 18.*
Et autem nomen hoc quale Auxilius, in quem
ludis Aufusius, Epigr. 128. sic Adjutorius est
ut. inscript. apud Gruter. 9. 7. Alimentus,
apud Liv. 21. 38. Sarmenius, apud Quin-
tilian. 6. 3.
Obstreperere actis alicujus, *b. e. ea fuggillare, co-*
rumque resistentionem suadere, 4. 2.
Obstruere geminis vestis, 4. 11.
Obtrivire. Uno penlio Pharnacem Obtrivire Cae-
sar, 4. 2.
Obtorre gula, 2. 17, obtorro collo in ius tra-
hi, Heron. Epist. 2. 9.
Obundatio fluminis 4. 2.
OCCASIO invitat ad facinora, 3. 5 : 4. 1. Oc-
casionem rei bene gerendae invitatus, Epist.
Liv. 2. 9. in Occasionem arripere aliquid,
4. 2.
Occidere, antepenultima brevis, *b. e. cadere, po-*
tere, 4. 8.
Occupare, *pro praevenire, praecipere: sic Occupare*
supra alicujus ferro, est cadere priusquam su-
giat, 3. 31. Occupare manu mortem, 4. 2.
b. e. praecipere, priusquam inferatur ab inimi-
co. Hic sensu Occupare ferrum, 4. 11. Oc-
cupare enim est priorem aliquid facere, ut ex-
plicit Cato apud Agell. 7. 3. Id nos priores
facere occupabimus. Sic. Plin. paneg. cap. 10 :
occupavit, primusque fecit, quod omnes fa-
cturi erant. Ita Curtius, 8. 6 : Cum aprum
solo occupasset, quem rex ferire destinave-
rat. Scitius Testaid. 1. 666 : I precor, ac-
celera, ne proximus occupet Remon. Occu-
pare, pro subito supervenire alicui, quemodo
deprehendere dicimus, 3. 10. Adde Justin. Be-
dicom, Cypri. 3. 1.
Occurrere venienti bello, 4. 11.
Oceano omnia cingens, 1. 13. *furorem civium*
castigat, 4. 2. classes naufragio cedit, ibi-
dem : & 3. 10. Oceani effigies aures in tri-
umpho Caesaris, 4. 2. maria, 4. 12. ora, 3.
17 : 3. 6. obitus, 4. 2. cum Oceano ma-
ior, quam cum navibus, rixa, 3. 10.
Ocerintum, *urbs, 3. 18.*
Cn. Octavius trib. pl. 3. 14.
Cn. Octavius Cos. 3. 21.
Octavia M. Pompeii legatua, 4. 2.
Octavius Caesar. *Vide Augustus.*
Oculi caustarum patronis erui, 4. 12. *Oculi*
militum ardentes, 1. 16. Sic apud Homerum,
Iliad. 15. 607 : Hectori fulgebant oculi tor-
vis sub superciliis. Oculos Numantinorum
Romen non ferunt, 2. 18. Oculos Caesaris
tentat Cleopatra, 4. 11. b. e. tentavit utrum
et Caesarem in amorem sui perlicere posset, ut

alias: tentavit igitur oculos, quid nemo
fuit in amore duces, hinc illud Alexandri
apud Plut. in vita, cap. 36 : Magni dolores
oculorum Persides. Oculos publici doloris fer-
re (Curtius, 9. 7. conjectum oculorum vocat
Ital. occhiato), 4. 7. Oculi Jovis cruore re-
speris, 3. 21. vult dicere, Mervlam vult in
conspetum Jovis cecidisse.
ODIA partium non finiuntur cum bello, 4. 2.
Odores, *pro odoramentis, 4. 11. Sic Columella,*
12. 20. Tac. 3. 2. sic Colores supra, et So-
pores pro soporiferis, apud Senec. de benef. 5.
13.
OEnomais gladiator, 3. 20.
Officina armorum, 3. 15.
Officia, *pro officiniis, et aliis artibus, 1. 6.*
Offocare fauces, 2. 11. *b. e. strangulare.*
Olbia, *urbs, 2. 2. Vide Val. Max. 5. 1.*
Oleo se fovere, 2. 6. *hoc enim consuevit putabant*
ad robur corporis : hinc recreans membra olei
liquor est apud Plinium, 12. 1. et apud Plut.
Alex. cap. 101. vates respondent : ad labores,
a deo datum hominibus oleum, lenimentum.
Hinc ille creber usus in gymnasium, &c.
Olympos, *urbs, 3. 6.*
Olympus, *mons, 2. 11.*
Omen eversionis, 1. 12. *victoriae, 2. 6. Omen*
accipere. Vide A. Omnia ex similitudine
serum interpretationem capiunt, 1. 7.
Ominosae voces vitatae, 3. 11.
Omnis, *pro toto, 3. 18. Sic cuncta moenia, Sal-*
lust. Jug. 57. 2. Contra totus, pro omni repe-
ritur, ut apud Apuleii lib. 10 : Toti nunc
judices sententias suas pretio nundinantur.
Operis nudatus portus, 2. 15. *Hoc ego non sa-*
tis capio, forte operae pro operibus ponuntur :
forte vitium in scriptura est, et legendum ope-
ribus : sicut apud Cas. de bel. Gall. 2. 6 : Mu-
rufque defensoribus nudatus est : forte nuda-
re operis dicitur, sicut liberare culpam apud
Livium.
Operae pretium, *Prasat.*
Opertus catenis, 3. 1.
Opes Aethae Romam translatae, 1. 8. *totius mun-*
di Ostia receptae, 1. 4. privatae in medium
collatae, 2. 6. Opibus suis fretus Antiochus
Annibalis consilia despicit, 2. 8. OPIBUS
aggredi invictum armis, 3. 1. Opes, pro po-
tentia, 2. 18 : 4. 2. Ita Justinus.
Opimius L. Cos. 3. 15.
Opima spolia, prima, 1. 1. *secunda, 1. 12.*
tertia, 2. 4. Opima, pro spoliis egregiis a-
liis, laxiore significatu, 2. 17. Dicuntur au-
tem fere Opima, non addita voce spoliorum,
intellecta tamen : ita Seneca, Herc. fur. vers.
48 : Opima victi regis ad superos refert.
Opiergini, *pop. 4. 2.*
Oportere, quod sub gladiatore duce Oportuit,
3. 20. Plautus, Rud. 2. 2. exprimit, ut aequum
est.

Opportu-

I N D E X.

Opportunus injuria, 4. 4. *Ita de Adherbale Sallust. Jug. 9. 3.*
 Opprimere consilia, 4. 12. *Justini est discere.*
 Oracula, 1. 1:
 OPULENTIA parit egestatem, 3. 12.
 Opulentissimus, *pro ditissimo*, 1. 21. *sic Opulentissima praeda*, 2. 2. *urbs*, 2. 16. *Opulentissima gentes*, 1. 18.
 Opus, *pro arto patti, structura quacunque*: *sic* Opus, *Julii Alba*, 1. 1. *Lacedaemoniorum Tarentus*, 1. 18. *pro labore quocunque*: *ut officium membrorum*, 1. 23. *laboribus militis aribus, ad usum militia pertinentibus*; *sic* Operibus attriti ignavi milites, 2. 18. *Quod & Sylla facit apud Plur. in vita, cap. 33. labore rustico*, 1. 11. *Opera, pro rebus gestis*: *sic* Opera gerere, *pro res gerere, Praefat. Ita Villati*, 2. 106. *Quanti voluminis opera gestimus? Hoc sensu divina opera Caesaris reperias apud Val. Max.* 9. 2. & *eundem*, 3. 2: C. Caesar non contentus opera sua Oceani claudere litoribus.
 Orbis imperium societate trium principum occupatur, 4. 2. *Orbis possessor pop. Romanus*, 3. 13. *Orbis terrarum viribus fultus pop. Rom.* 2. 18: 4. 3. *Intelligenda autem haec est de Orbe Romano*; *ut distinguit, lib. 17. de statu hom. & Marcellinus*, 19. 3. *fi. 26. & 10. p. 26. 12. m. minus igitur vero Dionys.* 1. 3. *Orbis alter Britannia*, 3. 10. *Orbe toto divisa Britannia*, 3. 10. *Orbis imperium paribus votis ac viribus Romanus & Pannus agitant*, 2. 2. *Polybius*, 1. 64: *Observari potest, ambas hasce resp. parca animis inter se fuisse*: *tum audacia in suscipiendis consiliis, tum magnanimitate*; *maxime autem de principatu contentione obstinata.*
 Orchomenos, *urbs*, 3. 5.
 Ordinare imperium constituere remp. 4. 3. *provinciam, formare, statum et aliquam imponere*, 2. 16: 4. 2. *Curtius*, 7. 3: *gentem Evergetarum ordinavit*; *remp.* 1. 1: 1. 6: 4. 7. *sic* Ordinare omnibus, 4. 2. *Ordinare sub signis*; *h. e. componere per signa*, 3. 19.
 Orgiagonis uxor, 2. 11.
 Oricum, *urbs*, 4. 2. *vastatur*, 4. 2.
 Oriens, 2. 8. *suetus regibus*, 2. 20. *Sic Plut. Ant. cap. 113. Orientales vocat homines servire assuetos, & regnari quærentes. Orientis totius robur in partibus Pompeii*, 4. 2.
 Oriundus, *qui originem habet*; 1. 5.
 Ornamenta Tarquini pop. Romano dignitatem addiderunt, 1. 8.
 Orodes Albanus, 3. 5.
 Orodes, *Colchus*, 3. 5.
 Orontes, *fl.* 4. 9.
 Os caustidici fucum, 4. 12. *sub ipso Ore Urbis, h. e. in conspectu*, 2. 15. *Ita Sallust. Incert. 4. 10. Quo cupidius in ore ducis sese quisque bonum & strenuum ostentantes. Item*

Jug. 31. 12. incedunt per ora vestra magnifici. Ita Justinus, in Ora mittere, b. a. in faciem, 4. 12. *in Ora evasorum, suram*; *crudelum*; *sanguinis infusus*, &c. 3. 11. *Ora Oceani, pro ostiis*, 2. 17. & *Pontis*, 3. 6. *Sic Tacitus*, 2. 6.
 Osca, *urbs*, 3. 22.
 in Ossibus capitum bibere, 3. 4.
 Ostentare, 3. 5. *Hoc verbo fortassis usum Tacitus*, 4. 16. *Ostentata spe pacis*, 3. 21.
 Ostia, *urbs*, 1. 4. *diripitur*, 3. 21.
 Ostium Oceani, 4. 2. *Tiberinum*, 3. 9.
 apud OTIOSOS facilis invidia, 4. 2.
 Otia maris, portus, 1. 16.
 Ovario pedester triumphus, 3. 19. *Symmachus sament, epist. 10. 22. equo velis scribis Ovarios*; *sicut & Servius, ad Aen. 4. 143.*
 Oxybii, *pop.* 4. 3.

P.

P & Ph sapius mutant invicem, 4. 11.
 Pacare, *pro subigere, domare, Praefat. Hæ sensu Pacare silvas, Horat. epist. 1. 2.*
 Pacorius, *Parthus*, 4. 9. *interficitur*, 4. 9.
 Pactio, *pro pacto convento*, 4. 12. *pro inductione*, 4. 12.
 Padus, *fl.* 1. 13: 2. 6.
 Peninsula, 4. 2.
 Palantes, *h. e. dispersi*, 1. 17.
 Palatinus mons, 1. 1.
 Pales Pastoris, 1. 20.
 Palladium, 1. 3.
 Palmata tunica, 1. 5.
 Paludamentum Caesaris in fluctibus relictum, 4. 2. *Paludamentorum apud Rom. origo*, 1. 5.
 Palus Caprea, 1. 1: *in Paludes diffugiunt Germani*, 3. 10.
 Palustris virgula, 2. 6.
 Pamphylium mare, 3. 6.
 Panarea, *Cretensis*, 3. 6.
 Panis usus ignotus Cimbris, 3. *Panes in summa fame in hostes coniecti*, 1. 13. *Addo Caesar. de bel. Civ. 3. 48.*
 Pannonii, *pop.* 4. 12. *vincuntur à Vibio, vel potius Tiberio*, 4. 12.
 Panormus, *urbs*, 2. 2.
 Papaverum eminentia capita decussa, 1. 7. *Vide etiam Eminentissimus.*
 Papyrius L. *Cursor Samnites vincit*, 1. 16.
 Papyrii Samnitum domitores, 1. 16.
 Paratonium, *urbs*, 4. 11.
 Par debitum poscit fortuna, 4. 2. *deducta locustio à gladiatoribus, qui ita comparabantur. Vide Ind. Just. in eo verbo: sic Lucan. 7. 695.—par, quod semper habemus Libertas & Caesar—Ita Par calamitatis*, 2. 2. *Par omnibus pop. Romanus*, 1. 17. *Par orbi terrarum*, 2. 1. *sic Alexandro par Maenius Torqua-*

I N D E X.

- Torquatus**, *Liv.* 9. 17. *Vide etiam Justinum.*
Par pro aequali: sic *Parem* non fert *Pompeius*, 4. 2. inter **PARES** crebra simulatio, 2. 17.
Pari clamore & impetu, ac ante trepidatione 1. 13. **Pari vecordia, ac ante veneratione**, *ibid.* **Pari tumultu atque terrore, ac ante fratre**, 13. 15. **Pari temeritate, sicut astutia**, 2. 17. **Pari cum Numo ingenio** *Ancus*, 1. 4. **Pari robore comminuti Albani Romanique**, 1. 3. *Confer Sallust. Jug.* 79. 4. **Pari audacia & venit Roman, & competitorum imperii conficit Jugurtha**, 3. 1.
Parce civibus vox Caesaris, 4. 2. **Parce ferro, vox Annibalis**, 2. 6. **PARGENTIS** major gloria, 2. 17: 4. 12.
Parens Romæ Alba, 1. 2. **Parens frugum Athenæ**, *b. p. inventrix*, 3. 5. **Parens Italico- rum quorundam Roma**, 3. 18. *Hoc loco Pa- rens, si recte capio, valet propinquam, consan- guineam. Roma dicitur Italice mater & pa- rens, Mater ad Colonias pertinet: Parens ad reliquas urbes, nationesque. Hoc sensu parentes* *Indicantur pro consanguineis offerunt Galli, Hispani, Itali: quod & Latinum esse ostendit exem- plum Curtii*, 6. 10. *Apuleii, pr. lib. 2: Quin- inguit, etiam ipse parentem tuam accedis & salutas: & lib. 3. Rogat te, ait, tua parens, Byrrhæna. Petron. cruciarii unius parentes. Adde Horatiani verba feudalja: Liv. 34. 32.*
Parentalia ferula, 4. 3.
Parentare Manibus alicujus, h. e. iusta exsolvere, 2. 6. **sibi in antecessum**, 3. 21.
Parricidæ, qui adversus patriam conjurant, 4. 1. **Parricidiale bellum, pro civili, quia contra pa- tris communem parentem: etiam quia inter ipsorum belli moram multa parricidia perpetrantur**, 3. 21.
Parricidium Bruti, 1. 9. *Horatii*, 1. 3. **publi- cum Saguntinorum**, 2. 6. **Diverso sensu pub- licum parricidium appellat Val. Max.** 1. 8. *Ca- saris necem, quod ille publicus parens fuerit.*
Parricidium, pro cade principis, 4. 7. *Sic apud Cæc. 5. 12. Senecam, de clem. 1. 9. & Ju- stinum.*
Partes, pro factione, altero dissidentis civitatis membro, 4. 2: 4. 7: 4. 9. *Inde ad alia quoque translatus: sic in Partibus, h. e. ab al- tera partium.* *Luna*, 3. 5. **Tribuni**, 3. 13. **senatus**, 4. 2. **in pacis Partes promptus**, 4. 12.
Parthicus equitatus, 4. 9. **Parthicam expeditio- nem meditatur Cæsar**, 4. 2.
Parti, 3. 5. **Crassum vincunt**, 3. 11. **vincuntur à Ventidio**, 4. 9. **vincunt Antonium**, 4. 11. **Augusto signa Crassiana remittunt**, 4. 12.
Parthi, pro regione Parthorum, 4. 2. *sic Justini- mus.*
Partus gravidarum extorci, 3. 4. *Hic partus po- nuntur pro embryonibus.*
Passiva usurpata ut deponentia, 2. 17. *sic Cicero pro Milone, cap. 13. punitus es innocentes. Charite apud Apulei. lib. 7. punita sum fune- rum nuptiarum mearum prædonem. Vide Quintilianum*, 9. 3.
Pastor nutritius Romuli, 1. 1. **quasi Pastor gre- ges in stabula**; sic *Helvetios* in sedes suas deducit *Cæsar*, 3. 10. **Pastores varii in no- vam Urbem confluunt**, 1. 1. **Pastorum ca- sas abscondit Urbis incendium**, 1. 13. **ex Pastoribus feritas**, 1. 22.
Pastorius populus Romani, 2. 2. **Pastorio habi- tu speculari itinera**, 1. 17. **Pastoria Pales**, 1. 20. **Pastoris scæ innoxia integritas, sine flagitio priores Urbis annos exigit**, 3. 12. *Hoc est illud, quod de Scythiis dicit Justinus*, 2. 2. **Tanto plus in illis proficit victorum ignoratio, quam in his (de Græcis loquitur) cognitio vir- tutis**; & *de Germanis Tacitus, Germ.* 26. 1. **Fanus agitare, & in usuras extendere, igno- tum: ideoque magis servatur, quam si veti- tum esset.
Patere dicitur ætas, h. e. habere tot annos, per tot annos extendi, Præfat. ita patet tempus, Senec. consol. ad Marc. cap. 24. imperium h. e. extenditur, porrigitur. 4. 2. *sic Justinus, Suet; Tib.* 16. 4. *& sic patescere apud Tacit. H.* 2. 81. **corpora majora magis Patent ferro, h. e. opportuna sunt.** 3. 10. **Vulnera Patent ultra mortem.** *Vide M.*
Pater Romulus, h. e. conditor populi, 2. 4. **Pater patriæ Cæsar**, 4. 2. **Augustus**, 4. 12. **Super cruentum Patrem carpento vecta Tullia**, 1. 7. **Patres patriæ**, 1. 1. **Patres Senatus appella- tio, unde, ibidem. Adde Sallust. Cat. 5. 10. *& Dion. lib. 53. pag. 583. Patres qui liberos occiderunt.* 1. 26. *Vide etiam Filii.*
Patratus bellum, h. e. finitum, 2. 15. *Daboc verbo Quintilian.* 8. 3.
Patria altera, urbis caritate proxima post veram patriam, 2. 6. *Virg.* 11. 24. — **quæ sangui- ne nobis Hanc patriam peperere suo** — *Ci- cero in Verrem*, 4. 8: **Tua, te altera patria, quemadmodum dicere solebas, Messana cir- cumvenit. Adde Tacit. 4. 43. **Patriam hostium manibus everti malunt Carthaginenses, quam suis**, 2. 15. **qui patriam suam seque ipsi per- diderint**, 2. 6: 2. 15: 2. 18.
Patrii soli desiderium, 1: 1: 2. 6.
Patria potestas, 1. 26.
Patricius exercitus, h. e. constans ex patriciis, 1. 12. **sanguis**. 1. 26. *vir*, 1. 11.
Patrimonium imperii, pro redditibus & pecuniis publicis, 3. 13. *sic Patrimonium pop. Roma- ni*, 4. 2. **Diversum est pecunia populi, in lib. 6. contr. empt. Ita Patrimonium reip. in lib. 9. Sect. 5. de jur. & fact. ign.** **Patrimonio- rum discrimina in tabulis**, 1. 6.
Patroni caularum, 4. 12.
L. Paulus, Æmilius proscribitur à fratre Lepido, 4. 6. Paulus******

I N D E X

Paulus L. *Æmilius* Cof. ad Cannas, 2. 6. comparatur cum Varo, 4. 12.
 Paulus L. *Æmilius* Cof. 2. 12. Macedonicus, 2. 15.
 Pax & pactio differunt, *posterius intelligo de induciis*, 4. 12. PAX nova infida, 4. 12. Pacis ac belli fides Janus, 1. 2. Pacem agere, 2. 20. dare, 2. 7. 2. 18. emere, 3. 1. habere 1. 19. Pacem non intelligunt Sarmatæ, 4. 12. Pace & bello promptus, 1. 5. Pax fluminis pro quiete, cum desit exundare, & in suum alveum rediit, 4. 2.
 Pecudum in morem clamorem tollere, 3. 8. more sub jugum mittere, 1. 11. Pecudum more inultum cadere. *Vide* 1.
 Peculari temp. *b. e. interciperi pecuniam publicam*, 3. 17.
 Pecunia mersa ne periret, 2. 12. sparsa in fuga, 2. 5. Pecunia Senatus in sententiam Jugurthæ pertractus, 3. 1.
 sub Pellibus hyematum, 1. 12. *Tacitus*, 13. 35 : hyems acta sub pellibus. *Hieron. Epist.* 2. 6. *vulcat. Avidio Cassio, cap. IV. Dio apud Vales.* pag. 650 : Retentusque omnis exercitus sub pellibus, quamvis hyeme sæva. *Livius*, 23. 1. Ubi priamum sub pellibus haberi cæpti sunt. Pelles igitur pronuntur pro tentoriis ex pellibus confectis. Hinc apud *Val. Max.* 2. 7. inter pœnas militares recensetur, nequis tentorium ex Pellibus haberet. *Vide Lips. De M. R.* 5. 5.
 Pelusium, urbs, 4. 11.
 Pelusium litus, 4. 2.
 in Penatibus domorum suarum, 3. 21.
 Pendere, sex mensibus Galli circa unum montem Pependerunt, *b. e. heserunt, morati sunt*, 1. 13. Sic *Virg. Æn.* 6. 151 : ----- no stroque in limine pendes.
 Penes senes consilium reip. 1. 1.
 Penetrare Caucasum, Rhodopen, *b. e. iter per illos montes facere*, 3. 4.
 Pensare, paria facere ; sic Antonianarum navium magnitudo, numerum Cæsarinarum Pensavit, 4. 11. Crassianam cladem Pacori cæde Pensavimus, 4. 9. *Quomodo Nero apud Silium*, 15. 106 : — Cannas Pensavimus inquit. Caput Gracchi percussoribus auro Pensatum, 3. 15. *b. e. tantum auri datum iis, quantum penderet caput.*
 Per aliquando transitum significat ; ut Per flumen, 1. 10. medias hostium castroscias, 1. 13. aliquando ponitur pro inter ; sic Per noctem, 4. 7. aliquando arguit rationem, quomodo quid gestum sit ; & quarto casus jungit : explicaturque per sextum absolutum ; ut Per adulationem, 4. 12. fraudem, 2. 17. defectionem, 3. 5. insidias, 1. 10. Per sacrificia, cohortes, manipulos, describere, valet in *sacr. cob. man.* 1. 2. sic Per tribus dividere, 1. 1. Per alios atque alios duces, *b. e. alio. um atque ali. rum. ducum opera*, 1. 12.

Peractum bellum, 4. 2. *b. e. confectum* : urbis excidium, *b. e. absolutum, perpetratum*, 1. 12. sic *Sueton. Claud. cap. 11.* marmoreum arcum peregit. *Jussinus*, 32. 3 : peregissetque ultionem.
 Peragrarè, proprie de terrestri itinere dictum, ad marinum etiam transfertur : sic Peragrarè mare, 2. 7. litus, 2. 17. sic *Sueton. Cal.* 37. 3.
 Percædere, pro ad internecionem cadere, 3. 20 : 4. 12. sic *Perdelere est apud Veget.* 3. 10.
 Percellere admiratione, 1. 10. dolo 3. 10. animos hostis, 4. 2. exercitum, 2. 18. Percellere igitur valet attonare, attonitum reddere.
 Percensere, *b. e. ad finem usque recensere*, *Prefat.*
 Percurrit 4. 12. *Suet. Ner. cap. 3* : percurrit amplissimos honores. *Vide etiam Concurrere.*
 Percussum imperii corpus, *b. e. convulsam, concussum*, 4. 3.
 Percussores Pompei, 4. 2. domestici, 2. 17.
 Percussoribus C. Gracchi caput auro pensatum, 3. 15. Percussores immittere, 1. 7. *Vide Ind. Jussin.*
 Percutere foedus, 3. 11 : 4. 10.
 Perditi homines, pro desperatis, 2. 15. latrones, 3. 6.
 Perdomare, *b. e. omnino domare*, 4. 12. ita Perdomitus, 4. 12.
 Peregrinantur arma Romana, *b. e. in longe distatis regionibus absunt*, 4. 1.
 Peregrinus ad regnum Romanum admissus, 1. 5. Sic Athenienses sæpius peregrinis dictibus usos, meminit, opinor, *Ælianus in Variis Facis. Liv.* 4. 3. *Vopisc. Aureliano, cap. III.* *Rutilius pr. Itinerarii. Plut. Demost. princ. Tacitus*, 11. 24. *Apulei. in apolog.* Non enim ubi prognatus, sed uti moratus quisque sit, spectandum : nec qua regione, sed qua ratione vitam vivere inierit, considerandum. *Auson. De Severo Imp. Lamprid. Alex. cap. 65.* *Leviter emendo Claudianum in simili sententia* : locus est de laud. *Stilic.* 2. 122. — lectos ex omnibus oris Evehis, & nunquam meriti cunabula quæris ; Sed qualis, non unde satus, prius legebatur ; Et qualis, vitioso sensu. *Legem Lycurgi, quæ peregrinos civitate arceat, eleganter exponit Agis apud Plut. in vita, cap. 13.* Quæque ex rigida observatione legis istius incommoda secuta sint, latius exsequitur *Dionysius*, 2. 17. Sensit hanc invidiam *Gregor. Nazianzen. Constantinopoli. Socrat. Hist. Eccles.* 3. 7.
 Perfidia Punica, 2. 2. *Vide etiam Punica.*
 Perfidum glacie flumen, 3. 4.
 Pergameni, pop. 2. 7.
 PERICULA periculis explicanda, 1. 17. PERICULIS angustiores duces, 4. 12.
 Perinde, 1. 13 : 3. 2. *b. e. similiter. aqua.*

h Peritus

I N D E X.

- Peritus, pro experto. 3. 1. Peritus avaritiæ Romanæ Mithridates, 3. 5. Sic peritus hostis & regionum, apud Livium, 25. 19.
- Perlitare, 4. 2. Cum leta exta erant, & accepta diis videbatur; visima, Perlitatum esse dicebatur; egregie litare vocat Livius, 9. 14. De verbo litandi vide Salmasium in Solinum, pag. 11.
- Permodofacere, 3. 18.
- Permiscere, pro confundere.
- Permittere, pro committere, concedere, 1. 3. Sic classis permissa omnibus ventis. Plin. paneg. c. 35.
- non Permittere pugnam, h. e. detractare pugnam, Pericere equi 1. 3.
- Perorare in aliquem, orationem habere in aliquem, 4. 1.
- Perpacare, idem est, quod Perdomare, 4. 12.
- Perperna M. Aristonicum vincit, 2. 20.
- Perperna servos vincit, 3. 19.
- Perperna Sertorianus vincitur à Pompeio, 3. 22.
- Perpetrare cœpta, h. e. perficere, 3. 14.
- Perpetuitas, 13. 6.
- Perpetuus dictator Cæsar, 4. 2. Augustus, 4. 12.
- Perfæ 2. 8. Perfæ septem, 3. 5.
- Perfies, Macedo. 2. 12.
- Perfici arcus, 2. 8.
- Pertinacia Samnitium, 1. 16.
- Pervicacissimi hostes 1. 11.
- Perusia, urbs, 4. 6. obsidetur, 4. 5.
- Perusinum bellum, 4. 5.
- ad Pedes alicujus provolli, 4. 11.
- Pessumdare, pro perdere, 3. 12.
- Pestilentia ex fame, 3. 5. Sic Curtius, 9. 10: Namque deinde pestilentia secuta est.
- Pellis, pro hominibus noxiis, ut hoc loco pro piratis, 3. 6. sic dicitur Clades. Latro in Catilinaria: Vigent enim in illa clades res diversissimæ. Catilinam intelligit. Ita. Scellus, Plauto Amphitruone, 2. 1. Græci καὶ πύρρον, ut Syncho, epist. 4. αὐτὸν ἵκιστα πύρρον τὸ καὶ πύρρον. Pellis autem sapiens. Idem Latro. in Cat. omitto pellis hujus impurissimas voces. Cicero Philipp. 5. 6: Hanc pestem agmen armatorum sequebatur, & Philipp. 8. 3: omnes Caprones, omnes Saxæ, ceteræque pestes, quæ sequuntur Antonium. Sic apud nostrum Portenta, & Prodigia.
- Petreus dux Pompeianus, 4. 2. Jubam & se interficit, 4. 2.
- Phaleræ, 1. 5.
- Pharnaces Ponticus, 3. 5. vincitur à Cæsare, 4. 3. de Pharnace triumphus, 4. 2. Pharnaces autem dicitur etiam Ciceroni ad Atticum, 11. 21. alii. F. runt Pharnax; sicut & gentile Καρράδοξος Latinis est cappadox. etiam Græcis Καρράδοξος est, auctore Stephano: sic Pollux Plauto; Bacchid. 4. 8. est Pylæces. Non enim pluralis est ut putabat Sitzmannus in Rutilium versu 155.
- Pharos, inf. 4. 2. in seculis Ægyptii triumphus, 4. 2.
- Pharsalia, pro regione ad Pharsalum: aut forsitan ipsa urbe, 4. 2.
- Phaselis, urbs, 3. 6.
- Philippici campi, 4. 2.
- Philippus L. Marcius, Cos. 3. 17. ambitus postulatus, 3. 17. Vide etiam Marcius Philippus.
- Phrygiæ Græci appellant, quod Latini paludamentum, 1. 5. sic forte scribendum in Dione, lib. 46. pag. 356. ubi de omnibus Pansæ oblati: καὶ τὸ ἐν τούτῳ πελιδνα αὐτῷ ἀπορρίπον, & vertendum certe fuit, paludamentum.
- Phryges in Italiam veniunt, 1. 1.
- Phrygiæ Græci appellant, quos Latini fugitivarios, 3. 19.
- Picentes pop. 1. 19.
- Picentia, urbs, 3. 18.
- Picenum, regio Picentium, 3. 18.
- Pictæ togæ, 1. 5.
- Pignus dicitur omne quod rem aut causam securam facit, quoniam ea pignoris proprie dicitur virtus est: sic Pignus annonæ, 4. 2. conjurationis, 4. 1. imperii. 1. 2: & Liv. 5. 32: 12. & 26. 27: 5. Ita Capitolium pignus imperii vocat Tacitus, H. 3. 72. Supercilium consulis, pignus seip. Cicero pro Sextio. cap. 8. Rutilius, Intiner. 2. 55: æterni fatalia pignora regni. Ovid. Met. 6. VI: Pignora virgineis, fatalia tolite palmis. Seneca 1. contrav. III. de incesta de Saxo: Veniet ad colendum imperii Romani pignus, etiam si non stupro, at certe carnificis manu ingella.
- Pilæ, 4. 7.
- Pila ingentia, 2. 17. in elephantos congesta, 1. 18.
- Piræeis, 3. 6. Piræci portus, 3. 5.
- Pirata navalis, 4. 8. Piratæ communes gentium hostes, 3. 6.
- Piratica rabies, 3. 8. Piraticum bellum, 3. 6.
- Piso L. Calpurnius Thracas vincit 3. 4. 4. 12.
- Piso prætor vincitur à servis, 3. 19.
- Pistrix marinus piscia, 3. 5.
- Plaga, pro regione, 2. 16: 3. 2: 3. 5. pro vulnere, 4. 2: 4. 12.
- in Plana deducti Ligures, 2. 3. descendere jussi Altures, 4. 12. Orosius, 3. 5. in Plana submittere ædes, h. e. quæ in excessu loco posite erant, demoliri, & in planitie edificare, 1. 9.
- Plane quasi, 1. 10. Vide. Q.
- Plato, 4. 2.
- Plaudir. populus succumbente gladiatore, 3. 3.
- Plaustra Cimbrorum, 3. 3.
- Plausus Græcorum, recepta libertate, 2. 7.
- Plausus supplicantium lignum, 3. 6. Plausus est complosio. h. e. conussio manuum; unde & nomen habet.
- Plebes, pro plebs, 1. 25: 1. 26.

Flebeii

I N D E X

trium.
aut
mbitus
larcus
ini pa-
dum in
Pauſe
porci-
entum,
Latini
fam fe-
rie di-
conju-
5. 52:
us im-
cilium
io. cap.
fatalia
ignora
neca 1.
niet ad
tiamſi
ngella.
ngella,
es gen-
a, 3. 6.
4. 12.
ro vul-
endere
a Pla-
exceſſe
lanitie
re, 3. 3.
2. 7.
Plau-
num;
lebeii

Plebeii magistratus, *b. e. ex plebe defuncti*, 1. 26.
Plena dignitas, *b. e. adulta, perfecta*, 4. 4.
Plurimus Pulvis, 2. 6. Plurimum quantum, *sicut immane quantum*, 4. 2.
PLUS est in imperio, quam in victoria, *b. e. majus emolumentum*, 1. 14. in auro Plus esset (*hominibus captis, an agris*) nec ipse victor aestimare potest, 1. 15. PLUS est provinciam retinere, quam facere, *b. e. majoris operæ*, 2. 17. Plus negotii cum semiruta Carthagine, quam integra, 2. 15. Plusquam bellum, 4. 2. *b. e. quod non satis exprimi potest hoc nomine: sic Lucanus*, 7. 639: ----- plus est quam vira salusque.
Plotius Pompeius legatus, 3. 6.
Pœni in Hispania, 2. 17. Pœnorum metus disciplina Romanam continet, 3. 12. *Vide etiam Carthaginenses.*
polliceri dicuntur omnia, *que colliguntur & sperantur ex iis: sic victoriam laurus in prætoria nata*, 2. 7. Pollicentur aves, Urbem bel- latrix fore, 1. 1. numina, Romæ firma omnia & æterna fore, 1. 7. Ita Promittere. pollux. *Vide Castor.*
Polyxenidas, Antiochi præfectus, 2. 8.
Pompeii urbs, 1. 16.
Pompeius 2. scædus init cum Numantinis, 2. 18.
Pompeius Strabo Cn. Magni pater, rebelles Ita- los vincit, 3. 18.
Pompeius Cn. magnus, 3. 12. piratas vincit, 3. 6. Crætenſes in deditionem accipit, 3. 7. Asiam subigit, 3. 5: 3. 10. scædus cum Parthis ferit, 3. 5: 3. 11. contra Sertorium mittitur, 3. 22. Lepidum compescit, 3. 23. fugit à Brundisio, 4. 2. trucidatur, 4. 2. Armenos rectores à Romanis accipere cogit, 4. 12. Pompeius & Brutus Cassiusque eodem in loco victi, 4. 7. Pompeii magnitudo, 3. 5. potentia nimia, 4. 2. gesta bello Mithrida- tico, 3. 5. filia interficitur, 4. 2.
Pompeii juvenis, Magni filii, legati patris, 3. 6. bellum contra Cæsarem instaurant, 4. 2. *Horum natu major*
Cn. Pompeius vincitur à Cæsare, 4. 2. interfi- citur 4. 2. minor
Sex. Pompeius, 4. 2. paterna repetit, 4. 3. ejus bellum & interitus. 4. 8.
Pompilius Viriatum per insidias tollit, 2. 17.
Pompeius ager, 1. 13.
Ponere castra, *b. e. castrametari*, 2. 8: 3. 5: 3. 11: 4. 2: 4. 11. pœnas, *pro abolere, defi- nere*, 3. 21. tentoria, *pro figere, erigere*, 2. 8. Urbem, *pro condere*, 2. 8. *quo loco malim le- gere, positam majoribus, quam à majoribus: sic apud Tacitum*, 6. 41: urbes Macedonibus sitæ: *sicut & eundem scripsisse censeam*, 3. 38: philippopolim Macedoni Philippo li- tam; *ita nosſter*, 3. 1: urbem Herculi condi- tam, Ponere, *pro condere dixere præter no-*

strum Tacitus, Velleius, Virgilius, Varro apud Nonium voce lavit. Hinc positior pro condere.
Ovid. Metamorph. 9. 453: — in Aside terra Mœnia constituis positioris habentia nomen.
Pons de cadaveribus, 2. 6. Mævius, 3. 23. na- vibus tactus, 3. 5. Rheni, 3. 10. Rhodam, 3. 10. sublicius, 1. 10. Ponte committitur Tiberinus, 1. 4. jungitur urbs, 1. 8: 4. 12. jungi mare non potest, 2. 2. Ponte quasi jugo captus Rhenus, 3. 10. Ponte reciso Ti- berim transnatat Cocles, 1. 10.
Ponticæ gentes, 3. 5. Ponticum mare, 3. 4: 3. 6. Pontici triumphii, Pompeii, 4. 2. Cæ- saris, 5. 2.
Pontifex senes Romanos devovet, 1. 13. Pon- tifices à Numâ instituti, 1. 2.
Pontius Samnis, 1. 16.
Pontus, regio, 3. 6.
Popedius, 3. 18. dux & auctor belli socialis, 3. 18.
Poplicola scribendum, non Publicola, 1. 9.
Populari. Ignis populatus incendio silvas, 2. 2. Popularis, *additum & favens plebi*, 3. 14. *sic tacta popularia, apud Liv. 6. 14. His enim locis populus pro plebe accipitur: quemadmo- dum & apud Martialem, epigr. 8. 15. & 50: Suetonium sapius; cum alioquin differant. Vide § 4. Inst. de l. N. G. & C.*
Populus affectator quondam imperii, Macedo- nes, 2. 7. gentium victor, orbisque possessor, Romani, 3. 13: 3. 9: 4. 12. victor om- nium gentium populus, *Arælius Fuscus, apud Senec. contrav. lib. II. contrav. IX.* Martius, Rom. 3. 3. nauticus, Rhodii, 2. 7. princeps, Rom. Præfat. Albani, 3. 1. Princeps gen- tium, Rom. 3. 19: 4. 2. regum & gentium arbiter 3. 18. rudis & pastorius, Rom. 2. 2.
Populus Romanus. *Vide Romani.*
Populus virorum, 1. 1: 4. 6. *constans tantum ex viris; sicut Amazones, si que fuerint, pos- sis dicere populum feminarum, non igitur videtur pertinere hoc exemplum ad illa, in quibus pro multitudine ponitur populus; sicut apud Corn. Nepotem de bel. Troj. lib. 6. de Nio- be: — quem peperit populum, flevit. Se- nec. Nat. quæst. 6. 32: communes populis cadentibus rogi: aliosque quos observarunt ita locutos viri docti; quibus etiam lingua Ger- manica accedit. Vide Lips. ad Senecam, de be- nef. lib. VI. not. CCXXX.*
Porcius Cato, legatus Pompeii, 3. 5.
Porcius Cato M. Uticensis Cyprias opes Ro- mam vehit, 3. 9. *Vide etiam Cato.*
Porcii Catiliorum socii, 4. 1.
Portena Tusculæ, 1. 10.
Porta Collina, 3. 21. Esquilina, 3. 21. Scele- rata, 1. 12. Portis penè apertis Carthago capta, 2. 2.
Portenta, *pro hominibus prodigiose sceleratis*, 4. 2. *Vide. Peltis.*

I N D E X.

Portus fossitius Carthagine, 2. 15. inclitus Brundisii, 1. 20. marmoreus Cyzici, 3. 5. Syraculis, 2. 6. Morinus, 3. 10. Pyræi, 3. 5. Vide Torrens Vergelli. Tarentinus, 1. 18. Portus nobiles Companiæ, 1. 16. Portuum utilitas, 1. 18. *Eam ostendit & Censorini Cos. orati apud Appianum in Punicis.*

Posse, Magis ut poterat, quam ut debebat, 4. 7.

Post Annibalem quod timeretur, fuit in Jugurtha, 3. 1. Post Carthagineum bellum in Africa, 3. 1. *Emphatice ista proferuntur, quasi diceret, neminem potuisse suspicari, hostem aliquem metuendum esse, visso Annibale; & quidem in Africa, Carthagine deleta, qui hostium maxime erant formidolosi & potentes: cum alias soleat fieri, ut validissimis domitis, reliqui sponte in potestatem veniant: quomodo Post Carthagineum neminem vinci pudet.*

7. Post Tarentum nemo Italorum bellum audet, 1. 19, quid enim una Post quinque legiones? 4. 2. itaque cum Post Macedonas Thracæ rebellant, 3. 4. mirabundus addit: si diis placet!

A. Posthumus Albinus. Vide Albinus Posthumus autem scribendum non Postumius; est enim à posthumo non à postumo sive postumo. Sic apud Plinium, 14. 12: Numæ regis Posthumio lex est: vino rogam ne resperserit. Ubi notare libuit posthumia scribendum non per majusculam Posthumia, ne gentile videatur: deinde posthumium dici, quod ad humatum pertinet, ita enim illam legem capio postumiam ab argumento, sicut alias sunt leges sumtuaria, annales, vestitaria, &c.

Posthumus A. Regillensis dictator Latinos vincit, 1. 11.

Posthumus Sp. Cos. Samnitibus deditur, 1. 16.

Posthumus M. Regillensis trib. mil. cons. pot. ab exercitu lapidatur, 1. 22.

Posthumus A. Albinus Cos. Ligures vincit, 2. 3.

Postilla, 2. 2. Sic reponunt in versu Plautino Menæch. 2. 2. Doufa pater in Arbitrum, 2. 14; & Gulielmus. Et usurpat Plautus in eadem fabula, 4. 3: 5. 9.

Postremo, sicut Denique, 3. 18.

POTENTIA nimia movet invidiam, 4. 1. FACILIUS crescit quam incipit, 2. 1. Seneca locus desumptus ex P. Syro: Facilius crescit quam inchoatur dignitas. POTENTIA quoque beneficiorum gravis liberis, 4. 2. POTENTIAE cupiditas facile convenit de invadenda rep. 4. 2.

Pothinus pado, 4. 2.

Potio ex trimento, 2. 18.

POTESTAS solitudo vel mora corrumpitur, 1. 9. Potestas Tribunica seditionum omnium caussa, 3. 13. Potestatem agere, 1. 7. in Potestatem redigere, 1. 15.

Potiri, cum genitivo jungitur; ut Potiti gentium, 1. 1. cum ablativo, ut Potiri capite, 3. 1. castris, 3. 1. Vide etiam Ind. Justinianum.

Praepoculis nescire ubi sis, 2. 10. impediens poculis. Prae tanta victoria leve damnum; b. e. comparatum cum tanta victoria, 2. 2.

Praebere ducatum sceleri, b. e. praestare se ducem, 3. 21. speciem consecrationis, pro facere, 1. 1. fauces offocandas, b. e. offerre, 2. 11. Hoc significatu Ovidius, Metam. 12. 111: Et se praebentem valuit distringere Cygnum. Seneca de provid. 4. 24: Praebendi fortuna sumus. Liv. 9. 17: Cyrum longa vita verenti praebuit fortunæ.

Praecinere dicuntur tibiæ praecedentes, 2. 2. tuba, ad quarum sonum modumque aliquid fit, 2. 16.

Praecipitantibus fatis, 4. 2. b. e. vel urgentibus, & agendi significatu sumitur; velut praecipitare mentem, apud Virg. Aeneid. 2. 3. vel potius in exitum tendentibus: sicut apud eundem, Aeneid. 2. 8. nox humida coelo praecipitat, suadentque cadentia sidera somnos; falluntur enim, qui de principio noctis exponunt: non enim idem sensus est, qui in illis apud eundem, Aeneid. 2. 250. & ruit Oceano nox. Cæsar de bel. civ. 25: hiems praecipitaverat; hoc sensu Sallustius: praecipiti in vesperam die. Curtius, 6. 5: praecipiti senectute. Marcellin. 19. 18: autumnus praecipiti; & 24. 19: vigilia secunda praecipiti, dixerunt. Ovid. Trist. 1. 3: Jamque moræ spatium nox praecipitata negabat.

Praecipere, pro antecapere, praecipitare: sic fata mortem veneno, 3. 9: 4. 12. Hujusmodi exempla multa collegit B. Rhenanus in thesauro locut. Taciti, pag. 17. & seq.

Pracludere maria, b. e. intuta reddere, 3. 6.

Praeco, 4. 7. in judiciis, 4. 12.

Praedæ cupiditate clades accepta, 2. 10. Eleganter Homerus, Iliad. 15. 346. Hectorem facit imperantem sociis: In naves ruerent, & omitterent spolia. Praedæ negatæ caussa lapidatus imperator, 1. 22. Praedam in antecessum dividere, 4. 12.

Praedicere, pro praesagire, praesignificare, 2. 6.

Praedicta conjunctio, b. e. prodita, indicata, 4. 12.

Praefecti, pro legatis, 3. 6: 3. 7.

Praefecti navium, Gracis trierarchæ, 2. 5.

Praeterre, vox triumphalis, 2. 7. Vide Fercula.

Praferre, pro praeferre, manifeste ostendere, 4. 2.

Pæludere, 4. 2.

PRÆMIA armorum armis defendenda, 4. 2.

Prænavi

I N D E X.

Prænavigare, pro præternavigare, 3. 8.
Prænestæ, urbs, 1. 11. sub halia venditur, 3. 21.
Prænestina arx, 1. 18.
Præpeditus, pro impedito, 2. 8 : 4. 11.
Prælagire aliquid animo, b. e. providere animo, 1. 4.
Prælagia factorum, 2. 6.
Præsentus, pro eo quod non differtur, 1. 26. Præsentius, b. e. quod certius demonstraret faventes deos, 4. 7.
Præsidere regno, b. e. regem esse, 2. 7.
Præsidia, Gall. Garnison : ita Præsidia levia, 4. 2. Præsidia detrahere, b. e. remove, expellere, 2. 2. dissipare, fere idem, 4. 9. in tutelam provinciarum disponere, 4. 12. Præsidia, pro qualicunque auxilio, subsidio : sic PRÆSIDIA dignitati paranda, 4. 2.
Præsidis unius nutu, quasi anima; regitur imperium, 4. 3.
Præsto esse, b. e. imperata prompte facere, 3. 5.
Præter spem omnium revirescit imperium, Præfat. Præter spem omnium rex fraude præcipuus fraude capitur, 3. 1.
Prætexta, 1. 5.
Prætextatus filius Scipionis, 2. 6. Prætextati senes, 1. 13. Descendunt hac à verbo prætexere, quod vestes illa purpura prætexerentur. Eleganter usus est hoc verbo Virgilius Ciri, versu 319. An nescis qua lege patris de vertice summo Edita candelantes prætexat purpura canos ?
Prætoria, scilicet navis ; Gall. L. Amiral. ut Græci ναυαρχίδα dicunt, 2. 7. Prætoriz navis lumen, 4. 8.
Precibus negata, armis petere, 3. 3.
Premere terga cedentis, b. e. inflare cedenti, 2. 6. Premi tame, 2. 18.
Preolare fugientes, pro comprehendere ut manent, 4. 2. Vide Val. Max. 3. 2. Est autem hoc orantis maxime, Tacit. 2. 31.
Pretium, pro quacunque re, qua aliud quid comparatur & quasi emitur : Ita Pretium prodictionis, 1. 1. victoriæ, 1. 17 : 1. 20. Pretium fœderis Jugurtham facit Bocchus, 3. 1. in Pretium fœderis arma deponere iussi Numantini, 1. 18. in Pretium libertatis nulla largitione corrumpitur populus Romanus, 1. 25.
Prima acies, qua proxime hostem est, 4. 2.
Princeps populus. Vide Populus. Principes, pro, primoribus cujusque civitatis, 3. 17. sic Princeps Ætoliz Thoas, 2. 8. Princeps nobilitatis, 3. 17. sic principes Senatus & juventutis, dicti. Qua nomina bonorem & præcellentiam, non autem potestatem, arguebant. Postea ab Augusti tempore, qui remp. nomine Principis sub imperium accepit, nomen Principis dominum significare capit : sic PRINCIPUM dis-

cordiz, ministrorum exitio piantur, 4. 6. Inde Principatus, pro dominatione, 3. 12.
Principia, 3. 10 : 4. 2. Erant autem loca castrorum, in quibus tribuni mil. jus dicebant, alique militaris jurisdictionis exercebant, ut in quæstorio quæstor, imperator in pratorio. Hinc Apuleius, de Mundo, sub fin. libri ; (ut expungo) sociis ejus (legis, de qua loquitur) magistratus tribunalia, principia milites frequentant (ita velim, non frequentabunt) : sic Principia numerorum, §. 4. de Justiniano Codice ad Mennam. Vide latius de his Sigonius, de an. jur. provinc. 2. 6. Donatum ad Sueton. Otton. cap. 6. Stewich. ad Veget. 1. 20.
Privatus consulem aggreditur, 4. 4. Privatum bellum, b. e. quod privati gerunt, tanquam non concernens remp. 1. 12. Privatis opibus subventum reip. 2. 6.
Prius, pro potiori, 1. 16.
Pro, varias significationes habet ; aliquando enim denotat ante, vel in ; ut pro Roltris, 3. 21 : quod idem in Roltris dicit, 4. 6. aliquando secundum, juxta : ut Cæsar pro natura ferox, 4. 2. pro rei atrocitate, 2. 15. Pro scelere animadvertendum, 4. 1. non Pro cætera felicitate, 4. 2. aliquando loco ; ut Romulus accipi se jubet Pro numine, 1. 1. Pro dote, 1. 1. sapius ad defensionem causa, propter, de : ut pugnare Pro finibus, gloria, imperio, libertate, sociis, 1. 9 : 1. 10 : 1. 11 : 1. 13 : 1. 16. pro ultione alicujus, b. e. ad vindicandum eum, 2. 2. Pro victoria, h. e. ad consequendam victoriam, ibidem.
Proboscis elephanto abscissa, 1. 18. Plinius, 8. 7. Promulcidem eorum facillime amputari, Pyrrhi prælorum experimentis patuit. Ita ex Græcorum proboscide, promulcis, & promulcis, in plerisque Latinis exemplaribus. Dicit autem πρὸς οὐκ, vel Nonio Marcello teste, quod ante depascat, composito nomine ex πρὸς & βόσκησι. Elephanti nasus est, quo & pro manibus utitur : unde manum etiam appellant : sicut Orosius, eandem referens historiam. De proboscide, plura Aristoteles, secundo de partibus animalium. Ista Vinetus.
Probris aliquem insectari, 4. 4.
Procella belli, 2. 6. Ita procella equestris, apud Livium, 29. 2 : & 30. 18. item Tacitum, H. 3. 53. sic procellæ tribunitiæ, apud eundem Livium, 2. 1. Eadem est metaphora quam notavimus supra in voce Nimbus. Adde Polyb. apud Vales. pag. 182.
Proceritas Teutobocchi, 3. 3.
Procurrere, pro prominere, sicut excurrere : ita Clypea Procurrit à Punico litore, 2. 2.
Prodigia, pro rebus insolitis, quibus aliquod portendi creditur, 4. 2. Prodigio simile. Vide S. Prodigia, pro hominibus, prodigiose, b. e. ultra modum mortalitatis affectis : ita Prodigia Romana ; pro Romanis incredibilis fortis-

I N D E X.

- fortitudinis*, 1. 10. *Prodigia municipalia, pro municipibus summe sceleratis*, 3. 18. *Vide supra Peltis. Quo pertinet etiam usus vocabuli Lues. Claudianus, in Rufin.* 1. 24: quo tanta lues eruperit ortu. *Seneca, Medea, versu 184*: Abolere prope pessimam ferro luem.
- Prælium iustum. Vide J. Prælium nec spectare potest Antiochus*, 2. 8. *Prælio uno, &, ut hic dixerim, non toto*, 4. 2. *Præliis frequentibus commindi*, 1. 3. *Vide Sallust. Jug.* 79. 4.
- Proficere ad stabilitatem pacis, b. e. assequi quod conferat ad stabilem pacem*, 4. 9. *ad profligandam provinciam*, 2. 6.
- Profligatum, pro offenso, & penè confecto: sic Profligatum bellum*, 2. 15. *urbis excidium*, 2. 15. *Profligata provincia*, 2. 6. *quo tamen sensu recte dicit negat Agellius*, 15. 5. *quem oppugnat Ulpianus ad Tacitum, H. 2. 4.* & certe ita reperitur usurpatum aliis etiam non vulgaris nota auctoribus. *Frontinus*, 2. 3. *victoriam profligavit. ibidem, exemplo 20*: Quo genere, cum profligari nihil videret. *Seneca, de benef.* 7. 13: Hæc quoque quæ venit quæstio, profligata est in prioribus: itaque breviter perstringetur. *Ita aliquoties Tacitus. Porro eandem distinctionem harum phrasium, bellum committere, præfigere, conficere, quæ nosse*, 2. 15. *utitur, reperias apud Livium*, 21. 40. *in fine capituli.*
- Profluens, pro fluviò præterlabente*, 1. 1. *sic Profluentes*, 4. 12. *ut dubium mihi sit an forte scripserit Livius*, 1. 45. *infinita valle profluit Tiberis, ubi vulgo legitur præfluit, eodem quidem sensu.*
- Profugus feralis tabulæ*, 3. 22. *ita supra fugitivum regni dixit. Profugus prælio*, 3. 19. 2. 4, a prælio, 4. 2.
- Procludere, idem quod præcludere*, 3. 22. *Seneca, Medea, versu 507*: -----procludit dolor per illa nosse.
- Promittere, pro portendere; sicut supra polliceri: sic aves & victimæ victoriam promittunt*, 4. 7. *caput in Capitolii fundamentis repositum, caput terrarum*, 1. 7. *flamma circa caput Servii, clarum fore*, 1. 6. *Promittere templum diis, b. e. vovere*, 1. 11.
- Propagare bellum hæreditarium in posteros, b. e. transmittere*, 3. 17.
- Propitius Oceanus, b. e. favens, bene officium*, 3. 16.
- Propontis sinus maris*, 3. 6.
- Propugnacula classis*, 2. 2. *b. e. turres; sic Horat. Epod.* 1. 1: Ibis Liburnis, inter alta navium, Amice, propugnacula.
- Propugnare orbem, pro defendere*, 3. 10.
- Prorogare imperium*, 3. 14. *Vide Græch. ad poster. Sigon. disput. refut. num.* XLIV.
- Prostratus, ut* 1. 11. *sic supra Plane quasi.*
- Proscriptionis Syllanæ tabula*, 3. 21. *iure belli proposita*, 3. 23. *eius effectus*, 3. 22.
- Proscriptio triumviris*, 2. 6.
- PROSPERORUM nimia continuatio suspecta*, 4. 2.
- Provincia pop. Romani extrema, media facta*, 2. 5. *Provinciam facere*, 2. 17: 4. 12. *Vide etiam F. PROVINCIAM retinere, plus est, quam facere*, 2. 17: 4. 12. *ex Provincia cognomen*, 4. 12. *Provinciæ antiquissimorum Romanorum quales*, 1. 11. *PROVINCIAE quædam, ut non in usum, ita ad speciem imperii acquisitæ*, 3. 12.
- Provolvi ad pedes*, 4. 11. *Provolvuntur Cimbri in Italiam ruina, b. e. sponte à summis jugis ruunt, & se demittunt, ursum more*, 3. 3.
- Provocare, subaudi, ad pugnam laceessere*, 1. 3.
- Provocatio. b. e. appellatio, a cons.* 1. 9.
- Provocatus est, pro provocavit*, 2. 17.
- Pseudophilippus*, 2. 14.
- Ptolemæus, rex Egypti*, 4. 2. *Pompeium trucidari jubet*, 4. 2. *perit*, 4. 2.
- Ptolemæus, rex Cypri*, 3. 9.
- Publice. Hispania non tuctur libertatem suam publice*, 2. 17. *b. e. conjunctis viribus: gentes enim Hispanas respectu totius corporis pro privatis habet: sicut habenda sunt imperia regnaque in magna illa rep. generis humani, ut Seneca dicitur. Itaque ridicule facere videntur, qui scita gentium, ex jure aliquo civili aut firmare nituntur, aut infringere, cum jus civile in tali causa non obtineat nisi locum privati testimonii.*
- Publica fides*, 3. 1. *Publicum parricidium. Vide Parricidium.*
- Pudenda sædera*, 1. 18.
- Pudet. De Verulis & Bovillis pudet! sed triumphavimus*, 1. 11. *Martialis epigr.* 2. 18: Capto tuam, pudet heu! sed capto, Maxime, cælum. *Hæc igitur vox in oratione suspendit vocem sensumve turpem, aut ominosum; ita Pulsi fugatique, pudet dicere, hostes*, 3. 10. *Livius*, 7. 40: in vos, horreo dicere, hostes. *Ovidius, Metam.* 9. 530. *in nefariis Byblidis literis magnò artificio in tertium usque versum nomen ejus prætelat: Hanc tibi mittit amans, pudet, ah pudet, edere nomen, &c.* & in eadem fabula (versu 569) -----Feras fidissime nostro, Dixit & adjecit longo post tempore, fratri) eodem tendit. *Pudor Curioni suadet, ut amissum exercitum morte sequatur*, 4. 2. *Junge exemplum Centenii apud Livium*, 25. 19. & *Asdrubalis, Liv.* 3. lib. XXVII. *Pudor Romanus*, 3. 1: 3. 20. *ô pudor*, 2. 6. *Pudore magis quam virtute resistere*, 4. 2.
- Puellas captivas restituit Scipio*, 2. 6.
- Puer non dicendus Augustus*, 4. 4. *Non tamen ignominiosa est hæc appellatio, si vera sit, & non injuriæ causa proferatur, b. e. ut simul exprobrantur pueriles ineptiæ, quæ rebus agendis obstant. Ita Propert.* 4. 6: Augustus Differat

I N D E X

in pueros ista tropæa suos. *Ovidius, de arte*,
1. 182. *de Cesare, ut opinor*: Bellaque non
puero tractat agenda puer. *Quod Horatius?*
qui carm. 4. 4. *Drusum & Tiberium pueros*
vocat jam multarum gentium viatores, & a-
dolescentes 30 circiter annorum; ille enim:
Augusti paternus in pueros animus Nerones;
sed puto Postum pueri nomine uti pro filio. Græ-
corum more: sicut puer Veneris apud Virg. &
alios. Pueros captivos restituit Scipio, 2. 6.
Pugna Augusti cum Antonio, 4. 4. *navalis*, 4.
11. cum Cassio & Bruto, 4. 7. cum Sex.
Pompeio, 4. 8. cum Illyriis, 4. 12. Cælaris
cum Ægyptiis, 4. 2. cum Pharnace, 4. 2. cum
Pompeio, 4. 2. cum Pompeio iuvene, 4. 2.
cum Scipione & Juba, 4. 2. Cæliariorum
cum Pompeianis, *navalis*, 4. 2. Curionis cum
Juba 4. 2. Romanorum cum Achæis, 2. 16.
cum Annibale, 2. 6: 2. 13. cum Antiocho,
2. 8. cum ipsius præfectis, *navalis*, 2. 8. cum
Aristonicho, 2. 20. cum Asturibus, 4. 12. cum
Balcariis, *navalis*, 3. 8. cum Belgis, 3. 10.
cum Britannis, 3. 10. cum eorum mulieribus,
3. 3. cum Germanis, 3. 10: 4. 12. cum La-
tinis, 1. 11. cum Mithridate, 3. 5. cum My-
sis, 4. 12. cum Numantinis, 2. 18. cum Par-
this 3. 11: 4. 9: 4. 20. cum Picentibus, 1.
19. cum Pœnis, *navalis*, 2. 2. cum Pyrrho, 1.
18. cum Sabinis, 1. 1. cum Sallentinis, 1. 20.
cum Samnitibus, 1. 16. cum Sertorio, 3. 22.
Syllæ cum Marianis, 3. 21. Pugna prospera
exitu causa, 2. 10. *Plutarchus Crasso, cap.*
21: Hæc victoria, quod nimios spiritus fecis-
set fugitivis, perdidit Spartacum.
Pugnare cum morituris non oportet, 2. 18.
Pugnare ex necessitate, quod deprehensus
sis, 3. 6.
Pulcerrimus exitus, *pro letissimo, felicissimo*, 2. 2.
Pulcerrima terrarum Campania, 1. 16.
Polchritudini victæ urbis parcur, 2. 6.
Pallus elephantis, 1. 18. Pulli gallinarum auspi-
ciorum causa, 2. 2.
Pullum, *scilicet amiculum*, 4. 2.
Punica iraus, 2. 6: 2. 17. perfidia, 2. 2. *Hinc*
Vat. Max. 9. 6. *ext.* Carthaginem ipsum fon-
tem perfidiæ vocat. Punicum bellum primum
2. 2. secundum, 2. 6. tertium, 2. 15. Pu-
nici belli tempestas, 2. 6. Panici maris no-
mine deficiunt quidam, 2. 2. Sic. Sidon. ep.
8. 12: *quamlibet sola byemalium mensum*
nomina tremas.
Puppis, *pro navi*, 3. 7: 4. 11.
Purpura, *pro consulatione, quod vestes consulares*
purpura præteata, 3. 21. Purpura iulgentes
elephantis, 2. 8.
Purpuratus, *ita vocantur amicorum regionum*
principes, 1. 10. *Hac voce sepiissime pro sa-*
trapis utitur Curtius.
Purpurea vestis regibus, 3. 19: 4. 11. Pur-
pureum velum in navi Cleopatæ, 4. 11.

Putare, *Præfat.* Cæsariani dum se vincere Pu-
tant, vicere, 4. 2.
Puteoli, *urbs*, 1. 16.
Pyra, *regus*, 4. 12.
Pyreneus, *mons*, 2. 17: 4. 12. Pyrenæum ju-
gum, 2. 17. Pyrenæi montes, 2. 6.
Pyrrhus Epirotes, ejusque bellum cum Romanis,
1. 18. per quatuor annos, 3. 5: minus va-
ltavit Italiam, quam ipsi Itali, 3. 18: 3. 21.
Pyrrhi regia, 2. 9.

Q.

Qua adverbialiter positum plerumque valet
Ubi. Qua longissima Italia, 2. 6. *Particu-*
lam hanc sapiusculæ mutata à librariis visus
sum animadvertere, ut apud Curtium, 3. 11.
& qua (erat quæ) cuique patebat ad fugam
via, erumpunt: sic Marcellin. 18. 20: & ipse
Curtius, 5. 13. *Iterum Marcellin. edit.* Lin-
denbrog. pag. 494. 10. & forte 499. 29.
Quærit Romanis hostes Annibal, 2. 8. Ex-
pressum ex Livio, 34. 19. Quærendi hostes,
ut vincantur, 3. 8. Sic Claudian *de laudib.*
Stilic. 3. 149: Vincendos alio quæsit in
orbe Britannos.
Qualis erat, 3. 10. *Ita Tibullus*, 1. 3: Qualis eris.
Quantum, immane quantum, plurimum quan-
tum, 4. 2.
QUANTI est imperator, tanti exercitus, 2.
18.
Quasi, cum ut plurimum vocem hanc elegantibus
sententiis & comparationibus addat auctor, vi-
sum est, pleraque ea loca hic annotare: igitur
Quasi in brevi tabella totam pop. Romani
imaginem amplecti, *Præfat.* Quasi hominem
considerare pop. Romanum, *Præfat.* Quasi
ad quandam juventutem florem pervenit pop.
Romanus, *ibidem.* Quasi quædam robusta ma-
turity imperii, *Præfat.* Quasi reddita juven-
tute revirescit imperium, *Præfat.* ex variis
Quasi elementis congregat corpus unum Ro-
mulus, 1. 1. Quasi monitu deæ, 1. 2. Sub-
stitutus in locum regis Quasi ad tempus, 1. 6.
Quasi infantia pop. Romani, 1. 8. quodam
Quasi instinctu deorum concitatus, 1. 9. Quasi
contagione quadam per singulos itum, 1. 9.
plane quasi adulterum ad inferos usque se-
queretur, 1. 10. Quasi in regis ultionem, 1.
11. plane Quasi stipendium commilitonibus
diis, 1. 11. Quasi præsentem Jovem, 1. 13.
Quasi in terrigenas è cælo ac nubibus tela
mitterentur, 1. 17. Quasi vindicaret, exilivit,
1. 18. decem pondo argenti, Quasi luxuriam
damnavit, 1. 13. Quasi quotidie triumphae-
ret, 2. 2. in classe Quasi tota Carthago, 2. 2.
quodam quasi æstu & torrente fortunæ, 2.
7. quodam casu, Quasi industria, sic adguber-
nante fortuna, 2. 8. epulis Quasi inferis im-
pleti, 2. 18. Quasi templo & aræ possent
defendere

I N D E X

defendere, quem nec montes sui, nec arma potuissent, 2. 12. de Andrisco, Quasi vero rege, triumphatum, 2. 14. Quasi enata subito classis erumpit, 2. 15. Quasi subita de cineribus flamma, 2. 15. Quasi seculum illud everfionibus urbium curreret, 2. 16. Quasi hic Romanis orbis non sufficeret, 3. 10. Quasi subsidio infederat Alpium tumulos, 3. 3. Oceanus Quasi imparem se fatet ur. 3. 16. nomine Quasi terrore composito Vercingetorix, 3. 10. mersa vitiis suis. Quasi sentina, resp. 3. 12. Quasi iure oppressus, 3. 14. Quasi secundum hominum genus servi, 3. 20. Spartacus Quasi imperator occisus, 3. 20. Quasi non esset usque dimicatum, sic arma rursus & partes, 4. 2. rates captæ quasi per indaginem, 4. 2. Quasi vicisset, qui evaserat, 4. 10. Quasi bene gestis rebus, 4. 11. Quasi facilius esset Partho Romanus, 4. 11. morte quasi somno soluta, 4. 11 : 4. 12. efferam gentem, ritu ferarum, Quasi indagine, debellabat, 4. 12.

Quater ballam, 2. 17. urbem machinis, 2. 9. Quater omnia navibus, equis virisque, 2. 7. Plinius 2. 27. Quum rex Philippus Græciam quateret.

Quatenus, pro quoniam, sive Quatinus, 1. 5. idem enim esse vocabulum puto, & scriptio tantum, non etiam sonus, nec origine, aut significatione differre. Accidit enim huic voci, ut E litera sonum illum nanciscatur, quem nec E litera, nec I, plene adscripseris, qualia notat & Lippus de lingua Latina, cop. 7. Vide tamen Acidai. ad Vellei, 2. 98. Vinetum, ad auctorem nostrum, 2. 2. & Casaub. ad Suetonium, Claud. 26. 7. Ovid Trist. 5. 6 : Quatenus & non est in caro conjuge felix.

Querela, 1. 18. est exposulatio de injuria ; utque ea luatur petitio. Sic Queri, 2. 6. Quærelæ dicuntur etiam, cum socii, aut subditi, ab aliis infestari se nuntiant, contraque eos auxilium orant, 3. 2. ita dicitur Queri de aliquo, 3. 10. de incurfionibus hostium, 3. 2 : 3. 10. Queri de diis, 2. 6. de fortuna, 3. 11. b. e. conqueri de iniquitate deorum aut fortuna.

Quiddam indomitum, 1. 22. Quiddam simile nivibus, 1. 4.

Quintilius Varus P. 4. 12.

L. Quinctilius Cincinnatus dictator, III : 1. 26.

Quirinalis, mons, 1. 13.

Quirinus, 1. 1. Julianus, princ. de Caesaribus : Quirinus, quo quidem nomine ille nobis, si quidem deum responsis paremus, appellatus est.

Quis, aut unde, 1. 18. Videtur hac formula usitata fuisse in contemptu, & fastidio ; cum etiam notos per superbiam se non noscere simularent : sic Ovidius, pist. Phyllidis, verju 106 : Hei

michi, si quæ sim Phyllis, & unde, rogas. Alias etiam ignotos ita compellere solebant, Quis genus ? unde domo ? Virg. Æn. 8. 114. Vide Savaronem ad Sidonium, epist. 1. 11. Quomocunque, 3. 23.

R.

Rabies Mariana Cinnamæque, 4. 2. Numan- tinorum, 2. 18. piratica, 3. 8. pugnandi, 4. 2. Samnitium, 1. 16. Thracum, 4. 12. victorum, 4. 2. Vide etiam Furor.

Radiare, Radix distinguere ; quasi de industria prospera adversus Radiarentur, 4. 12.

Radiis distincta corona, 4. 2.

Radices Alpium, 2. 5 : 3. 3. Vesuvii, 3. 20.

Rapere, semper celeritatem notat & violentiam, de flumine dictum, pro baurire, 3. 11. Rapere pro occupare, corrumpere. Sic Rapere castra subito impetu, 3. 20. improvise adorta castra Rapiunt, 4. 12. primus impetus belli Bithyniam Rapuit, 3. 5. Rapta impetu Hispania, 2. 17. ita Curtius, 4. 14. Syriam Ægyptumque prætereuntibus raptas. Raptos tamen dicit Veientes, 1. 12. qui decem obsidio vix subacti sunt. Rapere regnum, b. e. vi invadere, nondum debitum, 1. 7. Sic censum, imperium, patrimonium, 4. 2. pro eripere : sic Rapta jure belli repetere, 3. 5. Rapere scutum de manu, 4. 12. quo quemque rapuit fuga, b. e. quo quisque se fugæ proripuit, 3. 11.

Rates Balearium, 3. 8. Rates ex cratibus, 3. 20. rates inopia navium factæ, 4. 2.

Ratio reip. b. e. conditio, utilitas, quam hodieque Ital. La ragion' di stato, appellant, 1. 8. Nationes thelaurorum continens libellus, 4. 12. sic apud Lirium, 38. 55. est liber rationis.

Raudius Campus, 3. 3.

Ravenna, urbs, 3. 10.

Receptator hostium Rhenus, 3. 16.

Recens & integer, 3. 1.

Recipere, pro accipere, capere ; sic totius orbis opes Oltia recipit, 1. 4. pro admittere, suscipere : sic receptus Gabiis Tarquinius, 1. 7. Recipere se plerumque cedentium est, & locum munitionem quarentium, Gall. Se retirer : sic Aquitani in speluncas se Recipiunt, 3. 10. C. Gracchus in Aventinum se recipit, 3. 15. Interdum recipere se dicuntur, qui etiam non fugiendi gratia iter faciunt ; ut 4. 7. Recipere, pro occupare, capere, de iis, qua nunquam in potestate fuerunt : sic Cypros Recepta sine bello, 3. 9. Hispania Recepta, 4. 2. Ita Lirius, 44. 32 : Anicius Scodra recepta. Cas. civ. 1. 16 : Recepto Asculo. Similem significationem verborem redire, reddere, &c. observat Salmasius ille ad Spart. Adrian. cap. 2. sic infra Redigere. Recipere spiritum,

I N D E X.

- gas: 4. ant: Quis
4. Vide
2. 3. *desumptum à luctatoribus, aliisque qui ve-
bementer exerciti, difficulter respirant: & ita
ad recipiendum spiritum interquiescere cogun-
tur.*
- Reciprocantes aquæ, *b. e. per astum buc illuc
jactata,* 2. 8.
- Reciso ponte, 1. 10. Edit. Boxborn. habet re-
scisso.
- Recoquere ferrum, *b. e. iterum immittere igni,
& ad alios usus formare,* 3. 20.
- Redigere, *pro subigere nondum possessa, ut videat-
ur ex eorum censu esse verbum hoc, de quibus
modo in Recipere diximus: sic pop. Romanus
totam Italiam sub se Redigit,* 1. 9. Redigere
in deditionem, 3. 10. in ditionem, 1. 18. in
potestatem, 1. 15. Redigere intra urbes, *b. e.
compellere,* 3. 7. intra muros, 4. 5. eo Rede-
git populum, *b. e. eo deduxit pop.* 1. 2 Red-
igere consecrationem suam in pretium vi-
ctoriæ, *b. e. consecrat: suam pretium victoriæ
facere,* 1. 17.
- Redimita frons regium in morem, *b. e. diade-
mate revincta,* 3. 19.
- Redire rursus. Vide Rursus; in perniciem, *b. e.
verti in pern. fieri perniciosum,* 3. 13. Redie-
rat pro rediisset, 4. 3. Vide etiam Erat.
- Referre ad populum, 3. 21. *b. e. legem ferre
ad populum.* Referre populum in censum, dis-
crimina officiorum, &c. in tabulas, 1. 6.
- REGERE se ipsum non potest arbiter regum &
gentium populus, 3. 18.
- Regnum nomina constructa ut urbium, 2. 2:
3. 10.
- Regilli lacus, 1. 11.
- Regius furor appellatur auctori, *dominandi cu-
pido in decemviris, qui regiam potestatem, etiam
nudo nomine odiosissimam, captabant,* 1. 24.
*Hinc ubi quid insolentius gerebatur; aut ubi
quis alterius potentiam ad invidiam vocabat,
regnandi & dominandi verbo utebantur. Sic
in nostro Regnum judiciorum,* 3. 13: & Reg-
nare judiciariis legibus, 3. 12. dicuntur equi-
tes immani illa potestate subnixi. Apud Li-
vium, 6. 40. Claudius tribunos pl. exagitans:
Tantum licentiæ, novem annis, quibus reg-
nant, sumpsisse; & violentus ille Coriolanus a-
pud eundem scriptorem, 2. 34: Tarquinium
regem qui non tulerim, Siciniam feram? at-
que ita aliis locis plurimis. Sallust. Hist. 1. 12:
servili imperio patres plebem exercere, de
vita atque tergo regio more consulere. Regi-
um in morem redimita frons, *b. e. diade-
mate revincta,* 3. 19. Regio nomine fretus
Antiochus Annibalis consilia negligit, 2. 8.
Regia insignia sumit servus, 3. 19.
- Regnare judiciariis legibus, 3. 12. Sic Regnum
judiciale dixit Cicero ad Attic. 1. 1. Vide Re-
gius. Regnum in honorem virtutis ultro de-
latum, 1. 3. dolo partum industrie agitur, 1.
6. à Tarquinio ultro petium, 1. 5. Regni
- cupiditate fratres interfecti, 3. 1. Regni in-
signia oblata Cæsari, 4. 2. Regno præsidere,
b. e. regem esse, 2. 7. Regnum invadere,
pro condere, inchoare, 1. 8. rapere mavult
Tarquinus, quam expectare, 1. 7. Regna
testamenti relicta, 2. 20. Regna donare
consuetus pop. Romanus, 3. 9. Regna, *pro
regibus,* 1. 10. Vide etiam Dominatio.
- Regyrare, *b. e. revolvit, quasi in orbem redire,*
4. 2.
- Religare, *pro ligare, alligare,* 1. 3: 3. 7: 1.
9.
- Religio, *b. e. sanctitas.* Numæ incluta, 1. 2.
fœderum summa Romanis, 2. 6. publica pri-
vatis affectibus antecellere debet, 1. 13.
Religionis auxilio incolumis, 1. 13. RELI-
GIONE, & iustitia gubernanda imperia,
1. 2.
- Religiosus, *qui religiones sanctæ colit: ita quid
Numa Religiosus? 1. 8. alii Religiosum
esse in culpa ponunt, ut superstitiosum; unde
versus apud Agell. 4. 9: Religentem esse
oportet, Religiosum, nefas Religiosissimum,
b. e. quod maxima religione colitur, sanctissi-
mum.* 1. 13.
- Reliquæ Asiæ rebelles, *b. e. reliqui Asiatico-
rum rebellium,* 3. 5. Gallorum, 1. 13. la-
tronum, 3. 19. naufragarum partium, 4. 2.
Reliquæ Veiorum nullæ, *b. e. vestigia,* 2.
12.
- Reliqua, *pro reliquiis,* 3. 10. Reliqua corporis,
Victor de Cæsar. cap. XX. f.
- Remeare, *pro recedere,* 1. 12.
- Remittere exercitum, *pro dimittere, non deti-
nere,* 4. 2.
- Remunerari, 3. 5: *b. e. vicissim dona dare.*
- Remus, 1. 1. occiditur, 1. 1.
- Remorum ordines, 4. 11.
- Renus, *fl. Vide Rhenus.*
- Repercussus, *nempe solis, pro reflexione.* 3. 3.
- Reprimere amnem; *b. e. coercere, & contrabe-
re,* 1. 1.
- Repurgare aurum venis, 4. 12.
- Requirere *pro quarere, investigare: sic Samni-
um in ipso Samnio requiritur,* 1. 16. *Similis
locutio Seneca, epist. 91. 6. Lugdunum, quod
ostendebatur in Gallia, quaeritur, pro inter-
rogare,* 4. 2.
- Res mira dictu, 1. 7. Res poscit, 1. 8. Res
unius ætatis, populus virorum, 1. 1. in Re
esse, *b. e. revera esse, existere,* 4. 7. Res
motæ, 3. 17. Rerum novarum cupidus, *b. e.
turbarum,* 3. 23. Quatuor anni belli, pro
clade Rerum breve tempus, 4. 2. Rebus suis
diffidere, 3. 1. Rebus arctis afflicti, 2. 6.
deploratis, 2. 15. perditis, 4. 8. Res pro
rep. sic Res Romana, 3. 22. Veientium, 1.
12. Ita sapissime auctores.
- Res familiaris, *pro substantia, bonis cujusque,*
4. 1.

I N D E X

- RES publica** etiam hostibus recipiendis augenda, 1. 1. cum REI publicæ clade, nihil movendum, 3. 23. REI publicæ ægræ faucibusque expedit quiescere, 3. 23. de RE publica invadenda facile convenit potentæ cupidis, 4. 2.
- Rescindere acta, b. e. abrogare**, 3. 23. domus, recta, pro demoliri, 3. 15. pontem 3. 10. plagam, b. e. rursus aperire jam coalescentem, 4. 2. hoc sensu VULNERA interdum ipsa curatione rescinduntur, 3. 23.
- Residuum** nihil est crudelitatis, 3. 4.
- Resignare, pro rescindere**, 4. 7. Cic. pro Archia.
- Resilire** ab imposito iugo, 4. 12. in aquas, 3. 6.
- Respirare**, 2. 6. Respirat insula, 3. 19. Vide Recipere spiritum.
- Responsum** superbum Crassi, 3. 11. Tarquinii 1. 7.
- Restare, pro manere**. Resistere Juventas & Terminus, 1. 7. pro superesse, 3. 10.
- Resurgere in aliquem, b. e. rursus insurgere**, 1. 13.
- Retinere** amnem manibus & clypeis, 3. 3.
- Retro dare gradum, b. e. loco pelli, retro cedere**, 4. 2.
- Revellere, pro avellere**: sic Revulsa aquila, 4. 12. Revulsa Italiæ Sicilia, 2. 2.
- Reverens tam de eo dicitur, qui meretur reverentiam, quam qui exhibet**; ut Reverentius visum est nomen Augusti, 4. 12, & Reverentior capte majestatis nemo fuit, 2. 12.
- Reverentia** par inter Parthos & Romanos, 4. 10.
- REVERERI** oportet fortunam, cui tantum licet, 2. 12.
- Revirescit imperium, Prasat. Vide I.**
- Reviviscit imperium**, 2. 6. Reviviscunt incendia, 3. 5.
- Revomere**. Histricum sanguine & spiritu male partam revomere victoriam, 2. 10. *D. Æm. de ebriis interemptis, adinstar illius Virgiliani, Æn. 9. 349.* Purpuream vomit ille animam, & sanguine mista Vina refert moriens— Maria revomunt spolia, b. e. hausta recipiunt, & rejiciunt ad litora, 4. 11.
- Reus ambitus**, 3. 17. in præsentem Reum peroratum, 4. 1.
- Rex** appellatur Appuleius, 3. 6. Rex hostium captus maximum victoriæ decus, 3. 2: 3. 7: 3. 10. & ibi Nota. Rex vilissimus Ptolemæus, 4. 2. Regem se vocat supplex Perses, 2. 12. in Regem descendit Antonius, 4. 3: 4. 11. Reges auxilia petunt à Romanis, 2. 7. Regibus parere consuevit urbes, 2. 20: 3. 5.
- Rhea Silvia**, 1. 1.
- Rhenus, fl.** 3. 10. transitur à Cæsare, 3. 10. ponte jungitur, 3. 10. imperii terminus, 4. 12. bis trajectus à Cæsare, 4. 12. Rheni effigies in triumpho Cæsaris, 4. 2. per Rheni ripam 1. amplius catella à Druso directâ, 4. 12.
- Rhodanus, fl.** 3. 2. Helvetiorum terminus, 3. 10. Rhodani effigies in triumpho Cæsaris, 4. 1.
- Rhodii nauticus populus**, 2. 7. Antiochi classem vincunt, 2. 8. pro Ætolis deprecantur, 2. 9. Rhodiorum classes, 3. 6.
- Rhodope, mons**, 3. 4.
- Rhodus, ins.** 3. 5.
- Rictus oris**, 3. 11.
- Rixa, pro pugna**, 3. 10.
- Ripa, pro litore**, 4. 11. cum alias ripæ dicantur esse fluminum, litora maris. Hinc §. 4. Inst. de rer. div. Riparum quoque usus publicus est, sicut ipsius fluminis; & §. 5. Litorum quoque usus publicus est, sicut & ipsius maris.
- Robur pop. Romani**, 2. 1. **ROBUR** elanguet clementia soli cœlique, 3. 3. Robur Hispaniæ Celtiberi, b. e. fortissimi Hispanorum, 2. 17. sic Robur Italici sanguinis, 4. 2. Orientis, ibidem: sociorum, 3. 18. Robora gentium, 3. 5. ita sepe Tacitus & alii.
- Robustus populus**, 2. 1. Robusta imperii maturitas, Prasat. Robustissima oppida, pro minutissimis, 1. 12.
- Rogare leges**, 3. 16. b. e. ferre ad populum; rogandus enim erat populus utrum vellet eam legem, & juberet: hinc
- Rogatio, pro lege**, 3. 14: 3. 17.
- Rogus, strues lignorum ad cremanda corpora**, 3. 20: 3. 23.
- Roma mater ac parens Italiæ**, 3. 18. victrix Asiæ Europæque, 3. 18. Similes ejus titulos largitur congestit Merula, Cosmagr. part. 2. lib. 2. post enumeratas urbis regiones: ubi vide. Roma conditur, 1. 1. obsidetur à Porfena, 1. 10. occupatur à Gallis, 1. 13. à Sylla, 3. 21. à Mario, 3. 21. à Cæsare, 4. 2. civitas hominum ac deorum domicilio destinata, 1. 13. inter tres maximas urbes, 1. 16. templo comparatur, 1. 18. Romam convertitur Annibal, 2. 6. de Roma invadenda deliberat Spartacus, 20.
- Romanus pro Romani. Vide Singul. pro Plurali.** Rom. populus comparatur homini, Prasat. princeps populus. Vide P. Romani barbari, 1. 2. gentium domini, 4. 12: 4. 3. Etruscos, Latinos, Sabinos sibi miscuerunt, 3. 18. Romanorum fortitudo, 1. 18. Romanis sacer auguratus, 1. 5. à Romanis gentes regesque præsidia petunt, 2. 7.
- Romana avaritia**, 3. 5: 3. 9. dominatio, 4. 3. Romanum imperium. Vide I.
- Romulus**, 1. 1. Romulus pater, 2. 4. Romulum vocari voluerunt Augulum, quod condidisset imperium, 4. 22. sic opinor nostrum, 2. 17: Viriatum dicere Hispaniæ Romulum.
- Rosæ** per hiemem collatæ, 2. 8.
- Roltra**, 1. 11. Roltris collegam depellit Gracchus, 3. 14. pro Roltris exposita capita proscriptorum,

I N D E X.

Scriptorum, 3. 21 : 4. 6. pro Rostris oblata
 Cæsari regni insignia, 4. 2.
 Rubiginem sentiunt arma, 2. 8.
 Rudes bellorum elephantum, 4. 2.
 Ruere in prælium, 2. 18. Ruens ulterius hostis,
 3. 5.
 Rufinus P. Cornelius notatur à Cenfore, 1. 18.
 Ruina provoluti in Italiam Cimbri, 3. 3. Ruina
 belli dicitur quod vicina plerumque secum
 trahat, ut accidere solet in ruinis ædificiorum,
 2. 11 : 2. 12. bellum Tarentinum Regem
 Pyrrhum, totamque fere Italiam una Ruina
 involvit, 1. 18. Mithridates totum penè O-
 rientem & Occidentem sua Ruina involvit,
 3. 5. Ruina incendium suum restinguere vult
 Catilina, 4. 1. *Velléius*. 2. 91 : Ita se mores
 habent, ut publica quisque ruina malit occi-
 dere, quam sua proteri ; & idem passurus,
 minus conspici. *Claudian. in Ruffin.* 2. 17 :
 Quid restat, nisi cuncta novo confundere lu-
 ctu, Infantesque meæ populos miscere ruinæ ?
 forte secutus *Lucanum*, 7. 654 — trahere
 omnia secum, Mersa juvat, gentesque suæ
 miscere ruinæ.
 Rumpere fidem, 4. 2. fœdus, 1. 16 : 2. 6 : 3.
 6. vallum, pro cedere, 4. 2.
 Raptor fœderis punitus, 1. 3.
 Rursus redire, 1. 3 : 1. 11. Suffecerat redire,
 sed gaudet interdum hoc pleonasmo scriptores :
 sic rursus repetere est apud *Sueton. Cæs. c. 2.*
ubi Casaubonus : & 17. 1. recidit rursus in
 discrimen aliud. *Claudian. in Ruffin.* 1. 357.
 — revocataque secula rursus ; rursus reci-
 pere, apud *Justin.* 5. 4 : & 42. 2. Ita rursus
 denuo conjungit *Plautus*, *Prologo Casina*,
versu 33. & *extremis Menachmis*, Venibit
 uxor quoque etiam ; quod & in *lib. 1. §. 1.*
de just. & jur. verum etiam præmiorum quo-
 que. Sic *Livius*, 41. 24 : Legati deinde po-
 stea missi. Ita *Prolog. Justin.* 27 : Antiochus
 insidiantem sibi effugit Artamenem ; dein
 postea custodes Tryphonis.
 Rutilius P. Rufus damnatur, 3. 17.
 Rutilius P. Lupus vincitur à sociis, 3. 18.

S

Sabæi, pop. 4. 11.
 Sabini, pop. 1. 1. Romam demigrant, 1. 1.
 vincuntur à Romanis, 1. 15. Romanis mixti,
 3. 18. triumphus de Sabinis, 1. 18.
 Sacer mons, 1. 23. Alius sacer mons est apud
 Antigonum, *hist. mirabil.* 144. (Athos, ut opi-
 nor, qui etiamnum incolis ἅγιος ὄρος, teste *Bel-
 lonio, Observ.* 1. 35.) alius item apud *Philostro-
 tum in Apollonio*. Alius etiam apud *Stratonem*,
lib. VIII. παρὰ τοῦ τοῦ Γεῖταις ὁ ἱερεὺς ἀνομαζέ-
 το θεός, καὶ τὸ ὄρεα ὑπελειφθῆ ἱερὰ, καὶ προσα-
 γορεύουσιν ἅτας.

Sacerdos, pro Vestali, 1. 1. ita Sacerdotium pe-
 tunt Cimbræ, 3. 3. *Orosius* aliter hoc profert,
 5. 16 : si inviolata castitate, virginibus sacris
 ac diis serviendum esset : hoc enim modo non
 sacerdotium tantum, sed & libertatem illis adi-
 mit ; quæ re moveor, ut credam auctoris, aut
 librarii, incuriane d. cam an inficitia, vocem
 virginibus additam, quæ remota constaret idem
 cum nostro sensus.
 Sacramentum militiæ, 2. 6 : 4. 2. Eleganter
 hoc verbum transfert auctor ad quamcunque
 necessitatem, quæ quis ad bellum gerendum a-
 digitur : sic de incensis urbibus Helveticorum,
 3. 10. de trucidatis legatis à sociis, 3. 18. de
 crematis centurionibus à Germanis, 4. 12.
 Ita *Seneca*, de brev. vite, 5. 6 : Juvenes à
 dultério, velut sacramento, adacti.
 Sacriportus, locus, 3. 21.
 Sacrosanctum caput tribuni pl. 3. 15. Sacro-
 sancta arma Romana, h. e. pura, impolluta,
 2. 20.
 Sacrum solemne gentis, pro sacrificio, 1. 13. No-
 tandum autem talia sacra non potuisse rite fie-
 ri, nisi propriis & suis locis ; nec enim alia
 causa fuit Fabio tantum adeundi discrimen.
Livius, 5. 52. Sacrificiis solemnibus non dies
 magis statim, quam loca sunt, in quibus fiant.
Censorinus apud Appian. in Punicis, ad *Car-
 thaginienses* : Manebunt immota sepulcra, &
 licebit eas parentandi causa invilare ; sacris
 etiam operari, quotiescunque libuerit eo ac-
 cedere. Immo tanta religione colebantur, ut eti-
 am milites excusarent, si prædicta die non adfu-
 issent. *Cinchus Alimentus*, apud *Agell.* 16. 4 :
 Sacrificium anniversarium (inter legitimas ab-
 sentia causas est) quod recte fieri non posset,
 nisi ipsius eo die ibi sit. Exemplum ejus rei
 est in *Livio*, 43. 11. ex Sexto Digitio trib.
 mil. qui sacrificii causa Romam venerat,
 sunt audita. Sacrorum apud Rom. origo, 1.
 2. Sacra, pro caeremoniis, religionibus, rebus
 ipsis consecratis, ut deorum imaginibus, &c. 1.
 13. Sic *Virg. Æn.* 2. 717 : Tu, genitor, cape
 sacra manu, patriosque penates.
 Sæculum eversionibus urbium currens, 2. 17.
 fluens in luxuriam & ad omnia mala prorum,
 4. 12. SÆCULI mores divitiis afflictis, 3.
 12.
 Sævire in urbes, 3. 6. templa, aras, sepulcra,
 2. 7. h. e. illa diruere. Sæviunt omnia, præ-
 lio, tempestate, 4. 2. Sævius Sævitem, 3. 21.
 Sævitia Mithridatis, 3. 5. Tarquinii, 1. 7.
 Thracum, 3. 4. SÆVITIA bonam quoque
 causam corrumpit, 3. 21.
 Sagelama, urbs, 4. 12.
 Sagittarum usus adeptus Parthis consilio
 Ventidii, 4. 9.
 Saguntus, urbs, 2. 6.
 Salamina, inf. 2. 8.
 Salii, 2. 2.

I N D E X

- Salinacidus, 4. 10.
 Salire super scuta, *b. e. insilire in scuta*, 3. 10.
 Silentio, *pop.* 1. 20.
 Salmacidis, *fl.* 4. 10.
 Salondicus Hispanus, 2. 17.
 Saltus à *saliendo*, Saltu vallum increpat Remus, 1. 1.
 Saltus, *pro silva, nemore*: ita Saltus Calidonus, 1. 17. Camerinusium, 2. 2. Caudius, 1. 16. Ciminus, 1. 17. Hercynius, 1. 11 : 1. 17 : 4. 12. Saltus Falerni, Gaurani, 2. 6. in Saltus diffugiunt Germani, 3. 10. Saltibus grassantur Samnites, 1. 16.
 Salutare regem, virum suum cupit Tullia, 1. 7.
 Salutantibus manus porrecta, 3. 21.
 Salyi, *pop.* 1. 16. vincuntur à Romanis, 2. 3 : 3. 2.
 Samnites, *p. p.* 1. 16. vincuntur à Sylla, 3. 18. Samnitum descriptio, 1. 16. triumphus, 24. de Samnitibus, 1. 16. quales, 1. 18. Samnium hodie in ipso Samnio requiritur, 1. 16. cum reliquis Italis conspirat contra Romanos, 3. 18.
 Samos, *ins. & urbs*, 2. 20.
 Samothrace, *ins.* 2. 12.
 Sancire fœdus, 4. 2.
 SANCTITAS, *b. e. integritas, abstinentia*, ducis maxime proficit ad profligandam provinciam, 2. 6. *Hoc sensu apud Tacit.* 13. 46. Oibo integre sancteque egit. Ita
 Sanctus vir, Camillus, 1. 12.
 Sanctum ærarium, 4. 2. Sanctius fœdus, *pro ætiore*, 1. 16. Sanctius & reverentius visum, 4. 12. *Conjungit ista & Tacitus, Germ.* 34. 7. Sanctissimæ animæ Bruti & Cassii, 4. 7.
 Sanguis humanus pignus conjunctionis, 4. 1. *Multa ad hanc rem Jo. Guilielmus Stukius, convivialium, lib. 1. fol. 105.* Sanguinis Gallici inundatione incendia urbis deleta, 1. 13. Sanguinis sui semita iter ad victoriam aperit Decius, 1. 14. Sanguinem humanum litant Thraces, 3. 4. SANGUINE suo curiam implet, qui civili terrarum orbem impleverat, 4. 2. Sanguine speciosiores duces, 4. 12. Sanguis, *pro genere*, 1. 26. sic unum Sanguinem ducere, *eiusdem originis esse*, 3. 18. Sanguinis ius, *pro iure affinitatis*, 3. 1. Sanguine nihil scripsisse, 2. 2.
 SAPIENTIA dignum est, lætum accire mortem, 4. 2.
 Sapientia seniorum, 1. 16.
 Sarcinæ superflue ab exercitu remotæ, 2. 18.
 Sardinia pignus annonæ, 4. 2. occupatur à Romanis, 2. 2. à Cæsare, 4. 2. à Sex. Pompeio, 4. 8. in Sardinia bellum, 2. 6. in Sardinia mortuus Lepidus, 3. 23. Sardigna vocatur Leandro : Hispanis Cardeña. Sic Sueyro in versione Velleii.
 Sarmatæ, *pop.* 3. 4. vincuntur à Lentulo, 4. 12. amicitiam Augusti ambiunt, 4. 12.
 Satelles, 3. 16 : 4. 1. *Per irrisum ita vocantur plerumque aliena potentia ministri. Justinianus ita vocavit ministros suos in condendo iure,* §. 1. *Const. de confirmat. Dig.*
 Satis insolenter, 1. 26. Satis superque idonea clades, 1. 12.
 Satisfacere, 4. 12. *Civiliter sumptum, valet excusare errorem, deprecari culpam, &c. ut omnis illa satisfactio in verbis videatur consistere; noster autem de pœna hoc accepit; sicut & Justinus,* 15. 1.
 Satiis, *pro melius*, 3. 12.
 Satricum, *urbs*, 1. 11.
 Savy, *fl.* 4. 12.
 Saxa Decidius, legatus Antonii, 4. 9.
 Scaurus M. Æmilius, 3. 1. ambitus postulatur, 3. 17. immo repetundarum. Vide Pigbium, ad A. V. DCLXII.
 Scæva M. Cæsius, centurio Cæsaris, 4. 2.
 Scelerata porta, 1. 12. Ita scelerata caltra apud Suet. Claud. 1. 7.
 Scelus Catilinæ, 4. 1. Scelus per amorem, 2. 18. Scelus summum civilis belli, cædes Pompeii, 4. 2. Scelere domestico oppressus Drusus, 3. 18. Scelere alieno, iudicio suo uti, 4. 7. SCELERA non latent diu, 3. 1. SCELERA plebeiorum quam nobilium, malorum quam bonorum, æquiore animo feruntur, 3. 21. Scelera in tabulis Antonii, *b. e. proscriptio virorum illustrium*, 4. 6. Ita Seneca, Nat. quest. 6. 23. de rebus Alexandri : Nihil tam magnum erit, quam scelus Callisthenes; nempe occisus. Scelerum furor, 4. 9.
 Scenicus rex, 2. 14. *b. e. non verus, sed quales solent introduci in dramatibus. Vide Bourdelocium ad illa Satyrici* : Grex agit in scenam mimum : Pater ille vocatur ; Filius hic ; nomen Divitis ille tenet, ad illa verba : nomen Divitis. Alio sensu Scenicus appellatur Nero apud Tacitum, 15. 59. quod scenis gauderet, & ipse fabulas cantaret.
 Scilicet, *per ironiam dictum*, 3. 21.
 Scipio P. Cornelius, Africani pater, 2. 6. occiditur, 3. 6 : 2. 17.
 Scipio Cn. Cornelius, Africani patruus, 3. 6 : 2. 17.
 Scipio P. Cornelius Africanus patrem servat, 2. 6. Hispaniam recipit, 2. 6 : 2. 17. Africam invadit, 2. 6. legatus fratris, 2. 8. primus nomine victæ gentis nobilitatus, 1. 11. Idem dicit Silius, sine operis.
 Scipio L. Cornelius, Africani frater, Antiochum vincit, 2. 8.
 Scipio P. Cornelius Æmilianus hostem ex provocatione vincit, 2. 17. Carthaginiem evertit, 2. 15. & Numantiam, 2. 18.
 Scipio Nasica P. Cornelius Æmilianus Carthaginis excidium dissuadet, 2. 15. Tib. Gracchum interficit, 3. 14.

Scipio

I N D E X.

Scipio L. Cornelius cos, anno V. C. DC LXX, 3. 21.

Scipio, Q. *Cacilius Metellus* Pompeianarum partium dux, 4. 2. mortem sibi consciscit, 4. 2.

Scipionum nomen Africae fatale, 2. 15.

Scopulus securitatis publicæ, b. e. ad quem alij a naufragium faceret, sicut navigia in veris scopulis, 14. 9. Ita *Pisonem* & *Gabinium* voragine & scopulos reip. vocat *Cicero* in *Pison. cap. 18*: sicut & scopulum patrimonii, & Voraginem bonorum, de *Orat. 3. 40*. Scopulum libidinis, de *Orat. 2. 27*. Sic *Petronius*, in *carm. de bel. civ. versu 240*. *Pompeium* vocat piratarum scopulum: & apud *Val. Max. 3. 7*. *Cassii* tribunal scopulus reorum dicebatur. *Alludit vetus poeta apud Scalig. in catalæsis, pag. 190. f*: *Maximus* hic scopulus, non tamen unus erat.

Scordisci, pop. 3. 4.

Scorta ab exercitu remota, 2. 18.

Scribæ, 2. 6.

Scutum è fugientis manu rapit *Cæsar*, 3. 10. in *Scuto Scævæ* 120 tela, 9. 2. Scutis super capita elatis tegi, 3. 13: 4. 10. Scutum imperii *Fabius*, 2. 6.

Scythæ pop. 4. 12.

Scythicus Septemtrio, 3. 5.

Securus magis, quam tutus, 1. 13. Ita *Seneca, epist. 79*.

Secreta imperii pignora, Ancilia atque Palladium, 1. 2. nam illa maxime abscondebantur, nec trahebantur nisi rare, & ab hominibus ei rei sacris.

Secta pastoris, 3. 12. b. e. modus & ratio vivendi: sic temporum suorum secta aliquoties dicunt *Impp.*

Sector, qui bona bastæ subiecta simul emit, 2. 6. Vide *Barth. advers. 5. 4*. *Plinius* inde femininum deducit, 36. 15. m: *Metella* proscriptio num seclitrix.

Secundus, pro favente, 3. 15. Secundum hominum genus, 3. 20. *Cicero, Offic. III*. Quasi secunda quædam honesta esse dicunt. *Tertullian. pag. 195. 1. edit. Rigalt.* femina generis secundi honoris.

Securi, quam gladio, percuti, atrocius, 3. 5. Securi percussu liberi *Bruti* imperio patris, 1. 9. Securi districta, 2. 2. Secures in principum colla strictæ, 2. 5. Securi magis, quam tuti, *Not. ad 1. 13. Adde Senec. epist. LXXIX. Solin. cap. I.*

Sedere, pro placere, fixum obstinatumque esse: sic Sedet bellum, 2. 15. consilium fugæ, 2. 18. Sic *Sidenius, carm. 7. 337. Marcellinus, 14. 2: 18. 2: 19. 15: 28. 29*: Quicquid *Cæsar* implacabilitati sedisset. 1. 7. in fin. qui satisd. cog. si iudici sederit. *Adde 1. 3. C. de Coss. lib. XII.* Sedet sententia, 2. 15. *Claudian, de Bel. Gild. 415.* Ut visum

est atque sedit, *Arnobius, lib. IV. pag. 173. f.* Sedere, de telis dictum pro incidere, pervenire: sic in *Scuto Scævæ* 120 tela Sedere, 4. 2.

Sedes belli, pro loco ubi geritur, 4. 2. imperii *Roma*, 1. 7. sic apud *Herodian. Sedero Imp. appellatur Roma* i *ἡρώδης ἱστία*. Sedes novas querere, 3. 3: 3. 10. Sedibus suis mota urbs, 3. 3. sic *Curtius*, 3. 2. totius Orientis excita sedibus suis moles.

Seditiones, 1. 23: 1. 24: 1. 25: 1. 26: *Gracchanæ*, 3. 14: 3. 15: *Appuleiana*, 3. 16. *Drosi*, 3. 17. Seditionum omnium causa tribunicia potestas, 3. 13.

Seditiositas, 3. 13. in lemmate capitis.

Segestes, *Germanus*, 4. 12.

nec *Segnius* quam minati fuerant. 3. 3.

Segovia, urbs, 3. 22.

Segulenses, pop. 2. 18.

Seleucia, urbs, 3. 11.

Sellæ curules, 1. 5: 1. 13.

SEMEL in perpetuum vinci, non est ex dignitate. 2. 12. SEMEL ignovisse, satis, 4. 2.

Sementis tempus, 1. 11.

Semesus, 4. 2.

Semigræcus, 1. 18. Ita *Semigætulus*, & *Seminura*, apud *Apulei. in Apologia.*

Seminarium exercitus *Punici Hispania*, 2. 6. Ita *Curtius*, 8. 6: Hæc cohors velut seminarium ducum præfectorumque apud *Macedonas* fuit Seminarium triumphorum *Macedonia*, *Cic. in Pison. cap. XL.*

Semirutus, 2. 15. Ita *Livius*, 5. 49: in *Semirutæ* solo *Urbis*: & 10. 4. tecta semirutæ: & 31. 24. semirutæ ac fumantis focie urbis: & 31. 26. inter angustias semirutæ muri: item 32. 17. strage semirutæ muri: sic *Tacitus* aliquoties: & *Sallustius, Incert. 6. 24.* etiam tum semirutæ mœnia. *Lucan. 1. 24*: At nunc semirutis pendent quod mœnia tectis. *Apulei. princ. Florid.* semirutæ mœnium. *D. Hieron. princ. epist. ad Letam*: delubra semirutæ. *Rutilius, Itin. versu 228*: *Juder* semirutæ porta vetusta loci: sic *Apulei. lib. II. Floridor. pag. 312. edit. Vulcanii. Liv. 36. 24.* Quæ exempla eo citavi, quod aliis noster hoc verbo novo usus videretur.

Semita sanguinis sui iter ad victoriam aperires, 1. 14.

Sempronius, P. *Sophus* Picentes vincit, 1. 19.

Sempronius *Tib. Longus* vincitur ab *Annibale*, 2. 6.

Sempronius *Gracchus Tib.* *Annibalem* sequitur, 2. 6. Vide etiam *Gracchus*.

Senatores CXL proscripti, 4. 6.

Senatus origo & etymologia, 1. 1. sapientia, 1. 18. Senatum in sententiam suam pecunia pertrahit *Jugurtha*, 3. 1. in verba sua jurare cogit *C. Gracchus*, 3. 16. de Senatu, legatorum *Pyrri* iudicium, 1. 18. Senatus, fugatur ab Urbe, 4. 2. Senatus, pro curia: de Senatu quasi

I N D E X.

quasi de carcere, qui jugularentur, educti, 3. 21.
 Senatus sociorum ad similitudinem Romani, 3. 18.
 Senior, *pro senectute*, 1. 16. Seniorum sapientia, 1. 16. à Senioribus consilium petitur, 2. 6.
 Senones, Alpini populi, 4. 12.
 Senones Galli, 1. 13, &c. eorum vestigia nulla, 1. 13.
 Sensus, *pro intellectu*, 1. 18. *contra intellectus pro sensu*, apud Plinium, 9. 45.
 Sententia, *pro partibus*, traxit in sententiam suam Senatum, 3. 1.
 Sentina; vitis suis, quasi Sentina, mersa resp. 3. 12.
 Sepire, *pro cingere*. Septem ignibus latebra, 2. 3.
 Septimius L. Pompeium interficit, 4. 2.
 Septemtrione nihil infestius, 3. 2: 4. 12. Septentrio Scythicus, 3. 5.
 ad Sepulcra cætorum mactati inimici, 3. 21: 4. 6. in Sepulcra scire est contra jus belli, 2. 7.
 Sequani, pop. 3. 10.
 Sequi, *pro succedere*, 1. 18. *pro persequi*, 1. 10: 4. 2.
 Seres, pop. 4. 12.
 Senica tentoria, 2. 8.
 Serpentes ad venas admoveat Cleopatra, 4. 11.
 Serpis bellum, 2. 2: 2. 9.
 Sertorianum bellum, 2. 22.
 Sertorius, 3. 5. dux Marienus, 3. 21. domesticâ fraude opprimitur, 3. 22.
 Servare, 4. 2. Vide Observare. Sic Virg. *Æn.* 2. 367 — liminia Vestræ Servantem — *Plaut. Mœsteli.* 2. 2. Natus nemo in ædibus servat. Vide Gruteri *Suspici.* 3. 1.
 Servilis inscriptio dignitatem triumphi violat, 3. 19. *b. e. si ita inscribatur*: Triumphus de Servis. Servilia bella, 3. 19. eorum causa, 3. 12. Servilia opera, *b. e. servis digna*, 2. 18.
 Serviliter in terga scire, 1. 23. Vide Bernecc. in *Justin.* 1. 5.
 Servilius Ahala C. mag. equ. 1. 26.
 P. Servilius Vatia Isauricus, 3. 6.
 Servilius prætor vincitur à servis, 3. 19.
 Servilius Cæpio, 2. 3. 17. Vide etiam Cæpio.
 Servitia militat, 2. 6. auxilium pudendum, 2. 6. Primum qui memoratur servos armasse, crediderim fuisse Miltiadem bello Persico. Pausanias in *Achaicis*: Dicaeus, quod Miltiades ante pugnam Marathoniam fecerat, imitatus; vocatis ad Pileum servis, &c.
 ad Servitutem confugere salutis causa, 4. 3.
 Servitute multata Macedonia, 2. 14.
 Servius rex Rom. 1. 6. utilis pop. Rom. 1. 8.
 Servi quasi secundum hominum genus, 3. 20.
 Servire belles in servos infestius fieriunt, quasi transfugas, nempe quod communem causam præderent, 3. 19. Servi Volturniensium dominos opprimunt, 1. 21. Ita Mamaluchi in

Egypto. Serva mater Servii.
 Si credere fas est, 3. 3. Constat mihi scripsisse *Florum*: sic credere fas est si diis placet, 3. 4. Sic Quintilianus, 8. 3. dicta sancte & antiquæ, ridetur à nobis, si diis placet, *Lib.* 44. 22.
 Sibi, *pro ei, aut illi*, 1. 12. Sic in querela Mali elegantis epigrammate, quod non merebatur obsecrans inferi: Nec venti, pluviaeque, siccitas. Quod de se quereretur, malum dederunt. Sibi, *b. e. in suam utilitatem*: ita bellum Samniticum pop. Romanus Sibi gessit, 1. 16. Parthi sub auxilii specie Sibi vincunt, 4. 9. sub specie partium se vindicant Samnitium duces, 3. 21. Sic intelligendus Seneca, de *benef.* 1. 13: Hercules nihil sibi vicit, *Lucan.* 10. 13: — Magnamque perisse Non sibi — & 10. 81: dum, non sibi vincere mavult. *Justinus*, 2. 8: quasi sibi, non patriæ vicisset. *Curtius*, 6. 11: non enim sibi, sed hosti esse occisuros Alexandrum. *Cicero*, *Philip.* 2. 29: num sibi soli vicit? Apud Senecam autem, de *benef.* 6. 31. liceat mihi dissentire à magno interprete, qui verba illa, qui non dicebat sibi, hoc in quo sumus modo exponit. Sed videntur nimirum aliud sibi velle: & in ipsum Demaratum torqueri suspicionem movent illa: Dignus erat præmio, antequam peteret, quod dictum est, sicut apud Tacit. *H.* 1. 49. omnium consensu capax imperii, nisi imperasset; ideoque interpretaretur, Demaratum verum dixisse Kexzi, ejus potentiam non esse tantam ut vinci non posset, non autem dixisse sibi, se tam stultum esse, ut præmium hoc extreme vanitatis peteret. Ut autem verbo sibi utuntur, sic etiam dicunt mihi, tibi, nobis, illi, &c. Ita *Lucan.* 5. 35: Jam certe mihi bella geram: argutatur in hoc sensu *Plautus Menæchm.* 4. 2. ubi *Traubman.* Seneca *Medea*, versu 276 — illi Pelia, non nobis jacet; & mox Toties nocens sum facta, sed numquam mihi.
 Sibilare serpentum proprium ad caussidicos transfatum, 4. 12.
 Sibyllini versus, 4. 1. Sibyllini libri. *Vopisc.* in *Aureliano*, cap. XVIII.
 Sic optantis, 1. 1. Sic, quasi, frequenter junguntur; ut, 3. 6: 3. 10: 3. 21: 4. 7. & Sic, usurpari solet cum intervenit alius quoddam impedimentum, non tamen ad eum tollendum sufficiens: ita 2. 2. eodem sensu Sic quoque, 3. 11: 4. 10: Ita *Statius*, 12. 258. *Livius*, 45. 38. *Martialis epig.* 1. 16. Seneca, *Troas.* versu 1118.
 Sicambri, pop. 4. 12.
 Sicilia, *inf.* 1. 18. occupatur à Romanis, 2. 2. à Sex. Pompeio, 4. 8. multo cruentius vattata servili, quam Punico bello, 3. 19. frugum ferax, 3. 19. in Sicilia bellum, 2. 6. Sicilia contenti debuerant esse Romani, 3. 12.
 Sicoris, fl. 4. 2.

Siculum

I N D E X

fsculum fretum, 4. 8. mare, 3. 6.
 sidus Herculis, 1. 18. Sidera, pro uno Sole vi-
 detur positum, 4. 3. sic apud Marcellinum, 18.
 17 : & 22. 35. Vide Bernec. ad Justin. 13.
 7. sicut in iis, ubi velut sideribus mota belli
 tempestas, 2. 8. & quasi Sideribus agitatum
 bellum, 3. 21. dicitur, quod ut Sol tempesta-
 tes, ita illa causa bella conciverint : ita Clau-
 dianus in Eutrop. 1. 424. pro tempore state po-
 suit Sidus, causam nempe pro eff. su : fertur
 in abruptum casu, non fidere puppis.
 Signifer, pro aquilifero, aquilam Augusto tradit
 moriens, 4. 4. aquilam intra balnei sui late-
 bras abscondit, 4. 12. Signifer dicitur etiam
 qui praeipue factionem aliquam juvat : quo-
 modo & Antesignani dicuntur : ita Signiferi
 & duces Syllanae dominationis, 3. 23.
 signum, pro omine, 4. 7. pro argumento, 4. 8.
 Signum dare, 3. 21. solebat autem militibus
 pugnam initurus signum dari, quando concur-
 rerent : de quo Lips. M. Rom. 4. 12. Signa
 militaria Parthorum. 3. 11. Signa in hostes
 jaculari, 1. 11. ad notam pertinet Seneca, epist.
 95 : Primum militiae vinculum est, religio,
 & signorum amor, & deferendi nefas Signa
 Crassi haurit Euphrates, 3. 11. Signa can-
 nunt. Vide C. sub Signis ordinare, 3. 19.
 Vide etiam O. Signa pro copiis saepe ponun-
 tur, aut ipsa acie. sic infesta quatuor agmi-
 num Signa per Etruriam volitant, 1. 17.
 Signa circumferre, est exercitum circumducere,
 3. 5. inferre, exercitum admove, 1. 22 : 4.
 1 : 2. 17. ita Signa convertere, 2. 6 : 2. 17.
 Signis Pompeianis omnis fere Asia tenetur, 3.
 5. collatis Signis dimicare, est iuxta acie, iuxta
 praesto, 2. 6. Signa pro statuis, imaginibus,
 Corinthia, 2. 16. Sic Ovid. Am. 3. Eleg. 6.
 — inutile signum. Sallust. Catil. 11. 3.
 Signa mirari.
 Silanus M. Junius vincitur à Cimbris, 3. 3.
 Silentium subitum inter medium praedium, 4. 2.
 Siilaces, praefectus regis Parthorum, 3. 11.
 Silvæ Calidoniae, 3. 10. Hecyniae, 3. 10. Vide
 etiam Saltus, turis, & Balsami, 3. 5. Ita So-
 linus, cap. 35. balsami silvam appellat &
 lucos : quod posterius inepte dictum arguit
 magnus interpres : possit tamen videri, ubi sil-
 vae vox conveniat, non male etiam lucum dici.
 in Silvas dilapsi Morini, 3. 10.
 Silvestres homines, 3. 8. Vide etiam Feri.
 Similes exitus belli Punici, initio, 2. 6. Simi-
 lior victo populus, qui vicit, ibidem. Simile
 prodigio, 3. 4. Ita simile portenti, Cicero,
 Philip. 2. monstri simile, Val. Max. 9. 11 :
 SIMILE quiddam cum navibus suis habent
 Alpina corpora, 2. 4. Sic. pr. Inst. de publ.
 jud.
 Simulacrum, pro exemplo, similitudine, 1. 2 :
 4. 2.
 Simulatus furor fanaticus, 3. 19. metus, 4. 9 :

4. 10. Simulata fuga, 1. 3. proditio, 4. 12.
 stulticia, 1. 9. Simulatum colloquium, 2. 2.
 transfugium, 1. 7 : 3. 11. Simulati ludii
 equestres, 1. 1.
 Sine missione pugnare. Vid. M.
 Singularis pro plurali sapissime ponitur. Vide
 Quintilian. 9. 3. Sic in nostro, Barbarus, 3.
 10. Bruttius, Apulus, Lucanus, 1. 18. eques,
 2. 6 : 3. 17. Germanus, 3. 10. Macedo, 2.
 12. miles, 1. 12 : 2. 18 : 4. 2. Romanus,
 2. 13 : 3. 3. Turentinus, 2. 6.
 Singulare certamen Manlii, 1. 13 : Scipionis
 2. 17.
 Sinus recessum & cavitatem significat : ita Sinus,
 vallis, 1. 17. Sinus ultimus Italiae, pro angulo,
 2. 6. in Sinu bellum & pacem porro, 2. 6.
 Hinc Sinus Geographis dicitur, ubi mare terrae
 utrinque abscedentibus, quasi in gremium ad-
 mittitur : ita Sinus Ambracius, 4. 11. Gal-
 licus, Ligusticus, 3. 6. Malcus, 3. 6. Sic &
 contrario terra fluminibus intercepta, ut Sinus
 inter Euphratem & Orontem, 4. 9.
 Sipylus mons, 2. 8.
 Siti ad deditionem compulsi, 4. 2.
 Situm sentiunt arma, 3. 2. b. e. squallorem ex
 situ contrarium : ita Virg. Aen. 6. 462. —
 loca senta situ —
 Socialis classis, 3. 6. Sociale bellum, 3. 18. ejus
 causa, 3. 12 : 3. 17. Sociale non potest dici
 bellum Caesaris & Pompei, 4. 2.
 Sociare opes, 1. 1. sibi aliquem federe, 2. 7.
 SOCIETATIS inter hos & illos duces penas
 dant miserae civitates, 3. 22 : 4. 2. Socie-
 tate trium principum orbis imperium occu-
 patur, 4. 2.
 Socius rex confiscatus, 3. 9.
 Socii fortissimi fidelissimique, 3. 18. Socii Pom-
 peii moram increpant, 4. 2. Socios hostium
 persequi, 1. 19. in SOCIIS etiam nostrum
 animum perdimus, 4. 2 : 4. 7 : pro Sociis
 intervenit pop. Rom. 1. 13. Livius ta-
 men, 5. 35. expresse scribit, Clansis adver-
 sus Romanos nullum jus societatis amicitiae ve-
 tuisse.
 Sol in maria cadens, 2. 17. Solis defectio, 1.
 1. à Sole venire, 2. 6. sub ipso Sole habi-
 tare, 4. 12. Soles Campaniae, 2. 6. b. e.
 calor, quo gaudebant Afi. Sic Ovid. epist. 5.
 111 : — arista Quae levis affluvis Solibus
 ulta riget.
 Solatium est posse transferre in alium culpam
 cladis, 3. 11.
 Solertia Tulli, 1. 6.
 in Solido decernere, q. terrestri praedio, 2. 2.
 Solitudo Romae, 1. 13. Solitudinem Urbi mi-
 natur plebs, 1. 22. SOLITUDINE, b. e. ubi
 unus imperat corrumpitur potestas, 1. 9. Contra
 Afanius Gallus, apud Tacitum, 1. 12 : Unum
 esse reip. corpus, atque unus animo regen-
 dum, Et incommoda communis imperii ex Sci-
 tionis

I N D E X

- pionis quoque verbis patent, relatis à Val. Max.*
 6. 4 : se ex maiestate reip. omnia gesturum, si sibi cives vel dedissent collegam, vel non dedissent. *Plut. Sylla, cap. 33 :* Hostes, nec alias ducibus, quod plures haberent, parentes.
- Solium, pro loculo, ubi conduntur mortui, 4. 11.**
Solemne sacrum, 1. 13. quod certis temporibus fit, ut explicat Festus. Sic Veget, 4. 40. diem solemnem vocat, quem paullo ante statutum dixerat.
- Solicitare urbes, nationes, est in suas partes vel le pertrahere, 2. 20 : 3. 5. Sollicitare in auxilium, 4. 9. in colloquium, 3. 11. Marius provinciam Syllæ decretam Sulpicia lege Sollicitat, b. e. hoc agit, ut sibi decernatur, 3. 21.**
- Solum. SOLI cœlique clementiâ robur elanguet, 3. 3. Solo exæquare urbem, 1. 13. SOLO mutato frugum semina degenerant, 2. 11.**
- Solvere fidem, b. e. præstare quod promiseris, 1. 1. Livius, 3. 19 : ut P. Valerii fidem exsolverent. Solvere, de navibus dicitur iter auspiciantibus, 3. 10. Solvi morte, b. e. in mortem solvi, mori, 4. 11. ita somno. Ibidem Ovid. Am. 2. Eleg. 10. Solvi, pro mori, absolute dixit.**
- Somnium medici de Augusto, 4. 7.**
Sonare ample, 4. 2. Vide etiam A.
Sora, urbs, 1. 11.
Soranus prætor occiditur, 3. 21.
Sortis ultimæ vir, b. e. infima conditionis, 2. 14.
- Spadones, Ægyptii, 4. 2.**
Sparsæ magis quam oppressæ vires, 4. 2.
Spartacium bellum, 3. 20.
Spartacus, 3. 20. de invadenda Roma deliberat, 3. 20.
- Species belli, pro forma prælii, 1. 17. Speciem exorum præbent Romani testudine tecti, 4. 10. Speciem viventium præbent rostra Romanium, 2. 2. ad Speciem fiduciæ panes à Capitolio jaculantur Romani, 1. 13. in quibusdam Impressi est, ad spem fiduciæ, errore ex compendio scripturæ orto : ad spem, b. e. ad speciem : sic apud Livium, 28. 24 : Forma tamen Rom. caltrorum constabat una ex spe. vetustiores edd. constabat ea una spe : quis dubitet, scriptum fuisse spem ; legendum specie ? magna nomina, ut non in usum, ita ad Speciem imperii acquisivisse, decorum, 3. 12.**
- Species, pro pretextu, obtentu : ita Specie juvandi socios, mare ingreditur pop. Romanus, 2. 2. sub Specie partium se vindicant Samnitium duces, 3. 21. sub Specie fallâ bella movere, 1. 11 : 2. 2.**
- Speciosa mors, pro pulcra, conspicua, 3. 3. Speciosiora vitia, b. e. quæ maiorem speciem, habet, 3. 12.**
- Spectaculum, sc. ludorum, 1. 1. Spectaculo quasi exposita urbs, 2. 16. Laudat pulcritudinem**
- Corinthi. Spectaculis indulgent Romani, 3. 12. Spectaculum belli, 1. 18. prælia, 1. 11.**
Spectatio gentis, 2. 7.
Specula Atricæ Clypea, 2. 2. veluti ultima Septemtrionis Specula, 3. 3. Speculæ Herculis, pro columnis, 4. 2.
Speculari pro explorare, 1. 17.
Speculator, 4. 7.
Speculatorium navigium, 4. 2.
in Speluncis inclusi Aquitani, 3. 10.
SPERARE semper, indolis magnæ signum, 4. 8. Sperare (ἀσπερ, ut Virgil. sperare dolorem) 3. 1.
Spirare altius, 2. 2. quiddam indomitum, 1. 22.
Spiritus, pro magno animo, 2. 6 : 3. 10 : 4. 2.
Spiritum expellere, b. e. vitam, 3. 5. recipere, 2. 3. Vide etiam R.
Spoletium, urbs, 3. 21.
Spolia nautica in suggestu fori suffixa, 1. 11. rostra intelligit : ea enim hac appellatione fere veniunt. Vide Bernec. ad Sueton. Aug. 18. 3. Adde Liv. 10. 2. Spolia optima. Vide O.
Spolia præferre, 2. 7. suffigere, 1. 11.
Sponsor foederis, 3. 14. de foederibus per Sponsorem late Livius, 9. 9.
- Stare, pro adesse ; pro uno duos Stare Pompeios, 4. 2. Stat pro partibus fortuna, b. e. militat, 4. 7. imperium Stat in Ripa Rheni, 4. 12. b. e. subsistit, ultra non progreditur ; sic Quintilianus, declam. 3 : Gens maiorem terrarum partem victoriis pervagata, tantum in Mario stetit. Stans urbs, pro salva, non diruta, 4. 22.**
- Statim capta Carthago, nempe eodem die quo obsessa, 2. 17. Statim ac sine mora 2. 2 : 2. 3. Statim & è vestigio, 7. 8.**
- Stator Jupiter, 1. 1.**
Status Asiæ à Sylla datus, 3. 5. Græciæ antiquus redditus, 2. 7. reip. à Romulo positus, 1. 1. mutatus, 1. 9.
Status sacrificii dies, b. e. solennis, 1. 13. Pro hoc vocabulo sæpius reperias statutus, nescio an probe.
- Stellis iter sequi, 3. 5. Curtius, 7. 4 : Qui transeunt campos (in Bætrianis), navigantium modo noctu sidera observant, ad quorum cursum iter dirigunt.**
- Stipendiarius Thraæ, 3. 20. b. e. auctoratus gladiator. Stipendiaria provincia, qua stipendium pendit, 2. 17.**
- Stipendiorum origo, 1. 12. Ulpianus vocis butus etymon recte deducit, 1. 17. de V. S. Stipendium à stipe appellatum est, quod per stipes, id est, modica æra, colligatur, quamvis eo loco non de stipendio militari, sed provinciarum, loquatur ; sed ipsum militare, quod alteri postea nomen dedit, ita confusum. Vide Livium, 2. 60. Est igitur Stipendium à pendenda stipe, quod tum pecunia non numerabatur, sed appendebatur. Vide Plinium, 33. 3.**
Stipen-

I N D E X.

- Stipendii loco terra petita, 3. 3. templa promittit Posthumius, quasi Stipendium diis militonibus, 1. 11.
- Stoliditas barbarica, 3. 3. Domitii centurionis, 4. 12.
- Stolo C. Licinius, trib. pl. 1. 26.
- Strabo Pompeius. Vide P.
- Strangulati in carcere Catilinæ socii 4. 1. Hec supplicio fere duces hostium triumphatos afficiebant.
- Strategema Annibalis, 2. 6. Cæsar, 3. 10: 4. 2. Claudii Neronis, 2. 2. Cossi, 1. 11. Duilii, 2. 2. Horatii, 1. 3. Manlii, 1. 13. Marci Philippi, 2. 12. Marii, 3. 3. Parthorum, 3. 11: 4. 10. Posthumii, 1. 11. Spartaci, 3. 20. Tarquinii, 1. 7. Tulli Hostilii, 1. 3. Ventidii, 4. 9.
- Stringere bellum, 3. 21. ubi tamen melius totidem literis legas, ferrum, hęc enim stringendi verbo melius convenit; aut telum, quam vocem etiam in Liviana epitome in bellum transisse, notavi, 3. 16. Stringere gladium, 3. 21.
- Stringere, pro vulnerare, 4. 12.
- Studere nomini, provinciæ, 3. 10. revocandis regibus, 1. 9.
- Studium pro favore, 3. 13.
- Stultitia simulata, 1. 9.
- Stupens occasione, 1. 16.
- Stuprum Lucretiæ regifugii causa, 1. 7. Virginiæ destinatum, decemviratus sublato causa, 1. 24. Stuprum suum egregie ulciscitur Orgiagontis uxor, 2. 11.
- Sub silvis, pro in silvis; aut propter silvas, 4. 12.
- Subducere. Antonium metus subducit à prælio, 4. 7. æstibus Subducitur Oceanus, 3. 10. Habet igitur significationem paulatim & prope sine sensu rei subtrahendi. Velleius, 2. 72: quos præsentis periculo fortuna subduxerat.
- Subigere, pro domare: ita pop. Romanus Subigit Italiam, Præfat. Samnites, 1. 16. continuis cædibus aliquem Subigere, 2. 18.
- Subire, 1. 13. habet significationem appropinquandi, interdum etiam scandendi, quam & in hodierno idiomate Hispano retinet.
- Subitus evadit, pro subito ev. 4. 2. Subita belli 1. 1. ita Liv. 25. 15.
- Submittere ædes, b. e. in plana transferre, 1. 9. facies populo, b. e. imperium & potestatem consulare subicere populo, ibid. Submissis cervicibus, b. e. inclinatis, 1. 18.
- Submovere hostes, pro repellere, 1. 10: 3. 10: 4. 5: 4. 12. Submovere mari, pro pellere mari, 3. 6.
- Subrogare, b. e. substituere per rogationem, 3. 6.
- Substituere alicui, 1. 9. in locum alicujus, 1. 6.
- Subterranei doli, pro cuniculis, 1. 12.
- Subtrehere se, pro subducere: sic Armenia ad Parthos se Subtrahit, 4. 12.
- Suburbana pop. Romani provincia Sicilia, b. e. quæ proxima est omnium provinciarum, & propemodum in conspectu Urbis, 2. 2: 3. 19. Suburbanum Tibur, ob magnitudinem Urbis eo usque protenta, 3. 11.
- Succedere caltris, prope accedere ad castra; eodem significatu est, quo verbum Subire, 4. 9.
- Succesio provincias obtinentium, 2. 9.
- Succingi in aliquem; h. e. expeditionem in aliquem sumere, 4. 7. Deducto loquendi usu à militibus, quorum erat cingi; cornua sinus Ambracii classe Succincta, b. e. infesta & munita, 4. 11.
- Succlamare, pro acclamare, 2. 6.
- Sucro, urbs, 3. 22.
- Sudibus circumdata urbs hostilis, 3. 10. Sudibus pugnant Romani, ibidem, & 3. 21.
- Sudor simulacrorum, 2. 8. Dio, & Plut. Coriol. cap. 57. disputant, hoc naturalibus ex causis quandoque posse fieri.
- Suevi, pop. 4. 12.
- Suffigere spolia, 1. 11.
- Suggerunt se causæ, b. e. ultro se offerunt, 2. 8.
- Suggestus fori, 1. 11. locus editus ubi concionabantur, dictus à suggerendo, b. e. aggerendb.
- Suggestus Cæsaris in curia, 4. 2.
- Sulmo, urbs, 3. 21.
- Sumere bellum, pro suscipere, 4. 12. expeditionem, & mandare, opposita, 4. 12. nam mandare expeditionem, est committere ducibus; sumere, per se id agere, & ipsum proficisci.
- Sumere impetum, 4. 12. Sumpta prælio Thessalia, b. e. electa, 4. 2.
- Summa rerum, b. e. summum arbitrium, 4. 3.
- Summovere. Vid. Submovere.
- Summus pro excellentissimo in quaque re: ita Summus altus, audacia, 2. 17. augurio, 1. 5. Sic Plinius, 35. 12: in omnibus his summus. Apulei lib. 5. in fine: manducationem summam.
- Summa fames, pro extrema, maxima, 1. 13.
- religio fœderum, 2. 9. virtus, 3. 22. Summum nefas, 4. 1. Summa rupes, pro apice ruptis, 1. 13.
- Sumptuosa largitio, quæ nimis sumptus requirit, 3. 12.
- Super, pro in. Super cassidem, focus, 4. 12.
- Super scuta salire, 3. 10. Super mensas & pocula, 4. 2. Curtius, 7. 4. debellaturus super mensa Alexandrum.
- Superata in una urbe Sicilia, 2. 6.
- Superbia Ariovisti, 3. 10. Tarquinii tolerata, 1. 7. SUPERBIA crudelitate gravior bonis, 1. 7. NON minus exosa, quam scævitia, 4. 12.
- Superbus Tarquii cognomen, 3. 7.
- Supergredi, pro superare, 3. 21.
- Superior, pro victore, 1. 10.
- Supervacuum, 2. 2.
- Supervivere expeditioni suæ, 2. 2.
- Suppetere, pro adesse, 3. 20.
- Supplices; de iis qui auxilium orant, 2. 7.
- Supplicium de filio sumit pater. Cassi, 1. 26.
- SUPPLICIO nihil deformata majestas Reguli, 2. 2. Supplicia quondam hostium, artem faciunt Romani, 3. 12. Suppliciorum metu voluntaria mors, 3. 9.
- Supprimere vestigalia, pro intercipere, 3. 13.
- Supra, Africa supra Thessaliam, 4. 2. b. e. supra, perçul.

I N D E X

peravit Thessaliam, ea quidem re, de qua lo-
quitur, nempe apparatu & crudelitate belli.
Suprema pugna, *b. e.* ultima, novissima, 1. 18.
Surenas, praefectus regis Parthorum, 3. 11.
Suscipere bellum, 4. 4.
Suspendus utre, *b. e.* incumbens utri & super
eum horrens, 3. 5.
Suspiciere arma, mores, pro revereri, 4. 12. po-
pulum, 1. 26.
Suis eleganter penitur, pro nativo, proprio, aut
eo, quod quis off. suum fecit: ut, Sua for-
tuna, Spu. natura, *b. e.* quam quis in pote-
state habet, 3. 5. Not. ad Ovid. Epist. 12. 83.
Sed mihi tam faciles tunc deosque meos?
leg. meosque deos Sua magnitudine prae-
dita Antiochi acies, 2. 8. Sua obsidio Gallos
fatigat, 1. 13. Suo eborefulgentes elephantii,
2. 8. Suis morbus domiti Thraces, 3. 4.
hostem Suis artibus aggredi, 3. 1. adversus
hostem Suis viribus uti, 2. 6. Suis viribus
confectus pop. Romanus, 3. 12. castra quasi
jam Sua circumvolant vultures, 4. 7. Hoc fere
modo Vellei, 2. 75: fugiens mox futuri sui
Caesaris arma: adversus hostem callidum Suis
consiliis pugnandum, 2. 6. Livius 22. 16:
Nec Annibalem fecellit, suis se artibus peti.
Plautus, Amphitr. 1. 1: hunc telo suo sibi,
malicia, a foribus pellere.
Sylla L. Cornelius, 3. 5. Jugurtha poritur, 3. 1.
Mithridatem vincit, 3. 5. Samnites, 3. 18.
saedus cum Parthis ferit, 3. 11. multos in-
terficat, 3. 21. decas seculi sui, 3. 21.
Sylla Paulus, 4. 2.
Syllae in conporatione Catilinae, 4. 1.
Syllana proscriptionis, 3. 21: 4. 6. tempestas, 4. 2.
Syphax Numida, 2. 6.
Syraacuse, urbs, 2. 6.
Syria, 1. 11. debellata, 2. 8. provincia Cassii, 4.
7. occupatur a Parthis, 4. 9. recipitur a Ven-
tidio, 4. 9. prima corrumpit Romanos, 3. 12.
Syriae laus, 2. 8.
Syriacus, pro Syriacus, 2. 9, & ita scriben-
dum fuerat, 2. 11: & 2. 12.
Syria dea, 3. 19.
Syrus quidam servus bellum concitat, 3. 19.
Syrtis, Africae loca vadosa & arenosa, eaque
exitiosa navigantibus, 2. 2. Syrtium accola
domiti, 4. 12.

T

T & D invicem mutant, 1. 18.
Tabernae argentariae, 2. 6.
Tabula proscriptionis Syllanae, 3. 21. feralis,
3. 22. Tabulae duodecim, 1. 24. in Tabulas
referre quae, 1. 5. Ca. ad Cic. in ep. fam. 8. 8.
Tabulae, pro p. curis, Corinthiae, 2. 16.
Tabulata navium, 4. 11.
Tagus, fl. 2. 17.
Tantum viri occidi volunt Numantini, 2. 18.
Tantum non, *b. e.* propemodum, parum abest,
2. 6: 3. 21. Sic Suetonius saepe, item Velleius,
& ad eum Acidalius. Seneca, de bene f. 5. 16:
ut qui civem Romanum occidisset, impuni-

tatem, & pecuniam (forte repetendum &)
tantum non civicam acciperet. Adde Portum,
in Xenoph. pag. 135. An sic leg. apud Cic. ad
Q. frat. 1. 1. ubi vulgo, tantum jam ad ni-
miam levitatem?
TANTI est exercitus, quam imperator, 2. 18.
Scilicet in vulgus manant exempla regen-
tum; Utque ducum lituos, sic mores castra
sequuntur. Claudian. de laud. Stilic. 1. 168.
Tarchondimotus, 4. 2.
Tarentinus pro Tarentinis. Vide Singul. pro plu-
rali. Tarentinum bellum, 1. 18. Tarentinae
deliciae, 1. 18.
Tarentus Lacedaemoniorum opus, 1. 18. oc-
cupatur ab Annibale, 2. 6. recipitur a Ro-
manis, 2. 6.
Tarquinius Priscus rex Romanus, 1. 5. quid
profuerit populo, 1. 8.
Tarquinius Superbus rex Romanus, prioris ne-
pos (Vide disputationem Laurentii Valla, pra-
efram notis in Livium), 1. 7. quid profuerit
populo, 1. 8.
Tarraco, urbs, 4. 12.
Tatius, Salinus, 1. 1.
Taurus, mons, 4. 12.
Taxata dignitas equestris mensura *b. e.* estima-
ta, 2. 6. Taxata tibi endio hiberna, 1. 12.
Utitur hoc verbo Justinus. Seneca consol. ad
Marciam, 19. 2. Tanti quodque malum est,
quanti illud taxavimus. Plinius, 35. 11. Ta-
lentum Atticum XVI. M. taxat Varro.
Tegumenta, pecudum, pro coriis, 3. 20.
Telephus, 3. 18. opprimitur, 3. 21.
Tellus dea, 1. 19.
Temere, pro facile, 1. 13: 1. 18: 2. 18. Utitur
hoc modo Sueton. Aug. 16. 6. & Tito, 6. 6.
Quintilian. 1. 3. Ingeniorum praecox genus
non temere pervenit ad frugem. Eodem
modo voce praef. utitur Herodianus, 3. 6.
Temeritas barbaris solita, 4. 12. Felix, 3. 10.
Salondici, 2. 17.
Tempe, locus Thessalia, 4. 2.
Tempestas classem Mithridatis lacerat, 3. 5.
oboritur inter necem Romuli, 1. 1. Tempe-
state interceptus triumphus 2. 2. Tempestas
flexus suos significant sidera, 4. 3. Tempestas
belli Asiatici, 2. 8. Punici, 2. 6. Sic Livius,
31. 10. D. Hieron. ad Gerantiam de Monogam.
in fine: Hannibal de Hispaniae finibus orta
tempestas. Tempestas Mariana & Syllana, 3.
12: 4. 2.
Templum Jovis Statoris, 1. 1. Templum Tar-
quinio erectum de manubiis Capitolium, 1. 7.
Templo comparata Roma, 1. 18. Templa
vota inter discrimen pugnae, 1. 1: 1. 11: 1.
19: 1. 20. TEMPLA non possunt defendere,
quem arma non potuerunt, 2. 12. circa
Templa imagines Caesaris, 4. 2. Templis de-
tracta arma, 2. 6. — patris modo fixa re-
vellent Arma deis — Statius, Theb. 12. 709.
καὶ τὰς ἀπὸ τοῦ πατρὸς ὄντας ἱερὰς, Aris-
tes, orat. V. tom. II. pag. 95. Sic Argus
mulieres

I N D E X

mulieres arma templis detraxerunt adstante Cleomene. Plut. in apophth. Lacon. cap. 73. Nam in templis suspendi didicantque solebant ab hostibus capta.

Tenere varia significationis verbum est. Tenere concordiam valet continere, custodire, 4. 2. Lacrymas, 4. 6. ut tenere ora, apud Virg. Æn. 2. 1. & risum, apud Horat. de arte, versu 5. militem in castris, 3. 3. regnum, pro habere, possidere, 1. 7.

Tentum, 2. 12. Utitur hac voce unus, quod sciam, antiquorum Horatius, Epodon, 12. 12.

Tenne iterum, pro angusto, 2. 8.

Tenus valet usque ad, & ultimo casui jungitur. Colchis tenuis, 3. 5. Bacia tenuis, 3. 4. Hadriatico tenuis mari, 1. 15.

Tergeminorum fratrum pugna, 1. 3.

à Tergo ordinatis omnibus, 4. 12.

in Terga serviliter servire, 1. 23. Sallust. Hist. 1. 1: de vita ac tergo regio more consulere. Servile enim supplicium hoc erat; unde nihil crebrius apud Comicos hujusmodi dicitur: omnem in tergo thesaurum gerit. Virgis dorsum depoliet meum, &c.

Terme, urbs Hist. Forte restius Termes, ut alii edunt; hinc enim deducta videntur Termethioi, Tacitus, 4. 45.

Terminus deus non potest exaugurari, 1. 7. Cato, 1. Originum: Pansa in eo loco compluria fuere, ea exauguravit: praterquam quod Terminum tantum fuit, id nequitum exaugurari.

Terræ recondere, sicut humi, 1. 13. Terrarum situs qui pingunt, eos Florus in hoc opere imitatur, Prefat. Ad eius forte imitationem, alia, nec minus eleganti, comparatione opusculum suum orditur Sex. Rufus: Morem secutus calculorum, qui ingentes summas ære breviori exprimunt, res gestas, signabo, non eloquar.

Terræmotus inter prælium, 1. 19: 2. 6.

Terrester, 2. 2. ita Silvester, Plinius, 14. 16.

Terrigenæ: sic appellati Gigantes, quos Poëta fabulantur terra editos, 1. 17.

Territare fines alicujus, 2. 15.

Terror adventus hostici, 2. 2. elephantorum, 1. 18: 3. 2. Germanorum, 3. 10. Mithridatis, 3. 5. Terrori esse, 1. 11: 1. 17. Terrorem geminare dolo, 1. 10. nominis sui circumferre, 2. 2. ad Terrorem movendum facibus armati Fidenates, 1. 12. ipso nomine ac Terrore Punici maris quidam deficiunt, 2. 2. nomine quasi Terrore composito Vercingetorix, 3. 10. Testamentum Attali, 2. 20. Cæsaris, 4. 4. Testamenta passim in principiis scripta, 4. 10.

Tetudo militaris, 3. 10: 4. 10.

Teutana Liburnorum regina, 2. 5.

Thola, urbs, 3. 1.

Thapsos, urbs, 4. 2. non offensa in triumpho Cæsaris, 4. 2. Plutarcho Cas. cap. 76. ex Thapsos corrupte, ut puto.

Theatrum Pompeii, 4. 2. Tarentinum, 1. 18. in Theatro distincta radiis corona Cæsaris, 4. 2.

Thebæ urbs, 2. 7.

Theodotus magister Ptolemæi, 4. 2.

Thermopylæ, 2. 8.

Thormus Q. Minutius, prætor, 4. 2. apud Cæs. civ. 1. 12. mendasse forsitan, prætor scribitur.

Thesaurorum rationes, 4. 12. Thessalia, 1. 16. infestatur à Thracibus, 5. 4. vastatur, 4. 2. in Thessalia bellum civile, 4. 2. interum, 4. 3.

Thessali, pop. 1. 18.

Theutobocchus, Germanus, 3. 3.

Theutoni, pop. 3. 3. vincuntur à Mario, 3. 3.

Thoas Ætolæ princeps, 2. 8.

Thorius, 3. 22.

Thracia acquisita, 3. 12. in partibus Pompeii, 4. 2.

Thracium litus, 2. 8.

Thrax Gladiator, 3. 20. Thraces, pop. 2. 22. vincuntur à Romanis, 3. 4. à Pilone, 4. 12.

Thurii, urbs, 3. 20.

Tiberinus, fl. 1. 1. ponte committitur, 1. 4. aliquando terminus imperii, 1. 9: 1. 11.

Tiberinum ostium, 3. 9.

Tiberius Cæsar. Vide Vibius.

Tiberius Gracchus, Vide G.

Tibæ præcinctum Duillio, 2. 2.

Tibur, urbs, 1. 11.

Ticinus, fl. 2. 6.

Tigurini, pop. 3. 3.

Tigranes Armenus, 3. 5. victus à Pompeio, 4. 14.

Titius, fl. 2. 5.

Titulo unum bellum, multiplex victoria, 1. 18.

Titulo ipso consecratur, Augustus, 4. 12. Tituli, 3. 5. Titulorum cupido in Antonio, 4. 10. Val. Max. 8. 6. de Servilio: Majorum suorum titulis laurici cognomen adiecit.

Titurius Sabinus, legatus Cæsaris, 3. 10.

Togæ pictæ, 1. 5. Togæ in judiciis, 4. 12.

Tollere animos. Vide A. Livius, 35. 1. Nec dubium est, quin omnis Hispania sublatura animos fuerit: Id 37. 48. Ob hæc Ætolos sustulisse animos. Seneca, de benef. 3. 28. Neque enim ulli magis abjiciunt animos, quam qui improbe tollunt. Hoc modo Spartianus Adriano, cap. 5: ad rebellionem animos efferebant. Tollere clamorem, pro clamare, 3. 8. urbes, pro delere, 3. 10.

Tolostobogi, pop. 2. 11.

Torquatus Pompeii legatus, 3. 6. Torquatorum cognomen unde, 1. 13.

Torques Gallorum, 1. 13: 2. 4.

Torrens fortunæ, 2. 7. Arnobius, lib. 1: Ut modo Romani, velut aliquod flumen torrens, cunctas submergerent atque obrurent nationes.

Torrens Vergelli, 2. 6. Sic fons Arethusæ, 2. 6. ita oppidum Perusæ, Epit. Liv. 126.

Trabes, 1. 5. in Trabes sunt senes Rom. devoti, 1. 13. insignia capitis Rom. Trabes tropæa signi Viriatus, 3. 17.

Trætus, pro regione, 1. 5: 3. 3.

Tradere se consiliis alicujus, b. e. permittere, 2. 8. Sic

I N D E X.

8. Sic dare, *Ovid. Ep. 16. 161.* Da modo te—
Terent. Adelph. 5. 3. Dare hodie mihi; ub.
nota Georgii Fabricii.
- T**rahēre habet significationem involvendi, in
societatem, aut partes traducendi: ita Macedo-
nici belli contagio Traxit Illyrios, 2. 13.
eadem fortuna Trahit ducem & exercitum,
4. 2. Trahere in vires suas, 2. 12. Ita sepius
Tacitus. Tahere tot annos, *b. e. durare tot*
annos, 4. 2. Sic ducere est apud *Arnobium, lib.*
2: Roma annos ducit quinquaginta & mille.
Trahere naufragia, *b. e. circumferre, cladem,*
1. 13.
- T**rajanus, *Præfat.*
- T**ransfugæ simulati. *Græcis ψευδομόχοι, 1.*
7: 2. 6: 3. 11.
- T**ransgredi flumen, 3. 10. Sic *Sueton. Caf. cop.*
35. de maritimo itinere: in Macedoniam tran-
gressus; & paullo post: ab Alexandria in
Syriam transit. Hunc loquendi modum contra
Afinii Pollionis sententiam defendit Agellius,
10. 26.
- T**ransactum de partibus, *b. e. actum, 4. 7.*
- T**ransilire amnem, 3. 3. quaternas senosque
equos, 3. 3. per Thraciam, *h. e. b. e. raptim*
transgredi, 3. 5.
- T**ransmarina ætas pop. Romani, 2. 19. origo
Tarquinii, 1. 5. Transmarini, 1. 1. triumphi,
2. 18.
- T**ransversum agere, *b. e. alio imp. lere, 4. 2.*
Retulit inter proverbia *Erasmus, 2. 8.* Sic
transversum auterretur est apud *Plin. 28. 1.*
- T**rasimenus lacus, *c. 6.*
- T**rebia, *fl. 2. 6.*
- T**repidantia carpenta, 3. 10. *b. e. cum cura &*
metu festinantia: ita non est trepidandum
dixit Seneca, benef. 6. 43.
- T**repidare, 1. 10. Trepidatum est, 2. 2.
- T**REPIDATIO pro victoria, 3. 10.
- T**reviri, pop. 3. 10.
- T**ribunicia potestas seditionum causa, 3. 13.
- T**ribunicie seditiones, 3. 19.
- T**ribunorum pl. origo, 1. 23. immanis potentia,
3. 17. Tribuni pl. sacrofancti, 3. 17. Tribu-
nus, pl. Crassum diris devovet, 3. 11. à Tri-
bunis agros & cibaria flagitat populus, 3. 12.
- T**ribus institutæ à Romulo, 1. 1. homo sine
Tribu, 3. 16. Sumptum ex *Homero, Iliad. 9.*
63. Tribus, pro plebe, 2. 6.
- T**ributarius, qui tributum pendit, 3. 4.
- T**ridentina iuga, 3. 3.
- T**rifariam, pro tripartito, 4. 12.
- T**rigæini, pop. 4. 12.
- T**ripertitus, 3. 3.
- T**riste prælium, pro periculoso, 4. 2.
- T**riumphalis agricola, 1. 11. ita triumphalis ara-
tor, apud *Plin. 18. 3.* Triumphalis ornatus,
1. 5.
- T**riumphans classis, 2. 7. Triumphat de fortu-
na *Regulus, 2. 2.* Triumphatum de parvis
oppidis 1. 11. non Triumphatum ex civili-
bus bellis, 3. 22.
- T**riumphatum mare, 4. 2.
- T**riumphus, 1. 5. Allobrogicus, 3. 2. Jugurthi-
nus, 3. 1. Macedonicus, 2. 12. maritimus pri-
mus, 2. 2. Numantinus, 2. 18. de *Vetulis &*
Bovilis, 1. 11. Triumphi dignitatem servili
inscriptione violare veretur *Perperna, 3. 19.*
Triumphum maximum decus captus imperator
hostium, 3. 2. Triumphus Cæsaris, 14. 2. vi-
ginti quatuor de *Samnitibus, 1. 16.* Trium-
phos contemnit *Augustus, 4. 12.* Triumphus
pro re de qua triumphatur, 2. 8: 2. 15. pro
spoliis in triumpho ferendis, 2. 2. Triumphi,
pro victoriis, 4. 2.
- T**riumviratus, 4. 6.
- T**riumviri constituturæ reip. 4. 2: 4. 7. divi-
dendis agris, 3. 14.
- T**ropæum *Flaminii* ex torquibus Gallorum, 2. 4.
Tropæa *Domitij & Fabii, 3. 2.* *Drofi, 4. 12.*
Tropæa locis eminentibus fixa, 2. 17. Sic apud
Dionem, lib. 56. pag. 667. *Augusto & Viberio*
inter alios honores duo fornices (αψίδες) de-
creti, quibus tropæa insisterent. Tropæa
erigere inusitatum Romanis ante *Domitium,*
3. 2. super Tropæa ipsa eminet *Theutoboc-*
chus, 3. 3. Tropæa hic intelligio de spoliis,
quæ præferebantur triumphantibus.
- T**ubam non sustinere, 4. 12. Alludit istud *Vir-*
gilii, Æneid. 11. 27:—Cur ante tubam tre-
mor occupat artus? Tuba præcemente deleta
Corinthus, 2. 16.
- quia **TUERI** Saturninum non potest *Marius,*
adversus illi redditur, 3. 16.
- T**ullus *Hosilius. Vide H.*
- T**umultus magis quam bellum, 3. 19: 3. 21:
4. 12. Tumultus magis quam prælium fuit.
Curtius, 6. 5.
- T**umulus, pro edito colle, 4. 7. Tumuli, 3. 8. Al-
pium, 3. 3. Cynocephalæ, 2. 7. montium, 3. 10.
- T**unicæ palmatæ, 1. 5.
- T**urbantibus invicem copiis, 4. 2.
- T**urbo belli, 3. 5. civilis insaniæ, 3. 21. fluminis,
3. 11. primi impetus, 2. 6. seculi, 4. 3.
- T**urduli, pop. 2. 17.
- T**urpis fames, 4. 5. *Quintilian. 8. 6:* illud quo-
que & p. ètis & oratoribus frequens, quo eum
qui efficit, ex eo quod efficitur ostendimus,
h. e. Sic Virgil. Æn. 6. 276.—turpis egestas.
Sic obsecram famem dixit idem *Poeta, Æn.*
5. 367. Turpitudine læderis *Caudini, 1. 16.*
- T**urres elephantorum, 1. 18. navium, 4. 11.
- T**uris silvæ, 3. 5.
- T**usci pastores Romam confluent, 1. 1. Tuscum
mare, 3. 1.
- T**utia, urbs, 3. 22.
- T**uti locis, 2. 3. Sic gentes locis tutissimas
Rhetas & Vindelicos appellat Vellei, 2. 95.
- T**yranni bonis intensi, 1. 7. *Tacitus, Arg. cap. 3:*
Multi fortuitis casibus; promptissimus qui-
que sævitia principis, interciderunt.

Vaccæi, pop. 2. 7. infestantur à *Cantabris, 4. 12.*
Vadere, de amne dictum, pro labi, fluere, 2. 7.
Vad-

I N D E X

Vadimonis lacus, 1. 13.
in Vadis hæret pugna, 3. 10. *propter vada naves non possunt congregari.*
Væcordia mentis, 4. 10. *Væcordiæ* poenas dare, 3. 7.
Valentia, *urbs*, 3. 22.
Valere, *pro posse*, 3. 5.
L. Valerius Corvinus, 1. 13.
Valerius Publicola, quomodo primus *Cos.* 1. 9. *Plinius*, 36. 15. *Publicola*, qui primus *Cos.* fuit cum *L. Bruto Rutilius*, *Itin. versu* 271: Hic est qui primo seriem de consule ducit, Usque ad poplicos se redeamus avos.
Valida oppida, 1. 7. *Validissimæ gentes* 4. 12. nationes, 4. 12.
Vallare, *pro munire, protegere*: ita anguibz arenisq; vallata *Capſa*, 3. 1. armis ferroque *Macedonia*, 2. 12. elephantis acies, 2. 8. mari *Pyrenæoque Hispania*, 2. 17. *Ducta vox à vallo, quo muniri solent castra. Alludit vox Scipionis in Ep. Liv. 57. 2: Cum gladio te vallare scieris, vallum ferre definet.* *Cic. pro. Archia; Portus, &c.*
Vallum Urbis, 1. 1. *Vallum ferre*, 2. 18. *rumperere*, 4. 2. *Vallo circumdata urbs hostilis*, 3. 10. *Vallo xvi millium obducta castra Pompeii*, 4. 2. *Hæc ratio includendi hostes dicebatur circumvallare.*
Vanitas Antonii, 4. 10.
Varguntii Catilinæ socii, 4. 1.
Varius ingenio, 4. 7. *b. e. inconstans*: alias *Varius valet vasum, dolosum, ut in lib. 1. D. de dolo malo.* *Varii ingenio reges Romani*, 1. 8. *b. e. differentes, alius bellator, alius sacriola, &c.* *Vario eventu capta oppida, b. e. dispari*, 1. 12. *Varium bellum, pro ancipiti*, 4. 12.
Varro C. Terentius, *Cos.* 2. 6.
Varro cedit Hispania, 4. 2. *Vinetus hoc loco Varum reponit pro Varrone: male, vide Casarem.*
Varus, fl. 2. 3: 3. 2.
Varus P. Atrius, 4. 2. *configit cum Didio*, 4. 2.
Varus prioris filius, *Germaniæ Procos.* 4. 12.
Vastare, *Minucius Thraces toto vastavit Hebro, b. e. in utraque ejus r. pa.* 3. 4. *Sic apud Senec. epist. 113: Alexander Perſas, & Hyrcanos, & Indos, & quicquid gentium in Oceanum extendit Oriens, vastabat, fugabatque.*
Vestatio Italiæ bello Punico, 2. 6. *sociali*, 3. 18.
Siciliæ bello servili, 3. 19. *Theſſaliæ bello civili*, 4. 2.
Vastitas camporum, b. e. immensa planities, 3. 11.
Vates, 1. 7.
Ubera admoveſe, 1. 1.
Vestigalia, id est, imperii patrimonium, 3. 13. in quæſtu habita, 3. 12.
Vicentes vincuntur à Romulo, 1. 1. *Fabios cædunt*, 1. 12. *delentur*, 1. 12.
Velato capite diis Manibus consecrat se Decius, 1. 14.
Velificare, b. e. vela facere, navigare, 3. 7.
Velificari favori civium, b. e. aucupari favorem civ. 1. 9. *Apud Cic. Ep. fam. 8. ne velifica-*

tus alicui dicaris.
Velini fontes, 1. 15.
Velocitas Marii, 3. 3. *Rompeii*, 3. 6. *Quinctii*, 1. 17.
Velox genus Ligures, 2. 3.
Velum purpureum in navi Cleopatrz, 4. 11.
Velis opertum mare, 2. 8.
Venas exſolvit Merula, 3. 21. *Hoc genere mortis. ut levissimo, multi extincti leguntur.*
Venalis Urbs, 3. 1. *Petronius in carm. de bel. civ. versu 41: Venalis populus, venalis curia patrum.*
Veneno se conficiunt Cantabri, 4. 12. *Creteſes*, 3. 7.
Numantini, 2. 18. *Ptolemæus rex Cypri*, 3. 9.
Veneno mori non potest Mithridates, 3. 5. *Veneno mixti fontes*, 2. 20. *Idem fecerunt Afri contra Curionem, apud Appian. civ. lib. 2. pag. 455. & Lucan. 4. 360.*
Venerari deos, 1. 11.
Veneti, pop. 3. 10.
Venetia, 3. 3.
VENIENTI bello occurrendum, 4. 11.
Venire in catenas, 4. 8. *in deditionem*, 4. 2. *in equis*, 4. 2. *in fidem*, 3. 22. *in manus hostium*, 2. 2: 3. 19: 4. 8: 4. 12. *in potestatem*, 4. 9.
Ventidius Parthos vincit, 4. 9.
Ventofus dies, 3. 3.
Ventis remisq; 2. 2. *Ventorum labor*, 4. 11.
Venuleius, 3. 21.
Veneri sacra Cypros, 3. 9.
in VERBO tantum virtus, 4. 7. *Verba neutra pasſive usurpata, Prefat. in Verba jurare*, 3. 16.
Vercingetorix Gallus, 3. 10.
Vergelli torrens, Vide T.
Vergere in unum, b. e. prope concurrere, 4. 2.
Vernat bis floribus Campania, 1. 16.
Verulæ, urbs, 1. 11.
ſi Veram volumus, 3. 18. *ſi Vera volumus nocere*, 3. 7. *ſic Caius in l. 63. in fin. de cond. & demost. ſi Verum amamus. Curt. 3. 2: Verum & tu forſan nolis, &c. Sic. Matt. 11. 14.*
Vetæ focus, 1. 2. *Sacerdotium*, 1. 13.
Vestales aræ, 3. 21. *virgines*, 1. 2: 1. 13.
Vestigia Senonum Flori ævo nulla, 1. 13. *incendii Romani Gallici ſanguinis inundatione delata*, 1. 13. *Veientium nulla*, 1. 12. *Vestigii inſtare*, 4. 11. *deductum à cursoribus in ſtadio, quo in genere Homer. Iliad. 23. 764: Ἰχνη τῶν ποδῶν, ἅπας χρόνῳ ἀμύχουσιν.* *Gallorum elegans in hunc ſenſum vox eſt, Talonner.*
Vesuvius mons, 1. 16: 3. 20.
Veterani, 4. 2. *revocantur ad militiam*, 4. 4. *Veteranis in pretium militiæ agri dati*, 4. 5.
Veto, vox tribunorum intercedentium, 3. 14.
Veturius Cos. Samnitibus deditun, 1. 16.
Veturia Coriolani mater, 1. 22.
Veteres divitiæ, 3. 9. *Hac forma Ἀρχαῖστας apud Græcos dicitur, & Παλαιόπλῆτος apud Ælian. Hiſt. Anim. 11. 20: Tacitus 14. 31. vocat longam opulentiam: ad quam formam corrigendum puto Arnobium, lib. 2. pag. 119. Ac tamen ne cauſiam tam longa (legebatur longam) prodere diſſimulatione videamur. Hactenus enim diſſulerat veri argumenti robur pro-*

I N D E X

- promere. Apud Caesar. de B. C. 2. 35: Ege-
laretus, veteris homo potentia.*
*Vexat castra Romana Serpens, 2. 2. hoc verbo
crebro utitur Justinus.*
Vexilla Parthorum, 3. 11.
Viator qui trib. pl. apparet ut Hicor consuli, 3. 17.
*Vibius 4. 12. Dalmatas perdomat, 4. 12. utrobi-
que legendum Tiberius, ut vere docuit Pigbin.*
*Vibrare facies, 1. 18. Vibrantia vexilla, b.e. ni-
tentia, micantia, 3. 11.*
Vices, pro intervallis, 2. 17.
*Victima novæ Urbis prima Remus, 1. 1. Victi-
ma securi percussus, 2. 5. victoriam promit-
tunt, 4. 7. Victimatum fuga, 4. 2. insula, 4.
2. Victimis centum non perlitat Cæsar, 4. 2.*
Victor gentium, Vide G.
Vitrix Asiæ Europæque Romæ, 3. 18.
*Victoria parricidio sedata, 1. 3. Sic Tacitus, 4.
19. fraude violata, 2. 17. sanguine Decii em-
pta, 1. 14. magna de Pœnis, 2. 2. matura, sed
infamis, 2. 20. SALVA fide, & integra dig-
nitate paranda, 1. 12. Victoria nova, non pug-
nare, 2. 6. vera, & sine exceptione, 2. 18.
Victoria ex casu, 1. 18. Virg. Æneid. 5. 201:
Attulit ipse viris optatum casus honorem, ex
errore, 4. 7. Victoriæ monumentum pulchrius,
Hans urbs, quam incensa, 4. 12. pretium, con-
secratio Decii, 1. 17. auspiciis, comparatæ
classis, velocitas, 2. 2. ius, 2. 7. maximum de-
cis, captus rex hostium, 3. 10. Victoriæ pa-
ciscitur a diis Posthumus, 1. 11. Victoriæ
suam hostibus victis non exprobrant Romani,
3. 2. Victoria multiplex bellum, 1. 18. Victo-
ria uti, 2. 6. Victoriis totum terrarum orbem
peragrat pop. Romanus, 2. 1. Victoria, *pro-
manibus ea victoria partis*: ita Victoria tem-
pestate intercipitur, 2. 2.*
- Victus Hiero priusquam hostem vidisset, 2. 2.*
*Victus hostis ante quam visus, 4. 2. Victus
magis quam doctus, 4. 12. Victus & victus,
3. 1. eadem hac conjuncta apud alios notavit
Savara, ad Sidonium Carm. 2. 450. Victo si-
milior populus, qui victi, 4. 6. Victis solamen
in splendore victorum, 2. 8. Eodem redit istud
Linn. Præfat. Si in tanta scriptorum turba
mea fama in obscuro sit; nobilitate ac mag-
nitudine eorum qui nomini officient meo me
consoler: ubi dubitare possis an potius lumi-
ni legendum sit.*
*Videntibus procul quasi marina pistrinx evase-
rat, 3. 5. b.e. qui procul spectabant, iis ap-
parebat quasi pistrinx.*
*Vigilia prima, 4. 2. tertia, 3. 10. de Vigiliis
vide Lips. de M. R. 5. 9. pag. 275.*
Vilis mortis genus, 2. 6. Vilissimus rex, 4. 2.
Viminæ clipei, 3. 20. vimineæ vineula, 3. 20.
*Vincere hostem non vult exercitus, cum posset,
1. 22.*
in Vincula dare, 3. 10. in Vinculis habere, 2. 2.
Vindelici, pop. 4. 12.
Vindelicus, fl. 3. 2.
*Vindex Capitolii Manlius, 1. 26. Vindices li-
bertatis imperio ornati, 1. 9.*
*Vindicare uno loco duplici significatu positum, 1. 9:
Id. 1. 26. ad Vindicandum libertatis & pudici-
tiæ decus; libertatem enim, vindicare, est
usurpare sibi, asserere se in libertatem: pudici-
tiam, est ulcisci, pœnas ob eam lesam sumere.*
*Vindicare injuriam, 1. 12: se à captivitate, 4.
12. supplices de hoste, 1. 22. Vindicari vo-
lebant servi, 3. 20.*
Vinmus mons, 4. 12.
Vini dulcedine mitigati Cimbri, 3. 3.
*Violatur victoria subornatis percussoribus, 2. 17.
triumphi dignitas inscriptione servili, 3. 19.*
*Violantur veneficio arma Romana, 2. 20. me-
dici Catonem Violant fomentis, 4. 3. Violare
manus propria cæde nolunt Brutus & Cassius,
4. 7. Apuleius in adlocuta Hermetis, in princi-
pio: Ne tantæ rei religiosissimus sermo mul-
torum interventu præsentiaque violetur.*
Vipera sibilare desistit, 4. 12.
*Vir plerumque significationem habet fortitudinis:
ita VIRO cum viris facile convenit, 3. 22.*
*Viris toleranda imperari sibi volunt Numan-
tini 2. 18. Idem orant Scipionem, ut se tan-
quam Viros occideret, 2. 18. digna Viris mors,
qua pugnando evenit, 3. 20. Vir, pro marito,
1. 7. Viri, de gladiatoribus dictum, 3. 20. sic
de Andrisco, 2. 14. qui Id. ipse ducti status erat.*
*Vir sæpius usurpatur, tanquam loco pronomi-
nis; ut tantum animorum Viro Marius da-
bat, 3. 16. adortus Virum, 4. 12. ausi Virum
violare fomentis, 4. 2. sic Virgo. Vir de sexu
Vir unus Numantius non fuit, qui in trium-
pho deceretur, 2. 18. VIRIS fortibus miser-
rium mori ad arbitrium hostium, 4. 8.*
*Virgæ lictoriæ, 1. 26: 4. 12. Virgis liberos suos
cædit Brutus, 1. 9.*
Virginittatis integritas, 2. 6.
Virginis filiam interficit, 1. 24.
*Virgines Vestales. Vide Vestales. Virginum rap-
tus 1. 1. Virginum Romanarum virtus, 1. 10.*
Virgo ut pronomen usurpatum, 1. 3. sic Vir.
Virgulta palustria, 2. 6.
Viriatus Lusitanus, 2. 17.
Viridomarus Insuber, 2. 4.
ne Virilia quidem portenta, pro emunctis, 4. 2.
Virtus absque fortuna parum proficit, Præfat.
*Virtus & fortuna ad constituendum pop.
Rom. contendunt. Præf. Similia fere concipit
Plut. Demosibene, c. 4. si in certamen natura
& fortuna velut artifices descenderint, haud
expeditum sit, hæc negotiis, an moribus illa
magis eos adæquaverit, dijudicare. Virtus
acutur ratione, 1. 8. aufert parricidam, libe-
rat à pœna, 1. 3. calamitatibus approbatur, 1.
13: 2. 2. necessitate augetur, 3. 3. minus ef-
ficax quam fortuna, 4. 7. non in re, sed in
verbo tantum, ibidem. Virtus Calpurnii, 2. 2.
Numantinorum, 2. 18. Quinctii, 1. 11. Virgi-
num Romanarum, 1. 10. VIRTUTIS nihil in-
terest, equis an navibus, terra an mari dimi-
cetur, 2. 2. Virtutis summa, sed calamitosa,
Sertorius,*

I N D E X.

Sertorius, 3. 22. in Vertutis honorem regnum Tullo datum, 1. 3. Virtutis experimenta, 1. 13. flos, 1. 22. monstra, 1. 10. Virtutis suæ ferrum Alpinis gentibus quasi cote acuit Romanus, 2. 3. Virtuti dolum addere, 1. 3. 3. 3. in Virtute fiducia, 2. 2. pro Virtute barbari habent impetum, 3. 3.

Vis Romana, *b. e. arma Rom.* 3. 10. Sic apud Tacitum. Vis pro multitudine hominum, 1. 1 : 3. 17. hostium, 4. 10. imbrum, 2. 6. sanguinis, 4. 2. Ita vis magna gladiatorum, *Liv.* 1. 51. homin, *Liv.* 2. 5 : 2. 34. Volscorum, *Liv.* 2. 35. Vis belli, pro tota mole, 2. 6. calamitatis, 1. 13. Vi partum imperium, 1. 2. Vi reposcens, vi erepta, jure videtur agere, 3. 21. VIREs indoltriam temperant, 2. 12. sparsæ magis, quam oppressæ, 4. 2. VIRIBUS suis confectus pop. Romanus, 3. 12.

Viscera Italiæ, 2. 6. senatus, 3. 21.

Visurgis, *fl.* 4. 12.

Vitigineus, 3. 20.

VITIA crescunt cum magnitudine imperii, 2. 19. Romanorum spem dant Mithridati, 3. 5. VITIA quam imperia Romanorum minus ferunt Germani, 4. 12. VITIIS, quasi sentina, merfa resp. 3. 12. Vitia speciosiora, 3. 12.

Vittæ discolors, serpentum in modum, 1. 12.

Vivere hostium aliqui debent, ut sint quibus imperemus, 3. 21.

Vivus in manus hostium venit Regulus, 2. 2. & pene Crassus, 3. 11. Vivum sociumque regem confiscat pop. Romanus, 3. 9.

Ulcisci, pro punire, 1. 11 : 1. 3.

Ultimum sumitur pro extremo, summo, periculossimo : sic Ultimus dies, 2. 6. ultima specula septentrionis, 3. 5. ultima rabies, 2. 18. ultimæ sortis vir, 2. 14. Velleius, 1. 11. de hoc ipso : se Philippum, regis stirpis ferebat, cum esset ultimæ. Ultimum belli dedecus, 3. 19. ultimum vulnus, 2. 6. *b. e. quod plane jugulat : post quod alteri non est locus.* Ultima, pro periculossimis, 1. 13. ultimi metus, 2. 6. ultimæ diræ, 2. 6. ad ultimum, *b. e. postremo*, 4. 7. sed suspicor eo loco positum ultimum pro morte, sicut alibi Extrema.

Ultio ad aram jurata, 2. 6. mandata à moriente, 1. 9. ita apud Silium, 2. 422 : Ipsa pyram super ingentem flans faucia Dido, Mandabat Tyriis ultricia bella futuris ; à populo, 2. 9 : 2. 16 : 3. 1. ultio de rege, 3. 10. in Ultionem assurgere, 3. 1. exandescere, 2. 18. pro ultione, quam pro victoria, infestius pugnatum, 2. 2.

Ultra mortem patientia vulnera, 2. 7. ultra putet ætatem pop. Romani, qui magnitudinem considerat, *Prefat.*

Ultrò valet sponte, non lacessitum aut monitum : sic ultro Numam in regem petunt Romani, 1. 2. regnum datur Tullo, 1. 3. regnum petit Tarquinius, 1. 5. pueros Faliscorum remittit Camillus, 1. 12. socios hostium persequuntur Romani, 1. 19. victoriæ pretium sibi poscit

Pales, 1. 20. navigat in Italiam Pœnorum classis, 2. 2. dona mittit Albanus, 3. 5. patet igitur ita legendum quoque, 3. 10. & in gemino loco Velleii, 2. 120 : ultro Rhenum cum exercitu transgreditur ; hoc enim est, quod præmiserat de magnitudine Tiberii.

Umbri pop. vincuntur à Romanis, 1. 17. cum reliquis Italis contra Romanos conspirant, 3. 18.

Umbria, 4. 2.

Uncis carnificum tracti, 3. 21.

Unus ducum, 4. 12. principum, 4. 12. è plebe, 1. 13. Unus vir Numantius non fuit, qui in triumpho duceretur, 2. 18. UNIUS præsidis nutu, quasi anima, & mente, regitur imperium, 4. 3. una ex obsidibus, 1. 10. una quasi manu facta strages, 4. 2. in una urbe tota insula superata, 2. 6. in unum contrahere copias, 4. 2. Justinus aliquoties adunare dicit in unum vergere, 4. 2. uno prælio obtritus Pharnaces, 4. 21.

Vociferationes, 2. 7.

Volero Publilius seditionem concitat, 1. 22.

Volitare significat discursare : ita volitant per Etruriam infesta signa, 1. 17. per Campaniam Apuliamque hostes, 2. 6. trepidantia carpenta, 3. 10. per diversa gentium Pompeius, 3. 5. per totum agmen oculis, manibus, clamore Cæsar, 4. 2. sic Livius, 4. 19. Volitantem tota acie. Tacitus, 2. 21 : Tota volitantem. Volitat in primam aciem Cæsar, *b. e. celeriter adcurrit*, 3. 10.

Volisci, pop. cotidiani Romanorum hostes, 1. 11. triumphi de Volscis, 1. 18.

Volsini, pop. 1. 21.

Volucris quoque invia, 2. 12. ad notam pertinet, quoque vox ominosa Nicephori apud Gerdren. pag. 396 : Nemo nostrum perniciem evitabit, ne si volucres quidem fiamus.

Voluntaria deditio Coss. 1. 16. fuga Romanorum, 3. 1. legatio Africani, 2. 8. mors, metu suppliciorum, 3. 19.

Votum Insulbrum, 2. 4. Myforum, 4. 12. Romuli, 1. 11. Sempronii, 1. 19. Vota in Capitolio nuncupata, 1. 11.

Vox Adherbalis, de Annibale, 2. 6. Annibalis ad milites, 2. 6. Viso fratris capite 2. 6. Ariovisti ad legatos Cæsar, 3. 10. Bruti morientis, 4. 7. Cæsar, ad gubernatorem navis, 4. 2. ad milites, 4. 2. de Pharnace, 4. 2. Catilinæ in senatu, 4. 1. Crassi ad legatos Parthorum, 3. 11. Drusi de largitione sua, 3. 17. Fursidii ad Syllam, 13. 11. Genii ad Brurum, 4. 7. Germani cuiusdam linguam caussidici tenentis, 4. 11. Jugurthæ de Roma, 3. 1. Marii ad exercitum, 3. 3. Myfi ducis ad Romanos, 4. 12. Parthi cuiusdam ad Romanos, 4. 10. Pyrrhi de Romanis, 1. 18. Scipionis morientis, 4. 2. Vercingetorigis ad Cælares, 3. 10. vox audita in somnis, 4. 7. Vocem mittere, pro loqui, 4. 10.

Vox una duobus sensibus serviens, 1. 1. Vide etiam Fax, & Vindicare. Voces duæ in unam coalitæ

INDEX

coalitæ, 2. 17. sic emendo Livium, 24. 3. Ac
miracula aliqua affingunt, ut (fuerat affin-
guuntur) plerumque tam insignibus locis: sic
apud Gruterum in inscriptionibus, pag. DXII.
est MERCASSITUR pro MERCASSIT. UT.
Urbs, pro Roma, 1. 13. Urbs urbium, b. e. me-
tropolis, 2. 6. in una urbe quasi binis castris
diffidetur, 2. 7. in una urbe tota insula supe-
rata, 2. 6. urbes tres marinæ, 1. 16. Asia-
ticæ regibus parere consuetæ, 2. 20. Celtibe-
rorum CL everse, 2. 17. URBES miseræ so-
cietatis inter hos & illos duces pœnas dant,
4. 2. urbium caput, pro metropoli 1. 16. ad
urbium excidia conversi duces, 3. 22. circa
urbium obsidiones discursum, 4. 2.
Urere, b. e. esse dolori, 2. 6. Sic Ammianus, pag.
191. 25: 241. 29: 489. 33. Edit. Lindenbr.
Urgere armis, fame, 1. 10. obsidio, 2. 2. Urget
fames 2. 18.
Usipetes, pop. 4. 12.
Usque, ad ambitum, 1. 16. usque Cæsarem,
Præfat. usque postpositum: fretum ulque, 2. 2.
in Sarmis usque, 3. 4.
Ulus pro commodo; ut non in usum sic ad spe-
ciem imperii quædam provinciæ acquisitæ, 3.
13. pro consuetudine, aut exemplo saltem: usu
incognita clades, 2. 2. quæ nunquam venit
usu. Cic. fam. 3. 8.
Ut barbaris, b. e. ut solent barbari, 4. 12. ut in
magno populo, 1. 26. ut in tali discrimine,
b. e. respectuæ alis discriminis, 3. 17. ita Li-
vius, 20. 5: satis, ut in trepida re, impavi-
dus. Videatur Portus, in Xenoph. pag. 128. ut
ita dixerim, 1. 11. ut sic dixerim, 2. 6: 3. 21.
4. 2. Cicero, de Orat. 3. 41: Atque etiam si
verecare, ne paullo durior translatio esse vi-
deatur, mollienda est: præposito sæpe verbo:
ut, si olim M. Catone mortuo, pupillum sena-
tum quis relictum diceret, paullo durius, sin,
ut ita dicam, pupillum, aliquanto mitius est.
Talja igitur passim advertas. Apuleius, pr.
Florid. in ipso, ut ita dixerim, solo (an folio?)
ætheris, Tacitus, Agr. 3. 5: ut ita dixerim,
non modo aliorum, sed etiam nostra super-
stites sumus. Caius in l. 1. de O. I. in foro
causas dicentibus, nefas, ut ita dixerim, vi-
detur esse, nulla præfatione facta, iudici rem
exponere. Ut non ita, 3. 12.
Uti & fori differunt Vide F. Uti, pro nancisci;
non alias tam incruenta victoria Uti sumus,
3. 6.
Utre suspensus nuncius Luculli ad Cyzicenos,
3. 5.
Uterque, Utræque, pro utraque, 3. 5. utraque,
pro utrumque, 3. 6. utrilque, pro utroque, 4.

12. Ita Livius, 23. 21. Responsum utrisque,
non esse unde mitterentur. Justinus, 41. 2:
Sermo his inter Scythicum Medicumque me-
dius, & (vel ex) utrisque mixtus.
Vulcano promissa arma hostium, 2. 4.
Vulnera ultra mortem patentia, 2. 7. vulne-
ra in pectore, 1. 18. VULNERA quandoque
curatione ipsa rescinduntur, 3. 23. Vulus
translatè ponitur pro quavis clade: sic Vul-
nus ultimum imperii, 2. 6: grave Vulus ac-
cipit pop. Romanus, 3. 11. Vulnera reip. de
bellis civilibus, 3. 5. Justinus, 2. 11: Xerxes
duobus vulneribus terrestri prælio acceptis,
experiri maris fortunam statuit; ubi ineptif-
sime interpret Hispanus: recibio dos ilagas.
Vultei trib. mil. 4. 2.
Vulturcius T. Catilinæ socios prodit, 4. 1.
Uxores Cimbrorum, 3. 3.

X

X Antippos militiæ peritissimus, 2. 2. Polybius,
1. 32. vocat ἀκιδαιμόνιον ἀνδρα τῆς ἀ-
κατακτάτης ἀγαγῆς μετὰ σπῆκτον, καὶ τριβὴν τοῖς
πολεμικοῖς ἰσχυρὰ σύμμετρον. Magnus interpreti.
Lacedæmonium virum, disciplina Lac-
onica imbutum, & qui rei militaris usum medio-
crem haberet; at certe magnum bellorum ha-
buit usum, ut sentiunt historiæ: nec aliter
Polybius; nam σύμμετρος quidem mediocre
non sonat: Dubitantem de loco docet BERNEC-
CERUS vir optimus simul doctissimusque, cuius
amicitiæ, colloquiis, consiliis, exemplo, biblio-
thecâ, tum alia multa magnaque beneficia;
quæ per hæc tempora vel à conjunctissimis im-
probe sperentur; tum imprimis quantulum-
tuncque in his studiis profici. ex asse debet.
Is, inquam, me docet, illud σύμμετρον referri
ad ἀγῶνις istam Laconicam, de qua modo præ-
cesserat, ut vertendum sit: disciplina Laco-
nica imbutum æqualique rei militaris usu
præditum: nimirum & insignem διαπαι-
νι τὸν τριβὴν baud deteriore. Ita
peripat. apud Plut. Cic. cap. V. & apud Diod. 20.
70: τοῦ καὶ χρίματα καὶ ἡμῶν καὶ ἀνδρῶν
σύμμετροι, quæ & ipsa per modiocriter &
mediocre minus rectè conversa sunt.
Xerxes, 2. 8. comparatur Antiocho, 2. 8. Xer-
xis miserabilis iuga, 2. 8.

Z

Z Acynthos, inf. 2. 9.
Zama, 3. 1.
Zeugma, transitus Euphratis, 3. 11.

INDEX

INDEX

VOCABULORUM Omnium,

Quæ in *FLORO* Leguntur,

Ita ad Editionem Parisiensem conformatus, ut in aliquo Vocabulo perquerendo Lector non ad numeros in suprema pagina depictos attendat, sed ad illos qui in ejusdem ora adscribuntur:

A.

A

Abdicare 122. 11
abdiderat 185. 15
abdita 13. 2
abierat 16. 2 | 115. 1

abhorrebat 14. 9
abjectis 108. 6 | 174. 12
abjectus 4. 1
ablata 152. 11 | 173. 9
ablato 77. 3
ablatus 55. 11
ablatus 7. 3
ablegato 162. 11
abluerebat 75. 1
abnucebat 151. 2
abnuentibus 124. 8
abnuvit 134. 12
abolisset 174. 15
abolitione 171. 7 | 173. 10
abrogatis 18. 2
abrogatum 16. 4
abrupit 2. 5
abrupitur 47. 3
abrupta 66. 7 | 73. 5
abruptis 116. 1 | 125. 2 | 181. 5
abscederent 161. 1
abscessit 159. 4
abscidit 68. 19
abscinderentur 85. 7
abscessa 37. 16
abscessam 47. 4
abscessus 99. 4

abscondit 29. 12 | 163. 11
absens 62. 24
absente 112. 15
absentem 109. 7 | 153. 5
absenti 151. 3 | 152. 8
abstulerit 80. 8
abstulerunt 38. 10 | 59. 12
abstulisset 112. 1
abstulit 19. 10 | 127. 2
absumpto 175. 15
abundantem 110. 15
abundantes 106. 8
abundantia 120. 4
abundarent 155. 3
abundaret 107. 1 | 156. 7
accendit 122. 1 | 127. 3
acceperant 175. 5
acceperunt 38. 21
accepit 96. 21 | 114. 116,
10 | 124. 15 | 182. 10 |
187. 17
accepta 33. 14 | 160. 11
acceptum 85. 7
accerferetur 91. 3
acceserat 98. 5 | 126. 5
accessere 112. 11
accessibus 73. 8
accessio 70. 12 | 92. 9 | 106.
15
accessit 73. 4, 10 | 159. 11 |
169. 6
accessus 35. 4
acciderat 176. 12
acciperent 7. 7 | 9. 1 | 186. 8

accipit 11. 8 | 110. 9
accipite 56. 16
accolas 185. 21
accolas 53. 10
accivit 160. 12
acerbissimum 113. 10
acerbos 73. 9
acerimus 83. 12
acerimi 167. 11
acerimus 58. 10 | 62. 18
aceruam 34. 5
Achais 67. 2 | 79. 7
Achais 36. 10 | 106. 8
Achais 79. 13
acie 96. 8, 17 | 99. 7 | 143.
3, 5 | 172. 8
aciem 2. 5 | 23. 11 | 31. 4 |
38. 6 | 58. 1, 11 | 64. 19,
22 | 112. 6 | 154. 19 |
156. 4 | 162. 2, 11, 16 |
172. 1 | 182. 8, 10
acies 86. 4 | 125. 2 | 162. 6
Acilio 69. 2
acinaces 178. 9
acquirens 121. 13
acquisierat 14. 8
acquisisse 119. 4
acquisita 183. 12
acrior 45. 10 | 50. 17 | 156.
2 | 159. 13
acrius 21. 7 | 29. 15 | 64.
29 | 85. 18 | 157. 11 | 161. 8
acrisque 131. 5
acta 51. 8 | 144. 4

glas II
state
etatis
46.
etatis
eterna
Aethio
Aetna
Aetolia
Aetoli
Aetoli
Etolos
Aetolo
fficit
effectab
eff: et
Fe: et
finitas
firmam
flabat
fidis
fidis
fixere
duent
lufa I
uturus
ranio
raniz
aniz
ica: 4
o, 2
| 90
38.
61.
cae 4
| 65
49. 4
cam
3 | 4
4. II
7. I4
61. 4
canz
cani
co: 5
II3.
at 8
atur
46.
tem 5
tes 5
tribus
63.
29.
184
43.
163
re 19

adjutus 30. 4
 adjuverant 70. 13
 admirabilior 50. 15 | 156. 6
 admirabilius 97. 4
 admiratione 19. 5 | 62. 20 |
 64. 20
 admirationem 2. 7
 admittis 6. 5
 admodum 57. 6 | 91. 16 |
 114. 7
 admonente 140. 14
 admonitus 172. 7
 admonuit 74. 6
 admonisque 44. 8 | 180. 6
 admoverat 144. 13
 admovit 4. 4
 adolescentia 42. 1
 adolescentiæ 46. 15
 adolescentiam 3. 3
 adulescentia 2. 10
 adulescens 46. 8
 adoptabat 124. 6
 adoptatus 33. 3
 adoptasse 18. 10
 adoptionem. 90. 8 | 167. 11
 adoratum 63. 6
 adorare 179. 7
 adorti 185. 7
 adoratus 10. 6 | 92. 2 | 158.
 14. 186. 11
 adprobavit 138. 13
 adremigantem 36. 13
 adremigantibus 69. 8
 adremigaverunt 109. 13
 Adriani 34. 12
 Adriatici 133. 7
 Adriaticum 97. 10 | 167. 6
 adveniens 188. 6
 adventare 102. 3
 adventu 72. 4 | 103. 11 |
 126. 13
 adventum 154. 7
 adventus 49. 15 | 69. 2 | 79.
 15
 adversa 181. 13
 adversaretur 142. 18
 adversarii 137. 8
 adversus 31. 8 | 60. 23 | 116.
 11 | 153. 6
 adverbo 123. 1
 adversus 18. 3, 11 | 24. 5 |
 41. 5 | 58. 11 | 60. 10 |
 68. 7 | 76. 13 | 79. 11 |
 81. 2 | 91. 1 | 93. 7 | 120.
 5 | 149. 13 | 153. 5 | 155. 8 |
 157. 13 | 180. 8 | 287. 6
 adulationem 184. 11
 adulteratæ 71. 11
 adulterum 20. 9

æde 97. 2
 ædem 15. 9
 ædes 18. 6 | 27. 15
 ædificator 17. 1
 ædificiorum 158. 8
 æduorum 93. 7
 æetas 99. 8
 ægares 51. 15
 ægæum 79. 8 | 107. 7
 ægimurum 51. 6
 ægra 144. 10
 ægre 77. 5 | 188. 9
 ægreque 43. 7
 ægritudo 172. 10
 ægrumque 127. 1
 ægyptia 163. 14 | 176. 8
 ægyptii 179. 16
 ægyptium 107. 6
 ægypto 157. 15
 ægyptum 149. 1 | 197. 7
 æmilio 69. 8, 9
 æmilii 54. 5
 æmilia 77. 3
 æmulam 10. 17
 æmulatio 126. 5 | 150. 13
 æmulatione 21. 1 | 30. 3
 æmulus 166. 4
 ænea 5. 9
 æneæ 4. 6
 ænobarbus 93. 13
 æquanda 121. 8
 æquēvere 143. 9
 æquavimus 69. 16
 æque 87. 11
 æqui 23. 6 | 301. 6
 æquiore 136. 3
 æquitatis 121. 5
 æquius 89. 5
 æquo 43. 3 | 122. 4 | 123. 12 | 156. 9
 æquoris 107. 9
 æquum 121. 7
 ærario 121. 8
 ærarium 60. 3 | 111. 6 | 121. 14 | 145. 12 | 151. 17
 ære 77. 16
 æris 80. 8, 9, 11
 æsepus 102. 10
 æstibus 112. 10
 æstimabat 64. 10
 æstimanda 186. 13
 æstimare 31. 12
 æstimari 163. 4
 æstimes 84. 12
 æstivæ 22. 5
 æstu 65. 3 | 83. 8
 æstūque 47. 16
 æstus 48. 1 | 153. 13 | 157. 7

VOCABULORUM.

etas 2. 12 | 16. 5 | 42. 1 |
 118. 8
 etate 87. 5 | 121. 16 | 168. 5
 etatem 1. 4 | 2. 10 | 7. 1 |
 46. 5 | 87. 13
 etatis 5. 11 | 14. 2 | 118. 9
 eterna 15. 18 | 188. 11
 Aethiops 172. 1
 Aetnae 32. 11
 Aetoliae 68. 6 | 148. 15
 Aetolici 70. 12
 Aetolicum 70. 5
 Aetolorum 70. 8
 Aetolos 70. 13
 affectu 85. 1
 affectabat 47. 9
 affectator 65. 4
 affectibus 28. 6
 affectibus 31. 8
 affirmans 7. 6
 afflabat 101. 1
 afflicti 61. 1
 afflicti 141. 3
 affluere 119. 11
 affluenibus 134. 8
 affusa 158. 2
 affuturum 176. 16
 Afranio 149. 9 | 152. 13
 Afranium 164. 6
 Afranius 128. 3
 Africa 49. 10 | 62. 1 | 64.
 10. 24 | 67. 7 | 68. 8 | 76
 7 | 90. 2 | 92. 4 | 119. 7 |
 138. 1 | 154. 5 | 159. 6 |
 161. 3
 Africae 49. 19 | 56. 20 | 57.
 8 | 65. 15 | 78. 4 | 142. 5 |
 149. 4 | 160. 11
 Africam 23. 3 | 36. 10 | 46.
 13 | 49. 10 | 51. 9 | 61. 3 |
 64. 11, 12, 25 | 65. 2 |
 87. 14 | 153. 5 | 157. 7 |
 161. 4
 Africanæ 62. 7
 Africani 78. 6
 Africanus 69. 11 | 81. 16
 Africo 51. 6
 agat 113. 7
 agebat 88. 15 | 180. 12
 agebatur 52. 1
 agens 46. 8 | 115. 2
 agentem 8. 1
 agentes 55. 2
 agentibus 147. 7
 ager 63. 8
 agere 29. 10 | 68. 22 | 138.
 5 | 184. 19 | 187. 2
 ageret 43. 11 | 121. 7 | 178. 3
 agger 163. 6
 aggere 153. 1

aggredi 188. 3
 aggreditur 19. 11 | 152. 15 |
 168. 7
 aggressi 102. 14
 aggressi 85. 9 | 99. 16
 aggressique 129. 6
 aggressus 29. 8 | 31. 7 | 35.
 6 | 69. 2 | 77. 7 | 84. 3, 8 |
 90. 6, 15 | 91. 11 | 96. 1 |
 106. 17 | 115. 7 | 135. 3 |
 145. 13 | 159. 2 | 169. 3 |
 183. 19
 agitabam 12. 4
 agitabant 169. 10 | 186. 18 |
 agitabat 4. 10 | 47. 11 | 68.
 18 | 72. 14 | 151. 2 | 169.
 1 | 174. 4
 agitantem 84. 7
 agitantibus 81. 1
 agitare 157. 7 | 172. 3
 agitasse 162. 14
 agitaram 33. 7
 agitatum 136. 8 | 167. 8
 agitatus 17. 6 | 90. 8 | 151. 7
 agmen 137. 4 | 162. 12
 agmina 38. 1
 agmine 27. 3 | 94. 16 | 95.
 18 | 104. 5 | 122. 7 | 135.
 13 | 138. 8 | 159. 2 | 181.
 8 | 187. 20 | 188. 2
 agminum 34. 10
 agnosco 64. 6
 agnovit 38. 8
 agraria 45. 13
 agrariis 94. 7 | 121. 3
 agri 130. 8
 agricola 24. 1
 Agrigento 48. 21
 Agrippæ 43. 7
 Agrippam 187. 16
 agris 108. 11 | 122. 4, 12,
 14 | 169. 1 | 182. 3
 agro 30. 3
 agrorum 31. 11 | 91. 12 |
 143. 9 | 168. 11
 agros 42. 9 | 119. 13 | 121.
 14 | 123. 7
 agrum 17. 11
 agunt 27. 7 | 54. 11 | 112.
 14 | 181. 4, 16
 Ahala 46. 1
 alacrior 156. 2
 Alba 4. 5
 Albamque 10. 16
 Albani 102. 19
 Albania 104. 4
 Albanis 104. 1
 Albano 128. 7
 Albanos 9. 7
 Albanus 10. 11

Albini 184. 6
 Albino 91. 5
 Albinovanus 137. 4
 Albinus 28. 4
 Alexandriae 157. 14
 Alexandro 65. 5
 Alexiam 115. 8
 Algidum 22. 2
 alia 38. 18 | 73. 15 | 78. 11 |
 104. 4 | 119. 9 | 134. 5 |
 155. 7 | 174. 3 | 184. 10
 aliae 48. 12 | 72. 12
 aliaeque 72. 12
 aliarum 179. 11
 alias 93. 14
 alias 10. 6 | 27. 12 | 54. 3 |
 51. 15 | 108. 8 | 142. 8 |
 145. 5 | 159. 15 | 168. 12 |
 184. 13
 aliena 109. 9
 alienæ 92. 9
 alienam 101. 16
 alieni 106. 1
 aliena 173. 12
 alii 109. 7
 alique 165. 5
 alius 81. 17 | 103. 1 | 185.
 12 | 188. 19
 alisque 163. 11
 alimenta 123. 8
 alio 77. 2 | 125. 9 | 145. 2 |
 189. 7
 alioqui 28. 14
 alioquin 81. 4 | 182. 4
 aliorum 188. 17
 alios 24. 9
 aliosque 103. 1 | 137. 9
 aliqua 51. 10 | 78. 14 | 172. 3
 aliquandiu 59. 4 | 141. 4 |
 172. 9
 aliquando 61. 8 | 149. 5 |
 164. 4
 aliquantisper 86. 15
 aliquanto 53. 3 | 75. 11 | 82.
 12 | 84. 15 | 106. 13 | 113.
 18 | 138. 10 | 177. 17
 aliqui 7. 3
 aliquid 94. 5 | 153. 4
 aliquo 67. 3 | 68. 22
 aliquod 90. 2
 aliquos 140. 15
 aliquot 30. 5 | 82. 6
 alite 30. 4
 aliter 52. 14 | 67. 3 | 84. 9 |
 99. 2 | 166. 9 | 170. 11
 aliud 29. 12 | 50. 15 | 67. 9 |
 125. 9 | 142. 1 | 144. 7 |
 162. 6
 alium 78. 4

I N D E X

alius 74. 4
 allatus 44. 2
 allato 172. 2
 allatum 112. 18
 allevabatur 150. 3
 allevata 179. 3
 Alliam 27. 9
 alligati 72. 7
 Allobroges 93. 6
 Allobrogum 147. 3
 alluebat 186. 16
 Alpes 27. 4 | 46. 6 | 57. 2 | 93. 4 | 94. 16 | 95. 14 | 115. 2 | 147. 4 | 180. 14
 Alphæo 90. 1
 Alpius 52. 11 | 59. 16 | 181. 4
 Alpina 54. 1
 Alpius 53. 2, 10 | 54. 11 | 95. 1 | 96. 19
 alius 96. 11
 aliter 16. 3 | 31. 1, 3 | 35. 10 | 48. 18 | 59. 3 | 110. 1 | 138. 14 | 146. 7 | 173. 13, 14 | 186. 5
 altera 62. 18 | 78. 2 | 91. 4 | 147. 4 | 157. 1, 2 | 160. 11 | 163. 14
 alteram 45. 2, 3 | 102. 3
 alteri 137. 10
 alterius 80. 3 | 138. 14
 altero 101. 9 | 109. 14 | 123. 10
 alterum 55. 7 | 61. 18 | 78. 11 | 133. 22 | 168. 11 | 172. 10 | 186. 4
 alterumque 18. 1
 alior 186. 18
 altissimos 72. 5
 altitudinis 57. 3
 alius 46. 3 | 50. 19 | 95. 13 | 175. 4
 alto 110. 5
 altum 179. 14
 alumna 138. 7
 amator 4. 9
 Ambiorix 112. 15
 ambit 31. 10
 ambitu 175. 2
 ambitum 39. 5 | 155. 12 | 178. 1
 ambicus 120. 7 | 126. 8
 ambo 186. 4
 Abraciam 70. 7
 Ambracii 178. 13
 Ambrastus 45. 3
 amici 33. 18
 amicissima 93. 5
 amicitia 176. 3
 amicitie 19. 6 | 92. 10 | 157. 15
 Amichiam 38. 17 | 189. 3

amici 32. 10
 amicum 141. 8
 amiserat 101. 16 | 126. 3
 amiserit 89. 6
 amiserunt 61. 16
 amissus 112. 19
 amissa 108. 14 | 147. 13 | 183. 12
 amissio 74. 2
 amissio 62. 18
 amissis 98. 10
 amisso 129. 3
 amissum 76. 2 | 154. 9
 amne 139. 11
 annem 4. 3 | 66. 7 | 69. 13 | 95. 16 | 152. 14
 annes 93. 8 | 102. 10
 annibus 147. 8
 amicitate 72. 3
 amore 166. 9 | 178. 3
 amorem 10. 9 | 86. 17
 ample 159. 10
 amplectar 2. 7
 amplecteretur 48. 1
 amplexa 160. 13
 amplexus 11. 2 | 140. 3 | 187. 4
 ampliavit 11. 16
 amplior 159. 13
 amplissimis 27. 13
 amplissimo 27. 15
 amplius 30. 11 | 37. 12 | 49. 17 | 50. 20 | 55. 8 | 65. 6 | 101. 5 | 102. 13 | 108. 5, 15 | 109. 11 | 131. 4 | 133. 7, 9 | 140. 11 | 146. 5, 10 | 155. 15 | 175. 13 | 178. 14 | 179. 5 | 184. 7
 amputabant 185. 12
 amputantur 86. 2
 Amulii 4. 1
 Amulium 4. 9
 Amulius 4. 7
 Anam 143. 7
 anseps 10. 2 | 152. 12 | 162. 1 | 172. 12 | 198. 3
 Ancharius 139. 3
 anchoris 48. 7
 ancilia 8. 5
 ancipiti 143. 2, 4 | 161. 6
 Ancus 11. 1 | 17. 1
 Andricus 75. 13
 angue 39. 21
 anguibz 91. 4
 anguium 103. 9
 angulos 63. 17
 angulum 135. 9
 angustias 5. 4
 anhelarent 75. 3
 Ancio 75. 6

Anienem 30. 1
 anima 147. 13 | 167. 1
 animadversumque 140. 9
 animadvertendum 147. 7
 animæ 160. 14
 animalia 106. 11
 animarum 173. 1
 animi 53. 10
 animis 100. 6 | 126. 2
 animo 11. 4 | 59. 3 | 75. 13 | 129. 12 | 136. 4 | 178. 8 | 185. 9
 animorum 124. 2
 animos 10. 13 | 21. 4 | 16. 1 | 175. 4 | 180. 14
 animosiores 33. 8
 animus 60. 23 | 173. 6
 animus 81. 2 | 103. 17 | 118. 6 | 171. 5 | 186. 19
 annalibus 19. 7
 annalium 26. 6
 annexamque 49. 7
 anni 3. 4, 6 | 62. 6 | 100. 1 | 118. 10 | 149. 1
 Annibal 56. 1, 5, 13 | 58. 1 | 59. 2, 8, 10 | 63. 9, 10 | 64. 4, 5, 23, 24 | 68. 6 | 11 | 145. 13
 Annibale 60. 13 | 140. 5
 Annibalem 60. 16 | 62. 14 | 63. 17 | 64. 8, 12, 17 | 65. 8 | 90. 4 | 96. 5
 Annibali 59. 15 | 63. 1 | 100. 1
 Annibalique 69. 7
 Annibalis 57. 13 | 62. 3 | 18 | 63. 13 | 64. 23 | 65. 13 | 128. 13
 Annio 124. 4
 annis 1, 4 | 33. 9 | 46. 11, 19
 annitente 13. 4
 anniversarii 24. 4
 annixus 18. 3 | 38. 16
 anno 189. 11
 annonæ 152. 4
 Annonem 81. 12
 antherum 87. 14
 annos 1. 2 | 2. 13 | 3. 1 | 10. 5 | 55. 9 | 81. 8 | 84. 1, 15 | 100. 2 | 150. 9 | 161. 9 | 167. 13
 annoratum 136. 3
 annua 167. 1
 annuli 12. 8
 annulis 60. 4
 annulorum 59. 6
 annum 8. 4 | 46. 8 | 124. 11 | 139. 6
 anpuum 17. 13
 anquiri 182. 5
 anferis 29. 12

VOCABULORUM.

antea 64. 48 | 66. 7
 antecellebat 28. 6
 antecessum 139. 15 | 184. 1
 Antio 23. 3
 Antiochi 71. 8
 Antiocho 68. 5 | 69. 9 | 70. 6
 Antiochus 67. 5 | 68. 14
 antiquæ 34. 8
 antiquissimus 34. 7 | 99. 8.
 Antistium 187. 15
 Antoniana 175. 8
 Antonii 138. 12 | 147. 11 | 168. 13 | 170. 12 | 175. 11 | 178. 1
 Antonio 153. 10 | 154. 13 | 165. 2 | 167. 2 | 171. 12 | 176. 3
 Antonium 109. 9 | 146. 6 | 168. 7 | 169. 9 | 180. 5
 Antonius 108. 18 | 153. 7 | 166. 5, 7 | 167. 10 | 169. 5 | 170. 7 | 175. 1 | 178. 5 | 179. 14, 17
 anulis 174. 11
 aoumque 66. 7
 Apennino 135. 3
 aperiebant 152. 1
 aperiebat 100. 18
 aperiret 31. 6 | 56. 7
 aperitur 107. 5
 apertamque 28. 10
 aperte 172. 2
 apertis 49. 15
 aperuit 152. 18
 Apollini 26. 3
 Apollo 68. 2
 apparatu 106. 16.
 apparatusque 102. 13
 apparatus 37. 2 | 120. 9
 appareant 88. 9
 appareat 33. 11 | 88. 12
 apparebat 162. 10
 appareret 171. 6
 apparuit 27. 12 | 126. 13 | 142. 8 | 168. 8 | 179. 9
 appellatum 124. 14
 appellavit 17. 15
 appellem 133. 4
 Appio 39. 4 | 42. 6 | 47. 15 | 51. 3 | 62. 23
 Appium 2. 15
 Appius 44. 5 | 71. 3 | 99. 1
 applicaretur 157. 6
 apprehensum 126. 14
 approbatur 50. 6
 approbavit 71. 10
 appropinquabant 27. 13
 Appuleiana 119. 15
 Appuleius 124. 1

Apulia 37. 13
 Apulie 36. 7 | 58. 4
 Apuliamque 61. 3
 Apulo 71. 4
 Apulos 36. 2
 Apulus 40. 7
 aqua 124. 9 | 177. 8
 aquæ 95. 8
 aquam 95. 6 | 106. 11
 aquarum 95. 3
 aquas 95. 2 | 97. 12 | 106. 13
 aquila 58. 1 | 126. 6
 aquilam 168. 9
 aquilas 185. 15
 Aquilius 89. 13 | 132. 8
 aquis 68. 19 | 83. 3 | 181. 7
 Aquitani 112. 13
 Arabes 104. 7
 Arabum 179. 11
 aræ 73. 18 | 100. 17
 aram 56. 1
 aras 65. 10 | 128. 8 | 140. 3
 aratro 23. 8, 11
 Araxem 176. 5
 arbiter 10. 51 | 128. 5
 arbitratus 173. 2
 arbitrium 174. 9 | 179. 8
 arborem 4. 4
 arborea 48. 8
 arboribus 96. 16 | 187. 13
 Arcades 5. 9
 arcanum 104. 9
 arce 4. 9 | 29. 2, 3 | 39. 18 | 64. 4 | 102. 2 | 116. 1 | 125. 4
 arcem 28. 7 | 52. 5 | 78. 10 | 106. 9
 arcemque 137. 6
 arces 61. 9 | 151. 8
 arcessendos 154. 14
 arcesseret 123. 7
 Archelao 100. 19
 Archimedis 61. 8
 arci 78. 2
 arcis 18. 5
 arcis 61. 1
 arcus 70. 1 | 177. 5
 ardea 14. 13
 ardens 164. 1
 ardente 154. 15
 ardenti 182. 16
 ardentibus 19. 12 | 38. 1
 ardentissimi 155. 10
 ardentius 16. 8
 ardere 96. 9 | 102. 21
 arderet 20. 3 | 79. 5,
 ardor 59. 14
 ardore 95. 7 | 162. 6 | 172. 9
 ardores 177. 11
 arduo 92. 6
 arena 134. 1 | 136. 3 | 151. 8

arenam 171. 14
 arenisque 92. 4
 Arethusa 61. 10
 argentarias 63. 11
 argenteam 83. 9
 argenteis 33. 5
 argenteoque 93. 11 | 132. 3
 argenti 39. 10
 argentique 80. 11
 argento 69. 17
 argentum 77. 15 | 177. 14 | 184. 2
 argumentum 50. 20 | 52. 8
 Aricinum 22. 6
 Arimino 151. 10
 Ariobarzane 101. 13.
 Ariobarzanes 148. 13
 Ariovisti 103. 5
 Ariovisto 54. 6
 aris 121. 6
 Aristobulo 105. 2
 Aristonicus 89. 6
 arma 1. 5 | 18. 11 | 19. 1, 10 | 40. 6 | 52. 13 | 54. 8, 10 | 56. 9 | 58. 3 | 60. 1 | 61. 5 | 74. 1, 10 | 75. 10 | 77. 11 | 85. 6, 8, 20 | 87. 8 | 89. 17 | 93. 4 | 108. 20 | 110. 8 | 114. 5 | 116. 7 | 118. 9 | 120. 3 | 123. 3 | 127. 13 | 130. 11 | 144. 13 | 145. 9 | 147. 3 | 161. 3 | 168. 3, 6 | 169. 1 | 178. 2 | 181. 13 | 184. 16 | 185. 3 | 187. 9
 armamenta 161. 11
 armantur 138. 3
 armasset 174. 1
 armata 43. 6
 armatus 25. 8
 armatum 39. 5
 armature 156. 13
 armavit 120. 13 | 143. 7 | 148. 3
 Armenia 103. 4
 Armenium 102. 20
 Armeniam 118. 2 | 177. 11 | 186. 6
 Armeniis 186. 4
 Armenios 103. 18 | 119. 2 | 149. 11 | 186. 7
 armillas 6. 4
 Arminio 185. 3
 armis 6. 12 | 12. 7 | 19. 3 | 27. 1 | 33. 5, 17 | 37. 6 | 38. 3, 11, 14 | 42. 10 | 44. 10 | 46. 6 | 47. 6 | 51. 16 | 59. 16 | 68. 3 | 73. 6 | 80. 14 | 89. 5 | 90. 5 |

I N D E X

5 | 91. 14 | 93. 11, 15 |
 94. 6, 8 | 101. 1 | 108.
 18 | 114. 15 | 127. 4 | 132.
 9 | 135. 1 | 139. 8 | 151.
 8 | 164. 4 | 170. 4 | 182.
 2, 17 | 185. 3
 armisque 3. 2 | 62. 2
 armorum 43. 9 | 77. 15 | 85.
 22 | 133. 1 | 136. 9, 12 |
 151. 7 | 176. 8 | 180. 8
 Arracillum 187. 9
 arripuit 61. 11 | 162. 12
 ars 57. 13
 arserat 118. 6
 Arsiam 54. 12
 Arsinœ 163. 14
 arsisse 34. 3
 Artabazes 99. 8
 Artaxatis 103. 18 | 186. 10
 arte 48. 7 | 73. 14 | 153. 12 |
 176. 7
 artem 120. 7
 attemque 9. 6 | 96. 6
 artes 48. 10
 Arthocem 104. 2
 artibus 11. 9 | 91. 11 | 168. 1
 artifex 16. 10
 artium 14. 2
 artus 43. 10
 Arverni 93. 6
 Arvernorum 115. 10
 Arvernos 114. 14
 Aruntem 20. 7
 Arusinis 38. 3
 arx 49. 17
 ascendere 110. 3
 ascendere 180. 14
 ascendissent 34. 4
 ascendit 88. 4 | 95. 20
 ascensum 181. 7
 ascensura 187. 9
 Asculi 129. 9
 Asculo 128. 9
 Asculum 37. 13
 Asdrubal 63. 13
 Asdrubale 78. 17
 Asdrubalem 81. 13
 Asdrubalis 64. 13
 Asia 68. 16 | 100. 13, 16 |
 101. 13, 15 | 105. 6 | 106.
 1 | 109. 8 | 111. 7 | 139.
 9 | 158. 18
 Asiae 68. 3, 10 | 72. 2 |
 100. 6, 18 | 101. 11 | 103.
 16 | 128. 6 | 179. 11
 Asiam 46. 13 | 67. 8 | 101.
 9 | 102. 1 | 103. 1 | 105.
 3 | 149. 4 | 150. 8
 Asiamque 174. 7
 Asiatica 72. 3 | 118. 14 | 119.
 10

Asiaticæ 102. 3
 Asiatici 68. 15 | 70. 6 | 89.
 13
 Asiaticum 107. 7
 Asina 48. 18
 Asinius 182. 2
 aspectu 64. 4 | 138. 14
 asperius 7. 4
 asperrimum 64. 10
 aspexit 40. 9 | 92. 12
 aspiceret 40. 6
 assequitur 102. 9
 assequutis 160. 3
 assequutus 69. 4 | 95. 1
 asserabant 21. 1
 asserere 124. 1 | 125. 9
 126. 6
 assertam 29. 14
 assertique 96. 20
 asseruit 87. 4 | 135. 7
 assidue 18. 13 | 22. 1 | 52.
 12 | 179. 12
 assidui 24. 4
 assiduis 85. 10, 19 | 155. 4
 assuetæ 5. 2 | 171. 15 | 180,
 10
 assueverat 109. 13 | 183. 1 |
 186. 8
 assumpserat 78. 6
 assurgit 91. 10
 astrinxit 187. 17
 Astrudem 73. 8
 Atiuram 188. 2
 Astures 186. 17 | 187. 20 |
 188. 18
 asylum 5. 8
 Atesim 95. 15
 Athenæ 69. 9 | 100. 21
 Athenas 101. 3
 Athenæo 132. 1
 Athenis 65. 9
 Atilio 41. 2 | 49. 10
 atqui 12. 3 | 120. 8, 12
 atra 172. 3
 atrocitas 21. 8 | 170. 4
 atrocitate 55. 9 | 77. 9
 atrociter 147. 11
 atrocius 93. 1 | 99. 4 | 100.
 15 | 136. 9 | 140. 4 | 159.
 6 | 161. 6
 atrox 6. 5 | 37. 8 | 93. 2
 Atali 118. 14 | 123. 7
 Attalus 63. 16 | 89. 1 | 70. 9
 Attius 12. 1
 attonitum 74. 10
 attrictari 100. 5
 attritæ 102. 17
 attriti 85. 20
 attrivere 143. 3
 Avaricum 115. 7

avaritia 120. 1
 avaritiæ 102. 10
 aucta 95. 5
 auctiores 150. 2
 auctis 6. 11 | 91. 16 | 101.
 18
 auctisque 114. 7
 auctor 34. 3 | 56. 13
 auctore 128. 12
 auctoribus 17. 8
 auctoritas 121. 9
 auctoritate 7. 1 | 43. 8 | 125.
 8
 auctorque 158. 15
 aucupabatur 121. 4
 audacia 83. 8. | 91. 3
 audaciam 49. 13 | 165. 10
 audacius 90. 16
 audentem 116. 4
 auderent 30. 11
 auderet 35. 3 | 73. 16
 audiendum 170. 12
 audiens 155. 18
 audisse 182. 12
 auditum 56. 7
 avehant 28. 2
 Aventino 44. 10
 Aventinum 4. 12 | 123. 11
 Avernus 32. 9
 averſi 59. 12
 avertit 38. 7
 aves 5. 3 | 172. 6
 auferendum 173. 5
 Aufidus 59. 4
 augebatur 102. 17
 augendam 18. 3
 augente 49. 12
 augere 150. 4
 augeri 12. 1.
 augur 12. 5
 auguratus 12. 5
 augures 8. 4.
 augurio 5. 1 | 12. 2, 3
 Augusti 190. 5
 augustior 181. 10
 augustiore 7. 6.
 Augusto 3. 5 | 183. 5 | 188. 1
 Augustum 1. 1 | 3. 3 | 81. 8 |
 118. 15 | 166. 11
 Augustus 182. 3 | 189. 10
 avia 163. 9
 avide 177. 10
 avita 66. 14
 avitas 6. 10
 avitos 123. 7
 avitum 14. 6
 avo 90. 7
 aurea 179. 13
 aureæ 158. 18
 aurei 118. 10
 aureis

B
 Bel
 Bel
 Bag
 Bal
 Bal
 Bal
 Bal

VOCABULORUM.

aureis 33. 4 | 68. 19
 aureo 12. 9 | 104. 9
 aureos 87. 15
 aureum 30. 2 | 54. 7 | 104.
 4 | 106. 4 | 178. 8
 auri 29. 6 | 60. 5 | 80. 11 |
 118. 6
 aurifera 188. 16
 auro 39. 10 | 69. 17 | 116.
 12 | 117. 12 | 118. 7 | 123.
 14 | 163. 13
 aurum 40. 7 | 77. 15 | 91. 1 |
 112. 18 | 118. 5 | 184. 2
 aurumque 179. 12 | 182. 4
 ausa 152. 6, 7 | 153. 5
 ausi 108. 4 | 110. 6 | 160.
 16
 aulo 123. 9
 aulos 110. 3
 auspicaretur 4. 11 | 36. 6
 auspicia 51. 4
 auspiciū 48. 5
 ausurus 158. 5
 ausus 9. 7 | 48. 4 | 60. 18,
 19 | 61. 1 | 66. 9 | 94. 11 |
 118. 9 | 122. 6 | 126. 14 |
 184. 19
 aususque 189. 10
 Austrigonas 187. 1
 Autronii 146. 1
 avum 4. 9
 avus 78. 7
 avunculum 170. 8
 auxerant 127. 10
 auxerat 159. 9
 auxere 136. 6
 auxilia 50. 7 | 71. 8 | 148.
 12 | 155. 16
 auxilii 70. 9 | 175. 10
 auxiliis 69. 14 | 75. 18
 auxilio 29. 5
 auxilium 10. 11 | 65. 9, 16 |
 93. 7 | 121. 2 | 133. 8 |
 153. 11 | 157. 7
 Auxima 143. 13
 auxit 12. 1

B.

Baculo 132. 3
 baculum 178. 9
 Bæbium 138. 14 | 141. 2
 Bæbius 53. 7
 Bagradam 49. 20 | 160. 10
 Baia 32. 9 | 59. 17
 Baleares 110. 1
 Balearibus 142. 5
 Balearicum 107. 4

Balearicus 110. 1
 balsami 104. 6
 baltea 54. 4
 baltei 185. 17
 barbaræ 182. 14
 barbari 9. 1 | 28. 16 | 94.
 13 | 117. 17 | 182. 7 |
 183. 14 | 185. 15 | 187.
 12
 barbarica 95. 16
 barbaries 183. 10
 barbaris 62. 11 | 85. 7 | 93.
 9 | 99. 4 | 147. 6 | 177. 6 |
 182. 13 | 188. 1
 barbaro 30. 2
 barbarorum 94. 9 | 95. 8 |
 182. 7 | 185. 1, 11
 barbaros 27. 7 | 29. 6 | 163.
 7
 barbarum 89. 11
 barbarus 96. 5 | 113. 12 |
 182. 17 | 185. 13 | 186.
 13
 Basilo 153. 11
 beatissimam 87. 4
 Belgarum 112. 3
 Belgicæ 187. 7
 bella 53. 5 | 73. 17 | 88. 5,
 11 | 120. 3 | 130. 1
 bellandi 9. 6 | 91. 5
 bellantes 70. 13
 bellatoribus 16. 10
 bellatricem 5. 2 | 62. 2
 bellatum 185. 20
 belli 6. 13 | 8. 7 | 31. 8 | 35.
 8 | 36. 3 | 37. 11 | 39. 16 |
 49. 16 | 50. 4 | 56. 2, 17 |
 22 | 57. 9 | 63. 15 | 68.
 15 | 70. 6, 12 | 71. 7, 10 |
 72. 12 | 73. 11 | 75. 4, 12 |
 76. 3, 13 | 77. 1 | 78. 8 |
 79. 10 | 81. 1 | 83. 7 | 85.
 3 | 89. 13 | 97. 5 | 100. 4,
 11, 12 | 101. 16 | 102. 13,
 15 | 106. 1 | 108. 3 | 115.
 7, 10 | 128. 6, 11, 12 |
 131. 4, 7 | 136. 13 | 140.
 8 | 141. 9 | 144. 6 | 148.
 15 | 151. 8 | 152. 7 | 156.
 7 | 157. 14 | 158. 15 | 174.
 1, 4 | 176. 6 | 179. 10 | 181.
 14 | 187. 18
 bellicarum 118. 16
 bellicis 109. 13
 bellicorum 188. 11
 bellicosissimam 112. 1
 bellique 151. 14
 bellis 46. 14 | 88. 3 | 100.
 2, 8 | 120. 15 | 145. 5 |
 163. 11 | 167. 8

bello 10. 1, 11 | 12. 6 | 38.
 17 | 39. 13 | 47. 7 | 49. 7 |
 50. 19 | 51. 2, 14 | 52. 7 |
 70. 5 | 75. 2 | 89. 4 | 90.
 17 | 101. 9 | 102. 4 | 105.
 10 | 110. 14 | 112. 11 |
 130. 6, 9 | 136. 9 | 137.
 11 | 143. 3 | 147. 12 | 149.
 6 | 154. 10 | 160. 10 | 173.
 7 | 175. 17 | 178. 12
 bellogue 1. 3 | 46. 4 | 47. 6
 bellorum 5. 15 | 81. 11 | 85.
 5 | 159. 16
 belluarum 37. 15
 belluas 37. 12, 16 | 40. 9
 bellum 23. 6 | 24. 2, 6 | 32.
 4 | 35. 5 | 36. 1 | 37. 3 |
 49. 11 | 55. 7, 8 | 56. 14,
 15, 17, 21 | 65. 6 | 67. 10 |
 68. 6, 12, 16 | 70. 10 |
 75. 7, 13 | 76. 7, 12, 19 |
 79. 13 | 80. 1, 16 | 90. 3 |
 108. 16 | 112. 7 | 125. 11 |
 127. 6 | 130. 1, 4 | 133.
 3 | 136. 2 | 140. 11 | 142.
 1 | 143. 15 | 144. 1, 7 |
 148. 10 | 151. 12 | 152.
 7, 10, 13 | 154. 12 | 157.
 11, 13 | 159. 8, 14 | 160.
 5 | 161. 8 | 164. 3 | 167.
 11 | 168. 11 | 180. 14 |
 183. 13 | 184. 1
 benè 177. 7 | 178. 3
 beneficio 33. 18
 beneficiorum 165. 4
 Bestia 90. 18
 bestiarum 78. 9
 bibere 98. 2
 bibere 146. 4
 biberit 95. 8
 biberunt 146. 5
 bicipitem 125. 12
 binis 126. 7
 bis 4. 7 | 32. 6 | 39. 19 | 40.
 1 | 66. 2, 3 | 164. 2 | 183.
 13 | 189. 11
 Bithyniam 100. 12 | 101. 12
 Bithynico 100. 3
 Bituitus 93. 11
 Biturigas 114. 14
 bivio 18. 15
 Boechum 92. 7
 Boeotia 101. 7
 Boeotix, 96. 17
 Bomilcaris 59. 9
 bona 17. 11 | 46. 8 | 133.
 3 | 144. 8
 bonâ 52. 8
 boni 64. 13
 bonis 14. 12 | 89. 3
 Bonnam

I N D E X

Bonnam 184. 8
 bono 76. 15 | 122. 4 | 170. 3
 Bononiam 170. 2
 bonoque 43. 3
 bonorum 89. 3
 Bosphorum 103. 13
 boves 23. 13
 Bovillis 22. 4
 Brenno 72. 1
 Brennos 180. 15
 breve 149. 1 | 184. 15
 breves 186. 5
 brevi 2. 6 | 6. 11
 brevis 52. 7
 Britannia 111. 10
 Britanniam 114. 1
 Britannes 114. 8 | 119. 3
 Britomaro 54. 3
 Brundisio 178. 11
 Brundisium 41. 1
 Brundisii 151. 12 | 154. 14
 Bruto 2. 15 | 17. 8 | 172. 2 |
 174. 14 | 175. 6
 Brutium 135. 9
 Bruttius 40. 7
 Brutum 168. 4, 7 | 171. 12
 Brutus 18. 6 | 20. 8 | 82.
 12 | 169. 10 | 171. 1 | 173. 5
 bullis 60. 4
 Buteone 51. 6
 Byrsa 78. 2

C

Cadavera 147. 14 | 156.
 5
 cadaveribus 59. 5 | 163. 5
 cadaverum 171. 15
 cadentem 83. 3
 cadentes 103. 7
 Cæco 39. 4
 cæde 58. 5 | 69. 4 | 123. 11 |
 124. 12 | 149. 8 | 171. 3 |
 175. 18 | 185. 10
 cædem 38. 9 | 138. 10 | 158.
 4 | 165. 6
 cæderentur 187. 6
 cædes 88. 4 | 95. 7 | 122. 14 |
 103. 3 | 170. 14
 cædibus 14. 11 | 34. 4 | 85.
 10 | 129. 1
 cædium 129. 8 | 140. 8
 Cæninensium 5. 15
 cænum 126. 11
 cæpio 99. 10 | 107. 8 | 126.
 5, 7
 Cæplonis 129. 2

cæsa 39. 3 | 48. 6
 Cæsar 112. 1 | 113. 6, 14 |
 115. 1 | 128. 7 | 129. 3 |
 138. 13 | 147. 7 | 150. 2,
 7 | 151. 7, 17 | 154. 11,
 18 | 156. 16 | 158. 6 | 159.
 2, 12 | 162. 2 | 163. 5,
 12 | 166. 3 | 168. 5, 11 |
 169. 3 | 170. 13 | 171. 12 |
 172. 7 | 174. 16 | 178. 11 |
 179. 14 | 187. 16, 19 |
 189. 10
 Cæfare 3. 5 | 112. 15 | 150.
 4 | 157. 15 | 158. 20 | 166.
 1 | 171. 8
 Cæsarem 1. 1 | 3. 3 | 81. 8 |
 111. 8 | 113. 5 | 116. 9 |
 118. 15 | 120. 12 | 154. 17 |
 156. 8 | 157. 13 | 163. 11 |
 166. 11 | 169. 9 | 170. 7 |
 171. 1 | 183. 13
 Cæsares 167. 3
 Cæsari 113. 20 | 150. 14 |
 158. 5 | 165. 7 | 183. 5 |
 186. 15
 Cæsarianæ 166. 4
 Cæsarianorum 159. 13
 Cæsaribus 186. 4
 Cæsaris 88. 7 | 116. 7 | 148.
 6 | 150. 11, 13 | 151. 1.
 9 | 153. 4 | 156. 3 | 158.
 2 | 159. 5 | 162. 8 | 166.
 8 | 167. 9, 13 | 171. 4, 9 |
 172. 5, 7, 13 | 173. 1,
 13 | 179. 4, 18 | 188. 13
 Cæsarum 3. 6
 cæsi 24. 6 | 59. 1 | 132. 7 |
 181. 13
 cæsorum 170. 9 | 177. 4 |
 182. 11
 cæsus 164. 6
 Cætera 2. 3 | 8. 4 | 65. 2 |
 161. 17
 cæteris 15. 7 | 79. 2 | 181. 15
 cæteros 44. 5
 cæterum 71. 10 | 83. 12 | 85.
 16 | 91. 13 | 94. 5 | 100.
 5, 20 | 111. 4 | 126. 6 |
 186. 13
 Caieta 32. 8
 Cail 135. 4
 Caium 124. 5, 13
 Caius 29. 2 | 37. 15 | 123.
 6 | 150. 2 | 186. 6
 Calabrie 36. 6
 Calaguris 143. 14
 calamitas 154. 5
 calamitatem 133. 6
 calamitati 50. 10
 calamitatibus 50. 6

calamitatis 26. 10 | 149. 3
 calamitatum 36. 12
 calamitosæ 142. 4
 calamitosius 127. 14
 Calatino 48. 20
 calendas 139. 4
 Calidonias 114. 8
 Calidonius 35. 1
 callida 176. 8
 callidarum 181. 2
 callidissime 91. 10
 callidissimi 57. 10
 callidissimus 58. 8 | 90. 4
 calliditas 93. 5
 calliditatis 83. 12
 callidum 60. 10 | 112. 12
 callidus 10. 12 | 38. 13 |)
 102. 10 | 162. 18
 calones 86. 2
 calor 113. 10
 Calpurnii 49. 1
 Calpurnias 90. 18
 caluere 54. 2
 Camarinensium 48. 22
 Camillo 29. 15, 18
 Camillum 42. 11
 Camillus 29. 9
 Campani 32. 3
 Campania 39. 17 | 60. 18 |
 127. 15
 Campaniæ 32. 1, 6 | 37. 7 |
 59. 16
 Campaniam 59. 14 | 61. 2 |
 103. 11 | 134. 6 | 140. 5
 Campanos 36. 2
 campanis 38. 4, 11 | 58. 9 |
 115. 13 | 183. 8
 campo 85. 18 | 96. 3
 camporum 117. 10
 Campos 79. 14 | 152. 18 |)
 176. 9
 candidis 21. 9 | 74. 14
 caneretur 66. 16
 Cannæ 58. 4
 Cannarum 96. 6
 Cannas 59. 15
 Cannensem 185. 9
 Cantabri 186. 17
 Cantabriam 187. 4
 Cantabrorum 186. 18
 Cantabros 187. 7
 cantaret 149. 12
 cantu 67. 4
 Canuleio 44. 13
 canunt 87. 15
 caperent 18. 1
 caperet 40. 3 | 150. 16
 caperetur 49. 15 | 50. 7
 capi 172. 8
 capiendæ 94. 14

capiendos

VOCABULORUM.

capiendos 179. 6
 capita 15. 3 | 39. 3 | 91. 13 |
 115. 7 | 170. 9 | 177. 4
 capite 31. 4 | 90. 11 | 92. 1 |
 103. 9, 18 | 116. 13 | 157.
 15 | 175. 17 | 182. 16
 capitis 71. 5
 Capitoli 46. 2 | 137. 7
 Capitolini 28. 7
 Capitolio 22. 5 | 54. 5 | 59.
 8 | 63. 4 | 139. 2
 Capitolium 54. 4 | 123. 1,
 10 | 125. 2 | 130. 3 | 171. 4
 capitum 98. 2
 Cappadociæque 148. 14
 Cappadociam 101. 13 | 119.
 2 | 159. 2 | 177. 12
 Capræ 7. 2
 Capræ 92. 4
 capra 5. 13 | 14. 13 | 23. 4,
 9 | 25. 1, 12 | 43. 1 |
 62. 7 | 81. 17 | 131. 7 |
 132. 7, 8 | 144. 8 | 172.
 13 | 181. 14
 capræ 55. 11 | 74. 4 | 153.
 12
 capram 39. 17
 captante 158. 19
 captaque 134. 12
 captarum 15. 5
 captat 125. 9
 captato 100. 10
 captis 35. 7 | 103. 18 | 113.
 21 | 173. 1
 captivaque 109. 1
 captivam 137. 8
 captivis 96. 8
 captivitas 51. 1
 captivitate 56. 20 | 183. 1 |
 187. 14
 captivitatis 40. 10
 captivorum 50. 13
 captivos 40. 6 | 74. 10 | 98.
 1 | 99. 3 | 62. 10 | 109.
 6 | 184. 3
 captivosque 38. 15 | 134. 15
 captivus 163. 13
 capto 34. 4
 captum 5. 15 | 23. 2 | 71.
 5 | 113. 19 | 130. 4 | 187.
 10
 capus 89. 12 | 178. 3
 Capua 32. 2 | 62. 17 | 133. 8
 Capuæ 84. 10
 Capuam 59. 15 | 62. 22 |
 139. 11
 caput 4. 6 | 13. 4 | 15. 10,
 11 | 33. 2 | 35. 11 | 36.
 3, 7 | 38. 7 | 39. 8 | 41.
 1 | 46. 12 | 50. 4 | 61. 7 |

64. 6 | 70. 7 | 72. 11 | 75.
 6 | 79. 7 | 112. 17 | 113.
 11 | 117. 17 | 118. 3 | 123.
 2, 13 | 138. 12 | 170. 11 |
 173. 5
 Caralæ 49. 8
 Caralim 61. 13
 Carbo 129. 7 | 138. 9 | 139.
 14
 Carbonis 141. 1
 carcer 138. 1
 carcere 50. 11 | 119. 8 | 140.
 1 | 147. 9
 carcerem 44. 10
 carceris 50. 14
 cardinis 120. 15
 caret 116. 11
 Carisus 188. 6
 carnificum 138. 15
 carnis 86. 9 | 95. 20
 Carnutus 114. 14
 carpenta 40. 5 | 114. 4
 carpentis 96. 11
 carpento 14. 10 | 93. 11
 Carræ 22. 6
 Carras 117. 11
 Carseoli 129. 1
 Carthagine 59. 12 | 78. 9 |
 81. 17 | 189. 12
 Carthaginem 33. 3 | 50. 4 |
 59. 6 | 65. 1 | 77. 2, 5,
 7 | 79. 1 | 80. 13 | 85. 2 |
 90. 2
 Carthaginis 64. 6, 15 | 69.
 11 | 79. 6 | 84. 10 | 85.
 16 | 118. 13
 Carthago 49. 15 | 50. 16 |
 51. 17 | 52. 6 | 62. 8 |
 76. 10
 casam 4. 5
 casas 29. 11
 Caspium 105. 7
 Cassidem 182. 15
 Cassi 135. 4 | 172. 14
 Cassio 173. 6 | 174. 14 |
 175. 6
 Cassium 45. 13 | 100. 4 |
 171. 12
 Cassius 165. 5 | 169. 10 |
 171. 1 | 172. 16
 Castella 49. 17 | 109. 4 |
 131. 6 | 132. 5 | 155. 7 |
 184. 7
 castellis 116. 3
 castellorum 179. 2
 castigaret 161. 9
 castigasset 114. 6
 castorem 11. 9 | 17. 1
 Castoris 97. 2
 castra 23. 9 | 49. 20 | 61.

18 | 63. 1 | 64. 3, 6, 14 |
 69. 14 | 71. 1 | 83. 11 |
 84. 2 | 94. 4 | 112. 18.
 115. 5 | 116. 6 | 117. 3 |
 131. 7, 8 | 132. 7 | 134.
 4. 5 | 135. 4 | 152. 14.
 16 | 153. 8 | 168. 9 | 171.
 15 | 172. 13 | 185. 8 |
 187. 3 | 188. 3, 14
 castrensis 51. 18
 castris 19. 11 | 29. 7 | 39.
 19 | 42. 5 | 63. 9 | 66. 3 |
 73. 5 | 85. 18 | 86. 12 |
 94. 10 | 102. 19 | 104. 2 |
 113. 8 | 126. 7 | 154. 13,
 18 | 160. 10 | 162. 16 |
 168. 8, 12 | 172. 5, 7 |
 173. 1 | 175. 15 | 176.
 14 | 178. 12 | 184. 19 |
 188. 2
 castrisque 91. 7
 castrorum 155. 1
 casu 67. 6
 casus 38. 5
 catenæ 138. 1
 catenas 44. 10 | 72. 8 | 105.
 2 | 108. 19 | 174. 8 | 183 |
 2
 catenatique 130. 8
 catenis 76. 4 | 87. 7 | 92.
 12 | 131. 13
 catervas 137. 5
 Catilina 147. 8, 10, 14
 Catilinam 120. 10 | 145. 7
 Cato 77. 1 | 82. 5 | 98. 8 |
 107. 8 | 111. 4 | 129. 6 |
 147. 7 | 149. 13 | 159.
 11 | 160. 9
 Catos 183. 17
 Catuli 141. 3
 catulis 4. 3
 Catulo 51. 14 | 144. 1
 Catulus 139. 1 | 145. 1
 Caucaſo 104. 1
 Caucaſumque 98. 11
 cauda 103. 10
 Caudinas 33. 13
 Caudini 85. 14
 cavebatur 164. 8
 Cavelanis 114. 9
 cavi 134. 3
 causa 36. 17 | 65. 7 | 70.
 14 | 75. 12 | 76. 13 | 95.
 5 | 136. 13 | 149. 8 | 158.
 1 | 167. 9 | 176. 6
 causæ 81. 9
 causam 71. 10 | 100. 4 | |
 138. 5
 causamque 81. 11
 causarum 185. 14
 m
 causas

INDEX

causas 121. 1
causis 113. 4
caussa 5. 14 | 79. 10 | 85.
3 | 91. 5
causam 56. 2
causas 56. 5
causis 67. 8
ceciderunt 54. 9 | 58. 8 |
81. 13 | 96. 4
cecidissent 61. 17 | 81. 15
cecidisset 50. 1 | 175. 13
cecidis 18. 9 | 29. 9 | 50.
20 | 51. 7 | 80. 4 | 84. 4 |
89. 9 | 98. 8 | 102. 9 |
103. 20 | 161. 10 | 175.
16
cecinerat 92. 14
cecinerat 64. 21 | 128. 13
cecinerunt 151. 10 | 159. 16
cedente 153. 3
sedentes 152. 18
cedentibus 15. 6
cedentis 60. 20
cedere 69. 5
celebrabant 36. 12
celebratus 61. 10
celebravit 134. 15
celebri 78. 18
celeris 48. 9
celeritate 48. 2 | 64. 13 |
114. 1
celiz 86. 10
Celtiberiam 152. 18 | 163.
11
Celtiberique 142. 3
Celtiberis 83. 7
Celtiberorum 84. 14
Celtiberos 82. 5
Celticos 82. 12
censebat 147. 8
censoria 39. 11
Censorinoque 77. 6
Censorius 82. 5
Censos 92. 1
censuit 50. 12
censum 13. 7 | 152. 1
census 17. 4
Centimalo 55. 4
centum 48. 6 | 51. 1 | 82. 7 |
87. 14 | 88. 1 | 102. 13 |
118. 10 | 13 | 155. 6 | 165.
8 | 170. 5
Centuriarum 60. 8
centuriis 11. 10
Centurio 182. 13
Centurione 72. 9
Centurionibus 183. 20
Centurionis 155. 5
ceperat 84. 4 | 147. 13
Cephaleniam 70. 10

cepissent 71. 1
cepisset 51. 2 | 82. 9
cepi 89. 10
Ceraunior 70. 11
Cereisque 32. 5
certa 184. 1 | 188. 12
certamen 27. 8 | 32. 7 | 48.
12 | 108. 4 | 188. 4
certamina 143. 5
certamine 30. 2 | 41. 2 | 82.
11 | 112. 10 | 186. 10 |
188. 7
certaminibus 82. 4
certaminum 83. 5 | 122. 1 |
161. 17 | 188. 11
certatim 183. 13
certatum 43. 3 | 188. 8
certavere 66. 16
certa 5. 5 | 26. 10 | 64. 5 |
71. 9 | 75. 14 | 79. 12 |
95. 5, 9
certorum 79. 9
certos 110. 8
certum 62. 8 | 64. 8 | 92.
16
cervices 180. 11
cervicibus 40. 10
Cesonius 163. 9
cessantium 52. 9
cessaret 20. 4 | 23. 12
cesserat 50. 16 | 69. 12
cesserunt 61. 8
cessisse 31. 1
cessisset 70. 4 | 83. 4, 8,
14
cessis 63. 5 | 64. 24 | 90. 6
Cethegi 146. 1
Cheroneam 101. 8
Chionum 66. 7
Cherufci 184. 2
Cherufcos 183. 19
Chrysocollæ 188. 17
Chrysus 133. 6
cibaria 119. 13
cibi 160. 8
cibis 43. 12
cibos 101. 4
cibum 110. 9
Cicero 146. 10
Ciceronem 146. 6
Ciceronis 147. 5 | 170. 10
Cilicas 174. 3
Cilicem 132. 1
Cilices 105. 9
Ciliciæ 106. 9 | 148. 14 |
157. 7
Ciliciam 108. 3 | 118. 3 |
119. 1
Cilicum 153. 12
Cimbri 94. 1 | 97. 7

Cimbrica 138. 11
Cimbricæ 97. 3
Cimbricis 88. 2
Cimbros 95. 12
Cimbrus 34. 10
cincta 137. 14 | 168. 13
cinctum 61. 19
cineres 157. 12
cineribus 78. 15
cingente 27. 3
cingulis 60. 4 | 86. 16
Cinna 137. 11, 15 | 138. 8
Cinnaque 148. 4
cinit 187. 11
circa 10. 8 | 13. 4 | 19. 11 |
28. 17 | 38. 9 | 39. 10 |
48. 22 | 115. 9 | 132. 12 |
134. 15 | 135. 8 | 153. 5 |
160. 15 | 161. 15 | 164.
9 | 180. 9 | 188. 16
circiter 51. 1
circo 140. 1
circum 2. 13
circumacta 50. 5
circumdatam 116. 3
circumdatos 86. 12
circumegit 137. 2
circumfusa 108. 6
circumfusi 117. 13 | 154. 2
circumlato 175. 16
circumlatum 146. 4
circumsonare 156. 1
circumtulisset 50. 1
circumtulit 1. 5 | 104. 6 |
118. 9
circumvenit 153. 10
circumventurus 156. 8
circumventus 158. 8
circumvolabant 172. 1
Cirtam 92. 8
Cisalpinæ 168. 3
citaret 185. 7
citavere 10. 9
citerior 153. 2 | 186. 16
citius 62. 5 | 144. 2
cito 101. 11
citra 81. 19 | 84. 1 | 90.
6 | 183. 7
cives 45. 13 | 127. 9 | 136.
3 | 149. 12 | 175. 3
civibus 17. 15 | 119. 5 | 136.
3 | 157. 3 | 159. 6 | 164. 9
civicam 136. 11
civile 127. 6 | 142. 2 | 143.
15 | 144. 1 | 148. 8
civiles 119. 9 | 175. 4
civili 147. 2 | 165. 11
civilibus 100. 7 | 145. 5 |
167. 7
civilis 139. 7 | 151. 8 | 157. 14
civilium

VOCABULORUM.

civilium 167. 9 | 180. 8
 civitas 10. 18 | 14. 3 | 29.
 13 | 47. 9 | 49. 16 | 56. 3 |
 62. 6 | 78. 3 | 80. 5 | 87.
 6 | 93. 6 | 102. 2 | 120.
 3 | 126. 13 | 152. 8 | 170.
 10 | 188. 8
 civitate 130. 3
 civitatem 37. 4 | 87. 4 | 116.
 1 | 125. 13 | 141. 10 |
 144. 9, 12
 civitati 36. 12
 civitatis 30. 10 | 39. 19 | 56.
 8 | 100. 16 | 126. 10 | 127.
 10 | 167. 4
 civium 18. 6 | 88. 12 | 103.
 15 | 130. 7 | 140. 12 | 144.
 8 | 161. 9
 clade 18. 7 | 26. 9 | 50. 9 |
 102. 7 | 127. 4 | 138. 1 |
 144. 5 | 149. 1 | 175. 3 |
 188. 4 | 189. 8 | 160. 11 |
 176. 14 | 185. 18
 cladem 57. 16 | 175. 18
 clades 24. 6, 8 | 27. 10 | 33.
 13 | 51. 10 | 64. 12 | 116.
 11 | 143. 9 | 159. 9 | 177.
 9
 cladi 31. 1
 cladibus 33. 8 | 106. 10 |
 118. 16
 cladis 29. 11 | 56. 13 | 58.
 5 | 59. 4 | 92. 9 | 118. 3 |
 171. 14 | 176. 12
 cladium 55. 9 | 130. 10
 clamatum 77. 11
 clamore 28. 11 | 110. 12 |
 162. 13
 clangore 28. 19 | 160. 1
 clarissima 80. 15
 clarissimos 42. 8
 clarissimum 36. 4
 claritate 118. 16
 classe 23. 4 | 48. 14 | 51. 4 |
 65. 14 | 106. 6 | 114. 1,
 7 | 142. 10 | 174. 2 | 178.
 13 | 187. 6
 classem 36. 13 | 50. 2 | 51.
 6 | 73. 12 | 76. 14 | 77.
 8 | 102. 13 | 110. 5, 7 |
 114. 6 | 158. 11 | 161. 9
 classes 13. 7
 classibus 106. 17 | 184. 8
 classica 156. 3
 classis 158. 13
 classico 144. 12
 classicorum 153. 9
 classis 23. 5 | 48. 5, 6 | 51.
 8, 16, 17 | 69. 6 | 77. 14 |
 78. 13 | 179. 10
 civilium

claudere 152. 6 | 189. 11
 Claudio 42. 6 | 47. 15 | 51:
 3 | 60. 17
 Claudium 2. 15 | 84. 3 | 181.
 1
 Claudius 63. 16
 clausa 52. 9
 clauso 33. 14
 claustra 66. 8 | 94. 16 | 151.
 13 | 160. 11 | 181. 5
 clausum 189. 12
 elementia 95. 20 | 164. 5
 clementiam 165. 3
 Cleopatra 158. 2
 Cleopatrae 166. 9 | 178. 3
 cliens 138. 7
 clientela 90. 10
 clipeis 95. 17
 clipeos 134. 9
 Clodio 111. 2 | 134. 2
 Clælia 19. 7 | 20. 5
 clusi 135. 9
 Clusio 27. 8
 Clusium 27. 5
 clypea 49. 16
 clypeis 6. 5
 clypeos 6. 4
 Cnæi 71. 1 | 152. 13
 Cnæo 55. 4 | 171. 13 | 177.
 11
 Cnæum 122. 9 | 163. 8
 Cnæus 61. 15 | 81. 12 | 103.
 16 | 143. 2 | 145. 1
 Cnossium 109. 5
 coactique 48. 12
 Cocles 19. 8
 coctæ 95. 20
 coegeritque 37. 9
 coegit 69. 3 | 182. 4
 coelestes 68. 1
 coelestium 8. 8
 cœli 95. 19 | 167. 4 | 177.
 12
 cœlo 7. 7 | 32. 6 | 35. 8 |
 54. 1 | 57. 3 | 63. 4 | 73.
 1 | 83. 9 | 105. 1 | 164. 1
 cœlum 58. 6, 12 | 88. 4 |
 93. 3 | 96. 10 | 126. 12 |
 184. 10
 cœna 48. 16 |
 coeperat 10. 14 | 151. 13 |
 162. 4
 coeperit 2. 10
 coeperunt 163. 3 | 184. 18 |
 188. 19
 coepimus 88. 10
 coepit 46. 10 | 64. 11 | 65.
 7 | 111. 11 | 122. 14 | 159.
 16 | 188. 16
 coepta 122. 13

coepum 24. 2
 coequeuit 190. 2
 coeunt 27. 13
 cogeset 124. 8
 cogereetur 122. 11
 cogitarent 67. 11
 cogitavit 163. 14 | 114. 1
 cognita 64. 5
 cognitum 74. 13 | 96. 9
 cognomen 14. 5 | 60. 11 |
 106. 10 | 109. 12 | 184.
 13
 cognominatae 99. 7
 cognoscere 2. 4
 cognosceret 81. 6
 cohaerenter 81. 9
 cohortes 139. 8 | 156. 11 |
 162. 15
 coire 167. 1
 coirent 103. 2
 coissent 133. 9
 Colchis 103. 12
 Colchorum 104. 1
 Colchos 103. 10, 20
 colendum 8. 7
 colere 42. 9
 coleretur 53. 9
 colit 190. 6
 colla 55. 5
 Collatinoque 2. 15 | 17. 8
 collatis 64. 4, 19 | 68. 21
 collaturus 21. 8
 collega 166. 4 |
 collegii 120. 10 |
 collegiis 14. 1
 collenque 145. 1
 collinamque 140. 6, 10
 collinaque 137. 2
 collocatus 18. 15
 collocavit 180. 5
 colloquio 48. 19
 colloquium 64. 19 | 117. 15
 colonia 17. 1
 coloniam 11. 4
 colonis 169. 1
 Colophonem 89. 8
 color 189. 7
 colorum 188. 17
 columnas 62. 4
 comas 130. 11
 comburunt 55. 3
 cominus 60. 18 | 64. 19 |
 110. 11 | 143. 8 | 154. 18
 comis 6. 8
 comitantur 2. 8
 comitata 156. 13
 comire 160. 6
 comitesque 160. 13
 comitia 124. 12
 comitialibus 1141. 16 |
 m 2 comi-

I N D E X

comitibus 124. 3 | 151. 3
comitiorum 122. 13
comitum 123. 10 | 173. 8
commensibus 51. 15 | 132. 9 | 152. 16
commensatus 11. 5 | 117. 8
commensatum 155. 6
commentum 21. 6
commentus 60. 13
commercia 102. 16
commerciis 105. 4
commilitans 103. 5
commilitio 167. 13
commilitationibus 21. 11
commilitationisque 89. 3
commilitonum 44. 9
comminguerentur 9. 8
commingueretur 60. 17
commisit 11. 3
commissa 69. 7 | 86. 4 | 155. 14 | 172. 8
commissam 58. 1
commissum 76. 11 | 149. 1
committentis 156. 4
commoveretur 185. 6
commune 80. 12 | 148. 9
communi 56. 5
communitasque 132. 9
commutatio 50. 15
comparare 150. 4
comparata 114. 1 | 121. 2
comparationem 76. 8 | 176. 12
comparatis 171. 12
compendibus 131. 13
compendiis 94. 17
compendium 10. 1
comperimus 89. 9
comperisset 13. 8
compescuit 66. 13 | 185. 21
competitore 124. 4
competitorem 91. 3 | 124. 13
complexus 107. 2
complotatum 77. 10
componitur 170. 1
composita 157. 2
compositam 144. 9
composito 114. 16
composuerat 44. 6
comprehenderent 48. 10
comprehensis 78. 18
comprehensum 187. 11
comprehensus 95. 10
compresserint 64. 4
compulerant 60. 21
compulere 145. 10
compulsi 101. 4 | 132. 9 | 153. 1 | 169. 3
compulsu 86. 8
compulsu 78. 19

compulsus 62. 21
computare 140. 13
conatus 124. 4 | 125. 9
concepere 182. 11
conceperat 12. 3
concesserunt 171. 9
concessit 66. 11
concidere 96. 15
conclideretur 177. 14
conclidisset 147. 15
conclidit 116. 5 | 140. 11
concliditur 96. 4
conciliandum 120. 5
concineret 68. 21
concione 18. 4, 9 | 137. 14
concionem 7. 2
concionibus 144. 12
concitarent 50. 20
concitat 87. 11
concitatio 123. 3
concitatum 133. 4
concitatus 17. 11
concitavit 131. 1 | 168. 11
concordiam 43. 9 | 150. 12
concretus 183. 4
concubia 154. 15
concurrunt 154. 5
concupiscit 183. 14
concupiscit 176. 5
concurrerent 108. 5 | 136. 3
concurreretur 170. 12
concurrissent 28. 9
concurrunt 138. 3
concurrunt 139. 12
concursum 161. 6
conculserat 78. 7
conculsit 90. 3
condidisset 190. 4
condidit 9. 6 | 79. 1
condita 189. 11
conditum 92. 3
conditionibus 37. 4
conditor 3. 10
conducti 75. 5
consecit 89. 13 | 91. 4 | 103. 4
consecutum 76. 12
conferantur 39. 16
conferat 1. 4 | 55. 10
conferre 81. 3
confertissima 31. 5
confessu 3. 11
confessio 64. 8
confessione 64. 8, 22
conficerent 109. 7
conficeret 29. 4
conficeretur 119. 9
conficienda 84. 7 | 154. 19
confinio 11. 4
confirmare 162. 12

confiscationem 111. 3
confisus 124. 3
confiterentur 39. 6
confixa 163. 6
confiat 132. 4
confiata 145. 7
confitatum 77. 16
confitavit 44. 1 | 57. 1 | 125. 9
confingerent 161. 11
confingere 161. 8
confluentes 170. 2
confodere 145. 10
confodiendum 173. 8
confodit 46. 1
confossus 139. 3
confugerat 74. 3 | 76. 4
confugerunt 171. 5
confugisset 166. 10
confugit 137. 15
confusa 88. 9
congeriebantur 165. 3
congesta 37. 17
congesti 164. 9
congestis 163. 5
congressi 30. 11 | 48. 4 | 60. 18 | 66. 9 | 94. 12 | 152. 10
congregavit 5. 10
congressu 34. 3
conjuxerint 64. 3
conjurant 34. 8
conjuratio 114. 13 | 146. 6 | 165. 7
conjuratore 112. 15 | 185. 5
conjuratoris 147. 9 | 151. 1
connexa 135. 10
consalutant 170. 3
consanguinea 10. 18
consanguineos 85. 4
conscendit 122. 7
conscientiam 74. 2
consciis 106. 9
conscripterant 44. 3
consecrant 27. 14
consecraretur 190. 6
consecrat 17. 12
consecrationem 35. 11
consecrationis 7. 4
consecravit 5. 6
confederat 69. 15
confedit 149. 3
conferensceret 94. 13 | 155. 10
consenserunt 165. 6
consensit 58. 7
consensu 125. 8
consentiebant 98. 6
consentire 167. 1
consenuerit 3. 11
consequit 3. 6 | 43. 1

consequit

VOCABULORUM.

consequutus 153. 1 | 163. 9
 conferta 86. 14
 confessum 39. 6
 consideret 2. 9 | 76. 11
 consilia 145. 9 | 154. 18 |
 188. 7
 consilii 188. 15
 consiliis 38. 12 | 60. 11 | 68.
 10 | 157. 9
 consilio 64. 3 | 108. 9 | 158.
 13 | 175. 14 | 176. 6 | 188.
 5. 13
 consilium 6. 13 | 60. 9 | 73.
 4 | 86. 11. 16 | 95. 4 |
 128. 7 | 155. 11
 consortium 45. 6
 conspectu 7. 3 | 108. 10 |
 118. 1
 conspectum 62. 11 | 74. 5 |
 114. 4
 conspectus 156. 2
 conspicuum 93. 10
 conspiratione 124. 15 | 147. 2
 consistet 85. 2
 consistat 28. 6 | 64. 21
 consternati 160. 1
 consternatos 14. 10
 constituendum 2. 2
 constituit 183. 7
 constituiti 173. 6
 constitutum 58. 11
 constituunt 94. 8
 consuetas 89. 7
 consuetus 111. 2
 consueverat 56. 1
 consul 27. 9 | 66. 2. 11 |
 79. 14 | 84. 5 | 90. 18 |
 126. 14 | 146. 9
 consularum 39. 11
 consulares 135. 2
 consulari 67. 3
 consularia 124. 12
 consularis 139. 6
 consularu 124. 3 | 150. 3
 consularus 151. 3
 consule 31. 9 | 37. 8 | 47.
 15 | 50. 18 | 51. 3. 6. 14 |
 57. 9 | 62. 23 | 65. 13 |
 69. 2. 11 | 73. 7. 13 | 76.
 1 | 77. 17 | 123. 12 | 125.
 1 | 130. 4 | 165. 2
 consulebatur 109. 6
 consulem 67. 1 | 124. 13 |
 151. 17 | 168. 74
 consulentes 94. 14
 consulenti 15. 3
 consulere 17. 18
 consuleretur 77. 2
 consules 3. 1 | 17. 15 | 33.
 19 | 64. 3 | 128. 4. 8 | 139.

14 | 145. 11 | 146. 7
 consuli 35. 2
 consulibus 2. 15 | 18. 1 | 33.
 14 | 37. 14 | 39. 9 | 48. 4 |
 60. 7. 9 | 77. 6 | 137. 11 |
 139. 6 | 144. 1 | 149. 9 |
 150. 16 | 167. 2
 consulia 23. 9 | 42. 7 | 83.
 11 | 116. 12 | 138. 12 |
 171. 7 | 185. 14
 consulto 137. 4. 8
 consultone 95. 4
 consultuit 33. 16
 consulum 31. 1 | 35. 10 | 48.
 18 | 129. 9
 consumeretur 100. 3
 consummare 36. 5
 consumpsisset 131. 12
 consumpti 158. 17
 consurgere 81. 2
 consurgerent 37. 3 | 128. 1
 consurgitur 135. 6
 consurgunt 73. 1
 contagio 31. 8 | 75. 4 | 81.
 10
 contagione 18. 16 | 85. 6
 contagium 122. 3
 contemnere 187. 20
 contemnit 75. 16
 contemnitur 75. 12
 contempserat 4. 6 | 51. 4
 contemptu 30. 10
 contenderent 156. 9
 contendisse 2. 2
 contendit 132. 13
 contenti 27. 5 | 54. 13 | 85.
 12 | 97. 9. 11 | 106. 2 |
 134. 1. 6 | 145. 6 | 186.
 19
 contentio 10. 3
 contento 119. 7
 contentus 29. 16 | 48. 15 |
 57. 17 | 58. 7 | 68. 15 | 81.
 18 | 83. 14 | 91. 12 | 106.
 7 | 114. 10 | 131. 14 | 142.
 9 | 147. 3 | 170. 13
 contigerunt 83. 6
 contigisset 94. 11
 continebat 118. 13
 continentem 47. 6 | 186. 12
 continenti 68. 18
 continere 106. 14
 contineretur 14. 4
 continua 189. 9
 continuationem 162. 4
 continuè 81. 9
 continuo 68. 2
 continuos 79. 3
 continsque 96. 12
 contorta 97. 11

contractis 154. 17 | 173. 14
 contraxit 114. 14 | 115. 6
 Contrebiarum 82. 8
 controversia 38. 10
 contulerunt 77. 17
 contulit 38. 14
 contumacia 15. 8
 contumax 61. 14
 contumeliam 37. 1
 convenerat 173. 7
 convenisset 75. 9 | 162. 7
 convenit 64. 21 | 142. 7 | |
 150. 6
 conventum 184. 19
 converso 78. 5 | 96. 8 | 102.
 7 | 180. 1
 conversæ 48. 8
 conversi 37. 10 | 85. 8 | 87.
 1
 conversione 167. 4. 6
 conversis 27. 8 | 50. 7 | 143.
 10
 conversus 14. 13 | 30. 8 | |
 64. 11 | 88. 6 | 102. 18 | |
 190. 1
 converterat 64. 1 | 83. 10
 converteretur 62. 19
 convertisset 90. 12
 convertit 83. 3
 convertitur 95. 13
 convincitur 147. 6
 conviviis 74. 6
 conviviorum 120. 9
 convocavit 112. 15
 convoluit 71. 7
 coepertum 125. 5
 cooperationem 168. 2
 coorta 63. 3
 copia 95. 3 | 156. 7
 copiae 129. 2 | 139. 13 | 149.
 7 | 177. 2
 copiarum 179. 9
 copias 64. 13 | 101. 8 | 132.
 9 | 138. 8 | 143. 2. 4 | |
 175. 12
 copiis 19. 2 | 69. 15 | 92. 1 |
 101. 18 | 114. 7 | 134. 8 |
 153. 9 | 154. 18 | 155. 3 |
 156. 14 | 159. 11 | 171.
 13. 176. 16
 copiosius 68. 4
 coram 134. 5
 Corinbio 128. 6 | 151. 11—
 Corinthi 84. 10 | 118. 13
 Corinthii 80. 8
 Corintho 11. 9
 Corinthum 80. 13
 Corinthus 79. 7 | 80. 13
 Coriolanum 42. 9
 Coriolanus 23. 2

I N D E X

Coriolos 231. 1
 Cornelio 40. 6 | 48. 4 | 137.
 II
 Cornelius 48. 18
 Corniculum 22. 3
 cornu 156. 10 | 173. 1
 cornua 178. 13 | 179. 16
 corona 164. 10 | 187. 18
 corpora 53. 10 | 54. 1 | 103.
 7 | 109. 1 | 113. 9 | 114.
 15 | 147. 13
 corporibus 93. 16 | 172. 10 |
 182. 15
 corporum 26. 13
 corpus 5. 10 | 10. 19 | 118.
 7 | 127. 8 | 158. 17 | 166.
 13 | 167. 8 | 185. 14
 correpta 100. 13
 correptis 18. 17
 correptus 125. 10
 corripunt 185. 4
 corripuit 18. 12 | 19. 1 | 184.
 8
 corrumperet 137. 6
 corrumperetur 17. 14
 corrumpi 45. 11
 corrumpunt 56. 12
 corruerant 110. 2
 corruerat 70. 1
 corruit 91. 6 | 119. 10
 corruptæ 90. 17
 Corsicam 49. 8
 Corvini 30. 5
 Cossio 185. 21
 Cossus 21. 6
 cote 53. 1
 cotem 14. 4
 cotidiani 23. 7 | 52. 13
 Cotisonis 183. 3
 Cottam 112. 18
 Cotys 148. 14
 crapula 71. 4
 Grassi 89. 9 | 116. 12 | 138.
 14 | 150. 11
 Grassiana 175. 4 | 189. 8
 Grassianam 175. 17
 Grassio 150. 4
 Grassius 135. 7 | 150. 1, 7 |
 176. 1 | 182. 10
 Grassini 156. 4
 cratibus 135. 10
 creandis 60. 9
 crearentur 45. 2
 creatum 13. 2
 creatus 122. 12
 crebra 73. 13
 crebris 187. 1
 credamus 26. 6
 credas 78. 17
 credat 22. 2

credebat 78. 12
 credere 97. 1
 crederet 28. 17 | 59. 16 | 95.
 13 | 101. 3 | 130. 5 | 157.
 1. | 168. 6
 crediderant 187. 9
 crediderim 182. 12
 credidit 161. 17
 creditum 75. 1
 creditur 117. 9
 credunt 163. 2
 cremari 73. 12
 cremata 181. 14
 cremati 25. 2
 cremaverant 87. 8
 cremaverit 80. 8
 cremavit 38. 10 | 127. 13
 Cremeram 24. 7
 crescentibus 87. 12
 crescentis 88. 11
 crescere 119. 8
 crescit 57. 8
 Cretæ 149. 13
 Cretam 106. 3
 Cretes 109. 3
 Cretico 109. 14
 Creticum 108. 16 | 109. 12
 creverant 115. 2 | 179. 5
 crevisse 159. 14
 crevit 65. 8
 crines 77. 17
 crinibus 96. 16
 Critolai 79. 13
 Critolai 79. 10
 crucibusque 131. 13
 crucis 50. 14
 crudelitate 14. 11
 crudelitatis 98. 1
 cruenta 157. 1 | 185. 17
 cruentat 166. 12
 cruenti 102. 10 |
 cruentior 112. 3
 cruentissimi 99. 2 | 169. 7
 cruentius 130. 6 | 136. 10 |
 185. 10
 cruento 95. 8
 cruentos 88. 2
 cruentum 14. 10 | 152. 12 |
 188. 3
 cruentus 14. 14 | 59. 4 | 129.
 3 | 168. 8
 cruore 139. 2
 cruorem 75. 1
 crure 163. 8
 cruribus 141. 4 | 181. 9
 cuidam 117. 9
 cuiusque modi 98. 2
 culmine 78. 18
 cultores 130. 9
 cultu 27. 15 | 178. 8

cultum 8. 3 | 130. 8
 cultus 180. 5
 Cumæ 33. 1
 Cumanus 68. 2
 cuncta 189. 9
 cunctandum 103. 1
 cunctanter 100. 12
 cunctanti 181. 7
 cunctator 60. 14
 cunctatus 44. 8 | 160. 12
 cuncti 15. 10
 cuniculo 26. 1
 cupidine 127. 11 | 176. 4
 cupidis 150. 5
 cupidissima 182. 5
 cupiditas 116. 12
 cupiditate 17. 7 | 47. 5 | 90.
 9 | 100. 6 | 108. 17 | 118.
 6
 cupido 45. 1 | 120. 11 |
 169. 8
 cupidus 71. 8 | 84. 7 | 144.
 3 | 154. 19
 cupientibus 150. 5
 cupit 152. 7
 curatione 144. 11
 Curgonios 187. 1
 curia 139. 15 | 164. 10 |
 171. 4
 Curiam 56. 16 | 125. 4 |
 165. 8, 11
 Curiatiusque 10. 1
 Curibus 8. 1
 Curistico 153. 8
 Curii 145. 14
 Curiis 13. 7
 Carinio 186. 2
 Curio 31. 9 | 37. 14 | 98.
 12
 Curionis 154. 5
 Curius 39. 8, 9
 curreret 79. 6
 curru 12. 9 | 187. 19
 curtus 10. 16 | 164. 1
 curruum 69. 16
 cursu 21. 6
 cursus 26. 8
 curules 12. 7
 curuli 165. 9
 corulibus 27. 16 | 28. 12
 custodem 89. 10
 custodiam 20. 5 | 72. 10 |
 180. 3
 custodias 29. 2 | 184. 5
 custodiunt 181. 5
 custos 8. 8 | 45. 10
 Cyclades 100. 20
 Cydoneæ 109. 10
 Cydoneam 109. 6
 Cynocephalus 66. 9

Cypriat

VOCABULORUM.

Cyprias 111. 5
Cypros 110. 14
Cyrenas 106. 8
Cyzicum 102. 2

D

Dabant 100. 7 | 161. 16 | 180. 14
dabat 105. 11 | 124. 2 | 143. 11 | 161. 5
Daci 180. 13 | 183. 3
Dacia 98. 12 | 183. 7
Dalmatae 180. 13 | 181. 15
Dalmatiam 97. 10
Damascumque 104. 5
damna 55. 10
damnaret 39. 11
damnata 141. 9
damnati 141. 9
damnatione 126. 2
damnatorum 144. 7
damnavit 27. 10
damnus 48. 18
Danubio 183. 9
Danubium 98. 9 | 188. 21
Danubius 183. 4
dare 46. 12 | 55. 11 | 104. 3
daret 94. 5, 6
dari 70. 3
Darium 67. 11
data 20. 4 | 79. 11 | 176. 15 | 181. 15
datam 41. 6
datas 171. 9
dato 117. 15 | 133. 10 | 156. 10, 13
datum 9. 5 | 14. 6
datura 38. 5
datus 34. 4 | 165. 7, 10
Dea 9. 1 | 130. 11
debebat 70. 5 | 171. 11
debellabat 187. 5
debellandum 102. 16
debellare 64. 10 | 85. 9
debellari 69. 12
debellar 63. 16 | 116. 9
debellata 158. 14
debellatae 140. 7
debellatum 69. 1 | 101. 10
debellatus 103. 8
debere 17. 15 | 140. 15
debilitatus 126. 3
debitorum 46. 3
debitum 154. 9
debuissent 131. 9
Deceates 53. 6

decem 39. 10 | 44. 2 | 55. 8 | 79. 3 | 110. 1 | 116. 3 | 133. 9 | 148. 11 | 151. 3 | 167. 12
decemviratus 44. 1
decennis 25. 10
decernere 48. 13
decernitur 151. 7
decimae 26. 3
decimum 168. 4
desimus 82. 12
Decio 30. 8
Decius 35. 10
decora 12. 10 | 45. 9 | 136. 6
decoratus 131. 5
decorum 119. 4
decoxit 3. 7
decreta 151. 6 | 171. 7
decretam 137. 1
decreverant 62. 2 | 151. 4
decurrere 183. 4
decus 10. 6 | 17. 10 | 78. 6 | 79. 8 | 84. 12 | 100. 21 | 102. 20 | 116. 6 | 126. 3 | 134. 11 | 150. 7
dedecora 157. 5
dedecus 16. 4 | 85. 15 | 91. 2 | 131. 7 | 133. 1 | 135. 2
dedentibus 152. 11
dederat 45. 8 | 101. 12 | 158. 5
dedere 86. 6
dederunt 37. 3 | 41. 7
dediderant 140. 9
dediderunt 25. 1 | 72. 7 | 78. 16
dedidissent 132. 10
dedit 8. 8 | 18. 5 | 38. 5 | 62. 11 | 66. 11 | 84. 9 | 96. 2 | 105. 2 | 108. 20 | 114. 10 | 139. 5 | 154. 2 | 158. 15 | 162. 9 | 172. 16 | 179. 14 | 184. 13 | 186. 2
deditio 70. 8 | 76. 7
deditioe 32. 4 | 33. 19 | 85. 15
deditioem 89. 12, 14 | 109. 7 | 116. 5 | 153. 1, 10 | 154. 4
deditiois 84. 7 | 122. 3 | 169. 4
deditoque 143. 12
deditorum 140. 11
deditum 76. 3
deductus 92. 11
deduximus 118. 14
deduxit 53. 8 | 112. 2 | 187. 17

deerant 51. 7 | 49. 11
deerat 60. 2 | 122. 8 | 136. 171. 5
deessent 136. 13
deesset 131. 5 | 134. 11
defecerant 62. 15
defecit 149. 5
defectio 7. 4
defectionem 103. 14
defendendum 28. 8
defenderat 46. 3
defendere 74. 1 | 84. 1 | 104. 8 | 151. 8 | 186. 20
defenderent 116. 1
defenderentur 61. 8
defensionem 123. 1
defensor 113. 2
deferrentur 60. 7
deficerent 49. 12
deficientibus 181. 3
defixi 64. 21
deflexit 149. 3
defore 177. 1
deformata 50. 14
deformitate 37. 11
defossa 28. 1
defossis 141. 4
defuerunt 117. 7
defuit 47. 8 | 158. 1 | 173. 10. | 175. 1
defuncto 184. 12
defunctorum 134. 14
defunctus 184. 17
degenerabat 150. 10
degenerant 72. 3
degressus 125. 4
dehinc 3. 3 | 70. 2
dejecit 28. 19 | 46. 4
dein 38. 16
deinceps 13. 1 | 134. 5
deinde 11. 1 | 18. 12 | 32. 1 | 37. 13 | 43. 11 | 59. 7 | 77. 17 | 80. 5, 14 | 85. 10 | 90. 14 | 93. 6 | 100. 13 | 109. 3 | 134. 14 | 175. 3 | 177. 5
Dejotarus 148. 13
Deis 15. 7 | 21. 11
dejungeremur 100. 8
delapsi 134. 3
delecta 56. 3
delectum 115. 1
delectus 68. 22 | 148. 13
delendam 77. 1
deleret 29. 10
deleri 141. 10
delesse 75. 7
deleta 29. 13 | 52. 6 | 79. 2 | 80. 6
deletaque 177. 2
deletis:

I N D E X

- delectique 25. 2
 delectus 117. 15
 delevit 30. 6 | 64. 14 | 132.
 10 | 135. 4
 delibasse 62. 12
 deliberandum III. 13
 deliberare 162. 1
 deliberavit 135. 5
 deliciae 22. 5 | 40. 8
 deligendis 60. 8
 deliquerant 55. 2
 Delinitio 182. 1
 Delos 100. 20
 demeret 29. 1
 demersa 51. 4
 demigrarent 6. 10
 demisit 29. 3
 denique 9. 2 | 12. 10 | 21.
 7 | 26. 1, 2 | 32. 6 | 46.
 13 | 53. 4, 13 | 56. 10 |
 58. 6 | 60. 6 | 64. 14 | 75.
 7 | 88. 6 | 102. 1 | 120.
 11 | 145. 12 | 148. 7 |
 157. 8 | 159. 15 | 162.
 12 | 168. 2 | 175. 9 | 184.
 10, 11
 densa 117. 14
 Dentato 31. 9
 denunciaret 35. 2
 denunciavere 117. 4
 denuo 129. 5
 Deo 52. 12
 Deorum 8. 3 | 16. 9 | 17. 10 |
 29. 13 | 31. 4 | 48. 7 | 62.
 21 | 63. 13
 Deos 21. 8 | 28. 13 | 29. 5 |
 63. 1 | 97. 1 | 182. 12
 deploratis 78. 16
 deplorato 86. 17
 deponere 85. 6
 depositis 28. 4
 deprecatio 85. 5
 deprehendendum 132. 12
 deprehendit 23. 11 | 83. 4
 deprehensum 53. 11
 deprensa 73. 14
 depugnare 135. 1
 depulisse 171. 1
 depulit 122. 10
 depulsa 138. 9
 depulsam 122. 4
 depulsos 169. 1
 depulsus 158. 10
 derisa 48. 12
 descendebant 113. 13
 descenderant 95. 14 | 158. 1
 descendere 104. 2 | 134. 3
 descendit 57. 3
 desceiscit 166. 9
 desecitum 100. 14
 desciverant 175. 17
 desciverat 178. 8 | 182. 17
 descriptis 8. 5
 deserta 80. 5 | 163. 8
 deserto 157. 7
 desertor 134. 13
 desertoris 157. 9
 desiderio 61. 14
 desierunt 127. 4
 desinentis 186. 16
 desineret 168. 12
 desiste 185. 14
 desit 88. 5 | 157. 9
 desperabat 163. 10
 desperantibus 163. 7
 desperata 139. 14
 desperavit 38. 14 | 59. 4 |
 180. 2
 destinaret 44. 5
 destinarunt 87. 2
 destinata 29. 12 | 86. 8
 destinatae 171. 14
 destinaram 165. 3
 destinatum 56. 22 | 146. 13
 destitit 61. 21 | 124. 2 | 147.
 10
 destituit 17. 11
 deservit 57. 9
 desub 52. 11
 desuper 56. 11 | 93. 15 | 96. 11
 detonuerat 148. 5
 detonuit 35. 7 | 57. 4 | 139. 7
 detorquere 48. 10
 detracta 60. 1
 detraxit 30. 2 | 44. 10 | 48. 21
 detrectantibus 42. 7
 detrectare 149. 14
 detrectavere 108. 3
 detruncaverat 182. 1
 detulere 134. 12
 deturbat 4. 9
 Deum 26. 7 | 89. 15 | 176.
 13
 devotum 35. 10
 devoteute 27. 14
 devoverat 117. 1
 devoverit 31. 4
 dextera 118. 4
 dextris 93. 3
 diadema 123. 2 | 178. 10
 Diæi 80. 3
 Dialis 139. 2
 dicatur 148. 8
 dicebat 184. 19
 dicemus 118. 15
 dicere 109. 5 | 135. 8
 dicerent 113. 5
 diceret 159. 8
 diceret 38. 24 | 59. 2
 dici 59. 11
 dicitur 32. 8 | 162. 13
 Dictator 21. 5 | 23. 8 | 24. 2 |
 146. 6 | 165. 1 | 190. 3
 Dictator 48. 20
 Dictatoris 45. 15
 dictis 114. 17
 dictu 6. 9 | 15. 7 | 20. 2 |
 34. 2 | 37. 1 | 46. 11 | 57.
 11 | 62. 4 | 63. 2 | 64. 5 |
 69. 14 | 89. 6 | 102. 5 |
 151. 14 | 182. 7
 dictum 59. 15
 dictus 190. 3
 didicerat 164. 7
 didicit 71. 6
 Didius 98. 8 | 161. 7
 die 29. 2 | 62. 7 | 74. 13 |
 97. 1 | 108. 13 | 114. 3 |
 122. 13 | 128. 7 | 160. 6 |
 165. 7
 diebus 28. 17 | 63. 8 | 78.
 13 | 114. 16
 diei 48. 15
 diem 27. 10 | 40. 4 | 48. 6 |
 57. 10 | 59. 7, 8 | 96. 1,
 4, 6 | 134. 8 | 147. 2 |
 154. 3 | 167. 13 | 185. 9 |
 187. 4
 dies 8. 5 | 24. 2 | 45. 12 |
 58. 6 | 64. 17 | 74. 9 | 79.
 3 | 88. 12 | 122. 7 | 126.
 12
 differto 180. 5
 difficile 46. 12 | 64. 5 | 89. 6
 difficilior 184. 13
 difficillimum 183. 6
 diffusus 92. 9
 diffudisse 81. 1
 diffugerat 113. 16
 diffusus 98. 8
 digestus 13. 7
 digna 187. 18
 dignam 135. 11
 dignantes 28. 14
 dignitas 12. 10 | 44. 11 | 59.
 6 | 150. 14
 dignitate 25. 7 | 27. 16 | 73.
 1 | 125. 4 | 150. 1 | 170. 7
 dignitatem 17. 4 | 45. 9 |
 131. 14 | 136. 7 | 138. 2 |
 150. 4
 dignitati 147. 7 | 149. 15 |
 157. 5
 dignitatis 14. 2 | 155. 15 |
 167. 13
 dignum 62. 20 | 160. 12
 dignus 106. 14
 Diis 59. 12 | 64. 12 | 117. 6
 Diis 7. 8 | 26. 11 | 27. 14 |
 29. 10 | 31. 4 | 35. 10 |
 51.

VOCABULORUM.

51. 3 | 57. 15 | 97. 8 | 98.
 1 | 116. 11 | 129. 10 |
 138. 6
 dilabebantur 112. 13
 dilapsique 110. 12
 dilata 171. 10 | 183. 8
 dilatio 165. 5
 dilatoque 137. 3
 diligenter 73. 8
 diligentia 14. 3 | 182. 5
 diluvio 148. 7
 dimicans 96. 17 | 135. 13 |
 175. 16
 dimicare 65. 5
 dimicaretur 47. 14
 dimicasse 119. 4
 dimicasset 80. 2
 dimicatio 103. 5
 dimicatum 37. 14 | 38. 12 |
 49. 18 | 81. 8 | 129. 12 |
 247. 11 | 161. 3 | 173. 9
 dimicatur 21. 4
 dimicaturus 94. 1
 dimicaverant 93. 14
 dimicaverunt 20. 7
 dimiserint 184. 2
 dimisit 24. 8 | 91. 8 | 126.
 15 | 160. 13
 dimitterent 18. 2
 dimittit 19. 10 | 36. 10 |
 diræ 56. 18
 directæ 125. 1
 directa 80. 5 | 112. 18
 directarumque 129. 9
 direptione 131. 6 | 155. 6
 direptionem 26. 4
 direxere 64. 19
 direxit 184. 8
 dirimeret 38. 2
 dirimunt 34. 1
 diripere 145. 11
 diripiens 132. 6
 diripit 17. 11
 diripitur 138. 7
 diripuit 91. 14
 diris 117. 1
 diruit 10. 17 | 33. 11
 dirutum 5. 15
 discant 2. 1
 discerptum 7. 3
 discinxit 54. 5
 disciplina 73. 3 | 182. 17
 disciplinam 9. 5 | 86. 4 |
 118. 12
 discolori 33. 5
 discoloribus 25. 8 | 93. 11
 discordia 43. 5 | 137. 12
 discordiæ 143. 10 | 159. 1
 discordias 175. 4
 discrimen 95. 18 | 172. 13

discrimina 14. 2
 discrimine 36. 14 | 127. 2 |
 154. 16
 discriminum 167. 7
 discursante 128. 12
 discursum 161. 15
 discursus 58. 2
 discussum 128. 9
 discutit 129. 6
 disperfam 106. 15
 displicuit 171. 7
 disponit 147. 2
 dispositis 112. 17
 disposuit 184. 6
 dispulisset 101. 8
 dissedisse 43. 9
 dissidebatur 126. 7
 dissidentibusque 105. 1
 dissimulante 151. 4
 dissipant 175. 8
 dissipavere 179. 8
 dissipavit 101. 9
 distantibus 115. 5
 distincta 164. 10
 distractæ 118. 3
 distractus 105. 8
 distraheret 10. 5
 distrahi 131. 9
 distrahit 10. 16
 distributus 14. 1
 districta 49. 13
 districto 180. 9
 districtos 100. 11
 distringere 145. 11
 distringerent 75. 5
 ditionem 39. 15
 diu 9. 7 | 10. 11 | 21. 4 | 53.
 6 | 57. 1 | 61. 6 | 64. 20 |
 90. 16 | 91. 13 | 110. 10 |
 143. 2, 4 | 156. 9 | 162.
 1, 5
 diversa 61. 2 | 62. 13 | 96.
 19 | 103. 17 | 105. 8 | 128.
 12 | 130. 5 | 154. 18 | 158.
 16 | 169. 7
 diversæ 137. 9
 diversis 180. 9
 diversissimam 63. 17
 diversitas 2. 5
 diversitates 112. 11
 diversum 59. 12
 diversus 174. 3
 dividat 87. 14
 dividendis 122. 12
 dividere 126. 11
 dividerent 90. 14
 divina 100. 17
 divinitus 26. 11 | 63. 3 | 131. 1
 divino 106. 16
 divisa 6. 12 | 61. 5 | 111. 9

diviserant 125. 12
 divisere 138. 8
 divisio 168. 11
 divisisse 42. 12
 divisit 184. 4
 diviso 188. 2
 divitiæ 119. 11
 divitias 188. 18
 divitiarum 111. 1 | 169. 8
 divitiis 110. 15 | 120. 8 |
 150. 1 | 155. 10
 diutina 106. 7
 diutius 74. 2 | 165. 5
 divulgus 120. 1
 dixerim 23. 7 | 60. 12 | 136.
 7 | 142. 2 | 159. 3 |
 dixerit 3. 3 | 112. 14
 diximus 118. 10
 dixisse 59. 9
 dixit 43. 10 | 97. 4 | 101. 9 |
 172. 4
 docens 102. 5
 docet 190. 14
 docta 157. 1
 docti 177. 4
 docuerunt 82. 5
 docuit 8. 3 | 147. 12 | 172.
 13
 documenta 59. 4 | 176. 2
 documentum 48. 20
 Dolabella 30. 6 | 112. 16 |
 153. 7 | 167. 2
 dolabris 177. 14
 doliæ 135. 10
 doliis 28. 1
 dolis 26. 2
 dolo 6. 3 | 10. 5 | 13. 8 |
 29. 1 | 112. 18
 dolor 149. 15
 dolorem 62. 19
 doloris 171. 7
 dolos 28. 14
 dolum 96. 5
 dolus 28. 11
 domandos 181. 12
 domantur 55. 5
 domaretur 61. 14
 domestica 143. 11
 domestici 52. 14
 domesticis 118. 16
 domesticos 127. 12
 domesticos 84. 18 | 120. 14
 domi 14. 12 | 21. 1 | 38. 12 |
 17 | 46. 4. 11 | 119. 5 |
 136. 2
 domibus 79. 4 |
 domicilio 29. 13
 dominabantur 41. 7
 dominabatur 21. 2
 dominandi 120. 11
 n dominant

I N D E X

dominantem 69. 8
dominanti 119. 8
dominaretur 124. 11
dominatio 17. 5 | 150. 10
dominationem 44. 9 | 121.
3 | 178. 6
dominationis 44. 14 | 127.
11 | 145. 2 | 167. 6
domini 182. 9
dominio 41. 6
domino 132. 2
dominos 120. 5 | 132. 6
dominus 174. 10
domita 46. 7 | 105. 7
domiti 99. 3 | 106. 10 | 184.
16
domitis 93. 16 | 134. 11
Domitius 93. 13 | 143. 6 |
151. 11 | 182. 13
domitus 89. 12
Domnes 186. 10
domo 164. 11
domorum 138. 13
domos 28. 12
domuerat 101. 9
domuerunt 143. 5
domuit 23. 8 | 33. 10 | 87.
15 | 116. 4 | 183. 16
domus 14. 3 | 18. 7 | 62. 17 |
77. 15 | 78. 18 | 100. 17 |
169. 13 | 173. 13
dona 104. 4
donare 111. 2
donata 165. 5
donati 60. 22
donavit 101. 7
donec 16. 1 | 18. 16 | 20.
7 | 21. 5 | 59. 2 | 94. 12 |
100. 2 | 136. 13 | 140. 14 |
143. 11 | 175. 15
dote 6. 10
Dravo. 181. 11
Drepanis 48. 21
Drusi 127. 3
Drusianaque 88. 4
Druso 126. 4 | 184. 17
Drusum 127. 1 | 181. 1
Drusus 98. 9 | 125. 7 | 126.
5. 9 | 127. 11 | 183. 16 |
184. 4
dux 186. 17
duarum 45. 2
duas 133. 13 | 176. 12 | 185.
15
dubie 158. 5 | 166. 13
dubio 63. 15 | 68. 12
dubiosque 73. 9
dubitaret 6. 1
dubitavere 15. 10
dubitaverunt 175. 5

dubitavit 4. 1 | 15. 1 | 21. 9
dubium 5. 5 | 6. 3 | 59. 3.
7 | 71. 9 | 75. 13 | 79. 11 |
95. 5 | 165. 1
ducat 127. 8
ducatum 136. 5
duce 5. 10 | 21. 3 | 28. 7 |
28. 18 | 34. 2 | 41. 2, 7 |
42. 7 | 44. 13 | 54. 4. 6 |
55. 4 | 57. 5 | 60. 17. 20 |
64. 10 | 66. 6 | 69. 8 | 72.
1 | 78. 17 | 85. 8. 16 | 86
13 | 87. 6 | 105. 3 | 106.
2 | 111. 3 | 117. 10 | 123.
3 | 128. 12 | 130. 2 | 132.
11 | 133. 4 | 142. 3. 8 |
175. 8 | 183. 3. 21
ducem 35. 3 | 50. 8 | 68.
12 | 76. 3 | 84. 7 | 117. 1 |
134. 12 | 153. 5 | 171. 5
ducentae 178. 14
ducenti 3. 3. 6
ducentis 46. 12
ducentorum 87. 13 | 115. 8
ducentos 2. 13 | 81. 7
duceretur 87. 8
duces 24. 9 | 39. 7 | 50. 2 |
65. 11 | 83. 6 | 87. 2 | 131.
10 | 136. 4. 9 | 140. 4 |
143. 8. 10. 15 | 145. 2 |
148. 10 | 160. 2 | 161. 16 |
170. 1 | 172. 9
duci 34. 4 | 57. 16 | 62.
19 | 141. 9 | 152. 6 | 155.
11
ducibus 17. 8 | 38. 4 | 73.
16 | 109. 11 | 125. 4
ducis 59. 5 | 62. 9 | 73. 4.
15 | 78. 18 | 80. 3 | 808.
1 | 112. 5 | 117. 17 | 118.
1 | 134. 4 | 141. 3 | 155.
10. 12 | 159. 15 | 174. 5 |
175. 14 | 176. 7 | 179.
18
ductus 117. 10 | 122. 4
ducum 38. 19 | 56. 20 | 59.
2 | 64. 18 | 82. 1 | 114.
15 | 154. 18 | 159. 10 |
161. 5 | 182. 8. 11
Duillio 48. 3
Daillius 48. 15
dulcedine 95. 20
dulcis 177. 11
dumis 53. 3
duntaxat 188. 20
duo 59. 1. 6 | 64. 18 | 74.
14 | 79. 8 | 80. 14 | 131.
4 | 140. 16
duobus 10. 4 | 72. 4 | 78.
18 | 181. 11

duodecim 5. 1 | 8. 5 | 12. 6 |
34. 6 | 44. 3
duos 10. 12. 15 | 21. 9 | |
150. 15 | 161. 5 | 169. 6
duplex 17. 14
duplicaretur 158. 3
Durium 84. 13
durum 53. 4
dux 33. 15 | 56. 13 | 58. 6 |
62. 15 | 83. 7. 13 | 155.
18 | 62. 18 | 179. 13 | |
188. 9
duxerat 98. 7
duxit 74. 8
Dyrrachii 155. 3

E

E Bore 69. 17
ebrio 178. 4
Eburones 112. 15
ecce 20. 4 | 47. 7 | 55. 7 | |
128. 14 | 129. 1 | 150. 3
edito 100. 15
editum 140. 17
edito 84. 13
editum 183. 18
edocuit 176. 15
educata 54. 1
educatus 4. 10
educaverat 13. 3
educavit 4. 5
educti 146. 1
effesit 17. 4
effectum 17. 6
effectus 163. 6
efferam 187. 4
efferentem 46. 3
efferum 182. 9
efficacior 172. 14
efficacis 182. 14
efficax 43. 9 | 63. 8 | 131.
8 | 157. 2
efficeret 102. 15
efflagitasset 177. 15
efflavit 172. 15
effocandas 72. 8
effossum 185. 15
effracto 133. 7
effringi 152. 1
effudit 56. 17
effugeris 20. 1
effugisse 134. 1
effugisset 103. 10
effugit 59. 2
effusa 63. 3 | 120. 6
effusi 54. 13

effusus

VOCABULORUM.

effusus 156. 11
 egebat 60. 3
 Egerie 3. 1
 egerit 95. 4
 egestas 145. 7
 egestatem 120. 10
 egit 13. 6 | 14. 8, 10 | 29.
 12 | 48. 14 | 98. 9 | 149.
 15
 egregia 23. 9 | 155. 5
 egregium 112. 5
 egregius 87. 10 | 177. 15
 elanguit 59. 15 | 95. 20
 elapsa 20. 4
 elapsos 83. 4
 elata 97. 5
 elatis 113. 11 | 177. 4
 elatus 44. 5 | 100. 5 | 135.
 4
 electi 140. 16
 elegantiam 11. 8
 elegerant 184. 3
 elegerat 154. 10
 elegit 77. 4 | 126. 8
 elementis 5. 10
 elephantas 189. 5
 Elephantas 37. 10 | 93. 9 |
 159. 16
 elephantis 37. 5 | 38. 6, 20 |
 69. 16
 elephantorum 51. 1
 Elidis 79. 14
 eligitis 56. 15
 elisusque 96. 15
 eloquentia 122. 2 | 150. 2
 eludentem 91. 11
 eluderent 53. 6
 emanabat 175. 10
 emensus 115. 5
 emerat 91. 8
 emerit 146. 8
 emicabant 180. 9
 emicant 36. 14
 emicuit 155. 6
 eminebat 95. 12 | 150. 4
 eminentes 18. 6
 eminentia 15. 3
 eminentissimum 187. 7
 eminet 12. 10
 emit 91. 2
 emptio 121. 13
 emptorum 63. 10 | 92. 14,
 15
 en 95. 6
 enata 78. 13
 enatavit 158. 11
 enimvero 66. 6 | 133. 1
 Ennam 131. 11
 enses 38. 22 | 185. 2
 epibus 34. 2

Ephesus 69. 10
 Epiri 37. 5
 Epiro 149. 3 | 178. 12
 Epiron 154. 10
 Epirum 36. 9
 epistolæ 74. 3
 epistolis 74. 12
 epulantes 71. 1
 epulari 59. 8
 epulas 187. 13
 epulatus 160. 6
 epulis 86. 9
 eques 57. 14 | 60. 5 | 120. 1
 equestribus 5. 13
 equestris 51. 18 | 59. 6 | 121.
 9 | 140. 16
 equis 6. 12 | 10. 17 | 12. 9 |
 21. 9 | 37. 6 | 47. 14 | 66.
 2 | 74. 14 | 156. 12
 equitabat 20. 5
 equitatum 154. 7 | 175. 12
 equitatur 98. 11
 equitatus 117. 13 | 134. 11 |
 156. 10, 12
 equitem 60. 15 | 121. 11 |
 126. 5
 equites 125. 13 | 156. 11 |
 173. 2
 equitum 21. 6 | 46. 1 | 58.
 2 | 69. 15 | 156. 7
 equo 71. 4 | 157. 6 | 182. 11
 equorum 86. 16
 equos 14. 10 | 40. 10 | 95.
 9 | 184. 2, 4 | 185. 2
 exererant 41. 6 | 157. 4
 exererat 127. 12
 exerere 93. 14
 exexit 15. 6 | 54. 8 | 72. 13 |
 83. 12 | 115. 1 | 126. 10 |
 163. 1
 erga 56. 3
 ergastula 130. 8 | 138. 3 |
 174. 1
 ergastulis 131. 4
 ergastulo 132. 2
 ergastulorum 134. 10
 eripi 79. 5
 eripuerant 61. 16
 erit 2. 14 | 57. 7
 error 172. 16
 errore 71. 5
 errorem 95. 4 | 103. 7
 erubescenda 75. 12
 erubescendi 119. 1
 eruditricem 62. 3
 erumpere 175. 6
 eruperunt 133. 8
 erupisset 156. 10
 erupit 78. 13 | 99. 17 | 93.
 4 | 100. 12 | 128. 9 | 159.

13 | 176. 11
 eruptio 86. 14
 eruptione 135. 11
 eruptionem 155. 4
 eruptiones 116. 4
 Eryce 48. 21
 Erythream 109. 4
 Esquilina 137. 3
 Etruria 24. 4 | 30. 5 | 127.
 15 | 146. 12 | 147. 10 |
 151. 10
 Etruriam 34. 9 | 140. 5 |
 144. 12 | 145. 4
 Etruscorum 19. 2 | 34. 6 |
 41. 5
 Etruscos 127. 7 | 129. 6
 erui 88. 8 | 129. 11 | 162. 10
 evadere 33. 15 | 78. 12
 evaderet 49. 3 | 146. 11
 evadit 173. 2
 Evandro 5. 10
 evanuit 96. 19 | 172. 5
 evaserat 102. 7 | 137. 7 |
 173. 14 | 177. 17
 evaserit 92. 15
 evasimus 49. 1
 evasisset 61. 18
 evasit 72. 10 | 151. 13 |
 158. 10
 Eubœa 100. 20 | 101. 7
 Eubœam 66. 12 | 68. 18
 Euburates 53. 6
 eventu 25. 1 | 76. 10
 everfione 82. 7 | 121. 14 |
 129. 9
 everfionibus 79. 6
 everfionis 25. 10
 everterat 85. 2
 everteret 78. 8
 everti 77. 13
 evertit 56. 6 | 106. 8
 Eumenis 89. 1
 eunt 54. 3
 Eunus 130. 10
 evocatis 77. 8
 evocatus 48. 19 |
 Euphratem 103. 3 | 175. 13 |
 176. 5 | 188. 21
 Euphrates 23. 1 | 117. 2, 8
 Euripus 68. 19
 Europa 67. 7 | 68. 12 | 101.
 15 | 111. 7
 Europæ 100. 6 | 128. 6
 Europam 46. 13 | 67. 7 |
 100. 18
 Eurys 58. 10
 evulsi 185. 16
 exaquavit 28. 16
 examina 57. 16 | 155. 17
 exangue 118. 6 |
 n 2 **exarmæ**

I N D E X

exarmavit 42. 11 | 53. 8
 exarsit 42. 2 | 44. 13 | 47.
 5 | 144. 13
 excacat 89. 11
 excanduit 85. 17
 excedere 37. 10
 excederet 172. 7
 exceperant 85. 4
 excepisse 28. 3
 excepit 67. 6 | 79. 7 | 188. 8
 excepta 100. 19
 exceptæ 157. 1
 exceptam 56. 5
 exceptione 86. 7
 exceptis 105. 5
 exceptus 83. 11
 excidia 85. 17 | 143. 10
 excidiis 118. 14
 excidio 49. 8 | 78. 3
 excidium 16. 2 | 34. 8
 excindendis 52. 4
 excipit 9. 4
 excitant 56. 11
 excitat 5. 2
 excitatus 28. 19
 excitavit 44. 11 | 121. 1
 exclusque 94. 3
 excoluit 183. 18
 excubaret 6. 13
 excusseramus 62. 16
 excussit 60. 19
 excusso 56. 16
 excutens 15. 4
 excuit 75. 11
 exegit 160. 4
 exemit 139. 1
 exemplo 72. 10 | 82. 9 | 132.
 8
 exemplum 60. 5
 exequiis 134. 15
 exerceri 188. 17
 exercita 9. 6
 exercitu 27. 9, 10 | 33. 15 |
 39. 1 | 51. 16 | 62. 1 |
 63. 14 | 64. 23 | 95. 6 |
 112. 5 | 129. 3 | 139.
 9 | 145. 2 | 147. 11 |
 168. 3 | 186. 13 | 187.
 4 | 188. 6
 exercitui 134. 11
 exercitum 42. 12 | 76. 14 |
 80. 3 | 84. 14 | 86. 3 |
 89. 9 | 91. 6, 8 | 131. 5 |
 132. 4 | 135. 3 | 138. 4 |
 144. 13 | 146. 13 | 151.
 6 | 154. 9 | 157. 4
 exercitus 24. 7 | 42. 4 | 49.
 3 | 57. 5 | 58. 6 | 59.
 1. 14 | 62. 3, 23 | 64.
 33 | 84. 4 | 98. 7 | 117.

2, 10, 15 | 118. 2 | 120.
 5 | 132. 7 | 134. 8 | 139.
 12 | 148. 11 | 150. 18 |
 152. 6 | 154. 2, 13 |
 156. 3, 15 | 158. 8 |
 160. 1 | 169. 6 | 170. 2 |
 188. 8
 exercituum 129. 9
 exercuit 109. 10
 exeuntem 117. 1
 exhauriebat 121. 13
 exigi 132. 12
 exigua 158. 8
 exiguum 76. 7
 exilio 51. 17 | 126. 2
 exilium 124. 10 | 138. 2
 exiluit 38. 8
 eximentibus 173. 3
 eximia 48. 22
 eximie 95. 11
 eximiam 13. 2
 eximit 137. 10
 exinde 150. 10
 existerent 45. 13
 existimari 93. 13
 exiti 70. 14
 exitio 56. 21 | 156. 15 |
 179. 4
 exitium 33. 7 | 57. 7 | 58.
 6 | 80. 11 | 120. 13 | 121.
 11 | 148. 3
 exitu 10. 3 | 39. 16 | 49. 3 |
 87. 1 | 134. 4
 exitum 38. 5 | 154. 1, 3 |
 158. 20
 exitus 57. 17 | 147. 12 | 156.
 7 | 170. 5 | 172. 13
 exoleverat 37. 15
 exornata 93. 15
 exosus 178. 2
 expaverat 45. 4
 expavit 98. 12
 expectare 14. 7
 expectavere 10. 12
 expediebat 144. 10
 expedisset 158. 6
 expedita 51. 17 | 115. 4
 expeditio 187. 2
 expeditione 23. 13
 expeditionem 165. 8 | 181. 6
 expeditioni 49. 5
 experimentis 26. 10
 experimento 53. 11
 experimentum 12. 2 | 26.
 10
 experirentur 135. 11
 experirentur 148. 4
 experiri 81. 3
 expectatus 71. 5
 experta 142. 34 | 169. 4

experti 28. 18 | 110. 11 |
 143. 8
 expertis 176. 1
 expertus 12. 3 | 103. 9 |
 142. 6 | 175. 2
 expiata 24. 9 | 29. 14
 expiaturus 135. 1
 expiavit 16. 4 | 85. 16
 expiravit 20. 8
 explicavit 35. 6
 explicuit 153. 13
 exploraret 35. 3
 exploratis 73. 8
 exponeretur 117. 11
 exponitur 138. 12
 expolita 79. 8
 exprimi 113. 11
 exprimitur 187. 14
 exprobravit 93. 17
 expugnasset 90. 15
 expugnatione 155. 3
 expugnatum 141. 8
 expugnavit 49. 9
 expulerat 159. 7
 expulisse 29. 17 | 81. 18
 expulit 103. 16
 expulsus 125. 2 | 138. 5
 exsuperat 10. 6
 extant 23. 3
 extaret 30. 6 |
 extat 43. 8 | 126. 10 | 154.
 16
 extenderat 17. 2
 extenuemus 127. 5
 exteras 180. 8
 exterique 106. 1
 exteris 88. 11 | 159. 6
 externa 50. 7
 externis 120. 14 | 148. 2
 externum 143. 15 | 148. 9 |
 161. 13
 externos 18. 11
 exteritus 47. 16
 exteruit 122. 11
 extincta 101. 17
 extincto 174. 11
 extinctus 143. 4 | 178. 2
 extinguere 106. 16
 extingui 4. 2 | 79. 4
 extinxerat 174. 3
 extis 182. 11
 extitit 124. 9
 extorquere 98. 3
 extorqueret 64. 16
 extorris 121. 6
 extorsit 45. 7 | 183. 10
 extraordinariam 24. 5
 extrema 77. 10 | 84. 7 | 132.
 9 | 135. 8 | 169. 4 | 187.
 32
 extre:

extren
 extren
 145.
 extuli
 exuer
 exuit
 exul
 exula
 exula
 exulta
 exuti
 exuto
 exuto
 exutu

 FAb
 Fa
 Fabio
 Fabiu
 Fabiu
 2 |
 5
 Fabric
 10
 fabula
 fabula
 fabulo
 face 4
 facem
 facere
 14
 facere
 facere
 154
 faces
 6 |
 facibu
 14
 facian
 facie
 facieb
 faciem
 facile
 6, 1
 2 |
 7 |
 2
 facilio
 faciliu
 facino
 facino
 facinus
 5 |
 extre:

VOCABULORUM.

extremam 105. 4
 extremis 54. 11 | 94. 1 |
 145. 8 | 162. 14
 extulissent 177. 6
 exuere 21. 7
 exuit 168. 7
 exul 142. 3
 exultatione 42. 9
 exularet 122. 6
 exultaret 124. 7
 exuri 94. 10
 exuro 39. 19
 exutus 33. 17 | 91. 15
 exutus 66. 3

F

Fabio 41. 7 | 51. 5
 Fabiorum 24. 6
 Fabios 33. 9
 Fabium 29. 3
 Fabius 27. 9 | 35. 5 | 45.
 2 | 56. 14 | 60. 12 | 84.
 5
 Fabricius 37. 14 | 39. 8,
 10
 fabula 43. 9
 fabulæ 19. 8
 fabulosæ 57. 2
 fabulosus 47. 15
 face 4. 8
 facem 122. 1
 facere 82. 2 | 183. 14 | 184.
 14
 facerent 61. 3
 faceret 124. 13 | 125. 3 |
 154. 14 | 155. 4
 faces 28. 15 | 37. 17 | 70.
 6 | 147. 2
 facibus 25. 8 | 61. 19 | 64.
 14 | 120. 13
 faciam 2. 5
 facie 103. 6
 faciebat 53. 5
 faciem 157. 2
 facile 33. 11 | 38. 24 | 62.
 6, 8 | 70. 4 | 89. 8 | 122.
 2 | 132. 10 | 138. 4 | 142.
 7 | 150. 6 | 156. 8 | 181.
 2
 faciliior 178. 6
 facilius 89. 6 | 92. 2
 facinori 136. 6
 facinoris 146. 3
 facinus 10. 10 | 79. 9 | 136.
 5 | 141. 6

facit 5. 8 | 92. 10 | 120. 7 |
 130. 10 | 151. 17 | 176.
 8
 facta 2. 1 | 6. 8 | 42. 5 |
 106. 15 | 112. 16 | 125.
 4 | 135. 11 | 156. 14 |
 190. 3
 factæ 31. 7 | 48. 7
 factionis 25. 4 | 137. 9
 facto 96. 16 | 103. 2 | 109.
 14 | 113. 18 | 126. 8 | 179.
 10
 factum 54. 5 | 64. 16 | 86.
 5 | 172. 8 | 183. 14 | 185.
 18
 factus 59. 5 | 105. 1 | 177.
 17
 facundia 43. 7
 Fæfulæ 22. 6
 falcatorumque 69. 15
 Falernos 60. 15
 Falernus 32. 10
 Falsici 25. 1, 3
 fallaciam 33. 5
 falso 111. 1
 fama 4. 1 | 21. 8 | 67. 10 |
 111. 1 | 177. 8
 famæque 101. 7
 famam 49. 4 | 111. 4 | 174.
 5 | 178. 11
 fame 19. 3 | 29. 1 | 56. 10 |
 101. 4 | 102. 8 | 116. 4 |
 131. 12 | 132. 10 | 143.
 13 | 152. 16 | 169. 4
 famem 119. 14
 famēs 86. 13, 15 | 102. 8 |
 137. 1 | 153. 10
 familiæ 35. 11 | 89. 10 | 123.
 10 | 146. 1 | 147. 1
 familiam 124. 6 | 132. 2
 familiaris 145. 8
 familiarum 120. 4
 famosa 109. 12
 fanatico 130. 10
 fanaticus 132. 4
 fas 89. 15 | 96. 14 | 97. 1 |
 113. 2 | 122. 10
 fasces 12. 7 | 18. 4 | 42. 7 |
 44. 4 | 134. 12 | 188. 9
 fascibus 18. 2 | 84. 4
 fascium 178. 7
 fastigium 164. 11
 fastis 27. 10
 fastos 8. 5
 fata 10. 2 | 62. 1 | 80. 2 |
 111. 4 | 126. 1 | 141. 1 |
 155. 14
 fatale 78. 3 | 123. 10
 fatalem 139. 3

fatalis 171. 13
 fateatur 88. 1
 fatebatur 189. 7
 fateretur 48. 3 | 62. 6 | 114.
 12
 fateri 63. 2 | 85. 3
 fati 64. 7 | 165. 6
 fatigabant 187. 1
 fatigasset 14. 12 | 29. 6
 fatis 47. 7 | 63. 12 | 155. 12
 fato 26. 7 | 75. 9 | 78. 7 |
 158. 5, 12 | 185. 9 | 186.
 5
 fatorum 16. 6
 fatum 59. 11 | 110. 14
 fauces 64. 1 | 72. 9 | 107.
 8 | 134. 3 | 153. 7
 faucibus 19. 4 | 36. 9 | 52.
 12 | 80. 4 | 126. 15,
 favebatur 76. 15
 favente 151. 4
 faventis 68. 2
 fuisse 108. 17
 favorabilis 168. 5
 favore 62. 20 | 63. 13
 favorem 120. 5 | 121. 3
 favori 18. 6
 favoris 161. 5
 Fauſtum 164. 6
 fax 127. 12 | 144. 2 | 166.
 5
 fecerant 32. 4 | 38. 10 | 60.
 22 | 125. 12
 fecerat 5. 7 | 119. 14 | 152.
 5 | 153. 11
 fecere 156. 11
 fecerunt 58. 3 | 134. 10
 fecimus 87. 14 | 108. 16
 fecissent 176. 2
 fecisset 176. 15
 fecit 5. 11 | 7. 5 | 49. 13 |
 80. 10 | 81. 8 | 89. 15 | 91.
 13 | 102. 5 | 105. 5 | 127.
 8 | 129. 4, 9 | 131. 5 |
 137. 6 | 153. 2
 felicem 96. 20 | 157. 3
 feliciior 102. 12
 felicissimæ 125. 3
 felicitas 77. 3 | 103. 4 | 119.
 10 | 149. 9
 felicitate 70. 1 | 88. 16 | 92.
 5 | 100. 3 | 158. 11 | 161.
 16 | 175. 11
 felicitatem 108. 14 | 153. 4
 feliciter 97. 3
 felicius 62. 5
 felix 106. 14
 femina 78. 17
 feminæ 16. 3
 seminarum 54. 1

feræ

I N D E X

ferax 38. 10
ferale 172. 2
feralis 25. 9 | 142. 3
ferarum 37. 6 | 53. 10 | 141. 2 | 187. 4
feras 133. 1
ferat 129. 12
ferax 130. 6 | 188. 17
ferbuit 42. 2
fercula 160. 9
ferculis 163. 14
ferre 33. 6 | 48. 20 | 50. 6 | 95. 19 | 141. 5 | 186. 15
ferrebantur 94. 16 | 179. 4
ferrebat 150. 14 | 154. 1
ferrebat 179. 10
ferens 36. 15
Ferentanae 37. 8
Feretrius 6. 1 | 54. 10
Feretrinum 25. 13
feri 157. 2
feri 182. 6
feriret 19. 6
feritas 42. 3 | 61. 12 | 72. 3 | 181. 2
feritatem 183. 3
ferme 180. 12
ferocem 9. 2
feroces 112. 14
ferociam 73. 3
ferocibus 114. 17
ferocior 177. 16
ferocissimas 82. 3
ferociter 42. 10
ferocius 27. 7 | 180. 12
feros 110. 2
ferox 16. 9 | 26. 13 | 89. 7 | 152. 18 | 154. 19
ferre 65. 11 | 85. 20 | 183. 15
ferrea 48. 11
ferrem 136. 4
ferrent 171. 8
ferreos 88. 1
ferret 56. 17
ferretur 96. 8
ferri 63. 5
ferro 10. 9 | 16. 4 | 25. 7 | 28. 16 | 56. 10 | 12. 61. 18 | 66. 5 | 69. 2 | 87. 2 | 103. 16 | 117. 17 | 129. 1 | 134. 10 | 141. 2 | 186. 12 | 187. 13
ferroque 31. 10 | 73. 6 | 77. 16 | 84. 2 | 99. 3 | 109. 4 | 113. 10 | 129. 8
ferrum 53. 1, 8 | 91. 1 | 179. 17
fertur 28. 4
fervebat 78. 1
ferunt 59. 10

ferus 139. 10
fessi 56. 10
fessos 176. 11
festinasse 24. 2
festinat 101. 1
festinatio 39. 1
festo 128. 7
festis 114. 16
Fesulae 128. 14
fidilia 39. 9
fide 10. 11 | 25. 6 | 41. 4 | 46. 8 | 52. 8 | 56. 11 | 87. 4 | 90. 10 | 91. 2 | 151. 1 | 173. 7
fideique 56. 3
fideliior 108. 8
fidelissimorumque 128. 2
fideliter 101. 17
fidem 6. 4 | 7. 5 | 8. 7 | 18. 1 | 24. 1 | 39. 15 | 95. 2 | 125. 3 | 176. 13 | 183. 12
Fidenae 25. 7
Fidenate 10. 11
Fidenates 25. 2
fides 15. 2 | 25. 3 | 26. 6 | 188. 12
fidibusque 68. 20
fidissima 93. 5
fidium 67. 4
fiducia 47. 13 | 64. 9 | 69. 5 | 94. 14 | 108. 4, 19 | 159. 1 | 185. 4
fiduciae 29. 1
fiduciam 60. 23 | 63. 10 | 100. 7 | 102. 4 | 176. 8 | 188. 13
fieret 50. 12 | 177. 11
fieri 15. 3 | 64. 4 | 92. 9 | 97. 4, 6 | 131. 1 | 167. 4
fierine 12. 2
fierique 181. 6
filia 4. 8 | 11. 1
filiam 44. 7 | 164. 7
filiae 150. 11
fili 103. 15
filium 15. 1 | 20. 7 | 31. 1 | 42. 11 | 118. 1 | 160. 13
filius 57. 7 | 72. 14 | 78. 6 | 89. 1 | 138. 14 | 158. 20
Fimbria 138. 13
fine 77. 1 | 97. 11
finem 78. 5 | 129. 8
fines 76. 14
finibus 18. 12 | 22. 1 | 77. 9 | 145. 8
finis 34. 4 | 38. 1 | 51. 14 | 140. 8 | 164. 4 | 180. 8 | 188. 11, 12
finita 20. 13 | 76. 10 | 149. 6

finitimos 29. 15
finitimus 2. 14 | 5. 1 | 18. 13
finitum 75. 8
finium 91. 15
firma 15. 8
firmavit 184. 8
fistulis 125. 2
fixere 93. 15
fixit 84. 5
Flaccum 62. 23
flagitans 34. 1
flagitante 95. 9 | 154. 10
flagitare 151. 5
flagitarent 93. 8
flagitaret 119. 13
flagitavere 127. 1
flagitii 85. 15 | 91. 2
flagitio 118. 10 | 127. 9
flagitium 33. 18
flagrabit 100. 6
flagrans 85. 14
Flamen 139. 1
Flamines 27. 17
Flaminio 57. 13 | 66. 6
Flaminius 54. 8
flamma 8. 8 | 13. 4 | 29. 11 | 78. 15 | 101. 17 | 125. 10
flammæ 49. 1
flammam 131. 3 | 182. 15
flammis 115. 9 | 129. 8
flentem 10. 7
flexus 167. 5
flexusque 179. 6
flore 42. 2 | 140. 16
florebat 150. 1
florem 2. 11
florientia 141. 7
floribus 32. 7
florum 67. 1
flor 148. 11
fluctibus 102. 15 | 158. 11
fluctus 161. 10
fluens 190. 2
fluenta 68. 20
fluitarent 51. 13
flumen 20. 5 | 27. 9 | 53. 3 | 54. 12 | 83. 2 | 84. 13 | 95. 15 | 98. 11 | 143. 7 | 184. 6 | 188. 2
flumine 47. 2 | 95. 8 | 116. 2
fluminibus 102. 1 | 181. 13
flumidis 4. 9 | 11. 3 | 152. 15, 17 | 185. 19
fluminum 93. 9
fluvium 37. 7 | 95. 3
fluvius 177. 10 | 181. 11
fluxere 80. 12
focis 19. 12 | 121. 7 | 122. 6
foculum 182. 15
focum 8. 7

fodere

VOCABULORUM.

18. 13	fodere 182. 4 foderunt 78. 11 fœda 50. 9 87. 12 102. 14 fœdam 6. 6 fœdare 98. 2 fœdavit 10. 7 fœde 37. 1 fœdera 19. 6 fœderata 47. 8 fœderatis 27. 6 fœdere 10. 11 33. 8 56. 5, 9 65. 7 91. 7 105. 9 150. 12 fœderibus 85. 1 fœderis 10. 15 34. 1 16. 8 76. 13 85. 6, 14 92. 9 122. 3 169. 7 fœderum 56. 7. 7 117. 4, 6 fœdi 170. 6 fœdior 27. 10 fœdum 163. 7 fœdus 32. 2 85. 9, 12 101. 12 105. 5 170. 1 176. 3 fœdusque 6. 8 157. 15 fœneratorum 43. 5 fœmentis 161. 1 fœns 61. 10 fœntemque 108. 3 fœntesque 31. 10 fœntibus 32. 9 59. 17 89. 14 fœre 5. 2 13. 3 fœrent 19. 7 33. 18 100. 16 177. 3 fœret 55. 4 101. 10 172. 9 fœri 23. 4 fœris 21. 2 38. 17 46. 4 fœrma 7. 6 46. 8 122. 2 158. 8 fœrma 75. 15 fœrmæ 33. 1 fœrmidarumque 83. 1 fœrmidinem 161. 12 fœrmidolosus 67. 10 fœro 6. 5 44. 8 46. 1 56. 11 122. 14 125. 2 136. 2 140. 2 fœrtasse 177. 1 fœrte 15. 3 23. 10 36. 12 66. 15 147. 3 150. 1 fœrtem 116. 7 fœrtibus 174. 8 188. 4 fœrtissimam 87. 3 fœrtissimas 39. 14 fœrtissime 116. 8 135. 13 175. 16 fœrtissimi 81. 14	fortissimo 85. 8 104. 12 fortissimorum 128. 1 fortissimum 72. 13 fortissimus 50. 10 fortiter 68. 15 112. 16 fortitudinem 38. 19 fortius 78. 17 91. 1 160. 2 163. 2 Fortuna 2. 3 50. 5, 16 67. 7 76. 5 83. 13 90. 6 102. 21. 111. 8 116. 11 129. 5 137. 10 148. 2 153. 5 154. 10 155. 15 157. 4 158. 1, 19 161. 2 163. 10 167. 3 172. 11, 14 Fortunæ 65. 3 74. 2 133. 7 Fortunam 10. 12 74. 6 133. 2 142. 6 fortunæque 126. 6 fortunatas 142. 1 forum 18. 8 27. 13 138. 1 fœssa 86. 12 116. 2 187. 11 fœssæ 116. 2 fœvissent 57. 11 fracta 40. 5 fracti 42. 7 fractum 84. 7 frænos 21. 7 fragilitatis 162. 3 fragore 57. 4 frangi 60. 16 frater 63. 13 69. 11 fraternitas 161. 5 fratre 4. 2, 7 35. 3 63. 15 fratrem 81. 13 141. 24 170. 8 fratres 90. 8 fratribus 10. 2 105. 1 fratris 5. 5 64. 5 123. 5 fraude 33. 6 11. 15 90. 6. 7 92. 10 143. 11 fraudem 84. 8 fraudibus 112. 14 fraudis 57. 14 61. 16 fraudentissimus 92. 10 fraus 10. 14 Fregellæ 22. 7 Fregellæque 39. 17 fregit 82. 6 101. 14 frenis 180. 10 frequens 76. 14 97. 3 frequentia 128. 10 130. 8 frequentibus 9. 8 12. 7 frequentissimos 114. 17 frera 108. 1 freti 68. 20	freto 68. 19 135. 11 174. 4 fretum 46. 5, 6 47. 1, 15 107. 4 153. 3 fretus 68. 11 73. 18 123. 10 frigidum 57. 10 fronte 132. 4 fruebatur 67. 4 frueretur 66. 14 178. 10 frugum 72. 2 101. 3 130. 6 frui 59. 13 frumentariis 121. 4 frumenti 121. 13 frumento 86. 10 frustra 91. 13 92. 14 95. 17 135. 11 179. 18 frustrarentur 51. 13 frustrato 19. 11 fuderunt 117. 14 fudit 64. 13 80. 4 fuga 48. 11 53. 4 70. 2 91. 7, 11 96. 19 102. 12 110. 12 113. 1, 20 118. 2 137. 10 138. 2 145. 4 151. 13 154. 8 155. 17 158. 17 173. 14 174. 10 179. 15 187. 7 fugaces 106. 5 fugæ 86. 16 160. 6 162. 17 179. 13 fugam 6. 6 10. 5 37. 13 112. 1, 5 117. 16 124. 10 135. 9 157. 7 160. 1 176. 9 fugati 94. 10 fugatique 5. 15 72. 4 135. 7 fugato 40. 1 fugatoque 152. 2 154. 6 fugatur 151. 16 fugatus 66. 3 98. 6 fugerat 162. 10 fugere 69. 3 162. 2, 3 173. 2 fugerent 78. 12 160. 2 fugeret 95. 10 157. 6 fugiebat 151. 15 160. 3 174. 11 fugientem 103. 3 162. 18 fugientes 28. 3 86. 5 fugientia 28. 3 fugientibus 102. 11 fugientis 102. 5 156. 12 fugientium 38. 2 170. 6 fugilis 177. 8 fugit 63. 5 73. 17 fugitavarios 131. 9

fugi-

INDEX

Gabii 14. 14
Gabiis 15. 2
Gabinus 129. 7

gens 24 6 | 26, 12 | 61, 14 |

gladiatoribus 119. 5
gladiato.

VOCABULORUM.

gladiatorii 129. 4
gladiatorio 97. 7 | 136. 3
gladii 140. 9
gladiis 66. 6 | 113. 10, 13 |
116. 4 | 137. 14
gladio 29. 8 | 55. 2 | 156.
5 | 157. 16 | 160. 15 | 168.
13 | 175. 9 | 186. 14
gladios 134. 10
gladium 160. 4
Glauciam 124. 13
gleba 18. 14
gloria 18. 12 | 82. 9 | 88. 4
gloriæ 23. 1
gloriam 10. 10 | 84. 9
gloriaretur 30. 7
gloriosa 183. 12
Gomphos 155. 7
Gracchana 119. 14
Gracchanas 88. 4 | 124. 1
Gracchanis 126. 9
Gracchi 125. 12
Graccho 60. 19
Gracchorum 82. 6 | 124. 7
Gracchum 124. 5
Gracchus 61. 11 | 82. 6 |
122. 1, 9 | 123. 6 |
gradum 162. 9
gradus 2. 12
Græci 109. 5
Græcia 44. 2 | 65. 2
Græciam 36. 4 | 65. 13 | 66.
13 | 68. 17 | 79. 7 | 100.
20 | 148. 15
Græciam 40. 1 | 72. 1 | 103.
13
Græcula 152. 8
Græculo 66. 5
Græcum 11. 9
grande 61. 7 | 1 | 95.
18 | 104. 9
grandia 87. 11
grandinis 117. 14 | | 177. 3
Granicus 102. 9
grassante 136. 10
grassantem 33. 6 | 66. 12
grassantur 106. 2
grassatus 14. 12
gratiam 43. 11
gratias 29. 10
Gratilius 107. 3
gratulandum 166. 10
grave 116. 10
gravem 9. 7 | 50. 3 | 91. 14 |
102. 13
graves 48. 9 | 169. 10 | 179.
7
gravi 38. 9 | 106. 6
gravibus 190. 2
gravida 3. 11

gravidarum 98. 3
gravior 14. 11 | 75. 11
gravis 38. 7 | 51. 16 | 56.
22 | 150. 14 | 165. 4 |
169. 5
gravitate 39. 11
graviter 92. 8
gregem 51. 2
græges 40. 5 | 112. 2
gregibus 134. 11 | 182. 2
gremio 56. 16
Grumentum 128. 14
gubernacula 13. 1
gubernaret 9. 3
gubernatorem 154. 16
gurgite 41. 7

H

H Abebant 152. 12 | 171. 5
habebat 79. 1 | 105. 4 |
174. 2
habenis 52. 1
habens 162. 3
habent 54. 1 | 94. 13 | 183.
10
habentes 152. 14
haberent 126. 1 | 128. 2
haberentur 120. 2
haberet 7. 2 | 50. 2 | 114.
17 | 154. 3
haberetur 151. 3 | 170. 14
habet 116. 7
habet 55. 9 | 152. 4 | 160.
5 | 170. 5
habetis 95. 6
habites 179. 5
habita 85. 5 | 141. 1 | 143. 5
habitantesque 189. 4
habitare 188. 15
habito 146. 9
habitu 17. 4 | 35. 4 | 176.
14
habitara 59. 8
habiturus 57. 8
habitus 25. 9
habitus 89. 13
habuisset 92. 14
habuit 16. 5 | 38. 15 | 46.
6 | 68. 11 | 92. 15 | 111.
10 | 146. 3
hac 33. 3, 13 | 63. 12 | 78.
12 | 81. 7 | 93. 2 | 108.
13 | 127. 14 | 185. 18
hactenus 21. 11 | 34. 5 | 61.
10 | 87. 10
Hadriatici 36. 8

Hadriatico 31. 15
Hædui 113. 4
Hæmo 73. 5
hærebat 112. 9
hæredem 166. 3
hæredario 121. 16
hæreditarium 125. 11
hæreditas 119. 11 | 142. 2
hæreditate 89. 4 | 118. 14
hæreditatem 123. 7 | 168. 2
hæreditatibus 88. 16
hæres 89. 3 | 167. 10
hæsit 154. 1
harum 99. 7
has 56. 18
hasta 141. 6
hastaque 63. 9
hastam 83. 9
hastatus 37. 15
haud 3. 6 | 133. 7 | 158. 3 |
166. 13 | 184. 18
hautiebatur 177. 11
hausit 117. 2.
haustu 139. 1
Hebro 98. 10
Hedris 157. 7
Helvetii 111. 10
Heracleam 37. 7
Herculaeum 33. 11
Herculeii 143. 6
Herculi 92. 3
Herculis 39. 12 | 62. 4 | 161.
13
Hercyniis 113. 15
Hercynium 184. 9
Hercynius 22. 5 | 35. 1
Herdorfio 130. 2
Herennium 33. 16
hiberna 25. 12
hibernans 187. 16
hibernis 115. 5
hiematum 25. 11
hieme 57. 12 | 115. 2
hiemem 68. 21 | 98. 13
Hiempsalis 90. 11
hiems 154. 11
Hieronem 48. 2
Hierosolymam 104. 7
Hispani 142. 8
Hispania 56. 2 | 62. 8 | 81.
10, 14 | 88. 14 | 94. 3 |
142. 9 | 143. 4, 10 | 14.
152. 13 | 153. 2 | 161. 4 |
173. 14 | 186. 15
Hispaniæ 56. 3 | 64. 19 | 65.
15 | 81. 2 | 82. 5 | 83. 6
14 | 84. 12 | 161. 12 | 188.
12
Hispaniam 61. 5, 15 | 62.
2 | 87. 15 | 142. 7 | 149.
2, 5 |

INDEX

2, 5 | 159. 8 | 164. 2
 Hispanienses 152. 5
 Hispanis 81. 10
 hodie 19. 8 | 29. 18 | 33.
 II
 hos 187. 1
 hominem 2. 9 | 124. 5
 homines 28. 14 | 57. 11 |
 95. 21 | 100. 16 | 108.
 12 | 110. 2 | 132. 5 | 182.
 14 | 184. 10
 hominibus 49. 18 | 116. 13 |
 138. 6
 hominis 176. 4
 hominum 5. 8 | 27. 1 | 28.
 7 | 29. 13 | 31. 11 | 62.
 21 | 78. 14 | 101. 6 | 126.
 12 | 133. 2, 9 | 141. 5 |
 189. 7
 honore 84. 11 | 134. 14 |
 153. 18
 honorem 9. 4 | 101. 6 | 183.
 14
 honores 164. 9
 honoribus 27. 13
 honorum 45. 1, 6, 9 | 120.
 8 | 137. 1
 Horatii 10. 1
 Horatius 10. 4 | 19. 7, 8
 horrendum 15. 9
 horribile 34. 2 | 57. 11 | 102.
 5 | 182. 7
 horribilem 60. 22
 horribilis 37. 2
 horrificaverant 138. 2
 horror 161. 10
 horrore 56. 17 | 83. 4
 5 | 182. 7
 horrorem 58. 2
 hortante 154. 4
 hortareretur 123. 2
 horum 35. 3
 hospitalius 32. 8
 hospitio 11. 6
 hoste 10. 15 | 43. 2 | 48.
 12 | 181. 7
 hostem 10. 5, 13 | 18. 16 |
 31. 1 | 36. 13 | 42. 6 | 48.
 3 | 49. 3 | 60. 10 | 62. 14 |
 63. 4 | 64. 4, 10 | 68. 9 |
 91. 10 | 94. 17 | 103. 10 |
 113. 15 | 132. 9 | 151. 7 |
 155. 9 | 159. 5 | 169.
 2, 9 | 177. 1
 hostes 6. 10 | 14. 13 | 15. 2 |
 19. 9 | 21. 5 | 23. 7 | 24.
 4 | 33. 19 | 48. 12 | 50.
 32, 13, 19 | 52. 14 | 57.
 10 | 61. 2 | 79. 4 | 93. 3 |
 95. 3 | 103. 3 | 109. 1,

10 | 135. 8 | 137. 13 | 158.
 14 | 163. 1 | 175. 2, 7
 hosti 70. 14 | 84. 9 | 87. 7 |
 96. 7 | 117. 11 | 118. 1 |
 143. 1
 hostibus 6. 5 | 10. 14 | 28. 9 |
 34. 4 | 38. 22 | 49. 2 | 50.
 7 | 51. 3 | 73. 7 | 78. 10 |
 93. 16 | 103. 6 | 160. 3 |
 137. 9 | 175. 10 | 177. 9.
 hostici 49. 14
 hostico 114. 3
 hostiis 33. 7
 hostile 18. 14 | 66. 12 | 142.
 2 | 152. 4
 hostilem 136. 11
 hostilia 38. 9
 hostilibus 93. 15 | 117. 1
 hostilis 62. 3
 hostilium 85. 10 | 179. 9
 Hostilius 9. 4
 hostis 10. 8 | 27. 16 | 34. 3 |
 72. 5 | 74. 5 | 106. 12 |
 145. 3 | 146. 11
 hostium 23. 4 | 29. 2, 4 |
 31. 5 | 33. 15 | 37. 17 |
 39. 3, 5 | 48. 9, 13 | 50.
 2 | 51. 6, 16 | 52. 3, 5 |
 57. 6 | 59. 1 | 77. 13 | 79.
 10 | 95. 7 | 99. 2 | 101. 2 |
 102. 6 | 103. 7 | 112. 2 |
 117. 7, 16 | 118. 19 | 120.
 6 | 126. 13 | 139. 1 | 140.
 7 | 147. 12 | 155. 1 | 158.
 9, 12 | 162. 15 | 163. 11 |
 174. 7, 8 | 175. 15 | 176.
 10 | 177. 2 | 178. 14 | 181.
 10 | 185. 16 | 187. 6
 huc 82. 2 | 159. 7 | 186. 4
 hucusque 60. 21
 humana 53. 11 | 100. 17
 humanæ 162. 8
 humani 2. 1 | 105. 10 | 155.
 13 | 167. 6 | 189. 9
 humanisque 33. 7
 humanos 43. 9 | 101. 4
 humanum 15. 10 | 98. 2
 humanus 146. 4
 humenti 54. 1
 humero 38. 2
 humeris 168. 9
 humi 185. 15
 humo 181. 3
 humore 68. 2
 Hyphæi 131. 9
 Hyrcanum 105. 2

I

Iacent 99. 6
 Iacerentur 137. 6
 Iactat 130. 11
 Iactationem 157. 2
 Iactatus 2. 1
 Iactis 179. 8
 Iactus 175. 15
 Iaculatus 21. 5 | 29. 2 | 31.
 5 | 137. 6
 Iacul. que 163. 6
 Iani 52. 9
 Ianiculo 19. 4 | 44. 12 | 138.
 10
 Ianiculum 145. 1
 Ianuarii 139. 5
 Ianum 8. 6 | 189. 11
 Iberi 102. 19
 Iberiæ 103. 20
 Iberis 104. 2
 Iberum 81. 19 | 84. 1
 ibi 27. 14 | 51. 4 | 57. 13 |
 58. 6, 10 | 69. 5 | 78.
 11 | 112. 19 | 125. 4 | 134.
 2 | 135. 8 | 140. 7 | 145.
 4 | 149. 5 | 162. 12 | 163.
 9 | 174. 7 | 177. 16 | 180.
 4 | 184. 12 | 187. 13
 ichi 56. 8
 ichibus 154. 4
 ichu 19. 12
 ichum 101. 12 | 108. 5
 ichus 38. 7 | 110. 8
 ideo 3. 2 | 37. 7 | 62. 13 |
 82. 4 | 106. 10 | 127. 3
 id est 52. 8
 idonea 24. 6
 idque 5. 4 | 29. 7 | 55. 3 |
 108. 9 | 131. 1
 idus 139. 5
 ierat 169. 1
 ignavi 60. 4
 ignavia 172. 11
 igne 25. 2 | 28. 16 | 31. 10 |
 57. 1 | 87. 3 | 99. 3 | 129.
 2 | 131. 2 | 140. 4 | 187.
 13
 ignem 83. 4
 igni 55. 3 | 56. 12 | 84. 2 |
 98. 3 | 124. 9
 ignibus 53. 7 | 57. 10 | 179.
 8
 ignis 32. 11 | 47. 2 | 139.
 1 | 169. 8
 ignium 79. 2 | 164. 1
 ignobili

VOCABULORUM.

ignobili 96. 10
ignobilis 58. 4
ignominia 85. 14
ignoscere 70. 9
ignotum 45. 4
ignovera 164. 6
ignovit 103. 20
iis 25. 4
iisdem 98. 4 | 120. 8
iisset 114. 6 | 147. 4
illerdæ 152. 14
illatam 26. 11
illatis 64. 14
illaturus 146. 13
illic 95. 6
illine 10. 3 | 68. 6 | 155. 16
illustrat 102. 13
illustrator 49. 4
illustris 33. 13
Illyrico 153. 7
Illyricum 36. 9 | 153. 5
Illyricus 181. 8
Illyril 52. 11 | 54. 11 | 180.
12 | 181. 4
Illyrios 75. 4
imaginaria 176. 6
imaginario 76. 1 | 117. 5
imagine 155. 18
imaginem 2. 6 | 5. 6
imagines 169. 10
imaginibus 176. 5
imago 172. 31
imas 134. 3 | 181. 4
imbre 70. 1
imbrium 63. 3
imbuebant 52. 14
imbuto 85. 17
imis 53. 2
imitari 63. 10 | 64. 11
imitata 79. 1
imitatæque 60. 5
imitatione 23. 12
imitator 32. 11
immane 20. 2
immanem 56. 11
immania 113. 9
immanissimi 111. 8 | 146. 3
immanitas 61. 12
immanitati 93. 10
immanius 88. 2
immatutum 10. 9
immemores 31. 7
immensa 174. 4 | 179. 10
immenſæ 69. 16
immerito 25. 4 | 45. 8 | 83.
6 | 144. 5 | 171. 4
imminebat 172. 8 | 176. 13 |
177. 2
imminens 118. 12
imminentem 57. 18

imminentesque 161. 13
imminentia 171. 14
imminentis 64. 7 | 155. 16
immineret 171. 6 | 176. 15
imminet 36. 10
imminutam 149. 13
immiſerant 79. 4
immiſit 186. 14
immiſſis 14. 7
immiſſo 91. 4
immittitur 90. 18
immo 17. 6 | 137. 10 | 175.
2
immolarentur 128. 8
immolato 182. 11
immortalibus 26. 11 | 29. 10
immortalitatem 169. 14
immortalium 8. 3
immortui 38. 22
immunes 186. 17 | 189. 1
immunis 43. 10 | 113. 2
imo 50. 15
imus 69. 13
imparem 114. 12 | 127. 1
impatiens 68. 8 | 137. 2 |
154. 14
impatientes 82. 4 | 106. 12
impegit 120. 11
imperabat 55. 4 | 104. 2
imperarent 140. 13
imperarentur 86. 6
imperaret 104. 7
imperasset 163. 5
imperator 21. 10 | 48. 15 |
49. 13 | 50. 10 | 58. 9 |
83. 13 | 95. 4 | 96. 5 | 135.
14 | 138. 4 | 160. 5 | 177.
13
imperatore 57. 13 | 86. 11 |
96. 2 | 131. 10 | 143. 1 |
178. 4 | 184. 16
imperatorem 42. 4 | 74. 3 |
86. 3 | 156. 16
imperatores 136. 5
imperatoris 134. 15
imperatoris 25. 3 | 159. 9
imperatum 77. 9
imperaturæ 59. 11
imperaverint 133. 5
imperavit 21. 7 | 181. 6
imperia 51. 9 | 183. 15
imperii 1. 3 | 3. 4. 8. 10 |
8. 6. 8 | 12. 10 | 15. 11 |
26. 7 | 30. 9. 10 | 39. 9 |
46. 5 | 58. 4 | 60. 12. 15 |
65. 4 | 87. 12 | 88. 12 |
90. 15 | 91. 3. 9 | 96. 20 |
100. 8 | 105. 4 | 119. 3 |
121. 12 | 135. 6 | 150. 16 |
155. 13 | 166. 13 | 167.

8 | 186. 18 | 189. 1
imperio 4. 1 | 18. 13 | 31.
3 | 46. 1 | 82. 20 | 64. 17 |
81. 19 | 130. 4 | 131. 1 |
146. 6 | 147. 5 | 157. 8 |
164. 6 | 180. 9 | 183. 4
imperitare 186. 20
Imperium 2. 2 | 9. 3 | 16. 4 |
17. 12 | 26. 12 | 31. 2 |
38. 24 | 47. 10 | 67. 8 |
81. 3 | 122. 13 | 148. 1 |
7 | 150. 9 | 152. 2 | 159.
15 | 167. 2 | 178. 5 | 185.
18 | 190. 4
impetrabant 86. 14
impetrabantur 5. 12
impetrassent 96. 14
impetrasset 43. 7
impetraverit 188. 9
impetravit 175. 9
imperu 28. 12 | 57. 2 | 81.
13 | 110. 4. 6 | 123. 5 |
126. 7 | 134. 4 | 138. 7 |
145. 3 | 131. 9 | 173. 1
imperum 91. 13 | 94. 9 | 156.
11 | 176. 8
imperus 53. 12 | 57. 4 | 94.
13 | 100. 12 | 155. 10 |
159. 14 | 179. 6 | 188. 1
impia 104. 9
impia 88. 12
impiger 93. 9
impigre 96. 17
impi 128. 11
impleſſet 139. 6
impleverant 189. 6
impleverat 165. 11
impleverit 74. 9
impleviſſent 86. 9
implevit 39. 19 | 51. 10 | 75.
16 | 111. 6 | 165. 11
implorantibus 41. 5 | 65. 9
implicari 181. 5
implicatosque 53. 3
importuna 17. 5
importunitatem 16. 2
impoſita 28. 1 | 73. 13
impoſito 180. 11
impoſitus 51. 14 | 71. 4 | 107.
2
impoſuit 6. 12
impotentia 47. 8
impotentiam 43. 5
improbam 114. 6
improvidum 185. 6
improviſo 176. 10 | 185. 6
impulere 68. 6
impulit 150. 1
impunè 106. 2 | 124. 7
impuris 89. 16
0 2 impu-

I N D E X

imputabant 189. 6
 inaccessible 184. 9
 inaccessible 92. 6
 inauguraretur 15. 6
 incaluit 123. 6
 incautiorem 180. 3
 incederat 96. 18
 incendere 182. 9
 incenderetur 17. 7 | 93. 13
 incendi 112. 13
 incendia 80. 15 | 81. 1 | 101. 17 | 169. 8
 incendii 157. 12
 incendiis 85. 16 | III. 12 | 145. 11
 incendio 47. 2 | 56. 19 | 78. 15 | 80. 9, 10 | 137. 6 | 158. 9 | 169. 6
 incendiis 29. 9
 incendit 77. 8 | 101. 15
 incendium 29. 12 | 79. 1, 4 | 125. 9 | 137. 12 | 146. 11
 incensa 182. 1 | 188. 10
 incensae 30. 10
 in ensam 30. 7
 incensum 80. 7
 inceperat 62. 21 | 147. 10
 inceserat 17. 16
 inchoatum 90. 16
 inciderat 68. 4
 incidisset 117. 16 | 146. 7
 incidit 152. 7
 inciperet 77. 4 | 144. 2
 incitando 169. 1
 incitante 52. 12
 incitissimum 3. 2
 incitatus 120. 8
 incivilis 46. 3
 inclinare 10. 12
 inclinatio 172. 16
 includi 112. 13
 inclusum 108. 2
 inclytam 8. 1
 inclyto 41. 2
 inclytum 90. 5
 inclytus 109. 9
 incognita 50. 9 | 88. 15
 incognitisque 37. 5
 incolae 5. 7
 incolis 49. 8
 incolendi 106. 12
 incolere 188. 15
 incolis 80. 5
 incolumis 29. 4
 incondita 26. 13
 inconditas 110. 4
 inconditos 35. 6 | 134. 9
 inconspicua 160. 2
 incredibile 46. 11 | 62. 3 | 69. 14

incredibili 175. 11 | 177. 16
 incrematis 183. 20
 increpabant 155. 12
 increpantes 94. 14
 increparent 29. 8
 increpat 5. 4
 incruenta 35. 9 | 106. 6 | 108. 8 | 145. 4 | 164. 5
 incruentis 82. 4
 incruento 186. 9 | 188. 7
 incubantem 64. 16
 incubarent 71. 1
 incubaret 19. 4
 incubuit 124. 8 | 149. 4
 incurere 97. 10
 incurerent 21. 7
 incureret 18. 16
 incurfione 26. 8
 incurfionibus 93. 5 | 113. 4 | 187. 1
 incurfuit 113. 16 | 182. 13
 indagine 08. 2 | 187. 5
 indaginem 153. 13
 inde 10. 2, 14 | 12. 5, 7, 8 | 23. 11 | 27. 1 | 30. 2, 4 | 36. 13 | 42. 4, 8 | 60. 17 | 62. 19 | 78. 12 | 81. 10 | 86. 15 | 94. 4 | 96. 3 | 99. 9 | 103. 13 | 112. 7 | 113. 13 | 120. 8 | 122. 3, 8, 14 | 123. 11 | 125. 2 | 128. 11 | 134. 5, 13 | 135. 2 | 139. 8, 9 | 143. 6 | 144. 13 | 145. 4 | 148. 11, 13 | 149. 2, 4 | 156. 3 | 158. 10 | 161. 12 | 172. 14 | 173. 2 | 181. 16 | 183. 16, 18 | 187. 3
 Indi 189. 4
 indicat 25. 10
 indicio 71. 11
 indicium 146. 8
 indictione 176. 6
 indigenam 86. 10
 indignantem 159. 14
 indignatur 166. 8
 indignus 55. 3
 indigno 118. 5
 indignum 79. 9 | 147. 8
 Indis 105. 5
 indiam 92. 5
 indixisse 68. 15
 indolem 13. 2
 indolis 174. 6
 indomitum 42. 4
 Induciomarus 112. 14
 inductoque 116. 2
 induerat 168. 6
 induerit 23. 3
 indulgente 76. 5

indulgenter 38. 18
 indulget 120. 6
 industria 16. 6 | 67. 6 | 73. 15 | 146. 7 | 153. 6 | 158. 19
 industriam 11. 8 | 73. 2
 industriae 13. 6
 induta 180. 4
 inequitant 183. 8
 inerat 42. 3 | 121. 4
 inermi 151. 15
 inermium 140. 12
 inertesque 185. 2
 inertia 3. 6
 inescatus 101. 16
 inexpressibile 167. 10
 inexpressibili 77. 1
 inexpressibilis 137. 1
 inexpressibilem 155. 4
 infame 47. 15
 infamem 89. 15
 infantes 181. 3
 infantia 2. 14 | 16. 5 | 110. 9
 infantibus 4. 4 | 96. 15
 infecit 80. 5
 infel.cis 58. 6 | 118. 2 | 174. 1
 infelicitatem 64. 6
 inferentem 42. 10
 inferias 56. 18
 inferiis 86. 9
 inferior 84. 11
 inferis 60. 1
 inferos 20. 9 | 174. 5
 infesta 34. 9 | 177. 9 | 178. 13 | 187. 5
 infestior 50. 17 | 109. 9 | 177. 10
 infestis 147. 10
 infestis 93. 2 | 132. 6
 infesto 95. 18 | 159. 2 | 186. 13
 infestorum 158. 9
 infestis 30. 9
 infestum 49. 2
 infestus 138. 6
 inficiantem 42. 4
 infima 133. 5
 inflammatione 148. 7
 inflataque 120. 11
 influxerant 5. 10
 informes 112. 8
 infractus 50. 11
 infudit 137. 4
 infula 165. 2
 infusum 118. 5
 Ingauni 53. 7
 ingemiscat 170. 7
 ingenia 93. 3
 ingenio 11. 1 | 16. 7 | 58. 9 | 61. 8 | 81. 5 | 98. 6 | 166. 8 | 188. 13
 ingenium

VOCABULORUM.

ingenium 7. 4 | 11. 9 | 168. 13
 ingens 34. 9 | 58. 1 | 140.
 35 | 162. 7
 ingentem 122. 6
 ingenti 27. 3 | 50. 2 | 68. 16 |
 108. 19 | 110. 6 | 122. 7 |
 187. 20
 ingentia 190. 3
 ingentibus 19. 2 | 249 | 27.
 1 | 66. 5 | 77. 18 | 81. 12 |
 100. 2, 6 | 153. 9 | 171.
 13 | 178. 9
 ingentique 116. 3
 ingentis 51. 1 | 158. 7 | 188. 15
 ingenuam 44. 15
 ingentius 129. 5
 ingesta 95. 17
 inglorius 186. 5
 ingratia 164. 8
 ingratisimos 101. 7
 ingredi 35. 2
 ingressus 47. 15 | 65. 13 |
 73. 8 | 114. 3 | 151. 17
 ingruentibus 158. 12
 inherebat 50. 5
 inhaerent 183. 3
 inhaerentem 62. 14 | 64. 16 |
 186. 16
 inhians 117. 5
 inhiat 116. 12
 inhibere 168. 2 | 185. 1
 inhibuit 13. 2 | 177. 5
 inhonoratam 68. 6
 injecta 77. 7 | 122. 10 | 147. 6
 injectæ 48. 11
 inficit 19. 12
 injiciunt 28. 15
 inimicos 144. 6
 inimicus 124. 3
 iniqua 29. 7
 inique. 42. 12
 initia 70. 14 | 130. 1
 initiis 23. 6
 initio 56. 18 | 81. 10 | 83. 7
 initium 136. 13
 injuria 9. 2 | 80. 10 | 168. 5
 injuriæ 137. 2 | 167. 12
 injuriam 42. 10 | 45. 5 | 158.
 4
 injurias 65. 9
 injuriis 17. 7
 injustior 85. 3
 injustis 85. 19
 innixum 23. 11
 innocens 146. 9
 innoxia 118. 11
 inopem 121. 7
 inopia 153. 11 | 155. 9
 inopiam 154. 13
 inopinanterque 64. 3

inopinato 110. 4
 inopinatus 96. 7
 inprimis 8. 7
 inquam 63. 1
 inquieta 105. 11
 inquirari 86. 1
 inquit 12. 4, 5 | 20. 1 | 39.
 1 | 56. 14, 16 | 64. 6 | 95.
 6 | 113. 6 | 116. 7 | 172.
 4 | 182. 8 | 185. 13
 inquant 182. 9
 infanie 139. 7
 infanorumque 61. 13
 inscriptione 131. 15
 insectari 168. 1
 infederant 72. 6 | 145. 2 |
 171. 14
 infederat 63. 9 | 151. 9 | 174.
 2
 infedit 28. 7 | 137. 8
 infessum 49. 2
 infidente 30. 4
 infidentia 57. 16
 infidie 61. 18
 infidias 19. 10 | 33. 14 | 84.
 8 | 92. 11
 infidiis 61. 16 | 90. 11 | 112.
 17 | 117. 7 | 143. 3
 infigne 21. 6 | 95. 11
 insignia 12. 10 | 17. 3 | 45. 9 |
 50. 6 | 84. 4 | 112. 4 | 134.
 12 | 146. 2 | 165. 2
 insignibus 37. 10 | 183. 17
 insignius 97. 4
 in simul 2. 8 | 88. 16
 insolentur 45. 3
 insolentia 44. 5
 insolentiam 29. 7 | 144. 4
 inspicias 148. 10
 inspirans 131. 3
 instabat 100. 14
 instantes 19. 9
 instar 102. 15
 instare 179. 14
 instat 150. 18
 instinctu 17. 10
 instrui 64. 22
 instruxit 58. 11
 insubres 52. 10
 insubribus 53. 10
 insula 61. 6 | 69. 2, 3 | 131.
 15
 insulæ 55. 11 | 110. 1
 insulam 50. 20 | 68. 18 | 108.
 17, 18 | 109. 3 | 110. 15 |
 114. 3 | 178. 12
 insulamque 73. 17
 insularum 51. 9 | 70. 11 |
 110. 14
 insulas 51. 14 | 142. 6

insulis 68. 17 | 142. 5
 insulisque 51. 12
 insultant 36. 14
 insultatione 185. 11
 insultatum 123. 12
 insuper 6. 1 | 37. 6 | 49.
 12 | 58. 8 | 174.
 insurrexit 129. 6
 intactas 115. 4
 intacti 34. 7
 intactum 80. 14
 integra 25. 7 | 78. 9
 integramque 81. 16
 integrata 176. 3
 integritas 118. 11
 integritate 62. 12
 integro 101. 18
 integrum 92. 3 | 159. 8
 intellecta 38. 13
 intellectum 86. 11
 intellexit 81. 7
 intelligant 183. 10
 intelligi 15. 4 | 77. 14
 intentionis 2. 5
 intentum 186. 11
 interamnum 141. 6
 intercedentem 122. 9
 intercedere 112. 10
 intercepte 109. 1
 intercepti 54. 7
 interceptam 51. 11
 interceptis 126. 1
 interceptus 48. 18 | 98. 7
 intercidit 51. 8
 intercludere 152. 15
 interclusum 115. 2 | 155. 9
 interdicturum 124. 9
 interdiu 155. 17
 interemptos 38. 14
 interesse 47. 14 | 73. 17
 interesset 97. 5
 interfecit 163. 10
 interfecto 132. 2
 interfecere 90. 8
 interfici 100. 16 | 124. 14 |]
 140. 12
 interficiendos 15. 4
 interficiendum 160. 7
 interficientem 11. 9
 interfuisse 21. 8 | 75. 2
 interfuit 44. 8 | 160. 9
 interjacente 64. 2
 interlit 145. 5
 interim 20. 2 | 28. 10 | 34.
 13 | 45. 12 | 56. 10 | 59.
 17 | 78. 13 | 97. 12 | 103.
 16 | 105. 8 | 116. 9 | 127.
 1 | 152. 15 | 160. 8 | 163.
 11 | 185. 4
 interiret 178. 1

interitu

INDEX

interitus 27. 2 | 43. 4
 intermissione 22. 1
 intermissum 186. 9
 internecionem 84. 3 | 85. 13
 interpono 113. 7
 interque 45. 10
 interritus 20. 2
 interrogata 172. 4
 interroganti 39. 5
 intervenire 6. 7
 interveniente 47. 3 | 91. 2 |
 97. 11
 intervenisset 176. 13
 intervenit 27. 6
 intestinum 161. 13
 intolerantius 185. 11
 intratur 138. 8
 intravit 40. 4 | 104. 8
 intremuit 167. 7
 introisse 66. 8
 intulerunt 81. 12
 intulisset 16. 3
 invadenda 135. 4 | 150. 6
 invadere 103. 14
 invaderet 16. 8
 invadit 13. 1 | 32. 2 | 71. 3 |
 150. 7
 invaditur 170. 3
 invadunt 28. 12 | 185. 8
 invalidis 177. 10
 invaserant 105. 9
 invaserat 75. 13 | 102. 4
 invasit 33. 4 | 57. 15 | 81.
 17 | 108. 18 | 123. 10 |
 125. 2 | 165. 9
 invehitus 37. 9 | 162. 18
 invehitur 163. 12
 invenire 112. 16
 inveniet 2. 12
 inveniri 53. 4
 invenit 63. 10 | 138. 4
 inventus 63. 11
 invexit 111. 5
 invia 73. 10
 invidens 148. 2
 invidia 21. 1 | 26. 7 | 106.
 1 | 165. 4
 invidiam 127. 5 | 149. 13
 invicem 78. 9 | 143. 8 | 156.
 14 | 176. 1 | 182. 9
 invicta 94. 12 | 172. 11
 invictam 85. 3
 invictum 59. 16 | 61. 7 | 90.
 5
 invictusque 75. 18
 invii 67. 11
 invio 134. 4
 invios 66. 6 | 115. 5
 invisum 184. 9
 invitabat 100. 8

invitante 175. 7
 invito 45. 6
 invius 35. 1
 inulti 139. 14
 inulto 186. 9
 inultus 96. 17 | 169. 10
 inundasset 94. 2
 inundatione 29. 10
 involvit 36. 5 | 102. 19
 inusitata 88. 15
 inusitatum 162. 8
 inusitatus 93. 16
 Ionium 65. 13 | 79. 8
 Jovem 6. 6 | 28. 8
 Jovi 6. 1 | 54. 8, 10
 Jovis 139. 2
 ira 38. 23 | 163. 3
 iras 77. 10
 ire 154. 16
 irent 176. 16
 irrepisset 73. 15
 irridet 5. 4
 irrigarentur 43. 12
 irrita 45. 5
 irrita 10. 14 | 155. 3
 irruptione 26. 1 | 73. 11 |
 125. 5
 Isaraque 93. 8
 Isaurici 106. 9
 Isaurumque 106. 8
 Iudoto 106. 2
 isque 81. 17 | 90. 13
 ista 150. 10
 Isthmi 80. 4
 isti 140. 12
 istic 96. 5
 istis 36. 3
 Istri 70. 13
 Istriam 36. 9
 Istroque 181. 11
 Italia 32. 5 | 46. 7 | 61. 1,
 3 | 64. 2 | 65. 8 | 95. 19 |
 118. 8 | 119. 8 | 127. 15 |
 151. 8, 16
 Italix 34. 7 | 39. 14 | 46.
 12 | 47. 1, 4 | 52. 12 |
 56. 20 | 62. 13 | 63. 5,
 17 | 64. 1, 12, 16, 18 |
 94. 16 | 96. 20 | 125. 8 |
 128. 12 | 135. 8 | 136. 12 |
 141. 6
 Italian 3. 2 | 18. 17 | 27.
 5 | 29. 17 | 36. 3, 5 | 46.
 6 | 51. 7 | 56. 6 | 57. 2 |
 94. 3 | 95. 14 | 100. 21 |
 103. 14 | 127. 9 | 148. 5,
 6 | 149. 2
 Italici 148. 12
 Italici 11. 9 | 62. 15
 Italicorum 41. 4

ite 177. 7
 item 188. 21
 iter 31. 5 | 35. 5 | 102. 6
 103. 20 | 115. 2
 iterum 30. 3 | 93. 1 | 67.
 1 | 113. 13, 17 | 117. 11 |
 152. 18 | 166. 7 | 169. 1
 iterumque 67. 1 | 160. 16
 itum 18. 16
 itur 69. 6
 Juba 159. 12, 16 | 160. 5
 Jubæ 154. 7
 Jubam 164. 2
 jubebant 67. 2
 jubebantur 86. 1 | 99. 3
 jubente 44. 2
 jubentem 42. 9
 jubentur 141. 9
 jubere 56. 1
 juberentur 140. 17
 Judæi 104. 8
 judicasset 169. 9
 judicatis 137. 9
 judicatum 169. 2
 judicator 145. 3
 judicaverat 137. 13
 judicia 120. 2
 judiciaria 125. 11
 judiciariis 119. 15 | 121. 4
 judicio 44. 7 | 87. 3 | 173.
 11
 judiciorum 121. 9, 12
 jugi 82. 4
 jugis 35. 7 | 53. 2 | 95. 14
 jugisque 96. 16
 jugo 113. 19 | 180. 11
 jugularentur 140. 1
 jugulo 61. 2
 jugulos 113. 13
 jugum 23. 13 | 33. 18 | 34.
 4 | 75. 11 | 81. 11
 jugumque 70. 12
 Jugurtha 90. 4
 Jugurtham 92. 12
 Jugurthinis 88. 12
 Juli 4. 6
 Julix 150. 11 | 168. 2
 Julius 7. 5 | 128. 7 | 29. 3
 juncta 88. 8
 junctis 168. 1
 jungenda 47. 6
 jungere 103. 12
 jungerentur 44. 12
 jungeret 17. 2
 jungi 47. 5
 jungunt 170. 2
 junioris 60. 9
 junxerant 183. 4
 junxisset 63. 15
 junxit 164. 8

Jupiter

VOCABULORUM.

Jupiter 6. 7 | 54. 8
 jura 100. 17 | 185. 3
 jurare 124. 8
 juraverant 54. 4
 juraverat 56. 2
 juravimus 20. 1
 jure 13. 6 | 17. 13 | 35. 7 |
 55. 2 | 68. 12, 14 | 88. 1 |
 89. 5 | 92. 7 | 101. 17 |
 117. 6 | 121. 16 | 123. 4 |
 126. 2 | 131. 4 | 137. 10 |
 138. 5 | 141. 9 | 144. 6, 8 |
 184. 14 | 187. 18
 jurejurando 25. 12
 juris 44. 6
 jus 18. 5 | 27. 7 | 30. 10 |
 65. 10 | 109. 11 | 114. 17 |
 121. 5, 8 | 122. 10 | 127. 10 |
 184. 19 | 186. 9
 jussæque 126. 16
 jussærat 51. 5
 jussærit 73. 12
 jussæ 85. 6 | 153. 7
 jussit 20. 6 | 48. 17 | 100. 16 |
 102. 11 | 103. 19 | 104. 2 |
 105. 2 | 112. 13 | 124. 14 |
 135. 1 | 140. 12 | 141. 10 |
 152. 1, 8 | 158. 6 |
 188. 15, 18
 jussu 5. 5 | 59. 5
 jussuque 156. 9
 iusta 88. 10 | 158. 14 | 170. 14
 iustis 120. 14
 iustissimè 127. 11
 iustissimis 113. 3
 iustitia 9. 3 | 44. 3
 iusto 66. 10 | 134. 11
 iustum 121. 5
 iustus 134. 8
 iuturnæ 74. 14
 iuvandi 47. 11
 juvene 175. 8 | 184. 12
 juvenem 167. 13 | 168. 3
 juvenes 97. 2 | 74. 14 | 107. 6
 juvenis 46. 10 | 89. 7 | 139. 13 |
 167. 11 | 174. 4
 Juventia 75. 17
 juvena 3. 4
 juvenæ 2. 11 | 4. 8
 juvenas 15. 7 | 46. 9
 juvenus 6. 12 | 28. 6 | 60. 2
 juventute 3. 8 | 9. 6 | 115. 9
 juventutis 50. 1
 juvenum 154. 2 | 173. 14
 juvit 142. 10
 juxta 82. 11 | 180. 5

L

Abefactabat 144. 9
 Labieni 175. 11
 Labieno 175. 6
 Labienus 162. 16
 labor 53. 3
 laborabant 150. 15
 laborabat 180. 2
 laborat 26. 6
 labore 76. 8 | 82. 4 | 179. 3
 laboribus 2. 1
 laboris 106. 9
 Lacedæmon 50. 8
 Lacedæmona 66. 13
 Lacedæmonis 37. 4
 Lacedæmoniorum 36. 6
 laceræ 151. 15
 lacerare 168. 1
 lacerata 132. 14
 laceratæ 52. 3 |
 laceratur 69. 8
 laceravit 88. 9 | 102. 14 |
 125. 6
 laceris 6. 8
 laceros 3. 7
 laceſſebant 52. 11
 laceſſentibus 18. 13
 laceſſere 155. 1
 laceſſierant 81. 9
 Laconum 69. 4
 lacrymas 170. 10
 lacrymis 42. 11
 lacum 21. 4 | 30. 6 | 74. 14 |
 99. 2
 lacus 57. 12, 14
 læti 175. 5
 lætum 96. 20
 lætus 124. 15 | 160. 12
 Lævino 60. 6 | 65. 12
 lævis 93. 4
 Lamponius 140. 4
 lanceis 96. 12
 lancia 188. 8
 Lanetius 190. 5
 laniatum 141. 2
 lapidatione 110. 10
 lapidavit 42. 5
 lapide 39. 18 | 63. 1 | 64. 15
 lapidum 110. 6
 lapsaret 71. 5
 lapsi 96. 19
 largitiæ 120. 6, 9
 largitione 45. 11, 13
 largitionem 126. 11
 Laribus 122. 5

Larte 25. 13
 lassos 100. 10
 Laſſhene 109. 10
 latè 1. 4 | 34. 9 | 37. 13 | 50. 1 |
 55. 5 | 70. 10 | 80. 3, 15 |
 138. 3 | 153. 8 | 165. 6 |
 175. 13
 latebras 53. 7 | 107. 9 | 185. 17
 latæ 126. 16
 latent 90. 16
 latentes 188. 18
 latèque 144. 2
 latifundiis 130. 7
 Latinarum 128. 7
 Latine 176. 14
 Latini 5. 8 | 21. 1
 Latinis 22. 1 | 31. 7, 8
 Latinorum 23. 6
 Latinos 30. 8 | 127. 7 |
 128. 3
 Latio 4. 6 | 14. 13 | 120. 3
 latissima 105. 3
 Latium 18. 15 | 21. 3 | 127. 14
 latius 29. 17 | 49. 7 | 70. 10 |
 82. 12 | 106. 13 | 111. 5 |
 148. 5 | 156. 13 | 159. 12 |
 175. 10 | 186. 1
 latro 83. 13 | 134. 13
 latrocinabantur 106. 4
 latrocinia 53. 5 | 181. 16
 latrocinis 96. 19
 latrone 83. 13
 latronibus 105. 11
 latronum 132. 13
 latuère 171. 15
 latuit 113. 1 | 185. 18
 laus 100. 8 | 173. 8 | 178. 9
 laudatur 80. 9
 laude 20. 3
 Lavinium 4. 6
 laureati 97. 2
 lauro 187. 18
 Læuronem 143. 8 | 163. 9
 laurus 65. 16 | 163. 14
 laxantur 54. 3
 lecta 49. 1
 lecti 44. 2
 lecto 160. 13
 lectulum 104. 4
 legati 38. 5 | 113. 5 | 117. 3 |
 161. 7
 legatio 36. 15
 legatione 50. 11 | 69. 12 |
 96. 13
 legationis 56. 14 | 90. 17
 legatis 27. 7 | 38. 16 | 107. 1 |
 128. 11 | 147. 3 | 152. 13
 legato

I N D E X

legato 112. 19
 legatorum 55. 5
 legatos 55. 1 | 96. 12 | 94.
 4 | 112. 16 | 125. 3 | 143.
 5 | 152. 4 | 187. 16 | 189. 3
 legatosque 79. 11
 legatum 100. 4
 legatus 153. 9 | 175. 8, 11
 lege 45. 13 | 125. 12 | 137.
 2
 legem 76. 13
 leges 10. 9 | 44. 2 | 124. 1 |
 125. 9 | 126. 16
 legi 176. 5
 legibus 64. 20 | 33. 7 | 66.
 14 | 94. 7 | 120. 1 | 121.
 4 | 122. 9 | 123. 39 | 124.
 7 | 126. 9 | 190. 2
 legione 76. 2
 legiones 137. 2 | 139. 8 |
 148. 11 | 153. 3 | 176.
 12 | 185. 8
 legionibus 177. 13
 legionis 37. 13
 legionum 116. 13
 legitimi 85. 6
 legitimo 56. 9
 legum 123. 5
 legunt 1. 5
 leniter 131. 2
 Lentuli 131. 8 | 133. 7 |
 135. 3
 Lentulo 150. 16 | 183. 6
 Lentulum 183. 9
 Lentulus 107. 5 | 146. 2.
 13
 Leonidas 49. 4
 Lepidique 170. 12
 Lepido 144. 1. 7 | 171. 11
 Lepidum 169. 8
 Lepidus 144. 4 | 169. 6 |
 170. 8
 Lerna 39. 2
 Lesbon 157. 6
 levat 95. 14
 Leucadem 178. 12
 Leucaten 178. 13
 leve 48. 17
 leves 106. 5
 levi 54. 3 | 136. 8
 levibus 151. 9
 Levino 37. 7
 levis 51. 17 | 156. 13
 leviter 90. 3
 Libanum 104. 5
 libello 186. 11
 libellus 165. 7
 libens 60. 3
 libentius 40. 8 | 70. 3
 liber 18. 11 | 75. 13 | 113. 2

libera 98. 8
 liberaliter 13. 3
 liberar 82. 3
 liberat 168. 7
 liberata 60. 2
 liberatae 96. 20
 liberatam 132. 2
 liberaverat 46. 3
 liberavit 175. 3
 liberi 32. 7
 liberi 18. 4
 liberis 16. 2 | 28. 4 | 78. 18 |
 109. 14 | 129. 11 | 163.
 8 | 165. 4
 liberorum 18. 10
 liberorumque 157. 10
 liberos 18. 8 | 33. 10 | 104.
 3 | 166. 3
 liberosque 20. 6 | 74. 6
 libertas 67. 2
 libertate 18. 12 | 19. 1 | 22.
 1 | 60. 22 | 66. 14 | 79.
 10 | 112. 3
 libertatem 36. 4 | 41. 6 | 45.
 8 | 81. 4 | 83. 14 | 96. 14 |
 130. 11 | 152. 12 | 171.
 2 | 186. 19
 libertatis 17. 7, 10, 12, 16 |
 45. 11 | 115. 1 | 121. 8 |
 133. 3 | 166. 2
 libet 29. 11
 libidine 178. 1
 libidinem 156. 5 | 184. 17
 libidinum 178. 5
 libido 16. 2 | 44. 1
 Libo 151. 11 | 153. 9
 libro 160. 14
 libuit 81. 3
 Liburni 54. 11
 Liburnis 111. 5
 Libycum 107. 5
 licentiae 55. 1
 liceret 74. 7
 licet 49. 5 | 85. 3 | 127. 5
 Licinius 135. 7
 lictor 23. 11
 lictoriae 45. 4
 lictoris 185. 1
 Ligurem 92. 6
 Ligures 52. 10 | 53. 2
 Ligusticum 107. 3
 Lilybaeo 48. 21
 limen 107. 5
 limo 158. 18
 lingua 185. 13
 Liparas 48. 13
 liquebat 28. 14
 liquidum 1. 8. 5
 Lirim 37. 7 | 39. 17
 litare 98. 1

litarent 182. 11
 litaretur 129. 10
 litavere 55. 6
 literae 147. 5
 literas 97. 2
 littora 51. 10 | 65. 13 | 102.
 3 | 103. 11 | 110. 12 | 114.
 3 | 16. 13
 littore 49. 16 | 68. 13 | 83.
 2 | 153. 8 | 157. 8 | 185.
 18
 littori 36. 13
 littoribus 68. 17
 litus 54. 13
 Livio 63. 16 | 126. 4
 Livius 63. 17 | 125. 7 | 126.
 5
 loci 58. 9 | 69. 5
 locis 53. 4 | 93. 14
 loco 77. 4 | 155. 14
 locorumque 112. 11
 locum 13. 5 | 18. 10 | 69.
 4 | 95. 1 | 124. 5 | 147.
 13 | 147. 1 | 159. 11
 longa 87. 5
 longe 48. 10 | 61. 8 | 99.
 9 | 108. 10 | 112. 3 | 147.
 14
 Longini 146. 1
 longinquitatem 159. 6
 longissima 64. 2
 longissimè 54. 12
 longius 103. 7
 loquitur 177. 8
 lorica 86. 12 | 116. 3
 loricae 158. 18
 Lucaniae 36. 7 | 38. 3
 Lucaniam 60. 20
 Lucaniamque 128. 4
 Lucanus 36. 2 | 129. 7
 Lucanus 40. 7
 lucernam 160. 14
 Lucio 49. 6 | 149. 9
 lucis 114. 17
 Lucium 170. 7, 8
 Lucius 23. 8 | 28. 4 | 30. 3 |
 101. 1 | 186. 5
 Lucretiae 16. 3 | 44. 6
 Lucrinus 32. 9
 luctatus 2. 14 | 46. 12
 luctuosa 56. 22
 Luculli 106. 3 | 132. 8
 Lucullum 102. 5
 Lucullus 82. 10 | 99. 1 | 102.
 9, 15
 lucus 5. 7
 ludibriis 124. 6
 ludibrio 98. 2 | 117. 17 |
 118. 4 | 133. 6 | 139. 1 |
 141. 1
 ludibundus

VOCABULORUM.

ludibundos 71. 2
 ludificari 48. 11
 ludimagistrum 25. 4
 ludis 5. 13 | 66. 16
 ludo 133. 7
 ludorum 128. 10
 ludos 36. 12
 lumine 172. 3 | 174. 11
 luna 103. 5
 lupa 4. 3
 Lusitani 142. 3
 Lusitanis 83. 5
 Lusitanos 83. 12
 Lusitanosque 83. 1
 lustrata 29. 14
 Lutatio 51. 14
 Lutatius 145. 1
 luto 86. 1
 luxu 119. 14 | 178. 1
 luxuria 69. 1 | 145. 7 | 175.
 2
 luxuriam 39. 11 | 190. 1
 luxuriari 77. 3
 luxus 68. 17
 Lysimachiam 68. 13

M

Macedo 75. 11
 Macedonas 75. 9 | 97.
 8
 Macedones 40. 6 | 65. 3 | 68.
 7 | 73. 1
 Macedonia 65. 2 | 72. 12 |
 73 14 | 74. 8, 13 | 75.
 3 | 82. 8
 Macedoniæ 37. 5 | 66. 8 |
 148. 14
 Macedoniam 67. 5 | 72. 15 |
 73. 5 | 76. 3 | 79. 12 | 87.
 15 | 103. 13 | 171. 9
 Macedonibus 66. 3
 Macedonici 75. 4 | 109. 13
 Macedonicis 75. 17
 Macedonico 78. 5
 Macedonium 65. 6
 Macedonum 73. 3 | 97. 9
 maceravit 60. 16
 machina 78. 14
 machinæque 48. 11
 machinas 152. 9
 machinis 56. 10 | 70. 8
 Macram 53. 3
 mactant 28. 15
 macte 87. 3
 maderant 160. 9
 maderent 75. 2

Mæandrum 69. 13
 Mælium 45. 13
 Mæotim 99. 2
 magis 5. 6 | 9. 1 | 33. 18 |
 38. 18 | 53. 5 | 87. 11 | 90.
 9 | 93. 2 | 113. 9, 11 | 114.
 12 | 121. 8 | 130. 4 | 136.
 8 | 142. 8 | 143. 15 | 156.
 15 | 159. 1, 8 | 162. 10 |
 171. 10 | 179. 9, 183. 11 |
 184. 1, 15, 16 | 185. 20 |
 186. 18 | 189. 5
 magister 21. 6 | 46. 1 | 158.
 15
 magistratibus 60. 8
 magistratu 122. 11
 magistratus 45. 1
 magistratuum 30. 10 | 45. 6
 magna 51. 2, 10 | 119. 3 |
 129. 4 | 144. 5 | 176. 10 |
 187. 10
 magnæ 174. 6
 magnam 50. 1
 magnanimitatem 63. 7
 magni 64. 10 | 78. 6 | 106. 9
 magnificè 33. 19 | 160. 6
 magnifici 118. 16
 magnificus 87. 11 | 120. 9
 magnique 174. 5
 magnis 61. 17
 magnitudine 36. 7 | 37. 11 |
 58. 4 | 69. 18 | 87. 12 |
 100. 3
 magnitudinem 1. 3 | 2. 8 |
 38. 20 | 189. 2
 magnitudinis 49. 19 | 69.
 16 | 119. 8
 magnitudo 2. 4 | 26. 3 | 50.
 6 | 88. 11 | 130. 10 | 156.
 15 | 179. 1, 9
 magnum 56. 4
 magnus 103. 16
 majestas 50. 15 | 149. 10
 majestate 168. 5
 majestatem 11. 10 | 18. 4
 majestatis 74. 4 | 126. 3
 major 51. 15 | 53. 3, 12 | 64.
 17 | 112. 7 | 113. 18 | 129.
 5 | 138. 1 | 187. 14
 majora 73. 13 | 113. 9 | 164.
 4
 majore 45. 12 | 59. 3 | 101.
 17 | 114. 7, 11 | 157. 5
 majorem 101. 18
 majores 27. 13
 majori 82. 9
 majoribus 68. 13 | 121.
 15
 majorum 89. 16 | 151. 5
 majus 36. 11 | 148. 1

mala 59. 12 | 60. 21 | 186.
 9 | 90. 1
 male 71. 3 | 103. 15 | 137.
 12 | 144. 8
 Maleum 70. 12 | 106. 4
 mali 136. 4
 malis 57. 8 | 76. 5 | 87. 4 |
 102. 17 | 129. 5 | 131. 5 |
 136. 1 | 142. 4 | 157. 3, 9
 mallent 77. 10, 13
 mallet 124. 10
 malo 74. 11
 maluere 85. 12
 maluerunt 85. 9 | 105. 5
 maluisse 101. 11
 maluit 14. 7 | 33. 18 | 59.
 13 | 152. 3
 malum 175. 10
 malunt 56. 9
 malus 172. 4
 Mamilio 21. 3
 manaverat 165. 6
 Mancini 85. 16
 Manciniane 122. 2
 Mancino 77. 17
 Mancinum 85. 10
 mancipiis 119. 5
 mandare 7. 6
 mandarent 94. 15
 mandassent 56. 19
 mandasset 10. 13
 mandat 90. 10 | 182. 3
 mandata 61. 5 | 70. 7 | 79.
 13 | 187. 2
 mandatum 152. 10
 mandatur 91. 5
 mandaverant 50. 12
 mandaverat 17. 9
 mandaverit 73. 17 | 111. 3
 manè 156. 1
 Manibus 27. 14 | 31. 4 |
 35. 11 | 55. 5 | 56. 19 |
 129. 9 | 158. 1, 14 | 169.
 10
 manibus 6. 1 | 28. 16 | 38.
 22 | 56. 6 | 77. 13 | 85. 4 |
 88. 7 | 94. 6 | 95. 16 | 99.
 4 | 111. 7 | 141. 3 | 162.
 13 | 173. 9 | 181. 9
 manifestam 65. 15
 manifestiora 155. 17
 manifestio 162. 14
 Manilii 131. 8
 Manilio 77. 6
 Manlii 71. 1
 Manlio 29. 7 | 29. 14 | 30.
 8 | 146. 12
 Manlium 46. 2
 Manlius 28. 18 | 30. 2 | 71.
 9 | 94. 9

I N D E X

Mannio 49. 12
mansere 41. 4
manu 5. 13 | 10. 7 | 19. 3 |
20. 7 | 44. 8 | 49. 2 | 60.
21 | 79. 11 | 86. 14 | 87.
5 | 101. 2 | 112. 6 | 115.
5 | 118. 4 | 122. 8, 14 |
123. 1, 10, 12 | 126. 1 |
146. 7 | 156. 14 | 158. 7 |
160. 15 | 162. 15 | 168.
8 | 178. 9 | 179. 17 | 181.
8 | 185. 13
manubis 15. 5 | 85. 13
manum 19. 12 | 24. 5 | 79.
14 | 92. 11
manus 20. 3 | 48. 11 | 50.
9 | 57. 6 | 60. 6 | 68. 4 |
78. 14 | 85. 7 | 96. 18 |
117. 16 | 132. 12, 13 |
138. 9 | 139. 3 | 141. 2 |
147. 6 | 154. 2 | 161. 2 |
162. 9 | 170. 2 | 173. 10 |
174. 7 | 176. 10 | 185.
12, 16
Marcellinus 107. 6
Marcello 60. 17 | 61. 6
Marcelloque 60. 7 | 150. 16
Marcellus 54. 9
Marci 23. 9
Marcio 73. 7
Marcus 11. 1 | 23. 2
Marco 41. 2 | 49. 10 | 51. 5 |
144. 1 | 167. 2
Marcomanorum 183. 17
Marcus 108. 18 | 182. 10
mare 33. 1 | 40. 1 | 55. 11 |
68. 1 | 73. 12 | 65. 13 |
97. 10 | 99. 6 | 105. 6 |
151. 15 | 153. 12 | 158.
17 | 159. 3 | 161. 13 | 174.
2
margaritis 189. 5
mari 31. 10 | 32. 8 | 37. 6 |
47. 14 | 48. 4 | 49. 9 | 51.
6, 15 | 52. 6 | 66. 2 | 69.
5, 13 | 70. 11 | 81. 4 | 99.
7 | 102. 1, 12, 14 | 103.
20 | 106. 2, 7, 15 | 107.
2 | 154. 15 | 155. 2 | 161.
8 | 166. 6 | 179. 10
maria 73. 17 | 79. 8 | 83.
3 | 105. 9, 10 | 110. 2,
3 | 142. 5 | 153. 8 | 158.
10 | 179. 12 | 187. 8
Mariana 120. 8 | 148. 4
Marianus 88. 6
Marii 137. 1 | 138. 12 | 139.
5
marina 102. 7
Mario 125. 1 | 139. 3, 11

matique 77. 17 | 81. 15 |
113. 21 | 152. 11
maris 11. 3 | 32. 10 | 36. 9,
11 | 49. 11 | 54. 13 | 78.
10 | 107. 5 | 108. 10, 12 |
153. 7 | 179. 3
maritimis 187. 16
maritimo 11. 5
maritimum 48. 14 | 108. 10 |
maritum 72. 11
Marium 96. 13 | 137. 10 |
141. 3
Marius 91. 16 | 94. 11, 16 |
96. 1 | 100. 9 | 124. 2 |
136. 6 | 138. 1, 9 | 139.
10, 13 | 140. 7
Marmaricus 186. 2
Marmaridas 186. 1
marmoreis 102. 3
marmoreus 61. 9
Marfos 128. 3 | 129. 7
Marre 3. 11 | 21. 4 | 156. 9 |
162. 6 | 164. 6
Marti 17. 11 | 54. 6
Martia 106. 6
Martius 94. 5 | 128. 8 | 182.
1
Masinissa 90. 7
Masinissæ 76. 14 | 91. 3
Massicus 32. 10
Massilia 93. 6 | 152. 6
Massilia 186. 5
Massivam 91. 4
mater 38. 8 | 42. 11
materia 33. 12
materiam 130. 9
matre 13. 2 | 110. 9
matrem 2. 14 | 109. 5 | 187.
15
matremque 4. 4
matrimonia 5. 12
matrimonii 150. 12
matrimoniorum 44. 11
matrona 16. 4 | 17. 9
matronæ 77. 16
matura 127. 2
maturam 89. 14
maturitas 3. 5
Mauritania 92. 7 | 159. 11 |
161. 12
Maurorum 154. 7
Maurus 91. 16 | 164. 2
Mausoleum 180. 3
maxima 4. 3 | 114. 12
maximam 39. 13 | 116. 1
maximas 33. 2
maxime 33. 12 | 42. 2 | 62.
9 | 78. 8 | 79. 12 | 128.
20 | 146. 2 | 171. 2 | 182. 16
maximi 59. 1

maximo 87. 6
maximos 150. 8 | 180. 4
maximum 76. 70 | 116. 5
Maximus 35. 5 | 84. 5 | 93.
14
maximus 78. 15 | 93. 9 | 99. 9
me 38. 25 | 39. 1 | 113. 7
media 18. 9 | 27. 4 | 29. 4 |
44. 1 | 72. 2 | 92. 4 | 103.
4 | 115. 6 | 136. 2 | 154.
12
mediam 56. 16 | 105. 4 | 117.
10 | 129. 4
mediamque 61. 3
medias 29. 2 | 57. 2 | 102. 6
medicaminibus 89. 16
medici 160. 16
medicum 39. 7
medicus 172. 7
medii 10. 12
medio 35. 1 | 44. 8 | 46. 1 |
93. 4 | 114. 3 | 149. 7 |
157. 15 | 160. 8 | 162. 6
meditans 165. 9
mediterraneis 108. 11
medium 23. 10 | 60. 3 | 77.
4 | 79. 1 | 95. 3 | 138. 15 |
174. 2
mediusque 18. 14 | 156. 6
Medulli 187. 10
Megara 85. 8
melior 43. 1
meliora 172. 5
melius 14. 8 | 37. 13 | 64.
22 | 88. 9
membra 141. 4
membris 127. 8
memineramus 70. 9
meminerat 162. 5
meminerimus 130. 10
meminissent 17. 16
meminisset 117. 4
meminit 26. 5
Memmium 124. 13
memor 89. 10
memorabili 72. 10 | 82. 8
memorabimus 88. 11
memorandum 69. 4 | 154. 1
memores 56. 8
memoria 72. 13
Menenii 43. 7
mens 59. 12
mensas 160. 7
menses 8. 5
mensibus 28. 16 | 56. 10
mensis 138. 13 | 139. 5 |
164. 11
mensura 59. 7
mente 12. 3 | 122. 6 | 167.
3 | 178. 8
mentes

VOCABULORUM.

mentes 83. 10
mentis 177. 16
meo 87. 3
meprum 89. 3
mercenarius 75. 14
merces 121. 11
mereretur 26. 12
mergi 73. 12
meridianam 90. 1
meridiano 185. 20
meridie 57. 11
meridiem 93. 1 | 104. 5 |
188. 19
meritis 184. 12
merito 177. 7
meritoque 88. 1
mersa 48. 13
mersaque 119. 12 | 185. 17
meruit 82. 8
Merula 139. 1
Messina 47. 9
metantem 61. 18 | 63. 16
Metapontum 134. 7
Metelli 199. 13 | 124. 10 |
126. 2
Metello 50. 18 | 76. 2 | 79.
12 | 143. 2 | 149. 9
Metellus 79. 14 | 80. 2 | 82.
7 | 91. 9 | 107. 7 | 109. 3,
9 | 117. 1 | 149. 13
Metium 10. 15
metu 16. 9 | 49. 13 | 77. 3 |
83. 4 | 122. 11 | 132. 10 |
150. 10 | 151. 17 | 152.
7 | 175. 14
metuentem 73. 10 | 185. 6
metueret 90. 10
metum 49. 12
metus 10. 14 | 62. 21 | 118.
12 | 172. 10
Mezeræ 117. 9
Micipsa 90. 7
migrarent 77. 9
mihi 38. 24
miles 25. 12 | 34. 1 | 134.
13 | 157. 2
militarem 9. 5
militaribus 182. 17
militavere 75. 6
militaverint 133. 5
milite 85. 18 | 86. 4 | 134.
13
militem 94. 12 | 156. 16
milites 155. 11 | 177. 4
militi 59. 2 | 181. 7
militia 39. 12
militiæ 16. 10 | 50. 8 | 60.
2 | 68. 7 | 168. 12, 13
militiam 42. 7
militibus 38. 25 | 83. 1

militis 72. 11 | 142. 8
militum 49. 1 | 52. 14 | 54.
6 | 112. 4 | 113. 10 | 181.
3 | 185. 14
mille 28. 6 | 29. 6 | 154. 2 |
179. 11
millia 69. 15 | 78. 16 | 96.
3 | 116. 1 | 131. 4 | 133.
9 | 140. 11, 16 | 155. 15
millibus 84. 14 | 115. 8
millium 58. 5 | 84. 14 | 115.
9 | 131. 5 | 155. 1 | 175.
13 | 187. 11
minæ 38. 23 | 68. 1
minantur 103. 10
minaretur 43. 4 | 124. 9 |
146. 12
minati 94. 15
minatus 73. 15
minique 188. 16
minimæ 14. 3
minimum 76. 8 | 182. 13
minis 91. 10
minor 53. 12 | 69. 16 | 96.
10 | 177. 1, 8
minore 123. 5 | 127. 9
minorem 132. 4
minoribus 66. 5
Minucii 23. 9
Minucio 123. 9
Minucius 37. 15 | 98. 10
minus 3. 6 | 42. 10 | 55. 8 |
78. 17 | 85. 14 | 96. 4 |
114. 2 | 127. 3 | 140. 9 |
145. 14 | 156. 6 | 170. 5 |
178. 14
mire 5. 8 | 6. 9 | 15. 7 | 25.
3 | 70. 1 | 92. 5 | 94. 17 |
114. 1 | 158. 11
mirabili 36. 8
mirabilis 10. 3 | 48. 9
mirabitur 31. 1
miracula 19. 7
miraculo 72. 7 | 177. 6
miraculum 131. 3
miræ 49. 19
miramur 62. 24
mirantis 172. 5
miratus 38. 23
mirere 108. 13
mireris 110. 2
miretur 39. 12 | 110. 8 |
173. 9
Mirmillonem 135. 6
mirum 9. 6 | 46. 10
miscuerit 127. 7
miscuerunt 88. 5
miscuisset 11. 9
Misenus 32. 9
miser 68. 11 | 138. 4

miseræ 121. 10 | 143. 10 | |
152. 6
miserabiles 170. 6
miserabili 117. 14 | 129. 4 |
131. 6
miserabilior 174. 9
miseræ 36. 11 | 161. 15
miserandum 119. 6
miserat 162. 17
miseratio 176. 13
miseratus 122. 5
misere 94. 4 | 189. 3
miseri 118. 16
miserit 177. 7
miserrimum 174. 8
miserunt 97. 12 | 181. 4
misisset 50. 8 | 109. 8
misit 23. 13 | 79. 1 | 181.
13 | 186. 4
missa 57. 3 | 90. 12 | 96. 13
missæ 153. 10
missam 83. 9
missi 10. 11 | 59. 6 | 61. 15 |
82. 3 | 117. 3
missilibus 179. 7
missione 135. 12
missis 27. 6 | 100. 19 | 176.
11
missisque 38. 16
misso 10. 1 | 183. 6
missos 90. 14
missus 62. 1, 4 | 154. 6 | |
173. 4 | 175. 6 | 183. 15
missusque 106. 4 | 146. 6
Mithridate 101. 10 | 137. 3
Mithridatem 142. 9
Mithridates 99. 9 | 101. 14 |
103. 8
Mithridati 108. 17
Mithridaticæ 106. 15
Mithridaticis 88. 3
Mithridatico 158. 19
Mithridatis 105. 11
mitigaretur 16. 9
mitigatos 96. 1
mitius 184. 11
mittebat 61. 5
mittentem 104. 4
mittere 33. 17
mitterent 109. 8
mitterentur 26. 3 | 35. 9
mitteret 33. 16
mixta 71. 11
mixtus 89. 13
mobilia 52. 1
moderator 151. 14
modestior 186. 3
modice 84. 13
modico 136. 8
modii 59. 6

M U N D E X

- modo 38. 17 | 32. 5 | 38.
16 | 69. 11 | 75. 17 | 77.
12 | 84. 15 | 85. 15 | 92. 7 |
97. 9 | 98. 6 | 125. 7 | 133.
9 | 136. 11 | 141. 9 | 151.
14 | 174. 10
- modulatissimo 67. 3
- modum 9. 6 | 25. 9 | 101.
18 | 109. 2 | 117. 13 | 156.
1 | 177. 3 | 183. 18
- moenia 4. 10 | 6. 5 | 11. 1
- moenibus 27. 11 | 29. 7 | 52.
5 | 63. 4 | 102. 2 | 111.
12 | 137. 5 | 187. 7
- Moenius 23. 4
- moerent 185. 2
- moestior 162. 2
- mole 26. 13 | 47. 5 | 63. 14 |
64. 1 | 102. 1 | 174. 4
- molem 158. 8
- moles 78. 14 | 83. 5 | 115.
10 | 179. 4
- molientibus 115. 9
- moliri 168. 3
- mollissima 95. 19
- mollita 72. 3
- mollitie 152. 9
- mollis 32. 6
- mollisque 184. 11
- Molossi 40. 6
- momenta 76. 11
- momento 52. 2 | 97. 6 | 159.
4
- moniti 9. 1 | 31. 3
- mons 134. 2
- monstrante 110. 10
- monstris 20. 6 | 47. 16 | 49.
18
- monstrum 15. 11 | 178. 7
- monte 29. 4 | 44. 10, 12 |
128. 7
- montem 4. 12 | 28. 17 | 43.
6 | 187. 8
- montemque 69. 13 | 178.
12
- montes 32. 10 | 66. 7 | 67.
11 | 70. 12 | 72. 5 | 74.
1 | 176. 16
- monti 92. 5
- montibus 62. 4 | 84. 5 | 97.
5 | 183. 3 | 187. 17, 20
- montis 28. 11 | 134. 3 | 187.
10
- montium 4. 10 | 33. 6 | 61.
13 | 98. 5 | 115. 4 | 188.
14
- monumentum 56. 4 | 188. 10
- mora 17. 14 | 36. 15 | 48.
2 | 52. 10 | 56. 14 | 60.
37 | 75. 6 | 79. 2 | 102.
14
- 8 | 109. 14 | 117. 13 | 174.
16
- moralatur 56. 2
- morem 148. 15 | 153. 2 |
154. 18 | 155. 11
- moraretur 102. 12
- moras 111. 13 | 155. 8 |
177. 15
- moratur 154. 11
- moratus 49. 3
- morbo 145. 4 | 186. 5
- more 23. 12 | 25. 9 | 27. 7 |
35. 19 | 47. 2 | 56. 9 | 103.
9 | 136. 3 | 151. 5 | 162.
2 | 170. 3 | 172. 3 | 181.
14
- morem 110. 12 | 132. 3
- morentur 27. 17
- moretur 141. 5 | 157. 10
- mores 90. 15 | 119. 12
- moreque 89. 15 | 184. 16
- more 37. 16 | 87. 1 | 140. 17
- moribundas 161. 2
- moribundos 43. 11
- moribus 14. 6, 9 | 26. 13 |
39. 12 | 99. 3
- moriens 17. 9 | 172. 15
- moriente 168. 9
- morientum 78. 8
- Morini 112. 13
- Morino 114. 2
- morituris 86. 12
- moriturus 174. 9
- moris 96. 13 | 127. 2
- moribus 72. 8 | 183. 2
- morfus 78. 8
- more 38. 23 | 45. 14 | 57.
7 | 86. 8 | 125. 5, 10 | 141.
9 | 147. 15 | 150. 11 |
154. 9 | 158. 17 | 160. 3 |
180. 6
- mortem 13. 4 | 66. 6 | 98.
3 | 132. 11 | 135. 12 | 180.
12 | 162. 15 | 166. 7 |
177. 15 | 187. 14
- morti 165. 3
- mortiferi 78. 8
- mortis 49. 13 | 61. 14 | 122.
11 | 123. 13 | 125. 5
- mortuorum 101. 6
- mortuum 118. 6
- mos 93. 15
- Mosam 184. 6
- Mosulam 113. 14
- mota 58. 3 | 68. 15 | 167.
5 | 179. 12
- motarum 127. 2
- motibus 102. 21 | 126. 9 |
186. 4
- motu 54. 3 | 182. 15
- motus 32. 1 | 63. 2 | 83. 7 |
111. 10 | 120. 14 | 144. 3
158. 19 | 167. 4
- motuum 56. 5 | 167. 9 |
178. 11
- movenda 166. 7
- movendum 25. 8
- moventi 62. 24
- movert 122. 14
- move 68. 12
- moveretur 77. 4
- moveunt 75. 10
- mover 3. 7
- movisset 68. 16
- movit 56. 21 | 77. 10 | 149.
12
- mox 4. 1 | 7. 5 | 10. 7 | 18
12 | 22. 1 | 28. 11, 13 | 34.
5 | 43. 1 | 47. 3 | 49. 14 |
54. 2, 5 | 58. 8 | 59. 14 |
66. 11 | 70. 2 | 72. 1 | 81.
16 | 89. 12 | 92. 6 | 96. 9 |
101. 4, 7 | 102. 7 | 103. 12 |
108. 3 | 112. 12 | 116. 4 |
119. 10 | 120. 10 | 130.
4 | 131. 4 | 136. 9 | 138.
8 | 43. 7 | 152. 11 | 156.
4 | 158. 10 | 161. 15 | 166.
4 | 175. 16 | 177. 11 | 179.
14 | 188. 12
- Mucius 19. 7, 10 | 140. 2
- mulier 55. 4 | 178. 4
- muliere 54. 13
- mulieres 181. 2
- multa 112. 4 | 170. 14
- multata 116. 13
- multaverat 182. 2
- multavit 42. 9 | 45. 14 | 76.
3 | 82. 7
- multiplex 36. 2 | 167. 3
- multipliciter 93. 1
- multis 98. 10 | 190. 2
- multitudine 181. 9
- multitudo 132. 13
- multo 3. 6 | 50. 17 | 73. 1 |
74. 11 | 82. 4 | 93. 1 | 130.
5 | 132. 5 | 157. 12 | 159. 6
- multum 48. 12
- multumque 53. 6
- multus 156. 15
- Mulucham 92. 3
- Mulvium 144. 13
- Mummus 80. 3
- Munda 161. 17 | 164. 3
- Mundam 163. 4
- mundi 11. 5 | 145. 9
- munera 189. 5
- munerator 135. 2
- munere 48. 1, 7 | 96. 6
- muneribus 39. 4
- municipa

VOCABULORUM.

municipalia 128. 3
municipia 141. 5
munire 117. 8
munita 179. 15
munitionemque 5. 5
mure 30. 8
muris 36. 8 | 101. 5 | 152. 7
murmure 68. 20
muro 11. 2 | 17. 2 | 84. 12 |
116. 1
muros 169. 3
murosque 52. 6
murus 61. 9 | 78. 2
Musulanios 185. 20
mutatae 48. 8
mutati 17. 16 | 184. 10
mutatio 177. 12
mutato 17. 12 | 72. 2
Mutinae 168. 7
Mutinam 135. 4
murua 64. 20 | 188. 4
muruarum 176. 2
mutuis 96. 15 | 150. 6 | 154. 4
mutuo 20. 8 | 138. 14 | 150. 10
Myndum 89. 8
myoparonas 106. 5
Myti 180. 13 | 182. 6

N

NAbide 66. 12
nacta 180. 3
nacti 57. 10
nactus 45. 5 | 96. 6 | 103. 4
Nar 31. 9
nascens 64. 1
Nasica 77. 3 | 123. 3
nata 27. 1 | 49. 19 | 65. 15 | 126. 4
natalium 45. 9
nationes 65. 12 | 148. 6 | 183. 19
natu 27. 13
natura 26. 12 | 58. 7 | 97. 11 | 106. 12 | 112. 12 | 154. 19 | 188. 16
navale 23. 6 | 112. 7
navales 174. 3
navali 113. 14
navalibus 167. 8
navalis 102. 14
navallium 158. 9
nave 160. 3
naves 48. 8, 9 | 102. 6 |

109. 1 | 161. 11 | 178. 14 | 179. 4
naufrazz 112. 8
naufregarum 159. 7
naufrazia 29. 17
naufrazio 51. 9, 12 | 52. 3 | 114. 6 | 161. 10 | 179. 10
navi 151. 15
navibus 47. 14 | 66. 1 | 95. 15 | 103. 2 | 107. 8 | 108. 12, 20 | 112. 8 | 152. 19 | 161. 8
navicula 157. 6
navigabat 49. 11
navigandi 43. 13
navigantem 51. 7
navigaret 67. 9
navigavit 154. 12
navigaz 135. 9
navigio 154. 15
navis 108. 14 | 174. 11
navium 48. 6 | 55. 3 | 102. 13 | 153. 11 | 174. 19
Navius 12. 1
nauticae 48. 10
nauticus 66. 1
Neapolis 33. 1
nebula 57. 14
nebulosum 96. 6
necessariae 86. 2
necessarius 10. 10
neceffe 169. 7
necessitate 95. 5
necessitatum 86. 8
necnon 52. 11
nectere 155. 8
nefanda 138. 7
nefaria 145. 9
nefas 10. 9 | 88. 8 | 89. 13 | 90. 16, 17 | 128. 9 | 129. 11 | 138. 3 | 145. 13 | 146. 5 | 150. 15 | 156. 2 | 162. 8
nefastosque 8. 5
negabatur 151. 4
negatus 71. 9
negotii 78. 9 | 186. 3
Nemex 66. 15
nemo 21. 9 | 74. 1 | 78. 12 | 86. 4 | 112. 13 | 147. 12 | 162. 5 | 164. 5
nemora 104. 6
nemus 22. 6
Neoptolemoque 100. 19
nepos 11. 1 | 78. 7
nepotibus 186. 4
nequis 20. 3
nequiverant 94. 8
Nero 63. 16 | 107. 4

Nertobriges 82. 9
nervos 121. 13
nescias 62. 5
nescientes 71. 2
nescio 26. 9 | 119. 6 | 133. 4 | 142. 2 | 162. 1
nescirent 85. 20
Nicephorium 117. 3
Nicomede 100. 5 | 101. 13
nihil 28. 14 | 32. 6, 7, 8 | 35. 3 | 40. 4, 8 | 44. 8 | 47. 14 | 49. 5, 10 | 61. 11 | 63. 12 | 66. 3 | 68. 5 | 73. 10 | 77. 5 | 85. 5 | 93. 2 | 97. 12 | 99. 4 | 103. 1, 8 | 117. 5 | 126. 10 | 134. 4 | 143. 14 | 152. 4 | 159. 12 | 160. 11 | 162. 6 | 169. 4 | 170. 4 | 172. 6 | 174. 5 | 176. 12 | 183. 9 | 185. 6, 10 | 189. 5
nihilominus 124. 1
nil 93. 10
Nilus 163. 14
nimbo 110. 7
nimborum 117. 14
nimbus 176. 11
nimia 119. 10 | 149. 9, 12
nimiam 162. 12
nimis 120. 12
nimis 172. 1
nimius 123. 8
niteretur 121. 10 | 136. 12 | 150. 7
nivalem 57. 10
nives 115. 4 | 177. 12 | 180. 14 | 183. 10
nivibus 54. 2 | 57. 3
nobilem 55. 11 | 62. 2 | 108. 17
nobiles 32. 8 | 136. 4
nobiliori 70. 7
nobilis 36. 8 | 102. 8
nobilitas 58. 5 | 122. 8
nobilitate 124. 10
nobilitati 124. 2
nobilitatis 72. 14 | 126. 8
nobilium 122. 13
nocte 28. 18 | 64. 14 | 83. 10 | 103. 8 | 154. 15 | 160. 13 | 173. 3
noctem 35. 4 | 172. 2
noctibus 28. 18 | 78. 13
nocturna 103. 4 | 151. 13 | 155. 18
nodus 174. 16
Nolæ 60. 19
Nolam 134. 6
nolentes 58. 1

nolens

Q V

nollens 86. 11
 noluit 42. 6
 nomen 18. 1 | 51. 15 | 57.
 8 | 62. 1 | 71. 11 | 75.
 15 | 78. 2, 4 | 102. 20 |
 138. 2 | 174. 15 | 186. 1 |
 190. 5
 nomenque 74. 3
 nomina 119. 4
 nominare 131. 8
 nomine 17. 13 | 24. 8 | 29.
 11 | 36. 1 | 49. 11 | 65.
 6 | 68. 11 | 84. 11 | 87.
 9 | 114. 15 | 124. 5 | 130.
 2 | 133. 4 | 199. 6
 nomini 23. 3 | 114. 10
 nominibus 109. 13
 nominis 34. 8 | 50. 1 | 89.
 10 | 152. 9 | 159. 11 | 168.
 5 | 178. 7
 nomen 141. 8
 nonne 120. 7, 10
 nonnihil 2. 7 | 17. 5
 Norbani 139. 12
 Norbanoque 139. 6
 Norici 180. 12
 Norici 180. 14
 Noricos 96. 18
 noscere 108. 16
 nosse 188. 19
 nosset 17. 5
 nosse 49. 4
 nostrum 3. 5 | 93. 7
 nota 33. 12 | 169. 8
 notam 80. 10
 notaret 74. 3
 nova 57. 13 | 63. 14 | 78.
 14 | 124. 12 | 153. 12 |
 180. 10
 novacula 12. 4
 novae 4. 10 | 5. 3, 6 | 17.
 16 | 77. 14 | 113. 8 | 114.
 4
 novam 6. 9 | 60. 12 | 81.
 15
 novarum 144. 3
 novas 94. 2
 novem 56. 10
 novenos 179. 1
 noverant 105. 6
 novi 140. 17
 novis 63. 14 | 102. 21
 novissima 114. 13
 novissime 19. 5 | 29. 5 | 78.
 16 | 85. 1 | 86. 15 | 87.
 6 | 88. 6 | 116. 5 | 131.
 12 | 162. 8 | 165. 1
 novissimeque 177. 10
 novitas 47. 12
 novitate 156. 6

novo 37. 12 | 63. 14
 novorum 56. 5 | 178. 11
 novum 21. 5, 7 | 31. 5 |
 60. 14
 novus 158. 18
 nox 38. 1
 noxiæ 177. 11
 nubibus 35. 8
 nuce 131. 2
 Nuceria 129. 1
 Nuceriam 134. 7
 nudatus 78. 1
 nudo 28. 2
 nudumque 100. 8
 nulla 18. 14 | 29. 8 | 87.
 8 | 95. 3
 nullaque 45. 11
 nullius 45. 10
 nullo 113. 11 | 170. 3
 nullum 87. 6
 num 113. 7
 Numa 8. 1 | 16. 8 | 189. 12
 Numam 9. 4 | 52. 9
 Numantia 80. 13 | 84. 10
 Numantiaque 118. 13
 Numantium 23. 3
 Numantini 85. 11, 14
 Numantinis 83. 5
 Numantino 85. 19
 Numantinos 86. 5
 Numantinus 87. 7
 numerata 33. 3
 numero 11. 10
 numerum 21. 1 | 79. 9 | 170.
 5 | 179. 1
 numerus 23. 5 | 69. 16
 Numida 91. 7
 Numidam 92. 8
 Numidas 76. 13
 Numidia 90. 3
 Numidia 91. 12
 Numidiam 90. 18
 numine 7. 7 | 28. 9
 numinis 68. 3
 numinum 15. 8 | 245. 1 | 95.
 2 | 131. 1
 Numitore 4. 7
 Numitorium 138. 15
 nunc 22. 4 | 26. 5 | 45. 8 |
 91. 10 | 106. 14 | 155.
 1, 3
 nunciabantur 187. 2
 nunciaretur 68. 1 | 75. 8 |
 181. 15
 nunciavere 75. 1
 nuncio 69. 3
 nuncios 15. 3
 nuncium 96. 21 | 115. 3 |
 118. 3
 puncius 102. 4

nuncupatis 22. 5
nunquam 27. 12 | 66. 9 | 81.
2, 3 | 93. 16 | 155. 14,
16 | 156. 2 | 159. 15 | 166.
13 | 184. 13
nuper 22. 6 | 70. 13 | 151.
4 | 160. 1 | 180. 11
nupta 150. 11
pulquam 161. 6 | 164. 3
nuntante 112. 5
nuru 167. 1

O

O 51. 7 | 60. 20, 22, 23 |
62. 19 | 145. 13 | 174.
2 | 185. 7
obditis 107. 8
obduxerat 155. 2
obequitantis 157. 1
obesset 155. 2
objecissent 137. 5
objectis 96. 11
obiêre 135. 12
oblata 165. 1
oblatam 39. 8
obligavit 108. 11
obliquus 149. 14
oblitus 185. 2
oblitus 44. 6 | 178. 7
oblivionis 83. 2
obnoxii 133. 2
obnoxium 167. 12
oborta 7. 4
obrepere 176. 7
obrogare 123. 9 | 126. 14
obruere 6. 5
obruta 29. 13
obrueto 78. 15
obrutum 95. 17 | 137. 12 |
158. 17
obrutumque 83. 3
obscenam 37. 1
obscuritas 13. 1
obscuritate 92. 1
obsederat 78. 11
obsedit 107. 3
obseravit 107. 9
obseruari 188. 16
observare 58. 9
obsessa 23. 8 | 62. 7 | 81. 6 |
126. 13
obsessam 44. 8
obsessaque 139. 15
obsessi 151. 13
obsessis 43. 1
obsessorque 152. 16

[illegible]

VOCABULORUM.

obsessos 131. 12
 obsessum 130. 3
 obsessus 138. 7
 obsidebant 27. 5
 obsidebat 188. 4
 obsidebatur 63. 8 | 152. 17
 obsiderem 102. 8
 obsidere 152. 14
 obsiderentur 25. 3 | 134. 2
 obsideretur 125. 3
 obsideri 163. 5
 obsides 104. 3 | 114. 5 | 141. 8
 obsidibus 20. 4 | 187. 17
 obsidio 25. 11 | 29. 6 | 78. 1 | 80. 2 | 155. 2
 obsidio 50. 4 | 168. 7 | 187. 11
 obsidione 60. 19 | 64. 15 | 101. 4 | 155. 1
 obsidiones 161. 15
 obsidium 56. 8
 Obsidius 37. 9
 obstat 2. 4
 obstrepat 88. 10
 obstrere 149. 13
 obstricta 178. 9
 obstrictata 28. 7
 obstinere 184. 14
 obtrito 103. 9
 obtritio 38. 21
 obtrivit 159. 2
 obtrulit 35. 11 | 172. 3
 obversis 58. 12
 obvia 122. 8, 13 | 123. 12
 obvias 47. 2
 obvis 131. 4 | 134. 11
 obvio 147. 11
 obvisus 152. 1
 obundatione 152. 15
 occasio 147. 8 | 100. 8 | 145. 8 | 175. 5
 occasione 33. 15 | 53. 5
 occasionem 162. 18
 occasu 149. 3 | 186. 15
 occasum 88. 14 | 188. 19
 occiderant 171. 8
 occiderat 173. 14
 occiderent 162. 6
 occiderentur 136. 13
 occideret 33. 17 | 86. 13
 occiderit 31. 2
 occidit 20. 8 | 140. 14
 occisi 86. 15
 occisus 10. 4
 occiso 54. 9 | 124. 3
 occisus 5. 5 | 59. 3 | 135. 14
 occubuit 96. 17
 occupare 38. 24 | 153. 7 | 162. 14

occupassent 117. 17
 occupat 4. 12 | 115. 5
 occupata 130. 2
 occupatis 68. 16 | 94. 17
 occupato 130. 5
 occupatoque 19. 4
 occupatur 150. 9
 occupaverat 9. 3
 occupavit 49. 2 | 179. 17
 occurrere 110. 6
 occurreret 96. 7 | 178. 12
 occurrit 27. 9
 Oceani 82. 1 | 83. 2 | 107. 2 | 161. 7 | 185. 18 | 187. 8
 oceano 27. 3 | 112. 7 | 114. 11 | 187. 5
 oceanum 62. 5 | 105. 7 | 113. 22 | 114. 8 | 142. 6 | 179. 15
 oceanus 94. 2 | 112. 10 | 114. 6 | 153. 4 | 161. 9 | 163. 13 | 186. 17
 ociosos 149. 12
 ocium 155. 11
 Oculum 14. 14 | 128. 14
 Octavii 138. 9, 11
 Octavio 137. 11
 Octavium 123. 9 | 166. 8, 11 | 167. 10
 Octavius 153. 9 | 166. 6 | 168. 4
 octo 55. 9 | 116. 3 | 139. 8 | 148. 11 | 167. 12
 octoginta 115. 10
 oculis 62. 12 | 141. 3 | 157. 10 | 162. 8, 13 | 172. 5
 oculus 34. 3 | 39. 18 | 85. 11 | 96. 7 | 126. 15 | 139. 2 | 171. 8 | 179. 19 | 185. 12
 odia 149. 6, 7
 odiis 196. 12
 odio 77. 1
 odisse 184. 18
 odium 158. 4
 odorata 104. 6
 odore 37. 10
 odoribus 180. 5
 Oenomaus 133. 6
 offenderet 18. 5
 offerebatur 180. 1
 offerentem 39. 8
 officinis 77. 15
 officiorumque 14. 2
 oleoque 52. 11
 Olympus 106. 8
 omen 25. 10 | 182. 10
 omenque 62. 7
 omisit 62. 22

omne 21. 3 | 97. 12 | 126. 3 | 127. 14 | 128. 1 | 135. 1 | 148. 14 | 167. 8
 omnis 83. 1 | 101. 8
 omnem 9. 5 | 31. 9 | 38. 17 | 48. 16 | 73. 12 | 81. 19 | 96. 4 | 175. 12
 omnemque 8. 3 | 70. 10
 omnes 10. 17 | 14. 11 | 30. 5 | 33. 16 | 36. 9 | 49. 9 | 94. 10 | 100. 15 | 102. 17 | 114. 13 | 120. 14 | 139. 12 | 140. 7 | 146. 3 | 164. 9 | 180. 15
 omni 27. 1 | 38. 16 | 64. 2 | 85. 5 | 93. 3 | 124. 10 | 128. 12
 omnia 9. 1 | 12. 10 | 14. 8 | 15. 8 | 27. 3 | 28. 18 | 29. 9 | 35. 4 | 38. 9 | 45. 10 | 48. 20 | 58. 12 | 65. 3 | 68. 2 | 69. 18 | 84. 1 | 88. 8 | 100. 17 | 102. 20 | 108. 9 | 129. 8 | 133. 2 | 143. 13 | 151. 9 | 152. 11 | 153. 4 | 161. 14 | 165. 2 | 172. 6 | 175. 2 | 179. 5, 7 | 184. 3 | 190. 1
 omnibus 18. 15 | 34. 6 | 36. 3 | 43. 10 | 50. 15 | 51. 12 | 56. 12 | 83. 7 | 84. 11 | 113. 21 | 121. 4 | 127. 8 | 148. 9 | 152. 12 | 154. 11 | 155. 2 | 176. 16 | 188. 19
 omnibusque 37. 3 | 150. 5
 omnino 98. 7
 omnique 167. 7
 omnis 49. 3 | 105. 6 | 107. 9 | 127. 15 | 128. 9 | 138. 9 | 148. 12 | 186. 15 | 188. 16
 omnium 3. 8 | 14. 5 | 29. 16 | 32. 3, 5, 11 | 34. 3 | 36. 12 | 38. 21, 22 | 49. 20 | 51. 9 | 62. 20 | 64. 18 | 65. 3 | 81. 6 | 83. 10 | 90. 6 | 98. 4 | 99. 9 | 103. 3 | 114. 12 | 121. 1 | 149. 8 | 160. 3 | 161. 16 | 162. 7 | 169. 7 | 182. 5
 onustam 50. 3
 opem 41. 5 | 65. 11 | 93. 7
 opera 43. 12
 operæ pretium 21. 4
 opere 23. 11 | 43. 10
 operibus 85. 20
 operis 23. 12 | 78. 1
 opertum 68. 1 | 92. 12
 operuere 38. 1 | 118. 1
 operue-

I N D E X

operuerunt 32. 4 | 110. 7 |
 176. 12
 operum 1. 2
 opes 6. 10 | 10. 17 | 11. 5 |
 60. 3, 7 | 61. 17 | 80. 7 |
 88. 16 | 111. 5 | 119. 11 |
 150. 2, 13 | 180. 18
 opibus 56. 12 | 68. 3, 11 |
 84. 10 | 90. 6 | 120. 12 |
 126. 4
 opima 6. 1 | 83. 12
 opimæque 71. 1
 Opimie 123. 12
 opinantis 134. 4
 opinatus 103. 14
 Opiterginos 154. 1
 oportebat 60. 11
 oportuit 135. 12
 opida 14. 13 | 25. 1 | 131.
 6 | 132. 5
 oppidanis 102. 4
 oppidis 62. 16
 oppido 152. 15
 oppidum 6. 1 | 23. 2 | 92.
 8 | 141. 7 | 163. 9 | 187.
 9
 opportunum 167. 12
 oppressa 79. 9 | 87. 6 | 105.
 7 | 147. 9 | 151. 10 | 171.
 10
 oppressæ 139. 13 | 159. 9
 oppressam 44. 7
 oppressaque 170. 3
 oppresserat 84. 6
 oppresserunt 61. 19
 oppressi 61. 16 | 81. 14 |
 108. 4 | 147. 7
 oppressis 143. 7
 oppressit 95. 2 | 146. 8 | 188.
 6
 oppressio 143. 11
 oppressum 108. 2 | 144. 2
 oppressus 35. 9 | 48. 19 | 83.
 7 | 123. 4, 12 | 127. 12 |
 174. 4 | 186. 14
 opprimenda 145. 10
 opprimendum 168. 2
 opprimere 151. 12
 opprimis 101. 10
 opprimitur 66. 10 | 147. 11
 opprimuntur 185. 8
 oppugnationem 127. 13
 optasse 145. 3
 optimus 101. 1
 opulenta 51. 8 | 56. 3
 opulentia 120. 10
 opulentiam 33. 4
 opulentissimæ 80. 10
 opulentissimam 47. 3
 opulentissimas 39. 14

opulentissimi 41. 4
 opulentissimis 40. 2
 opus 4. 6 | 16. 8 | 24. 3 | 36
 6 | 85. 2 | 139. 10
 ora 82. 1 | 96. 8 | 107. 2 |
 126. 15 | 181. 3
 orantes 86. 13
 oraret 6. 6
 oratione 79. 12
 orationis 43. 8
 orator 182. 3
 orbe 32. 5 | 68. 9 | 80. 9.
 14 | 81. 1 | 94. 3 | 111. 9 |
 118. 9 | 148. 1 | 149. 10 |
 170. 6
 orbem 1. 4 | 3. 4 | 46. 13 |
 61. 5 | 165. 10
 orbi 46. 10
 orbis 26. 12 | 38. 24 | 47.
 11 | 62. 20 | 64. 25 | 67
 9 | 87. 5 | 113. 22 | 150.
 9 | 180. 9
 orbisque 121. 6 | 122. 5
 Orchomenon 101. 9
 ordinanti 79. 12
 ordinare 152. 3
 ordinat 132. 2
 ordinata 14. 1 | 171. 10
 ordinataque 44. 3
 ordinatis 7. 1 | 154. 11
 ordinavit 166. 13
 ordine 120. 15
 ordines 179. 5
 ordinibus 179. 2
 ordinis 121. 9 | 140. 16
 ordo 67. 9
 ore 72. 8 | 77. 8 | 131. 2
 Orgiagontis 72. 9
 Oricum 154. 12 | 155. 7
 oriente 58. 10
 orientem 67. 10 | 72. 1 | 88
 14 | 90. 1 | 96. 8 | 102.
 18 | 103. 18 | 116. 10 |
 186. 3 | 188. 21
 orientis 148. 15
 originem 108. 3
 originis 11. 7
 oris 27. 3 | 118. 5 | 180. 9
 oriundus 11. 9 | 99. 9
 ornamenta 17. 3 | 136. 6
 ornatissimæ 16. 3
 Orode 117. 3
 Orodem 104. 1, 3
 Orontem 175. 13
 os 156. 5 | 185. 12
 Osca 143. 13
 ossibus 98. 2
 ostendebat 164. 2
 ostenderet 37. 16
 ostendere 117. 12

ostendêre 181. 2 | 183. 2
 ostendero 2. 9
 ostendit 38. 19 | 47. 14
 ostentabant 100. 8
 ostentare 154. 19
 ostentata 139. 13
 Ostia 138. 7
 Ostiamque 11. 3
 ostio 161. 7
 ostium 111. 5
 otia 32. 10 | 68. 17
 otio 178. 3
 ovatione 131. 14.
 Oxybii 53. 6

P.

PAbulo 171. 15
 pacata 186. 15
 pacatis 188. 19
 pacato 148. 1
 pacavit 3. 4
 pace 1. 2 | 12. 6 | 38. 17 |
 39. 9 | 46. 4 | 64. 21 | 140
 8, 12 | 145. 6
 pacem 66. 11 | 70. 3 | 72.
 7 | 88. 14, 15 | 91. 1 |
 143. 14 | 152. 5, 7 | 183.
 10 | 120. 1
 pacemque 56. 15
 paci 169. 5
 pacis 8. 9 | 52. 8 | 64. 20 |
 68. 8 | 77. 7 | 139. 13 |
 151. 14 | 174. 15 | 185.
 4 | 188. 13
 Pacori 175. 18
 Pacoro 175. 7
 Pacorum 175. 12
 Pacorus 176. 2
 pactio 189. 10
 pactione 184. 2
 pactusque 21. 10
 Padum 27. 4 | 57. 4
 poene 118. 1
 palam 124. 3 | 146. 11 |
 147. 6 | 168. 3
 palantes 35. 6
 Palatinum 4. 12
 Pales 41. 3
 Palladium 8. 6
 Palmatæ 12. 9
 paludamenta 12. 8
 paludamento 158. 12
 palude 185. 17
 paludem 7. 2 | 73. 9
 paludes 113. 16, 20 | 185.
 10
 palustris

VOCABULORUM.

palustribusque 57. 14
 Pamphylium 107. 7
 Panare 109. 10
 pendentibus 47. 7
 panes 29. 1
 panis 95. 20
 Pannonii 180. 12 | 181. 11
 Panormo 48. 21
 Parnormum 50. 19
 papaverum 15. 3
 Papius 34. 1
 Papirios 33. 9
 par 34. 6 | 46. 10 | 50. 10 |
 84. 11 | 154. 5, 10 | 172.
 12 | 173. 7
 parabant 188. 3
 parabat 144. 4
 paranda 149. 15
 parantur 184. 14
 parare 178. 6
 pararent 135. 9
 parasset 76. 14
 parato 168. 3
 paratur 134. 11
 Parazonium 179. 16
 parce 59. 2 | 157. 3
 parcendum 47. 7
 parceretur 61. 11
 parem 38. 10 | 150. 14
 parens 18. 10
 parentabant 139. 15
 parentalia 160. 8
 parentatum 56. 21
 parentem 10. 16 | 101. 3 |
 128. 1
 parere 89. 7
 pareretur 25. 7
 pares 25. 7 | 93. 10 | 126.
 4 | 182. 14
 pari 9. 8 | 11. 1 | 28. 11, 15 |
 77. 11 | 83. 10 | 91. 3 |
 100. 13 | 108. 7 | 123. 6 |
 162. 6 | 172. 5, 9 | 176. 2
 paribus 47. 10
 parique 101. 2
 pariter 2. 8 | 36. 4 | 75. 12 |
 80. 16 | 114. 13 | 117. 14 |
 150. 5 | 183. 19
 paritura 120. 10
 parricidæ 147. 9
 parricidam 10. 10 | 90. 17
 parricidiale 136. 1
 parricidii 146. 9
 parricidio 10. 7 | 18. 7 | 56.
 19 | 171. 3
 pars 121. 15 | 154. 13 | 187.
 14
 parsa 10. 7 | 25. 3 | 58. 5 |
 108. 13
 partam 14. 8 | 71. 3

parte 62. 22. 23 | 72. 2 |
 78. 11 | 128. 12 | 147. 9 |
 177. 13 | 180. 2
 partem 30. 10 | 38. 17 | 39.
 9, 13 | 64. 1 | 70. 3 | 158.
 2
 partes 82. 2 | 137. 15 | 161.
 3 | 174. 14 | 188. 13
 Partii 175. 3 | 189. 7
 Parthicam 165. 8
 Parthici 88. 3
 Parthico 116. 12 | 176. 14
 Parthicum 175. 12
 Parthis 105. 5 | 116. 10 |
 176. 1
 Partho 178. 6
 Parthorum 177. 8
 Parthos 150. 11 | 156. 8 |
 157. 7 | 178. 2 | 186. 6
 Parthus 177. 5
 partibus 103. 5 | 122. 8 |
 148. 11 | 157. 13 | 161.
 5 | 172. 11 | 173. 5
 partim 28. 1 | 89. 7
 partio 187. 3
 partium 140. 6 | 149. 6 |
 158. 4 | 159. 7 | 160. 11 |
 174. 15
 partum 13. 6
 partus 98. 3
 parva 63. 7
 paruisse 49. 13
 parum 101. 17
 parumper 26. 8
 passa 72. 10 | 158. 3
 passim 28. 12 | 80. 15 | 96.
 15 | 113. 8 | 128. 11 | 140.
 14 | 177. 14
 passus 62. 11 | 161. 1 | 165.
 14
 pastor 4. 5 | 112. 2 | 132. 1
 pastores 5. 8
 pastoria 41. 3
 pastoria 118. 11
 pastoribus 42. 3
 pastorio 35. 4
 pastorius 47. 13
 pastorum 29. 11
 patebant 66. 6
 patebat 148. 7 | 154. 8
 patefecit 146. 7 | 184. 9
 patens 104. 9
 patente 155. 2
 patentes 28. 12 | 79. 14
 patentibus 58. 9 | 140. 2 |
 183. 8
 patentissimo 96. 2
 pater 44. 8 | 45. 2, 15 |
 82. 6 | 138. 14 | 158. 20 |
 164. 11 | 169. 10 | 190. 3

pateris 146. 4
 paterna 166. 6
 pater 3. 1 | 186. 1
 patratum 76. 8
 patre 73. 1 | 90. 7 | 174. 3
 patrem 14. 10 | 33. 16 | 54.
 10 | 57. 6 | 183. 13
 Patres 7. 1
 patres 33. 9
 patri 56. 2
 patria 62. 18 | 137. 15 | 147.
 15
 patriæ 43. 4 | 120. 11 | 145.
 16 | 164. 11 | 178. 7 | 190.
 3
 patriam 77. 13 | 138. 4 | 147.
 16 | 163. 12
 patriamque 87. 2
 patribus 121. 5
 patricii 45. 3 | 165. 5
 patriciis 44. 12
 patricium 23. 10
 patricius 24. 7 | 145. 14
 patricii 18. 13 | 61. 14
 patrimonii 14. 2
 patrimonium 121. 12 | 153.
 2
 patrio 35. 10
 patris 4. 6 | 61. 19 | 81. 16 |
 118. 1 | 166. 7 | 176. 13
 patrium 20. 5
 patronos 185. 11
 patruclibus 164. 8
 patru 61. 19 | 81. 16
 patru 151. 14
 patruum 4. 8
 pauperunt 113. 10
 patuit 52. 10
 paucas 89. 8
 paulisper 47. 3
 Paulo 73. 13 | 74. 5 | 78. 3
 paululum 50. 5 | 160. 14
 Paulum 59. 3 | 170. 8
 Paulus 185. 9
 pavens 174. 12
 pavoris 113. 16
 pauperibus 87. 8
 paupertatem 29. 11
 pax 6. 8 | 46. 1 | 56. 12 |
 137. 15 | 152. 17 | 164. 5 |
 170. 1 | 186. 10 | 184.
 10 | 188. 12 | 189. 10
 pecora 40. 4 | 184. 4
 peccore 38. 21
 pectus 160. 16
 pecudum 23. 12 | 110. 14
 pecudumque 134. 9
 peculabantur 126. 2
 pecunia 75. 5 | 96. 12
 pecuniarum 73. 12 | 102. 11
 9 pecuniarum

I N D E X

pecuniasque 74. 10
 pede 28. 3
 pedes 179. 17
 pedibus 102. 6
 pedites 156. 11
 pedium 69. 15
 peior 186. 18
 pelagus 52. 3
 pellibus 25. 11
 Pelusio 157. 8
 Pelusium 179. 16
 penatibus 45. 4 | 138. 13
 pene 49. 15 | 94. 3
 penez 6. 13
 penetratus 113. 18
 penetravimus 66. 8
 penetravit 92. 6 | 98. 11 |
 142. 7
 peninsula 158. 10
 peninsulas 108. 1
 penitus 167. 6 | 174. 4
 pensabat 179. 1
 pensatum 123. 14
 pensatumque 164. 5
 pensavimus 69. 10 | 175. 18
 pependere 109. 2
 pependerunt 28. 17 | 96. 16
 peperit 82. 9 | 104. 1
 peperit 129. 9
 pepulit 60. 18
 peractio 52. 7
 peractum 26. 2 | 80. 1 | 151.
 11 | 157. 14
 peractumque 24. 2
 peragare 59. 14
 peragratæque 83. 2
 peragravit 46. 14 | 65. 14
 percecidi 135. 3 | 181. 10
 percescat 2. 10
 perceperat 74. 12
 percucuri 183. 17
 percussit 19. 5 | 85. 1 | 112.
 18 | 163. 1
 percussa 124. 10
 percussum 166. 12
 percurrens 38. 7
 percussit 8. 9 | 110. 10 |
 159. 4 | 160. 16
 percussore 91. 4 | 174. 9
 percussores 84. 8
 percussoribus 14. 7 | 123. 14 |
 158. 7 | 170. 13 | 173. 13
 percussoriam 117. 4
 percussus 6. 8 | 32. 3 | 176. 4
 percussus 186. 14
 perquisit 55. 3
 perdidere 171. 3
 perdidisset 173. 6
 perditæ 185. 8
 perditis 105. 11 | 174. 6

perditorum 78. 14
 perdomandos 182. 3
 perdomiti 183. 1
 perdomuit 152. 11
 peregriffes 157. 14
 peregrinabantur 145. 9
 peremerunt 87. 3
 perfecit 90. 16
 perfecta 171. 3
 perfida 158. 14
 perfidiæ 48. 19
 perfidiam 98. 10
 perfossi 67. 11
 perfregit 57. 2
 perfugit 177. 16
 Pergameni 119. 11
 Pergamenorum 66. 1 | 89. 1
 periclitantibus 162. 16
 periculi 35. 2
 periculisque 2. 1
 periculo 35. 6 | 181. 10
 periculosissimum 35. 5
 periculum 68. 9
 periisse 10. 18 | 51. 11
 perinde 26. 13 | 93. 3 | 96. 12
 perirent 139. 14
 periret 73. 12 | 174. 13 |
 175. 2
 peritissimo 50. 8
 perituram 92. 14. 16
 peritus 91. 1 | 102. 11
 perlitare 165. 7
 permanerent 151. 6
 permiscuit 38. 9 | 142. 5
 permissa 10. 2 | 86. 11
 permistis 80. 11
 pernicious 10. 16
 perniciem 121. 10
 perniciosi 45. 12
 perniciosius 166. 3
 perorante 39. 4
 peroravit 146. 10
 Perpenna, vel ut al. Perperna.
 89. 12 | 131. 10 | 143. 12
 Perpennæ 132. 8
 perpeffus 16. 1
 perpetranda 122. 12
 perpetua 113. 1 | 187. 11
 perpetuam 72. 7
 perpetuitatem 108. 14
 perpetuo 17. 13
 perpetuum 72. 15 | 106. 16
 perpetuus 190. 3
 perpetuusque 165. 1
 perque 102. 20 | 185. 10
 Persas 67. 10
 Perse 75. 5
 persequabatur 70. 6
 persequi 90. 17
 persequuti 143. 4

persequutus 29. 18
 Perfes 72. 14 | 74. 13
 Perficus 70. 1
 Persis 99. 8
 persolvebat 168. 12
 persuasione 173. 10
 pertinaciam 33. 8
 pertinax 186. 19
 pertinebat 68. 12
 perturbatione 162. 13 | 166.
 10
 perturbatum 166. 13
 pervagantur 134. 5
 pervagatus 105. 4
 pervenerit 2. 11
 pervenit 82. 1 | 99. 1
 perviam 129. 4
 pervicacissimi 23. 6
 Perusie 169. 3
 Perusiam 170. 2
 pessimam 133. 6
 pessimo 136. 6
 pessimum 168. 13
 pessumdederit 119. 12
 pestem 106. 15
 pestilentia 102. 8 | 131. 12 |
 177. 13
 petebant 65. 12 | 103. 7
 petebantur 22. 5
 petens 11. 8 | 147. 11
 petentem 163. 9
 petentes 94. 4 | 189. 3
 petere 94. 8
 peterentque 176. 16
 peteret 151. 5
 peteretur 21. 6 | 128. 6 | |
 158. 13
 petierat 6. 3
 petierunt 92. 2 | 110. 12
 petissent 95. 18
 petis 174. 7 | 178. 5
 petita 5. 12
 petito 111. 12. 13
 petivere 8. 2 | 60. 9
 petiverunt 108. 7
 Petreio 152. 13 | 160. 6
 phaleræ 12. 8
 phaleras 116. 6
 Pharnace 164. 1
 Pharnaces 159. 1
 Pharmaciaque 103. 15
 Pharon 158. 10
 Pharsalia 159. 6 | 164. 5
 Pharsiliam 159. 13
 pharus 164. 1
 phaselina 106. 8
 philippi 65. 7 | 75. 14
 philippici 155. 13
 philippo 72. 14 | 73. 7
 philippum 67. 5 | 126. 8
 Philip:

VOCABULORUM.

Philippus 65. 4 | 126. 14 |
128. 8

Phryges 5. 9

pia 88. 11

piacula 4. 11

Picentia 129. 1

Picentibus 41. 1

Picenum 127. 13

pictæ 12. 9

pietas 185. 14

piger 140. 17

pignora 8. 6 | 152. 4

pignus 146. 3

pil 118. 10

piissimarumque 173. 11

pila 37. 17 | 110. 11

pilis 66. 5 | 163. 6

pilo 83. 11

pilum 156. 4

pingunt 2. 6

Piræci 101. 5 | 103. 12

Piræcum 106. 3

pirate 108. 15

piratarum 108. 1

piratas 174. 3

piratica 110. 2

Pirrhus 38. 23 | 39. 1, 16

Pisæ 98. 11

Pisone 183. 1

Pisonis 131. 8

pistrix 102. 7

pius 87. 10

placeant 69. 9

placet 69. 12 | 97. 8

placitum 7. 8

placuit 15. 8 | 17. 13 | 65.

10 | 70. 3, 9 | 86. 14 |

108. 18 | 134. 2

placuitque 90. 17

plaga 32. 6 | 93. 2 | 180. 12

plage 102. 3

plagam 90. 1

plagas 161. 1

plana 18. 6 | 53. 7 | 104. 2

planctus 156. 1

plane. 18. 9 | 20. 8 | 21. 11 |

27. 1 | 35. 1 | 39. 2 | 56.

17 | 76. 10 | 88. 1 | 102.

15 | 135. 1 | 158. 19 | 162.

1

plano 188. 15

Platonis 160. 14

plauderat 97. 7

plaustris 28. 2 | 96. 11

plaustrorum 96. 16

plaustrum 28. 5

plausu 66. 16 | 108. 7

plausum 156. 1

plebe 28. 3 | 123. 9

plebei 44. 11 | 45. 3 | 136. 4

plebeio 45. 3

plebem 42. 12 | 127. 5 |

122. 4 | 123. 7 | 126. 9,

10

plebemque 123. 1

plebis 44. 13 | 116. 13 |

120. 5 | 121. 2 | 123. 14 |

151. 3

plebs 43. 6 | 121. 14

plena 114. 3

plenæ 167. 13

plenissime 76. 2

plenius 85. 20

plenus 5. 2 | 64. 9

pleraque 62. 14

plerisque 109. 1

Plerique 109. 7

Plerisque 42. 7 | 62. 16

Plerisque 46. 2 | 71. 2

plerumque 181. 16

Plotius 107. 2

plura 50. 5

plures 108. 19

plures 140. 13 | 179. 7

pluribus 107. 1

plurimi 86. 11

plurimis 80. 11

plurimum 17. 6 | 161. 4

plurimum 58. 10

plus 31. 3, 12 | 78. 9 | 82.

1 | 95. 8 | 148. 10 | 186.

3

pluquam 53. 11

pocula 160. 7

poculis 71. 2

pocæ 99. 5

pœnas 41. 7 | 143. 11 | 161.

16

pœnæ 19. 5 | 23. 9 | 58. 3 |

61. 15 | 102. 18 | 144. 1 |

148. 1 | 151. 15, 16

Pœnis 49. 15 | 50. 19 | 56.

8, 13 | 61. 16 | 81. 10 |

141. 5

pœnitentia 145. 4

pœnitentia 125. 3

pœniteret 189. 8

Pœno 62. 18

Pœnorum 47. 8 | 48. 20 |

118. 12

Pœnos 49. 9 | 75. 9 | 81.

18 | 137. 7

Pœnum 59. 9

Pœnus 47. 9

poetæ 87. 15

polleret 149. 10

pollicebantur 5. 3 | 15. 9

pollicebatur 65. 16

polliceretur 123. 8

Pollio 182. 2

Pollucem 21. 9 | 75. 1

Pollucis 97. 2

Polyxenida 69. 6

Pometia 14. 14

potarium 18. 14

potam 40. 7

Pompeiana 150. 14

Pompeiani 159. 17 | 163. 2

Pompeianis 105. 7 | 149. 11

Pompeianorum 153. 12

Pompeii 33. 1 | 88. 7 | 100.

3 | 107. 6 | 111. 7 | 148.

6 | 149. 12 | 152. 5, 19 |

156. 9 | 157. 15 | 158. 4.

7 | 163. 8 | 164. 7 | 173.

13

Pompeio 102. 21 | 105. 3 |

117. 4 | 150. 5, 12, 13 |

151. 4 | 152. 3 | 153. 9 |

157. 11 | 158. 20 | 166.

1 | 171. 13 | 174. 14

Pompeius 161. 6

Pompeium 85. 8 | 109. 7 |

118. 15 | 120. 12 | 149.

14 | 151. 12 | 157. 4 |

159. 14

Pompeius 106. 14 | 107. 3 |

108. 2 | 129. 8 | 143. 2 |

145. 1 | 186. 8 | 150. 8.

8 | 51. 2, 9, 15 | 154.

10 | 155. 8 | 156. 7 | 162.

5 | 166. 2

Pompili 11. 1

Pompilio 84. 6

Pompilium 9. 4

Pompilius 8. 1

Pomprino 30. 3

pondera 29. 7

pondo 29. 6 | 39. 10

pons 59. 5

pontæ 11. 3 | 17. 2 | 19. 9 |

95. 15 | 103. 2 | 112. 1 |

113. 14, 18, 19 | 183.

13

pontem 145. 1 | 181. 9

pontes 181. 6

ponti 107. 1

pontibus 147. 6 | 184. 8

Ponticæ 99. 6

Pontici 100. 2 | 103. 6

Ponticis 101. 12

Pontico 99. 7 | 102. 14

Ponticos 101. 15 | 149. 11

Ponticosque 142. 9

Ponticum 107. 7

pontifex 140. 3

pontifice 27. 14

pontificem 29. 3

pontifices 8. 4 | 27. 17

Pontius 33. 16

9 2

ponte

66.

121

7

6 11

12

6

4. 5

14

7

26. 8 Philip

INDEX

pons 158. 19 | 164. 2
 ponuntur 69. 14
 Popedio 128. 12
 Popedius 128. 3
 poposcit 16. 9 | 41. 3
 populantur 134. 8 | 140. 5
 populari 183. 5
 popularis 122. 4
 populati 181. 12
 populatione 91. 12 | 98. 8
 populationem 143. 9
 populationibus 54. 3 | 152. 17
 populatur 39. 17
 populatus 47. 2 | 84. 2 | 109. 4 | 129. 8
 populi 1. 5 | 2. 7 | 10. 2 | 16. 5 | 18. 4 | 34. 7 | 37. 2 | 38. 19 | 42. 1 | 49. 7 | 51. 10 | 55. 10 | 60. 23 | 63. 7 | 65. 11 | 103. 6 | 118. 8 | 120. 14 | 121. 15 | 129. 4 | 136. 1 | 152. 2 | 175. 4
 populisque 100. 14
 populo 17. 3 | 26. 9 | 44. 2 | 45. 12 | 60. 14 | 68. 9 | 119. 7 | 123. 3, 8 | 127. 3 | 130. 1 | 148. 3
 populorum 34. 9
 populos 12. 7 | 83. 1 | 128. 13 | 180. 15
 populum 2. 9 | 9. 2, 7 | 10. 18 | 39. 12 | 45. 7 | 55. 11 | 62. 19 | 72. 13 | 87. 5 | 90. 5 | 121. 7 | 125. 12 | 137. 13 | 189. 2
 populumque 5. 11 | 90. 9
 populus 1. 1 | 5. 12 | 13. 6 | 16. 3, 9 | 17. 7, 9 | 18. 11 | 21. 2 | 26. 4 | 27. 6 | 33. 3 | 34. 5, 7 | 40. 8 | 46. 4, 7 | 47. 1, 13 | 50. 7 | 51. 13 | 53. 1 | 55. 19 | 62. 13 | 64. 9 | 65. 4, 13 | 66. 1 | 69. 1 | 73. 8 | 74. 7, 12 | 75. 16 | 76. 5 | 77. 6 | 85. 15 | 87. 10 | 88. 14 | 89. 3, 4 | 92. 12 | 93. 1, 16 | 94. 5, 6 | 96. 21 | 97. 7 | 105. 3, 8 | 111. 2 | 116. 10 | 119. 13 | 121. 6 | 122. 5 | 125. 5 | 127. 6 | 128. 5 | 155. 14 | 166. 1 | 182. 16
 Porcii 111. 4 | 145. 14
 Porcius 107. 8
 porrexerat 139. 4 | 186. 12
 porro 39. 7
 Porfenna 19. 2
 porta 24. 8 | 52. 9 | 137. 3

portae 6. 2
 portam 107. 9 | 140. 6, 10
 portaret 108. 20
 portas 64. 15 | 152. 6
 portenta 158. 16
 portibus 109. 3
 portis 18. 15 | 49. 15 | 50. 4
 porto 56. 15
 portu 41. 2 | 101. 5 | 102. 2 | 103. 12 | 114. 2
 portui 36. 10
 portum 78. 10, 11
 portuque 36. 8
 portus 32. 8 | 61. 9 | 78. 1 | 80. 4 | 197. 9 | 151. 13
 poscebat 179. 6
 poscentis 123. 3
 poscerent 30. 11
 poscerentur 188. 9
 poscitur 56. 13
 posita 36. 9 | 49. 19
 positam 68. 13
 Positis 27. 4 | 68. 19 | 73. 5 | 104. 1 | 140. 5 | 188. 2
 positisque 154. 12, 18 | 160. 10 | 178. 12
 positum 36. 11
 positisque 90. 11
 posse 12. 3 | 37. 16 | 64. 8 | 78. 12
 possem 12. 4
 possent 73. 18
 possessor 121. 6 | 122. 5
 posset 12. 2 | 31. 12 | 33. 15 | 42. 6 | 47. 6 | 59. 13 | 100. 6 | 125. 10 | 128. 5 | 144. 5 | 148. 2 | 180. 14 | 185. 1 | 187. 19
 possidebant 121. 16
 possident 185. 15
 possidentium 121. 14
 postumus 57. 15 | 116. 11
 postea 2. 11 | 5. 1 | 11. 7 | 39. 19 | 64. 18 | 65. 8 | 66. 9 | 103. 8 | 177. 9 | 182. 1
 posterior 82. 11
 posteris 156. 1 | 164. 8
 postero 160. 6
 posteros 125. 11
 posterum 108. 9 | 176. 13
 Posthumioque 33. 13
 Posthumium 42. 4
 Posthumius 21. 5 | 53. 8
 postquam 19. 8 | 24. 9 | 28. 14 | 71. 5 | 81. 7 | 95. 16 | 101. 5 | 110. 11 | 122. 6 | 127. 12 | 128. 9 | 138. 9 | 160. 13 | 162. 4 | 180. 4, 17 | 187. 12

postrema 161. 17
 postremi 41. 4 | 118. 13
 postremo 17. 5 | 87. 1 | 91. 16 | 125. 7 | 127. 15 | 149. 5 | 187. 10
 postremum 105. 10
 postremus 14. 5
 postremusque 38. 2
 postulabat 16. 7
 postularent 127. 11
 postulato 182. 8
 posuerant 27. 16
 posuissent 153. 8
 posuisset 117. 3
 posuit 11. 4 | 187. 3
 potens 123. 8
 potentes 149. 14
 potentia 149. 12 | 165. 4
 potentiae 150. 5 | 166. 4
 poterant 10. 6
 poterat 19. 9 | 60. 17 | 62. 14 | 69. 7 | 79. 5 | 117. 8 | 121. 14 | 125. 1 | 138. 5 | 171. 10
 potes 12. 5
 potest 77. 14 | 79. 3 | 93. 13 | 97. 4 | 113. 11 | 140. 13 | 163. 4
 potestas 17. 14 | 121. 1, 12
 potestate 125. 13
 potestatem 14. 8 | 31. 12 | 175. 9
 potestatis 122. 10
 Potinius 158. 16
 potionem 86. 10
 potior 137. 15
 potiores 152. 12
 potiretur 7. 8 | 91. 7
 potissimum 166. 11
 potius 29. 14 | 140. 8, 9 | 142. 2 | 171. 16 | 188. 10
 potuerat 165. 8
 potuerit 59. 9 | 81. 5
 potuerunt 94. 10 | 106. 11 | 182. 12
 potuisset 64. 22 | 84. 9
 potuissent 74. 1 | 85. 9, 13 | 183. 15
 potuisset 151. 12 | 167. 1
 potuit 4. 2 | 16. 3 | 45. 11 | 79. 3 | 132. 12 | 143. 1 | 154. 8 | 166. 10 | 170. 10 | 186. 2
 praebuere 7. 5 | 130. 9
 praebuerunt 136. 7
 praebuissent 72. 9 | 136. 5 | 162. 17 | 177. 5
 praebuisset 103. 6
 praebuit 113. 2 | 160. 7 | 173. 5, 8

praecipere

VOCABULORUM.

præcepere 187. 14
 præcepit 111. 4
 præcinente 80. 6
 præcinere 48. 16
 præcipientibus 155. 12
 præcipitari 51. 4
 præcipitem 69. 3
 præcipuus 60. 10
 præcipuè 2. 3 | 23. 7 | 185.

II
 præcipuus 90. 7
 præcone 66. 16
 præconem 67. 1
 præconis 185. 1
 præda 5. 3, 14 | 47. 12 |
 30. 3 | 51. 2, 8 | 54. 6 |
 87. 8 | 106. 8 | 114. 11 |
 132. 13 | 184. 4
 prædæ 26. 2 | 51. 12 | 71. 1
 prædam 42. 12 | 47. 4 | 110.
 5 | 184. 1
 prædas 42. 5
 prædicatio 159. 4
 prædicaverant 64. 23
 prædicta 185. 4
 prædixerant 57. 16
 præfecerat 186. 10
 præfecti 117. 12
 præfectis 100. 19 | 107. 1
 præfectos 55. 3
 præfectum 109. 8
 præfectus 37. 8
 præferebant 52. 2
 præferebat 65. 15 | 156. 6
 præferret 39. 10
 prælatum 167. 10
 præliando 103. 10
 præliandum 85. 19
 præliantur 110. 7
 præliatus 187. 7
 prælii 21. 8 | 48. 14 | 172. 13
 præliis 9. 8 | 61. 17 | 72. 4 |
 82. 6 | 106. 1 | 155. 5
 præliisque 81. 12
 prælio 37. 10 | 38. 21 | 39.
 16 | 66. 10 | 80. 1 | 85. 9 |
 95. 2 | 103. 4 | 131. 10 |
 134. 14 | 155. 12 | 156.
 16 | 159. 3 | 161. 14 | 162.
 5 | 163. 4, 8 | 172. 16
 prælium 24. 8 | 69. 6 | 86.
 8, 13 | 112. 6 | 160. 1
 prælucere 48. 16
 præluserant 105. 10
 præluserat 148. 4
 præmia 151. 7
 præmisisset 50. 3
 præmissio 35. 3
 præmium 49. 16
 præmiunquæ 64. 24

præmonitus 188. 6
 prænavigantes 110. 4
 prænestæ 22. 5 | 141. 7
 Prænestina 39. 18
 præparata 179. 15
 præparatum 146. 12
 præpedita 69. 18
 præpeditas 169. 7
 præsagia 63. 12
 præsagens 11. 4
 præsagio 64. 7 | 172. 5
 præsens 187. 17
 præsensque 62. 24
 præsentem 28. 8 | 137. 9 |
 146. 9
 præsentem 172. 10
 præsentem 45. 14 | 122. 11
 præsentis 85. 15
 præsentius 172. 6
 præsenderet 65. 5
 præsidia 27. 11 | 49. 20 | 65.
 12 | 73. 14 | 101. 8 | 149.
 15 | 175. 8 | 183. 7 | 184. 5
 præsidis 151. 9 | 179. 15 |
 167. 1
 præsidium 171. 11
 præsidum 84. 3
 præstitutum 147. 1
 præstio 104. 7
 prætenderat 100. 4
 præter 3. 8 | 60. 4 | 153.
 11 | 155. 16 | 164. 6 | 176.
 8 | 183. 9
 præterea 7. 7 | 124. 3 | 184. 5
 prætexta 12. 8
 prætextatos 28. 13
 prætextatus 57. 6
 præteritum 135. 1
 Prætor 146. 2 | 147. 6
 Prætor 75. 6, 17
 Prætozem 76. 2
 Prætori 97. 2
 Prætoria 65. 15
 Prætoris 174. 11
 Prætoribus 134. 12
 Prætorii 132. 7
 Prætorios 131. 9
 Prætoris 89. 9 | 141. 1 | 147.
 5
 Prætorum 84. 2 | 131. 7
 prævenit 94. 17
 præventus 103. 15
 præcibus 30. 1 | 70. 9 | 91.
 10 | 94. 8
 premere 60. 20
 premeret 86. 13
 pressare 162. 12 |
 pretio 38. 15
 pretiosorem 80. 10
 pretium 6. 3 | 35. 12 | 41.

3 | 45. 11 | 85. 6 | 91. 8 |
 92. 9 | 126. 16 | 168. 12 |
 178. 5
 prætulissent 132. 11
 pridem 65. 7 | 185. 2
 prima 2. 12 | 4. 8 | 5. 5 | |
 16. 5 | 18. 11 | 19. 1 | 37.
 8 | 43. 5 | 49. 15, 16 | 60.
 11 | 64. 7 | 81. 11 | 90. 13 |
 93. 4 | 113. 3 | 119. 10,
 14 | 125. 10 | 134. 1 | 143.
 5 | 151. 1, 8, 10 | 167. 9 |
 175. 5 | 179. 13
 primam 31. 4 | 38. 6, 10,
 13 | 79. 13 | 112. 6 | 122.
 1 | 160. 15 | 162. 11 | 178.
 10
 primi 57. 3 | 65. 3
 primis 81. 8
 primo 28. 10 | 38. 20 | 39.
 16 | 65. 12 | 76. 11 | 110.
 6 | 135. 13 | 136. 8 | 138.
 7 | 145. 3 | 183. 16
 primum 25. 11 | 27. 13 | 29.
 16 | 47. 15 | 48. 15 | 52.
 9 | 55. 7 | 70. 2 | 80. 5 |
 86. 8 | 90. 10 | 94. 8 | 95.
 16 | 96. 6 | 106. 2 | 107.
 5 | 108. 5 | 116. 3 | 117.
 7 | 128. 6 | 130. 1 | 131.
 3 | 139. 11 | 145. 7 | 158.
 8 | 161. 7 | 163. 12 | 172.
 12 | 175. 2 | 177. 9 | 185.
 3 | 187. 6 | 189. 12
 primumque 101. 3
 primus 3. 10 | 53. 12 | 74.
 9 | 78. 1 | 90. 19 | 100.
 12 | 103. 3 | 108. 18 | 111.
 10 | 181. 8
 primusque 81. 19
 principatu 159. 15
 principatus 120. 11
 princeps 68. 6 | 122. 2 | 151.
 14
 principe 3. 7 | 129. 12 | 180. 2
 principem 9. 7 | 45. 7 | 164.
 9
 principes 15. 4 | 42. 8 | 44.
 2 | 126. 8 | 155. 11
 principi 17. 3 | 148. 3
 principia 39. 15 | 156. 2
 principibus 77. 8
 principis 113. 8
 principis 2. 7 | 51. 10 | 165.
 3, 6 | 180. 1
 principum 55. 5 | 126. 1 | |
 138. 10 | 150. 9 | 185. 5
 prior 4. 12 | 75. 11 | 126.
 7 | 132. 4 | 151. 16 | 179
 17
 priores

I N D E X

priores 87. 14
 prioresque 94. 17
 priorum 76. 8
 prius 11. 7
 pristinae 166. 2
 pristinum 114. 17
 privatae 60. 7
 privatis 28. 3
 privatumque 24. 5
 privatus 168. 6
 privignum 181. 1
 prius 10. 17 | 32. 3 | 34. 4 |
 48. 3 | 54. 4 | 56. 9 | 57.
 11 | 74. 11 | 83. 2 | 86. 3 |
 91. 8 | 106. 13 | 108. 12 |
 114. 11 | 129. 8 | 143. 3 |
 149. 6 | 152. 3 | 156. 3 |
 185. 13, 16 | 187. 8
 priusquam 103. 2
 priusque 88. 10
 probandam 63. 7
 probaret 131. 2
 probari 79. 3
 probat 62. 6
 probata 162. 9
 proboscide 37. 6
 probria 168. 1
 procederet 67. 8
 procella 57. 9 | 161. 11
 procellisque 102. 16
 proceritatis 93. 11
 proceressant 25. 9
 procellisque 2. 12
 procreatum 39. 21 | 78. 6
 procubuisse 177. 4
 procul 63. 15 | 68. 12 | 100.
 9 | 102. 7 |
 proculdubio 144. 9
 Proculus 7. 5
 procurrentis 26. 7
 procurrare 96. 3
 procurrisse 37. 11
 procurrit 49. 17 | 162. 12
 procurrit 56. 9
 prodeuntibus 172. 1
 prodibat 78. 15
 prodidissent 188. 5
 prodigia 19. 6 | 128. 2 | 155.
 17
 prodigio 98. 7
 prodire 58. 1 | 103. 1
 prodita 185. 5
 prodita 6. 2
 proditiōe 128. 9 | 147. 4 |
 186. 11
 proditorum 25. 4
 proditorum 10. 14
 proditum 86. 3
 productis 38. 5
 profecerat 174. 15

profecisse 62. 9
 profecti 27. 3
 profectum 146. 10
 profectus 73. 12 | 144. 12
 proferentur 88. 19
 professo 146. 11
 proficiscētes 24. 8
 proficiscitur 146. 13
 profligandam 62. 9
 profligato 78. 3
 profligatam 76. 12
 profluentem 4. 2
 profuentes 181. 14
 profuderunt 67. 1
 profuere 61. 10, 13 | 179.
 16
 profugi 94. 1 | 163. 4
 profugisset 90. 12 | 123. 1
 profugit 174. 7
 profugos 131. 10
 profugum 163. 8
 profugus 68. 8 | 137. 15 |
 142. 3
 profuit 17. 6 | 155. 10
 profundo 188. 18
 progredi 118. 9
 progressus 124. 11
 proh 23. 1
 prohibebat 12. 1
 prohibere 183. 9
 prohiberet 154. 12
 prohibetur 152. 16
 projecit 116. 7
 projectis 37. 9
 projectum 64. 5 | 80. 7
 proluderent 143. 6
 promiserant 54. 8 | 172. 6
 promiserat 13. 14 | 42. 5
 promiserit 24. 5
 promissit 21. 10 | 178. 5
 promissa 120. 2 | 127. 3
 promittere 15. 11
 promontoria 108. 1
 promontoriis 51. 12
 prompta 51. 17
 promptior 12. 6
 promptiore 188. 13
 promptissimi 181. 16
 promulgandi 126. 12
 pronum 190. 1
 pronuntiabat 77. 2
 pronuntiabatur 67. 2
 propagaret 125. 11
 propè 2. 13 | 39. 17 | 46.
 7, 11 | 75. 12 | 81:7 | 143.
 4 | 179. 16
 properaret 139. 9
 properatum 49. 14
 propitio 114. 12
 propitiisque 29. 5

proponere 170. 9
 Propontidis 107. 8
 propolita 140. 15
 propter 146. 5
 propugnaculis 51. 16
 propugnantium 115. 8
 prorogari 122. 13
 prorsus 10. 18 | 24. 2 | 80.
 16
 prostrisierit 170. 8
 proscriptisset 144. 6
 proscriptio 170. 4
 proscriptionis 142. 1
 prosequemur 120. 15
 prospectum 86. 10 | 108. 9
 prospera 70. 14 | 153. 6
 prosperarum 64. 9
 prosperorum 163. 3
 prosperissem 110. 5
 prospexit 39. 18
 prospicere 110. 3
 protectum 57. 6
 protinus 70. 7
 protraxit 18. 1
 protulit 60. 3
 provincia 49. 7 | 109. 19 |
 130. 7 | 184. 13
 provinciae 22. 3 | 106. 15 |
 114. 10
 provinciam 62. 9 | 73. 7 | 81.
 16, 18 | 82. 1 | 89. 4 | 105.
 4 | 137. 1 | 154. 6 | 183.
 14, 16
 provinciarum 81. 6 | 184. 5
 provincias 97. 9 | 119. 2 |
 121. 9 | 152. 3 | 171. 8 |
 184. 14
 provocare 9. 6 | 154. 19
 provocationis 18. 5
 provocatus 82. 11
 provoluta 179. 18
 provoluti 95. 14
 prout 10. 6 | 81. 9
 proximam 158. 11
 proximas 97. 9 | 102. 18
 proximis 18. 17 | 151. 2 |
 173. 5 | 186. 20
 proximo 5. 7 | 47. 4 | 106.
 2
 proximoque 95. 10
 proximorum 123. 11 | 158.
 8
 proximos 70. 10 | 110. 13 |
 181. 12
 Pseudophilippus 75. 14
 Ptolemæus 111. 1 | 157. 14
 publica 28. 5 | 97. 2 | 140.
 19
 publica 175. 1

publica

VOCABULORUM.

publicè 77. 10 | 81. 4
 publici 171. 7
 publico 56. 19
 Publicola 18. 3
 publicum 60. 7
 publicus 18. 10
 Publio 111. 2 | 167. 2
 Publius 61. 5 | 81. 12 | 106. 5
 pudebit 63. 2 | 131. 8
 pudendisue 85. 1
 pudet 22. 4 | 135. 8
 pudicitia 17. 10
 pudicitiam 45. 8 | 180. 1
 pudor 23. 1 | 60. 21 | 154. 8
 pudore 85. 15 | 162. 10
 pudoremque 135. 7
 pudorè 91. 9
 puduit 59. 3 | 65. 1
 puella 6. 3
 puellæ 158. 3
 puellasque 62. 10
 puer 56. 1 | 110. 9
 pueris 25. 5
 puerosam 68. 22
 pueros 62. 10
 pugna 6. 6 | 30. 3 | 37. 8 | 38. 3 | 51. 15 | 54. 2 | 86. 11 | 96. 10, 13 | 112. 3, 9 | 113. 3 | 152. 18
 pugnabat 62. 24
 pugnae 51. 18 | 70. 14 | 96. 1
 pugnam 34. 2
 pugnando 147. 13
 pugnante 163. 9
 pugnantium 57. 15 | 58. 8 | 112. 3 | 162. 6
 pugnare 51. 5 | 60. 11, 13
 pugnarent 96. 12
 pugnaret 59. 1 | 60. 21
 pugnari 64. 22
 pugnas 88. 13
 pugnatum 22. 2 | 76. 9 | 95. 7 | 135. 15
 pugnaverat 31. 2 | 93. 12 | 156. 5
 pulcher 71. 3 | 87. 10 | 168. 8
 pulcherrima 32. 5 | 147. 14
 pulcherrimo 49. 3 | 146. 6
 pulcherrimos 74. 7
 pulcherrimum 15. 1
 pulcherrimus 32. 11
 pulchra 10. 3
 pulchrior 40. 3
 pulchritudini 60. 10
 pulchritudinis 62. 10
 pulchritudo 179. 18
 pulchram 119. 4

pulso 156. 1
 pullos 51. 5
 pullum 38. 6
 pulsi 5. 15 | 39. 4 | 135. 7
 pulsus 19. 1
 pulso 4. 7 | 152. 2 | 154. 6
 pulsus 123. 11 | 145. 3 | 151. 10, 157. 6
 pulvere 39. 19 | 58. 12 | 173. 3
 pulverem 74. 14
 pulvis 58. 10 | 96. 7
 Punica 81. 15 | 138. 11
 Punice 48. 19 | 51. 12 | 57. 13 | 61. 16, 17
 Punicas 61. 17
 Punici 49. 7 | 56. 22 | 57. 9
 Punico 49. 16 | 50. 11 | 52. 7 | 130. 6
 Punicum 55. 7
 puniebant 183. 3
 punivit 131. 13
 puppe 65. 16 | 179. 13
 purpura 40. 7 | 69. 17 | 139. 5
 purpuram 179. 12
 purpuratum 19. 11
 purpurea 132. 3 | 178. 9
 purpureo 179. 13
 putabant 115. 2
 putabat 72. 15
 putant 7. 3 | 163. 2
 putantes 110. 6
 putasset 183. 11
 putem 26. 11
 Puteoli 33. 1
 putet 1. 4
 pyra 186. 14
 Pyrenæi 186. 16
 Pyrenæis 62. 4
 Pyrenæoque 81. 4
 Pyrenæum 81. 11
 Pyrrhi 39. 7 | 70. 8 | 128. 13
 Pyrrho 38. 12 | 100. 1 | 140. 5
 Pyrrhum 36. 4
 Pyrrhus 37. 3
 Pythio 26. 3

quadragesimo 108. 13
 quadragina 58. 5 | 78. 16 | 84. 14 | 109. 2 | 115. 7 | 170. 5
 quadriennii 55. 7
 quadriennio 76. 7 | 189. 6
 quadriennium 39. 13
 quadringentæ 178. 14
 quadruplici 138. 8
 quædam 3. 5 | 8. 6 | 32. 9 | 42. 3 | 81. 1 | 106. 11 | 172. 3 | 181. 5
 quærebant 94. 3
 quærebat 68. 9 | 102. 21
 quærendi 110. 13
 quærens 56. 5
 quærente 158. 1
 quæreretur 52. 5
 quæris 33. 4
 quærit 113. 15
 quærit 188. 19
 quæssit 183. 13
 quæstu 120. 2
 qualis 93. 12 | 115. 3
 quales 153. 11
 quamquam 29. 1 | 47. 12 | 103. 9 | 142. 9
 quamvis 10. 16 | 11. 7 | 13. 2 | 19. 3 | 31. 2 | 45. 6 | 60. 20 | 6. 7 | 65. 4 | 68. 21 | 72. 4 | 78. 3 | 92. 13 | 106. 5 | 111. 9 | 132. 12 | 144. 8 | 147. 9 | 154. 11 | 158. 7 | 172. 9 | 174. 14
 quando 43. 12 | 67. 11 | 68. 1
 quandoque 92. 14
 quanta 25. 10 | 79. 2 | 103. 4 | 139. 10 | 163. 3 | 65. 6
 quantam 17. 3
 quantumque 64. 13
 quantas 80. 7
 quanti 86. 3
 quanto 78. 17 | 164. 3 | 172. 14
 quantoque 161. 3
 quantum 84. 10 | 144. 2 | 161. 4
 quantumque 93. 12
 quantus 51. 7
 quare 2. 3
 quaræ 37. 15
 quartam 45. 1
 quartum 58. 3
 quartus 164. 2
 quarum 169. 8
 quarundam 89. 14
 quas 162. 16
 quasi 2. 6, 9, 11 | 3. 5, 6, 8

Q

Quacumque 122. 6
 quadam 16. 6 | 18. 16 | 53. 1 | 88. 15 | 92. 5 | 95. 15 | 101. 2 | 108. 2 | 177. 3, 16

I N D E X

8 | 5. 10 | 9. 1 | 10. 13 | 13.
 5 | 16. 5 | 17. 10 | 18. 15.
 16 | 20. 8 | 21. 3, 11 | 23.
 2 | 28. 8 | 31. 3 | 35. 1, 8 |
 38. 8, 9 | 39. 2, 11 | 40.
 9 | 42. 1, 5 | 47. 4 | 48.
 12, 17 | 49. 16, 19 | 51.
 16 | 52. 1, 7, 14 | 53. 1 |
 56. 16, 17 | 58. 11, 12 | 60.
 1 | 64. 12 | 65. 3 | 67. 6 |
 68. 5 | 73. 18 | 75. 9 | 76.
 6 | 78. 2, 13, 15 | 79. 6,
 8 | 80. 16 | 81. 15 | 85. 7 |
 86. 9 | 88. 7 | 91. 11 | 94.
 5, 6 | 96. 9, 12, 18 | 97.
 11 | 100. 10, 14 | 101. 2 |
 16 | 102. 3, 7, 15 | 103. 5,
 7 | 105. 10 | 107. 9 | 108.
 11 | 112. 2 | 113. 19, 22 |
 114. 12, 15 | 119. 12 | 121.
 16 | 123. 4 | 126. 7 | 131.
 1, 12 | 132. 5, 6 | 133. 2 |
 135. 1, 14 | 136. 2 | 137.
 8 | 139. 14 | 140. 1 | 144.
 10 | 148. 4, 7 | 152. 17 |
 153. 6, 13 | 156. 14 | 158.
 19 | 161. 2 | 162. 7, 14,
 18 | 167. 1 | 169. 6 | 171.
 1, 15 | 176. 7, 9 | 177. 3,
 17 | 178. 3, 6 | 180. 6 |
 181. 5 | 182. 1 | 184. 19 |
 187. 5 | 189. 8
 quatenus 12. 1 | 47. 5 | 79.
 5 | 109. 13 | 178. 1 | 183.
 12
 quaternos 95. 9.
 quatiebat 64. 15 | 66. 2
 quatiens 83. 9
 quatit 70. 8
 quatuor 2. 12 | 12. 9 | 33.
 11 | 34. 10 | 62. 5 | 84.
 13 | 100. 1 | 140. 11 | 148.
 15
 quatuordecim 84. 1, 15 |
 162. 9
 quatuor 86. 12
 quemadmodum 28. 18 | 59.
 10 | 67. 7
 quemque 118. 2
 quendam 2. 11 | 183. 18
 querebantur 113. 4, 14
 querelæ 93. 7
 querelam 36. 15
 querens 68. 7
 quereretur 38. 8 | 47. 9 | 93. 6
 queri 56. 9 | 57. 15, 116. 11
 quia 2. 4 | 5. 12 | 25. 7 |
 31. 2 | 50. 16 | 71. 10 |
 75. 14 | 77. 12 | 78. 12 |
 80. 10 | 101. 16 | 105. 2 |

108. 4 | 122. 3, 4 | 125.
 1 | 139. 3 | 152. 1, 7 |
 187. 2 | 190. 14
 quibusdam 177. 9
 quibusque 18. 17
 quicquam 60. 4 | 68. 4 | 80.
 14 | 109. 11
 quicquid 27. 17 | 70. 11 | 80.
 8 | 108. 1 | 145. 12
 quidam 5. 9 | 38. 21 | 130.
 9 | 159. 7
 quiddam 42. 3 | 54. 1
 quidem 10. 8 | 20. 3, 5 | 25.
 1 | 27. 5 | 30. 9 | 36. 1,
 11 | 45. 15 | 47. 11 | 48.
 4 | 50. 10 | 43. 2, 8 | 56.
 4 | 57. 3 | 59. 11, 16 | 61
 17 | 62. 11 | 66. 10, 11 |
 69. 5 | 73. 14 | 75. 4 | 76
 13 | 81. 5 | 85. 11, 15 |
 89. 4 | 91. 13 | 94. 9 | 98.
 10 | 100. 4, 16 | 101. 11 |
 103. 8 | 108. 14, 19 | 111.
 4 | 113. 3, 18 | 117. 5 |
 121. 1, 8 | 128. 10 | 132.
 11 | 137. 12, 14 | 142. 4 |
 146. 12 | 148. 4, 9 | 157.
 13 | 158. 11, 16 | 168. 8 |
 175. 6 | 176. 3, 6 | 179. 4 |
 182. 1 | 184. 7 | 185. 5
 quidve 80. 6
 quies 40. 2 | 90. 2 | 137.
 15 | 187. 5
 quievêre 149. 6
 quievit 160. 15
 quin 37. 3 | 59. 7 | 109. 14 |
 131. 7 | 175. 1
 quinam 38. 20 | 161. 10
 Quinctii 45. 15
 Quinctillii 184. 17
 Quinctius 23. 8
 Quincto 144. 1 | 149. 9
 Quinctum 3. 1
 Quinctumque 59. 8
 Quinctus 140. 2
 quindecim 24. 1 | 187. 11
 quingentæ 139. 8
 quingentesimum 46. 8
 quingentis 46. 11
 quinquaginta 2. 13 | 3. 1 |
 33. 9 | 82. 7 | 115. 8 |
 174. 10 | 184. 7
 quinque 153. 3 | 162. 15
 quinquennialibus 66. 15
 quippe 5. 13 | 10. 3 | 11. 9 |
 17. 13 | 18. 13, 17 | 19. 8 |
 36. 8 | 37. 14 | 38. 13, 50.
 12 | 51. 15 | 52. 10 | 53. 7 |
 55. 1 | 57. 14, 16 | 60. 10 |
 62. 6, 10 | 65. 11, 14 |

67. 10 | 70. 1, 5, 13 | 73.
 2 | 74. 8, 13 | 75. 12 | 76
 10 | 79. 3 | 83. 6 | 84. 6, 12 |
 85. 19 | 88. 2 | 89. 15 | 90.
 4 | 95. 11 | 97. 1, 5 | 99.
 3, 9 | 100. 7 | 101. 15 | |
 102. 12, 21 | 103. 5, 10 |
 105. 5 | 106. 17 | 112. 3,
 8 | 113. 1, 19 | 114. 2 | 115.
 10 | 119. 1 | 124. 12 | 127.
 6 | 132. 12 | 133. 4 | 139.
 7 | 142. 2 | 148. 10 | 153.
 6 | 154. 2, 11 | 155. 3 | |
 156. 7 | 157. 13 | 158. 15 |
 159. 10 | 165. 3 | 166. 5 |
 167. 11 | 174. 10 | 178. 2 |
 179. 1. 10 | 180. 10 | 183.
 2 | 184. 15 | 186. 5, 10
 Quirinali 29. 3
 Quirinum 7. 7
 quisquam 85. 11 | 86. 5
 quisque 27. 15 | 110. 7 | 128.
 2 | 150. 7
 quisquis 140. 14
 quodam 17. 10 | 18. 15 | 29.
 2 | 31. 8 | 36. 7 | 42. 2 |
 44. 4 | 45. 3 | 48. 7 | 51.
 18 | 52. 12 | 57. 1 | 64.
 7 | 65. 3 | 67. 6 | 72. 7 |
 75. 9 | 83. 4 | 102. 15 | |
 106. 16 | 148. 7 | 160.
 4
 quodammodo 47. 4 | 101.
 15 | 130. 7
 quoddam 148. 9
 quodque 86. 4 | 167. 4
 quomodocunque 144. 10
 quondam 27. 2 | 33. 2 | 41.
 5 | 43. 9 | 65. 4 | 89. 2 |
 97. 8 | 120. 6 | 166. 4
 quoniam 150. 10
 quos 4. 10 | 9. 1 | 25. 5 | |
 38. 4, 20 | 64. 13 | 66.
 9 | 72. 5 | 118. 13 | 122.
 14 | 137. 13 | 140. 13 | |
 152. 14 | 168. 11 | 188.
 14
 quoridie 48. 17
 quoties 184. 4

R

R Abie 110. 2
 rabiem 33. 6 | 56. 11 |
 87. 1 | 88. 7 | 136. 11 | 156.
 5 | 183. 2

rabies

VOCABULORUM.

abies 94. 12 | 148. 4
 rabiesque 163. 3
 radiarentur 153. 6
 radices 134. 4
 radicibus 54. 11 | 95. 1
 radiis 164. 10
 rapere 14. 7
 rapidissimo 185. 11
 rapidissimus 26. 7
 rapido 173. 1
 rapiunt 185. 8
 raptā 57. 2 | 117. 2 | 189. 8
 raptæ 6. 8
 raptam 101. 16
 raptaque 81. 13
 rapti 25. 2
 rapto 112. 5
 raprum 80. 7
 rapuere 134. 5
 rapuisset 52. 7
 rapuit 100. 12 | 118. 2 | 152. 2 | 181. 8
 rarasque 183. 10
 rarum 10. 6
 rates 52. 3 | 110. 4 | 153. 11
 ratesque 135. 10
 rati 36. 13
 ratio 16. 7 | 151. 2
 ratione 17. 1
 rationes 186. 12
 ratus 103. 1 | 173. 5
 Raudium 96. 3
 Ravennæ 115. 1
 re 47. 11 | 64. 5 | 121. 2 | 172. 15 | 179. 9
 rebellabant 97. 8 | 127. 9
 rebellandi 188. 11
 rebellando 186. 19
 rebellandum 77. 2
 rebellantium 77. 13
 rebelles 103. 16
 rebus 61. 1 | 78. 16 | 92. 9 | 174. 7 | 178. 3
 recaluerē 158. 12
 recedentem 102. 9
 recentem 92. 3 | 123. 7
 recentisque 149. 10
 recepissent 72. 5 | 163. 4
 recepisset 123. 11 | 160. 5
 recepit 28. 5 | 63. 6 | 74. 5 | 89. 9 | 101. 12
 recepta 110. 14 | 143. 14 | 153. 2 | 175. 17
 receptor 113. 2
 recepto 15. 2
 receptus 125. 4 | 158. 13
 recessere 94. 13
 recessit 145. 4
 recessu 106. 12

recessum 29. 6
 recessus 108. 1
 recipere 121. 5
 reciperebantur 11. 6
 reciperebatur 38. 17 | 50. 13
 recipiebant 112. 12 | 181. 12 | 188. 14
 recipiendam 154. 6
 recipiendum 52. 7
 recipientes 173. 1
 recipit 180. 4 | 186. 7
 reciprocantibus 68. 18
 recisa 185. 12
 reciso 19. 9
 recisum 118. 4 | 170. 10
 recocto 134. 10
 recondunt 28. 1
 recordatio 72. 13
 recte 148. 8
 rectores 186. 8
 recuperatum 186. 9
 recuperaverit 89. 6
 recuperavit 62. 5 | 108. 12
 recursus 179. 6
 redactis 43. 12
 redactio 86. 4
 redactum 31. 11
 redderentur 102. 10
 reddidit 22. 11 | 66. 13 | 108. 12
 reddita 3. 8
 redegerunt 18. 17
 redegisse 39. 15
 rededit 9. 2 | 35. 12 | 109. 4 | 116. 5 | 169. 3
 redeuntis 60. 11
 redibant 121. 10
 redierat 62. 17 | 166. 2
 rediisse 10. 19 | 43. 11 | 166. 1
 rediit 23. 13 | 29. 5 | 109. 11 | 152. 17 | 166. 12
 redimita 132. 4
 redire 186. 2
 redirent 111. 13
 rediret 48. 16 | 138. 6
 redit 138. 1 | 170. 4
 reditu 50. 14
 reditur 132. 1
 reducebat 19. 3
 reduci 121. 14
 redundaret 126. 15
 reduxit 76. 4
 referebat 168. 10
 referre 141. 1
 referrentur 14. 3
 referretur 38. 3 | 79. 10 | 129. 3 | 137. 14
 refert 35. 5
 reficiebat 178. 4
 refractis 131. 4

refugerunt 135. 8
 regē 1. 1 | 6. 1 | 25. 13 | 38. 12, 25. | 39. 8 | 54. 8, 9 | 65. 5 | 75. 5 | 76. 1, 6 | 82. 11 | 101. 12 | 112. 19 | 117. 3 | 176. 4 | 186. 7 | 189. 12
 regebat 111. 1
 regem 14. 9 | 17. 11 | 19. 10 | 36. 4 | 37. 9 | 48. 2 | 67. 5 | 68. 6 | 69. 1, 12 | 74. 4, 10 | 91. 4, 15 | 92. 2, 7, 10 | 100. 13 | 102. 8, 16 | 104. 1 | 118. 4 | 124. 14 | 166. 9 | 171. 1 | 176. 16
 regemque 73. 10 | 103. 3 | 142. 10
 regentē 121. 9
 regere 128. 5
 regeret 4. 11
 regeretur 167. 2
 reges 65. 11 | 103. 1
 regi 20. 4 | 39. 5 | 73. 16 | 76. 16 | 100. 18 | 160. 7
 regia 69. 6 | 158. 7
 regiae 45. 14
 regiam 70. 7 | 75. 15 | 160. 6
 regibus 2. 12 | 16. 4, 6 | 17. 15 | 18. 8 | 19. 1 | 76. 1 | 89. 7 | 114. 9
 regii 89. 7
 regis 88. 16 | 117. 5 | 131. 5
 Regilli 21. 4
 Regillo 69. 8
 regina 13. 5 | 178. 10 | 179. 13, 17
 reginam 79. 1
 regio 44. 4 | 68. 11 | 75. 16 | 160. 9 | 175. 8 | 178. 3
 regio 177. 9
 regiones 39. 14
 regionibus 33. 3 | 62. 16
 regionis 41. 1 | 188. 16
 regionum 73. 4 | 99. 7
 regis 4. 5 | 13. 5 | 14. 1 | 16. 1 | 20. 3, 7 | 21. 3 | 39. 7 | 65. 9 | 68. 4 | 71. 8 | 72. 9 | 89. 1, 3 | 91. 14 | 101. 8 | 106. 1 | 111. 3 | 112. 17 | 117. 12 | 118. 14 | 119. 11 | 154. 7 | 157. 9 | 158. 2, 4, 17 | 183. 4
 regium 18. 2 | 75. 15 | 132. 3
 regius 101. 1
 regna 88. 16 | 111. 2
 regnabat 4. 7
 regnante 54. 13
 reguar:

I N D E X

- regnare 103. 19 | 105. 1
 regnaret 119. 15
 regni 70. 3 | 90. 8 | 102. 1,
 17 | 158. 2 | 165. 2 | 180.
 2
 regnique 91. 15
 regno 65. 5 | 105. 1 | 121.
 10 | 158. 20 | 171. 2
 regnum 9. 5 | 11. 8 | 13. 5 |
 14. 6 | 16. 8 | 75. 12 | 90.
 10, 14 | 123. 2 | 147. 1 |
 158. 6
 regnumque 66. 11
 regressi 27. 15
 Reguli 50. 18
 Regulo 49. 10 | 76. 4
 Regulis 49. 20
 regum 14. 5 | 39. 6 | 44. 6 |
 56. 20 | 68. 15 | 74. 1 |
 92. 10 | 128. 5 | 155. 16 |
 180. 4
 regyavit 149. 5
 rei 6. 3 | 47. 12 | 77. 9 | 84.
 7 | 114. 4 | 115. 3 | 145.
 8 | 154. 19 | 170. 7 | 173.
 3
 reipublicæ 6. 11, 13 | 16.
 7 | 60. 14 | 100. 9 | 120.
 1, 13 | 121. 13 | 144. 5,
 10 | 169. 5, 9 | 171. 6
 relatum 117. 17
 relatumque 112. 17
 relatus 13. 7
 relicta 62. 23 | 154. 13 | 176.
 7
 relicta 38. 22 | 88. 16
 relictaque 50. 13
 relicta 121. 15
 relicti 99. 5
 relicti 4. 3 | 6. 9 | 43. 3 |
 72. 5
 relicto 158. 11 | 171. 11
 relicto 24. 3
 relicto 117. 8
 religata 109. 1
 religatum 10. 15
 religavit 131. 13
 religio 28. 5 | 56. 7
 religione 9. 3 | 73. 18
 religionem 8. 2
 religionis 29. 4
 religiosissimi 27. 17
 religiosus 16. 8
 reliqua 87. 11 | 111. 7 | 156.
 14 | 164. 5 | 177. 13 | 180.
 8
 reliquæ 177. 2
 reliquere 60. 5
 reliquerit 53. 8
 reliqui 34. 8 | 189. 1
 reliquæ 26. 5 | 71. 11 | 118.
 2
 reliquias 30. 5 | 89. 13 | 103.
 16 | 131. 13 | 159. 7, 8 |
 188. 7
 reliquiis 123. 13 | 174. 1
 reliquisse 73. 6 | 126. 11
 reliquisset 63. 6 | 166. 3
 reliquit 87. 7 | 89. 2 | 161. 2
 reluctantibus 117. 16
 rem 12. 3 | 105. 2 | 122. 6 |
 146. 7
 remeare 25. 13
 remigarent 94. 3
 remis 52. 1
 remisisset 25. 5
 remisit 39. 8
 remisque 49. 14 | 108. 6
 remittere 151. 6
 Remo 4. 2
 remorum 179. 1
 remos 48. 10
 removerent 85. 6
 removit 108. 10
 rempublicam 119. 12 | 126.
 2 | 145. 12
 remuneratus 104. 3
 Remus 4. 12 | 5. 4
 renascuntur 39. 3
 renovabat 105. 2
 renunciaret 173. 4
 renunciavit 29. 5 |
 reos 126. 8
 reparando 39. 1
 repente 7. 2 | 17. 11 | 34.
 8 | 100. 10 | 153. 9 | 156.
 10 | 176. 7
 repercussu 96. 9
 reperta 108. 9
 repertor 4. 4
 repertum 15. 10 | 158. 18
 repertus 147. 14 | 156. 5
 repetebat 101. 17
 repetere 67. 1
 repetit 166. 6
 repetitio 144. 9
 reponit 4. 9
 reportata 26. 1
 reportatum 118. 4
 reportavit 6. 2 | 109. 12
 reposcebat 68. 14 | 78. 5 |
 158. 2
 reposcens 138. 4
 reposcere 127. 3
 reposuerunt 34. 4
 repressit 4. 3
 republica 41. 6 | 150. 6 |
 170. 4 | 171. 11
 repudiavit 39. 9
 repugnat 187. 10
 repulit 19. 5 | 98. 9 | 101.
 3 | 183. 7
 repulli 94. 7
 repulsus 101. 14
 repurgare 182. 4
 requies 55. 7
 requiescere 144. 10
 requiratur 33. 11
 requirente 160. 4
 rerum 58. 7 | 64. 9 | 80. 2 |
 118. 16 | 126. 4 | 127. 2 |
 144. 3 | 149. 1 | 158. 18 |
 166. 12
 rerumque 2. 5
 res 1. 5 | 5. 11 | 6. 9 | 15.
 7 | 16. 9 | 25. 10 | 63. 7 |
 83. 8 | 89. 14 | 97. 1 | 101.
 15 | 109. 8 | 111. 5 | 119.
 9 | 143. 1 | 156. 15 | 177.
 6 | 185. 9 | 187. 18
 resciderunt 77. 15
 rescidit 161. 1
 rescindere 144. 4
 rescinderentur 144. 11
 rescisso 112. 1
 referatæ 129. 1
 referavit 137. 11 | 163. 11
 residuum 98. 1
 resignaret 173. 7
 resiliebant 180. 11
 resiliuerunt 106. 13
 resistebant 181. 15
 resistebat 78. 3
 resistendi 102. 4
 resistentem 69. 5 | 168. 4
 resistentes 89. 8
 resistere 143. 1 | 162. 11
 resisteret 126. 9
 respectans 174. 12
 respectu 162. 3
 resperfit 139. 2
 respexit 113. 21 | 142. 10 |
 149. 4
 respicere 61. 2
 respirare 59. 17
 respiraverat 131. 15
 respondere 28. 14
 respondit 12. 3 | 15. 5 | 117.
 6 | 160. 4
 responsum 182. 8
 responsurum 117. 6
 respublica 14. 1 | 17. 5 | 78.
 5 | 121. 10
 restabant 111. 7, 8
 restaret 49. 10
 restricturum 146. 11
 restitit 15. 7
 restituisse 63. 2
 restitit 61. 6 | 100. 2
 restituerit 62. 11
 restitui

VOCABULORUM.

restituti 158. 6
 restituit 38. 13 | 112. 6
 restitutam 29. 15 | 171. 2
 resurrexit 29. 16 | 137. 12
 retinebant 44. 4
 retinebat 89. 5
 retinentur 184. 14
 retinere 82. 2 | 95. 16 | 150. 5
 retinuit 74. 2
 retro 145. 3 | 162. 9 | 176. 16
 retrorsum 184. 3
 retulerat 82. 12
 retulere 182. 9
 retulerunt 118. 3
 retulit 30. 4 | 72. 11
 revectus 114. 11
 revelatum 160. 15
 reverebantur 189. 2
 reverentia 176. 3
 reverentior 74. 4
 reverentius 190. 5
 revererentur 74. 7
 reverso 50. 19
 reversumque 149. 1
 reversus 114. 7
 revertemur 88. 13
 revirescit 3. 9
 reviviscentis 60. 12
 reviviscunt 101. 18
 reum 146. 10
 revocanda 47. 7
 revocandis 18. 8 | 137. 13
 revocante 144. 6
 revocata 43. 8
 revocatis 168. 6
 revomebant 179. 12
 revomere 71. 3
 reus 91. 2
 revulsam 47. 5
 rex 6. 2, 11 | 10. 12 | 12. 2 | 19. 2 | 20. 5 | 38. 2, 13 | 65. 7 | 66. 1, 3, 9 | 68. 10, 11 | 69. 7, 14 | 71. 4 | 89. 1 | 90. 4, 6, 18 | 93. 11 | 95. 9 | 96. 17 | 99. 8 | 101. 15 | 102. 10 | 111. 4 | 116. 5 | 157. 14 | 159. 1, 12 | 175. 16 | 178. 10 | 186. 10
 Rhea 3. 11
 Rheni 184. 7 | 185. 19
 Rheno 183. 12
 Rhenum 111. 11 | 113. 1, 15, 19 | 188. 20
 Rhenus 113. 1, 17 | 163. 13
 Rhodani 112. 1
 Rhodanum 111. 11

Rhodanus 93. 9 | 163. 13
 Rhodii 66. 1 | 70. 91
 Rhodiis 69. 8
 Rhodiorum 106. 17
 Rhodo 100. 19
 Rhodopen 98. 11
 rictum 118. 5
 ripa 185. 19
 ripam 113. 17 | 179. 12 | 183. 7 | 184. 7
 ripas 181. 12 | 183. 4
 ritu 141. 2 | 187. 4
 rixa 112. 8
 rixantium 132. 13
 robora 108. 2
 robore 19. 8
 robur 46. 9 | 82. 5 | 95. 6, 20 | 98. 5 | 128. 1 | 148. 12, 15
 robusta 3. 5
 robustissima 24. 9
 robustus 46. 9
 rogandis 124. 7
 rogationis 122. 7 | 126. 16
 rogavit 12. 2
 rogo 144. 3
 rogam 56. 11 | 135. 1
 Roma 7. 8 | 27. 10 | 40. 3 | 59. 8, 13 | 97. 5 | 128. 6 | 149. 11
 Romæ 63. 9 | 74. 13 | 75. 8 | 170. 9
 Romam 10. 18 | 33. 2 | 62. 19 | 90. 12 | 100. 21 | 108. 4
 Romanque 27. 8
 Romana 19. 2 | 26. 12 | 27. 12 | 38. 14, 18 | 51. 17 | 54. 8 | 81. 11 | 89. 16 | 104. 6 | 113. 17 | 135. 5 | 143. 1 | 145. 9 | 149. 10 | 187. 9
 Romanæ 50. 6 | 100. 16 | 161. 16 | 167. 6 | 188. 10
 Romanæque 102. 10
 Romanam 30. 7 | 36. 13 | 111. 5 | 143. 12
 Romani 16. 5 | 34. 8 | 36. 14 | 38. 19 | 42. 1 | 49. 7 | 60. 23 | 63. 7 | 65. 5 | 89. 10 | 90. 15 | 91. 9 | 111. 6 | 113. 12 | 118. 8 | 120. 14 | 125. 13 | 129. 5 | 136. 1 | 152. 2 | 175. 4 | 177. 5, 7 | 182. 9
 Romanis 2. 5 | 38. 24, 25 | 56. 7 | 57. 1 | 58. 11 | 68. 5 | 79. 5, 10 | 81. 5 | 103. 6 | 113. 7, 22 | 176. 1 | 183. 1

Romanisque 50. 9
 Romano 26. 9 | 64. 17 | 69. 9 | 119. 7 | 127. 3 | 180. 5, 8 | 187. 12
 Romanoque 160. 9
 Romanorum 81. 19 | 85. 4 | 112. 4 | 130. 7 | 188. 3
 Romanos 56. 3 | 60. 22 | 62. 15 | 68. 7, 12 | 79. 11 | 91. 1 | 110. 10 | 143. 10
 Romanum 2. 9 | 5. 11 | 39. 12 | 75. 5 | 90. 5, 9 | 125. 12 | 135. 7 | 148. 1 | 167. 3 | 178. 5 | 189. 2
 Romanus 1. 1 | 13. 7 | 16. 1 | 17. 9 | 18. 11 | 26. 4 | 27. 6 | 32. 4 | 33. 4 | 34. 5 | 40. 8 | 46. 4, 7 | 47. 9 | 50. 17 | 51. 13 | 53. 1 | 60. 1 | 62. 13 | 64. 9 | 65. 13 | 69. 1 | 70. 6 | 74. 8, 12 | 73. 8 | 75. 16 | 76. 5 | 77. 6 | 78. 10 | 85. 15 | 87. 10 | 88. 14 | 89. 3, 4 | 92. 12 | 93. 1, 16 | 94. 7 | 95. 7 | 96. 21, 105. 3, 8 | 116. 10 | 119. 13 | 127. 7 | 155. 14 | 166. 1 | 178. 6
 Romuli 29. 12
 Romulo 1. 1 | 8. 1 | 16. 7
 Romulum 7. 6 | 54. 10
 Romulus 3. 10 | 4. 8 | 6. 6 | 83. 14 | 190. 4
 rosas 68. 21
 rostra 48. 11 | 52. 2 | 108. 6 | 110. 11 | 112. 9 | 122. 7
 rostratae 23. 5
 rostris 122. 10 | 138. 12 | 165. 2 | 170. 9, 11 | 179. 8
 rubigine 185. 2
 rubiginem 52. 12
 rubrum 105. 6
 rudes 112. 8 | 159. 16
 rudis 47. 13
 ruebat 159. 2
 ruentem 101. 2
 ruentis 48. 1
 ruerent 86. 8
 Rulinum 39. 10
 ruina 36. 4 | 71. 7 | 95. 14 | 102. 19 | 146. 12 | 156. 13
 ruinæ 155. 16
 ruinam 72. 12 | 79. 7
 ruinas 33. 10
 ruinis 38. 1
 rumor 97. 3
 rumpere 152. 9
 r 2 rupe

INDEX

rupe 28. 19
 rupe 151. 1
 rupes 86. 16
 rupto 33. 8 | 56. 6 | 105. 9
 ruptorem 10. 15
 rursus 10. 19 | 23. 13 | 38.
 6 | 61. 16 | 72. 13 | 101.
 13 | 102. 1 | 113. 20 | 114.
 8 | 120. 2 | 161. 3 | 176.
 3 | 177. 6
 rustici 23. 12
 Rustili 126. 3 | 129. 2

S.

Sabzorum 179. 11
 Sabino 112. 19 | 130. 2
 Sabinorum 31. 7 | 40. 5
 Sabinosque 127. 7
 Sabinis 6. 2 | 8. 1
 sacer 12. 5
 sacerdos 3. 11
 sacerdotia 8. 4
 sacerdotio 28. 2
 sacerdotium 96. 14
 sacra 8. 2 | 28. 3 | 30. 4 |
 128. 8
 sacram 110. 15
 sacramento 92. 1 | 183. 20
 sacramentum 90. 2 | 111. 12 |
 128. 11 | 159. 9
 sacratis 33. 7
 sacrilegii 83. 4
 Sacriportum 140. 6, 10
 sacris 101. 7
 sacrosancto 89. 16
 sacrosanctum 123. 13
 sacrum 29. 3 | 43. 6
 sæculi 87. 11 | 119. 11 | 136.
 6 | 166. 5
 sæculo 94. 11
 sæculum 3. 5 | 79. 6 | 175.
 3 | 196. 2
 sæpe 54. 3
 sæve 109. 6
 sæviebat 132. 7
 sævientibus 6. 7 | 43. 6 | 98.
 1 | 136. 12
 sæviora 185. 5
 sævire 53. 6 | 85. 13
 sævirent 161. 14
 sæviret 65. 10
 sævisimi 98. 4
 sævitia 100. 14 | 136. 9 |
 138. 5 | 139. 10
 sævitiam 14. 12 | 184. 18
 sævitum 61. 13 | 93. 2 | 99.

3 | 137. 10
 sævitur 138. 11
 sævius 84. 15 | 138. 10
 sagittarum 175. 16
 sagittis 66. 4 | 176. 12
 sagittisque 72. 6
 Saguntino 57. 1
 Saguntinorum 56. 18
 Saguntus 56. 2
 Salamina 69. 10
 Salentini 41. 1
 salierunt 113. 12
 Salinatore 63. 16
 Salios 8. 4
 Salmacidis 177. 10
 Salondicus 83. 8
 saltem 21. 2 | 61. 14 | 62.
 12 | 110. 3 | 121. 9 | 136. 4
 saltibus 33. 6 | 181. 11
 saltu 5. 4 | 95. 10
 saltum 33. 14 | 48. 22 | 184.
 9
 saltus 22. 7 | 34. 10 | 60.
 16 | 113. 16
 saltuum 98. 12
 salva 25. 6
 salvi 77. 8
 salutanti 139. 4
 salutare 60. 14 | 155. 11
 salutarer 14. 9
 salute 176. 14
 salutis 91. 8 | 123. 1
 salvus 166. 1
 Salvi 53. 6 | 93. 5
 Samnio 33. 11
 Samnites 32. 2 | 33. 4 | 129.
 7
 Samnitico 39. 9
 Samniticum 32. 4
 Samnitium 34. 17
 Samnitum 40. 5 | 140. 4
 Samnium 33. 11 | 60. 15 |
 128. 4
 Samon 89. 8
 Samothracen 73. 18
 sancti 118. 10
 sanctitatem 62. 9
 sanctissimarum 173. 11
 sanctius 32. 3
 sanctum 152. 1
 sanctus 25. 6 | 87. 10
 sane 52. 7 | 68. 3 | 139. 9 |
 162. 2
 sanguine 6. 2, 6 | 39. 3 |
 49. 6 | 71. 3 | 75. 2 | 80.
 4 | 86. 1 | 139. 15 | 151.
 12 | 160. 9 | 165. 11 | 181.
 10
 sanguinem 43. 12 | 98. 1 |
 127. 8

sanguinis 29. 10 | 31. 6 | 45.
 3 | 89. 7 | 92. 7 | 95. 8 |
 148. 12 | 161. 2
 sanguis 126. 15 | 146. 4
 sanxissent 157. 6
 sapiens 25. 6
 sapiente 160. 12
 sapienter 33. 17
 sapientia 60. 8, 166. 12
 sapientiam 38. 19
 sapientis 43. 8
 sapientissimos 173. 8
 sapientissimus 6. 11
 sarcinæ 86. 2
 sarcinas 102. 11
 Sardinæ 65. 14
 Sardiniam 49. 7 | 61. 4, 11 |
 145. 4 | 152. 4
 Sardiniamque 52. 3 | 174.
 2
 Sarmatæ 180. 13 | 183. 8 |
 189. 3
 Sarmatas 99. 1
 satellitem 124. 12
 satellites 146. 3
 satellitibus 38. 2 | 124. 14
 satiant 149. 8
 satietatem 59. 1
 satis 24. 6 | 28. 6 | 36. 15 |
 43. 8 | 45. 5 | 63. 8 | 68.
 11 | 135. 5 | 142. 10 |
 159. 10 | 164. 6 | 182.
 14 | 183. 9
 satisfecit 186. 15
 satius 119. 6
 Satricum 22. 3
 Saturninus 124. 1
 sauciæque 144. 10
 saucio 40. 1 | 163. 8
 saucium 92. 2
 saucius 38. 2 | 57. 5 | 168.
 9 | 181. 9
 Savo 181. 11
 saxa 137. 5 | 175. 8
 saxas 93. 14
 saxeo 92. 5
 saxisque 125. 5 | 158. 13
 saxorumque 110. 6
 scævæ 155. 5
 Scævola 19. 10 | 140. 3
 scalis 26. 1
 Scaure 90. 15
 Scaurum 126. 8
 scelera 88. 9, 12 | 90. 16 |
 170. 12
 scelerato 24. 7
 scelere 14. 8 | 86. 17 | 103.
 15 | 178. 11 | 127. 12 | 143.
 3 | 47. 8 | 173. 11
 sceleri 136. 5

sceleris

VOCABULORUM.

sceleris 146. 8
 scelerum 175. 7
 scelus 55. 1 | 90. 10 | 157. 14
 scenico 76. 1
 scias 20. 1 | 63. 12 | 80. 8
 sciebat 25. 6 | 183. 12
 scilicet 52. 13 | 78. 7 | 139. 3 | 190. 6
 Scipio 57. 7 | 62. 1 | 64. 23 | 77. 2 | 81. 16 | 82. 10 | 86. 7 | 159. 11 | 160. 3
 Scipione 49. 6 | 57. 5 | 64. 11 | 69. 11 | 85. 16 | 123. 3 | 139. 6
 Scipionem 78. 4
 Scipione. 61. 15 | 81. 12
 Scipionibus 81. 8
 Scipionis 64. 23 | 139. 13
 Scipionum 78. 4
 scire 26. 11
 sciret 59. 10
 scisset 59. 10
 scopulis 110. 3 | 186. 16
 scopulo 157. 7
 scopulus 174. 16
 Scordam 55. 6
 Scordisci 98. 4
 scorta 86. 2
 scortum 146. 8
 scribarum 60. 6
 scriberentur 113. 9
 scriberet 74. 2
 scripserit 49. 5
 scuta 113. 12
 scupis 113. 11 | 177. 4
 scuto 112. 6 | 155. 6
 scutum 60. 15 | 181. 7
 Scythæ 189. 3
 Scythicum 103. 19
 secare 12. 4
 secessit 42. 6
 secreta 8. 6
 sectæ 118. 11
 sector 63. 11
 secuit 12. 5
 secum 28. 2 | 162. 14 | 172. 3 | 174. 3, 5
 secunda 42. 1 | 57. 9 | 119. 15 | 123. 9
 secundam 38. 10 | 44. 1 | 45. 5
 secundo 76. 12
 secundum 58. 12 | 94. 9 | 133. 2
 secundas 167. 10 | 182. 2
 secures 55. 5
 securi 18. 9 | 49. 13 | 55. 3
 securitas 185. 7

securitatis 175. 1
 securum 73. 10
 secus 184. 18
 sedecim 155. 1 | 177. 13
 sedem 15. 11
 sedentem 165. 9
 sedentes 28. 12
 sedere 155. 6
 sederet 77. 1
 federunt 72. 2
 sedes 62. 17 | 111. 12 | 112. 2 | 121. 15
 sedibus 6. 9 | 27. 4 | 43. 3 | 72. 5
 seditio 119. 15
 seditione 42. 5
 seditionem 44. 11
 seditionibus 45. 7 | 130. 7
 seditionum 121. 1
 seditque 77. 11
 Segetem 185. 7
 Segidenfes 85. 3
 Segisamam 187. 3
 segnius 94. 15
 Segoviam 143. 7
 sejunctione 43. 11
 Seleuciæ 117. 6
 sellis 27. 16
 semel 30. 1 | 48. 22 | 56. 21 | 72. 15 | 76. 13 | 106. 16 | 113. 17 | 160. 16 | 164. 6
 sementis 23. 10
 semet 88. 8
 semicrudæ 86. 10
 semigræcam 37. 3
 femina 72. 2
 semiparium 62. 3
 semiruta 78. 9
 semita 31. 6
 semper 30. 9 | 58. 10 | 124. 3 | 129. 5 | 143. 2, 5 | 149. 14 | 168. 12 | 174. 6
 Sempronio 57. 9 | 60. 19
 senatorum 170. 5
 senatu 7. 3 | 43. 2 | 91. 2 | 119. 6 | 120. 1 | 121. 8, 11 | 140. 1 | 145. 3 | 146. 9 | 147. 6 | 149. 7 | 190. 4
 senatui 45. 6 | 65. 10 | 187. 19
 senatuique 125. 3
 senatum 14. 11 | 39. 6 | 90. 9, 13 | 94. 4 | 124. 8 | 126. 5, 7 | 145. 10
 Senaturn 7. 1 | 11. 10 | 35. 2 | 38. 19 | 39. 3 | 60. 3 | 77. 4 | 123. 12 | 124. 15 | 125. 8 | 126. 2 | 128. 4 |

136. 10 | 137. 8, 13 | 139. 4, 15 | 140. 16 | 146. 2 | 148. 10 | 151. 1, 16 | 155. 16 | 165. 9 | 169. 2 | 184. 13
 fenectus 3. 8
 fenes 6. 13 | 28. 13
 senior 33. 17
 senioribus 60. 9
 senis 179. 1
 Senones 26. 12 | 137. 7 | 180. 15
 Senonum 26. 8 | 29. 18
 senos 179. 5
 senosque 95. 9
 senere 93. 5
 senferet 64. 4
 sensissent 43. 12 | 112. 9
 sensu 40. 10
 sensum 173. 3
 sensus 162. 8
 sententia 67. 3 | 77. 11
 sententiam 90. 13 | 147. 8
 sentiebant 189. 1
 sentina 119. 12
 sentirent 39. 5 | 52. 13
 separatim 88. 10
 separatos 120. 14
 sepelitur 140. 4
 sepit 53. 7
 septem 16. 6 | 79. 3 | 99. 8 | 100. 1
 septentrione 93. 2 | 116. 9
 septentrionem 99. 6 | 102. 19 | 103. 19 | 180. 11 | 185. 19 | 188. 20
 septentrionis 93. 4 | 100. 12
 septemne 174. 11
 septima 4. 7 | 139. 5
 Septimii 157. 9
 septingentesimo 189. 10
 septingentos 1. 2
 septuaginta 140. 10
 sepulcra 65. 10 | 180. 3
 sepulcrum 141. 3
 Sequanosque 114. 14
 seque 38. 14 | 87. 2 | 146. 11 | 187. 14
 sequebantur 40. 10 | 131. 10 | 153. 4
 sequebatur 91. 16 | 176. 9
 sequens 2. 15 | 53. 12 | 74. 9 | 78. 1 | 91. 5 | 103. 17 | 112. 13
 sequentes 88. 1 | 102. 11
 sequentis 166. 5
 sequeretur 20. 9 | 154. 9 | 157. 3
 sequi

INDEX

sequi 10. 6 | 60. 20 | 152.
 3 | 163. 2
 sequitur 36. 1
 sequuntur 46. 13 | 70. 13 |
 72. 12
 sequuta 4. 3 | 52. 7 | 62. 13 |
 70. 8 | 75. 7 | 80. 13 |
 177. 1
 sequutæ 65. 1
 sequutaque 6. 9 | 161. 1
 sequuti 72. 1
 sequutis 147. 8
 sequuto 181. 8
 sequuntumque 118. 15
 sequutus 58. 1 | 60. 5 | 64.
 24 | 96. 5 | 103. 18 | 113.
 20 | 114. 9 | 179. 14 | 185.
 10
 Seres 189. 4
 sericeisque 117. 12
 sericisque 68. 19
 series 81. 10
 serpens 49. 19
 serpente 49. 7
 serpentibus 180. 6
 serpsit 70. 10
 sertorianum 142. 1
 Sertorio 143. 11
 Sertorius 100. 9 | 138. 9
 ferva 13. 2
 servabat 160. 11
 servandam 77. 3
 servare 182. 6
 servarique 180. 2
 servatam 141. 4
 servavit 23. 10
 servi 133. 5
 servile 130. 1
 servili 60. 21 | 130. 6 | 131.
 15
 servilia 88. 5 | 120. 3
 servilibus 85. 10
 Servilii 132. 7
 servillis 137. 10
 serviliter 43. 6
 servilium 133. 1
 Servilius 46. 1 | 106. 5 | 126.
 5
 Servio 14. 6 | 17. 4
 servire 82. 4
 serviret 21. 2
 servis 131. 14 | 132. 1
 servisque 133. 8
 servitia 60. 2 | 138. 3
 servitute 60. 22 | 76. 3
 servitutem 44. 7 | 166. 10
 servitutis 180. 10 | 186. 7
 Servius 13. 1
 servorum 130. 1

servos 41. 5 | 131. 1 | 132.
 6
 servus 75. 13
 sese 27. 16 | 71. 5 | 86. 6.
 9 | 149. 8 | 152. 11 | 160.
 5
 seu 54. 11 | 158. 12
 severisque 190. 2
 sex 4. 12 | 23. 5 | 28. 16 |
 101. 5 | 174. 11
 sexaginta 48. 6 | 96. 3 | 131.
 4
 sexagesimum 48. 5
 sexies 33. 8
 Sextias 95. 2
 Sextum 163. 10
 Sextus 166. 6
 sexus 20. 3
 sibilare 185. 14
 Sibyllinis 147. 1
 Sicambri 184. 3
 Sicambros 183. 19
 Sicilia 49. 6 | 61. 5 | 119. 7
 Sicilizæ 47. 8 | 65. 14 | 103.
 11
 Siciliam 36. 10 | 47. 10 | 50.
 19 | 52. 3 | 61. 4 | 87.
 15 | 130. 5 | 135. 9 | 152.
 4 | 174. 1
 Sicomim 152. 14
 Siculo 107. 3 | 174. 4
 sicut 2. 3 | 27. 15 | 53. 12 |
 71. 11 | 87. 15 | 114. 1
 sidera 68. 14 | 167. 5
 sideribus 136. 7
 siderum 8. 8
 signa 34. 10 | 40. 8 | 42. 11 |
 64. 1. 21 | 74. 9 | 81. 11 |
 83. 3 | 104. 7 | 117. 2.
 12 | 126. 5 | 128. 13 | 139.
 11 | 146. 13 | 151. 10 |
 159. 15 | 171. 14 | 185.
 15 | 189. 8
 signata 24. 7
 signifer 185. 16
 signiferi 145. 2
 signifero 168. 9
 significant 167. 5
 signis 44. 9 | 57. 16 | 64. 4.
 19 | 105. 7 | 128. 2 | 132.
 2 | 147. 10 | 155. 17 | 182.
 17
 signo 117. 15 | 138. 10 |
 156. 10
 signorum 80. 6
 signum 21. 5 | 108. 7 | 172.
 2 | 174. 6
 Silani 94. 4
 Silanus 94. 9
 silentio 182. 8

silentium 162. 7
 Sillaces 117. 12
 silva 48. 6 | 95. 17 | 160. 1
 silvarum 98. 5
 silvas 47. 2 | 112. 13 | 113.
 20 | 114. 9 | 183. 10 | 185.
 10
 silvestris 110. 2
 silvestribus 53. 3
 simile 54. 1 | 98. 7
 similes 93. 7
 simili 30. 3
 similior 55. 10
 similis 56. 17 | 83. 9 | 162.
 11
 similiter 90. 14
 similitudine 75. 14
 similitudinem 51. 18
 simul 28. 2 | 34. 9 | 37. 2 |
 62. 24 | 80. 15 | 88. 9 |
 100. 10 | 114. 14 | 145. 8 |
 155. 9 | 158. 14 | 160. 9 |
 161. 14 | 163. 1 | 179. 7 |
 187. 12 | 188. 2
 simulacris 80. 11
 simulacrum 8. 8 | 164. 1
 simulanti 15. 1
 simulat 10. 5 | 176. 8
 simulata 91. 11 | 186. 11
 simulatis 5. 13 | 58. 7
 simulare 48. 19 | 117. 9 |
 130. 11 | 175. 14
 simulaverit 71. 9
 sincera 118. 11
 singula 141. 4
 singularem 60. 23 | 62. 9
 singulari 17. 14 | 30. 1 | 82.
 11 | 108. 9
 singulas 179. 7
 singuli 129. 6
 singulis 34. 5
 singulorum 141. 5
 singulos 18. 16 | 63. 2
 singulosque 10. 5
 sinistris 6. 3
 sinistrum 99. 6
 sint 110. 8
 sinu 35. 10 | 56. 14, 17 |
 175. 13 | 178. 4
 sinum 63. 6 | 107. 3
 sinumque 106. 3
 sinus 107. 9 | 178. 13
 Sipylum 69. 14
 liquidem 4. 2 | 15. 8 | 45.
 8 | 58. 7 | 63. 13 | 138.
 1 | 149. 9 | 161. 9
 sifteret 6. 6
 sita 84. 13
 sitam 92. 4
 sita 111. 11 | 153. 1 | 177. 9 |
 sit

VOCABULORUM.

situ 36. 8 | 67. 9
 situm 52. 13 | 73. 4
 situs 2. 6 | 81. 5 | 98. 5 | 155.
 4 | 161. 11
 sive 26. 7 | 50. 14 | 122.
 2, 4 | 162. 2, 3
 sobole 4 7
 soceri 92. 11
 socerique 150. 12
 sociae 56. 8
 sociale 127. 5 | 148. 8
 socialibus 106. 17
 sociarent 6. 10
 sociarum 155. 7
 sociaverat 65. 8
 societate 150. 9
 societatem 68. 7 | 169. 7
 societatis 161. 16
 socii 89. 1 | 111. 3 | 127.
 1, 3, 9, 10 | 155. 11
 sociis 18. 12 | 27. 6 | 32. 2 |
 119. 5 | 129. 11 | 145. 13
 sociisque 76. 15
 sociorum 120. 3 | 128. 2 |
 148. 12
 socios 10. 13 | 47. 11 | 85.
 4 | 87. 4 | 126. 10 | 127.
 13 | 141. 7
 sol 58. 9
 sola 81. 6 | 84. 15 | 108.
 16 | 110. 8
 solatio 116. 11
 sole 54. 3 | 57. 12 | 59. 1 |
 189. 4
 solebant 183. 5
 solebat 96. 21 | 170. 12 |
 180. 4
 solem 83. 3
 solenne 29. 3
 solennemque 35. 11
 solent 2. 5 | 78. 8 | 109. 5
 solertia 14. 1 | 166. 12
 soles 59. 17
 solet 59. 11 | 97. 6 | 149.
 12 | 167. 5
 soli 18. 14 | 58. 2 | 61. 14 |
 95. 19 | 106. 13
 sollicitabantur 102. 20
 solido 48. 13
 solio 180. 5
 solis 83. 6
 solisque 7. 4
 solitis 112. 10
 solito 184. 11
 solitudine 17. 14
 solitudinem 28. 11 | 43. 3
 solitus 95. 9
 sollicitante 47. 11
 sollicitat 89. 8 | 137. 2
 sollicitatis 147. 4

sollicitatus 117. 15
 sollicitaverat 175. 7
 sollicitus 62. 22
 solo 32. 7 | 64. 2 | 72. 3
 solverent 6. 4
 solvisset 114. 2
 solvitur 186. 5
 solum 188. 17
 solus 19. 9 | 43. 10 | 117.
 8 | 154. 16 | 169. 5
 soluta 180. 6
 soluturos 54. 4
 somnio 172. 7 |
 somno 180. 6
 sonabant 159. 10
 sonum 45. 4
 Sora 22. 2
 Sorani 141. 1
 soror 158. 2
 sorore 45. 5
 tororem 10. 8
 sorte 177. 3
 sortis 75. 13 | 133. 5
 spadonum 157. 9
 spargi 102. 11
 sparcæ 159. 8
 Spartaco 133. 3
 Spartacus 133. 6 | 135. 13
 spatio 55. 8 | 175. 15
 spatium 149. 1
 spe 77. 7 | 108. 19 | 126.
 10 | 139. 13 | 184. 1
 specie 18. 5 | 47. 11 | 121.
 1 | 140. 6 | 175. 10 | 179.
 3
 speciem 7. 5 | 29. 1 | 52.
 119. 3 | 123. 2 | 162.
 17 | 177. 5
 species 35. 8 | 121. 4
 speciosa 69. 4 | 96. 12
 speciosior 40. 4 | 181. 9
 speciosiora 120. 7
 speciosius 26. 10 | 32. 2 | 68.
 5 | 77. 5
 spectaculis 120. 6
 spectaculo 21. 8 | 74. 9 | 79.
 8 | 97. 3, 5
 spectaculum 5. 14 | 37. 11 |
 95. 11
 spectare 69. 7
 spectatione 65. 6
 specula 49. 17 | 100. 11
 speculas 161. 14
 speculator 173. 4
 speculatorio 154. 15
 speculatus 35. 4 | 73. 5
 spei 5. 2
 speluncas 112. 12
 spem 3. 8 | 28. 19 | 90. 6 |
 100. 7 | 127. 11

sperare 174. 6
 speraret 90. 2
 speraverat 86. 5
 spero 2. 7
 spes 10. 13 | 60. 12 | 77.
 12 | 169. 8
 spiculis 66. 4
 spirabat 42. 3
 spirantibus 50. 18
 spiritu 71. 3 | 150. 2
 spiritum 52. 8 | 60. 23 | 103.
 16
 spirituque 114. 15
 splendidissima 141. 6
 splendore 96. 9
 Spoletium 141. 6
 spolia 6. 1 | 10. 8 | 23. 4 |
 25. 13 | 30. 2 | 40. 2 | 65.
 14 | 179. 12
 spoliis 106. 4 | 183. 17
 sponfi 10. 8
 sponfor 122. 3
 sponte 25. 1, 12 | 65. 16 |
 79. 4 | 140. 9 | 159. 15.
 Spurio 45. 15
 Spurium 45. 13
 stabilitatem 174. 16
 stabula 112. 2
 stans 188. 10
 stare 161. 5
 starent 139. 8
 stare 185. 19
 statim 4. 8 | 5. 8, 14 | 18.
 14 | 33. 19 | 38. 14 | 51.
 4 | 52. 16 | 54. 2 | 56. 9 |
 57. 4 | 64. 25 | 65. 1 | 67.
 5 | 68. 17 | 69. 2, 6 | 75.
 7 | 77. 11 | 79. 7 | 81. 17 |
 85. 8 | 94. 12, 17 | 95.
 18 | 100. 12 | 103. 2 | 108.
 6 | 112. 1, 8 | 123. 5 | 127.
 1 | 132. 1 | 133. 9 | 137.
 2 | 138. 6, 10 | 139. 12 |
 145. 3 | 147. 5 | 150. 13 |
 158. 6 | 160. 1 | 163. 5 |
 171. 4 | 176. 9 | 182. 10
 statimque 27. 14 | 48. 1 |
 101. 9
 stato 29. 2
 Stator 6. 7
 statu 126. 3
 statuis 80. 11
 statuisset 90. 8
 statuit 151. 7
 statum 6. 11 | 66. 13 | 101.
 11 | 166. 2
 status 18. 1
 stellis 103. 20
 steterat 185. 19
 steterunt 64. 20

stetit

I N D E X

Reit 48. 7 | 100. 20
 ripatus 122. 7
 ripaverat 131. 2
 ripendiarum 81. 18
 ripendario 154. 13
 ripendio 25. 11
 ripendium 21. 11 | 94. 5
 soliditate 95. 15
 soliditatis 182. 14
 Stolori 45. 3
 Strabo 129. 7
 strage 102. 14 | 116. 13 |
 117. 15 | 134. 7 | 138. 7
 stragem 27. 2 | 38. 7 | 156.
 12
 stragemque 34. 13
 strages 156. 14 | 159. 16 |
 171. 6
 strangulantur 147. 9
 strepitu 68. 16 | 173. 3
 stricta 55. 5
 stricti 140. 8
 strictis 34. 2
 stricto 160. 15 | 186. 12
 stridore 38. 8
 stringeret 136. 2
 studebatur 114. 10
 studere 18. 7
 studio 18. 3
 studiosa 182. 5
 studium 110. 9 | 121. 3
 stupens 33. 15
 stupentem 74. 11
 stupro 44. 5
 stuprum 16. 3 | 72. 10
 suaserat 33. 17
 suavit 154. 8
 subacta 111. 7
 subactam 164. 2
 subactaque 46. 7
 subactus 100. 2
 subdito 124. 5
 subductus 112. 10
 subduxissent 172. 11
 subegerunt 59. 17 | 85. 11
 subegit 3. 2 | 12. 7 | 33. 10 |
 46. 6
 subesset 28. 11
 subeuntes 28. 18
 subjecit 81. 19
 subjecitque 63. 11
 subiectoque 87. 2
 subiectos 35. 2
 subiectus 63. 9
 subigendos 186. 2
 subiguntur 75. 6
 subiude 7. 4 | 110. 4 | 177.
 14
 subira 6. 12 | 73. 11 | 78.
 15 | 125. 10 | 177. 12

subitis 117. 2
 subito 29. 8 | 35. 6 | 57. 15 |
 70. 1 | 74. 11 | 78. 13 | 83.
 13 | 103. 11 | 113. 17 |
 126. 12 | 134. 4 | 149. 4 |
 151. 9 | 160. 1 | 162. 7 |
 176. 10 | 188. 4
 subitum 154. 7
 subitus 100. 11 | 158. 10
 sublaris 93. 12 | 173. 13
 sublatique 105. 9
 sublato 110. 12
 submisit 18. 4. 6
 submovere 19. 9 | 183. 6
 submovisse 106. 7
 submovit 158. 9
 subnixam 115. 9
 subnixa 125. 13
 subrogare 124. 4
 subruo 101. 4 | 103. 12
 subsidio 96. 18 | 162. 16
 subsistente 136. 9
 substitit 47. 3
 substitutus 18. 2
 subterraneis 26. 1
 subtrahentem 186. 6
 subvehere 117. 8
 suburbana 41. 6 | 130. 7
 suburbanum 22. 4
 succedere 175. 15
 succedit 8. 1 | 57. 8
 successerat 72. 17
 successio 159. 10
 successione 151. 1
 successit 70. 5
 successore 84. 6
 successorem 166. 8
 succidisset 181. 9
 succingitur 171. 12
 succinxerat 178. 13
 succlamantibus 56. 15
 succumberent 97. 7
 Suctonem 143. 8
 sudaret 68. 2
 sudetque 137. 5
 sudibus 116. 2
 sudibusque 116. 4
 sudorem 54. 2
 Sueffa 14. 14
 Suevi 184. 2
 Suevosque 183. 10
 suffecere 60. 6
 suffecerint 100. 1
 suffecit 160. 8
 Sufferium 10. 15
 sufficere 5. 3
 sufficeret 113. 22
 sufficientibus 111. 11
 suffixit 23. 4
 suffocati 96. 14

suffragiis 169. 2
 suggerentibus 67. 8
 suggestu 23. 4
 suggestus 164. 12
 Sullæ 92. 11
 Sulmonem 141. 7
 sulphure 131. 2
 Sulpitia 137. 2
 Sulpitio 45. 2
 Sulpitius 137. 4
 summa 28. 19 | 29. 1 | 56.
 7 | 73. 12 | 166. 11
 summe 142. 4
 summaque 14. 1
 summissis 40. 10
 summo 18. 3 | 73. 5 | 86.
 17
 summota 183. 8
 summotus 112. 17
 summovebat 63. 17
 summovere 62. 14
 summovi 63. 4
 summum 146. 5 | 157. 14
 summumque 84. 11
 summus 12. 1 | 83. 8
 sumptis 184. 1
 sumpsit 45. 15 | 185. 6
 sumpta 155. 12 | 187. 3
 sumptum 131. 11
 sumptuosa 120. 9
 sumptus 188. 1
 superabat 161. 4
 superat 106. 6
 superata 61. 6
 superatur 76. 1
 superatus 51. 3
 superavit 92. 5
 superbe 29. 8
 superbi 12. 5
 superbia 14. 11 | 15. 5 | 113.
 5
 superbiam 16. 1 | 184. 18
 superbo 14. 6
 superbus 154. 7
 supererant 144. 6
 supererat 10. 4 | 173. 13
 superesse 173. 7
 superesset 77. 12 | 175. 1
 superet 39. 15
 superfuerunt 38. 25
 superfuisse 80. 9
 superfuisset 166. 5
 superfuit 49. 5 | 147. 12
 superfusus 70. 1
 supergressum 136. 11
 superior 19. 15
 superiorem 150. 14
 superiores 118. 9
 superioribus 35. 7
 superius 38. 4

superque

VOCABULORUM.

superque 20. 8 | 24. 6
superstes 157. 5
superstites 99. 5
superstiti 186. 14
superfunt 30. 1
supervacuum 52. 5
supervixit 49. 5
suppeterent 135. 14
supplex 74. 2 | 116. 6
supplicantium 108. 7
supplicem 103. 19
supplices 43. 2
supplici 70. 3
supplicia 120. 6
supplicibus 65. 11
supplicio 50. 4 | 147. 7
suppliciorum 132. 10
supplicium 45. 15 | 131. 11 |
132. 11
supprimebat 121. 12
supprimatur 26. 8
supra 161. 3
suprema 38. 3
Surenas 117. 12
susceperat 167. 11
suscepta 50. 11
suscitata 182. 15
suspectæ 150. 13
suspectum 45. 14 | 162. 3
suspendit 54. 10
suspensus 102. 6
susperis 45. 8
suspicarentur 37. 12
suspiciebant 184. 17
sustinebat 61. 4
sustinere 94. 10 | 154. 8 |
182. 12
sustineret 85. 12
sustineri 125. 10
sustinuit 19. 4 | 84. 15 | 87.
6 | 154. 3 | 158. 8
sustulisset 174. 14
sustulit 115. 8
sutum 185. 12
sydere 39. 2
Sylla 100. 9 | 101. 1. 12 |
129. 7 | 136. 6 | 137. 2 |
139. 9. 10 | 140. 11 |
141. 10 | 144. 6. 8 | 164.
8
Syllæ 100. 3 | 137. 1 | 144.
3 | 146. 1
Syllam 164. 7
Syllana 120. 8 | 148. 5 |
170. 4
Syllanæ 142. 1 | 145. 2
Syllanis 88. 6
Syllanos 139. 10
Syllaque 117. 4
Sylvas 104. 6

Sylvia 3. 11
sylvis 13. 15
Syphacis 64. 13
Syracusæ 61. 7
Syracusanum 48. 2
Syria 65. 2 | 68. 4 | 119.
10 | 175. 9. 17 | 176. 7 |
186. 6
Syriaci 71. 7 | 72. 12
Syriaco 70. 5
Syræ 104. 5 | 130. 11
Syriam 69. 6 | 171. 9 | 177.
16
Syriamque 118. 3
Syræ 117. 9 | 132. 1
Syntes 51. 9
Syrrium 185. 21
Syrus 130. 9

T.

Tabella 2. 6
tabernas 63. 11
tabula 140. 16
tabulæ 40. 8 | 60. 6 | 142. 4
tabularum 80. 7
tabulas 14. 3
tabulasque 74. 9
tabulatis 179. 2
tabulis 44. 3 | 170. 13
taceam 79. 2
tacite 178. 7
Tagum 84. 2
tale 73. 10 | 134. 4 | 185. 6
talem 69. 1
tali 16. 8 | 127. 2
talis 46. 4 | 158. 3
tamdiu 16. 1 | 20. 7
tamen 2. 4 | 10. 17 | 15. 5 |
17. 13 | 19. 3 | 23. 5 | 28.
3 | 29. 1 | 33. 9. 12 | 34.
6 | 35. 9 | 44. 4 | 47. 12 |
51. 12 | 61. 2 | 62. 8. 13.
16. 22 | 64. 24 | 65. 5 |
66. 3 | 70. 10 | 78. 2. 3 |
85. 9. 12 | 88. 9 | 92.
3 | 101. 6 | 106. 10 | 108.
5 | 109. 11 | 111. 9 | 121.
15 | 124. 9 | 126. 14 | 127.
6 | 129. 11 | 133. 2 | 149.
8 | 143. 3 | 144. 5. 8 |
147. 10 | 148. 5 | 150. 2.
3 | 153. 4. 13 | 154. 4 |
160. 2 | 162. 10 | 165. 8 |
166. 10 | 171. 7 | 172.
11 | 174. 12. 15 | 177.
2 | 182. 14 | 183. 13 | 186.

10 | 187. 10 | 188. 7 | 189.
1. 7
tamque 96. 20
Tanain 99. 2
Tanaquil 13. 3 |
tandem 6. 7 | 14. 12 | 28.
18 | 30. 6 | 51. 14 | 53.
7 | 76. 10 | 80. 5 | 84. 5 |
85. 17 | 131. 10 | 135.
6. 11 | 142. 7 | 158. 13 |
165. 11 | 175. 3 | 177. 16 |
185. 13 | 189. 10
tandemque 92. 11
tangamus 120. 7
tangens 123. 2
tanquam 20. 3 | 32. 4 | 68.
17 | 74. 11 | 86. 13 | 103.
20 | 150. 15
tanta 19. 5 | 33. 15 | 40. 2 |
47. 12 | 48. 2 | 52. 4 | 63 |
2. 3. 12 | 73. 11 | 94. 14 |
111. 1 | 125. 13 | 126.
12 | 128. 14 | 166. 10 |
174. 4 | 183. 10 | 185. 4
tantæ 29. 11 | 49. 5 | 50.
10 | 56. 13 | 149. 8
tanti 86. 3 | 138. 2 | 144.
4 | 146. 8 | 150. 15 | 158.
1 | 183. 11
tantis 65. 11
tantisque 20. 6 | 124. 6
tanto 63. 13 | 64. 3 | 95. 6 |
143. 1 | 154. 16 | 161. 4 |
tantorum 34. 7
tantum 1. 2 | 18. 1 | 31. 11 |
35. 2 | 38. 11 | 50. 5 | 60.
11 | 62. 18 | 63. 6 | 74. 7 |
77. 4 | 87. 9 | 101. 14 |
103. 14 | 112. 14 | 113.
16 | 124. 2 | 125. 9 | 140.
3 | 148. 8 | 155. 14. 15 |
156. 11 | 172. 16
tantumque 17. 16
tantus 113. 7 | 187. 19
tansusque 49. 14
Tarchondimotus 148. 13
tardæque 48. 9
tardius 152. 1 | 173. 4
Tarentina 38. 18
Tarentinæque 40. 8
Tarentinis 37. 2
Tarentino 39. 13
Tarentinos 36. 3
Tarentinum 36. 1
Tarentumque 59. 14
Tarentus 36. 6 | 62. 17
Tarquinii 13. 3. 4 | 17. 2 |
20. 7
Tarquinios 19. 2 | 21. 1
Tarquinium 171. 1
Tarqui-

The Fall

VOCABULORUM.

Theſſalia 155. 13 | 166. 7
 Theſſaliæ 37. 5 | 155. 8
 Theſſaliam 97. 10 | 161. 4
 Theſſaliaque 149. 3
 Theſſalica 157. 5
 Theſſalici 157. 12
 Theutobochus 95. 9
 Theutoni 94. 1
 Theutonit 95. 12
 Theutonot 95. 1
 Thooſ 68. 6
 Thorius 143. 6
 Thracæ 73. 2
 Thrace 134. 13
 Thraces 97. 8 | 180. 13
 Thraciæ 75. 17 | 76. 4 | 148. 14
 Thraciam 98. 9 | 103. 13 | 119. 1
 Thracio 68. 13
 Thracum 73. 3 | 98. 4 | 182. 16
 Thraſymenus 57. 12
 Thurioſ 134. 7
 thuriſ 104. 6
 Tiberim 19. 10
 Tiberinum 11. 3 | 111. 5
 Tiberinus 4. 2
 Tiberis 22. 7
 Tiberiuſ 107. 4 | 122. 1
 tibiarum 67. 3
 tibias 48. 17
 tibiis 68. 20
 Tibur 22. 4
 Ticino 57. 8
 Ticinum 57. 4
 Tigrane 186. 7
 Tigranem 103. 7, 19
 Tigurini 94. 1
 Tigurinorum 96. 18
 timens 122. 3 | 162. 4 | 174. 12 | 188. 14
 timere 164. 7
 timerent 171. 4
 timeretur 77. 6 | 90. 4 | 115. 6
 times 154. 17
 timet 92. 9
 timor 68. 3
 timore 38. 9
 timuerat 40. 9
 tirocinia 62. 14
 Titiumque 54. 12
 Tito 31. 8
 titulo 36. 1 | 124. 6 | 190. 6
 titulorum 176. 4
 tituloſ 102. 21
 Titurio 112. 19
 togæ 12. 9 | 56. 16 | 178. 7
 togæ 185. 3
 toleranda 86. 6
 tolerare 16. 2

tollere 145. 12
 tollit 10. 13 | 21. 4
 Tolotobogi 72. 6
 Tolumnio 15. 13
 tonent 167. 5
 tormentis 98. 4
 tormentorum 77. 16
 Torquati 30. 3
 Torquato 30. 8
 Torquatus 107. 4
 torquem 30. 2 | 54. 6
 torques 184. 4
 torquibus 54. 7
 torrente 59. 5 | 65. 3
 torrentibus 181. 5
 tot 2. 1 | 20. 6 | 34. 9 | 37. 2 | 39. 3 | 40. 2 | 60. 21, 23 | 64. 9 | 106. 10 | 124. 6 | 129. 9 | 139. 4 | 140. 12 | 190. 3
 tota 37. 17 | 39. 16 | 44. 3 | 51. 15 | 61. 6 | 64. 11 | 58. 6 | 65. 13 | 69. 8 | 83. 5 | 88. 16 | 102. 1 | 115. 10 | 122. 8 | 143. 4 | 147. 2
 totam 2. 6 | 18. 17 | 28. 15 | 36. 3 | 38. 4 | 44. 9 | 46. 6 | 61. 15 | 62. 4 | 105. 3 | 109. 3 | 145. 12 | 187. 4
 toramque 2. 10 | 134. 5
 toridemque 67. 9
 toties 60. 10
 totis 62. 19 | 129. 5 | 135. 6 | 149. 3
 totius 11. 5 | 37. 4 | 100. 6 | 136. 10, 12 | 158. 15 | 169. 2 | 189. 9
 totiuſque 36. 7 | 125. 8 | 148. 15
 toto 32. 5 | 68. 9 | 69. 12 | 79. 14 | 80. 9, 14 | 81. 1 | 94. 2 | 98. 10 | 102. 4 | 106. 15 | 111. 9 | 118. 9 | 139. 7 | 148. 1 | 149. 10 | 159. 3 | 166. 6 | 170. 6 | 175. 12 | 179. 10
 totoque 119. 5
 totum 3. 4 | 35. 5 | 46. 13 | 52. 3 | 54. 12 | 60. 15 | 102. 18 | 148. 7 | 154. 3 | 162. 12 | 174. 15
 totuſ 98. 7 | 128. 4 | 148. 10 | 178. 7
 trabeæ 12. 7
 trabeis 27. 15 | 84. 4
 tractatum 77. 1 | 190. 4
 tractu 93. 3 | 95. 19
 tractum 31. 9
 tradere 97. 3
 tradidere 38. 11

tradiderit 21. 8
 tradidiſſe 102. 16
 tradidiſſet 68. 10
 traditam 77. 7 | 168. 9
 traditoſ 44. 4
 tradituſ 92. 11
 traheret 29. 17
 trahentes 189. 5
 trahi 44. 5
 Trajano 3. 7
 trajecerat 178. 11
 trajecto 183. 13
 tranquillo 114. 11
 trans 40. 1 | 93. 4 | 113. 1
 tranſactum 173. 4
 tranſeunti 152. 6
 tranſferente 167. 3
 tranſfert 17. 12
 tranſfugæ 117. 9
 tranſfugam 15. 1
 tranſfugas 132. 6
 tranſſugis 58. 7
 tranſgreditur 113. 14
 tranſgreſſuſ 101. 9 | 104. 5
 tranſiit 149. 4
 tranſlire 95. 9 | 103. 13
 tranſilucere 95. 17
 tranſire 98. 9
 tranſiſſet 117. 2
 tranſit 49. 8 | 103. 3 | 114. 1
 tranſlata 121. 11
 tranſlataque 41. 6
 tranſmarina 118. 8
 tranſmarinæ 11. 7
 tranſmarinam 87. 13
 tranſmarini 5. 9
 tranſmarinoſ 36. 5
 tranſmiſerat 163. 13
 tranſmiſiſſet 10. 18
 tranſtulit 111. 8
 tranſnatat 19. 10
 tranſverſam 162. 15
 tranſverſum 149. 15
 tranſvexit 74. 10
 traxerant 73. 2
 traxere 138. 15
 traxiſſet 157. 4
 traxit 75. 4 | 90. 12 | 150. 10
 Trebia 57. 8
 trecenta 49. 17 | 69. 13 | 155. 17
 trecentarum 174. 10
 trecenti 20. 1 | 24. 7
 trecentis 96. 4
 trecentorum 49. 1 | 69. 4
 tremente 39. 17
 tremor 58. 2
 trepidæ 39. 18
 trepidantia 114. 4
 trepidaret 20. 2

I N D E X

trepidatio 70. 2 | 73. 11 |
 113. 18 | 114. 4
 trepidationem 176. 9
 trepidatum 48. 22 | 166. 6
 trepidi 28. 10
 trepidis 114. 5
 trepidum 154. 16
 tres 33. 2 | 150. 8 | 170. 1 |
 185. 8
 Treviros 112. 14
 tria 188. 2
 tribu 124. 5
 tribunal 185. 7
 tribunitu 123. 9
 tribonatum 45. 5
 tribunatus 124. 4 | 125. 7
 Tribuni 49. 1 | 122. 8 | 123.
 13 | 151. 3 | 152. 1
 tribunitia 121. 1
 tribunitiis 130. 3
 tribunis 117. 16 | 119. 13
 tribuno 44. 13 | 49. 12 | 111.
 3 | 123. 10 | 154. 4
 tribunos 48. 7
 tribunum 137. 9
 tribunus 116. 13
 tribus 6. 12 | 10. 3 | 11. 10 |
 60. 5 | 100. 2 | 110. 7 |
 136. 7 | 181. 11
 tribusque 165. 9
 tributa 55. 11
 tributarii 97. 9
 Tridentinis 95. 14
 triduum 74. 9
 trifariam 188. 2
 tringenta 133. 7
 Trigracini 188. 5
 eripatio 94. 16
 triplex 61. 9
 triremibus 179. 4
 triste 56. 4 | 162. 1
 tristius 127. 14
 trium 76. 11 | 150. 9
 triumphabat 164. 4
 triumphalis 24. 1
 triumphanti 65. 14
 triumphantium 169. 2
 triumphare 101. 10
 triumpharent 143. 15
 triumpharet 48. 17 | 76. 6
 triumphatum 151. 15
 triumphatur 12. 9
 triumphavimus 22. 4
 triumphavit 50. 17 | 51. 15
 triumphum 71. 8 | 95. 11 | 131.
 14
 triumpho 48. 15 | 50. 3 | 92.
 12 | 93. 10 | 180. 3
 triumphorum 33. 12
 triumphos 36. 6 | 149. 11 |
 187. 12

triumphum 48. 14 | 51. 11 |
 74. 8 | 149. 13 | 163. 12
 triumphus 40. 4 | 51. 7 | 70.
 2 | 71. 10 | 79. 5 | 87. 9 |
 111. 6
 triumvir 122. 11
 triumviratus 170. 3
 triumviros 171. 11
 tropaea 84. 5 | 93. 15 | 95. 12
 tropaei 183. 18
 tropeum 54. 7
 truces 170. 6 | 182. 6
 trucidantur 138. 13
 trucidare 145. 11
 trucidati 30. 1
 trucidatis 128. 10 | 15. 1
 trucidatus 157. 10
 tuba 80. 6
 tubam 182. 12
 tuenda 121. 2
 tuereur 17. 2 | 28. 19
 tueri 125. 1
 tulisset 174. 5
 tulit 4. 5 | 45. 5
 Tullia 14. 9
 Tullius 13. 1
 Tullus 9. 4 | 16. 10
 tumida 180. 10
 tumulo 84. 13
 tumulos 66. 9 | 73. 9 | 96.
 19 | 116. 13 | 115. 4
 tumultu 68. 16 | 106. 1 |
 114. 3 | 123. 6 | 124. 14 |
 136. 8
 tumultuatum 185. 20
 tumultus 44. 12 | 109. 10 |
 130. 4
 tumulum 49. 2 | 173. 2 | 183.
 18
 tunicaeque 12. 9
 turbanibus 156. 13 | 181. 7
 turbaret 196. 6 | 124. 12
 turbatione 169. 8
 turbaverit 37. 9
 turbida 87. 12
 turbidis 144. 11
 turbidibus 117. 2
 turbo 57. 4 | 100. 11 | 139.
 7 | 66. 5
 Turdulos 82. 10
 turma 37. 8
 turpe 119. 6 | 151. 14
 turpemque 37. 1
 turpesque 88. 12
 turpi 91. 7 | 169. 4
 turpiter 183. 12
 turpitudinem 34. 1
 turpitudinis 88. 5 | 135. 5
 tures 37. 17 | 93. 14
 turribus 40. 9 | 84. 13 | 96.
 12 | 179. 2

turribusque 102. 2
 turrim 61. 19
 Tusciam 12. 7
 Tuscique 5. 8
 Tusco 107. 2
 Tuscos 18. 15
 Tusculano 21. 3
 tutelam 5. 3 | 184. 5
 tuti 53. 4
 Tutia 143. 13
 tutis 152. 7
 tuus 172. 4

V.

Vacteos 82. 10
 vaccasque 186. 20
 vacuum 151. 16
 vademem 66. 7
 vadimonis 30. 6
 vadis 112. 9 | 154. 1
 vae 29. 8
 vagabantur 27. 5
 vagitum 4. 3
 vagos 98. 8
 Valentia 143. 13
 valere 20. 6
 Valerius 18. 3 | 30. 4
 valete 177. 7
 valida 14. 13
 validissima 188. 8
 validissimae 186. 17
 validissimas 106. 7 | 183. 18
 validissimasque 119. 2
 validissimi 102. 17
 valido 57. 4
 validum 75. 18
 vallabantur 181. 12
 vallata 81. 5
 vallatam 92. 4
 vallaverat 69. 18 | 73. 6
 valle 112. 17
 vallem 95. 22
 valles 181. 4
 vallis 35. 10
 Vallo 116. 2, 4 | 153. 1 | 155. 2
 vallum 5. 3 | 85. 20 | 152. 9
 valuit 85. 5 | 103. 8
 vana 159. 4
 vanitas 176. 4
 Varguntii 146. 1
 Vari 184. 17
 variis 5. 10 | 16. 6
 vario 21. 4 | 25. 1
 variumque 152. 12
 varius 166. 8 | 167. 3

Varo

VOCABULORUM.

Varo 154. 7 | 185. 4
 Varro 59. 4 | 107. 6
 Varrone 153. 3
 Varum 53. 2
 Varus 93. 8 | 161. 7 | 185. 8
 vastantur 129. 2
 vastaret 155. 8
 vastassent 27. 4
 vastata 49. 17
 vastatam 130. 6
 vastatio 128. 14
 vastatique 56. 20 | 134. 6
 vastaverant 72. 1
 vastavit 31. 10 | 98. 10 | 131. 6
 vastitatem 117. 10
 vatibus 15. 8
 vaticinans 147. 1
 vaticinanti 83. 9
 uber 4. 4
 uberius 32. 7
 uberrimas 119. 2
 uberrimasque 39. 14
 ubique 184. 6 | 189. 9
 vecordia 28. 15 | 177. 16
 vecordiae 108. 20
 vecta 14. 10
 vectigalia 120. 1 | 121. 13
 vectigalibus 126. 1
 vehementer 124. 7
 vehementior 37. 3
 vehementius 43. 2 | 58. 3 |
 73. 1 | 157. 12 | 187. 2
 vehementiusque 29. 15
 vehis 154. 17
 Veientem 42. 12
 Veientes 5. 15 | 24. 4 | 25.
 3 | 26. 4
 Veientium 25. 10
 Veios 26. 6
 vela 36. 10
 velato 31. 4
 velificantes 109. 2
 velificatus 18. 7
 Velini 31. 10
 velis 68. 1 | 109. 2 | 174. 7
 vellept 77. 9
 vellēt 15. 3, 5 | 86. 7 | 24.
 6 | 122. 13 | 126. 11 | 150.
 2 | 162. 15
 velocitate 24. 1 | 94. 17
 velocitatem 108. 13
 velocitas 48. 5
 velociter 62. 5
 velloque 179. 13
 velox 53. 4
 veluti 11. 5 | 36. 4 | 65. 14 |
 100. 11
 venae 80. 12
 venale 39. 7
 venalem 92. 13

venalis 63. 9 | 92. 15
 venarum 139. 2
 venas 180. 6
 venatione 51. 2
 venatore 83. 13
 vendidit 184. 5
 venditantes 29. 6
 veneno 87. 2 | 89. 13 | 103.
 16 | 109. 6 | 111. 4
 venenoque 187. 13
 venerant 5. 14
 venerat 117. 11
 venerati 28. 13
 veneratus 21. 10
 venere 111. 12 | 143. 12
 Veneri 110. 15
 venerit 132. 12
 veperunt 97. 11
 Venetia 95. 19
 Venetis 112. 7
 veni 113. 5
 veniam 188. 10
 veniat 113. 6
 veniebant 88. 16
 veniebat 37. 7 | 63. 14 | 102. 2
 venientem 110. 5
 venientes 57. 12
 venienti 178. 11
 venientia 110. 11
 venientibus 27. 8 | 188. 5
 venierunt 141. 6
 venire 75. 3 | 156. 13 | 169.
 7 | 189. 7
 veniret 151. 5 | 154. 4 | 175.
 9 | 185. 16
 venis 182. 4
 venisset 27. 16 | 47. 1 | 57.
 5 | 74. 5 | 116. 6
 venit 50. 9 | 60. 18 | 80. 3 |
 91. 3 | 98. 12 | 120. 12 |
 159. 4 | 165. 8 | 187. 3
 venter 43. 10
 Ventidius 175. 11
 ventis 49. 14 | 51. 8 | 81. 1 |
 102. 16 | 154. 15 | 179. 12 |
 vento 58. 12
 ventorum 63. 3 | 179. 3
 ventosum 96. 7
 ventum 110. 11
 venturis 73. 7
 venturus 174. 7
 Venuleii 141. 2
 venumdedit 187. 18
 vera 27. 12 | 91. 11 | 108. 16
 veram 25. 6 | 86. 7
 verba 124. 8 | 131. 3
 verberare 15. 1
 verbo 172. 13
 Vercingetorix 114. 16
 vere 46. 9 | 59. 15 | 86. 3 |
 101. 11

verequae 47. 13
 Vergelli 59. 5
 vergentia 161. 12
 veris 76. 1
 vernat 32. 7
 verni 152. 15
 vero 17. 2 | 18. 6 | 24. 4 | 28.
 6 | 30. 9 | 38. 11 | 46. 2 |
 48. 8 | 66. 13 | 76. 6, 12 |
 108. 14 | 113. 14 | 124. 15 |
 129. 7 | 136. 5 | 155. 6 |
 169. 2 | 184. 17
 versa 56. 10
 versibus 147. 1
 verso 104. 5
 versus 108. 3
 verterit 95. 4
 Verulis 22. 3
 verum 45. 7 | 104. 8 | 125.
 5 | 170. 9 | 172. 15
 vesaniae 124. 11
 vescerentur 182. 12
 vesperē 176. 11
 Vestae 8. 7 | 28. 2
 vestales 140. 3
 veste 33. 5 | 132. 3
 vestigia 29. 9 | 30. 1
 vestigiis 179. 14
 vestigio 69. 6
 vestigium 26. 5
 vestis 178. 9
 vestium 80. 6
 Vesuvius 32. 11 | 134. 2
 vetereretur 51. 1
 veteranis 168. 6, 11
 veteranorum 162. 9
 veteranos 171. 4
 veterem 66. 13 | 118. 12
 veteribus 110. 15
 venit 98. 9
 Veturia 42. 11
 Veturio 33. 13
 vetus 56. 3 | 141. 7
 vexaret 49. 20
 vexilla 126. 6
 vexillis 117. 12
 vexillum 133. 8
 vi 9. 2 | 89. 9 | 138. 4, 5 |
 187. 10
 via 176. 11 | 181. 8
 viae 189. 6
 viam 34. 12 | 47. 7 | 137. 6 |
 vias 73. 14 | 115. 4
 viator 126. 15
 Vibio 182. 3
 Vibium 181. 13
 vibrantia 117. 13
 vibratae 37. 17
 vicerat 31. 12
 visceribus 182. 10

vicerunt

INDEX

vicerunt 57. 12
vices 80. 15
vicinus 69. 9
vicina 173. 3 | 183. 5
vicisse 177. 17
vicisti 116. 8
vici 48. 2 | 55. 10 | 92. 3 |
165. 4
vicorum 91. 12 | 134. 6
vicos 131. 6 | 132. 5
victa 62. 8 | 81. 7 | 88. 14 |
119. 10 | 183. 7 | 189. 12
victa 61. 11
victam 72. 15
victi 149. 7 | 184. 15
victima 5. 5
victimasque 172. 6
victimam 165. 3
victimarum 155. 17
victimas 55. 2
victimis 165. 8
victis 19. 6 | 29. 8
victisque 109. 10
victo 10. 15 | 55. 10 | 70. 2,
5 | 143. 12 | 154. 8 | 186. 7
victor 5. 1 | 39. 16 | 47. 7 |
48. 13 | 49. 20 | 64. 19 | 68.
17 | 69. 11 | 82. 1 | 83. 2 |
95. 7 | 109. 11 | 111. 2 | 121.
6 | 122. 5 | 137. 8 | 163.
12 | 176. 9 | 184. 3
victore 139. 9
victorem 31. 2 | 39. 12 | 60.
10 | 189. 2
victores 40. 19 | 81. 15 | 143.
14 | 145. 5 | 177. 7
victori 71. 9
victoria 10. 7 | 31. 3. 11 |
35. 9 | 36. 2 | 38. 19 | 48.
17 | 50. 18 | 52. 4 | 59.
10. 13 | 66. 8 | 81. 14 |
84. 6 | 90. 13 | 106. 6,
14 | 108. 18. 13 | 109. 12 |
114. 5 | 136. 10 | 139. 14 |
181. 15 | 186. 1. 3
victoria 35. 12 | 41. 3 | 48.
5 | 49. 9 | 51. 1 | 62. 7 |
64. 24 | 65. 10 | 74. 12 |
93. 8. 12 | 95. 5 | 97. 3 |
108. 19 | 116. 6 | 184. 1 |
188. 10 | 189. 8
victoriam 21. 10 | 25. 6 | 31.
5 | 38. 5. 10. 13 | 40. 2 | 51
11 | 60. 13. 65. 15 | 71. 4 |
80. 3 | 86. 7 | 89. 15 | 93.
17 | 157. 1 | 163. 7 | 172.
16 | 179. 9
victoriarum 67. 9
victorias 149. 10
victoribus 50. 16 | 163. 3

victoria 24. 9 | 135. 4
victoriisque 46. 14
victoris 74. 12 | 109. 10 |
149. 7
victorum 181. 13
victos 23. 1. 12 | 54. 5 | 131.
11 | 152. 10 | 163. 5
victrix 128. 6
victum 48. 3 | 159. 5
victus 50. 15 | 66. 2 | 68. 5,
8 | 73. 17 | 74. 13 | 92. 13
vicus 58. 4
videantur 2. 3
videatur 29. 14 | 182. 6
videbantur 65. 6 | 73. 10 |
108. 4 | 171. 2
videbatur 5. 4 | 77. 5 | 78.
4 | 108. 17 | 158. 3 | 166.
2 | 187. 15
videlicet 11. 4 | 159. 12 |
163. 7
videndum 170. 11
vident 28. 11 | 36. 13 | 187. 12
vidente 139. 3
videntibus 102. 6
video 39. 1
viderat 10. 8
viderent 113. 19
viderentur 19. 8 | 48. 8 | 81.
1 | 156. 12
videret 44. 7 | 47. 3 | 48. 3 |
86. 6 | 167. 13 | 173. 2
videretur 10. 19 | 13. 6 | 18.
10 | 24. 3 | 27. 2 | 43. 1 |
47. 7 | 62. 12 | 63. 5 | 68
22 | 73. 7 | 84. 9 | 96. 10 |
102. 16 | 113. 11 | 126. 13 |
145. 13 | 156. 8 | 162. 1 |
170. 11 | 184. 11
videri 138. 5 | 143. 15
viderunt 108. 6 | 185. 3
videt 5. 1 | 10. 13 | 103. 1 |
122. 9
vidiffes 40. 6
vidisset 64. 6
vidit 74. 8 | 92. 13 | 104. 8 |
135. 15 | 186. 3
vigesimo 39. 18
vigilaret 9. 1
vigilia 114. 2
vigiliam 160. 15
vigilis 83. 11
viginti 33. 12 | 155. 6 | 165.
10 | 175. 13 | 183. 20
vigor 142. 8
vilisque 61. 14
vilissimi 157. 8
vilissimum 146. 8
villa 140. 12
villarum 134. 6

vim 50. 1 | 126. 16
viminibus 134. 9
vincendi 108. 17
vincentibus 137. 14 | 175. 10
vincere 42. 6 | 53. 4 | 59. 10 |
163. 2 | 183. 11
vincerentur 75. 10 | 110. 13 |
113. 21
vinceret 91. 7 | 111. 10 | 159.
12
vinceretur 158. 20
vinci 64. 9 | 65. 1 | 84. 9 |
152. 8
vincitur 50. 8
vinctum 25. 5
vinctus 92. 13
vincula 77. 16 | 114. 9
vinculis 50. 2 | 89. 12 | 134. 3
vinculo 96. 16
Vindelicos 180. 15
Vindelicus 93. 8
vindex 123. 5
vindicabatur 172. 12
vindicandam 17. 9
vindicant 140. 6
vindicantem 92. 8
vindicare 64. 12 | 108. 18
vindicaret 38. 8 | 132. 5
vindicaretur 139. 11
vindicari 134. 1
vindicasset 42. 10
vindicaturus 37. 4
vindicaverit 187. 15
vindicavit 43. 2 | 45. 10
vindicem 46. 2
vindices 17. 12
vindicta 171. 9
vindictam 49. 19
vini 96. 1
Vinum 187. 8
violant 37. 1
violare 160. 16
violarent 173. 10
violaret 131. 15
violasset 89. 17
violata 84. 6 | 100. 17
violavit 79. 12
violentia 63. 3 | 101. 2
violentiam 48. 1 | 184. 19
violentum 47. 16
violentus 93. 3
vipera 185. 13
vir 12. 1 | 25. 6 | 63. 15 | 75.
13 | 83. 8. 12 | 87. 7 | 95.
11 | 101. 1 | 116. 8 | 142. 4
vires 73. 2 | 81. 3. 7 | 101.
17 | 159. 9
virgæ 45. 4
virginem 6. 2 | 44. 5
virgines 5. 13 | 28. 4
virginibus

VOCABULORUM.

virginibus 8. 7
 virginis 10. 9
 virginitatis 62. 12
 Virginius 44. 8
 virginum 20. 4 | 68. 22
 virgis 18. 9 | 185. 1
 virgula 15. 4 | 89. 11
 virgultis 57. 14 | 135. 10
 viri 8. 2 | 20. 3 | 38. 20 | 43.
 8 | 64. 7 | 81. 14 | 85. 11 |
 95. 6 | 103. 4 | 136. 5 | 138.
 3 | 143. 2 | 144. 4 | 158. 1 |
 161. 11
 Viriatus 83. 12
 viribus 6. 11 | 37. 4 | 47.
 10 | 62. 15, 19 | 63. 14 |
 68. 10 | 73. 3 | 87. 5 | 119.
 9 | 125. 7 | 127. 10 | 129. 5 |
 135. 6 | 136. 12 | 148. 2 |
 149. 3 | 150. 6 | 184. 14
 Viridomaro 64. 8
 virilis 158. 16
 virilis 168. 13
 viris 3. 2 | 16. 10 | 37. 6 |
 62. 2 | 68. 3 | 76. 9 | 86.
 6 | 133. 8 | 134. 1 | 135.
 12 | 142. 7 | 174. 8
 virisque 66. 2
 virium 134. 14 | 155. 14 |
 176. 2
 viro 85. 8 | 124. 2 | 142. 7
 virorum 5. 12 | 53. 12 | 78. 16
 virorumque 58. 2
 viros 84. 12 | 86. 13 | 147. 2 |
 173. 9
 virtus 2. 2 | 10. 10 | 20. 4 | 26.
 12 | 27. 12 | 38. 5, 18 | 95.
 5 | 154. 3. 5 | 155. 5 | 172. 14
 virtute 23. 9 | 38. 13 | 39. 12 |
 47. 12 | 48. 22 | 60. 10,
 17 | 63. 12 | 94. 13 | 100.
 3, 15 | 158. 8 | 162. 11
 virtutem 10. 5 | 17. 1 | 28.
 9 | 172. 16
 virtuti 96. 5 | 117. 7
 virtutibus 88. 9
 virtutis 9. 5 | 42. 2 | 47. 14 |
 50. 6 | 53. 2 | 84. 11 | 142.
 4 | 159. 1
 virtutum 20. 6 | 26. 10
 viruit 42. 2
 virum 14. 9 | 20. 1 | 23. 10 |
 39. 11 | 75. 17 | 116. 8 |
 160. 16 | 186. 11
 vis 5. 8 | 26. 10 | 56. 22 | 63.
 3 | 113. 17 | 126. 12 | 161.
 2 | 165. 6 | 177. 2
 visa 13. 3 | 25. 3 | 26. 2 |
 187. 19
 viscera 136. 10 | 160. 4

visceribus 62. 14
 visi 97. 2
 visos 71. 9
 visum 7. 5 | 52. 5 | 99. 4 |
 159. 5 | 183. 5 | 190. 5
 Visurgim 184. 6
 visurum 86. 4
 visus 106. 14
 vita 180. 1
 vitam 48. 16 | 108. 7
 vitem 104. 9
 vitia 106. 7 | 120. 7 | 183. 15
 vitibus 32. 10
 virginis 124. 3
 vitis 87. 12 | 119. 12 | 175. 1
 vitis 25. 9
 vivebat 38. 23
 viventium 52. 2
 vivere 99. 5 | 121. 7 | 140. 14
 viveret 66. 14
 vivique 111. 3
 vivus 50. 9 | 117. 16
 vix 17. 16 | 28. 6 | 53. 8 |
 55. 7 | 60. 6 | 79. 3 | 81.
 5 | 95. 10 | 118. 3 | 154.
 2 | 177. 13
 vixum 117. 11 | 131. 15
 vixere 86. 15
 vixit 157. 5
 ulciscerentur 6. 4
 ulciscitur 166. 7
 ulla 77. 12 | 108. 9 | 112.
 19 | 156. 15 | 179. 9
 ulli 126. 11
 ullis 148. 2
 ullius 85. 3
 ullo 66. 5 | 155. 14
 ulus 43. 3 | 111. 6
 ulterior 153. 2
 ulteriorem 183. 6
 ulterius 69. 13 | 98. 9 | 101:
 2 | 114. 5 | 174. 5
 ultima 106. 11 | 115. 6
 ultimæ 56. 18 | 75. 13
 ultimam 87. 1
 ultimis 27. 2 | 28. 5
 ultimo 50. 14
 ultimos 62. 21 | 63. 16
 ultimum 58. 4 | 59. 7 | 63.
 5 | 131. 7 | 136. 10 | 173. 9
 ultio 70. 7 | 79. 13 | 91. 5 |
 113. 1 | 171. 7
 ultione 50. 17
 ultionem 17. 8 | 21. 3 | 34.
 1 | 56. 1 | 61. 19 | 85. 17 |
 91. 9 | 158. 1 | 171. 5
 ukiones 169. 9
 ultor 81. 16
 ultoris 172. 12
 ultores 117. 7

ultra 1. 4 | 65. 9 | 66. 6 | |
 113. 14 | 147. 4 | 183. 6
 ultraque 81. 19 | 84. 1
 ultro 8. 2 | 9. 5 | 11. 8 | 19 |
 5 | 25. 5 | 41. 3 | 47. 7 |
 51. 7 | 67. 8 | 104. 3 | 153:
 3 | 175. 6 | 189. 8
 ultus 10. 9 | 76. 2
 umbras 103. 7
 Umbri 34. 7
 Umbria 151. 11
 Umbros 128. 4
 una 20. 4 | 24. 6 | 36. 4 | 61. 6 |
 62. 6 | 64. 14 | 108. 14 | |
 125. 12 | 126. 7 | 153. 3,
 13 | 156. 14 | 157. 6
 unam 78. 10
 unci 138. 15
 unde 33. 15 | 36. 14 | 106:
 9 | 119. 13, 15 | 120. 4,
 12 | 121. 14 | 126. 4 | 137,
 4 | 138. 5 | 185. 21
 undecim 116. 12 | 148. 11
 undique 19. 9 | 68. 21 | 80:
 16 | 81. 4 | 87. 3 | 96. 11 |
 108. 6, 7 | 117. 10, 11, 13 |
 126. 13 | 137. 5 | 154. 2,
 17 | 155. 9 | 158. 13 | 161:
 14 | 166. 12 | 176. 11 | |
 185. 7 | 186. 13 | 187. 12
 ubi 173. 5, 8
 Unimanum 84. 3
 universæ 81. 2
 universam 2. 8
 universusque 26. 3
 unius 1. 5 | 5. 11 | 10. 7 | 37:
 16 | 48. 15 | 167. 1 | 185.
 12
 uno 66. 10 | 80. 1 | 97. 6 | |
 100. 15 | 101. 8 | 103. 4 |
 143. 1 | 159. 2, 4 | 161. 5
 unoque 39. 13
 unquam 86. 5 | 108. 8 | 162. 5
 unum 5. 11 | 28. 17 | 36. 1 |
 38. 6 | 80. 16 | 95. 10 | 110:
 9 | 114. 9 | 127. 7 | 136. 1 |
 154. 17 | 161. 12 | 164. 9 |
 185. 5 | 186. 7
 unus 28. 3 | 87. 7 | 124. 9 | |
 127. 8 | 176. 14 | 177. 6 |
 182. 7
 vocabantur 7. 1 | 144. 7
 vocabatur 75. 15
 vocant 38. 4 | 66. 10 | 86:
 10 | 95. 2 | 96. 3 | 180. 4
 vocantur 61. 12
 vocaretur 26. 4 | 60. 15 | 110:
 1 | 190. 5
 vocari 7. 7
 vocatis 133. 8

I N D E X

vocare 106. 4
 voce 77. 11 | 185. 11
 vocem 67. 2 | 85. 11 | 177. 7
 voces 156. 16
 vocetur 127. 5
 vociferationes 66. 14
 volebant 86. 6 | 134. 1
 volebat 89. 11
 volens 106. 16
 volente 165. 1
 volentibus 26. 11 | 77. 7
 Volerone 42. 7
 volitabant 34. 10 | 114. 4
 volitabat 103. 17
 volitans 112. 6
 volitare 162. 13
 volitarent 61. 3
 volitaret 123. 9
 Volsci 23. 7
 Volscorum 40. 5
 Volturni 41. 4
 volucres 171. 15
 volucresque 48. 9
 volucris 73. 9
 voluerat 15. 2
 voluerunt 143. 15 | 171. 3
 voluit 63. 10 | 91. 13 | 103. 12 | 140. 14
 volumus 108. 16 | 127. 6
 voluntarius 33. 19 | 91. 6 | 69. 12 | 132. 11
 voluntario 50. 13
 voluntati 42. 8
 vos 177. 7 | 182. 8
 vota 54. 9
 votis 22. 5 | 47. 10
 votum 54. 7 | 182. 11
 vovere 54. 6
 vox 126. 10 | 154. 17
 urbe 18. 2 | 19. 1 | 25. 12 | 33. 3 | 39. 5 | 43. 1 | 44. 1 | 61. 6 | 62. 22 | 65. 12 | 76. 9 | 97. 7 | 126. 6 | 128. 11 | 130. 2 | 135. 5 | 136. 2 | 138. 11 | 140. 13 | 147. 2 | 149. 7 | 151. 16 | 182. 1 | 189. 11
 urbem 5. 1, 7 | 6. 9 | 7. 2 | 17. 1 | 18. 8 | 28. 10, 16 | 29. 15 | 30. 7 | 38. 12, 16 | 39. 5, 17 | 40. 3 | 62. 23 | 63. 6 | 68. 13 | 76. 4 | 78. 7 | 80. 1 | 92. 3, 6, 13 | 95. 18 | 100. 21 | 101. 3 | 127. 9 | 128. 1 | 129. 3, 4 | 138. 8 | 145. 11 | 148.

4, 6 | 188. 9
 urbemque 61. 13
 urbes 32. 11 | 39. 14 | 61. 13 | 80. 16 | 89. 7 | 106. 7 | 109. 4 | 115. 7 | 128. 13 | 143. 13 | 175. 17
 urbi 11. 3 | 137. 4 | 144. 13 | 146. 13
 urbibus 81. 17 | 91. 14 | 100. 13
 urbis 3. 10 | 4. 10 | 5. 3, 6 | 10. 17 | 11. 5 | 13. 1 | 19. 4 | 25. 4 | 26. 2, 4 | 27. 11 | 30. 10 | 33. 7 | 49. 8 | 59. 11 | 60. 19 | 61. 11 | 63. 4. 11 | 77. 3, 4, 8 | 78. 3, 11 | 80. 10 | 94. 14 | 127. 13 | 130. 2 | 138. 7 | 155. 13 | 171. 11
 urbium 15. 6 | 27. 2 | 33. 2, 10 | 61. 13 | 79. 6 | 80. 15 | 82. 7 | 85. 17 | 89. 14 | 109. 5 | 129. 10 | 143. 10 | 155. 7 | 161. 15 | 179. 3
 urbs 77. 4 | 79. 2, 5
 urebat 55. 11
 ureretur 118. 7
 urgebat 50. 4
 urgentibus 177. 3
 urgeret 19. 3 | 86. 15 | 102. 8
 us 27. 13 | 108. 8
 Usiperes 183. 16
 usitatum 170. 9
 usos 173. 9
 usquam 161. 3
 usque 20. 9 | 33. 5 | 47. 1 | 97. 11 | 99. 1 | 136. 12
 usquequaque 18. 13
 usu 50. 3 | 95. 20
 usum 77. 14 | 86. 2 | 108. 11 | 119. 3 | 175. 15
 usus 68. 10 | 79. 11 | 132. 8 | 179. 6 | 182. 6
 utcumque 129. 11 | 136. 4 | 157. 3
 utebatur 62. 16 | 100. 15
 uter 4. 11 | 59. 3
 uterentur 173. 12
 uteretur 99. 6
 uterque 47. 10
 uri 59. 10, 13
 Uticam 160. 10
 utilitas 16. 7
 utinam 183. 11 | 188. 4
 urque 2. 10 | 155. 10
 utraque 52. 14 | 107. 1 | 179. 15

utraque 162. 26
 utramque 161. 9
 utre 102. 6
 utrimque 69. 18 | 161. 15 | 172. 12 | 176. 2
 utrique 9. 8 | 52. 13 | 72. 6 | 75. 10 | 112. 15
 utritque 32. 2 | 181. 13
 utriusque 10. 2 | 55. 10 | 64. 14. 21 | 93. 12 | 177. 12
 utro 31. 12
 utroque 166. 3
 utroque 162. 7
 utrum 26. 9 | 56. 15 | 89. 6
 utrumque 150. 3, 10
 Vulcano 54. 8
 vulgo 59. 11 | 75. 2, 14 | 187. 13
 vulnera 38. 2 | 100. 9 | 144. 11
 vulneratis 10. 4
 vulnere 20. 8 | 161. 2 | 186. 6, 13
 vulneribus 96. 19 | 165. 10
 vulneris 156. 6
 vulnerum 66. 4
 vulnus 58. 4 | 116. 10
 vult 113. 6
 Vulteo 154. 4
 vultibus 38. 22
 vultu 162. 14
 Vulturei 147. 5
 Vulturei 5. 1
 Vulturino 139. 11
 uxor 13. 3 | 14. 9 | 72. 9 | 78. 18 | 168. 13
 uxore 28. 4
 uxores 86. 17 | 94. 15
 uxoris 96. 10
 uxoris 157. 10

X.

X Antippum 50. 7
 Xerxim 67. 11 | 69. 9 | 174. 9

6 FE 67 Z.

Z Acynthon 70. 11
 Zamam 91. 13
 Zeugma 117. 1

F I N I S.

81

61

64

12

6

11

11

86.

19

91

69